GAZI HUSREV-BEGOVA BIBLIOTEKA
U SARAJEVU

KATALOG

ARAPSKIH, TURSKIH I PERZIJSKIH RUKOPISA

SVEZAK TREĆI

Obradio
ZEJNIL FAJIĆ

El-Kalem

SARAJEVO 1991.

THE GHAZI HUSREV-BEY LIBRARY
IN SARAJEVO

CATALOGUE

OF
THE ARABIC,TURKISH AND PERSIAN MANUSCRIPTS

TOME III

Prepared by
ZEJNIL FAJIĆ

El-Kalem

SARAJEVO 1991.

GAZI HUSREV-BEGOVA BIBLIOTEKA
U SARAJEVU

KATALOG

ARAPSKIH, TURSKIH I PERZIJSKIH RUKOPISA

SVEZAK TREĆI

Obradio
ZEJNIL FAJIĆ

El-Kalem

SARAJEVO 1991.

Naučni redaktori

Dr Fehim Nametak i
Dr Muhamed Ždralović

Lektori

Džemaludin Latić
Hadžem Hajdarević
Fatima Alihodžić

Korektor arapskog teksta

Mehmedalija Hadžić

Urednik

Muharem Hasanbegović

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine
Sarajevo

UDK 017.1:091.1(=927=943.5=915)
026:297(497.15-Sarajevo) (083.8)

KATALOG arapskih, turskih i perzijskih rukopisa [vlasnik]
Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu. - Sarajevo : Mešihat Islamske zajednice BiH, El-Kalem, 1963 - . - sv.; 25 cm.

Na upor. nasl. str.: Catalog of the Arabic, Turkish and Persian Manuscripts

Sv. III / obradio Zejnil Fajić; [arapski tekstovi Selim Jarkoč, Senad Agić] - 1991. - XX, 518 str.
Bibliografija: str. [XVII] - XX.- Refistar.
ISBN 86-7765-010-5
1. FAJIĆ, Zejnil

PREDGOVOR

Treći svezak Kataloga arapskih, turskih i perzijskih rukopisa Gazi Husrev-begove biblioteke izrađen je po istom istemu i principima kao prvi i drugi svezak koje je obradio merhum profesor Kasim-efendija Dobrača. Ti principi su navedeni u Predgovoru prvog sveska.

Prema navedenom sistemu i principima, Kasim-efendija Dobrača izvršio je izbor rukopisa za ovaj svezak iz naše prve inventarske knjige, u kojoj je zavedeno 4473 kodeksa, a izbor iz druge,treće i četvrte inventarske knjige je naš. Po tom rasporedu, ovo je VII grupa rukopisa ove biblioteke koja obuhvata materiju iz etike i propovjedništva /al-ahlāq va'l-naw'iza/
. Nekim rukopisima koji su obrađeni u ovom svesku nije bilo mjesta, ali uvažavajući izbor autora prva dva kataloga, ipak smo ih uvrstili.

Prilikom rasporeda obrađenih rukopisa u ovom svesku bavili smo se mišlju da rastavimo rukopise u dvije grupe: etiku i propovjedništvo. Međutim, pošto su ove dvije teme međusobno povezane, odustali smo od te namjere pa smo ih uvrstili zajedno, kako je to urađeno u mnogim katalozima na Istoku i Zapadu. Istina, ima dosta rukopisa čija je tematika čisto etička, kao što ima i rukopisa samo s temom iz propovjedništva, ali ima i onih koji tretiraju obje teme, pa bi bilo teško odlučiti u koju grupu ih svrstati. Da ne bismo pogriješili, rukopise iz etike i propovjedništva svrstali smo, kako rekosmo, u jednu cjelinu.

Osim ove tematike ovdje je obrađen priličan broj rukopisa i iz drugih područja, ali to su oni rukopisi koji su se našli uvezani u istom kodeksu uz etiku i propovjedništvo. Takve rukopise smo ovdje obradili bez obzira na njihov sadržaj. Tako je urađeno i u prva dva sveska. Potrebno je naglasiti da smo rukopise koji ne spadaju u ovu tematiku, a koji su obrađeni u prva dva sveska, označavali rimskim brojem jedan /I/ ili dva /II/,zavisno od toga u kojem su svesku obrađeni, pozivajući se na dotični broj u prethodnim katalozima.

Ovaj svezak raspoređen je samo po jezicima: arapski, turski, perzijski i bosanski - alhamijado /srpskohrvatski,arapskim slovima/

Poredani su hronološkim redom, po starini nastanka djela i po starini prepisa. Veći dio nepoznatih djela, čije nam vrijeme nastanka nije poznato, uvrstili smo u posebna poglavlja.

U ovom svesku obrađeno je 670 kodeksa, a obrađenih jedinica je nešto više od 1100.

Svaki rukopis je značajno kulturno djelo, tvorevina za sebe, a mnogi imaju poseban značaj po starini prepisa, po tome što su rijetki ili jedinstveni u svijetu, po umjetničkoj ljepoti obrade ili po piscima i prepisivačima među kojima su mnogi naši ljudi.

Djela, pisce i prepisivače za koje smo utvrdili da potječu iz naših krajeva u indeksima smo označili masnim slovima, kako bi bili što uočljiviji i kako bi korisnici ovog kataloga mogli što brže i lakše pronaći naša djela, pisce i prepisivače.

U ovom katalogu često smo dali objašnjenje o mjestu gdje je rukopis nastao ili prepisan i gdje se sve nalazio, o medresama i bibliotekama, o privatnim vlasnicima u čije je ruke prelazio ako je to u rukopisu zabilježeno, o vakifima, odnosno o načinu prispijevanja rukopisa u ovu biblioteku. Također su mnoge bilješke koje se nalaze u rukopisu a koje nemaju direktne veze s tematikom rukopisa, navedene i objašnjene ukratko. Neke od ovih bilježaka biće važni podaci i prilozi za upoznavanje kulturne prošlosti naših krajeva.

Izvore i literaturu ovdje navodimo u skraćenicama. Pri izradi ovog sveska koristili smo prvenstveno naše prva dva kataloga, a onda izvore i literaturu koju je, uglavnom, koristio i Kasim-efendija Dobrača za svoje kataloge. Osim tih izvora mi smo u međuvremenu dobili neke nove kataloge koje smo koristili. Naveli smo ih u popisu izvora i literature.

I pored izvora i literature koje ova biblioteka posjeduje, bilo je poteškoća pri izradi ovog sveska. Priličan broj rukopisa je nepotpun na početku ili na kraju, pa je naročito takve rukopise bilo teško identifikovati. Na nekim, pak, rukopisima prepisivači nisu navodili naslov ni ime pisca djela, pa je i to činilo posebnu poteškoću. Neke rukopise koji su imali i naslov i ime pisca nismo mogli pronaći u našim izvorima, što ukazuje da su u svijetu rijetki, pa smo takve morali dobro proučiti i dati njihovu kompletnu katalošku obradu. Naslove za neke rukopise morali smo sami dati prema sadržaju i oni su navedeni u zagradama. Djela koja se samo spominju u ovom katalogu a nisu obrađena, u indeksu su pored broja označena zvjezdicom.

Kasim-efendija Dobrača, uz asistenciju hafiza Halid-efendije Hadžimulića, izradio je prva dva sveska i nakon njegove smrti /3.11.1979./, a poslije toga i odlaska u mirovinu njegovog asistenta,Biblioteka je praktično ostala bez stručnog kadra za izradu slijedećih kataloga. Kao početnik prihvatio sam se ovog teškog i napornog posla i uz kratkotrajnu pomoć hafiza Halid-efendije Hadžimulića, eto, uspio sam završiti ovaj svezak nastojeći koliko sam mogao, da on bude na nivou prethodnih.Koliko sam u tome uspio, ocijeniće oni koji se budu njime koristili.

Transkripcija imena /pisaca, prepisivača, mjesta, vakifa i bivših vlasnika knjiga/ primijenjena je kao i u drugom svesku Kataloga. Istina, u indeksu vakifa i imena bivših vlasnika knjiga nismo bili dosljedni navedenom pravilu, nego smo ta imena naveli onako kako se kod nas izgovaraju. Svjesni smo činjenice da transkripciju turskih pisaca i prepisivača nismo trebali primijeniti kao i kod arapskih imena, ali tako je urađeno i u drugom svesku, pa smo to zadržali i u ovom.

Također smatramo da je trebalo i naslove djela navesti u transkripciji, ali je to iziskivalo još više vremena i truda, pa smo od toga odustali.

Indeksi su dati na kraju sveska. Kod indeksa naslova djela uz naslove smo označili na kojem jeziku je djelo: za arapska djela oznaka je - a, za turska - t, za perzijska - p i bosanska - b, za razliku od prva dva sveska gdje je dat poseban tabelarni pregled po jezicima. Broj indeksa u ovom svesku nešto je bogatiji nego u drugom, jer smo ovdje dodali i imena bivših vlasnika rukopisa, dakle, ukupno šest indeksa.

Sarajevo, februara 1989. *Zejnil Fajić*

INTRODUCTION

The third volume of the Catalogue of Arabic, Turkish and Persian manuscripts of Ghazi Husrev Bey Library was done according to the same system and principles, as the first and the second volumes by the late professor Kasim-efendi Dobrača.

Those principles were described in the Introduction to the first volume.

According to that system and principles, Kasim-efendi Dobrača made the selection of manuscripts for this volume from the first inventory book of this library, in which 4473 codices had been recorded, and the selection from the second, third and fourth inventory book was made by the present author. According to this arrangement, this is the seventh group of manuscripts of this library comprising the materials in the fields of ethics and preaching /al-ahlaq wa'l-maw'iza/. Some manuscript prepared in this volume do not actually belong here, but respecting the selection of the author of the first two catalogues, they have been included here.

While arraging the prepared manuscripts in this volume, there was the idea to put them into two groups: ethics and preaching. However, since these two are connected, the idea was given up, so that they are presented together, as it is done in the numerous catalogues in the East and West. Trus, there is a lot of manuscripts whose subject is pure ethics, just as there are those with the topic of preaching, but there are also those that treat both the topics, so it would be difficult to decide whare to classify them. In order not to make a mistake, the manuscripts in ethics and preaching have been classified, as had already been mentioned, togather as one whole.

Beside these topics, quite a number of manuscripts from other areas have been prepared here, but those are the manuscripts that happened to be bound in the same codex with ethics and preaching. Those manuscripts were prepared regardless of their contents.

The same was done in the first two volumes. It is necessary to emnphasize that the manuscripts which do not belong here, and which had been prepared in the first two volumes, are marked with Roman numbers/I/ or two /II, depending on the volume, referring to the same number in the previous catalogues.

This volume is arranged according to the languages: Arabic, Turkish, Persian and Bosnian - /Sercocroatian in Arabic sript/.

They are ordered chronologically, according to ths age of the work, and the time of its copying.

Most of the unfamiliar works, of which we do not know when they were written, were included into special chapters.

67o codices have been prepared in this volumen with 1.1oo or more prepared items.

Each manuscript is an important work of culture, creation by itself, and many of then have special importance because of the antiquity of the copy, and by the fact that they are rare or unique in the world, by their artistic beauty, or by their writers or copiers, many of which were local people. The works, writers and copiers, for which it was established that they were, local people,were marked in bold print, so that that they would be noticable, and that the users of this catalogue could find the works, writers and copiers, as fast and easy as possible.

The catalogue often gives the place, where the manuscript was written or copied, and also where it was found, the medresas and libraries, private owners to which it used to belong, if such information was found in the manuscript, about waqifs, (donours) or the way in which the manuscript reached this Library. Likewise, numerous notes found in the manuscript, which have no direct connection vith the topic of the manuscript, are quoted and briefly explained.

Some of these notes will be important data and contribution to the better knowledge of the cultural past of this part of Yugoslavia.

The sources and literature are given here in abbreviated form. While working on this volume, the first two catalogues were primarily used, and then the sources and literature which, Kasim-efendi Dobrača mostly used for his catalogues. Beside these sources, some new catalogues were obtained in the meantime, and were used here. They are found in the list of sources and literature.

Although the sources and literature of this Library were used, we were still faced with some difficulties in the preparation of this volume. A considerable number of manuscripts was incomplete either at the beginning, or at the and, so it was especially difficult to identify such manuscripts. On some of them, however, the copiers mentioned neither the title, nor the name of the author of the work, so that it presentedsa special difficulty. Some manuscripts with both the title and the name of the author could not be found in the available sources, the fact which indicated that they were rare, so they had to be studied well, and their complete catalogical preparation had to be done. The titles for some of the manuscripts had to be given according to their contents, and they were given in brackets. The works only mentioned in the present catalogue and not prepared, are marked in the index with an asterisk next to their number.

Kasim-efendi Dobrača, with the assisstence of hafiz Halid-efendi Hadžimulić, prepared the first two volumes, and after his death /3.11.1979/, and the retirement of his assistant, the Library practically had no qualified people fot the preparation of other catalogues. As a beginner, I accepted this difficult and strenuous work and with some help of hafiz Halid-efendi Hadžimulić, managed to complete the present volume, doing my best to bring it to the level of the previous ones. Its users will be in a position to say whether I succeeded.

Transcription of names /writers, copiers, locations, donours, and previous owners od the books/ is the same as in the second volume of the Catalogue. True, in the index of donours and the names of former owners of the books we were not consistent, but have given those names in the way they are locally pronounced. We are aware of the fact that the transcription of Turkish writers and copiers should not have been applied in Arabic names as well, but the same was done in the second volume, and so we followed suit.

The author also believes that the titles of the works should have been transcribed, but it would have required more time and effort, so the idea was given up.

Indexes are given at the end of the volume. At the index of the title of a work, the language of the work is marked as follows: for the works in Arabic it says - a, in Turkish - t, in Persian - p and Bosnian - b, as opposed to the first two volumes, where a special tabular survey of languages was given. The number of indexes in this volume is somewhat richer than in the second one, because the names of former owners, therefors, six indexes altogether, have been added here.

Sarajevo, February 1989. *Zejnil Fajić*

المقدمة

تم وضع الجزء الثالث من فهرس المخطوطات العربية والتركية والفارسية لمكتبة الغازى خسروبك بنفس الطريقة التى تم بها وضع الجزئين السابقين له والذى قام به المرحوم البرفسور قاسم دوبراتشا، وقد ورد ذكرها فى مقدمة الجزء الأول.

وقد قام البرفسور قاسم دوبراتشا باختيار المخطوطات لهذا الجزء من سجلنا الأول المسجل فيه ٤٤٧٣ مجلدا، وأما الإختيار من السجل الثانى والثالث والرابع فهو من إختيارنا. وحسب ذلك الترتيب تأتى هذه المجموعة كمجموعة سابعة من مخطوطات هذه المكتبة وتشمل المواد المتعلقة بالأخلاق والموعظة. ومن المخطوطات التى تم معالجتها فى هذا الجزء ما لا نرى إدراجه فى هذا الفهرس مناسبا ولكننا فعلنا إحتراما باختيار مؤلف الجزئين السابقين.

وقد كنا نفكر عند ترتيب المخطوطات التى تم معالجتها فى أن نفصل بين ما يخص منها بالأخلاق وبين ما يخص بالموعظة ولكننا قد تخلينا عن هذا القصد لتشابك الموضوعين كما هى العاده عند وضع الفهارس شرقا وغربا. الحقيقة هناك مخطوطات كثيرة تتصل موضوعاتها بالأخلاق فقط كما أن هناك مخطوطات لا تتصل موضوعاتها إلا بالموعظة، ولكن أغلبيتها متصلة بكلا الموضوعين بحيث يصبح الفصل بينها صعبا جدا، ولكى لا نقع فى الخطأ فقد عالجنا المخطوطات كلها كمجموعة واحدة بغض النظر عن موضوعاتها.

وإلى جانب المخطوطات المتعلقة بهذين الموضوعين قد عولج هنا عدد من المخطوطات المتعلقة بالمجالات الأخرى وهى مخطوطات وجدناها مربوطة مع المخطوطات أعلاه فى نفس المجلد فعالجناها هنا غير ملتفتين إلى

موضوعاتها مثلما تم فعله فى الجزئين السابقين. ونذكر هنا ان المخطوطات التى لا تتصل موضوعاتها بالموضوعين المذكورين والتى تم معالجتها فى الجزئين السابقين قد أشرنا إليها بأحد الرقمين الرومانيين (I) أو (II) بحسب الجزء الذى عولجت فيه ذاكرين رقم تسلسلها.

أما ترتيب هذا الجزء فبحسب اللغات: العربية والتركية والفارسية والبوسنوية(المكتوبة بالحروف العربية). والمخطوطات فى كل فصل مرتبة بحسب تاريخ تأليفها ثم بحسب تاريخ نسخها ـ الأقدم فالأقدم.

وقد أتى فى هذا الفهرس عدد من الكتب المجهولة ـ أى لم نعلم وقت تأليفها ولا أصحابها ـ فوضعنا غالبها تحت فصل خاص.

ويبلغ عدد المجلدات المذكورة فى هذا الجزء من الفهرس ٦٧٠ مجلد، أما الوحدات التى تم معالجتها فيبلغ عددها ما يزيد بقليل على ١١٠٠ وحدة.

من المعلوم أن كل كتاب مخطوط أثر ثقافى له قيمته وفن خاص فى ميدان الثقافة العلمية، مع ذلك فإن كثيرا من المخطوطات المدرجة فى هذا الجزء لها قيمة خاصة إما من حيث قدم تاريخها، أو من حيث ندرتها فى العالم، أو من حيث حسن خطها وحسن تزيينها، أو من حيث مؤلفيها وناسخيها، خصوصا إذا كان هؤلاء من أبناء هذه البلاد وهم كثير. ولنمكن الباحثين من إستعمال أسرع لهذا الفهرس فقد أعلمنا فى كشافات الأسماء الكتب والمؤلفين والناسخين الذين أثبتنا إنتماءهم إلى هذه البلاد بكتابة أسمائهم بالحروف السوداء.

وفى الفهرس معلومات هامة عن الأمكنة التى نشات فيها المخطوطات، وعن المكتبات والمدارس القديمة التى وجدت فيها، وعن أصحابها الذين كانت فى ملك أيديهم، وعن الواقفين، وعن طريقة وصول المخطوطات إلى هذه المكتبة، كما ورد فيه عدد كبير من تعليقات وحواشى لا تتصل إتصالا مباشرا بموضوع المخطوط ولكن بعضها يعد من معلومات وملحقات هامة لدراسة ماضى هذه البلاد الثقافى. وقد أوردنا هنا أعلام المراجع والأصول بعلامات الإختصار.

وقد إعتمدنا فى وضع هذا الجزء على الجزئين السابقين له من الفهرس أولا، ثم على نفس المراجع التى اعتمدها البرفسور قاسم دوبراتشا فى وضع جزئيه الأولين، مع زيادة بعض المراجع الجديدة التى وصلتنا والتى ذكرناها فى باب المراجع، على أن غالب الصعوبات التى كانت تعترض طريقنا فى وضع الجزئين السابقين لقيتنا أولاقيناها فى وضع هذا الجزء الثالث أيضا. هذا لأن عددا كبيرا من المخطوطات ناقصة إما فى بدايتها وإما فى نهايتها مما جعل عملية التعرف بهويتها صعبة بشكل خاص. وهناك بعض المخطوطات التى لم يذكر ناسخوها العناوين ولا إسم المؤلف

مما سبب صعوبات إضافية. والى ذلك هناك مخطوطات لها عناوين وأسماء المؤلفين ولكنها غير موجودة فى مصادرنا، الأمر الذى يدل على أنها نادرة فى العالم، والذى فرض علينا ضرورة التعمق فى دراستها ومعالجتها الفهرسية الكاملة. والعناوين لبعض المخطوطات وضعناها نحن بأنفسنا معتمدين فى ذلك على محتواها، وهى مذكورة بين القوسين. أما المخطوطات التى لم تأتى فى هذا الفهرس إلا بذكرها فهى مرموزة فى كشاف الاسماء بالنجمة الى جانب الرقم.

وقد وضع البرفسور دوبداتشا الجزئين الأولين بمساعدة الحافظ خالد حجيمولتش، وبعد وفاته فى ١٩٧٩/١١/٣ ، ثم بعد احالة مساعده إلى التقاعد بقيت المكتبة مجردة من الخبراء المؤهلين لوضع الفهارس التالية. أخذت على عاتقى هذا العمل الشاق وأنا مبتدئ فيه وبمساعدة الحافظ خالد حجيمولتش والتى كانت قصيرة الأمد نجحت فى إتمام هذا الجزء ساعيا ما إستطعت إلى أن يبلغ مستواه مستوى الجزئين السابقين. أما مدى النجاح الذى بلغته فى ذلك فتقديره على مستخدمى الفهرس.

أما كتابة الاسماء (للمؤلفين والناسخين والأماكن والواقفين وأصحاب الكتب) بالحروف الإنجليزية فمثل كتابتها فى الجزء الثانى من الفهرس. الحقيقة، لم نلتزم بهذا المبدأ إلتزاما كليا عند وضع كشاف الواقفين وكشاف أصحاب الكتب، فقد كتبنا أسماءهم طبقا لتلفظها عندنا. إننا نعرف جيدا أنه ليس من الصحيح كتابة أسماء المؤلفين والناسخين الأتراك مثل كتابة الأسماء العربية، لكنها مكتوبة هكذا فى الجزء الثانى فنحن أيضا كتبناها هكذا.

ونرى كذلك أنه كان من المناسب كتابة عناوين المخطوطات أيضا بالحروف الإنجليزية ولكننا لم نفعل لتطلب ذلك مزيدا من الوقت والجهد.

أما كشافات الأسماء فقد جاءت فى نهاية الكتاب. وفى كشاف عناوين المخطوطات أشرنا بجانب كل عنوان إلى اللغة التى كتب بها الكتاب، فيكون الرمز للمخطوطات العربية (a)، للتركية (t)، للفارسية (p) وللبوسنوية (b)، ذلك خلافا للجزئين الأولين حيث ورد فيها العرض حسب اللغات بالجداول.

وقد زدنا فى هذا الجزء عدد الكشافات على ما فى الجزء الثانى إذ ألحقنا إلى الكشافات السابقة كشاف الأسماء لأصحاب المخطوطات السابقين فصار عددها ستة.

سرايفو، فى شباط ١٩٨٩م.

زينل فايش

IZVORI I LITERATURA

Ahlwardt	Verzeichniss der arabischen Handschriften der königlichen Bibiotehek zu Berlin, I - X, 1887-1899 (Die Handschriftverzeichnisse d. kfl. Bibliothek zu Berlin)
Ambrosiana	Ṣalāḥuddīn al-Munaǧǧid, Fihris al-maḫṭūṭāt al-'arabiya fi 'l-Ambrosiana fi Milano, II, Kairo, 1960.
AM	Ismā'īl-paša al-Bagdādī, Hadiyat al-'ārifīn, asmā' al-mu'allifīn wa āṯār al-muṣannifīn, I - II, Istanbul 1951/1955.
Aširr-efendi	Defteri Kūtūphanei Aširr-efendi, Istanbul 1306/1888.
Aumer	Joseph Aumer Türiksche Handschriften - Verzeichniss der orinentalishen Handschriften der K. Hof - und Staatsbibliothek in München - München 1875.
Aya Sofya	Defteri Kūtūphanei Aya Sofya, Istanbul 1304/1886.
Babinger	Franz Babinger, Die Geschictsschreiben der Osmanen und ihre Werke, Leipzig 1927.
Bagdad	'Abdullāh al-Ǧibūrī, Fihris al-maḫṭūṭā al-'arabiya fi mektebe al-avqāf al-'āmme fi Bagdad, Bagdad 1973/1974. 'Imād 'Abdussalām Reuf, al-Āṯār al-ḫa ṭe fi'l-mektebe al-qādiriye I - V, Bagdad 1974-1980.
Bašagić	Safet-beg Bašagić:

	Bošnjaci i Hercegovci u Islasmkoj književnosti, Sarajevo 1912. Popis orijentalnih rukopisa moje biblioteke, Sarajevo 1917. Znameniti Hrvati Bošnjaci i Hercegovci u Turskoj Carevini, Zagreb 1931.
Bešir-aga	Defteri Kütüphanei Bešir-aga, Istanbul 1303/1885.
Blašković	Jozef Blašković: Arabische, türkische und persische (Bratislava) Handschriften der Universitäts bibliothek in Bratislava - Bratislava 1961.
Blochet t	E. Blochet, Cataloque des manuschripts turcs, Bibliotheque Nationale I - II, Paris 1913.
Çorlili Ali-paša	Defteri Kütüphanei Corlili Ali-paša, Istanbul 1885.
Ḏayl	Ismā'īl-paša al-Bagdādī, Iḍāḥ al-maknūn fi'ḏ-Ḏayl 'alā Kašf aẓ-ẓunūn I - II, Istanbul 1945-47.
Es' ad-efendi	Defteri Kütüphanei Es' ad-efendi, Istanbul.
E. Wagner	(Wiesbaden) Ewald Wagner, Arabische Handschriften, Wiesbaden 1976.
Fadil Ahmed-paša	Defteri Kütüphanei Fadil Ahmed-paša, Istanbul.
Flemming	(Wiesbaden) Türkische Handschriften, band XIII 1, Teil I, beschericben von Barbara Flemming, Wiesbaden 1968.
Flügel	Dr Gustav Flügel, Die arabischen, persischen und türkischen Handschriften der kaiserlichköniglichen Hofbibliothek zu Wien, Band I - III, Wien 1865-1867.
G A L	Carl Brochelmann, Geschichte der arabischen Litteratur, G I - II, S I - III, Leiden 1937-1949.
Ḥ Ḫ	Muṣṭafā b. 'Abdullāh, Ḥaǧi Ḫalīfa, Katīb Čelebī, Kašf aẓ-ẓunūn 'an asmā'il kutub wa 'l-funūn I - II, Istanbul (Deri Seadet), 1362/1943 (drugo izdanje).
Ḥamīdiyya	Defteri Kütüphanei Ḥamīdiyya, Istanbul.

Handžić	Mehmed Handžić, al-Gawhar al-asna, Kairo, 1349/1930. Književni rad bosanskohercegovačkih muslimana, Sarajevo 1934.
H. Šabanović	Hazim Šabanović, Književnost Muslimana Bosne i Hercegovine na orijentalnim jezicima, Sarajevo 1973.
Kairo I	Fihris Dār al-kutub al-Miṣriya, Kairo 1342/1924.
Kairo f	Fihris al-kutub al-fārisiya (al-mawǧūda fi 'l-Kutubḫāna al-ḫudaywiya), Kario 1306/1888.
Kairo t	Fihris al-kutub at-turkiya (al-mawǧūda fi 'l-Kutubḫāna al-ḫudaywiya), Kario 1306/1888.
Karatay p	Topkapi Sarayi Müzesi Kütüphanesi Farsca Yazmalar Kataloğu, Hazirlayan Fehmi Edhem Karatay, Istanbul 1961.
Karatay t	Topkapi Sarayi Müzesi Kütüphanesi Tütkce Yazmalar Kataloğu, Hazirlayan Fehmi Edehm Karatay, Istanbul 1961.
Köprülüzade	Defteri Kütüphanei Köprüzade, Istanbul.
Loebenstein I	Helene Loebenstein, Katalog der arabischen Handschriften der österreichischen Nationalbibliothek Neuerwerbungen 1868-1968, Teil I, Wien 1970.
M. Götz	(Wiesbaden) Turkische Handschriften, band XIII 2, Teil I, beschrieben von Manfred Götz und band XIII 4, Wiesbaden 1968 und 1979.
Mehmed Asim-bey	Defteri Kütüphanei Mehmed Asim-bey, Istanbul.
Mostar	Hivzija Hasandedić, Katalog arapskih, turskih i perzijskih rukopisa, Mostar (Izdanja Arhiva Hercegovine, svezak 2) 1977.
O I	Salih Trako, Katalog perzijkih rukopisa orijentalnog instituta u Sarajevu, posebna izdanja XII, Sarajevo, 1986.
O I	Vančo Boškov, Katalog turskih rukopisa, franje-

	vačkih samostana u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, Orijentalni institut (posebna izdanja XV), 1988.
O M	Brusalī Meḥmed Tahir, Osmanli mūellifleri, I - III, Istanbul 1333-1342/1914-1923.
Pertsche	(Gotha), p Dr Wilhelm Pertsch, Die perisischen Handschriften der herzöglichen Bibliothek zu Gotha, Wien 1859.
Pertsche	(Berlin), p Dr Wilhelm Pertsch, Verzeichniss der persischen Handschriften der königlichen Bibliothek zu Berlin, Berlin 1888.
Pertsch	Berlin t Wilhelm Pertsch, Verzeichniss der türkischen Handschriften der königlichen Bibliothek zu Berlin, Berlin 1889.
Q A	Šamsuddīn Sāmī, Qāmūs al-aʿlām, I - VI. Istanbul 1306-1216/1888-p1896.
Rieu	Charles Rieu, Cataloque of the turkish manuscripts in the Bristish museum, London 1888.
Servili	Defteri Kütüphanei Servili, Istanbul 1311/1893.
S O	Mehmed Sureyya, Sicilli Osmanī (Tezkirei mešāhīri osmaniyye), I - IV, Istanbul 1308-1316/1890-1898.
Spaho	Fehim Spaho, Arapski, perzijski i turski rukopisi Zemaljskog muzeja, Sarajevo, 1942.
Sueleymaniyya	Defteri Kütüphanei Suleymaniyya, Istanbul 1892.
Timuriyya	Fihris al-Ḫizāna at-Timuriyya, I - II, Kairo 1948.
Tüyatok	Türkiye Yazmalari Toplu Kataloğu, I - V, Istanbul 1982-84.
Wiesbaden	Soheila Divshali und Paul Luft, Persische Handschriften, band XIV 2, Wiesbaden 1980. Persische Handschriften, band XIV 1, Teil I, beschrieben von Wilhelm Heinz, Wiesbaden 1986.

TRANSKRIPCIJA

ا (ء)	ʾ	ض	ḍ (z)
ب	b	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	ʿ
ث	ṯ (s)	غ	ġ (g)
ج	ǧ (c, dž)	ف	f
چ	č (ç)	ق	q (k)
ح	ḥ	ك	k
خ	ḫ	ك (ڭ)	n, y
د	d	گ	g
ذ	ḏ (z)	ل	l
ر	r	م	m
ز	z	ن	n
ژ	ž (j)	و	w (v)
س	s	ه	h
ش	š (ş)	ى	y, i
ص	ṣ		

Znakovi za duge vokale:

ا ā   ى، ī   و ū

ETIKA I PROPOVJEDNIŠTVO

/AL-AḪLĀQ WA'L-MAW'IẒA/

ARAPSKI

1958. Zbirka (مجموع).4 3650.

L. 38; 21 X 15,5. Nasḫ,od različitih prepisivača. Papir tamnobijel, različite debljine, čvrst, djelomično oštećen i dohvaćen vlagom; povez polukožni, sa preklopom, rastavljen od listova.

1. L.2 b - 5. وصية الامام الاعظم أبي حنيفة (كتاب نقر)

Oporuka Abū Ḥanife, umro 150/767/v.I,str.864/ i Ahlwardt III,3972.
Početak ovog primjerka je: الحمد لله رب العالمين... قال الايمان هو الاقرار باللسان و التصديق بالجنان و الاقرار وحده...

2. L. 7 - 12 a وصية النبيّ عليه السلام لامير المؤمنين على بن ابي طالب (قطعة)

Fragmenat oporuke Božijeg poslanika Muhammed a.s. četvrtom halifi Aliji /v.I, str.364/ i Ahlwardt III,3959.

3. L. 13 b - 18 a. فقه الكيداني مقدمة الصلاة

Rad o namazu. Napisao Lutfullāh an-Nasafī al-Fāḍil al-Kaydānī, živio u prvoj polovini X stoljeća po hiždri /v.I, 247. i II, 1149, 3; 1320,1).

4. L. 19 b - 38. ايها الولد

Poučno djelo za mladež. Napisao Abū Ḥāmid Muḥammad b Muḥammad al Gazālī, umro 505/1111 /v.str,1,68/.

Prepis cijele zbirke potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na listovima l-2a su bilješke /koncepti/iz propovjedništva, koje je napisao Šayḫ Yūyo, umro 1119/1707.

Nepoznati prepisivač napisao je sljedeći naslov:
هذا الموعظة الشريفة من تأليف شيخ مصطفى افندي الشهير بيو يو المستاري عليه رحمة الباري كتب في التاريخ تسمين و مائة و الف تبركا...

Iz ove bilješke vidi se, da je prepis izvršen 1190/1776.

Na listovima 5b-6. su dove i hadisi.

Na 18 b. listu je početak oporuke Abū Ḥanife svojim učenicima, drugovima i prijateljima.
Ahlverdt III,3970.

Početak:
روي عن ابي حنيفة رحمة الله عليه لما مرض قال في مرض موته اعلموا اصحابي و اخواني وفقكم الله...

Na kraju je bilješka, na turskom jeziku, iz fikha, pisana kasnije slabim rukopisom.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

1959. شرح وصية الامام ابي حنيفة 2696.

Komentar na Oporuku Abū Ḥanife. Napisao Muḥammad b. Mahmūd b. Aḥmad Akmaluddīn al-Bābartī, umro 786/1384. (v.I.str.364)

Ḥ Ḥ II,2015: A M II. 171.

Početak:

الحمد لله المتوحد بوجوب الوجود و البقاء... يقول العبد الفقير.. محمد بن محمود بن احمد الحنفي غفر الله له... جمعت له من كلام المشايخ فوائد

L. 108; 18 x 13,5. Nash krupniji, vokalizovan, pisan u razmaknutim redovima.Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, učadio, pa izgleda da je spašen od nekog požara, te u sredini djela na nekim mjestima manjka nekoliko litova; polukožni, preuvezan.

Rukopis potječe, vjerovatno, iz XVI ili XVII stoljeća.

Na prvom listu je naslov djela, ime pisca, te ime i pečat bivšeg vlasnika knjige: Sa'd Īsā b Gurhān.

1960. Zbirka (مجموع),2 3708.

L. 62; 17,5 x 11,5. Nasḫ, razgovijetan, pisan crvenim, plavim i crnim mastilom. Po marginama ima malo tumačenje. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Popis bijel, glat;povez polukožni, sa preklopom, malo oštećen.

1. L.1-60a ظهور العطية في شرح الوصية

Drugi komentar spomenute Oporuke. Napisao al-Imām al-Ḥusūni 1056/1646.Naslov i ime pisca napisani su na prvom listu.

Ismail-paša: Ḍayl II,90;GAL.S I,287/VI

Početak:

الحمد لله الذي علمنا العقائد و الاحكام... و بعد فاني اردت ان اشرح كتاب الوصية النعمانية في علم العقائد الاسلامية

Na kraju djela autor je naveo datum završetka komentara i izvore kojim se služio pri sastavu djela.

2. L.60b - 62. اراده جزئيه رساله سى

Kratka risala o pitanju slobodne volje, na turskom jeziku (Tumačenje ajeta LXXXVI,30). Napisao Muḥammad b. Muṣṭafa Aqzarmānī, umro 1174/1760. Kasim Dobrača (I,89) spominje istu risalu pod naslovom:

رسالة في قوله تعالى و ما تشاؤن الا ان يشاء الله

O.M. I,214.

Početak:

و ما تشاؤن الا ان يشاء الله اشعرى عند نده معناء آية كريمه اى قوللر سزلر برعلمى مراد ايتمز سز الله تعالى

Oba djela prepisao al-Ḥāǧǧ Aḥmad b. Muḥammad-efendī al-Mostārī (iz Mostara) 1200/1785.

و كان الفراغ من كتابته يوم السبت غرة صفر الخير سنة مائتين و الف من الهجرة...على يد...الحاج احمد بن محمد افندى موستارى عفر الله له

Na prvih pet-šest zaštitnih listova nalaze se razne bilješke, na arapskom jeziku, iz fikha, hadisi, stihovi i poučne izreke.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

1961. عطايا الفيّاض الاقدم شرح وصايا الامام الاعظم 2914.

Treći komentar spomenutoj Oporuci. Napisao 'Abdurraḥīm Sa'īd Muftī-zāde 1195/1780: Naslov djela i ime pisca je prema rukopisu, jer u pristupačnim izvorima se ne spominju. Međutim, Hazim Šabanović (Književnost Muslimana BiH,str.641.) spominje Esada Abdurrahmana Muftića kao pjesnika i muftiju iz Travnika, godine 1205/1790, ali nismo sasvim sigurni da li se radi o istoj ličnosti.

Početak:

الحمد لله الذى اشرق عقائد دينه فى مشكوة السنة على مضمار الجماعة... و بعد فيقول العبد الفقير.. عبد الرحيم سعيد المدعو بمفتى زاده... و سميته بعد الاتمام بعطايا الفيّاض الاقدم شرح وصايا الامام الاعظم

Završetak djela je:

...وقوله تعالى ان الابرار لفى نعيم على الارائك ينظرون تعرف فى وجوههم نضرة النعيم يسقون من رحيق مختوم ختامه مسك...

L.128; 19 x 12,5. Nash pisan vještom rukom prepisivača. Po rubovima ima ispravaka i dopuna. Tekst na stranicama je obrubljen sa po jednom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni.

قد وقع الفراغ من تبييضه بين المغرب و العشاء فى ليلة الخميس الاولى من شهر محرم الحرام سنة خمس وتسعين ومائة و الف على يد مؤلفه الفقير المحتاج الى عفو ربه القدير عبد الرحيم مفتى زاده رزقه الله تعالى

Iz ove navedene bilješke na kraju djela vidi se da je ovo autograf i da je, prema tome, djelo jedinstveno ili vrlo rijetko u svijetu.

Na prvom listu je ime i pečat bivšeg vlasnika knjige: šejh Muhammed, muftija u Travniku.

Iz biblioteke Fejzije medrese u Travniku.

1962. بستان العارفين 1303.

Djelo poučno-moralnog sadržaja, sabrano iz raznih djela.

Obuhvata više područja iz teologije, filozofije, prava i drugih oblasti. Zasniva se, uglavnom, na tradiciji. Napisao Naṣr b.Muḥammad b.Aḥmad b.Ibrāhīm Abu'l-Layṯ as-Samarqandī, umro 373/983.

Ahlwardt VII,8322. AM II,490.

Početak:

الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين.. قال الفقيه ابو الليث نصر بن محمد بن

ابراهيم... قد جمعت في كتابي هذا فنونا من العلم ما لا يسمع جهله...

L. 113; 21.5 X 12,5. Nasḫ. Poglavlja su pisana krupnijim slovima, u početku crnim, a kasnije crvenim mastilom. Po rubovima ima malo ispravaka i bilježaka koje se odnose na dotični tekst. Papir žućkast, malo oštećen i dohvaćen vlagom; povez polukožni, sa preklopom.

Prepisao nepoznati prepisivač 872/1467.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se početak pisanja sadržaja, a na naslovnoj stranici je jedna pjesma, na turskom jeziku, pobožnog sadržaja, koja je teško čitljiva. Na kraju su poučne izreke, na arapskom jeziku.

1963. ISTO 863.

L. 160; 18 X 14. Nasḫ - ta' līq, pomiješani. Poglavlje i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima i u proredu ima bilježaka koje se odnose na dotični tekst. Papir tamnobijel, oštećen vlagom; povez polukožni.

Prepis potječe, vjerovatno iz XVIII stoljeća.

Poslije uvoda napisan je sadržaj djela. Na početku, na više mjesta, napisan je naslov djela. Tu su i mnogi hadisi, bilješke iz fikha, dove i poučne izreke.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

1964. تنبيه الغافلين 71o.

Razmatranja, u većem broju poglavlja (oko 95), o moralu, pobožnosti, mudrim izrekama i opomenama, što se sve temelji na hadisima. Napisao Abu'l-Layṯ Naṣr b. Muḥammad as-Samarqandī, umro 375/985.

ḤḪ I, 487; Ahlwardt VII,8735.

Početak:

الحمد لله الذى هدانا لكتابه و فضلنا على سائر الامم باكرم انبيائه حمدا... قال الفقيه

الزاهد العالم ابو الليث نصر بن محمد بن ابراهيم السمرقندى...

L.252 (sa originalnom folijacijom); 20,5 x 15. Nasḫ sa nešto ta'līqa, djelomično vokalizovani. Na koricama, prvom listu i donjem prerezu napisan je naslov djela. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke su podvučene crvenom linijom.

Na rubovima i u proredu ima malo komentara. Papir bijel; povez polukožni, sa preklopom.

Prepisao nepoznati prepisivač, bez oznake datuma, u Medresi Sirri Ma'šuq Haẓreti Mevlānā Ḥusāmuddīn, vjerovatno, u XVII stoljeću.

Na prvoj unutarnjoj korici je ime: Hasan bOmer Ḥavaǵe, a na prvom zaštitnom listu je naslov djela, ime pisca i godina njegove smrti 875, što je, prema izvorima, neispravno. Ispod toga je ima ranijeg vlasnika knjige i njegov pečat (hadži Ḥasan-efendī Sōfōzāde Tešnevi -Tešnjak). Na sljedećoj strani je jedan zapis, a iza toga je sadržaj djela. Poslije sadržaja nalazi se jedna priča na arapskom jeziku iz Hasan Basrijinog vremena.

Na kraju djela je nekoliko hadisa. Na posljednjih nekoliko listova su izvodi iz nekih djela o dovi, kurbanu, gostoprimstvu, stvaranju Adema a.s. i drugo.

Uvakufio Hromozāde Ṣāliḥ-efendī (v.pečat na početku i kraju djela).

1965. ISTO 5150.

Naslov u rukopisu je: هذا كتاب تنبيه الغافلين

L.180 + 3; 21.X 15. Ta' līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenimn mastilom. Po rubovima ima ispravka, dopuneai kratkih komentara. Papir tamno bijel, glat, čvrst, dohvaćen vlagom; povez kartonski, noviji.

Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVII ili prve XVIII stoljeća.

Na prva tri zaštitna lista je sadržaj djela, a na naslovnoj stranici je ime ranijeg vlasnika, teško čitljivo: Ṭābit Muṣṭafā-efendī...? b. Muḥammad-efendī, beogradski emīn-i defter (امين دفتر البلغرادى)

Uvakufio aš-Šayḫ al-hāǧǧ Ḥalīl-efendī Gradčaničevī - iz Gračanice /v.bilješku iznad početka djela/.

1966. Zbirka (مجموع).2 3026.

L. 42;20,5 x 14 i 19,5 x 13. Nasẖ-ta'līq, pomiješani. Po rubovima ima kratkih bilježaka. Tekst prvog djela obrubljen je sa po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel; povez polukožni, sa preklopom, oštećen i rastavljen odlistova.

1. L. 1-22. جامعة الحكم

Risala o raznim hikmetima, (mudrostima) koje autor objašnjava nakon iznesenog pitanja. Napisao Abu'l-Layṯṯas-Samarqandī, umro 375/985.

Naslov risale i ime autora je prema rukopisu. Međutim, u pristupačnim izvorima ne nalazimo ovakav naslov.

Početak:

الحمد لله رب العالمين... قال الفقيه ابو الليث رحمه ان قال لك ما الحكمة في موسى النبي عليه السلام انه حين ولد ألهمت امه اخذ التابوت و القاه في البحر...

2. L. 24b-42. كتاب الجواهر (جواهر الفقه)

ناقص في وسطه

Djelo je manjkavo u sredini, nedostaje 70 lista.

Djelo o osnovnim vjerskim principima i dužnostima, te pravilima o ponašanju za pripadnike derviškog reda. Napisao Ṭāhir b.Selām (Islām) b.Qāsim al-Anṣārī al-Ḫwārizmī Namadpūš 771/1369. (v.II,1247).

Prepisao pod tačkom 1 Salīm b.Muḥammad 1058/1648, u Gazi Husrevbegovoj medresi u Sarajevu, a prepis pod tačkom 2 potječe iz XVII ili XVIII stoljeća.

Na 23a. listu su bilješke iz fikha i vježbe u pisanju, a slične bilješke su i na kraju drugog djela.

Na posljednjem zaštitnom listu je ime i pečat ranijeg vlasnika knjige: Derviš Muṣṭafāfa b.'Oṯmān Kilić (?), godina 1250/1834..

1967. Zbirka (مجموع).2 2565.

L.26. 20.5 X 14.5. Ta'līq. Istaknute riječi podvučene su crvenom crticom. Papir bijel, glat; povez polukožni, malo oštećen.

1. L. 1-20. ISTO

2. L.21b - 26. فتاوى و اجوبة حديثية

منقولة عن الامام فخر الدين عثمان الديمي

Fetve i odgovori koje se prenose od Faḥruddīn 'Otmān / b.Muḥammad

Deymiye. O Dejmiji ne nalazimo nikakvih podataka, osim što Ahlwardt II,1159 i 1317/ kaže da je bio živ 861/1456.

Iz uvoda ovog rukopisa razumijemo a je Deymija ova pitanja i odgovore prenio, što ih je dao Aḥmed b. Ibrāhīm al-Kinānī al-Asqalānī, umro 876/1471. Gal.II,57/.

Početak:

الحمد لله الذي انعم وتمم و وفق و الهم وصلى الله على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه و سلم. وبعد هذه فتاوى و اجوبة حديثية منقولة عن سيدنا و مولانا شيخ الملة... فخر الدين عثمان الشهير الديمي

Oba djela prepisao nepoznat prepisivač 1076/1665.

Na početku prvog djela, na rubu, nalazi se jedan hadis, prenesen iz djela *"Zahr al-'Abidīn"*.

Na posljednjem, 27.listu su bilješke iz fikha, prenesene iz raznih djela, a ponajviše iz djela:"Magfira al-qulub fi ziyara al-qubur.

Uvakufio Elči hadži Ibrāhim-paša, muḥāfiẓ Bosne /v.bilješku i pečat na kaju rukopisa/.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku.

1968. كتاب الروضة 342.

- الروضة -

(روضة العلماء)

Knjiga vjerskih pouka i savjeta, u obliku propovijedi /va'za/. Napisao Ḥuseyn b. Yaḥyā al-Buḫārī az-Zandawaysitī aš-Šayḫ Abū 'Ali umro oko 400/1009.

A.M.307.

Djelo je napisano popularno, za široke slojeve. Raspoređeno je na 106 poglavlja /bāb/. Komplet u jednom svesku. Način pisanja je specifičan, moglo bi se reći rijedak, ili neuobičajen. Svako poglavlje počinje obično sa 5-10 pravila i propisa iz islamskog prava /fikha/, a onda se daje pokoji ajet iz Kur'ana, pokoji hadis, više izreka uleme i mistika, te prigodne priče. Sva ta tradicija /hadisi, izreke i priče/ data je bez naučnog provjeravnja, pa je često slabe vjerodostojnosti. Sadržaj je protkan mistikom /tesavvufom/. Pisac je sām bio pripadnik derviškog reda /sūfi/.

Gornji, prvi naslov djela i ime autora navedeni su prema uvodu rukopisa. Tu pisac još kratko objašnjava, kako je nastalo ovo djelo, pa kaže da je on prvobitno bio napisao kraći rad, koji je više puta predavao i diktirao učenicima.

Neki učeni ljudi, koji su držali predavanja širokim slojevima naroda,

molili su ga da "ponovo sastavi" i proširi taj rad, što im je on i udovoljio ovim djelom, kome je dao gornji naslov. On tu ujedno navodi, da je raniji naslov djela bio: كتاب روضة المذكورين

Hadži Halifa pak /K Z I,928/ navodi ovo djelo pod naslovom:

كتاب فيه روضة العلماء

Taj naslov susrećemo i u drugim izvorima /Ahlwardt VII, 743, GAL, S I, 361,Suleymaniya, 50/. Kod Ahlwrdta /n.m./očito se radi o nekom drugom djelu, jer mu je tekst različit od teksta u našem rukopisu, iako u sadržaju imaju sličnosti. Brockelmann /n.m./ tvrdi da je ime autora:' Alī b.Yaḥya, a ne Ḥuseyn, kako smo mi naveli.Međutim, to je, držimo, pogrešdno, jer u našim rukopisima, koji su dosta starog datuma, ime autora je kako smo mi gore naveli. Isto tako držimo, da je pravi naslov djela: Kitāb ar-Rawḍa ili ar-Rawḍat al-'ulemā' pripada nekom drugom, kasnijem djelu, koje je sačinjeno, ili kopirano, prema gornjem djelu. Dugim vremenom, i zabunom prepisivača, ti su se radovi i njihovi naslovi,vjerovatno, pomiješali.Istina, na naslovnoj strani našeg rukopisa napisano je rukom prepisivača:

što bi značilo, da je i ovaj naslov bio poznat još u vrijeme prepisa.

Početak poslije besmele:

قال الشيخ الفقيه الزاهد ابوعلى الحسين بن يحى البحارى الزندو يستى رحمه الله المبتغى فضل ربه تعالى: اشكر الله تعالى كثيرا و اسبحه بكرة.و اصيلا و استغفره من جميع سيئاتي قديما و حديثا... اما بعد فانى قد كنت صنفت هذا الكتاب و امليته مرارا على الاصحاب و كان خاليا عن السائل ... فسألنى بعض اهل العلم ممن قد ابتلى بالجلوس في العامة... فاصغيت لهم اذنى و اعطيت لهم سؤلهم... ثم سميته كتاب الروضة و كان اسمه الاول كتاب روضة المذكورين و افتتحت الكتاب بفضل العلماء و العلم

Prvo poglavlje je: o važnosti nauke i učenih ljudi, باب فضل العلم و العلماء
a posljednja: o važnosti islamskog pozdrava/. باب فضل السلام
U naslovu svakog poglavlja naglašeno je, da se obrađuju šeriatska pitanja i daju pouke: (بمسائله و عظاته)

Završetak:

وعن انس رض انه قال: صحبت النبي صلعم نيف عشرة سنة، حضرا وسفرا، ومالقيه مسلم الا وسلم عليه، وقال صلعم...تم الكتاب بحمد الله الملك الوهاب...

1. 291, sa označenom folajacijom; 27,5x18. Nasḫ, stari arapski, lijep, mjestimice vokalizovan, pisan vještom rukom. Naslovi i istaknute riječi pisani su crvenim mastilom, krupnije. Na kraju /1.286-291/ nalaze se posebno prepisane bilješke /komentari i glose/, koje se obično stavljaju po rubovima listova. Bilješke je prepisao isti prepisivač, koji nam nigdje nije zabilježio svoje ime. Papir tamnobijel, deblji, starinski, glat. Listovi su s početka i u drugoj polovini, po sredini i po rubovima, oštećeni vlagom. Povez platneni,

nov.

Prepis je dovršen u četvrtak 7.redžeba 839/1435, kako je to zabilježeno na strani 286:

...غفر الله لكاتبه ولقارئه ولمن كُتب له. و وافق الفراغ من نسخه فى اليوم المبارك يوم الخميس بعد الصلاة الظهر، السابع من شهر رجب الفرد الحرام، من شهور عام تسع و ثلثين وثمانمائة، احسن الله عاقبتها بخير وسلامة

Iz bilješke se razumije da je prepis sačinjen po narudžbi.

Na novom dodatom listu s početka nalazi se naslov, napisan kasnije. Na starom zaštinom listu nalazi se podulja bilješka o islamskom pozdravu /selamu/, kraće nečitke bilješke i jedan hadis. Na listu a /naslovna strana/ nalazi se, mjesto naslova,bilješka pisana rukom prepisivača, u kojoj on navodi naslov djela i ime autora. Tu su još bilješke koje sadrže cijene rukopisa /130,173,200/, jedna poučna bilješka, te bilješke se imenima ranijih vlasnika /Halil b.Selman, pomoćni nastavnik - /muid/ - u medresi Kazzaziye u Brusi; Sa'd b.Isa b.Emir Han, u Istanbulu 15. rebiul-evela 944/1537, kupio za 200; to je Sa'di Čelebi, šejhul-islam, umro 945/1538.

تملكه الفقير الى الغنى المنان سعد بن عيسى بن امير خان يوم الجمعة خامس عشرين شهر ربيع الاول لسنة ٩٤٤ بقسطنطنية المحمية

Abdullah b. Jahja b. Selman, kupio iz ostavine prethodnog vlasnika 25. šabana 949/1542 u džamiji sultana Mehmed Hana/.

Pored toga nalazi se krupno pisana bilješka, u kojoj se kaže, da je ovu knjigu čitao Muhamed el-Musllim et-Tabia ?" Na listovima 1-2 je dadržaj, napisan rukom prepisivača.

Uvakufio Memišah-beg, u gradu Foči.

1969-1970 . ISTO 306,422.

U rukopisu je kasnije zabilježen naslov: هذا كتاب الروضة

Komplet u dva sveska, nepotpun. Sadržavao je I08 poglavlja.

Redni broj pojedinih poglavlja označen je brojkama, što je, čini se, uradio sam prepisivač.

L.301/121 I + 180 II/; 26x18. Nasḫ stari arapski, čitak, pisan vještom rukom. Naslovi i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, krupnije. Papir tamnobijel, deblji, glat. Mnogi su listovi, naročito pri vrhu, oštećeni vlagom. Povez polukožni.

S v e z a k p r v i المجلد الاول , sadržavao je poglavlja
od početka djela do poglavlja باب ثواب المريض وصاحب البلايا
što se vidi iz sadržaja na početku. Na kraju sveska izgubljeno je više lista, tako da je posljednje poglavlje ovjde: باب فضل الوقار والخشوع في الصلاة

Po rubovima nekih listova, naročito s početka, ima komentara, pisanih sitno i lijepo rukom istog prepisivača. Na naslovnoj strani je sadržaj za drugi svezak, pisan rukom prepisivača. List sa sadržajem za prvi svezak je izgubljen. Povez je znatno oštećen vlagom i crvotočinom.

S v e z a k d r u g i - المجلد الثاني , sadrži poglavlje od باب النهى عن النياحة do kraja djela - باب فضل السلام عند المهيبة

Ovaj svezak je u svemu obrađen i opremljen kao i prvi svezak. Na kraju je sedam lista pogrešno stavljeno i uvezano, tako da se završetak, sa bilješkom prepisivača, nalazi na listu 294.

Prepisao oba sveska Muhammad b.Īnāl /?/ aṣ-Ṣūfī al-Ḥanafī,i to prvi svezak u subotu 27.džumadal-ahira 851/1477, a druigi svezak 20. rebiul-ahira 852/1448.

تم الكتاب باسره بعون الله تعالى و يسره على يد العبد الفقير الى الله تعالى محمد بن اينال؟
الصوفى الحنفى في اليوم المبارك العشرين من شهر ربيع الآخرة سنة اثنين و خمسين و
ثمانمائة و الحمد لله رب العالمين.

Ispod togaje bilješka, koja se nalazi i na rubu nekih listova, a u kojoj se kaže, da je primjerak sravnjen sa originalom, iz koga je prepisan.

(بلغت المقابلة بقدر الطاقة و الامكان)

Iz Kantamirine biblioteke.

1971. ISTO 6395.

I. 412;20,5 x 15. Nasḫ-ta līq, pomiješani. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom linijom.

Papir bijel, glat; povez polukožni, čiji je preklop otkinut i zagubljen.

Prepisao Muḥammed b. ʿAbdulḥalīm, 10 . ševvala 1081/1671.

تم الكتاب بعون الله تعالى وحسن توفيقه على يد الفقير الحاج محمد عبد الحليم فى اليوم
العاشر من شهر شوال سنة ١٠٨١

Na ponekim listovima, na rubovima, ima bilježaka u vezi sa tekstom.

Na prvom zaštitnom listu, na strani a, nalaze se tri bilješke. Prva, gore, desno je bilješka iz fikha, uzeta iz djela „al-ʿInāye".

Druga, gore, lijevo je bilješka bivšeg vlasnika: Mustafā b.merhum defterdar Meḥmed-paša. Treća, u sredini stranice, uz sami pečat i ispod njega je bilješka iz fikha, uzeta iz djela „Hašiyetu Mevlana 'Ağem as-Sayyid aš-Šerīf".

Na drugom zaštitnom listu je bilješka iz fikha /fetva/, uzeta iz zbirke fetvi „Tātarḫaniyye".

Iza ova dva lista sa bilješkama, slijedi četiri neispisana lista. Na sljedeća tri lista, nalazi se sadržaj djela /poglavlja - bāb/.

Iz kolekcije Besima ef. Korkuta.

1972. ISTO 2255.

Fragment gornjeg djela s početka. U rukopisu je kasnije zabilježen naslov: كتاب الروضة

L. 22; 21x 14,5. Taʿlīq, sitniji, složen, pisan vještom rukom. Istaknute riječi pisane su crveno, ili su podvučene crvenolm linijom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst, povez polukožni, oštećen, rastavljen od listova.

Rukopis, vjerovatno, potječe iz prve polovice XVIII stoljeća.

Iz biblioteke Fejzijje medrese, čiji se pečat nalazi na naslovnoj strani.

1973. Zbirka (مجموع) ,3 2953.

L.88. 16x10. Nasḫ i taʿlīq, pomiješani. Po rubovima listova, između redaka i na umetnutim listićima ima sitno pisanih komentara.Papir žućkast; povez polukožni, oštećen.

1 L. 1-3. قصيدة البسق النونية
او
عنوان الحلم

Spjev o duhovnim vrijednostima i lijepom ponašanju, što ga je sastavio Abu'l-Fatḥ ʿAlī b. Muḥammed al-Kātib al-Bustī, umro 401/1010. /v.II,1318,5/.

Početak: زيادة المرء فى دنياه نقصان
و ربحه غير محض الخير خسران

Dva posljednja distiha ove kaside glase:

خدها سوائر امثال مهذبة
فيا لمن يبتغى التبيان تبيان
ما ضرّ حسّانها و الطبع صائغها
ان لم يصغها قريع الدهر حسّان

/Mağāni al-Adab sv.IV,str.97/.

2. L.4-5. القصيدة المنفرجة

Spjev o pobožnosti i psihičkom rasterećenju u muci. Sastavio Abu'l-Faḍl

Yūsuf b. Muḥammad Ibn an-Naḥwī at-Tauzarī, umro 505/1111./v.II,899,9/.
Početak:

اشتدى ازمة تنفرجى

قد آذن لَيْلُكِ بالبلج

3. L.5-88. **تلخيص المفتاح**

Djelo sa područja arapske stilistike. Napisao Ǧalāluddīn Muḥammad b. 'Abdurraḥmān b.'Omar al-Qazwīnī aš-Šāfi'ī al-Ḫaṭīb, umro,739/1338.

To je zapravo skraćena prerada „trećeg dijela" ranijeg značajno djela مفتاح العلوم , što ga je napisao Sirāǧuddīn Abū Ya'qūb Yūsuf b.Abū Bakr b. Muḥammed b. 'Ali as-Sakākī, umro 626/ 1228. Prerađivač je, u ovom svom djelu *Telḫīsu* izostavio opširnosti osnovnog djela dao mu drugi, bolji raspored i dodao neka važna stilska pravila, tako da je njegovo djelo postalo pristupačnije i podesnije za izučavanje dotičnog predmeta. Otuda je ovo djelo usvojeno i služilo je dugi niz stoljeća kao uvažen udžbenik arapske stilistike u svim školama /medresama/ širom islamskog svijeta, pa tako i kod nas.
GAL I,295. II,22;

Početak: الحمد لله على ما انعم وعلّم من البيان ما لم تعلم

Prepisao cijelu zbirku 'Omar b. Isma'īl al Ūfī /iz kasabe Uf u Trapezuntskom vilajetu/, 1173/1759.

قد وقع الفراغ من الكتابة لسنة ثلث وسبعين ومائة والف فى شهر اواسط صفر الخير فى
يوم الاربعاء وقت العشاء فى مدرسة سلطان سليمان عليه الرحمة والغفران المشهور بجفتلر فى
يد عمر بن اسماعيل الاوفى غفر الله له ولوالديه ولمن قرأ وللمؤمنين والمؤمنات برحمتك يا
ارحم الراحمين

/Bilješka na listu 88 a/

Na unutarnjoj strani prve korice, na prvom zaštitnom listu i na naslovnoj strani nalaze se poučni stihovi i poučne izreke na turskom i arapskom jeziku. Među bilješkama nalazi se jedna, u kojoj se kaže da je vlasnik rukopisa Halil Bosnevi, koji je za isti platio dvadest groše i tri pare.

Na posljednjem zaštitnom listu i na unutarnjoj strani druge korice nalaze se bilješke, na turskom jeziku, s područja logike.

Uvakufio hadži Ibrahim h. Islam Ispužli, nastanjen u Travniku, i predao muteveliji hadži Halil-efendiji b. Salih Hersegliji, početkom mjeseca rebiulevvela 1252/1836./v.bilješku na posljednjoj strani/.

1974. Zbirka **(مجموع)** ,8 **881.**

L.163;21 x15. Nasḫ, sa nešto ta'līqa, pomiješani. Naslovi, poglavlja i is-

taknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima dopuna i kratkih komentara. Papir tamnobijel, malo dohvaćen vlagom, listovi prosuti; povez polukožni.

1. L.1-45a. **ترتيب الاوراد**

Naslov u rukopisu je: هذا الكتاب المسمّى بترتيب الاوراد

Djelo o vrijednoti virda, rasporedu i načinu oživljenja noći učenjem i molitvama. Prema uvodu djela pod tačkom 3, razumijemo da je ovo djelo napisao Qušayrī. To je, vjerovatno, Abu'l-Qasim 'Abdulkarīm b. Hawazin al-Qušayrī, umro 465/1073 (v.GAL I,432 I GAL.I 771). Međutim, njegovi biografi ne pripisuju mu ovo djelo, koje se, inače, ne spominje u pristupačnim izvorima.

Početak:

الحمد لله على آلائه حمدا كثيرا ونذكره ذكرا لايغادر فى القلب استكبارا ونفورا

Djelo je raspoređeno na dva poglavlja:

الباب الاول فى فضيلة الاوراد وترتيبها

الباب الثانى فى كيفية احياء الليل وما يتعلق به

2. L.45 b - 57a. **مناجات موسى عليه السلام**

Molitva Božijeg oslanika Mūsāa (Mojsija) i njegov razgovor s Bogom, na arapskom jeziku, od nepoznatog pisca.

Ovaj naš primjerak nije identičan sa obrađenim rukopisom (v.I,578,5,str.364), niti sa primjercima u Berlinskoj biblioteci (v.Ahlwardt III,3897-3899).

Početak:

الحمد لله رب العالمين...قال كعب الاحبار رضى الله عنه لما اراد الله تعالى ان يناجى
عبده موسى عليه السلام اوحى الله اليه يا موسى اغتسل قلبك من حب الدنيا

Na listovima 46-47 je sedam poglavlja (sūra) iz Zebura.

Na rubu prvog lista, iznad naslova, prepisivač je zabilježio početak drugog primjerka, koji je identičan sa primjerkom u Berlinskoj biblioteci. (Ahlwardt III, 3898).

3. L.57 b-76.

فصل فى فضائل الصلوات والسجود والجماعة والاذان وغيرها

Poglavlje o vrijednosti namaza, sedždi, zajedničkoj molitvi, ezanu i drugom, od nepoznatog pisca.

Početak:

الحمد لله الذى وفّقنا على طاعته و جعلها سببا لقربته...وبعد فان العبد المذنب الفقير الى الوهاب...يقول لما طالعت كتاب الصلوة التى ألّفها الامام العالم الربانيّ القشيرى رحمة الله عليه على مذهب نعمان بن ثابت ابى حنيفة رحمه الله تعالى بعد تصنيف كتابه المسمى بترتيب الاوراد فوجدتها غاية...

4. L.77b-93a. **تاج الوسائل ومنهاج الفضائل**

Risala o salavatu od nepoznatog pisca.

Početak:

الحمد لله رب العالمين الذى ارسل حبيبه رحمة للعالمين...اما بعد لما كانت الصلوة على رسول الله صلعم من اجل فضائل و اعزّ الوسائل استخرت الله تعالى ان اجمع رسالةً فى حقائق الصلوة و سميتها بتاج الوسائل و منهاج الوسائل...

Djelo je podijeljeno na pet poglavlja i završetak:

الباب الاول فى معنى الصلوة و التسليم و البركة

الباب الثانى فى حكم الصلوة شرعا

الباب الثالث فى مواطن الصلوة

الباب الرابع فى فضائل الصلوة

الباب الخامس فى كيفية الصلوة و التسليم

و الخاتمة فى ذم من لم يصل على رسول الله صلعم

5. L.93b-100. **حيلة النبي صلعم**

Kratak lični opis Resulullaha, od nepoznatog pisca.

Početak:

الحمد لله الذى زيّن حبيبه باكمل المحاسن و اخصّ الشمائل...اما بعد فقد ورد فى الخبر عن سيد البشر صلعم...ازهر اللون - ادعج - انجل - اشكل

6. L.101 b-130a. **الشمائل الشريفة**

Životopis Božijeg poslanika Muḥammeda a.s. Ovo je, zapravo, poglavlje iz djela: الجامع الصغير من حديث البشير النذير

što ga je napisao ʻAbdurraḥmān b.Abū Bakr as-Suyūṭī umro 911/1505 (v.I,557,str.349).

Početak:

الحمد لله الذى خلق الانسان باحسن الصورة...وبعد فقد قال الشيخ...جلال الدين السيوطى رحمه الله تعالى فى كتابه الجامع الصغير. باب كان وهى الشمائل الشريفة كان رسول الله صلعم ابيض مليحا مقصّدا...

7. L.130 b-151. **رسالة فى تصحيح احاديث النبي صلعم**

Kraća zbirka sahih-hadisa, poredani abecednim redom. Napisao Muḥammad b.Bahādur b.ʻAbdullāh az-Zarkešī, umro 794/1392.

Naslov je prema rukopisu, ali Ismāʻil-pāšā (AM II,174) ne spominje mu ovu zbirku hadisa.

Početak:

قال سيدنا الشيخ...جلال الدين السيوطى...الحمد لله تعظيا لشانه والصلاة و السلام على اكرم احيائه محمد الذى انشق القمر باشارته...وبعد فان المهمّ بيان حال الاحاديث التى اشتهرت على سنة العامة...صنّف الشيخ بدر الدين الزركشى...

8. L.152-163. **رسالة من الاحاديث المروية عن ابى الرضارتن بن نصر صاحب رسول الله صلعم**

Druga kraća zbirka hadisa, od nama nepoznatog sabirača.

Naslov je prema rukopisu, koji je zabilježio prepisivač.

Početak:

الحمد لله رب العالمين...قال الشيخ الامام الاجل الكبير...قال اخبرنى الشيخ الامام الفاضل...جلال الدين قدوة السالكين موسى بن مجلّى الدسيرى رحمة الله عليه...

Cijelu zbirku prepisao ʻAlī b. Piri b.Yūsuf, u tvrđavi Drniš (Dalmaciji); prve tri risale 1034/1624, a ostale 1039/ 1629.

(عن يد افقر العباد...على بن پيرى بن يوسف...وقع الفراغ من تسويده...بالحصن الذى المسمى بدرنش سنة تسع وثلاثين و الف)

Uvakufio Elči al-ḥağğ Ibrāhīm-pāšā, muḥāfiẓ Bosne (v.bilješku i pečat na 163a. listu). Iznad ove bilješke je jedan hadis, prenesen iz djela „*Maṭlūb al-qulūb*".

iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku.

1975, كتاب الملكوت 3079.

Djelo o prirodi, svemiru, vidljivom i nevidljivom svijetu i bićima, njihovom stvaranju i prestanku postojanja, sa poučnom tendencijom u vjerskom pogledu. Pisac, između ostalog, govori o svrsi svijeta /hikmet/,-"koliko to dopuštaju naše snage" - kakao kaže u uvodu, i izlaže svoja posmatranje, kao put vjeri i Bogu. On u tom iznosi i kritike nevjernika/mulhidā/ i donosi odgovore učenih vjernika - a neka zna onaj, koji to proučava, da je istina u onom, što mi vjerujemo.

Gornji naslov je prema našem rukopisu. U nekim izvorima i primjercima naslov je: عجائب الملكوت ili كتاب عجائب الملكوت

Djelo je napisao Muḥammad b. 'Ubaydullāh/prema našem rukopisu;- 'Abdullāh, prema izvorima/ al-Kisā'ī, Abū Ğa'far, početkom V/XI stoljeća.

ḤḤ II, 1463; GAL, GI,350; Ahlwardt V,452.

Rad je raspoređen na 70 kraćih poglavlja /bāb/, kako se to vidi na kraju datog sadržaja - /تم سبعين بابا/. Sadržaj djela ispunjen je mješavinom legendi, nauke onog vremena i raznim vjerskim poimanjima. S obzirom na daleko vrijeme u kome je nastao /prije hiljadu godina/, rad je, iako opsegom malen, interesentan.

Početak:

قال الشيخ الجليل ابو جعفر محمد بن عبيد الله الكسائى ابقاه الله تعالى الحمد لله الذى كان قبل تكوين الاكوان و يكون بعد افناء كل مكوّن و مكان... هذا كتاب الملكوت جمعت فيه عجائب صنع ربنا فيما بلغه علمنا

L.58; 19,5 x 13. Ta'līq, sitniji, složen, lijep, pisan vještom rukom. Naslovi i istaknute riječi pisani su crvenim mastilom.

Po rubovima listova ima bilježaka i komentara u vezi sa tekstom, pisanih većinom rukom istog prepisivača. Papir bijel, potamnio;listovi su prosuti i mnogi, naročito s početka i pri kraju, znatno oštećeni vlagom i gljivicama, tako da je i tekst malo oštećen. Povez polukožni, znatno oštećen.

Prepis potječe iz XVII stoljeća.

Iz teksta na početku djela /ابقاه الله تعالى/ , razumije se, da je ovaj primjerak prepisan iz nekog originala, koji je, posredno ili neposredno, bio prepisan za vrijeme autorovog života.

Završetak djela:

... و لكنهم يرضون بما اوتوا من الملك و النعيم حتى لا يمنى اصلا الا ما يعطى و كل واحد منهم سؤاله التمنى الذى يولى و لم يسأله مالا يتقى فى هذا معنى قوله تعالى: لهم فيها ما تشتهى الانفس و تلذ الاعين فبطل ما ذكرتموه. و الله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب (ه)

Na prvih pet lista s početka i na naslovnoj strani nalazi se zbirka zapisa i tilsuma, na turskom jeziku, za liječenje raznih bolesti i postizanje raznih želja,- što je pisano kasnije, drugom rukom. Za jedan od navedenih tilsuma kaže se, da je, prema predanju, prenesen od „užičkog šejha"/نقل ازيجه شيخدن/.

Poslije toga, a prije početka samog djela, nalazi se sadržaj /fihris/, pisan rukom prepisivača.

Na rubu lista, gdje je završetak sadržaja, nalaze se kratke bilješke, sa imenima i ličnim pečatima nekoliko ranijih vlasnika /Mustafa Razi, 1111/1699; Huseyn, zv.Kaderullah-zade/ Abdi es-Sejjid Hafiz Ibrahim-

efendi; Salih b.Mustafa/.

Na posljednjem zaštitnom listu, koji je zalijepljen na oštećenu koricu, pa i sam oštećen, nalazi se nekoliko ajeta Kur'ana, u kojima se govori o smaku svijeta.

1976. ايها الولد 5457.

Poučno djelo za mladež. Napisao Abū Ḥāmid Muḥammad b.Muḥammad al-Gazālī, umro 505/1111. /v.br.1958,4/.

L.17; 17x13. Nasḫ, starinski. Prvi i posljednji list su kasnije dopisani. Po rubovima ima dopuna i ispravaka. Papir tamnobijel, učadio, dohvaćen vlagom, oštećen; povez kartonski, slab.

Prepis je završen, vjerovatno, u XVI stoljeću, a dopisana dva lista prepisana su 1250/1844.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

1977. Zbirka(مجموع),2 1855.

L. 17 + 53;14,5x10 i 22x16. Nasḫ, od različitih prepisivača. Prvo djelo je malog formata i pričvršćeno je uz prvu unutarnju koricu drugog djela. U prvom djelu, po rubovima i u proredu, ima dosta komentara, pisan vrlo sitnim slovima, rukom drugog prepisivača. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenopm linijom. Osnovni tekst u komentaru podvučen je, također crvenom crticom. Papir bijel, glat, čvrst; povez kartonski, sa kožnim hrbatom.

1. L.17 ISTO

Prepisao Ḥasan b.Ḥajdar, iz kasabe Šuice (kod Duvna), u hanikahu Bistrik (u Sarajevu),10412/1632.

(تمت الرسالة الشريفة بعون الله الملك الوهاب عن يد العبد الفقير الى رحمة الله سبحانه حسن بن حيدر عن قصبه شويجه فى خانقاه بستريك سنة ١٠٤٢)

2. L.53 سراج الظلمات (شرح ايها الولد)

Komentar prethodnom djelu. Napisao Abū Sa'īd Muhammad b. Muṣṭafā b.'Otmān al-Ḫādimī, umro 1176/1762.

A M II,334; Flügel III,274.

Početak:

الحمد لله رب العالمين اقتباس من اول الفاتحة فلا افضل منه لكونه تعليم لله تعالى و لهذا اختاره

Prepisao Muḥammad b. Muṣṭafā 12.muharrema 1253/1837.
Rukopis je uvakuvljen za Ajni-begov mekteb u Sarajevu, godine 1254/1838 (v.bilješku na naslovnoj strani).

1978. Zbirka(مجموع),3 2610.

L. 68; 19 x 13 Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima malo dopuna i objašnjenja. Papir žućkast, čvrst malo dohvaćen vlagom; povez kožni oštećen.

1. L.1 - 14a. ISTO
— ناقص فى اوله —

Djelo je na početku nepotpuno, otkinut je prvi list.

2. L. 19b - 45. تعليم المتعلم

Priručnik o vjersko-moralnom odgoju i lijepom vladanju učenika. Napisao Burhānuddīn Ibrāhīm az-Zarnūğī, oko godine 600/1203.
/v. I,152,21 i II,1156,2/.

3. L.46b - 69. مقدمة ابى الليث فى الصلاة

Kratko djelo o namazu. Napisao Ab'l-Layṯ Naṣr b.Muḥammed b. Ibrāhīm as-Samarqandī, umro 375/985. /v. II,904,str.117/.
Početak:
الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين...قال الفقيه ابو الليث رحمه الله ثم اعلم بان الصلاة فريضة قائمة

Cijelu zbirku prepisao Murteḍa /Murteza/ b. Bešīr, softa u Đakovu, 1060/1650.
قد وقع الفراغ من تحرير هذه النسخة الشريفة المرغوبة بين العلماء فى يد عبد الفقير الحقير مرتضى بن بشير الصوخته بقصبة دياقوه غفر الله له فى اوساط ذى القعدة سنة ستين و الف

Na prvoj nutarnjoj korici ispisana je Fatiha. Na 14b. listu su stihovi iz prvog navedenog djela u ovoj zbirci. Na listovima 15-17 su bilješke iz fikha, hadisi i jedna poučna priča. Na 19a. listu je jedna dova Imāmi ʿAẓama. Na 45 b. listu su vježba u pisanju, a na 46a. listu su hadisi. Na posljednjem listu je jedna dova, bilješka iz fikha, hadisi i jedna anegdota iz vremena Ḥabana Baṣrije

1979. Zbirka (مجموع), 2 6879.

L.67; 21.X 15. Nasḫ. Naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima ispravaka i dopuna. Papir bijel, čvrst, glat; povez polukožni, sa preklopom, oštećen.

1. L. 1-17. ISTO

2. L. 21 b - 65. مقدمة ابى الليث فى الصلاة
/vidi br.1978,3/

Oba djela prepisao nepoznati prepisivač 1157/1744.
Na listovima 18-21a su razne bilješke i to: hadisi, dove, poučne izreke i drugo. Slične bilješke su i na kraju rukopisa /listovi 65b - 67/.
Uvakufio Muderis-zāde Mula Mustafa /bilješka na više mjesta u rukopisu/.
Rukopis je otkupljen od Ismaila Selimovića, imama iz Zvornika.

1980. ISTO 5183.

L.20; 20 X 15. Nasḫ. Listovi 12,15 - 19 su kasnije dopisani slabim rukopisom. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom.
Citati su podvučeni crnom linijom. Po rubovima i u proredu ima tumačenja koja se odnose na tekst, pisana arapskim i turskim jezikom. Papir tamnobijel, čvrst, oštećen; povez kožni, prost, manji od listova.
Prepisao ʿAlī b. Ḥasan-aga Meqqa-zāde (?) 2264/1750.
Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku.

1981 Zbirka(مجموع)3 2085.

L.77; 19,5 x 13,5. Nasḫ i taʿlīq, od različitih prepisivača. Po rubovima, u prvom djelu, ima sitno pisanog komentara, a poglavlja su pisana crvenim mastilom. Tekst u drugom djelu obrubljen je crvenom linijom, a osnovni tekst podvučen je, takđer, crvenom linijom. Treće djelo je vokalizovano. Papir žućkast i tamnobijel, glat, čvrst; povez polukožni, sa preklopom.

1. L. 1-14. ISTO

Prepis je, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

2. L.15-67 شرح العوامل المائة للجرجانى

Komentar kratkoj sintaksi arapskog jezika. Osnovno djelo napisao je

ʿAbdulqādir ʿAbdurraḥmān al Ǧurǧānī, umro 471/1078 (v.II,1612,3 i 1819,2), a komentar je od nepoznatog pisca.
Ahlwardt VI,6481
Početak:

رضى الله تعالى عنكم رضى فعل ماضى لاظة الله مرفوع لفظا بانه فاعل رضى و الفعل مع فاعله جلة فعلية...

Prepisao Ḥasan b. Ferhād 1028/1618.

3. L.68 -77. حرز الامانى و وجه التهانى فى القرآت السبع

Verifikacija o sedam kiraeta. Napisao Abū Muḥammad Qāsim b. Firruḥ aš-Šāṭibī, umro 590/1194 (v.I,104,str.57).
Prepis je, izgleda, iz XVIII stoljeća.
Na zaštitnim listovima, na početku i na kraju djela, su dove i vježbe u pisanju, pisane kasnije slabim rukopisom.

1982. ISTO 2477.

L. 13; 19 x 14. Nasḫ - taʿlīq. Naslov i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama, u početku, ima malo komentara, a u proredu je tumačenje nekih riječi. Papir bijel, čvrst; povez polukožni.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.
Na kraju je dova koja se uči za vrijeme ramazana, na kraju dnevnog posta, te jedan kur'anski ajet i bilješka iz sintakse, na turskom jeziku.
Uvakufio hadži Ibrāhīm-efendī Silistrī, koju je predao na čuvanje Kaukči-zāde šejh ʿAbdullāhu i njegovom muškom potomstvu.

1983. Zbirka(مجموع)2 4955.

L.46;16 X 11. Nasḫ, od različitih prepisivača, slab, drugo djelo je vokalizovano. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Drugo djelo pisano je u razmaknutim redovima, sa prevodom i tumačenjima u proredu na turskom jeziku. Tekst, u drugom djelu, obrubljen je crvenom linijom. Papir taman-bijel, čvrst, dohvaćen vlagom, oštećen; povez polukožni, također oštećen.

1. L.1 - 23 ISTO
2. L.24 - 46 (كتاب فى الصلاة) - قطعة -

Fragment nekog djela o namazu, od nepoznatog pisca.

Početak:

و الزرنيح اذا لم يجد الماء و ان كان يجد الماء الا انه مريض

Završetak:

و السابع الدودة تخرج من الدبر لا ان خرجت من الرأس الخرج

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

1984. Zbirka(مجموع),2 6856.

L.96; 24 x 16. Nasḫ. Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, osnovni tekst, u drugom djelu, podvučen je crvenom linijom. Papir bijel, čvrst, malo učadio; povez polukožni, oštećen.

1. L. 1-12. ISTO
2. L. 14. - 96. شرح وصيت نامه

Komentar Bergivinom „Ilmihalu" na turskom jez8iku. Osnovno djelo napisao je Muḥammad b.Pīr ʿAlī al-Birgawī /v.br.2374 /, a ovaj komentar Šayḫ ʿAlī aṣ-Ṣadrī al-Qonawī, krajem XVII stoljeća. /v.I, 696,6; str.458-9/.
Oba djela prepisao ḥāfiẓ Ḥasan b. Yūsuf-āgā al-Užičewī /iz Užica/ 1263-4/1847-8.

(حرره الحقير الفقير المحتاج تمت الى رحمة ربه الغنى حافظ حسن بن يوسف اغا الاوزيجوى...قد وقع الفراغ من هذا الكتاب فى شهر جاذى الآخر فى اليوم التاسع و العشرين من سنة ١٢٦٣)

Ova bilješka nalazi se na kraju prvog djela, a slična bilješka je i na kraju drugog djela.
Na 13b. listu je jedan hadis i jedan zapis na turskom jeziku.
Poklonio Jusuf-efendija Omerspahić iz Visokog.

1985. Zbirka(مجموع)2 6880.

L.75;17 x 12. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, glat, tanji, dohvaćen vlagom; povez kartonski.

1. L. 1 - 29a. ISTO

ناقص فى اوله

Djelo je na početku nepotpuno.

2. L. 30b - 75. الارشاد لاكمل الدين البابرتى

Kratko djelo o osnovnim islamskim vjerskim dužnostima, hanefijskog pravca. Napisao Muḥammed b.Muḥammad (Maḥmūd) Akmaluddīn al-Bābartī al-Ḥanafī ad-Dimišqī, umro 786/1384 /v.II,1255,2/.

Oba djela prepisao 'Abdulḥamid b.Monllā Ibrāhīm 1273/1856.

Na listovima 29b - 30a je jedna dova.

Poklonio Jakub Memić iz Novog Pazara.

1986. ISTO 5388.

Naslov u rukopisu, iznad bismile, napisan je crvenim mastilom:

هذا كتاب ايها الولد للامام الغزالى

L. 16; 19,5 x 13,5. Nasḫ, razgovjetan, pisan tankim perom u razmaknutim redovima. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, ili su podvučene crnom linijom. Papir tamnobijel, tanji, dohvaćen vlagom, oštećen; povez kartonski.

Prepisao Meḥmed Ševqī Pāzdī 1280/1863.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

1987. ISTO 519.

L.23; 24,5 x 15,5. Nasḫ razgovjetan i lijep. Prva stranica ukrašena je unvanom /cvijeće/ u kome je napisano ime djela. U daljem tekstu gdje god je spomenuto ime djela, ono je pisano crvenim mastilom. Papir bijel, deblji, povez kartonski.

Posljednji list je izgubljen, pa su nam podaci o pepisivaču i datumi prepisa nepoznati, ali je rukopis vjerovatno iz XIX stoljeća.

Uvakufio Dervīš Muḥammad Riḍā Mutevelić /v. bilješku na prvom listu/.

1988. ISTO 1249.

L. 17; 19,5 x 13,5. Ta'līq - nasḫ. Po marginama i u proredu ima dopuna i ispravaka. Na margini prvog lista je izbirsana neka bilješka. Papir žućkast; povez polukožni.

Perpis potiče, vjerovatno, iz druge polovine XVIII ili prve polovine XIX stoljeća.

Na početku i na kraju djela su stariji i noviji pečati ove biblioteke. Na posljednjem listu je brisano ime bivšeg vlasnika knjige.

1989. شرح رسالة ايها الولد للخادمى 6416.

Komentar poučnoj risali za mladež. Osnovnu risalu napisao je Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad al-Gazālī, umro 505/1111. (v. I, 68 i 1976, a ovaj komentar Abū Sa'īd Muḥammad b. Muṣṭafā al-Ḫādimī, umro 1178/1764. (v. II, 1214,3).

L. 51; 23,5 x 17. Ta'līq pisan uvježbanom rukom. Po rubovima ima bilježaka iz raznih tefsira. Papir žućkast, tanji, povez polukožni.

Prepis završen 5. muharrema 1243/1827. godine.

Iz biblioteke Besim-efendije Korkuta.

1990. ISTO 6797.

L. 95; 17 x 11. Nasḫ. Po rubovima ima ispravaka i tumačenja pojedinih riječi. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Papir žućkast i bijel, glat; povez polukožni, sa preklopom.

Prepisao Muḥammed b. Aḥmad 1266/1850.

Na početku su dove i hadisi, pisani rukom drugog prepisivača, kao i na kraju djela.

Poklonio dr Ahmed-efendija Tuzlić.

1991. بداية الهداية فى الموعظة للغزالى 3308.

Knjiga o lijepom ponašanju i pravoj pobožnosti, protkana misticizmom; za učenike i za odrasle vjernike uopće. Napisao Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad al-Gazālī, umro 505/1111.

ḤḪ I, 228; Ahlwardt III, 3263.

Početak:

الحمد لله حق حمده و الصلوة على محمد رسوله و عبده وعلى آله و اصحابه من بعده اما بعد
فاعلم ايها الحريص على اقتباس العلم المظهر فى نفسه صدق الرغبة

L. 19 + 5; 24 x 15. Ta'līq, sitniji. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima komentara. Tekst je obrubljen sa po dvije tanke crvene linije. Papir žućkast; povez poluplatneni, noviji.

Prepisao nepoznati prepisivač 969/1561.

Na naslovnoj stranici nalazi se naslov djela, ime pisca, ime i pečat ranijeg vlasnika knjige (Mustafa Razi, muderis), te nekoliko bilježaka na perzijskom jeziku, prenesenih iz djela „Tazkire al-awliyā".

Na 20a listu je jedna bilješka iz dogmatike i fikha, a na istom b listu je bilješka iz jezika - sve na arapskom jeziku.

Na listovima 21-24a je jedanaesto poglavlje iz nekog hadiskog djela.

(الباب الحادى عشر فى كلمات القدسية).

Rukopis je bio u vlasništvu Serijatske gimnazije i Šerijatske sudačke

škole u Sarajevu (v. pečat i naljepnice na početku i na kraju djela).

1992. ISTO 4686.

L. 64; 20,5 x 13,5. Nasḫ. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom linijom. Na vrhu svakog b lista nalazi se po jedna poučna izreka iz etike. Papir bijel; povez polukožni.

Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVIII ili prve polovine XIX stoljeća.

Na naslovnoj stranici je dio jedne prigodne dove, pečat ranijeg vlasnika knjige i noviji pečati ove biblioteke.

Poklonio Ahmed-efendija Selimović, kadija iz Foče.

1993. Zbirka(مجموع), 2 1954.

L. 98; 20 x 14. Ta'līq, pisan nešto debljim perom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom linijom. Po rubovima ima malo komentara. Papir bijel, čvrst; povez kožni, sa preklopom, oštećen, na sredini korica utisnuti su ornamenti.

1. L. 1-42. درة القاهرة فى كشف العلوم الآخرة

Rasprava o posljednjim stvarima (smrti, proživljenju i Sudnjem danu) potkrijepljena mnogim hadisima. Napisao Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad al-Gazalī, umro 505/1111.

ḤḪ I, 742; Ahlwardt II, 2735.

Početak:

قال الشيخ...ابو حامد محمد بن محمد الغزالى الطوسى...الحمد لله الذى خص نفسه بالدوام و حكم على من سواه بالانصرام...اما بعد فان الله تعالى يقول كل نفس ذائقة الموت

Prepis je završen 1114/1702.

Na kraju ovog djela prepisivač je zabilježio datume rođenja i smrti: Gazālije, Bergivije i Imāmi ' Aẓama.

2. L. 43-97. شرح ذخر المتأهلين فى تعريف الاطهار و الدماء

Komentar risali o prirodnim običajima kod žena i o vjerskom čišćenju u braku. Osnovnu risalu napisao je Muḥammad b. Pīr ' Alī al-Birgawī, umro 981/1573 (v. II, 1214,19), a ovaj komentar Isḥāq b. Ḥasan at-Turqātī az-Zanǧānī, živio oko 1095/1683.

AM I, 201; GAL, G II, 441.

Početak:

الى احسن ما يبدأ به المرام بعد البداءة باسم الملك المنعام حمد الله الواحد الذى براء الانعام...اما بعد فانى اشتغلت من الزمان بمباحث الرسالة المسماة بذخر المتأهلين...

Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom.

Prepis je završen 1103/1691.

Na 98. listu je vježba u pisanju jednog arzuhala, u kome neko moli da mu se obnovi berat imamske i hatibske službe u hadži Šaban-efendijinoj džamiji, a u drugom dijelu, odmah ispod navedenog, neki Ismail b. Ibrahim moli da mu se izda berat za navedene službe u istoj džamiji, nakon što je, poslije požara, obnovljena. Godina 1213/1798.

Na istom b listu neko je napisao pogrešan slijedeći naslov:

هداية الصدية فى شرح الطريقة المحمدية.

Tu je i bilješka na turskom jeziku, u kojoj se kaže da je neki paša posjetio Istanbul, 23. džumadelahira, bez označene godine.

1994 المقصد الاسنى فى شرح اسماء الله الحسنى 1309

Djelo o Božijim imenima. Napisao Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad al-Gazālī, umro 505/1111.

ḤḪ II, 1805; Ahlwardt II, 2219; Flügel III, 326.

Početak:

الحمد لله المتفرد بكبريائه و عظمته...اما بعد فقد سألنى أخ فى الله تعالى تتعين فى الدين اجابته شرح معانى اسماء الله الحسنى

L. 90 (originalna folijacija); 22 x 16. Nasḫ, stariji. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima nešto malo ispravaka i objašnjenja. Papir žućkast, deblji; povez polukožni sa futrolom.

Prepisao Maḥmūd b. Aḥmad b. Muḥammad 782/1380.

Na kraju je bilješka na arapskom jeziku, u kojoj se kaže da je ovo djelo pročitao, od početka do kraja, ' Alī - poznat pod imenom Ibn Ǧamā' a.

Iz Šehdi-efendine biblioteke (v. pečate na više mjesta u rukopisu).

1995. ISTO 4039.

L. 93; 17 x 12,5. Nasḫ, pisan uvježbanom rukom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Na više mjesta po marginama ispisana je riječ „vaqf". Papir žućkast, deblji, slab; povez kožni, zaštićen u zelenom platnu.

Prepis je završen u subotu džumadel-ahira 824/1421.

Na prvom zaštitnom listu, koji je oštećen, nalazi se naslov djela i ime autora i dva stiha na turskom jeziku.

Na naslovnoj strani je jedna kraća zagonetka i jedan zapis - oboje na

arapskom jeziku, te pisana i nečitka bilješka, kao i pečat ranijeg vlasnika.

Na zadnjem listu je priča o Muaviji i Abū Ḥasanu.

Na zadnjem zaštitnom listu su stihovi na turskom jeziku i dvije bilješke ranijih vlasnika knjige, pa se u prvoj bilješci kaže, da je Šejh Muṣṭafā b. Ḥ. Aḥmed, vaiz u Dimotiki (grad južno od Jedrene, u dolini rijeke Marice, u grčkom dijelu Trakije), kupio ovu knjigu od Bālī Čelebije u Jedreni za 80 dirhema, godine 999/1591. U drugoj bilješci se veli, da je od navedenog vaiza ovu knjigu kupio Šuğā'a b. Muṣṭafā, muderis u medresi Hadži Ilyās al-Čūhī za 35 dirhema, godine 1003/1595.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

1996. منهاج العابدين 2442.

Djelo o pobožnosti i čistoći duše, kao puta za pravilan život na ovom svijetu i za ulazak u džemet na budućem svijetu, protkano mnogo islamskom mistikom. Napisao, kao svoje posljednje djelo, Abū Ḥāmid Muḥammad al-Gazālī, umro 505/1111.

Kairo I, 366; Ahlwardt III, 3265; GAL G I, 423,38; GAL S I, 751.

Djelo je podijeljeno na sedam poglavlja (aqabāt). Bilo je mnogo rašireno i imalo veliki duhovni uticaj u islamskom svijetu, kao priručnik za vazove i vjersko-moralno prosvjećivanje odraslih, što se vidi po velikom broju njegovih rukopisnih primjeraka, koji se nalaze u cijelom svijetu, pa i kod nas.

Početak:

حدثنى الشيخ الفقيه الزاهد الصالح عبد الملك بن عبد الله - رحمه الله تعالى - قال املاء على شيخى الاجل الامام الزاهد الموفق حجة الاسلام شرف الائمة ابو حامد محمد بن محمد الغزالى رفع الله درجته هذا الكتاب و هو آخر كتاب صنفه و لم يلتمسه منه الاخواص اصحابه و هو: الحمد لله الملك الحكيم الجواد الكريم العزيز الرحيم الذى فطر السموات و الارض بقدرته و دبّر الامر فى الدارين بحكمته

L. 164; 18 x 14. Nasḫ sa nešto ta'līqa, veoma lijep, mjestimice vokaliziran, pisan krupnije, u proredu, vanredno vještom rukom. Naslovi i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a samo mjestimice - crnim. Po rubovima nekih listova ima nešto ispravaka. Papir tamnobijel i crvenkast, deblji, čvrst; povez polukožni, sa preklopom.

Prepisao Ḥasan b. 'Alī, u ponedeljak 14. rebiul-evvela 778/1376.

Na unutarnjoj strani prve korice nalazi se bilješka sa imenom ranijeg vlasnika (Sulṭān Veli-dede); zatim čarobna riječ ياكبيكج i jedna dova.

Na prvim listovima s početka i na naslovnoj strani, nalaze se bilješke na arapskom, turskom i perzijskom jeziku, različitog sadržaja, iz područja fikha, te dove za spas od kuge i drugih bolesti, kao i poučni stihovi, što je sve pisano kasnije.

Među bilješkama na naslovnoj strani, nalazi se jedna, sa imenom ranijeg vlasnika (Ibrāhīm b. Velijj), koji bilježi da je rukopis kupio u Istanbulu, godine 1006/1597.

Na kraju je dova za kišu, te zapisi i tilsumi za razne bolesti.

Uvakufio Džino-zade (Džinić) 'Abdulbāki-efendī (v. pečat u rukopisu).

1997. ISTO 1158.

L. 133; 21,5 x 15. Nasḫ, vokalizovan, veoma lijep, pisan pravilno, rukom vrsnog i učenog kaligrafa. Naslov i istaknute riječi pisane su krupnije, pismom ṯuluṯ, crnim i mjestimice crvenim mastilom. Listovi s početka (1-6) dopisani su kasnije drugim, također lijepim pismom, sličnom divaniji. Po rubovima nekih listova ima ispravaka i kraćih biljažaka, koje se odnose na tekst. Papir tamnobijel i djelomično žućkast, starinski deblji; mnogi listovi dohvaćeni su vlagom. Povez kožni, oštećen crvotočinom, i velikim dijelom rastavljen od listova, sa zatvaračem.

Prepisao Muḥammad b. Aḥmad b. Aḥmad al-Qudsī aš-Šāfi'ī, 20. safera, godine...? (nejasno), jer je datum napisan nekim znakovima (šifrom), ali smatramo da je to VIII/XIV stoljeće. I dopisani listovi su dosta starog datuma.

Na unutarnjoj strani prve korice i na prvim zaštitnim listovima, te na naslovnoj stranici, nalaze se poučni stihovi i dova, sa objašnjenjem na perzijskom jeziku.

Na rubu posljednjeg lista, koji je oštećen i nalijepljen na unutarnju stranu zadnje korice, nalazi se stara bilješka sa imenom ranijeg vlasnika ('Abdulqādir b. 'Alī al-Anṣārī aš-Šāfi'ī). Datum na kraju bilješke zabilježen je, također, nejasnom šifrom.

1998 Zbirka(مجموع), 5 3592.

L. 206; 21 x 14,5. Nasḫ starinski, sitan, složen, djelomično vokalizovan, pisan oštrim perom, veoma vještom rukom. Naslovi i istaknute riječi pisani su crvenim mastilom, a mnoge riječi podvučene su crvenom ili crnom crticom. Papir tamnobijel i žućkast, deblji, čvrst. Povez kožni, znatno oštećen; posljednja korica otkinuta od listova.

1. L. 1-91. ISTO

U rukopisu je naslov: كتاب منهاج العابدين

Po rubovima listova i između redaka ima komentara, pisanih sitno, rukom prepisivača. Komentari na rubovima uzeti su većinom iz djela „Taṣdīq al-ma'ārif", što ga je napisao Muḥammad b. 'Abdulmalik ad-Daylamī, Abu Ṯābit, Šamsuddīn, istaknuti sufija, živio i radio u VI/XII stoljeću (v. AM II, 103). Prepisivač navodi samo naslov djela, bez ikakvih podataka o njemu.

Drugi izvori, koji su nam pristupačni, ne spominju ovo djelo. Iz bilježaka po rubovima listova ovdje, vidimo da je predmet djela, uglavnom, tumačenje Kur'ana u sufijskom smjeru. Naš prepisivač je, dakle, pred sobom imao i čitao to djelo.

Na listu 91b-92a nalaze se poučne bilješke iz područja tesavvufa, što je izvadak iz djela مفيد العلوم . To je razgovor i rasprava između darežljivosti i škrtosti (الباب الثامن فى مناظرة السخاوة و البخل) , te razgovor i nadmetanje između razuma i vlasti (وتناظر العقل و الدولة).

2. L. 93-98. **(كتاب الموعظة)**

Zbirka hadisa qudsiyye, u obliku kraćih propovijedi (vazova), od kojih je svaka pod naslovom الموعظة. Nema naslova. Sadrži 31 hadis, sa raznim temama. Sabirač nepoznat.

Zbirku ovih hadisa, ili propovijedi, susrećemo u rukopisima, starim više stoljeća, u nešto različitim verzijama i pod različitim naslovima:

- الاحاديث القدسية - الصحايف القدسية - الموعظة القدسية - كتاب الموعظة - حديث قدسي.

Većina ovih hadisa je slabe vjerodostojnosti, ili je apokrifna, i potječe od Ka'b al-Ahbara, - a sabirači ovih zbirki su nepoznati. Zbirke obično sadrže 30-40 hadisa (meviza), a imaju i različite početke. To sve, za razliku od drugih mnogih „Zbirki 40 hadisa (Erbeina)", među kojima ih ima vjerodostojnih i od uvaženih sabirača i autora.

(Tri slične zbirke ovakvih kudsi hadisa, obrađena su i u naša dva prethodna sveska: I, 363 i 383; II, br. 1214,18).

Ahlwardt III, 3949 i VII, 8478.

Početak, poslije besmele:

الحمد لله رب العالمين و الصلوة على محمد و آله اجمعين و بعد فهذا كتاب الموعظة الحسنة و هى احدى و ثلثون موعظة الموعظة الاولى: يقول الله تعالى: عجبت لمن أيقن بالقبر كيف يضحك و عجبت لمن أيقن بالموت كيف يفرح

Završetak:

لو احببتم عبادتى كما تحبون الدنيا لا كرمتكم كرمة المرسلين فلا تميلوا (لعله تملئوا) قلوبكم بحب الدنيا فان زوالها قريب. تمت الموعظة

3. L. 98b-108. **(مناجات موسى عليه السلام)**

Razgovor Mūsā a.s. s Bogom, na Sinaju, po predaji od Ka'b al-Ahbara, - od nepoznatog sastavljača.

I ova predaja je starog porijekla, ali slabe vjerodostojnosti (isrāilijjāt), a susreće se u rukopisima u različitim verzijama, i često bez naslova, kao što je

slučaj u ovom rukopisu (v. I, 364).

Kairo I, 363; Ahlwardt III, 3897.

Gornji naslov dali smo prema sadržaju.

Početak, poslije besmele:

قال العبد الضعيف المذنب... محمد بن محمد احمد المرواروزى... عن الشيخ الامام... محمد بن محمد بن الحسين احمد بن ابى الفضل الفضلى... عن كعب الاحبار قال وجدت فى بعض ما انزل الله على موسى...

Završetak:

و لا تيأس من رحمتى و كن لى اكن لك و السلام عليك و الصلوات على خير خلق محمد و آله اجمعين برحمتك يا ارحم الراحمين. تمت بعون الله و حسن توفيقه فى اواخر ربيع الاول سنة ٩٨٨

Prepis je, dakle, iz 988/1580.

4. L. 109-111. **(مقالة فى التصوف)**

Odlomak iz neke knjige s područja tesavvufa, o četiri osnovne vrline tarika: šutnja, samoća, gladovanje i bdijenje, te pouka, kako se po njima živi.

Početak (poslije besmele):

اعلم ان عباد هذا الطريق الاسنى و قوامه اربعة اشياء: الصمت و العزلة و الجوع و السهر

Slijede četiri odlomka (faṣla) o pomenutim vrlinama.

(فصل فى الصمت، فصل فى العزلة، فصل فى الجوع، فصل فى السهر)

Na kraju je nekoliko poučnih stihova u vezi sa pomenutim vrlinama.

يامن اراد منازل الابدال
من غير قصد منه الاعمال
لا تطمعن فلست باهلها
ما لم تزاحمهم على الاحوال

Slijedi bilješka o prepisu sa datumom 988/1580.

(تمت بعون الله تعالى منقولة عن خط حضرت شيخنا شيخ المشايخ الشيخ سيد محمود بن احمد (؟) رضى الله عنه يوم الجمعة من شهر ربيع الاول سنة ثمان و ثمانين و تسعمائة)

Na kraju ovog rada je poseban odlomak sa deset kraćih izreka

, koje sadrže kratke molitve i slavu Bogu.

تم العشرة...من فضل الله سبحانه وتعالى وحسبنا الله ونعم الوكيل

Naslovi poglavlja i važnije riječi i brojevi pisani su crvenim mastilom.

Na listovima 112-114 nalazi se izvadak iz fikhskog djela „Niqāya Qāḍī-ẖān".

5. L. 115-203. **جناح النجاح فى جنوح الجناح**

Djelo o islamskoj čistoći i namazu, raspoređeno na deset poglavlja (bāb). Napisao Šayẖ Maḥmūd b. Šayẖ Faḫruddīn ar-Rūmī, čija nam je biografija nepoznata. Ime je navedeno prema naslovu na naslovnoj stranici, što je napisano rukom prepisivača. U uvodu pak prepisivač je zapisao ime autora: Maḥmūd al-Maqdisī b. Šayẖ Faḫruddīn, a tako ga je naveo i ḤḪ I, 606.

Početak:

آحمد اللة العظيم، احمد حمده و اصفاه. و اشكره شكر من سكر من سَكَرِ حبّ حُبّ حبّه و مصفّاه...

Poslije poduljeg uvoda, pisac kaže:

اما بعد فيقول الملتجى الى حرم الله و المرتجى من حرم الله...و الناجى بفضل الله محمود المقدسى بن الشيخ فخر الدين...لما رأيت فتور الخلق وعبدة الحق عن اقامة الصلوة...اردت ان اكتب هذه الرسالة مختصرا... وسميته جَنَاحَ النّجاح فى جنوح الجناح و جعلته مُبَوّباً و مفصّلاً...و كسرته على عشرة ابواب

Pomenutih deset poglavlja u djelu su:

الباب الاول – فى كيفية الاستنجاء

الباب الثانى – فى الانجاس

الباب الثالث – فى تطهير النجاسات

الباب الرابع – فى التيمم

الباب الخامس – فى الوضوء و آدابه و ادعيته

الباب السادس – فى وعد من صلّى و وعيد من تركه و تولى

الباب السابع – فى شروط الصلوة و اوقات الكراهية

الباب الثامن – فى صفة الصلوة

الباب التاسع – فى اسرار الصلوة و معنى الفاتحة و الاذكار

الباب العاشر – فى الامامة و الاقتداء

Naslovi i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom.

Završetak djela:

ولنقتصر على هذا القدر من هذا الكتاب ففيه كفاية لاولى الالباب. وفتح لمغلقات الابواب. و قد جمعته من ثمانين من قسم الفتوى. وعشرين صحيفة من كتب اهل التقوى. و الحمد لله الملك التواب. و الصلوة على محمد خير من نطق بالصواب. و افضل من اوتى الحكمة و فصل الخطاب

Potom slijedi bilješka o završetka djela i datum prepisa:

و وقع الفراغ من هذا التأليف بعون الله الملك اللطيف و اسأله الله تعالى ان يجعله عدة لى لدى. و ذخرا بين يديه. بجاه خير الانام. محمد عليه الصلوة و السلام. و اكبر الكرام و اصحابه العظام امين يا رب العالمين. تمت فى اواخر ذى الحجة و فى خمس وثمانين و تسعمائه – سنة ٩٨٥

Prepisano 985/1580.

Na posljednjoj strani, po završetku djela, nalazi se podulja bilješka iz područja kiraeta.

Na listovima 204-206 nalaze se bilješke iz raznih područja: literatura (izvori), kojima se služio autor prethodnog djela; zatim nekoliko hadisa o nagradi za učenje nekih sura i ajeta; potom jedna bilješka iz fikha, te hadis o teškoj griješnosti i kaznama za nemarnost u vršenju namaza, - što je sve pisano rukom prepisivača.

Prepisao cijelu zbirku Muḥammad b. Sagar (?), u vremenu od 985-988/1577-1580.

Na unutarnjoj strani prve korice nalaze se kraće bilješke na turskom, perzijskom i arapskom jeziku. U jednoj od njih kaže se, da je ovaj kitab uzet u naruč od muftije ʻAlī-efendije. U drugoj opet kaže se, da se „godine 1141/1728, u mjesecu ševvalu, u sedam sati, Zemlja dva puta zatresla." (Držimo da je riječi o Hercegovini). Na prva dva zaštitna lista i na naslovnoj strani nalaze se također razne bilješke. Tu je i bilješka sa imenom i ličnim pečatom ranijeg vlasnika (ʻAlī b. Ḥusayn), te sadržaj djela.

Iz Karađoz-begove biblioteke u Mostaru.

1999.	Zbirka (**مجموع**). 2	1451.

L. 112; 19,5 x 13. Nasẖ lijep, sitan, pisan oštrim perom, vještom rukom. Naslovi i istaknute riječi pisani su crvenim mastilom, a tekst je obrubljen crvenom linijom. Papir tamnobijel i žućkast, čvrst; povez polukožni.

1. L. 1-86. ISTO

Prepisao Mūsā b. Šayẖ Emīr, 1055/1645.

Iz bilješke prepisivača razumije se da je original, iz kog je ovaj primjerak prepisan, dovršen krajem mjeseca džumadel-ula 726/1325.

(تم كتاب منهاج العابدين...في شهر الآخر من جادى الاوّل سنة ست وعشرين وسبع مائة...تمت الكتاب...على يد اضعف العباد موسى بن شيخ امير سنة ١٠٥٥ من الهجرة)

2. L. 87-112. بداية الهداية (v. br. 1991)

Prepisivač i datum prepisa su isti kao u prethodnom djelu.

Na naslovnoj strani su naslovi zbirke, te sadržaj prvog djela. Tu je, u vrhu stranice, i bilješka ranijeg vlasnika (Muḥamed Handžić), a u ličnom pečatu, koji se nalazi u rukopisu, može se pročitati ime drugog, još ranijeg vlasnika (Sulejmān).

2000. ISTO 6870.

L. 104; 21 x 16. Nasḫ - ta'līq, pomiješani. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom crticom. Po rubovima ima malo dopuna i ispravaka. Papir tamnobijel, glat, dohvaćen vlagom, pa je i pismo na mnogim listovima oštećeno. Povez polukožni, također oštećen.

Prepis je završen 12. šabana 1126/1714.

Na naslovnoj stranici su bilješke iz tefsira i fikha. Na 104b. listu je bilješka, na turskom jeziku, o posmatranju mjeseca uoči ramazana i bilješka, na arapskom jeziku, o „nevidljivim ljudima"(رجال الغيب). Na 105a. listu je kratka priča, prenesena iz djela „Rawnaq al-maǧālis".

Iz Elči Ibrāhīm-pāšine (Fejzijje) medrese u Travniku (v. pečat na 2. listu). Rukopis je donesen iz Odbora islamske zajednice Travnik.

2001. ISTO 4426.

L. 132; 23 x 17. Nasḫ i ta'līq pomiješani. Po marginama ima malo ispravaka i dopuna. Neke istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke su podvučene crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom.

Prepisao Aḥmad b. 'Otmān, u petak mjeseca ševvala, 1210/1795.

Rukopis je iz bivše Zvorničke medrese.

2002. ISTO 2394.

Na naslovnoj strani naslov je: **كتاب منهاج العابدين للامام الغزالى**

L. 80; 19,5 x 12. Nasḫ, sa nešto ta'līqa, sitan, složen, pisan uvježbanom rukom. Istaknute riječi i naslovi pisani su crvenim mastilom, a tekst je obrubljen crvenom linijom. Papir bijel, deblji, glat, čvrst. Povez kožni, oštećen, sa utisnutim ornamentima na sredini korica i sa zatvaračem. Primjerak ima polukožnu futrolu, koja je oštećena.

Ime prepisivača i datum prepisa nisu navedeni.

Rukopis je iz prve polovine XII/XVIII stoljeća.

Na naslovnoj strani je bilješka, u kojoj neko kaže, da je ovu knjigu kupio godine 1170/1756, što je - držimo - zabilježio Osman Šehdi-efendija.

Iz Šehdi-efendine biblioteke (vidi njegov pečat na više mjesta u rukopisu).

2003. ISTO 6760.

L. 207; 19,5 x 14. Nasḫ sa nešto ta'līqa. Po rubovima ima ispravaka. Istaknute riječi podvučene su crvenom crticom. Papir bijel, čvrst, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni.

Prepisao Muḥammad b. Yūsuf, vjerovatno u XVIII stoljeću.

Rukopis je otkupljen od nasljednika hadži hafiza Asim-efendije Sirće iz Sarajeva.

2004. ISTO 3250.

Na naslovnoj strani, i u vrhu prve stranice, zabilježen je naslov rukom prepisivača: هذا كتاب منهاج العابدين

L. 120; 24 x 17,5. Nasḫ, sa nešto ta'līqa, krupniji, pisan vještom rukom. Naslovi i istaknute riječi pisani su crvenim mastilom, ili su podvučene crvenom linijom. Papir bijel, deblji, čvrst; povez kožni, jednostavan.

Prepisao Ḥāfiẓ Ferhād b. al-Ḥāǧ Ga'fer b. Ferhād, u medresi u Užicu, u srijedu 2. džumadel-evvela 1259/1843.

(كاتب هذه الحروف حافظ فرهاد بن الحاج جعفر وقد وقع الفراغ في شهر جاد الاوّل بعد اليوم الثانى فى يوم الاربعاء فى السنة التاسعة من العشر السادسة من المائة الثالثه من الالف الثانى من الهجرة... حرره فى مدرسة اوزيجه)

Na naslovnoj strani, pored naslova, prepisivač je zabilježio kratku dovu, u kojoj moli Božiju pomoć, u vezi svog prepisa, te kratku bilješku iz koje se vidi, da je on vlasnik rukopisa. Ispod bilješke ovdje, i na kraju, utisnut je njegov lični pečat, u kome je upisano njegovo ime رب سهّل امور فرهاد ٢٦٩

Godina 1269/1852.

2005. ISTO 3061.

U vrhu prve stranice zabilježen je naslov: منهاج العابدين

L. 206; 17,5 x 12. Ta'līq, pisan vještom rukom. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, ili su podvučene crvenom crticom. Papir bijel, čvrst; povez polukožni, oštećen.

Prepis dovrešn 1273/1856.

Na posljednjem zaštitnom listu je bilješka na turskom jeziku, iz tesavvufa.

2006. نزهة القلوب المراض 4191.

Knjiga va'zova. Napisao Sulaymān b. Dāwūd as-Sabtīnī (as-Saksīnī), koji je živio i radio u vremenu oko 550/1155.

U nekim izvorima, piscu se daje nadimak as-Suwārī, a u nekim an-Nasfī. Inače nam je njegova biografija nepoznata.

Pisac je prvotno, iz ove tematike, napisao djelo pod naslovom بهجة الانوار koje je bilo nešto kraće, i u kome je bilo dosta lijepih i lijepo sročnih pouka na perzijskom jeziku. Potom ga je, kaže on u uvodu, jedan uvaženi prijatelj zamolio, da to djelo proširi i da perzijske tekstove prevede na arapski jezik, te da ovom novom sastavu dadne i drugi naslov, - što je on, kaže, uvažio i sa marljivošću uradio, dajući ovoj preradi gornji naslov.

Brockelmann navodi ovo djelo na dva mjesta, kao dva zasebna djela, od različitih autora.

Hadži Halifa i Ahlwardt navode ovo djelo pod naslovom:

زهرة الر ياض و نزهة القلوب المراض

zašto ne nalazimo potvrde u našem rukopisu.

Djelo je raspoređeno na 67 poglavlja, ili va'zova, koji nose naslov al-Mağlis (المجالس - المجلس = sijelo, sjedeljka). Svako sijelo (va'z) obično počinje nekom tradicijom, kao osnovnom temom toga va'za. Pisac se još služi kur'anskim ajetima, a mjestimice i ovdje navodi poučne perzijske stihove i izreke. U pogledu navedene tradicije, najviše se poziva na svog učitelja po imenu: Ḥāmid b. Idrīs al-Qāḍī al-Bulgārī (kadija, Bugar), što ukazuje, da je dotični bio kadija i da je Bugarin (držimo, od starih Bugara, stanovnika oko Volge, prije njihova dolaska na Balkan i slaveniziranja. Inače, o ovom njegovom učitelju ne znamo ništa).

Drugih podataka o našem autoru ne nalazimo u ovom njegovom djelu. Istina, većina djela i autora, na koja se pisac poziva ovdje, su iz IV ili prve polovine V stoljeća po hidžri.

Ovo djelo je opsežno (preko 300 listova), a vidi se da je bilo i popularno, jer su se njim služili mnogi va'izi na velikom prostoru islamskog svijeta. U raznim rukopisima primjercima ovog djela ima izvjesnih mjestimičnih razlika u tekstu, što ukazuje na njegove brojne i različite verzije. Pored svega toga, s obzirom na njegov sadržaj, razne priče i slabu vjerodostojnost velikog dijela tradicije, kojima se služi, djelo nema i ne može imati kakve naučne važnosti.

ḤḤ II, 962; Ahlwardt VII, 8823; GAL, S I, 776; S II, 1010;
AM I, 401; Kairo I, 369.

Početak (poslije besmele):

الحمد لله خالق البر ية المتفرد بالازلية و الجبروتية على ما حبانا من جلايل النعمة... قال الشيخ الامام الاجل الاستاذ سليمان بن داود انى قد كنت عملت قبل هذا كتابا سميته

بهجة الانوار و بعد فراغى منه سألنى واحد من اصحابى... ان ازيد على كتاب البهجة من اقاويل المفسرين و عبارات المنذرين بانى اترجم الفارسية فيه بالعربية و أسميه باسم آخر فاجبته الى ذلك و الفت هذا الكتاب... وسميته نزهة القلوب المراض و بينته (؟) على سبع وستين مجلساً

Poslije ovog uvoda i sadržaja, prepisivač donosi i uvod prvotnog djela بهجة الانوار. U tom uvodu, pisac je naveo i izvore dotičnom svom radu.

Naš rukopis je identičan sa onim koji je naveo Ahlwardt u svom Katalogu, jer je početak, naslov: i broj poglavlja isto kao i kod nas.

L. 317, 26 x 18. Nasẖ sa nešto ta'līqa, starinski, pisan vještom rukom. U pisanju mjestimice ima grešaka. Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst ajeta je podvučen i stranice su obrubljene crnom linijom. Po rubovima samo nekih listova ima nešto ispravaka i bilježaka u vezi sa tekstom. Papir tamnobijel, deblji; poneki listovi su oštećeni vlagom, crvotočinom i dugom upotrebom, a mnogi su od njih popravljeni. Povez kožni, oštećen, sa izblijedjelim utisnutim ornamentima na sredini korica i na zatvaraču.

Prepisao Luṭfullāh b. Muḥammad b. Ṣārī Šayḫ, u petak, 893/1487.

(قد وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب... يوم الجمعة فى تاريخ سنة ثلث تسعين و ثمانمائة... على يد العبد الضعيف... لطيف الله بن محمد بن صارى شيخ عفر الله لهم...)

Prema ovoj bilješci, koja se nalazi na kraju, ovo je jedan od najstarijih, ako ne i najstariji primjerak ovog djela.

Na naslovnoj stranici, u vrhu, zabilježen je naslov djela kasnije: هذا كتاب بهجة الانوار (što je pogrešno, pa je neko ispravio i napisao ispod toga: نزهة القلوب). Tu je, lijevo od naslova, i nečiji nečitak lični pečat. Ispod pečata, uspravno, u dva reda, starim rukopisom (vjerovatno rukom prepisivača) ispisana je sura Ihlas. Desno od toga je neki tilsum (zapis), a ispod toga je molitva pobožnosti i pokajanja, na arapskom, turskom i perzijskom jeziku, pomiješano. Početak toga munadžata je: الحمد لله الذى غفرانه يمحو الزلل

Na posljednjem, neispisanom listu su poučni stihovi na perzijskom i turskom jeziku.

2007. زهرة الرياض ونزهة القلوب المراض 513.

ـ ناقص فى اوله وآخره ـ

Djelo je nepotpuno i na početku i na kraju. Naslov je prema rukopisu,

koji se nalazi u vrhu trećeg zaštitnog lista, na 38a. listu i na posljednjem zaštitnom listu.

Djelo je o istoj temi kao i prethodno i od istog pisca.

Hadži Halifa (II, 962 i 1945) i Ahlwardt (VII, 8823) stavili su nas u nedoumicu da tačno odredimo naslove ovih djela. Naime, Hadži Halifa (II, 1945) navodi početak koji je isti kao i u našem prethodnom djelu. Isti početak navodi i Ahlwardt (VII, 8823) i veli da djelo ima 70 poglavlja. Međutim, prethodno djelo ima 67 poglavlja, a ovo bi trebalo da ima 70 poglavlja, ali zbog manjkavosti ovog našeg djela, nismo mogli ustanoviti koliko tačno ima poglavlja ovo djelo.

Inače, ovo djelo ne nalazimo obrađeno u pristupačnim katalozima, da bi smo uporedili naš rukopis sa nekom obradom, pa zato nismo ni sigurni da li smo tačno identifikovali naslov rukopisa.

Početak je u našem rukopisu:

... حتى شبعا وشربا من شراب حتى رويا فقال ابراهيم عليه السلام ما طعامك وشربك
الآ من طعام الملوك فابن مأواك ومسكنك...

Završetak:

...وقد صح عن ابن عباس - رضى الله عنهما - سبعة آلاف سنة ولكن ذلك من حين نزل
آدم الى الارض واما قبل ذلك الى ابتداء خلقها...

L. 250; 25,5 x 18,5. Nasẖ, starinski. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst, deblji, popravljen; povez kožni, sa preklopom.

Prepis potječe iz XV ili XVI stoljeća.

Na početku, na zaštitnim listovima, neko je kasnije napisao naslove poglavlja. Tu su i imena i lični pečati ranijih vlasnika Murteḍā (Murteza) b. Ibrāhīm, vā'iẓ...? i ʿAbdullāh b. Aḥmad Kanṭamīrī-zāde.

Iz Kantamirine biblioteke.

2008. شرعة الاسلام 1196.

Knjiga islamskih propisa i pouka, sabranih iz hadisa i iz djela priznatih učenjaka (v. II, 1030,12, str. 224). Napisao Muḥammad b. Abū Bakr Imām-zāde al-Ḥanafī, umro 573/1177.

Pisac je bio muftija i poznati sufija. Ovo njegovo djelo bilo je mnogo rašireno u islamskom svijetu, kroz dugih niz stoljeća, pa i danas je u upotrebi. Služio je kao podesan priručnik za upoznavanje islamskih vjerskih dužnosti i vrlina. U mnogobrojnim bibliotekama islamskog svijeta, kao i na Zapadu, nalazi se velik broj primjeraka ovog djela u rukopisu. Naša biblioteka posjeduje preko dvadeset rukopisnih primjeraka.

HH II, 1044; Ahlwardt II, 524; GAL, G I, 375; GAL, S I, 642.

Počet...

الحمد لله دلّنا على معرفته بالشواهد والاعلام تعبّدنا لكرامتنا باقسام العبودية و
الاحلام... اما بعد فهذه عقود منظومة من سنن سيد المرسلين

L. 85; 20,5 x 16. Nasẖ, starinski, lijep, mjestimice vokalizovan, pisan veoma vještom rukom. Naslovi su pisani krupnije, crvenim mastilom. Po rubovima listova i između redaka, naročito u prvoj polovine rukopisa, ima bilježaka na turskom i arapskom jeziku, koje se odnose na tekst, a koje su pisane kasnije, drugim, slabijim rukopisom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; povez kožni, oštećen i iskrpljen.

Prepisao Ibrāhīm b. ʿAbdullāh Yašbek an-Nawrūzī, 14. šabana 877/1472 (v. bilješku na kraju).

Na naslovnoj stranici su bilješke, poučni stihovi na turskom jeziku i dove, što je pisano kasnije.

U jednoj bilješci kaže se, da je rukopis amanet iz neke biblioteke; u drugoj, da ga je čitao Muhammad Rašid, kadija.

Na posljednjem zaštitnom listu je sadržaj, pisan kasnije, te jedan hadis i dova.

2009. ISTO 340.

L. 101; 26,5 x 18. Nasẖ, starinski, krupniji, lijep, vokalizovan, pisan oštrim perom, veoma vještom rukom. Posmatranjem pisma dobiva se dojam da su slova pisana keficom od dlake. U prepisivanju ima grešaka. Neke riječi su prebrisane crvenom linijom. Naslovi su pisani plavim i crvenim mastilom. Po rubovima listova, a mjestimice i između redova, ima bilježaka, od kojih su neke pisane rukom istog prepisivača. Stranica b od 94. lista je neispisana. Papir tamnobijel, deblji, starinski; povez kožni, oštećen, sa utisnutim ornamentima na koricama.

Na prve tri stranice nalazi se sadržaj, iz kojeg se vidi, da djelo ima 57 poglavlja (faṣl), a Hadži Halifa kaže, da djelo ima 61 poglavlje.

Završetak djela:

...ومن السنة ان لا يذكر ميتا من المسلمين الا بخير فانه عليه الصلوة والسلام امر بذلك و
قال صلى الله عليه وسلم: لا تسبّوا الاموات فانهم قد افضلوا الى ما قدّموا. وقال صلى الله
عليه وسلم: لا تسبّوا الاموات فتؤذوا به الاحياء. والحمد لله رب العالمين فرغ من تحرير
شرعة الاسلام الهادى الى دار السلام والحمد لله وحده تمت تمام

Rukopis je dosta star i potječe, vjerovatno, iz XVI stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu je bilješka na turskom jeziku, koja sadrži početak neke murasele od kadije iz Čajniča. Tu su i dva pečata: stariji pečat ove biblioteke i pečat Muhamed-age Aganagića, preprodavca knjiga iz Sarajeva.

Na naslovnoj strani je naslov djela, pisan krupnije, i naslov sasvim dru-

gog djela (iz arapske gramatike).

Na posljednjem zaštitnom listu su krace nedovršene bilješke iz područja fikha, pisane kasnije.

2010. ISTO 3998.

U rukopisu je naslov: هذا كتاب شرعة الاسلام

L. 131; 20 x 14,5. Nasḫ, krupniji, čitak, djelomično vokalizovan, pisan u proredu, vještom rukom. Naslovi i naglašene riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima listova i između redaka ima kraćih komentara. Papir bijel, deblji, čvrst, glat; povez polukožni, oštećen.

Prepisao Nādir b. Bāyazīd, početkom mjeseca džumadel-ahira 1039/1629, kako se to vidi iz bilješke na kraju.

/تم الكتاب... على يد عبد الضعيف... نذير بن بايزيد... ق اوائل جاذى الآخر تسع وثلثون و الف/

Na drugom zaštitnom listu je bilješka o koričenju rukopisa.

Na naslovnoj strani, iznad naslova, iz brisane i teško čitljive bilješke, razumije se jasno, da je prepisivač bio službenik Šerijatskog suda u Nevesinju i da je ovaj svoj rukopis uvakufio za učenike u dotičnoj kasabi.

/وقف ق سبيل الله لاهل الطلبة ق قصبة نوسين لا يباع و لا يرهن بوجه من وجوه حكمت بصحته و انا الفقير نذير المولى بشهر نوسين مدينة صغيرة ق ناحية هرسك/

Tu su i tri lična pečata, od kojih je prvi, ispod same bilješke, nečitak, a u druga dva može se pročitati ime prepisivača.

Na prvom zaštitnom listu je nečitak zapis (talisman) za slučaj teškog porođaja, što je zabilježeno kasnije drugim rukopisom.

Na posljednjem zaštitnom listu su bilješke na turskom i arapskom jeziku iz područja fikha, što je također pisano kasnije.

Iz Karađoz-begove biblioteke u Mostaru.

2011. ISTO 2200.

U rukopisu je naslov: كتاب شرعة الاسلام

L. 156; 21,5 x 13,5. Ta'līq sa nešto nasha, specifičan, veoma lijep, krupniji, pisan u razmaknutim redovima, vještom rukom. Naslovi su pisani crvenim mastilom. Tekst prvih sedam stranica obrubljen je sa dvije, a ostale jednom crvenom linijom. Po rubovima listova i između redaka ima komenatara, pisanih sitno i liepo, rukom istog prepisivača. Papir tamnobijel, glat, čvrst, deblji. Povez polukožni, oštećen.

Prepisao Muḥammad b. Maḥmūd - Ferīd Taşköprü (u mjestu Taşköprü - kasaba u vilajetu Kasṭamūnija, Turska), - bez oznake datuma

/كتبه الحقير محمد بن محمود فريد طش كبرى/

Prepis je iz XVII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se jedan hadis slabe vjerodostojnosti i jedna hutba, zatim poučna priča i dova.

Na posljednjoj stranici je tumačenje nekih pojmova iz tesavvufa.

Na tri posljednja lista, nalazi se sadržaj djela, pisan kasnije. Zatim recept na turskom jeziku, za neki lijek. Onda slijedi jedan gazel, iz Ḥāfiẓovog Dīvana, počinje riječima: /اى بيخبر بكوش كه صاحب خبر شوى/
zatim bilješka o namazu; na sljedećoj strani je molitva (munagāt) u stihovima na turskom jeziku (početak je na arapskom), od nekog Munla Nīksarije.

Na posljednjem zaštitnom listu je dova za ozdravljenje bolesnog živinčeta /دعاء شريف حيوانلر خستهلوغنه/

Tu je nečiji lični pečat, u kome se može pročitati ime Muṣṭafā.

2012. ISTO 2611.

L. 122; 20 x 15. Ta'līq, pisan vještom rukom. Naslovi poglavlja pisani su crvenim mastilom. Na početku, iza uvoda je sadržaj. Po rubovima listova i između redaka ima komentara, koji se odnosi na tekst. Papir bijel, glat, čvrst; listovi prosuti. Povez polukožni, oštećen.

Prepis potječe iz druge polovine XVII, ili prve polovine XVIII stoljeća.

Prva tri lista s početka sadrže razne poučne stihove na arapskom, sa interlinearnim prevodom na turskom jeziku. Stihovi su sabrani iz poučnog djela „Ta'līm al-muta'allim".

Na naslovnoj strani su savjeti i čarobne formule (talismani) za postizanje raznih želja, što je napisano na arapskom i turskom jeziku.

Na rubu prve stranice nalazi se lični pečat, vjerovatno nekog ranijeg vlasnika (Redžep Abdullah).

Iz biblioteke Salim-efendije Muftića (1357/1938).

2013. ISTO 6487.

Djelo je na kraju nepotpuno. L. 92; 20 x 14. Nasḫ u početku vokalizovan. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima malo ispravaka i komentara. Tekst prvih nekoliko listova obrubljen je sa po jednom tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat; povez polukožni, oštećen i rastavljen od listova.

Prepis je završen 1165/1751. (v. na kraju sadržaja).

Na drugom zaštitnom listu su hadisi, a onda slijedi sadržaj djela. Iza sadražaja je ime bivšeg vlasnika knjige: Mula Ali Muhamed Baša-zade, godina 1272/1855.

Na kraju su samo prve tri stranice fikhskog djela pisano rukom drugog prepisivača.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Stolac.

2014. ISTO 4259.

U rukopisu je kasnije zabilježen naslov: كتاب شرعة الاسلام

L. 130; 20,5 x 15. Nasḫ, krupniji, pisan širokim perom, u proredu, uvjež banom rukom. Po rubovima listova i između redaka ima mjestimice kraćih komentara i tumačenja na turskom i arapskom jeziku, što je pisano rukom istog prepisivača. Neki pojmovi protumačeni su našim riječima („bošnakdže"), - kako kaže prepisivač. (Vidi, npr. na listu 53: nepečeno, redakva), što jasno ukazuje da je prepisivač - naš čovjek. Papir bijel, mjestimice potamnio, debl- ji, čvrst, glat. Uzdužni rub posljednjeg lista je kidan i rezan. Povez polukož ni, oštećen.

Prepisao Ibrāhīm b. Muṣṭafā, mjeseca rebiul-ahira, u petak pred podne, u gradu (kal'ai) Novi, godine 1168/1754.

/قد وقع الفراغ من تحرير شرعة الاسلام بيد الحقير المحتاج الى رحمة ربه العلام ابراهيم بن مصطفى ساكنا بقلعة نوى غفر الله له ولوالديه واحسن اليهما واليه فى اول ربيع الآخر فى وقت الظهر/

Slična bilješka o prepisu nalazi se i sa strane.

Ispod ove bilješke prepisivača nalazi se druga kratka bilješka, također na arapskom jeziku, bez datuma i potpisa, ali je - vidi se - dosta stara, u kojoj neki sabirač rukopisa kaže: „Našao sam ovu knjigu u gradu Zagrebu, u pos- jedu nemuslimana - na javnoj rasprodaji - pa sam je otkupio za mali novac."

/وجدت هذا الكتاب في قلعة زغرب في يد الكفار بيع من يزيده (؟) فاشتراه بثمن قليل/

Na unutarnjoj strani prve korice nalaze se neke pobrisane bilješke iz 1171/1757. godine.

Na prvom zaštitnom listu nalaze se bilješke iz područja zemljišnog pos- jeda (erazi-miri), te podulja bilješka, u kojoj je sadržana dova, što ju je učio pejgamberov učenik (sahib) Ukaše, i komentar te dove na turskom jeziku.

Na naslovnoj strani je bilješka iz područja tesavvufa.

2015. Zbirka(مجموع)7 1533.

L. 349; 19,5 x 11,5. Nasḫ i ta'līq, veoma lijepi, pisani rukom vanredno vještog kaligrafa. Papir žućkast i bijel, tanak, glat, čvrst. Povez polukožni.

1. L. 1-91. ISTO

U vrhu prve stranice naslov je: هذا كتاب شرعة الاسلام

Nasḫ. Prve dvije stranice ukrašene su tankim crnim i širokom crvenom, a ostale crvenom linijom. Naslovi su pisani crvenim mastilom. Tekst mnogih hadisa podvučen je crvenom linijom. Na početku je sadržaj, pisan rukom prepisivača.

Prepisao 'Abdurraḥmān b. Muḥammad b. 'Oṯmān, 11. rebiul-evvela 1173/1759 (v. bilješku na kraju ovog djela).

2. L. 92-191. بستان العارفين

Djelo filozofsko-teološkog i moralno-pedagoškog sadržaja, o islamskom gledanju, ponašanju, vrlinama i ćudoređu, te o nekim šerijatskim propisima (ahkam). Napisao Naṣr b. Muḥammad b. Aḥmad b. Ibrāhīm, Abu'l-Layṯ as-Samarqandī al-Ḥanafī, umro oko 375/985 (v. I, 369).

ḤḤ I, 243; GAL, G I, 196; GAL; S I, 348; Kairo I, 271.

Djelo je, prema raznim verzijama i izvorima, raspoređene na 150-162 poglavlja (bāb). ḤḤ kaže, da djelo ima 150 poglavlja, Ahlwardt (VII, 313), navodi 155, a u uvodu našeg rukopisa kaže se da djelo ima 162 poglavlja iako ih je u sadržaju istog rukopisa navedeno 159. I iz sadržaja u štampanom primjerku vidi se, da djelo ima 159 poglavlja.

Gornji naslov /بستان العارفين/, je prema navedenim izvorima. U uvodu pak našeg rukopisa, koji je dosta starog datuma, kaže se da je autor ovom svom djelu dao naslov: كتاب البستان بستان الفقه

Rađeno je po velikom broju djela iz dotičnog područja.

Početak i dio uvoda našeg rukopisa:

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم... قال الفقيه الزاهد ابو الليث نصر بن محمد بن ابراهيم السمرقندى... انى قد جمعت فى كتابى هذا فنونا من العلم... واستخرجت ذلك من كتب كثيرة وسميته كتاب البستان مشتملا على مائة واثنتين وستين باباً فاوردت فيه ما هو الاصح... وتركت الغوامض من الكلام... وسميته بستان الفقه وارجو من الله تعالى به الثواب.

Ta'līq, veoma lijep. Naslovi poglavlja pisani su crvenim mastilom.

Prvo poglavlje u djelu je: باب طلب العلم, a posljednje: باب الدعوات

Završetak djela:

...وعجبت لمن رغب فى الجنة كيف لا يقول ما شاء الله لا قوة الا بالله لان الله تعالى يقول فعسى ربى ان يؤتين خيراً من جنتك. وبالله التوفيق والهداية

Iza ovog završetka (na listu 191a) je bilješka o prepisu, iz koje se vidi, da je djelo prepisano sredinom mjeseca ševvala 1055/1645.

/فى اواسط شوال لسنة خمس وخمسين والف/

Prepisivač nepoznat, jer se nije potpisao.

Na štampanom primjerku (0-957) iza ovog našeg završetka ima još tek- sta:

و هو حسبي ف كل ضيق اسأله الهداية للرشد والتحقيق. و الصلاة و السلام على سيدنا محمد خاتم النبيين و امام المرسلين وآله وصحبه اجمعين الى يوم الدين

3. L. 191b-193a. المقاصد المُمَحَّصَة فى بيان كَىِّ الحِمَّصَة

Traktat o liječenju rana opekline, na naročit način, i o posljedicama istog u pogledu održavanja vjerske čistoće (abdesta). Napisao ʿAbdulganī b. Ismāʿīl an-Nablusī, umro 1143/1731 (v. I, 249).

Naslov je prema uvodu autora. Međutim, prepisivač je ovdje zabilježio naslov: رسالة ف حق الكىّ. Postoje i druge verzije u pogledu naslova djela, ali je mjerodavno to, što je autor rekao.

GAL; G II, 347; GAL, S II, 474; Ahlwardt V, 596; Kairo I, 465.

Taʿlīq, pisan vještom rukom, na brzinu.

Početak poslije besmele:

الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى و بعد فيقول العلامة العمدة الفهامة مولانا عبد الغنى افندى ابن العلامة اسمعيل (!) افندي النابلسي الحنفى... هذه رسالة عملتها في حكم ماء الحمصة التى توضع على الكى في البدن... وقد سميتها المقاصد المحصة ف بيان كى الحمّصة... اعلم ان الناقض للوضوء ف مذهب ابى حنيفة

Risala zauzima samo četiri stranice, i predstavlja odgovor na dotična pitanja, koje je neko od učenika postavio autoru.

Završetak risale:

قال المؤلف: هذا مقدار ما يسره الله لنا في الجواب عن هذا المسئلة، و الله الموفّق (للصواب) لا رب غيره، و الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم آمين.

Prepisivač nepoznat.
Prepis je iz XIX stoljeća.

4. L. 194-306. مختصر القدوري

Djelo s područja hanefijskog fikha, koncizno i vrijedno, starog datuma. Napisao Abu'l-Ḥusayn Aḥmad b. Muḥammad al-Qudūrī al-Bagdādī, umro 428/1039 (v. II, 926, str. 133).

Na početku je sadržaj, iz kojeg se vidi, da djelo ima šest poglavlja (kitāb). Pojedina poglavlja imaju po nekoliko manjih odjeljaka (bāb).

Prvo poglavlje je: كتاب الطهارة, a posljednje: كتاب الفرائض

Djelo u ovom rukopisu, nema naslova, premda je za njeg ostavljeno prazno mjesto. Nema ni uobičajenog uvoda.

Početak, poslije besmele:

كتاب الطهارة قال الله تعالى: يا ايها الذين آمنوا اذا قمتم الى الصلوة فاغسلوا وجوهكم و ايديكم الى المرافق...ففرض الطهارة غسل الاعضاء الثلثة و مسح الرأس...

Nasẖ, veoma lijep, pisan rukom vještog kaligrafa. Naslovi su pisani crvenim mastilom. Tekst je obrubljen crvenom linijom. Sadržaj na početku, na dvije stranice, pisan je rukom istog prepisivača. Na kraju sadržaja, u dnu stranice, prepisivač je stavio čarobni zapis (talisman) za čuvanje knjiga, sa poznatim uzvikom: يا كبيكج.

Završetak djela:

...فاذا صحت مسئلة المناسخة و اردت معرفة ما يصيب كل واحد من حساب الدرهم قسمت ما صحت منه المسئلة على ثمانية و اربعين فما خرج اخذت له من سهام كل وارث حبّة

Prepisao Aḥmad b. Ibrāhīm, u gradu (tvrđavi) Hanija (Kanea), na otoku Kreti, 25, redžeba 1128/1715.

(Bilješka o prepisu na kraju:

تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب فى قلعهء خانيه عن يد اضعف العباد احمد بن ابراهيم ف ٢٥، سنة ١١٢٨)

5. L. 307-316. الاحاديث الاربعون للنووى

Četrdeset hadisa, što ih je sabrao Muḥyiddīn Yaḥyā b. Šaraf an-Nawawī, umro 676/1277. (v. I, 271 i 333).

Naslov je u rukopisu pisan crvenim mastilom:

هذه الاحاديث الاربعون للامام النووى عليه رحمة ربه الكريم القوى

Početak, poslije besmele:

الحمد لله رب العالمين. قيوم السموات و الارضين. مدبّر الخلائق اجمعين...اما بعد فقد روينا عن على بن ابى طالب و عبد الله بن مسعود...

U zbirci su obrađena 42 hadisa. Hadisi se odnose na sve glavne teme iz područja islamskih znanosti.

Prvi hadis: من حفظ على امتى اربعين حديثا...

Posljednji hadis (42) je hadisi-kudsi:

قال الله تعالى: يابن آدم انك ما دعوتنى ورجوتنى غفرت لك...

Nasẖ lijep, vokalizovan. Prve dvije stranice ukrašene su tankim crnim i širokom crvenom, a ostale jednom crvenom linijom. Rečenice na prvoj stranici označene su crvenim krupnim tačkama.

Prepisao ʿAbdurraḥmān b. Muḥammad b. ʿOṯmān, 2. zul-kadeta 1173/1759.

Bilješka na kraju:

قال: الفقير عبد الرحمن بن محمد بن عثمان...الحمد لله هدينا الى تمام هذه الاربعين يوم الاحد بعد العصر اليوم الثانى من شهر ذى القعدة...فى سنة ١١٧٣...والحمد لله رب العالمين

Iza ove bilješke prepisivač dodaje:

اعلم ان الاحاديث المجموعة فى هذا...اثنى و اربعون حديثا. الله اعلم بمراد المصنف.

6. L. 317-335. تعليم المتعلم

Priručnik o vjersko-morlanom odgoju i lijepom vladanju učenika. Napisao Burhānuddīn Ibrāhīm az-Zamūğī, oko godine 600/1203. (v. I, 124; II, 310; str. i 1978,2).

Prepisao ʿAbdurraḥmān b. Muḥammad b. ʿOṯmān, 25. zul-kadeta 1173/1760. Bilješka na kraju:

اتممت بحمد الله تعالى وعونه يوم الثلثا وقت الضحى فى اليوم الخامس و العشرين من ذى القعدة سنة ١١٧٣

Prepisivač se ovdje nije potpisao, ali se vidi po rukopisu i datumu, da je to ista osoba koja je prepisala i djela pod brojevima 1 i 5 ove zbirke.

7. L. 335a. هَدِيَّةُ الْمُصَلِّى

Risala o namazu. Rad nam je nepoznat kao i njegov pisac. Ovdje je samo jedna stranica.

Početak i dio uvoda glasi:

الحمد لله الذى جعل الصلوة عماد الدين...وبعد فهذه رسالة فى صفة الصلوة نظمها مثل اللآلى واسمها هدية المصلى...ورتبتها على ثمانية ابواب...

Nasḫ, veoma lijep, vjerovatno od ruke prethodnog prepisivača.

Prepisivač nije stigao da prepiše do kraja ovu risalu. Ostala su dva prazna lista na kraju.

Na prvoj stranici s početka nalaze se tri kraće bilješke. U prvoj od njih navodi se nekoliko različitih mišljenja o identičnosti pisca djela شرعة الاسلام - što je uzeto iz djela الجواهر المضية فى طبقات الحنفية.
U drugoj se govori o Zemzemu, a u trećoj o Miradžu.

Pod brojem 2, na rubu listova 92 i 95, nalazi se lični pečat, vjerovatno ranijeg vlasnika راجى لطف رحيم قاسم بن ابراهيم(Kasim b. Ibrahim, 1039/1629).

Uvakufio ʿAbdulbākī Džinozāde (v. pečat u rukopisu).

2016. ISTO 6750.

U rukopisu je zabilježen naslov: هذا كتاب شرعة الاسلام

L. 142; 21 x 15. Nasḫ sa nešto taʿlīqa. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima i ubačenim listićima ima bilježaka, koje su u vezi sa tekstom, te kratkih komentara, a u proredu ima prevedenih riječi na turski jezik. Papir tamnobijel, glat, tanji, oštećen; povez polukožni, sa zatvaračem.

Prepisao ʿOṯmān b. Ibrāhīm Skenderī, godine 1200/1785.

Na drugom zaštitnom listu su neki računi i vježbe u pisanju. Na naslovnoj strani je naziv djela i također vježbe u pisanju. Na posljednjim zaštitnim listovima je jedan hadis i opet vježbe u pisanju.

Poklonio Jakub Memić iz Novog Pazara.

2017. ISTO 2097.

Na unutarnjoj strani prve korice (nasḫom) i na drugom zaštitnom listu (taʿlīqom) napisan je naslov: شرعة الاسلام

L. 141, 19,5 x 13. Nasḫ, veoma lijep, krupniji, pisan rukom vještog kaligrafa. Naslovi su pisani crvenim mastilom. Prve četiri stranice ukrašene su tankim crnim i širokom zlatnom, a ostale crvenom linijom. U vrhu prve stranice je lijep unvan u bojama, na zlatnoj podlozi. Na rubovima samo prva tri lista ima bilježaka u vezi sa tekstom, pisanih sitno, rukom istog prepisivača. Papir svjetložućkasti manjim dijelom bijel (pri kraju), glat, čvrst. Povez kožni, popravljen, sa utisnutim ornamentima na koricama.

Prepis je iz XVIII stoljeća.

Uvakufio ʿIzzet Ṣāliḥ-efendija Hromozade (v. pečat u rukopisu).

Na drugom zaštitnom listu je bilješka, sa imenom ranijeg vlasnika, navedenog vakifa.

2018. Zbirka (مجموع) 2 2666.

L.88; 20,5 x 15,5. Taʿlīq, krupniji, pisan vještom rukom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; listovi prosuti. Povez kožni, rastavljen od listova.

1. L. 1-39. ISTO

To je, zapravo, veći fragmenat ovog djela. Na početku je naslov:

كتاب شرعة الاسلام الهادى الى دار السلام...

Ispod naslova, nalazi se sadržaj, pisan rukom prepisivača.

Primjerak je nepotpun s početka i na kraju, jer su mu mnogi listovi izgubljeni.

Početak je ovdje: ...ان يطلب العلم كل اثنين و خمسين و جمعه فانه يتيسر له طلبه فيهن

Ovaj tekst je iz četvrtog poglavlja فصل ف فضل العلم و التعليم و التعلم.
Završetak je ovdje:

و من السنة قراءة يس عند المختصر و حضور الصالحين و اهل الخير و لا يكره شدة الموت على احدٍ فان عايشة رضى الله عنها تقول...

Tekst je iz posljednjeg poglavlja u djelu (فصل ف سنن العيادة).

Po rubovima listova i između redaka ima kraćih komentara, pisanih rukom istog nepoznatog prepisivača.

Prepis je iz XVIII stoljeća.

2. L. 40-88. تفسيرِ جُزْءِ عَمَّ من تفسير البيضاوى

Komentar posljednjem dijelu Kur'ana (džuz' amme) iz tefsira „Anwār at-Tanzīl", što je napisao 'Abdullāh b. 'Omar al-Qādī al-Bayḍāwī, umro 685/1268. Rukopis je nepotpun s početka. (v. I, str. 168-172).

Tekst Kur'ana je podvučen, a tekst na stranicama obrubljen crvenom linijom. Po rubovima listova i između redaka ima komentara, pisanih, uglavnom, rukom istog prepisivača.

Početak je ovdje:

عامر و حفص و دو يس بالشديد و إِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ

(Ovo je 13. ajet iz 81 sure - Tekvīn).

Prepisao Muṣṭafā b. Muḥammad, mjeseca redžeba 1101/1688 (v. bilješku iza završetka djela).

Na kraju je sadržaj i jedan hadis, što je pisano kasnije, drugim rukopisom.

2019. ISTO 4223.

L. 86; 20 x 14. Nasḫ, lijep, složen, djelomično vokalizovan, pisan vještom rukom. Na početku, poslije uvoda, nalazi se sadržaj. Naslovi poglavlja pisani su crvenim mastilom. Po rubovima listova i između redaka ima mjestimice kraćih komentara, pisanih veoma sitno i lijepo, rukom istog, nepoznatog prepisivača. Papir bijel i tamnobijel, glat; listovi su, naročito s početka, dohvaćeni vlagom. Povez polukožni, oštećen, sa zatvaračem.

Prepis potječe iz XVIII stoljeća.

Na naslovnoj stranici nalaze se dvije bilješke sa imenima ranijih vlasnika (ḥadži Abdullah i Salih-efendija b. 'Abdiḥodža Hromō-zāde - Hromić, iz Stoca). Ispod toga je kasnije olovkom zabilježeno ime: Salih Sidki Hromozade.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se, pored nekih računa, lični pečat u kome je upisano ime Mustafa (نَائِلُ الطاف خدا مصطفى)

2020. ISTO 5013.

L. 166; 19 x 14. Nasḫ. Istaknute riječi podvučene su crvenom ili crnom linijom. Po marginama ima malo ispravaka. Papir bijel, dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na 2. i 93. listu su mali pečati u kojima se može pročitati imena: Omer i Ibrahim.

2021. ISTO 6620.

L. 107; 18 x 11,5. Nasḫ - ta'līq. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima malo ispravaka. Papir bijel, glat, malo dohvaćen vlagom, djelomično oštećen; povez polukožni sa preklopom.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na početku djela je mali ovalni pečat sa imenom Osman Šerif. Na posljednjim zaštitnim listovima su hadisi, stihovi na turskom jeziku i ime bivšeg vlasnika Ibrahim-efendije Karahodža, nastanjen u Novoselu.

Rukopis je donesen iz Gradske džamije u Tuzli.

2022. Zbirka (مجموع)3 4673.

L. 106; 20 x 14,5. Nasḫ. Naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama, a naročito u prvom djelu ove zbirke, ima komentara. Papir bijel; povez kožni sa preklopom, oštećen i skoro rastavljen od listova.

1. L. 1-82. ISTO

2. L. 82b-92a. الاحاديث

Kraći izbor hadisa iz ranih hadiskih zbirki. Izbor je sačinio vjerovatno sam prepisivač.

Prvi hadis je:

قال النبي عليه الصلوة و السلام قال الله تعالى يا ابن آدم قم الىّ امش اليك و امش الىّ اهرول اليك

3. L. 92b-106. ايها الولد

Isto kao I, 115,6, str. 68 i III, 1958,4 i 1976.

Cijelu zbirku prepisao Ḫalīl b. ʿAlī b. ʿOṯmān 1218-19/1803/04.

Na prvih osam zaštitnih listova su hadisi, bilješke iz fikha, dove i sadržaj prvog djela. Na 106b. listu su sihovi na arapskom jeziku, prenesei iz djela „*Iḥyā al-ʿulūm*".

2023. ISTO 3973.

L. 120; 20 x 14,5. Taʿlīq i nasḫ pomiješani, pisani širokim perom, uvježbanom rukom. Pri kraju (od lista 93) prepisano je drugim, oštrim perom. Papir bijel i tamnobijel, deblji, čvrst; mnogi listovi dohvaćeni su vlagom, tako da je pismo mjestimice oštećeno. Povez kožni, oštećen.

Prepisao Munla Ṣāliḥ Borī-zāde (Borić), 1229/1813 - kako se to može razumijeti iz bilješke na kraju. U jednoj kratkoj bilješci kaže se da je prepis sravnjen sa svojim originalom, 1229/1813. U drugoj opet kaže se, da mu je kasnije postao vlasnik Salih b. Omer, zvani Hadži Osman-zāde (Hadžiosmanović).

Na prvom zaštitnom listu nalaze se bilješke iz područja fikha o ratnom plijenu i o ratu.

Na drugoj strani toga lista je verzija o nastanku ovog djela.

Potom slijedi bilješka o zaraznoj bolesti kugi (koleri) i o bježanju iz mjesta, u kome se pojavila kuga. Tu je i fetva o tom pitanju, što ju je dao i obrazložio „Muhamed, muftija Sarajeva".

Na kraju su također bilješke iz vjerskog učenja o bježanju od kuge, na turskom i arapskom jeziku, zatim nekoliko hadisa, te nekoliko pouka, što je sabrano iz raznih djela.

2024. ISTO 4576.

L. 123; 21 x 15. Nasḫ. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima dopuna i ispravaka. Istaknute riječi i rečenice podvučene su crnom tankom linijom. Papir bijel, čvrst; povez kožni sa preklopom.

Prepisao Yūsuf b. Muṣṭafā b. Maḥmūd 1240/1824.

Na prvim zaštitnim listovima su: dove, jedna bilješka iz fikha i poučne izreke.

Na listovima 124-136. su hadisi, bilješke iz fikha, medicine i jedno poglavlje iz nekog djela pod naslovom: باب فى مجلس احوال القيمة.

Sve su ove bilješke pisane rukom istog prepisivača.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Mostar.

2025. ISTO 461.

Ovaj se rukopis, u pogledu sadržaja, malo razlikuje od prethodnog, jer ima 48 poglavlja.

Pri koncu uvoda pisac kaže:

و المأمول من فضل الكريم الوهاب ان يبارك لى و لمن اخلفه من الاعقاب بما اودعته فى هذا الكتاب انه ولىّ للاجابة و الايجاب و اليه المصير و المآب بعد استخرت الله تعالى فيه و ترجته (؟) بكتاب شرعه الاسلام الى دار السلام

L. 90; 25 x 20. Nasḫ - taʿlīq, pisan širokim perom, uvježbanom rukom. Naslovi su pisani crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crvenom crticom. Papir zelenkaste boje; povez polukožni, jednostavan.

Prepis potječe iz XIX stoljeća.

2026. ISTO 517.

U vrhu prve stranice naslov je: هذا كتاب شرعة الاسلام

Nema uobičajenog sadržaja iza uvoda, nego odmah prelazi na prvo poglavlje, koje naziva bab (الباب الاول), a ostala poglavlja faṣl.

I ovdje je posljednje poglavlje فصل فى سنن العيادة, a to je u prethodnom rukopisu 48, a u ranijem 57. poglavlje.

L. 143; 24 x 16. Taʿlīq, krupniji, pisan širokim perom, u razmaknutim redovima. Naslovi su pisani crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crvenom crticom. Papir bijel (prvih 48 lista), potom žućkast (95 lista, do kraja). Povez polukožni.

Rukopis potječe iz XIX stoljeća.

Uvakufio Ahmed Asim Mutevelić, za Gazi Husrevbegovu medresu, 1275/1858 (v. bilješku i pečate na naslovnoj strani).

2027. ISTO 3166.

U vrhu prve stranice naslov je: هذا كتاب شرعة الاسلام

L. 124; 17,5 x 12,5. Nasḫ, jednostavan, pisan neuvježbanom rukom. Naslovi su pisani crvenim mastilom. Papir bijel i djelomično taman, deblji, čvrst; povez polukožni.

Na početku je sadržaj.

Prepisao ʿAbdurraḥmān (b. ʿOṯmān) b. Ibrāhīm, - kako se može razumijeti iz nečitke i nejasne bilješke na kraju, bez oznake datuma.

Prepis iz XIX stoljeća.

Uvakufio al-Ḥāğğ ʿOmar-efendī Ḫayrīzāde (Hajrić) Iskopyevī Aqḥiṣārī (iz Prusca), za Gazi Husrevbegovu medresu, 1268/1851. (v. bilješku i pečat u rukopisu).

2028. ISTO 6748.

U rukopisu je zabilježen naslov: هذا كتاب شرعة الاسلام

L. 135; 21,5 x 17. Nasẖ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima bilježaka u vezi sa tekstom, od istog prepisivača, pisane crvenim i crnim mastilom. Papir tamnobijel, oštećen, dohvaćen vlagom, listovi su prosuti; poveza nema.

Prepisao Muṣṭafā b. Sulaymān 1286/1869.

Na kraju je jedan hadis, prenesen iz djela: „Rawḍa al-muttaqīn".

Poklonio Jakub Memić iz Novog Pazara.

2029. مفاتيح الجنان ومصابيح الجنان 6766.

Komentar djelu „*Šir*ʿ*at al-islām*". Napisao Yaʿqūb b. Sayyid ʿAlī ar-Rūmī al-Brusawī, umro 931/1524.

ḪḪ II, 1044; GAL; G I, 375; GAL, S I, 642.

Početak uvoda, poslije besmele:

حمدا لمن منّ على عباده نعمة الاسلام. وجعله شرعة ومنهاجا...وبعد فيقول العبد الضعيف...يعقوب بن سيد على...فجاء بحمد الله شرحا علىّ...وسميته بمفاتيح الجنان ومصابيح الجنان...

Komentator u uvodu kaže da se pri izradi ovog komentara služio sa oko 120 djela iz raznih oblasti nauka.

Početak samog komentara:

الحمد لله الذى دلنا من دله على الطريق اى ارشدنا على معرفته بالشواهد جمع شاهد بمعنى الحاضر واورد بها الدلائل الحسية والاعلام جمع علم...

Na kraju komentara, komentator je naveo brojne izvore, kojima se služio za ovaj svoj rad.

L. 222 (originalna folijacija); 25 x 17. Nasẖ sa nešto taʿlīqa. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom crticom. Po rubovima ima malo tumačenja pojedinih riječi. Papir tamnobijel, čvrst, popravljen, dohvaćen vlagom; povez kožni, sa preklopom, na sredini korica su utisnuti pozlaćeni ornamenti.

Autor je završio djelo u Carigradu 6. ševvala 903/1499.

(تم تحرير الكتاب بعون الملك الوهاب على يدى افقر عباد الله العلى يعقوب بن سيد على ليلة الاحد وهو سادس شوّال من سنة ثلث وتسعمائة فى شهر قسطنطنية...)

Iz navedene bilješke razumijemo da je ovaj primjerak autor lično napisao; dakle radi se o autografu.

Na prvom zaštitnom listu je bilješka, iz koje razumijemo da je rukopis kupio hafiz Šakir Tuzlić od nasljednika Hodže Rušdije.

Na drugom zaštitnom listu i naslovnoj stranici je sadržaj djela, pisan crvenim mastilom.

Poklonio dr Ahmed-efendija Tuzlić.

2030. ISTO 736.

L. 303, 20,5 x 14. Taʿlīq, sitniji, složen, pisan širokim perom, uvježbanom rukom, mjestimice vokalizovan. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Po rubovima nekih listova ima, nešto malo, kraćih bilježaka, pisanih rukom prepisivača. Iz nekih bilježaka vidi se da je rukopis kolacioniran sa originalom, iz koga je prepisan, vjerovatno sa autografom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst. Povez polukožni.

Prepisao Yūsuf b. Šahwār b. ʿAlī, kadija u kasabi In Okī (Inokī اين اوكى - In Onī? - jugoistočno od Bruse, u Turskoj), godine 967/1599.

Bilješka na kraju:

قد وقع الفراغ من تحرير هذه النسخة الشريفة على يد الخطيىء للذنب المحتاج الى رحمة ربه الرحيم الغفار. يوسف ابن شهوار بن على. عليهم رحمة الله الرحيم الولى. وعلى جميع المؤمنين والمؤمنات. الاحياء منهم والاموات. فى غايه شهر صفر المظفر. فى سنة سبع وستين وتسعمائة فى ليلة الجمعة حق اتفق اتمامى بتمام اذان العشاء فى قصبة اين اوكى وابتدأت تحريرها فى ذلك القصبة واتممت فيها كنت قاضيا فى ذلك الزمان فيها. اسأل الله تعالى ان تكون تلك الكتابة كفارة لذنوبى وسببا لغفرانى انه ميسر المرام. آمين يا رب العالمين.

Ispod toga je prepisivačeva kraća dova:

رحم الله لمن فى كتابه وقرأ فاتحة الكتاب لكاتبه

Slijedi jedan stih na turskom jeziku, pisan također prepisivačevom rukom.

Na koricama je zabilježen naslov, pisan kasnije.

Na naslovnoj stranici je sadržaj, pisan rukom prepisivača.

U vrhu prve stranice nalazi se bilješka o uvakufljenju rukopisa.

Na kraju su bilješke u prozi i stihovima s područja hadisa, te kraća dova (molitva).

Uvakufio al-Ḥāǧǧ Muḥammad-paša.

Iz biblioteke Fejzijje medrese u Travniku (v. pečat u rukopisu).

2031. ISTO 6751.

L. 355 (originalna paginacija); 24,5 x 15,5. Nasẖ, pisan veoma vještom rukom prepisivača. Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Po rubovima ima ispravaka i bilježaka u vezi sa tekstom. Na početku je izrađen lijep unvan. Tekst prve dvije stranice obrubljen je debljom zlatnom linijom, a ostale jednom tankom plavom linijom. Na prve dvije stranice rečenice su rastavljene malo krupnijim zlatnim, a na posljednje dvije strnice crvenim tačkama. Papir tamnobijel, glat, čvrst, listovi prosuti; povez kožni sa zatvaračem, rastavljen od listova, a na sredini korica utisnuti su pozlaćeni ornamenti.

Prepisao ʻAlī b. Šayẖ b. Ḥusayn aš-Šīrāzī, u vilajetu Dijaribekr, 978/1570.

Na unutarnjoj strani prve korice je ime ranijeg vlasnika (Ayūb b. Maḥmūd), cijena knjige i raniji način nabavke iste, te cijene još nekih knjiga. Na drugom zaštitnom listu je neka nejasna i teško čitljiva bilješka na turskom jeziku, sadržaj djela, pisan crvenim mastilom, a ispod sadržaja neka bilješka, koja je namjerno prebrisana. Na trećem zaštitnom listu je bilješka o piscu osnovnog djela, prenesena iz djela: „*Tārīẖ Qāsim al-Ǧamālī*".

Na naslovnoj strani je ime i pečat drugog vlasnika (Šayẖ as-Sayyid Yūsuf b. aš-Šayẖ Sinān al-Qādirī al-Ḥasanī al-Ḥusaynī, u tvrđavi Imaver (?) - ايماور , godine 1033/1624. Na 355b. listu je bilješka na turskom jeziku o tome kako među Arapima prije islama nije bilo rašireno ime Muhamed, prenesena iz djela „*Kitāb al-Fuṣūl*".

Uvakufio Elči Ibrāhīm-paša, muḥāfiẓ Bosne (v. njegov pečat na drugom i bilješku i pečat na rubu 355a. listu).

Rukopis je donesene iz Odbora Islamske zajednice Travnik.

2032. ISTO 4730.

L. 337 (originalna paginacija); 21 x 15. Nasẖ. Besmela na početku djela, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima komentara koji je pisan sitnijim slovima. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni, sa preklopom.

Prepisao Yaḥyā b. Muḥammad an-Naqšibandī koncem džumadelahira 994/1586, nastanjen u tekiji Emīr al-Ḫādimī.

Po marginama na više mjesta je ime bivšeg vakifa: ʻOmar Ḫalīfā iz tvrđave Nova نوه, čiji nam je lokalitet nepoznat.

Na 1a. i pretposljednjem listu su pečati drugog vakifa u kome se može pročitati ime: Muṣṭafā Naẓmī b. hadži Muḥammad...

Na prvoj unutarnjoj korici je bilješka na arapskom jeziku da je neko kupio ovu knjigu iz ostavštine nekog Muḥamed-bega za 2107 dinara, a na posljednjoj unutarnjoj korici je jedan stih na turskom jeziku, pisan vrlo slabim i nečitljivim rukopisom.

Iz biblioteke Muhamed Šefket-efendije Kurta, tuzlanskog mufije. Poklonio njegov sin 1965. godine.

2033. ISTO 4682.

L. 280; 21 x 15. Nasẖ - taʻlīq sitniji. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Po marginama ima malo ispravaka. Papir tamnobijel, glat; povez kožni, oštećen, sa utisnutim ornametnima na sredini korica.

Prepisao nepoznati prepisivač 1026/1617.

Na prvom zaštitnom listu je naslov djela, a zatim slijedi sadržaj djela. Iza sadržaja je nekoliko neispisanih listova.

Na 1a. listu su, uglavnom, imena i pečati bivših vlasnika ove knjige: Ṣavvere-zāde (?) (صوّره زاده) Aḥmed b. Muḥamed, imam u mesdžidu Abū Bakr Čelebije, Hārun-zāde ʻAlī-efendī...(nečitljivo), Bičakči-zāde Muḥamed-aga han, Yaḥyā Sʻadī, kadija, te bilješka da je ova knjiga kupljena iz nasljedstva merhuma Maḥmūd-efendije, imama u Hanikahu.

Iz biblioteke Muhamed Šefket-efendije Kurta, tuzlanskog mufije.

2034. ISTO 4820.

L. 360 (originalna folijacija); 20 x 10,5. Taʻlīq. Po marginama ima malo dopuna i ispravaka. Poglavlja su pisana crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Tekst prve dvije stranice obrubljen je sa po jednom debljom zlatnom linijom, a ostale sa po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, malo oštećen; povez kožni sa preklopom, oštećen, ima utisnute ornamente na sredini korica i na preklopu.

Prepisao Muṣṭafā b. Muḥammad 1092/1681.

Na početku je sadržaj djela, te ime i pečat bivšeg vlasnika knjige: Salih b. hadži Ibrahim, godina 1239/1823. i neka ženska imena pisana olovkom. Na 1a. listu je jedan nečitljiv mali pečat. Na posljednjim zaštitnim listovima, koji su oštećeni, doneseni su zapisi, jedna fetva, bilješka iz fikha i jedan recept.

Rukopis je donio, u razmjenu, Hifzija Suljkić iz Zvornika.

2035. ISTO 369.

Na prvom zaštitnom listu stavljen je kasnije ovakav naslov:

شرح شرعة الاسلام للسيد على زاده...

L. 262; 28,5 x 20. Nasẖ - taʻlīq, lijep, pisan širokim perom, vještom rukom. Naslovi su pisani crvenim mastilom. Tekst je obrubljen crvenom linijom. Po rubovima listova, samo s početka, ima bilježaka u vezi sa tekstom. Papir bijel, deblji, čvrst. Povez kožni, oštećen, sa utisnutim ornamentima na sredini korica.

Završetak komentara:

وقال صلعم لا تسبوا الاموات فتؤذوا بها الاحياء من اولاده و اقربائه و اصدقائه...فلا يحمل سبتهم وحرام عليكم ذلك واتقوا الله و كونوا على حذر كذا فى خالصة الحقائق هذا...

Komentator i na kraju spominje svoje ime:

تم العبد الغريق فى بحار العصيان...يعقوب بن سيد على...

Prepis potječe iz prve polovine XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu je, pored naslova, jedan recept za neki lijek.

Na strani b toga lista pri vrhu u desnom uglu, je dio posljednjeg ajeta iz

sure al-Baqara. ...ربنا و لا تحمل علينا اصرا)

Na drugom zaštitnom listu je bilješka iz područja fikha, napisana sitno, u šest redaka.

Potom slijedi devet neispisanih lista, od kojih se na devetom nalazi jedan poučni stih na turskom jeziku.

Zatim se, na desetom i jedanaestom listu, nalazi sadržaj, ispisan krupno, crvenim mastilom.

Na naslovnoj strani (a) doneseni su hadisi i bilješke iz područja fikha, pisani ukoso.

Na kraju se također nalazi devet neispisanih lista.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke (v. pečat u rukopisu).

2036. Zbirka (مجموع) 2 6423.

L. 154; 26 x 18. Nasẖ, sitniji u prvom djelu, a nešto krupniji u drugom. Papir žućkast deblji, povez polukožni.

1. L. 1-145. ISTO

Osnovni tekst pisan je crvenim mastilom, a tekst na stranicama obrubljen je sa po dvije crvene linije.

Prepisao Muḥammad b. Muṣṭafā al-Muḏurlawī (?), godine 1230/1814-15.

على يد عبد الضعيف الراجى رحمة موليه الغنى عن من سواه محمد بن مصطفى المضورلوى...سنة ١٢٣٠

2. L. 147b-154. ايها الولد (v. I, 68. i 1958,4)

Prepisao Muṣṭafā b. Muḥammad Islambōlī 1191/1777. godine, osim prvog lista koji je napisan kasnije rukom drugog prepisivača.

Na 154b. listu nalazi se tumačenje Subhaneke i tumačenja slova u brojčanoj vrijednosti (abǧad), a u vezi sa nepokornosti satane (šejtana).

Iz biblioteke Besim-efendije Korkuta.

2037. مرشد الانام الى دار السلام 274.
فى شرح شرعة الاسم

Komentar prethodnom djelu (Šir' at al-islām). Napisao Muḥammad b. 'Omār ar-Rūmī, zvani Kurd-efendī, umro 996/1588.

Komentar je izrađen u dva velika sveska, dovršen je 991/1583, kako se razumije iz bilješke našeg prepisivača na kraju.

ḤḪ II, 1044; GAL, G I, 375; GAL, S I, 643; Ahlwardt II, 1736.

Mi ovdje imamo drugi svezak (المجلد الثانى).

Početak je ovog sveska (poslije besmele):

فصل فى فضائل بعض الاطعمة و الفواكه و الاشربة

To je naslov 34. poglavlja u osnovnom djelu (شرعة الاسلام), koje ima 59 poglavlja (v. br.2008),

L. 308; 26,5 x 18. Nasẖ, starinski, veoma lijep, složen, pisan rukom vanredno vještog prepisivača (kaligrafa). Naslovi su pisani crvenim mastilom, a osnovni tekst je mjestimice pisan crvenim mastilom, a mjestimice podvučen crvenom linijom. Na širokim rubovima mnogih listova ima komentara, pisanih rukom istog prepisivača. Papir tamnobijel i bijel, deblji, čvrst. Povez kožni, oštećen i popravljen, sa utisnutim ornamentima na sredini korica, i sa zatvaračem.

Na donjem prerezu listova neko je kasnije pogrešno stavio naslov:

شرعة الاسلام,

Prepisao Muḥammad b. 'Omar Gaḍanfar, mjeseca zul-hidže 995/1587. - dakle, još za života autora.

(Bilješka na kraju:

قد وافق الفراغ عن تحرير هذا الكتاب لعبد المتذلل الاحقر اعنى محمد بن عمر غضنفر...فى يوم الاثنين من شهر ذى الحجة المنتظم فى سلك شهور سنة خمس و تسعين و تسعمائة

Na naslovnoj strani su dvije bilješke i lični pečati sa imenima ranijih vlasnika (prvi: Muhamed b. Mustafa; drugi: Ismail, muderis u medresi Husam-zade, u Serezu - Grčka, koji kaže, da je ovaj svezak kupio iz ostavštine prethodnog vlasnika za 300 akči).

Tu je, u vrhu stanice, i čarobna riječ ياكبيكج, te raniji pečat ove biblioteke, a na prve dvije stranice - još stariji pečat iste biblioteke.

2038. عقود منظومة عن سنن السيد المرسلين 934.
او عقود الجواهر

Djelo o hanefijskom fikhu, pisano u obliku vaza, a uglavnom se zasniva na mnogim hadisima, uzetih iz glavnih hadiskih zbirki. Napisao Muḥammad b. Abū Bakr Imāmzāde al-Buḫārī, umro 573/1177. godine.

GAL, S I; 643; AM II, 98

Početak:

الحمد لله الذى دلّنا على معرفة بالشواهد و الاعلام وتعبّدنا لكرامتنا باقسام العبودية و الاحكام...و بعد فهذه عقود منظومة من سنن السيد المرسلين و امام المتقين منتقدة من

كتب الائمة المهتدين من علماء الدين

Djelo je podijeljeno na više poglavlja (faṣlova):

فصل فيما ثبت بالسنة من عقائد الدين

فصل فى فضل العلم و السنة التعلم و التعليم

فصل فى فضائل القرآن

فصل فى سنن الذكر

فصل فى الصلاة على سيد الخليفة

فصل فى سنن الدعاء

فصل فى سنن الزكوة و الصدقة

فصل فى فضائل الصيام

فصل و من وظائف الاسلام حج البيت

فصل فى سنن يوم عاشوراء

فصل فى سنن الاضحية

فصل فى طلب الحلال

فصل فى سنن الاكل و الشرب

فصل فى فضائل بعض الاطعمة و الفواكه و الاشربة

فصل فى سنن اللباس

فصل فى سنن البناء و المسكن

فصل فى سنن المشى و آدابه

فصل فى سنن الكلام و الآية

فصل فى سنن النوم و آدابه

فصل فى سنن السفر و آدابه

فصل فى آداب الصحبة و المعاشرة

فصل فى سنن المواقات و الموالات

فصل فى المجالسة

فصل فى طلب الحوائج

فصل فى ضيافة الاخوان و سننها

فصل فى حقوق الجار

فصل فى سنن النكاح و فضائله...

فصل فى حقوق زور الارحام

فصل فى حقوق المماليك و الخدم و آداب المعاشرة معهم

فصل فى حقوق سائر الخلائق

فصل فى حقوق البهائم و الطيور

فصل فى سنن الامر بالمعروف و النهى عن المنكر

فصل فى حقوق القضاء و الامارة و الفتوى

فصل فى الجهاد و سنة

فصل فى سنن المؤمن المبتلى و فيه دعوات و طب

فصل فى سنن العبادة و ما يجب فى حق المريض و حقوق الميت من صلوة عليهم و تكفينه و دفنه

L. 105 (sa označenom originalnom folijacijom); 20,5 x 14. Ta'līq star i teško čitljiv. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. 1. i 99. list bili su izgubljeni, pa ih je neko kasnije dopisao i kompletirao djelo. Po marginama i između redaka ima objašnjenja osnovnog teksa. Papir bijel, deblji, dohvaćen vlagom, pa je pismo mjestimično oštećeno; povez polukožni.

Kraj posljednjeg lista je oštećen, pa i datum prepisa je oštećen, ali rukopis, vjerovatno, potiče iz XVI ili XVII stoljeća.

Na posljednjem listu je bilješka o molitvi صلوة الحصاء prenesena iz risale od nekog Šayḫ Šihābuddīna.

2039. ISTO 4684.

L. 107; 22 x 14. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst na stranicama obrubljen je sa po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom.

Prepisao ḥāfiẓ Ḥusayn b. 'Oṯmān 10. džumadel-evvela 1164/1750.

Rukopis je otkupljen, ali nemamo podataka o njegovom ranijem vlasniku, upisan je u našu inventarsku knjigu 1976. godine.

2040. ISTO 4699.

L. 105; 22 x 14. Nasḫ i ta'līq pomiješani. Po rubovima ima dopuna i is-

pravaka. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke su podvučene crvenom crticom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom.

Prepisao ḥāfiẓ ʿOmar Ṣubḥī b. šayḫ al-ḥāǧǧ Pīrī-zāde, bez oznake datuma, ali smatramo u drugoj polovini XVIII stoljeća.

Na pretposljednjem zaštitnom listu je nekakav plan i program učenja i studiranja za ljude koji se opredijele za taj poziv. Ispod toga je jedan stih napisan crvenim mastilom i bilješka iz gramatike - sve na turskom jeziku.

2041. تلبيس ابليس 1681.

Djelo iz propovjedništva, protkano tesavvufom, u kome pisac govori kako su Božiji poslanici došli sa potpunim dokazima i „lijekovima", ali je šejtan počeo da se miješa sa raznim sumnjama i otrovima za taj lijek, navodeći narod na stranputice. Napisao Ǧamāluddīn Abu'l-Farağ ʿAbdurraḥmān b. Abu'l-Ḥasan b. ʿAlī b. Ǧawzī, umro 597/1200.

HḪ I, 471; Ismāʿīl-paša: AM I, 520; Kairo I, 280; Bratislava, 173; GAL, G I, 504.

Početak:

قال الشيخ جمال الدين عبد الرحمن بن جوزى... الحمد لله الذى سلم ميزان العقل الى اكف الالباب... اما بعد فان اعظم النعم على الانسان العقل لانه الاله فى معرفة

L. 172 (sa originalnom označenom folijacijom); 21,5 x 13. Nasḫ i taʿlīq, pomiješani. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Prva stranica ukrašena je lijepim unvanom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa po dvije deblje zlatne linije, a ostale stranice sa po jednom tankom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni sa preklopom, a na koricama i na preklopu utisnute su rozete, koje su pozlaćene.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu je ime bivšeg vlasnika (Pašo Mula Abdullah Hadži Ahmed-zade iz Sarajeva), te ime i pečat vakifa. Zatim slijedi nekoliko neispisanih listova, a iza njih su ispisana poglavlja djela, crvenim mastilom.

Na naslovnoj stranici je naslov djela, ime pisca, tumačenje riječi „nāmūs", pečat vakifa i noviji pečat ove biblioteke.

Uvakufio Memiš-aga Kasumović.

2042. ISTO 1727.

(ناقص فى اوله)

Djelo je na početku manjkavo. Prepisivač je, izostavio da prepiše oko 60 prvih listova, pa je počeo sa prepisivanjem od:

من تلبيس ابليس على اصحاب الحديث

L. 117; 22 x 14,5. Taʿlīq, sitan, složen. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni.

Prepisao ʿAbdullāh Kantamirija u XVIII stoljeću, kako se to vidi iz njegove bilješke o uvakufljenju, njegovog znaka zvijezde petokrake i bilješke: بخط قندمير , koja se nalazi na naslovnoj stranici.

Uvakufio ʿAbdullāh Kantamirija.

2043. ISTO 1926.

U ovom i još nekim našim rukopisima zabilježen je naslov:

كشف الناموس فى تلبيس ابليس

L. 211 (sa originalnom folijacijom); 20,5 x 15. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom, oštećen, prva korica rastavljena od listova.

Prepisao nepoznati prepisivač, vjerovatno, u XVIII stoljeću.

Na 1b zaštitnom listu je jedna fetva, prenesena iz djela: فتاوى التاتارخانيه

Na 1a listu je naslov djela, tumačenje naslova i riječi الناموس , te ime i pečat ranijeg vlasnika (hadži Abdullah b. hadži Ahmed).

Uvakufio Mustafa-beg b. Fejzullah-beg b. Ismail-beg Dženetić za svoje muško potomstvo, godine 1289/1872. (v. pečat i bilješku na 1a zaštitnom listu).

2044. ISTO 1957.

(ناقص فى آخره)

Djelo je na kraju nepotpuno. L. 117 (sa originalno folijacijom); 21 x 14. Nasḫ, pisan prilično uvježbnom rukom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen sa po dvije tanke crvene linije. Papir bijel, čvrst; povez kožni, koji ima preklop, sa utisnutim ornamentima na sredini i uglovima korica.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu je bilješka na turskom jeziku, koja se odnosi na autora i njegovo djelo, a na naslovnoj strani je naziv djela, puno ime autora i tumačenje riječi: ناموس

2045. ISTO 4244.

(ناقص فى اوله)

Djelo je na početku nepotpuno. L. 192 (originalna folijacija broji 251

list); 20,5 x 14. Nasḫ, lijep. Poglavlja i istknute riječi pisane su crvenim mastilom, ili su podvučene crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom, oštećen, mnogi su listovi rastavljeni od poveza.

Prepis je, izgleda, iz XVIII stoljeća.

Na 1b. zaštitnom listu su nevažne bilješke na turskom jeziku, a na sljedeća dva lista, od kojih je prvi oštećen, ispisan je sadržaj djela.

Uvakufio Muḥamed-efendija Strnak (v. bilješku na početku djela).

2046. Zbirka (مجموع), 3 2769.

L. 47; 20,5 x 12,5. Nasḫ - ta'līq, od različitih prepisivača. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, glat; povez polukožni.

1. L. 1-22. تعليم المتعلم (vidi br. 1978,2. i 2015,6).

Po rubovima i u proredu ima komentara. Tekst je obrubljen tankom crvenom linijom.

Prepisao G'afar b. Yūsuf b. al-ḥāǧǧ Isḥāq 917/1511.

2. L. 23-30 (قطعة في الصرف)

Fragment iz nekog djela o arapskoj gramatici, od nama nepoznatog pisca.

Početak:

...عين فعله مفتوحاً في الماضي و مكسوراً في الغابر و بناؤه ايضاً للتعدية غالباً و قد يكون لازماً مثال المتعدى نحو ضرب زيد عمرا و مثال اللازم نحو جلس زيد

3. L. 32b-47 الامثلة المختلفة

Primjeri upotrebe prve vrste glagola u arapskom jeziku, od nepoznatog pisca. Primjeri su pisani krupnim a objašenjenja, na arapskom i turskom jeziku, sitnim slovima u proredu.

Početak: فَعَلَ يَفْعَلُ - فعل الماضى بناء معلوم مفرد مذكر غائب معناسى اشلدى

Tekst je obrubljen crvnom linijom.

Prepis pod tačkom 2. i 3. potječe iz XVIII stoljeća.

Na prvoj unutarnjoj korici je jedan stih na arapskom jeziku i bilješka da u prvom djelu ove zbirke ima dosta savjeta i pouka. Tu je i crtež neke džamije, preko koga je nalijepljen papir, na kome je nacrtana vaza sa

cvijećem.

Na prvom zaštitnom listu je zagonetna formula pisanja godina, izražena riječima brojeva. Na istom listu je i nekoliko stihova na turskom jeziku.

Na naslovnoj stranici je naziv djela i početak nekog pisma na turskom jeziku. Na kraju su neke beznačajne bilješke.

Poklonio dr Munib Muidović (umro 19.12.1980).

2047. ISTO 4280.

L. 43; 19 x 13. Nasḫ. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima bilježaka i komentara. Na prvih desetak listova tekst je obrubljen crvenom tankom linijom. Papir bijel, nešto malo potamnio, djelomično oštećen; povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini i uglovima korica.

Prepisao Muḥammad b. Ibrāhīm, u subotu mjeseca zul-kadeta, 1030/1621.

Na kraju je ime bivšeg vlasnika knjige Ḥusayn-efendi Fezzāz, godina 1100/1688, te poučne bilješke na arapskom jeziku.

Uvakufio hadži Muḥammad-efednija Stranak (v. bilješku i pečat na 1a. listu, koji je odvojen od poveza).

2048. Zbirka (مجموع), 4 3981.

L. 41; 20 x 14,5. Ta'līq, od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel i bijel, dohvaćen vlagom; povez kožni.

1. L. 1-19. ISTO

Po rubovima i u proredu ima komentara.

Prepis je završen 1036/1626.

2. L. 21b-24a. (رسالة (و فصل) في الاعتقاد)

Kraća risala (ili poglavlje iz nekog opsežnijeg djela), na arapskom jeziku, sa područja dogmatike, od nama nepoznatog pisca.

Početak: قال اصل التوحيد و ما يصحّ الاعتقاد عليه يجب ان يقول آمنت بالله.

Završetak:

و سائر علامات يوم القيامة على ما وردت به الاخبار الصحيحة حق كان و الله يهدى من يشاء الى صراط مستقيم. تمت

3. L. 24-27a. العقيدة السنوسية الصغرى (ام البراهين)

Kratak traktat o osnovnim principima islamske vjere. Napisao Muḥammad b. Yūsuf as-Sanūsī, umro 895/1489. (v. I, 236,3).

Rukopisi pod tačkom 2. i 3. su od istog prepisivača, koje je prepisao Ša'ban b. Sulaymān 1120/1708.

4. L. 31b-41. بغية المرتاد لتصحيح الضاد

Rasprava o izgovoru glasa ḍ(ض). Napisao ʿAlī b. Muḥammad b. ʿAlī b. Ḫalīl b. Gānim al-Maqdisī, umro 1004/1596. (v. I, 132,2, str. 98).

Rasprava je pisana rukom nekog trećeg nepoznatog prepisivača, vjerovatno u XVIII stoljeću.

Na naslovnoj strani, koja je popravljana, donesene su neke blijede i nečitljive bilješke. Tu je i bilješka iz koje se razumije da je neki Ṣāliḥ b. Muṣ alā Šemi-zāde kupio ovu knjigu od Ibrāhīm-efendije Radiša (?).

Na 19b i 20. listu su: jedna ramazanska hutba, bilješka iz jezika, vaza (prenesena iz djela „*Hayat al-qulūb*"), fikha i jedna izreka na turskom jeziku.

Na 27b. listu su zapisi protiv bolesti kuge, a iza toga slijede tri neispisana lista.

Na 31a. listu su stihovi na arapskom jeziku. Na kraju je bilješka iz tesavvufa, prenesena iz djela „*Rawḍ al-ʿĀbidīn*".

Na posljednjem zaštitnom listu je jedna poučna izreka od starogrčkog liječnika Galena (v. Š.S. III, 1756).

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2049. تعليم المتعلم مع التعليقات بالتركية بين السطور 5301.

L. 48; 20 x 14. Taʿlīq, lijep, pisan vještom rukom. Naslovi poglavlja pisana su crvenim mastilom. Širok prostor između redaka ispunjen je prevodom na turski jezik, a od 40b. lista pa do kraja redovi su zbijeniji, bez interlinearnih bilježaka. Po rubovima listova, naročito s početka, ima bilježaka u vezi s tekstom. Papir bijeložućkast, čvrst, glat; povez kartonski, oštećen.

Prepisao Muḥammad b. Ḥusayn al-Qastamūnī, 1043/1633.

Poslije bilješke o prepisu, slijedi bilješka prepisivača u stihu, na turskom jeziku, u kojoj on moli da mu se proučni Fatiha.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2050. ISTO 5425.

L. 28; 19 x 14. Nasḫ. Poglavlja su pisana crvenim mastilom. Po rubovima listova, kao i između redaka, ima mnogo sitno pisanih bilježaka i komentara. Papir žućkast, listovi prosuti i oštećeni; povez polukožni, sa preklopom, oštećen.

Djelo je prepisano iza 1060/1650. godine, što se vidi iz oštećene bilješke na kraju rukopisa.

Na 1a. listu nalaze se dvije bilješke; prva tumači ime Rabbānī, a druga govori o sticanju znanja.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2051. Zbirka (مجموع), 3 4898.

L. 41; 20 x 14,5. Nasḫ i taʿlīq, od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, prosut; povez polukožni, sa preklopom i skoro rastavljen od listova.

1. L. 2b-28. ISTO

Do 15. lista po rubovima i u proredu ima sitno pisani bilježaka, koje su u vezi sa tekstom, pisane rukom prepisivača. Od 15. lista pa do kraja, djelo je dopisano kasnije, rukom drugog prepisivača.

Na 29. listu je bilješka na turskom jeziku iz dogmatike.

2. L. 30b-33a. شروط الصلوة (قطعة)

Kratka risala o namazu od nepoznatog pisca. Djelo je manjkavo nakon prve stranice, (otkinuto i zagubljeno nekoliko listova).

Početak:

بحمد اله الناس رب البرية اصلى على اهادى سواء الطريقة.. و بعد فانى قد جمعت مسائلاً محققة بالنظر... شروط و هى ستة و ضوء و وقت قبلة ثم نية...

3. L. 34b-41. (الاحاديث)

Kratka zbirka hadisa, sa strogo kritičkim prenošenjem imena ravija, od nepoznatog sabirača.

Početak:

اخبرنا الشيخ الامام الاجل الاستاذ سيف الحق ابوالمعين ميمون بن محمد بن متمعد المكحول النسفى قال اخبرنا الشيخ الامام ابوعبد الله الحسين بن ابى الحسن الكاشغرى الملقب بالفضل

Djela pod tačkom 1 i 2 potječu iz XVII stoljeća, a pod tačkom 3 prepisano je u Silistri 1064/1653-4.

Na početku je jedna dova, bilješka o rođenju nekog djeteta, bilješke iz jezika, hadisi i drugo.

2052. Zbirka (مجموع), 6 2555.

L. 166; 20 x 13,5. Nasẖ, od različitih prepisivača. Naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima dopuna i ispravaka. Tekst je obrubljen sa po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, malo dohvaćen vlagom; povez kožni, oštećen, sa preklopom.

1. L. 1-13. ISTO

Djelo je na početku manjkavo, zagubljeno je nekoliko listova. Na posljednjem (13.) listu ovog djela nalazi se nekoliko hadisa i jedna kraća dova koja se uči poslije završetka ezana.

2. L. 17-65. تحفة الملوك

Kraće fikhsko djelo, što ga je napisao Zaynuddīn (Tāğuddīn) Muḥammad b. Abū Bakr b. ʿAbdulmuḥsin ar-Rāzī al-Ḥanafī, umro u drugoj polovini VII (XIII) stoljeća. (v. II, 1029,1, str. 217).

Na kraju ovog djela nalaze se dvije mesele.

3. L. 68b-139. منية المصلى و غنية المبتدى

Priručnik o namazu. Napisao Sadīduddīn Muḥammad b. Muḥammad al-Kašgarī, umro 705/1305. (v. II, 913,2, str. 125).

Na listovima 140-141. nalazi se nekoliko hadisa.

4. L. 142b-152a. شروط الصلاة

Kratak priručnik o namazu, odnosno o abdestu, gusulu i tejemumu. Napisao Aḥmad b. Sulayman Ibn Kamāl-paša, umro 940/1533. Naslov i ime pisca je prema rukopisu.

Početak:

باب شروط الصلاة و ما يتعلق بها منها الوضوء عند القدرة على الماء او التيمم عند عدم الماء

Izgleda da je ovo samo jedno poglavlje iz nekog fikhskog djela, od navedenog pisca.

Na 152b. listu je nekoliko mesela i pitanja i jedna dova za uspješno pamćenje. Na 153a. listu je bilješka o načinu pamćenja Kur'ana (hifza).

5. L. 155b-160. مقدمة الصلاة او فقه الكيداني

Rad o namazu. Prema većini izvora i zapisa na rukopisima, ovo djelo napisao je Luṭfullāh an-Nasafī al-Fāḍil al-Kaydānī, živio u prvoj polovini desetog stoljeća po hidžri. (v. II, 937,2).

6. L. 161-166. (باب) شروط الصلاة

Kratka risala o namazu, od nepoznatog pisca. (v. I, 114,5 i II, 920,2).

Prepisao pod tačkom 1. ʿOmār b. Muṣṭafā 1069/1659, dok prepisi pod tačkom 2,3 i 6. potječu iz 1118/1706, prepis pod tačkom 4. je iz 1119/1707. Prepis pod tačkom 5. nije označen, ali je isti rukopis kao i u prethodnom djelu.

Na kraju ima šest-sedam nenumerisanih listova na kojima su ispisane razne prigodne hutbe.

2053. Zbirka (مجموع), 2 3205.

L. 157; 14,5 x 10,5. Nasẖ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, čvrst; povez polukožni sa preklopom, zaštićen šarenim platnom.

1. L. 1-30. ISTO

2. L. 32-157. المقدمة الغزنوية

Kratko djelo o hanefijskom fikhu. Napisao aš-Šayẖ Aḥmad b. Muḥammad al-Gaznawī al-Ḥanafī, umro 593/1196. (v. I, 152,3, str. 124. i II, 988,1, str. 183).

Prepisao Reğeb b. Ḥusayn sredinom šabana 1071/1661.

Na prva dva zaštitna lista neko je počeo da piše ponovo ovo drugo djelo u ovoj zbirci, a iza toga su dove, stihovi na turskom jeziku i bilješke iz fikha. Na kraju su također bilješke iz fikha na arapskom i turskom jeziku, hadisi, čija vjerodostojnost nije pouzdana, i razni zapisi.

Iz kolekcije Muhamed-Enveri Kadića.

2054. ISTO 6881.

- ناقص فى آخره -

Djelo je na kraju nepotpuno.

L. 33; 18 x 13. Nasẖ-taʿlīq. Naslov i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom linijom. Po rubovima ima ispravaka i kratkih tumačenja. Papir tamnobijel, čvrst, dohvaćen vlagom, oštećen; povez polukožni, rastavljen od listova.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVII stoljeća.

Na naslovnoj strani, koja je oštećena, napisano je ime ranijeg vlasnika: Aḥmad-efendī b. Muḥammad, godina 1083/1672.

Rukopis je kupljen u Zvorniku.

2055. Zbirka (مجموع), 3 6874.

L. 60; 19 x 13,5. Nash, od različitih prepisivača. Naslovi i poglavlja pisana su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, različit, dohvaćen vlagom; povez polukožni.

1. L. 1-35. ISTO

Na listovima 36-37. su beznačajne bilješke, na turskom jeziku, i ime ranijeg vlasnika Mula Ferhāta.

2. L. 38b-48. **مناسك الحج بالتركية**

Djelo o obredima hadža. Ovo je, izgleda, samo jedan dio toga djela. Napisao aš-Šayh Sinānuddīn Yūsuf b. Ya'qūb ar-Rūmī al-Ḥanafī, umro oko 991/1583 (v. II, 1540,1). Naslov i ime pisca napisano je iznad besmele, crvenim mastilom. Početak u ovom našem primjerku nije isti kao u navedenom obrađenom djelu.

Početak:

الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على محمد و آله اجمعين باب فى بيان الحج عن الغير بو باب غير ايچون حج ايتمك بياننده در بورساله بيتركي دلنجه معتبر كتابلردن جمع ايتدم

3. L. 49b-60. **تجويد قره باش**

Poznati udžbenik o čitanju Qur'ana. Napisao aš-Šayh 'Abdurrahmān Qarabašī, umro 904/1498 (v. I, 134, str. 102).

Prepis pod tačkom 1 završen je 1117/1705, pod tačkom 2 prepisao 'Alī ar-Rušdī b. Muhammad al-Bosnawī 1230/1814, a prepis pod tačkom 3 potječe iz XIX stoljeća.

(كتبه الفقير الحقير.. على الرشدى بن محمد البوسنوى)

2056. ISTO 2189.

L. 35; 20,5 x 14. Nash-ta'līq. Naslov i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa po dvije tanke crvene linije, a margine sa po jednom, kao i na većini ostalih stranica. Papir bijel, tanji; povez polukožni sa preklopom.

Na kraju su dvije bilješke o prepisu: u prvoj je navedeno ime prepisivača: Muhammad b. Ibrāhīm b. Ṣāliḥ, bez oznake godine prepisa, a u drugoj je napisano samo prvo ime i mjesto odakle je prepisivač sa označenom godinom prepisa. Nismo sasvim sigurni da li se ovdje radi o istom ili dvojici različitih prepisivača.

Prva bilješka glasi:

تمت هذه النسخة الصحيفة عن يد العبد الضعيف المذنب الراجى الى رحمة ربه الورود محمد بن ابراهيم بن صالح غفر الله له

Druga bilješka glasi:

كتبه الحقير الفقير محمد السوخته عن قصبة نوابادى فى سنة تسع عشر و مائة و الف...

Ipak ćemo usvojiti ovu drugu bilješku i reći da je djelo prepisao Muhammad, sohta, iz kasabe Nevābād (kraj Prusca), 1119/1707.

Na kraju je početak pisanja djela: al-'Awāmila". bilješka iz fikha, koja se prenosi od Abū Yūsufa i jedna pouka.

Uvakufio Abdulkadir Džino-zade (v. bilješku i pečat na početku, kao i pečat na više mjesta u rukopisu).

2057. Zbirka (مجموع), 3 1253.

L. 44; 20 x 14,5. Nash jednostavan. Po marginama i u proredu ima dopuna i objašnjenja. Papir bijel, čvrst; povez polukožni.

1. L. 1-36a. ISTO

Prepis je završen 1145/1733.

2. L. 36b-37. **مقالة عرب زاده افندى فى مدح رسالة بركوى**

Kratak rad na turskom jeziku u pohvalu Bergivine risale /وصيت نامه/ Napisao 'Abdulwahhāb b. aš-Šayh 'Abdurrahmān 'Arabzāde, umro 1103/1691.

S.O. III, 405.

Početak:

جون مدار سعادت عقبى و سبب سلطنت قصوى تاسيس و تفريع انواع استقامت او لشدى.

3. L. 39b-44. **حكايت اروك عورتى اوزرنده و عورتك اره اوزرنده اولان حقوق بياننده در**

Kratka rasprava, na turskom jeziku, o dužnostima muža prema ženi i žene prema mužu, koja se zasniva na predaji, od nepoznatog pisca.

Početak:

روايتدركه على بن طالبدن كرم الله وجهه و رضى الله عنه بركون حضرت بيغمبر عليه الصلوة و السلام برعورت كلوب ايتدى

Pismo u posljednja dva djela je isto kao i u prvom djelu.

Na prvoj stranici je tumačenje jednog hadisa na turskom jeziku, preneseno iz djela „Tātārhāniyye".

Uvakufio Hromozāde (Hromić) Ṣāliḥ-efendi.

2058. Zbirka (مجموع), 3 5161.

L. 93; 19,5 x 12,5. Nasḫ, od različitih prepisivača. Poglavlja su pisana crvenim i zelenim mastilom. U prvom djelu, po rubovima i u proredu, na prvih pet-šest lista, ima tumačenja i komentara. Papir bijel, glat; povez polukožni, sa preklopom.

1. L. 1-41. ISTO
Prepis je završen 1154/1741.

2. L. 42b-82.
مقدمة ابى الليث السمرقندى في الصلاة مع الترجه بالتركية

Kratko djelo o namazu sa interlinearnim prevodom na turski jezik. Napisao Abu'l-Layṯ Naṣr b. Muḥammad b. Ibrāhīm as-Samarqandī, umro 373/983 (v. II, 904, str. 117), a prevod je od nepoznatog prevodioca.

Početak:
الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين ولا عدون الأ على الظالمين (حد يعنى شكر الله ايجون ثابتدر ايله اول الله كه عالملرك ربيدر دخى آخرت برهز كارلر ايجوندر..

Prepis je završen 1234/1818:

3. L. 85b-93. (باب)شروط اصلاة

Kratka risala o namazu, od nepoznatog pisca (v. I, 144,5, str. 113 i II, 920,2, str. 128-9 i 2052,6).
Prepis je zavrešn 1141/1728.
Iz Elči Ibrāhīm-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku.

2059. Zbirka (مجموع), 2 2388.

L. 49; 20,5 x 14,5. Nasḫ-ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima ispravaka i dopuna. Papir bijel; povez polukožni sa preklopom.

1. L. 1-25. ISTO

U sredini djela otkinute je i zagubljeno nekoliko listova.

2. L. 27-49. رسالة حمزه افندى

Rasprava na turskom jeziku o trgovini, kameti i pitanjima u vezi s tim sa

šerijatskog gledišta. Napisao Ḥamza-efendī Derendelī oko 1089/1678. (v. I, 236,4, str. 170; II, 1592,1).

Oba djela prepisao, izgleda, isti nepoznati prepisivač 1156/1743. (Vidi bilješku na kraju prvog djela).

Na prvom zaštitnom listu su naslovi djela, ime bivšeg vlasnika:

Omer b. Ahmed, početak pisanja djela: المقدمة الجزرية فى التجويد, od Ibn Ğazarije, dove i nekoliko bilježaka na turskom jeziku iz gramatike. Na 1a. listu su, opet, naslovi djela, nekoliko dova koje treba da uče đaci i studenti, da bi bolje zapamtili i shvatili svoje lekcije sa objašenjenjima istih na turskom jeziku, te bilješka vakifa i njegov pečat.

Na zadnjem b. listu je bilješka na turskom jeziku, prenesena iz djela ترجمة شيخ عبد الرحمن kako je to prepisivač zabilježio. Na posljednjem zaštitnom listu je, također, nekoliko dova za postizanja boljeg pamćenja.

Uvakufio hadži Muhamed b. Fejzulah Bičakčić za Sim-zade medresu u Sarajevu, godine 1261/1845.

2060. ISTO 5842.

L. 29; 20,5 x 14,5. Nasḫ, mjestimice vokaliziran. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, ili su podvučene crvenom linijom. Po rubovima ima malo bilježaka u vezi sa tekstom. Papir tamnobijel, glat, tanji; bez poveza.

Prepisao Muṣṭafā b. 'Alī, u Toptan medresi, 16. šabana 1168/1754.

Na naslovnoj stranici je jedan zapis na turskom jeziku, kao i na posljednjoj stranici, ispod bilješke o prepisu rukopisa.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2061. Zbirka (مجموع), 2 6849.

L. 40; 21 x 14. Nasḫ-ta'līq, od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst; povez kartonski, oštećen.

1. L. 1-29a. ISTO
- ناقص فى اوله -

Djelo je na početku nepotpuno.
Prepisao Bekir b. 'Alī 1171/1757.

2. L. 30b-40. الامثلة المختلفة (v. br. 2046,3).

Na kraju su vježbe u pisanju, te ime ranijeg vlasnika: Ṯābit b. 'Oṯmān i

ime prepisivača kao vlasnika.
Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Mrkonjić Grad (Varcar Vakuf).

2062. ISTO 2110.

L. 41 (sa paginiranim listovima); 19,5 x 14. Nash pisan u proredu. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama i između redaka ima kometara, koji se odnosi na dotični tekst. Papir bijel, tanji, sa po jednim zaštitnim zelenim listom na početku i na kraju djela; povez polukožni.
Prepis je završen 1173/1759.
Na 1a. listu nalazi se nekoliko hadisa. Na posljednjem (41.b) listu također ima nekoliko hadisa, jedna bilješka iz fikha, prenesena iz djela عناية, te bilješka na turskom jeziku o opsjedanju i zauzimanju nekih gradova, tvrđava, pokrajina i sandžaka sa označenim godinama.
Uvakufio Hasan-efendi Bojozade (v. pečat na više mjesta u rukopisu).

2063. ISTO 6848.

L. 41; 20,5 x 16. Nash. Na drugom listu poglavlja su pisana crvenim mastilom. Papir tamnobijel, oštećen, dohvaćen vlagom, listovi prosuti; povez kartonski, sa preklopom, dobro oštećen. Prva korica otkinuta i zagubljena.
Prepis je završen 1173/1759.
Rukopis je otkupljen od Ismaila Selimovića, imama iz Zvornika.

2064. Zbirka (مجموع), 2 4647.

L. 98+2; 20 x 13. Nash. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Prve dvije stranice u oba djela, obrubljene su sa po dvije zlatne linije, a ostale stranice sa po jednom tankom crvenom linijom. Na početku oba djela izrađeni su unvani. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom, oštećen.

1. L. 1-40. ISTO

Na 1a. listu je ime bivšeg vlasnika knjige Mula Muhamed Zahidi, a ispod toga je vježba u pisanju.

2. L. 41-98. تحفة الملوك

Kraće fikhsko djelo, što ga je napisao Zaynuddīn (Tāğuddīn) Muḥammad b. Abū Bakr b. ʿAbdulmuḥsin ar-Rāzī al-Ḥanafī, umro u drugoj polovini VII (XIII) stoljeća. (v. II, 1029,1. i 2052,2).

Prepisao oba djela Ḫayrullah b. Ğalīl Lubuška (iz Ljubuškog) 1176/1760.

قد الوقع فراغ من تحرير هذه النسخة الشريفة المرغوبة عن يد عبد الضعيف.. خير الله بن جليل لبوشقه ١١٧٦

Na 41a. listu je ime bivšeg vlasnika Ahmed Tevfik b. Muhamed-efendi Travnikelizade (Travčanin). Na 99b. listu su poglavlje iz drugog djela u ovoj zbirci, a na 100a. listu su bilješke iz tesavvufa i etike.
Iz Odbora Islamske zajednice Mostar.

2065. Zbirka (مجموع), 2 4745.

L. 67; 20,5 x 12. Nash. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Stranice su obrubljene sa po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom.

1. L. 1-39. ISTO

2. L. 41b-67. معدل الصلاة

Kratko djelo o namazu. Napisao Muḥammad b. Pīr ʿAlī al-Birgawī, umro 981/1573. (v. I, 448,3, str. 276).
Prepis završen 1182/1768. (v. pod tačkom 2).
Na prvom zaštitnom listu su dva mala pečata koji su nečitljivi, ime bivšeg vlasnika knjige (Mustafa b. Sulayman iz Prusca), jedan stih na arapskom jeziku i vježbe u pisanju.
Na 2. zaštitnom listu je jedna dova koja se uči posljednjeg petka u mjesecu sa objašenjenjm na turskom jeziku i četiri dvostiha, također, na turskom jeziku. Na 39b. listu su dva-tri nečitljiva pečata, a na 40a. listu je jedna prigodna dova. Na 40b. listu je pjesma na turskom jeziku o boju pod Banjom Lukom. (O ovoj pjesmi vidjeti: Lamija Hadžiosmanović, 1. Prilozi za orijentalnu filozofiju, Sarajevo XXII-XXIII/1972-73, str. 315-327. i 2. u Glasniku Vrhovnog islamskog starješinstva, Sarajevo god. 1984; br. 1, str. 57-72).

2066. ISTO 6471.

L. 45; 20 x 13. Nash-taʿlīq, krupniji. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Na početku je zlatni unvan, sa naslovom:
هذا كتاب تعلم المتعلم. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa dvije debele zlatne i tankim crnim linijama, a na ostalim stranicama samo sa jednom

crvenom linijom. Papir bijel, malo žućkast; povez polukožni.

Prepisao nepoznati prepisivač, godine 1182/1768.

2067. ISTO 6834.

L. 49; 18 x 12. Nash, čitljiv. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima dopuna i tumačenja, pisanih kasnije, rukom drugog prepisivača, slabim rukopisom. Tekst je obrubljen jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat, oštećen; povez polukožni, sa preklopom, oštećen i rastavljen od listova.

Prepisao Ḥusayn b. ʿOṯmān 1186/1772.

Na prvom zaštitnom listu je ime i lični pečat ranijeg vlasnika knjige: Aḥmed, imam iz mahale Iplidžik u Sarajevu. Tu je još nekoliko nekih imena.

Poklonila Fatima Puška iz Busovače.

2068. ISTO 6871.

L. 26; 21 x 15,5. Nash, mjestimice vokalizovan. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom crticom. Papir tamnobijel, dohvaćen vlagom, oštećen; povez kartonski, također oštećen.

Prepisao Muṣṭafā b. Ḥusayn, u tvrđavi Vidin, 1194/1780.

Na naslovnoj stranici je sadržaj djela, pisan kasnije, slabim rukopisom. Na kraju se neke bilješke, na turskom jeziku, također pisane kasnije, slabim rukopisom i teško čitljive.

2069. Zbirka (مجموع), 3 6836.

L. 61; 20,5 x 13,5. Nash, jednostavan. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst; povez kožni.

1. L. 1-29a. ISTO

Prepisano u Kuršumliji medresi u Sarajevu, soba lijevo od kapije, na uglu, 1204/1789.

2. L. 31b-40a. (الاحاديث مع الترجمة بالتركية)

Kraća zbirka hadisa, sa interlinearnim prevodom na turski jezik, od nepoznatog sabirača i prevodioca.

Početak:

قال النبي عليه السلام من تعلم مسئلة اعطاه الله تعالى الف قلاد بيغمبرامرايتدى كمكه

اوكرتسه بومسئله الله تعالى ويردربيك قلاد

3. L. 42b-61. الامثلة المختلفة

Primjeri upotrebe glagolski oblika, sa tumačenjem na turskom jeziku. Ovu paradigmu neki izvori pripisuju Bergiviji, umro 981/1573 (v. II, 1957,6).

Prepisivač je isti kao i u prethodnim djelima, čije ime, nažalost, nismo uspjeli pročitati, a nalazi se i na kraju ovog djela. Na više mjesta u rukopisu nalazi se mali ovalni pečat, u kome čitamo ime Mustafa, pa je on, možda, i prepisivač.

Vlasnik ovog rukopisa bio je neki Heljdo Ahmed b. ʿAlī Ḫawāǧe, čije ime je napisano olovkom na 42a. listu.

2070. Zbirka (مجموع), 2 1897.

L. 100; 19,5 x 14. Nash, razgovjetan, pisan u razmaknutim redovima, a drugo djelo u ovoj zbirci je vokalizovano. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama i u proredu ima ponešto komentara. Papir bijel, čvrst; povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica. Rukopis se čuva u futroli.

1. L. 1-42. ISTO

2. L. 43-100. تحفة الملوك

/v. II,1029,1. i 2052,2

Poglavlja su pisana krupnijim slovima i crvenim mastilom.

Rukopis potiče, vjerovatno, iz XVII ili XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu ime vlasnika knjige: Muḥammad Saʿīd, muderis, a na 1a. listu su naslovi djela, ime drugog vlasnika knjige Muḥammad Riḍā (?), čiji je otac bio muderis, pečat Šehdi-efendine i noviji pečat ove biblioteke. Na početku drugog djela ispisan je sadržaj.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2071. Zbirka (مجموع), 3 1892.

L. 46; 20,5 x 14. Nash-taʿlīq od različitih prepisivača. Po marginama ima komentara. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom linijom. Papir žućkast i bijel, malo dohvaćen vlagom; povez kožni.

1. L. 1-21a. ISTO

2. L. 21b-24. اربعون حديثا

Zbirka od četrdeset hadisa, od nama nepoznatog sabirača.

Početak:

الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على خير المرسلين محمد و اله اجمعين ما دامت السموات و الارض فضل الحديث الاول قال النبي ع م اربعة جواهر بنى آدم

3. L. 26b-46. ترجمة قصيدة بدء الامالى بالتركية

Osnovni tekst pisan je crvenim mastilom.

Turski prevod i kratak komentar kaside Bad'al amālī. Preveo Aḥmad b. Muṣṭafā Lālī 973/1565. (v. I, 727,4, str. 488).

Prepis pod tačkom 1. i 2. potiče iz XVII ili XVIII stoljeća, a pod tačkom 3. prepisao je Ḏulfiqār Ibrāhīm b. ʿAlī 1255/1840.

Na 1a. listu je bilješka na turskom jeziku o načinu izdavanja idžazeta (diplome), te naslov djela i bilješka da je rukopis uvakufljen.

Na 24b. listu je hutba o džumi i džemaatu i stihovi na perzijskom jeziku. Na 25. listu su zapisi i bilješka na arapskom jeziku o karakteru alima (učenjaka), koja se prenosi od Abu'l-Layṯa. Na 26. listu je hatma-dova. Na posljednjem zaštitnom listu su salavati, te bilješka na turskom jeziku o klanjanju nafile-namaza prvu noć mjeseca šabana.

Iz Šehdi-efendine biblioteke.

2072. ISTO 2483.

L. 30; 19,5 x 12,5. Nasḫ - taʿlīq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima dopuna i ispravaka. Tekst je obrubljen sa po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, djelomično dohvaćen vlagom, ali pismo nije oštećeno; povez platneni.

Prepis potječe iz XVIII stoljeća.

Na prva dva lista su beznačajne bilješke i vježbe u pisanju, te ime bivšeg vlasnika Ibrahim-age.

Uvakufio ʿOṯmān b. Ṣāliḥ za Ajni-begovu medresu (Carev mekteb) u Sarajevu, godine 1230/1814-15. (v. bilješku na 1a. listu).

2073. ISTO 3005.

L. 29; 17 x 12,5. Nasḫ sa nešto taʿlīqa, pisan nevještom rukom prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama i u proredu ima nešto dopuna i ispravaka. Papir bijel, s početka oštećen; povez kartonski, slab.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na kraju su beznačajne bilješke.

Uvakufio ʿOmer-efendī al-Aqḥiṣarī (v. pečat na više mjesta u rukopisu).

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2074. Zbirka (مجموع), 5 4340.

L. 81, 16,5 x 11,5. Nasḫ djelomično vokalizovan. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima malo komentara. Papir bijel; povez kartonski.

1. L. 1-41. ISTO

2. L. 43b-52. ابيات تعليم المتعلم

Stihovi iz prethodnog djela sa interlinearnim prevodom na turski jezik, koji je pisan crvenim mastilom, od nepoznatog prevodioca.

3. L. 55b-71a. ايها الولد

Poučno djelo za mladež. Napisao Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad al-Gazālī, umro 505/1111. (v. 115,6, str. 68. i 1958,4).

Tekst je obrubljen sa po jednom tankom crvenom linijom.

4. L. 73b-77a. قصيدة بدء الامالى

Kasida o islamskoj dogmatici. Napisao Sirāğuddīn ʿAlī b. ʿOṯmān al-Ūšī al-Fargānī, umro 575/1179. (v. I, 115,3, str. 67).

5. L. 77b-81. (قصيدة فى العقائد بالتركية)

Kadisa o islamskoj dogmatici na turskom jeziku, od nama nepoznatog pisca. Naslov smo dali prema sadržaju kaside.

Početak:

كل اى مقصود ادن حقه وصالى
وار ازبر ايله لطف ايت بوخصالى

Završetak:

مراد اولكم بيانلر ميوسندن
آكالر خيريله اول باىمالى

Cijelu zbirku prepisao nepoznati prepisivač, vjerovatno, u XVIII stoljeću.

Na 1a. listu je ime bivšeg vlasnika knjige Salih Hromić b. Abdi-hodža iz kasabe Ljubinje.

2075. Zbirka (مجموع), 3 5043.

L. 64; 22,5 x 15,5. Nash i ta'līq. Papir bijel i žućkast. Listovi, u početku i na kraju, oštećeni vlagom, poderani i istruhli. Povez kožni, mehak, slab, kasnije dodat i odvojen od listova.

1. L. 1b-41a. ISTO

2. L. 42b-52b ايها الولد (vidi br. 1958,4).
Djelo je na kraju nepotpuno.

3. L. 55b-63. (رسالة فى الفرائض)

Risala, na arapskom jeziku, o nasljednom pravu, od nama nepoznatog pisca. Poslije petog lista nedostaje nekolio listova. Početak ove risale isti je kao obrađeni rukopis u II svesku, br. 1483, ali poredeći ova dva djela, ustanovili smo da su oni različiti i da su, prema tome, od dvojice različitih pisaca.

Početak:
الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على نبيه محمد و آله اجمعين قال النبي عليه السلام تعلموا الفرائض و علموها فانها نصف العلم...

Završetak:
...فولد الوارث اولى فان لم يكن ولد وارث او كان كلهم ولد و اخوات فللذكر مثل حظ الانثيين. تمت الرسالة بعون الله الملك الوهاب سنة ١١٧٨ ربيع الاول ٢٥

Prepis pod tačkom 1. i 2. potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća, a ovo, treće, djelo, kako se vidi iz gore navedenog završetka, prepisano je 25. rebiul-evvela 1178/1764.

2076. Zbirka (مجموع), 2 5132.

L. 33; 20 x 14. Nash, mjestimice vokaliziran, od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom linijom. Po rubovima i u proredu ima objašnjenja u vezi s tekstom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst; listovi su prosuti; povez polukožni, rastavljen od listova.

1. L. 1-20. ISTO

2. L. 21-33. شروط الصلاة (وهى ثمانية) مع ترجمة بالتركية
- ناقص فى آخره -

Risala o namazu sa interlinearnim prevodom na turski jezik, oboje od nama nepoznatih autora (v. II, 908,3).
Prepis potječe, vjerovatno, ix XVIII stoljeća.

2077. Zbirka (مجموع), 4 5349.

L. 100; 19,5 x 14. Nash. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima, ponegdje, ima tumačenja koja se odnose na tekst. Tekst na prve dvije stranice i u posljednjem djelu obrubljen je tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat, čvrst, malo dohvaćen vlagom: povez polukožni, sa preklopom, oštećen.

1. L. 1-28. ISTO

2. L. 28b-35a. وصية الامام ابى حنيفة لابى يوسف

Oporuka Abū Ḥanīfe (umro 150/767) svome učeniku Ebū Yūsufu (v. II, 1436,3, str. 543).

3. L. 37b-98. كتاب ابى الطيب
- ناقص فى آخره -

Djelo je na kraju nepotpuno. Naslov u rukopisu je na početku djela, napisan crvenim mastilom: هذا كتاب ابى الطيب. Djelo je sa područja ahlaka i fikha, od nekog Abū aṭ-Ṭayyiba. Ko je bio Abū Ṭayyib i kada je živio nismo mogli ustanoviti.
Početak:
الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين... باب فى العلماء قال ابو الطيب رحمة الله العلماء سبعة اولها فقيه

4. L. 98b-100. وصية الامام ابى حنيفة

Kratka risala o vjerovanju od gore spomenutog Abū Ḥanīfe (v. II, 937,4, str. 140 i 1958,1).
Cijela zbirka prepisana je, vjerovatno, u XVIII stoljeću.
Na naslovnoj stranici je bilješka na arapskom jeziku o tome kojih će deset životinja ući u raj. Na kraju drugog djela i sljedeće dvije stranice su razne dove sa objašenjenjima na turskom jeziku, kojom prigodom ih treba učiti. Na 97. listu je jedna fetva na arapskom jeziku. Na kraju su, opet, dove i vježbe u pisanju.
Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2078. Zbirka (مجموع), 6 6483.

L. 110; 20,5 x 15, i 16. Nash i ta'līq, od različitih prepisivača. Peto i šesto djelo pisani su debljim perom, u razmaknutim redovima. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst, u četvrtom djelu, obrubljen je crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, glat, različito širine; povez kartonski, deblji.

1. L. 1-26. ISTO

Po rubovima i u proredu ima tumačenja koja se odnose na tekst. Na mnogim mjestima rečenice su rastavljene krupnijim crvenim tačkama.

2. L. 28b-41a. الاعراب عن قواعد الاعراب

Djelo o arapskoj sintaksi. Napisao Abū Muḥammad 'Abdullāh b. Yūsuf Ibn Hišām, umro 761/1360 (v. I, 602,3, str. 395).
Po rubovima ima dopuna i objašnjenja.

3. L. 42b-49. رسالة فى مناقب الشيخ يو يو مصطفى بن يوسف الموستارى

Biografija učenjaka Šejh-Jūje Muṣtafe, sina Jūsufova al-Mostārije. Napisao njegov učenik Ibrāhīm b. šayh Ismā'īl b. Ṣāliḥ b. 'Alī Opijač 1119/1707. Pisac je umro oko 1138/1727.
H.Š.: Književnost Muslimana BiH..., str. 439-445.

Početak:
الحمد لله الذى جعل العلماء بفضله كاعلام... اما بعد فيقول الفقير الى الغنى البارى ابراهيم ابن الحاج اسمعيل الموستارى... وان استاذ التحرير صاحب التقرير و التحرير المولى العلامة مصطفى بن يوسف بن مراد الموستارى...

4. L. 50b-63a.
فرائد الفوائد (شرح الرسالة السمرقندية) لتحقيق معانى الاستعارة

Komentar kratkoj raspravi o naročitoj upotrebi riječi u prenesenom značenju. Raspravu je napisao Abu'l-Qāsim Samraqandī al-Layṯī (iz druge polovine IX stoljeća po H.), a komentar je napisao Ḥusayn (Ḥasan) - efendī al-Iṣbe'ī as-Sarayī, zvani Parmaksiz (v. I, 388,4, str. 238).

5. L. 64b-89. (كتاب فى الصرف بالتركية)

Gramatika arapskog jezika na turskom jeziku od nepoznatog pisca. Naslov je prema sadržaju djela. Nema uobičajenog uvoda, pa je ovo, možda, izvadak iz neke opširnije gramatike.

Početak:
رضى الله تعالى عنكم. صرفنك بابلرى قجدر اتوز بشدر. قجسى نه ايجندر آلتسى ثلاثى ايجندروزنلى فَعَلَ يَفْعَلُ

6. L. 90b-103. العزى (ناقص فى آخره)

Poznato djelo o arapskoj gramatici. Napisao Šayh 'Izzuddīn Abu'l-Faḍā'il Ibrāhīm b. 'Abdulwahhāb b. 'Imāduddīn b. Ibrāhīm al-Hazraǧī az-Zanǧānī, umro 666/1267 (v. I, 604,9, str. 399).
Djelo je na kraju nepotpuno.
Cijelu zbirku prepisali su različiti nepoznati prepisivači, vjerovatno u XVIII stoljeću.
Na 109-110 listu je bilješka na turskom jeziku o uzrocima preseljenja bez imana na drugi svijet. Na kraju se kaže da je bilješka prenesena iz djela „Šifā' al-qulūb", godina prepisa 1182/1768.
Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Stolac.

2079. ISTO 745.

L. 41; 22 X 14. Nash, krupniji, čitak. Po rubovima ima ponešto malo i komentara. Istknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke su podvučene crvenom ili crnom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni, sa preklopom.
Prepis je završen 3. džumadel-ahira 1241/1826.
Na 1a. listu je stih na turskom jeziku, o tome kako knjigu ne treba pokazivati neznalici. Na kraju je ime bivšeg vlasnika knjige Ibrahim b. Osman, alemdar.
Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2080. Zbirka (مجموع), 3 4184.

L. 101; (originalna paginacija crvenim masitlom); 19 x 13. Nash-ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima ispravaka i dopuna. Papir bijel, tanji; povez polukožni sa preklopom.

1. L. 1-28a. ISTO

Na početku je jedna poučna izreka i dva hadisa - sve napisano crvenim mastilom.

2. L. 28-32. i 99-101. ابيات تعليم المتعلم مع ترجمة بالتركية

Stihovi iz prethodnog djela sa interlinearnim prevodom na turski jezik.

pisan crvenim mastilom, od nepoznatog prevodioca.

Posljednja tri lista su pogrešno uvezana i nalaze se na kraju ove zbirke.

Na kraju ovog rada su dvije bilješke na turskom jeziku o koristima učenja nekih poglavlja iz Kur'ana.

3. L. 32b-99a. شرح تعليم المتعلم

Komentar na prvo djelo u ovoj zbirci. Napisao Ibrāhīm b. Ismā'īl, umro poslije 996/1588. (v. I, 574,2, str. 360).

Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom.

Cijelu zbirku prepisao ʿAbdullāh Hromić 1253/1837. (v. pod tačkom 1. i 3.).

2081. ISTO 542.

L. 33; 23,5 x 16. Nasḫ sa nešto taʿlīqa pisan debljim perom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa po jednom tankom crvenom linijom. U vrhu prve stranice nalazi se slab crtež u obliku kubeta džamije. Papir bijel, deblji; povez polukožni.

Prepis je završen 1261/1845.

Na kraju je bilješka prepisivača na turskom jeziku, pisana u obliku dove i sa mnogo grešaka u pisanju, u kojoj se moli čitaoc da traži oprosta od Boga za autora, prepisivača i učenike. Zatim se nalazi ime i pečat vakifa, te ime ranijeg vlasnika knjige Deftedarizade Abdulkerim.

Uvakufio Aḥmed 'Āṣim Mutevelić, 1269/1852. (v. bilješku na 1. listu i njegove pečate).

2082. ISTO 518.

L. 32; 24 x 15,5. Nasḫ sa nešto taʿlīqa, pisan nešto debljim perom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen sa po jednom tankom crvenom linijom, osim na nekoliko posljednjih listova. Papir većinom bijel, deblji; povez polukožni.

Prepisao Mutevelić Derviš Aḥmad Ḥalīm b. Muḥammad b. Behğet Muṣtafā b. Aḥmad u Sarajevu sredinom safera 1262/1846.

كتبه الفقير الحقير الى رحمة ربه القدير متولى زاده درويش احمد حليم بن محمد بن بهجت مصطفى بن احمد .. فى اوسط شهر صفر الخير لسنة اثنى وستين ومائتين والف فى مدينة شهر سراى بوسنه .

Uvakufio prepisivač iste godine za Gazi Husrev-begov mekteb u Sarajevu (v. bilješku i pečat na 1. listu).

2083. ISTO 4586.

(ناقص فى اوله)

Djelo je na početku manjkavo. L. 65; 16 x 12. Nasḫ pisan većinom u proredu. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen sa po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat, djelomično oštećen; povez polukožni.

Prepisao Ṣāliḥ b. al-Hāğğ Ibrāhīm, nastanjen u Zenici, baveći se traženjem nauke u Travniku, u medresi hadži Muftī-efendije, godine 1279/1862.

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب كاتب الكتاب الشريف صالح بن ابراهيم عفى عنهما الساكن بقصبة ازنيجه يشغل بطلب العلم فى بلدة تراونيك بمدرسة الحاج المفتى افندى

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Mostar.

2084. ISTO 871.

L. 34; 18 x 12,5. Nasḫ, jednostavan. Na početku je napisan naslov djela crvenim mastilom. Istaknute riječi pisane su, također, crvenim mastilom, a neke su podvučene crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kartonski, presvučenim specijalnim zelenim platnom.

Prepisao Rušd Muḥammad b. Derviš Ḥusayn 1284/1867.

Na 1. neispisanom listu su vježbe u pisanju jednog apokrifnog hadisa. Na 1. listu nalazi se ime bivšeg vlasnika knjige Halać Hadži Derviš Agazāde 19. zul hidždže 1291/1875. Ispod ove bilješke nalazi se ovalni pečat u kome se može pročitati ime Jūnus Šukrī, te noviji pečat ove biblioteke.

Uvakufio Salem-efendija Muftić (v. pečat na početku i na kraju djela).

2085. ISTO 4275.

L. 28; 20 x 13. Nasḫ. Po marginama ima pomalo komentara i ispravaka. Papir bijel; povez kartonski koji je rastavljen od listova.

Prepis je završen 1285/1868.

Na kraju su dvije-tri beznačajne bilješke, brisana bilješka bivšeg vlasnika knjige i nekoliko malih pečata; u jednom od njih čitljivo je:

جامع يسمى القرآن ميرلواعثمان

2086. ISTO 6326.

L. 44, 18 x 12. Taʿlīq, pisan u razmaknutim redovima. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Na prvoj stranici, između redaka ima sitno pisanih bilježaka, pisane također crveno. Po rubovima, ponegdje, ima bilježaka, pisanih rukom istog prepisivača. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je tankom crvenom linijom. Papir bijel, čvrst, glat; povez polukož

ni.

Prepisao Šākir b. Ṣāliḥ b. Muṣṭafā Nevesinlī (iz Nevesinja). Prepis je završen u Travniku, u Hadži Mufti-efendijinoj medresi, godine 1291/1874.

(كتبه الفقير المحتاج الى رحمة ربه القدير شاكر ابن صالح بن مصطفى نوه سنلى فى تراونيك حاجى مفتى افنديتك مدرسه سنده سنة احدى وتسعين ومأتين والف)

Na naslovnoj strani je naziv djela, nekoliko hadisa i dvije definicije, a na kraju je uobičajena dova prepisivača.

Iz biblioteke Besim-efendije Korkuta.

2087. ISTO 6574.

Naslov u rukopisu, prije besmele, pisan krupno, crnim mastilom:

هذا كتاب تعليم المتعلم

L. 40; 18,5 x 12,5. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi podvučene su crvenom linijom. Ponegdje su rečenice rastavljene krupnim crvenim tačkama. Papir blijedo-žućkast; povez kartonski.

Prepisao Mehmedbašić Ḥasan b. Ḥ. ʿAlī, 25. dž. ahira 1300/1883.

(كتبه الفقير الحقير محمد باشيك حسن ابن حاجى على الحمد لله على التمام فى ٢٥ جماد الآخر سنة ١٣٠٠)

Ispod ove bilješke, nacrtane su olovkom, krupno sljedeće riječi o datumu rođenja prepisivača: ولاد تم ربيع الاول سنة ١٢٧٨

Prema tome, prepisivač je, u vrijeme kada je prepisao ovaj rukopis, imao dvadeset dvije godine.

Na prvom zaštitnom listu je jedna dova.

2088. ISTO 1228.

L. 35; 22 x 14,5. Taʿlīq-nasḫ, od različitih prepisivača. Iznad naslova je petnaestak crnih i crvenih polukrugova, koje je prepisivač nacrtao umjesto uobičajenog unvana. Naslov poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. U proredu ima dosta prevedenih riječi na turski jezik, a po marginama ima nešto i komentara. Papir bijel, čvrst; povez polukožni, malo oštećen, a unutarnje stranice su ukrašene.

Prepis potječe, vjerovatno, iz prve polovine XIX stoljeća.

Na prvom listu su brisane i beznačajne bilješke. na posljednjem listu su imena nekih osoba: Salih-spahija Kadrić i Šišić Muhamed, oba iz mjesta Poljanče/بولانجه/ . Ispod ovih imena je jedan kur'anski ajet i neki računi.

2089. ISTO 3171.

L. 50; 16 x 10,5. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke su podvučene su crvenom linijom. Po marginama ima ispravaka i dopuna. Tekst je obrubljen sa po jednom crvenom linijom. Papir bijel; povez polukožni sa preklopom.

Prepis potiče iz prve polovine XIX stoljeća.

Na 1. zaštitnom listu je ime i pečat bivšeg vlasnika knjige: Derviš Mustafa Kapić (?) b. Osman, godina 1252/1836.

Na 1a. listu je jedna kraća dova i bilješka na arapskom jeziku, novijeg datuma, iz koje se razumije naslov djela, ime autora, koji je bio učenik Burhānuddin Margīnānije, autor djela: الهداية فى الفقه الحنفى

Tu su i dva novija pečata ove biblioteke.

Uvakufio Monla Hamidović Hamid-efendi. (v. bilješku na 1b. listu). Međutim, u našoj inventarskoj knjizi upisano je da je posljednji vakif ovog rukopisa bio Salih Čelić.

2090. Zbirka (مجموع), 6 1477.

L. 91; 21 x 15. Nasḫ-taʿlīq, pisan, izgleda, od raznih prepisivača. Kaside pod rednim brojevima: 2,3,4 i 5. pisane su krupnijim slovima, a u proredu i po marginama ima dosta komentara, koji je pisan sitnijim slovima. Papir bijel; povez polukožni sa preklopom, oštećen. Na kraju je nekoliko neispisanih listova.

1. L. 1-46. **شرح تعليم المتعلم** (v. br. 2080,3).

2. L. 47-57a. **(قصيدة تبارك ذو العلى)**

Pobožna pjesma na arapskom jeziku, od nepoznatog pisca. Naslov smo dali prema njenom početku.

Početak: تبارك ذو العلى و الكبرياء تفرّد بالجلال بالبقاء

Završetak: تلق مواعظى بقبول صدق تفز بالامن عند حلول لأى

3. L. 57b-62a **قصيدة بدء الامالى** (Isto kao: I, br. 115,3. i 2074,4).

4. L. 62b-65. **قصيدة الطنطرانية**

Kasida u pohvalu poznatog seldžučkog vezira Neẓāmul-Mulka. Poznata je po svome autoru pod imenom Ṭanṭarānija. Napisao Abū Naṣr Aḥmad b. ʿAbdurrazzāq Ṭanṭarānī oko 480/1087. (v. I, 397,5 i II, 896,16).

Početak: يا خلّى البال قد بلبلت بالبلبال بال

5. L. 66b-89. الكواكب الدرية فى مدح خير البرية

Pjesma u slavu Muhameda. Spjevao Šarafuddīn Abū ʿAbdullāh Muḥammad b. Saʿīd al-Būṣīrī, umro 694/1294. (v. I, 435,2).

Početak: امن يذكر جيران بذى سلم

6. L. 90b-91. القصيدة البديعية

Pjesma u slavu Muhameda, a po uzoru na prethodnu Buṣirijinu kasidu. Spjevao ʿAbdulʿazīz b. Saraya al-Ḥillī, umro 749/1349.

ḤḪ I, 233; Ahlwardt VI, 7349.

Početak:

ان جئت سلعا فسل عن حيرة العلم و اقرى السلام على عرب بذى سلم

Prepisao pod tačkom 1. i 5. Ḥasan b. Gaḍanfar u Donjoj Tuzli 1029/1619, a ostala djela su nešto kasnije prepisana.

Na 1. unutarnjoj korici i prva dva lista nalaze se bilješke, većinom na arapskom jeziku, iz tefsira i fikha, te hadisi i poučne izreke. Na 65b. i 66a. listu su također bilješke na arapskom i turskom jeziku iz jezika i recepti nekih lijekova. Na 89b. listu je završetak komentara na pjesmu pod rednim brojem 5., od aš-Šayḫ ʿAlī b. Muḥammad al-Bisṭāmī Musannifaka, umro 875/1470. Na 80a. listu su stihovi na arapskom jeziku i hadisi.

2091. Zbirka (مجموع), 8 1850.

L. 145; 20,5 x 14. Taʿlīq - nasḫ, od različitih prepisivača. Po rubovima ima tumačenja koja se odnose na dotični tekst. Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst u komentarima podvučen je crvenom linijom. Tekst u nekim djelima obrubljen je tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat, čvrst, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni, sa preklopom, oštećen-prva korica i nekoliko lista prvog djela otkinuti i zagubljeni.

1. L. 1-36. ISTO

- ناقص فى اوله -

Djelo je na početku nepotpuno.

Na 37. listu su hadisi, jedna podulja dova i tumačenje riječi „kufur", preneseno iz tefsira ʿAlī b. Aḥmad al-Wāḥidiye, umro 468/1075.

2. L. 38-40. اربعون حديثا

Naslov u rukopisu je: كتاب الاحاديث رسول الله صلعم

Zbirka četrdeset hadisa od nepoznatog sabirača.
Prepisivač nije do kraja prepisao ovu zbirku.

Početak:

الحمد لله رب العالمين... قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من حمل من امتى اربعين حديثا لقى الله يوم القيامة...

3. L. 41b-64. شرح مقدمة الصلاة

Komentar kraćem djelu o namzu (v. I, 247). Napisao Aḥmad b. Muṣṭafā Tašköprüü-zāde, umro 968/1560. (v. II, 908,2).

Na kraju 64b. lista su hadisi, jedna bilješka iz fikha i jedna iz tefsira, a na 65a. listu su hadisi i dove koje se, većinom, odnose na sticanje znanja.

4. L. 65b-75. ابيات تعليم المتعلم مع الترجمة بالتركية

Stihovi iz djela „Taʿlīm al-mutaʿllim", sa interlinearnim prevodom na turski jezik, od nepoznatog prevodioca.

Početak: تعلم يا فتى فالجهل عار و لا يرضى بها الاحرار...

Na kraju ovog djela i sljedećem listu su hadisi, dove, poučne izreke i bilješke iz fikha, a na 77b-78a. listu su, također, hadisi i bilješke iz arapske gramatike.

5. L. 78b - 132. شرح العوامل المائة

Komentar kratkoj arapskoj sintaksi, što ju je napisao ʿAbdulqāhir al-Ǧurǧānī, umro 471/1078, a komentar je napisao, kako to navode izvori, neki Tūrūǧī, čija nam je biografija nepoznata.

Flügel I, 151; Ahlwardt VI, 6480; E. Wagner, 266.

Početak:

الحمد لمن وجب علينا ثناؤه و لمن لا يزول من حب النعم علينا غناؤه ... فانى لما رأيت الطالبين يطلبون شرحاً لعوامل شيخ الامام عبد القاهر لحلّ اعرابها اردت ان ابين اعرابها بقدر طاقتى و لم ازد على اعرابها كلاماً...

Završetak:

فانى رأيت الشارحين للعوامل لا يتعرضون باعراب جميع تركيباتها فلهذا شرحت اعرابها و بعض ما يناسب المحل من المسائل من اولها الى آخرها...

Na kraju je bilo navedeno ime komentatora, ali je neko to ime brisao, pa je sada nečitljivo. Ispod imena je godina 1020/1611. Smatramo da je to godina prepisa ovog djela.

6. L. 132b-135a. **المقدمة الارجومية**

Gramatička početnica arapskog jezika. Napisao Šayh Abū ʿAbdullāh Muḥammad b. Dāwūd aṣ-Ṣinhāǧī - Ibn Aǧurrūm, umro 723/1323.

Flügel I, 174; Spaho, 89.

Početak:

الحمد لله رب العالمين... قال الشيخ الامام العالم العلامة... ابو عبدالله محمد بن داود الصنهاجى الشهير بابناجروم

7. L. 136-141. **هذا تأليف كتاب هر مصنف**

Kratka rasprava, na turskom jeziku, o tome šta je dužan svaki pisac da navede u svom djelu, od nepoznatog pisca.

Početak (poslije besmele):

واجبدر كه كتابوك اولنده يدسى ذُكر ايليه اوجى واجبه الاستعمال... اكر سؤال ايدرسه بسمله كون واجب

8. L. 142-145. **(رسالة فى تحريم القهوة و الدخان)**

Risala o zabrani upotrebe kahve i duhana sa vjerskog stanovišta, od nama nepoznatog pisca. Naslov je prema sadržaju.

Početak:

الحمد لله الذى هدانا الى دين الاسلام و بين لنا الشرايع و الاحكام... فان الانسان مركب من النسيان و مركب على ما منع عنه من الكبار...

Prepisao neki Ḥusayn Ḫawāǧe...(?), 1080/1669, čiji se rukopis jasno razlikuje od ostalih prethodnih djela u ovoj zbirci.

Uvakufio Salih-efendija Hromozade (Hromić).

2092. ISTO 1880.

L. 63; 20,5 x 14,5. Nasḫ-taʿlīq, pomiješani. Osnovni tekst podvučen je crvenom ili crnom linijom. Po rubovima i u proredu ima mnogo komentara, pisan kasnije, rukom drugog prepisivača. Tekst prve stranice obrubljen je sa dvije, a druge jednom crvenom linijom. Papir bijel i žućkast, glat; povez polukožni, sa preklopom. Korica su ukrašene cvjetovima zelene i crvene boje.

Prepis je završen 1131/1718.

Ispod bilješke o prepisu je druga bilješka, iz koje se razumije, da je autor osnovnog djela bio učenik Burhānuddīn Marginanije (umro 593/1196), autor poznatog fikhskog djela „al-Hidāya".

Na naslovnoj strani, 63b, 65. listu su razne bilješke iz nekoliko naučnih disciplina.

Uvakufio Ḥ. Ibrāhīm b. Islām Ispužlija (iz Spuža), nastanjen u Travniku, za Ajni-begov mekteb, - i predao ga Ḥ. Ḫalīl-efendiji b. Ṣāliḥ Hersekliji, nastanjen u Sarajevu, u Halim-aginoj mahali, godine 1252/1836 (v. bilješku na naslovnoj stranici).

2093. ISTO 4303.

L. 108; 18 x 12. Nasḫ. Osnovni tekst povučen je crvenom linijom. Po marginama ima malo ispravaka i dopuna. Papir bijel, glat; povez polukožni.

Prepisao Oṯmān b. Muṣṭafā al-Visōqawī (iz Visokog), u Gazi Husrev-begovoj medresi, mjeseca ramazana 1142/1730.

Prva bilješka prepisivača glasi:

قد كتب هذه النسخة الشريفة... بين الطالبين فى المدرسة الخسروى فى وقت العصر فى آخر شهر رمضان سنة ١١٤٢

Druga bilješka glasi:

قد وقع الفراغ من تحرير... على يد الفقير الضعيف... عثمان بن مصطفى الوسوقوى... سنة اثنى و اربعون و مائة و الف

Na prvom zaštitnom listu su razni stihovi na arapskom, turskom i perzijskom jeziku i jedan zapis na turskom jeziku. Na 1a. listu je početak tumačenja At-Taḥiyyatu, a ispod toga navedena je godina 1143/1751, te bilješka da je ovu knjigu kupio za sebe i svoje potomke Osman Mustafa-efendija, godine 1269/1852.

Na pretposljednjem zaštitnom listu ispisana je jedna hutba, a na posljednjem zaštitnom listu su hadisi i poučne izreke na arapskom jeziku.

2094. Zbirka(**مجموع**). 2 645.

L. 44, 26 x 16. Nasḫ sa nešto taʿlīqa, jednostavan, pisan neuvježbanom rukom. Osnovni tekst podvučen je crnom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni.

1. L. 1-40. ISTO

Prepisao Sulaymān b. Ḏulgaffār u Beogradu mjeseca zul-hidždžeta 1192/1778.

تمت هذا الكتاب فى بلد بلغراد فى شهر ذى الحجة فى يوم السبت بعد العشاء كتبه الحقير الفقير سليمان بن ذو الغفار.. سنة ١١٩٢

2. L. 40-43. كتاب لغات

Prevod klasičnog fermana u kome se javljaju brojni elementi arapskog i perzijskog jezika, a prevod je sačinjen na savremeniji turski jezik, ne samo leksički nego i gramatički, od nama nepoznatog prevodioca.

Početak:

اقصى القضاة قاضيلرك قاضى سى

Nasḫ sa nešto ta'līqa, pisan rukom istog prepisivača.

Prepis iz iste godine kao i predhodno djelo.

Na 43-44. listu je ذم قضاة ukor kadijama od nekog sufije ili ši'ije, također na turskom jeziku. Na 45a. listu je jedan recept na turskom jeziku i dvije kraće dove pri obavljanju dviju sedždi. Na 45b. listu i na posljednjoj unutarnjoj korici nalaze se datumi rođenja i smrti nekih osoba iz Vareša sve na turskom jeziku.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku (v. pečat na početku i na kraju rukopisa).

2095. ISTO 6882.

L. 83;19 x 14. Nasḫ-ta'līq, pomiješani. Naslov i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Po rubovima ima malo dopuna i objašnjenja. Papir tamnobijel, čvrst; povez polukožni, sa preklopom.

Prepisao Ahmed b. Redžeb-efendija, 2. redžepa 1206/1792.

Na naslovnoj stranici opis Rusulullaha, od strane njegove supruge Aiše r.a. nad njegovim grobom, a ovo prenosi Enes b. Malik. Tu su još i poučni savjeti i izreke.

Poklonio Jakub Memić iz Novog Pazara.

2096. ISTO 2604.

L. 72; 20 x 12. Ta'līq. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Po marginama ima dopuna i objašnjenja. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je jednom debljom zlatnom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni, oštećen.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu je jedan recept na turskom jeziku za liječenje guše.

2097. ISTO 3031.

L. 60; 19 x 14. Nasḫ-ta'līq pisan nevještom rukom prepisivača. Osnovni teskt podvučen je crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni.

Prepisivač i datum prepisa nisu navedeni, ali smatramo da rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

Na kraju je ime bivšeg vlasnika knjige Tafro Abdulaziz Fočalī (iz Foče), pa je, vjerovatno, ovaj rukopis otuda i dopsio u ovu biblioteku.

2098. ISTO 3143.

L. 88; 16,5 x 11. Nasḫ-ta'līq, sitniji. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Papir bijel; povez polukožni, oštećen.

Nema podataka o prepisivaču niti o datumu prepisa, ali smatramo da rukopis potiče iz XVIII stoljeća.

Na kraju su dvije bilješke na turskom jeziku, prenesene iz djela: ترجان صحاح

Uvakufio Nūrikā hadži Ḥasan-efendī Gradačanićevī (v. bilješku na marigni 1. i 2. lista).

2099. ISTO 3980.

L. 54; 20,5 x 14,5. Nasḫ, pisan vještom rukom prepisivača. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen je crvenom crticom. Tekst je obrubljen sa po jednom tankom crvenom linijom. Po rubovima, ponegdje, ima tumačenja koja se odnose na tekst. Papir tamnobijel, čvrst, malo dohvaćen vlagom; povez kartonski, sa kožnim hrbatom.

Nema bilješke o prepisivaču i datumu prepisa, ali rukopis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu je jedan hadis i dvije dove.

Na naslovnoj stranici je bilješka o tome da je ovu knjigu kupio Ṣāliḥ b. Muṣṭafā Šem'ī zāde od nekog Ibrāhīm-efendije Radiša. Tu je i ime ranijeg vlasnika knjige i njegov lični pečat (Ibrāhīm, kadija u ...?).

Na posljednjem zaštitnom listu su fetve na turskom jeziku.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2100. ISTO 6883.

L. 74; 17 x 11,5. Nasḫ. Naslov i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima malo ispravaka i dopuna. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Tekst je obrubljen sa po jednom tankom, također, crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat; povez polukožni, sa preklopom.

Prepisao Ḥasan b. Muṣṭafā ...(?) 1274/1857.

Na kraju je bilješka iz tefsira i dova prepisivača.

Rukopis je otkupljen od Ismaila Selimovića, imama iz Zvornika.

2101. ISTO 4869.

L. 89; 23 x 17. Ta'līq, lijep. U prepisu ima grešaka. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni.

U ovom primjerku prepisivač je naveo puno ime pisca ovog djela: Ibrāhīm b. Ismā'īl b. 'Oṯmān b. Bakr b. Yūsuf, muftija u Pazaru.

Prepisao Ṣāliḥ Kanber Biletić 1293/1876.

قد وقع الفراغ هذا الشرح الشريف عن يد صالح فقير الضعيف...سنة ثلث و تسعين و مائتين و الف...

Na naslovnoj strani je ime prepisivača, kao vlasnika knjige, napisano nekoliko puta.

Na 90-91. listu su hadisi, čija nam je vjerodostojnost sumnjiva. Na kraju je bilješka iz fikha.

2102. Zbirka(مجموع), 4 3655.

L. 106; 21 x 14. Nash - ta'līq, od različitih prepisivača. Kur'anski ajeti, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima malo tumačenja. Papir bijel, glat; povez kožni, sa preklopom, ima utisnute ornamente na sredini korica i na preklopu.

1. L. 1 - 50. مختار من كتاب التحبير في علم التذكير في معاني اسم الله تعالى

Izbor iz djela „Taḥbīr fī 'ilm at-taḏkīr" o značenju Božijih imena i njihova upotreba u zikru. Osnovno djelo napisao je 'Abdul-karīm b. Hawāzin b. 'Abdulmalik al-Qušayrī, umro 645/1072/v. ḤḤ I, 354/, a ovaj izbor, prema našem rukopisu, Muḥammad b. Abū Bakr /b. 'Abdulqādir/ ar-Rāzī, umro 660/1261. Međutim, Brockelmann /S I, 772/ kaže, da je autor ovog izbora Fahruddīn ar-Rāzī, umro 606/1209. 6AL, G I, 505; GAL/S I, 772 i 922, 17; AM II, 127.

Početak:

هذا مختار من كتاب التحبير الذى الفه الامام الزاهد العارف ابو القاسم عبد الكريم بن هوازن القشيرى...اختاره العبد الفقير الى الله تعالى محمد بن ابوبكر الرازى...ولله الاسماء الحسنى

Prepisao al-ḥāğğ Aḥamad b. Muḥammad al-Mostārī /iz Mostara/, utorak u sredinom šabana, 1203/1788.

(قد وقع الفراغ من ترقيم هذه النسخة فى يوم الثلثاء فى اوساط شعبان المكرم لسنة ثلث و مائتين و الف. على يد عبد الفقير الى الله الحىّ الاحد الحاج احمد بن محمد المستارى...)

2. L. 51b - 54. تفسير آية ظهر الفساد فى البرّ و البحر

Tumačenje 41. ajeta iz sure ar-Rūm, od nepoznatog pisca.

Početak:

الحمد لله حق حمده و الصلوة على اشرف انبيائه و رسله محمد و اله و صحبه و سائر امته و بعد قال الله سبحانه وتعالى فى سورة الروم بيانا سبب عقوبته عصانه...ظهر الفساد

Prepisivač je kao i u prethodnom djelu.

3. L. 57 - 88. نزهة النظر شرح نخبة الفكر

Kratko djelo o teoriji hadisa i njegov komentar. Napisao Šihābuddīn Ahmad b. 'Alī b. Ḥağar al-Asqalānī, umro 852/1448 /v.I, 237/.

Prepis je završen 1177/1763.

4. L. 93 - 106. حواشي نخبة الفكر
— ناقص فى آخره —

Djelo je na kraju nepotpuno.

Glosa prethodno komentaru. Napisao Ibrāhīm al-Madanī al-Kurdī oko 1144/1731.

Ahlwardt II, 1111.

Početak:

قوله الحمد لله الحمد هو الوصف بالجميل الاختيارى...قوله لم يزل انما لم يضم اليه ولا يزال الاثبات الابدية...

Prepis potječe iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na naslovnoj stranici su tri hadisa, dvije bilješke iz tesavvufa i jedna bilješka o pokornosti i ibadetu, prenesena iz nekog djela 'Alī al-Qārī-je. Na 51a. listu je jedna dova koja se uči protiv silnika i tri hadisa, prenesena iz djela „Šifā-i šerīfa". Između pojedinih djela i na kraju ima po nekoliko neispisanih listova.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2103-2104. التذكرة باحوال الموتى وامور الآخرة 1697,1777.

— الجزء الاول —

Djelo o smrti, budućem svijetu i posljednjim događajima. Napisao Muḥammad b. Aḥmad b. b. Farağ al-Qurṭubī al-Andalusī, umro 671/1272.

ḤḤ I,390; Ahlwardt II, 2744.

Početak:

الحمد لله العلى الاعلى الولى المولى الذى خلق و احيى.. وبعد فانى رأيت ان اكتب كتابا

وجيزا يكون تذكرة لنفسى و عملا صالحا بعد موتى فى ذكر الموت و احوال الموتى

S v e z a k p r v i. L. 239; 20,5 x 15,5. Nash. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima malo komentara i ispravaka. Papir bijel, glat, deblji; povez kožni, sa preklopom, čija je posljednja korica otkinuta.

Prepisao Salāme b. Ibrāhīm b. Abu'l-Hayr b. Ibrāhīm b. Ḫalīl (... nečitljivo), 25. zul-kadeta 1021/1612.

Na početku je naslov djela, a onda slijedi nekoliko neispisanih listova.

Iz biblioteka 'Abdullāh-efendije Kantamirije.

D r u g i s v e z a k. الجزء الثانى

Početak:

باب ما يرجى رحمة الله تعالى و مغفرته و عفوه يوم القيامة قال الحسن يقول الله تعالى يوم

القيامة جوزوا الصراط بعفوى و ادخلوا الجنة برحمتى

L.146; 20,5 x 14. Nash pomiješan sa nešto malo ta'līqa. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je jednom debljom i tanjom zlatnom linijom. U vrhu prve stranice, umjesto uobičajenog unvana, nalazi se pravougaonik, zlatne i zelene boje. Papir bijel, glat, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na trećem zaštitnom listu je ime ranijeg vlasnika (Ubaydullah Zuhdi, muderis), a na prvom 1a listu je naslov djela i puno ime pisca, te pečat vakifa i noviji pečat ove biblioteke.

Uvakufio Abdulbaki-efendija Džinozade (Džinić).

2105. رياض الصالحين 3649.

— ناقص فى آخره —

Djelo koje sadrži pouke i savjete o islamskom ponašanju i vjerskim dužnostima, - na osnovu Kur'ana i Hadisa.

Rukopis je skraćena verzija toga djela, i nepotpun je na kraju za jednu trećinu. Napisao Muḥyiddīn, Abū Zakarīyā, Yaḥyā b. Šaraf an-Nawawī, umro 676/1277.

Puni naslov djela glasi: رياض الصالحين من كلام سيد المرسلين

GAL, GI, 397; GAL SI, 684; ḤḤ I, 936, Alwardt II, 1334

Početak:

الحمد لله الواحد القهار العزيز الغفار

L. 103; 20 x 15. Ta'līq i nash, pomiješani, pisani lijepo, rukom veoma vještog kaligrafa. Naslovi i istaknute riječi pisani su mastilom različite boje: crvenim, plavim i bijelim. Papir žućkast, roze i bijel. Po rubovima listova s početka,ima bilježaka. Povez polukožni, oštećen, rastavljen od listova; listovi prosuti, i neki dohvaćeni vlagom, tako da je pismo mjestimice oštećeno.

Pisac je ovo djelo dovršio godine 670/1271, što se vidi iz štampanog primjerka, iz bilješke na završetku:

قال مؤلفه – رضى الله عنه: فرغت منه يوم الاثنين رابع شهر رمضان سنة سبعين و ستمائة.

Rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

Završetak je ovdje (na listu 103):

عن ابن عباس رضى الله تعالى عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: إنَّ الَّذى

لَيْسَ فى جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ.

Na posljednim stranicama (list 103b i 104a) ima nekoliko zapisa o krađi (što se uči da se sačuva imetak od kradljivaca.)

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2106. الفوائد المنزعة الحياض فى شرح كتاب الرياض 91.

Komentar prethodnom djelu Riyāḍuṣ-Ṣalihin - zbirka hadisa, koju je napisao Muḥyiddīn Yaḥā b. Šaraf an-Nawawī, umro 676/1227, a ovaj komen-

tar Muḥammad b. 'Alī b. Muḥammad 'Allan al-Bakri, 'Allān, umro 1057/1647.

ḤḤ I, 936; Ismā' il-paša: AM II, 283; GAL, S I, 684.

Početak:

الحمد لله الذى جعل خلق الذكر رياض الصالحين...اما بعد فهذه حواشى علقتها على
كتاب رياض الصالحين جمعتها من كتب التفسير وشروح الحديث و كلام ائمة الدين و
سميته الفوائد المنزعة الحياض فى شرح كتاب الرياض

L. 386 (sa originalnom folijacijom); 37,5 x 23. Nash, pisan uvježbanom rukom prepisivača. Poglavlja su pisana crvenim i zelenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crvenom linijom. Papir žućkast, malo oštećen i dohvaćen vlagom; povez kartonski, noviji.

Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVII stoljeća.

Na početku je crvenim i crnim mastilom ispisan sadržaj, a ispod sadržaja je bilješka, da je rukopis uvakufljen u Foči, odakle je i donesen u ovu biblioteku.

2107. Zbirka (مجموع) ,8 675.

L. 214; 24,5 X 17. Nash, sitniji i ta'līq, od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima dopuna i ispravaka. Papir bijel, glat, malo dohvaćen vlagom i pismo je djelomično oštećeno; povez kožni, sa preklopom. Na sredini korica i na preklopu utisnuti su ornamenti.

1. L. 1 - 29. **بيان الفرقان بين اولياء الرحمن و اولياء الشيطان**

Djelo raspravlja o pobožnim i nepobožnim ljudima. Napisao Aḥmad b. 'Abdulḥalīm b. 'Abdussālam Taqiyddīn, Ibn Taymiya, umro 728/1328.

ḤḤ I, 261; Ahlwardt, 2082.

Početak:

قال شيخ الاسلام العلامة...ابو العباس تقى الدين احمد بن تيمية رضى الله عنه الحمد لله
نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله

Na 30. listu je izvod iz komentara na „Šamā'il", od 'Alī al-Qārī-je.

2. L. 31 - 45. **رسالة فى السماع والرقص و الصراخ**

Djelo raspravlja o pitanju da li je dozvoljeno ili nije slušanje muzike,

sviranje, ples i podvikivanje prilikom derviškog rituala, od istog pisca.

Ahlwardt V, 5507.

Izgleda da se naš primjerak razlikuje od djela koji navodi Ahlwardt, ili postoje dvije verzije koje je prepisivač u našem primjerku obje zabilježio.

Početak prve verzije:

لااله الا الله محمد رسول الله الحمد لله سئل الشيخ الاسلام بقية السلف المكرم...الحمد لله
رب العالمين...

Početak druge verzije:

الحمد لله رب العالمين سئل الامام شيخ الاسلام ابو العباس احمد بن عبد الحليم بن عبد
السلام بن تيمية عن سماع و ما يتعلق به من الرقص و التواحيد و الصراخ

3. L. 46-48. **المعيار فى الرد على المتمسكين عن الاخبار**

Kratka rasprava na prethodnu temu, tj. o tome šta je zabranjeno (novotarija), a šta je dozvoljeno za derviše u njihovim obredima. Napisao Abu'l-Meḥāsin Hibbatullāh b. Naṣr b. al-Ḥusayn b. Ḥāmid al-Harrānī, umro 580/1184.

Isma il-paša: Ḏayl II,516;AM II,506.

Početak:

الحمد لله مكرم الاوليا بجزيل الاكرام...اما بعد فانى لما رأيت ما ظهر فى بلدنا من نويس
نبزوا بالصوفية من اكثار اللعاب بالقضيب و الرقص

4. L. 49-170. **كشف الغطاء عن حقائق التوحيد و العقائد الموحدين**

Djelo u odbranu pravog vjerovanja za borbu protiv nevjerstva, otpadništva i sumnje. Napisao Ḥusayn b. ʻAbdurraḥmān b. Muḥammad al-Ḥasanī Badruddīn Abū Muḥammad Ibn al-Ahdal al-Yamanī aṣ-Ṣōfī, umro 855/1451.

ḤḤ II, 1491-92; Ahlwardt II, 2109.

Početak:

الحمد لله الذى تعرف الى خلقه باحديته...اما بعد فان الله سبحانه وتعالى قد اوضح
الدين بكتابه المبين ويكلم رسوله خاتم النبيين

5. L. 171b-183a الناسخ و المنسوخ للاسفرائنى

Djelo o derogaciji u Kur'anu, koje je napisao kadija Abū ʿAbdullāh Muḥammad b. ʿAlī al-Isfarā'inī (v.I,166,1;str.137).

6. L. 183b-185. رسالة فى بيان الاحاديث الموضوعة للصغانى

Traktat o apokrifnim hadisima. Napisao Ḥasan b. Muḥammad aṣ-Ṣagānī, umro 650/1252 (v.I,120,5;str.74).

7. L. 187b-190a. رسالة البركوى فى اصول الحديث

Komentar risali o teoriji Hadisa. Osnovni tekst napisao Muḥammad b. Pīr ʿAlī al-Birgavī, umro 981/1573, a ovaj komentar Dāwūd b. Muḥammad al-Qarṣī, umro 1169/1755 (v.I,397,1;str.243).

8. L. 191-264. موضوعات على القارى

Djelo o apokrifnim hadisima, napisao ʿAlī b. Sulṭān Muḥammad al-Qārī, umro 1014/1606 (v.I,2,2;str.5).

Prepis potječe iz XVII ili XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu je izbrisana bilješka prvog ranijeg vlasnika knjige, bilješka drugog vlasnika knjige Hromozāde o korištenju knjige bez ikakve naknade, te ime trećeg vlasnika knjige: Salih Izzeti.

Na naslovnoj strnici su pečati vakifa, naslovi djela, napisani rukom Mehmeda Handžića i noviji pečat ove biblioteke.

Uvakufio Hrōmō-zāde Ṣāliḥ-efendī.

2108. منية الواعظين و غنية المتعظين 6239.

— ناقص فى آخره —

Djelo je na kraju nepotpuno. Od 40 poglavlja, koliko ih ima ovo djelo, kod nas je sačuvano nepunih sedam.

Kratka zbirka propovijedi. Napisao ʿAbdulḥamīd b. ʿAbdurraḥmān al-Angūrī 763/1326 (v.I,587,5,str.370).

Početak:

الحمد لله الذى خالق النسم و رازق المخلوق و مقدر القسم...و سميته بمنية الواعظين و غنية المتعظين و قد فرغ من تأليفه العبد الفقير..عبد الحميد بن عبد الرحمن الانكورى فى اوائل شهر جاذى الاولى سنة ثلاث و ستين و سبعمائة

L. 8; 20 X 14,5. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima malo ispravaka i tumačenja riječi koje se odnose na dočni tekst. Papir tamnobijel, čvrst, deblji, dohvaćen vlagom, pa je pismo oštećeno; bez poveza.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVII stoljeća.

Na naslovnoj stranici je bilješka iz tefsira, prenesena iz djela „Tefsīr-i kebīr".

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku.

2109. الروض الفائق فى المواعظ و الرقائق 1186.

— الجزء الثانى —

Drugi svezak opširnog djela, koje sadrži anegdote, životne zgode pobožnih ljudi, hadise, stihove, primjere za popravak griješnika; govori također o Muhamedu i njegovim najbližim drugovima i sljedbenicima, zatim o velikim imamima, o odlikama svetih ljudi (kerametima evlija) i o Sudnjem danu. Ukratko, ide zatim da osvijetli glavne tačke vjerovanja i da probudi pobožnost u svim ljudima. Napisao Abū Maydan Saʿab b. Saʿdullāh b. ʿAbdulkāfī al-Miṣrī al-Makkī al-Ḥurayfīš, umro 801/1398. U našem rukopisu naslov je napisan na prvom listu, crvenim mastilom, a ispod naslova je ime pisca, napisano crnim mastilom.

Ovaj drugi dio počinje od XXX poglavlja, a govori o kerametima evlija.

ḤḤ I, 919; Ahlwardt VII,8806; GAL,S II, 229.

Kod nas je početak:

الحمد لله الذى ظهر بالبرهان و تجلى

L. 240;21 x 15. Nasḫ, jednostavan. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Rečenice su rastavljene crvenim krupnijim tačkama. Papir bijel, glat, malo dohvaćen vlagom; povez kožni, sa utisnutim ornamentima na sredini korica.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu su dvije poučne izreke na turskom jeziku, ispod kojih su nečitljivi potpisi, bilješka vakifa i njegov pečat, a na vrhu još jedan lični pečat, koji se nalazi i na sljedećm listu, a u kome čitamo ime ʿAbdušerīf ʿOmer. Na istom b listu je bilješka na arapskom jeziku, pisana vrlo slabim rukopisom i sa greškama, a u kojoj su okarakterisane starosne dobi jedne žene i to u dekadama od 10 do 100 godina.

Na 1.^{a} listu, ispod naslova djela i imena pisca, nalazi se ova bilješka:

اوقف ف سبيل الله تعالى وقفا صحيحا احد كتخداى مستحفظان المرحوم عبد الرحمن كتخداى الذى بنى جامع الازهر بمصر القاهرة لطلبة العلم ف مدينهء سراى بوسنه و غيرها و الناظر عليه سيد عمرافندى سرايى ف ٢١ ربيع الآخر سنة ١١٩٨.

Iz bilješke se vidi, da je ovaj rukopis prvo uvakufio Aḥmed Keth̲odā, mustahfiẓ umrlog ʻAbdurraḥmāna Keth̲ode, koji je izvršio proširenje Al-Azhara u Kairu 1167/1753-4. godine, za učenike u gradu Sarajevu i drugim mjestima i da joj je za nazira odredio nekog Omer-efendiju Sarajliju, 21 rebiul-ahira 1198/1784. (O spomenutom graditelju Al-Azhara-Abdurahman Kethodi - vidi: The Mosques of Egipt, vol I, str.17).

Uvakufio ʻAbdulqādir-efencija Muzaferija za Sīm-zāde (Đumišića) medresu u Sarajevu, godine 1206/1792 (v. bilješku na prvom zaštitnom listu).

2110. Zbirka (مجموع), 2 **1927.**

L.48; 20 x 15,5. Nasẖ sa nešto taʻlīqa, starinski, pisan širokim perom. U pisanju ima grešaka. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; listovi su, naročito pri vrhu, dohvaćeni vlagom, tako da je mjestimice pismo oštećeno. Povez polukožni, oštećen crvotočinom i rastavljen od listova.

1. L. 1-43. **المنظومة العمادية مع شرحها ف آداب الاكل والشرب والنوم واليقظة والدعاء**

Spjev i njegov komentar o vjerskim i higijenskim pravilima u pogledu jela, pića i spavanja, te o ponašanju u budnosti pri dovi (molitvi). Oboje napisao Aḥmad b. ʻImād b. Yūsuf al-Aqfahsī al-Miṣrī aš-Šāfiʻī, Šihābuddīn, umro 808/1405.

U rukopisu je naslov: كتاب آداب الاكل, a u nekim izvorima naslov je: آداب الطعام.

GAL, II,93; Ismāʻil-paša: Ḏayl I,3; AM I, 118.

Početak poslije besmele:

القصيدة و شرحها كلاهما للشيخ الامام العالم العلامة...ابى العباس شهاب الدين احمد بن العماد الشافعى...

Prvi stih:

الحمد منى لربى مسبغ النعم
و الشكر ثم الثنا لمانح النحل

Komentar stiha: الحمد هو الثنا على مستحقه بذكر صفاته الجميلة

Spjev ima oko 340 stihova. Stihovi su pisani crvenim mastilom.
Posljednja dva stiha

و بعد قولى لربى كل محمدة — صلى الاله على المختار ف الازل
و المصطفين و كل الرسل بلّغهم — زين السلام سلاما زاكى العمل

Prepisivač i datum prepisa nepoznati.
Bilješku o prepisu (na listu 43a):

تمت منظومة ابن عماد بحمد الله وعونه وحسن توفيقه. والله الموفق للصواب واليه المرجع و المآب. غفر الله تعالى لكتابها وصاحبها ولجميع المسلمين اجمعين وحسبنا الله ونعم الوكيل. ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم. وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله و صحبه وسلم الى يوم الدين. آمين

Iza ove bilješke, prepisivač dodaje svoja dva stiha:

و ان تجد عيبا فسد (؟) الخللا — تبغى عند الله ف عز (؟) المللا
ولا تعاير من فيه عيب — وقل رجل من لا فيه عيب وعلا

U ovim stihovima on moli da mu se ne zamjeri na pogreškama, koje je, možda, u prepisivanju načinio.

2. L.43b-48. **خواص اسماء الله الحسنى**

Traktat o važnosti i tajnim moćima Božijih imena. Napisao aš-Šayẖ Ǧalāluddīn at-Tibrīzī, čija nam je biografija nepoznata.

Kairo I,293; Ḥ Ḫ I, 726.

Možda je autor ovog traktata Aḥmad b. Muḥammad at-Tibrīzī (živio koncem V/XI stoljeća), pisac mističnog djela „Sirāǧ al-qulūb (v. HH II, 983).

Početak nakon besmele:

الحمد لله رب العالمين . العاقبة للمتقين... و بعد هذا خواص منافع اسماء الله الحسنى و

هى تسعة وتسعون اسما املأ الشيخ الاجل... جلال الحقيقة والشريعة والدين التبريزى. نوّر الله ضريحه. قال الله تعالى ولله اسماء الحسنى فادعوه بها. وقال النبي صلعم: ان لله تسعة وتسعين اسما من قال او احصاها دخل الجنة

Završetak:

تمت خواص اسماء الله الحسنى كما وجد فى النسخة المنقول منها والحمد لله رب العالمين. و صلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم تسليما كثيرا. آمين

Prepisao oba rada isti, nepoznati prepisivač, vjerovatno u XVII stoljeću.
Na naslovnoj strani je, pored naslova, ime ranijeg vlasnika (Hadži Mustafa, kadija), bilješka zavještača i pečati ove biblioteke.
Na posljednjem listu (49) je neka dova, pisana slabim rukopisom.
Uvakufio Muhamed-efendija Svrzo.

2111. (كتاب) طبقات النّبيّين 2181.

Rasprava u stihovima (urğūza) o stepenima (ṭabaqāt), vrijednosti i veličini Božijeg poslanika Muhammeda. Sastavio Aḥmad b. ʿImād ʿImāduddīn/ b. Muḥammad al-Aqfahsī, Šihābuddīn Abu'l-ʿAbbās, aš-Šāfiʿī al-Miṣrī, umro 808/1405.

GAL 6, II,94,27; Šaḏarāt VII,73.

Gornji naslov je prema našem rukopisu. Ispod naslova je ime autora:

للعلامة العابد الزاهد ابى العباس احمد بن عماد الدين الاقفهسى الشافعى

Brock. (n.m.) spominje ovu poemu pod naslovom: ارجوزة فى طبقات الانبياء

Rođena je na osnovu predaje (tradicije), koja je često neprovjerena, ili je slabe vjerodostojnosti.

Početak poslije besmele:

قال الشيخ الامام العالم شهاب الدين ابوالعباس احمد بن عماد الاقفهسى الشافعى رحمه الله

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى هَدَانَا　　لِدِينِهِ الْحَقِّ اجْتَبَى ابانا

آقَامَهُ فِى آحْسَنِ التَّقْوِيمِ　　وَخَصَّهُ بِالْفَهْمِ وَالتَّكْرِيمِ

Stihovi su vokalizirani. Na svakoj stranici ima prosječno po 16 stihova. Cijela poema ima ukupno 386 stihova.

L.13; 20 x 15. Nash, krupniji, čitak, pisan vještom rukom, vokaliziran. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; povez polukožni, nov.

Završetak poeme (posljednji stihovi):

يا ربنا صل على المختار　　وآله والصحب والاخيار

وتابع بالخير والاحسان　　سلم وكرر ساير الازمان

ومن قرا ومن دعا لمن نظم　　والحمد لله على كل النعم

والشكر لله على ايد مضت　　نعجز عن احصايها قد كثرت

Prepisao Yūsuf b. Muḥammad b. Yūsuf, 5.muharrema 1179/1765, kao što je to zabilježio na kraju, iza posljednjih stihova.

(تمت الطبقات الانبياء عليهم افضل الصلاة والسلام نفعنا الله تعالى بها وجعلنا فى زمرتهم يوم المعاد والحمد لله... تحريرا فى خامس محرم سنة ١٧٩ على يد الفقير يوسف بن محمد بن يوسف المولوى الشافعى غفر الله لهم)

Tako je prepisivač zabilježio na kraju rukopisa. No, sudeći po pismu i papiru, reklo bi se da je rukopis dovršen ranije, tj. 1079/1668, a da je gornji datum pogrešno zabilježen.

2112. مثير الغرام وخلاصة الكلام فى فضل زيارة سيدنا الخليل عليه السلام 3661.

Djelo o prednosti i nagradi (sevāb) za hodočašće u mjesto Ḫalīl ar-Raḥmān (Hebron), gdje se nalazi grob Ibrahim a.s. Napisao Isḥāq b. Ibrāhīm b. Aḥmad at-Tadmurī aš-Šāfiʿī, umro 833/1421.

GAL II,131; HH II,1589.

Djelo je raspoređeno na 27 poglavlja. (fasl).

Sabrao, sa malim proširenjem, i napisao Dodatak od tri poglavlja ذيل الكتاب على ثلاثة فصول Ḫalīl b. ʿAbdurraḥmān b. Aḥmad al-Anṣārī, Garsuddin, godine 874/1469, - što je navedeno na početku i na kraju Dodatka.

Početak djela, poslije besmele:

قال الشيخ العالم العامل تاج الدين اسحق التدمرى الشافعى خطيب مقام سيدنا الخليل... الله احمد ان جعلنا من جيران نبيه وخليله ابراهيم الخليل

Početak Dodatka (list 119a):

الحمد لله وحده... قال المزيد... واضفت اليه فى غالب فصوله زيادات... وازيد ان شاء الله تعالى على كتاب ثلاث فصول

Završetak djela (list 118b):

وقد تم بحمد الله القول فيما حررناه وانتجز العرض الذى قصدناه وعلى الله الكريم اعتمادنا واليه ملجأنا واستاذنا واسأله النفع به لى ولسائر المسلمين ورضوانه عنى وعن والدى و جميع المؤمنين

Završetak djela, sa podacima o prepisu:

و كان الفراغ عن يد افقر عباد الله الملك الغنى عمر نعتى بن مصطفى الخطيب بجامع قوجه مصطفى باشاى عتيق و قد تم هذه الكتاب فى يوم الثامن و العشرين من شهر محرم الحرام السنه سبع و ستين و مائه و الف...

Prepisao ʿOmar Naʿtī b. Muṣṭafā, hatib džamije Kodža Mustafa-paša, 28.muharrema 1167/1753.

L.142/118 + 24/; 21,5 x 16. Nasẖ, lijep, sitan, čitljiv, pisan u stisnutim redovima. /Svaka stranica ima 23 redka; format teksta 16 x 7,5/. Naslovi i neke istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a druge istaknute riječi i citati ajetā i hadisā podvučeni su crvenom linijom. Tekst je obrubljen također crvenom linijom. Papir žućkast, čvrst i glat, sa širokim rubovima; povez polukožni.

Na prvoj strani zaštitnog lista neko je pogrešno stavio naslov: Ǧāmiʿ al-bayān. Taj naslov nalazi se i na donjem prerezu listova. Na istoj strani je i bilješka sa imenom ranijeg vlasnika (Mustafa b. Hasan).

Na sljedeće dvije stranice nalazi se zbirka kratkih hadisa iz Sujutijinog djela „al-Ǧāmiʿ aṣ-ṣagīr". Potom slijedi sadržaj djela, pisan rukom prepisivača, na 11 stranica.

Poslije sadržaja, opet zbirka kratkih hadisa, što je uzeto također iz djela „al-Ǧāmiʿ aṣ-Ṣagīr".

Na kraju sveska (list 143b) nalazi se pobožni spjev na turskom jeziku, od nepoznatog sastavljača; ima 33 stiha, pisana lijepim taʿlīqom.

Na posljednja dva lista, opet zbirka kratkih hadisa, kao gore. Sve je ovo prepisano kasnije, rukom drugog prepisivača.

Iz Karađoz-begove biblioteke (v. bilješku u rukopisu).

2113. Zbirka (مجموع), 2 1435.

L.138; 21 x 14. Taʿlīq, pisan na brzinu, uvježban rukom. Naslovi su pisani crvenim mastilom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst, ima prosutih listova. Povez polukožni, oštećen.

1. L.1-89a رونق المجالس

Knjiga poučnih priča (hikājā) o pobožnosti i asketizmu. Napisao Abū Ḥafṣ ʿOmar b. al-Ḥasan an-Nīsābūrī as-Samarqandī, živio oko 840/1436. *)

*) Ime ovog pisca, u raznim izvorima, različito je navedeno.
Na početku ovog rukopisa kaže se, da je ime pisca: ʿOmar b. Abu'l-Ḥasan an-Nīsābūrī as-Samarqandī.
Hadži Halifa (I,934) kaže: ʿOmar b. ʿAbdullāh as-Samarqnadī.
Brockelman (Gal II,285) kaže: ʿOmar b. al-Ḥasan an-Nīsābūrī as-Samarqandī.
Ahlwardt (VII,733) kaže: ʿOmar b. al-Ḥasan an-Nīsābūrī as-Samarqandī.
Flügel (I,402) kaže, da je u rukopisu bečke biblioteke ime pisca navedeno: ʿOmar b. al-Ḥasan an-Nīsābūrī, poznat pod imenom as-Samarqnadī. To je, izgleda, najispravnije.
Brockelmana (S II,262) spominje još jednog pisca, sličnog imena: Abū Ǧaʿfar ʿOmar b. al-Ḥusayn an-Nīsābūrī as-Samarqandī (živio i radio oko 807/1404) i navodi mu djelo „Funūn al-aḫbār". Možda se radi o istom piscu?

HH I, 934; GAL G,II,285; AM I,793.

Djelo je raspoređeno na 22 poglavlja, a svako poglavalje na deset priča (hikaja).

Početak:

كتاب رونق المجالس...من تأليف الشيخ الامام الصالح ابى حفص عمر بن ابى الحسن النيسابورى المعروف بالسمرقندى ... بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين. و الصلوة على نبيه محمد... هذا كتاب جمع الشيخ الصالح ابو حفص عمر بن الحسن النيسابورى المعروف بالسمرقندى نور الله قبره، و سماه رونق المجالس مشتمل على اثنين و عشرين بابا كل باب يحتوى على عشر حكايات

U uvodu je naveden sadržaj djela.

Ahlwardt (VII, 733) navodi naslove svih poglavlja (22).

Završetak:

... و حكى ان ذنون المصرى رح رآى صبيانا فى البادية فقال له الى اين فقال الى بيت ربى فقال له اين الزاد و الراحله فقال زادى التقوى و مركبى رجلاى و همّتى مولاى. و الله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب. تمت تمام.

2. L.89b-134. سراج القلوب

Djelo o pobožnosti i askezi, iz područja tesavvufa, na perzijskom jeziku, u formi pitanja i odgovora (جواب - سؤال)

Ime autora nije navedeno u rukopisu niti kod Hadži Halife. Drugi izvori navode različita imena, pa nam je autor zapravo nepoznat.

Autori, koji su navedeni u nekim izvorima su:

Abū Bakr b. ʿAbdullāh b. Muḥammad b. Šāmūr al-Asadī ar-Rāzī;

Ḫoġa Abū Naṣr Ibn al-ʿUzām al-Gaznawī;

Abū Naṣr Saʿīd b. Gattān al-Gaznawī - čije su nam biografije nepoznate.

Posljednji od ove trojice pisaca (al-Gaznawī) je, najvjerovatnije, autor ovog rada.

ḤḪ II,983; Flügel III,453; Pertsch p. 263.

Početak u našem rukopisu, poslije besmele, glasi:

پرسیده اند و آنرا جواب باز داده اند اکنون این کتاب را بر طریق جواب و سؤال نهاده اند و سراج القلوب نام نهاده اند.

Prema tome, početak koji se navodi u izvorima (الحمد لله العلى العظيم) ovaj je izostavljen.

Rad je raspoređen, prema našem rukopisu, na 45 poglavlja, od kojih je svako označeno izrazom sifat (opis). Pitanja su postavljena riječima:

خبر كن مارا (-Kaži nam).

Poslije gornjeg početka, naveden je sadržaj djela (naslovi 45 poglavlja - sifat).

Naslovi pojedinih poglavlja, kako koje dolazi, pisani su sa strane, najprije crvenim, a kasnije crnim mastilom.

Npr: Tako naslov prvog poglavlja glasi:

در بيان آنكه اين جهان بجند روز آفر يد (list 90a),

a naslov drugog poglavlja:

در بيان آسمانها جيست نام ايشان و نام مهتر آسمان جيست (list 92a).

Posljednji naslov (list 128a) glasi: در بيان قبر سبليمان ع.م. و حكايت بليا و عقّان

Prvo pitanje (list 90a) glasi: خبر كن مارا كه خداى تعالى اين جهان را بجند روز آفر يد تابدانيم

Posljednje pitanje ovdje (list 128a) glasi:

سؤال: خبر كن ماراكه كور سليمان ع.م. كجاست و بآنجاكه رسيده است

Završetak:

پس اين قصهء در ميان مردمان فاش و مسهور كشت تامر دمان ميخوانند واز قضا و قدر حق سبحانه و تعالى مى شناسند تمت تمام

Iza ovog završetka, nalazi se stih prepisivača:

هر كه آمد بجهان مى رود از دار فنا

جه تعلق جه تملق جه قساوت جه بلا

Na rubu posljednjeg lista (134b) nalazi se nekoliko bilježakak na turskom jeziku o džemaatu (zajedničkom klanjanju namaza).

Na listovima 135-138. nalaze se podulje bilješke na arapskom i turskom jeziku sa raznih područja.

Prva bilješka je priča (hikājā), na arapskom jeziku, u kojoj se opisuje dijalog, navodno, između islamskog učenjaka Ḥammāda i njegova učenika Ebū Ḥanīfe, s jedne strane, i nekog ateiste (dehrī), s druge strane, o postojanju Boga.

Početak:

حكى ان درهر يًّا جاء فى زمن حماد و هوا استاذابى حنيفة

Druga bilješka, na turskom jeziku, sadrži pitanja o gromu i munji, šta su oni, te odgovor na ta pitanja, prema starom, primitivnom poimanju. Odgovor je dao neki Muṣṭafa.

Početak: صاعقة ندر و شمسك و كوك كورليسى ندر

Potom se nalazi priča na arapskom jeziku o razgovoru Božijeg poslanika Sulejmana (Salamona) sa jednom pticom („hāme" - jejina, sova).

Početak:

روى ان سليمان النبى ع م دعا بالهامه

فجائت و سلمت عليه فقال سليمان: يا هام اخبرنى...

Na kraju se nalazi nekoliko pitanja i odgovora, sa područja fikha, u obliku fetvi. (بو مسئله بيانده بيورديلرله بر كشى آبد ست آلوب)

Cijelu zbirku prepisao isti, nepoznati prepisivač, vjerovatno, u XVII stoljeću.

Rukopis je kupljen u Travniku.

2114. Zbirka (مجموع), 2 2062.

L.7; 18 x 12,5. Nasẖ, mjestimice vokaliziran. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir žućkast, deblji, oštećen i popravljan; povez polukožni, rastavljen od listova.

1. L.1-4. الاجوبة عن الاسئلة فى القبر

Djelo je na početku nepotpuno. - ناقص فى اوله -

Kraća risala o smrti i ponovnom proživljenju, kao i stanju umrlih u kaburu, napisana u obliku 29 pitanja i odgovora. Napisao Aḥmad b. ʿAlī Šihābuddīn Ibn Ḥağar al-ʿAsqalānī, umro 852/1448.

Ahlwardt II,2663.

Kod nas je početak:

اما السؤال الاول و هو هل يقعد الميت ام يسأ لانه و هو راقد

Završetak:

فيلقون فى نهر حياة حما فينبتون كما تنبت الحبة والحمد لله وحده و صلى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه...

2. L.4b-7. ذكر مائدة التى نزلت عيسى ع م

Traktat o Isaovoj a.s. trpezi, od nama nepoznatog pisca.

Naslov je prema rukopisu.

Početak:

قال البغوى رحمه الله و اختلف العلماء فى المائدة هل نزلت ام لا فقال مجاهد و الحسن لم تنزل...

Bilješka o imenu prepisivača je oštećena, a godina prepisa je 898/1492.

Na prvom zaštitnom listu su naslovi djela, a na nekoliko mjesta u rukopisu nalaze se stariji i noviji pečati ove biblioteke.

2115. Zbirka (مجموع) ,2 3614.

L. 176; 19 x 10. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima malo komentara i ispravaka. Papir tamnobijel, glat, dohvaćen vlagom; povez polukožni, sa preklopom.

1. L. 1-82. در الواعظين و ذخر العابدين

Djelo o imanu, islamskim dužnostima, džihadu, siromaštvu i milostinji, od nepoznatog pisca. Djelo je nastalo za vrijeme vladavine sultana Meḥmeda II (vladao od 1451 - 1481).

GAL, S II,325; J. Bratislava,223.

Početak:
الحمد لله صير العلماء للارشاد كالنجم الظاهرة و الاقتداء كلاعلام العالية.. و هذا كتاب للواعظين... و سميته بدر الواعظين و ذخر العابدين

Djelo je podijeljeno na 20 poglavlja (mağlis = sijelo). Prvo poglavlje je o vjerovanju, a posljednje o vrijednosti milostinje.

2. L. 86b-179 بستان العارفين (vidi br. 1962).

Prepis je završen 991/1583.
Na prvoj unutarnjoj korici i prvom zaštitnom listu nalaze se razne dove, naslovi djela, jedan stih i ime vakifa (Šemić Ṣāliḥ-ef.). Na naslovnoj stranici su, također, nazivi djela, jedan hadis i bilješka da je rukopis pripadao Karađoz-begovoj biblioteci.
Na tri-četiri lista, koji se nalaze između dva djela, ima raznih dova, hadisa, stihova i fetvi.
Iz Karađoz-begove biblioteke.

2116. ISTO 6876.

L. 111; 19,5 x 14,5. Nasḫ-ta'līq, pomiješani. Poglavalja su pisana crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crnom crticom. Po rubovima, na nekim listovima, ima hadisa. Papir tamnobijel, tanji; povez polukružni, oštećen.
Prepisao Muṣliḥuddīn b. Ibrāhīm, iz Čelinca kod Banja Luke, 1056/1646.
(تم الكتاب المسمى بدر الواعظين و ذخر العابدين... فى العشر الثانى من ذى القعدة الشريفة فى سنة ست و خمسين و الف... فى قصبة جالينجه حماها الله... و انا الفقير مصلح الدين بن ابراهيم)

Na prvim zaštitnim listovima je sadržaj djela i hadisi.
Rukopis je poklonio neki hodža Đonlagić iz Čelinca - Banja Luka.

2117. ISTO 5359.

L. 184 + (12 + 4) = zaštitni listovi; 20 x 12,5. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom linijom. Po rubovima, ponegdje, ima ispravaka i dopuna. Papir tamnobijel, čvrst, dohvaćen vlagom, zaštitni listovi oštećeni; povez kožni, slab, oštećen.
Prepisao Muṣṭafā b. Aḥmad b. Muḥammad al-Aqḥiṣārī (iz Prusca) 1064/1653.
(قد وقع الفراغ فى تحرير هذا الكتاب الشريفة... فى اليوم الخامس و العشرين فى جماد الاولى فى يوم الاحد سنة اربع وستين و الف نمقه الفقير مصطفى بن محمد الاقحصارى غفر الله ذنوبهم...)

Na zaštitnim listovima, i na početku i na kraju, ima mnogo bilježaka iz tefsira, fikha, hadisa, stihova, izreka i drugog.
Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2118. Zbirka (مجموع) ,2 3721.

L. 185; 18 x 13. Nasḫ - ta'līq, pomiješeni, od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima komentara koji se odnose na dotični tekst. Papri tamnobijel, čvrst, glat, različite debljine i starosti, dohvaćen vlagom, prosut; povez kožni, sa utisnutim ornamentima na sredini korica, preklop otkinut i zagubljen.

1. L. 1-66. ISTO

2. L. 67-185/1-119/. (كتاب فى الفقه)

Neko djelo iz fikha od nepoznatog pisca. Naslov je prema sadržaju. Početak djela nema uobičajenu hamdelu, a sadržaj djela nalazi se na prvoj stranici.

Početak:
كتاب الطهارة من اراد الصلوة و هو محدث فليتوضأ فرض الوضوء غسل الوجه و اليدين مع المرافقين و مسح ربع رأس و غسل الرجلين مع الكعبين

Završetak:
...قال اذا كانت الجماعة ترجحت حرمة الجماعة على القبلة و الا ترجحت حرمت القبلة على الجماعة .تمت

Djelo ima 140 poglavlja (kitāb, bāb i faṣl).

1. poglavlje, L. 1. كتاب الطهارة

2. poglavlje, L. 2. فصل فرض الغسل

3. poglavlje, L. 2. فصل تجوز الطهارة

139. poglavlje, L. 113. كتاب الوصية

140. poglavlje, L. 115. كتاب الفرائض

Stariji dio rukopisa potječe, izgleda, iz XVII, a noviji, dopisani dio, iz XVIII stoljeća.

Na prvoj unutarnjoj korici i prvom zaštitnom listu nalaze se fetve, bilješke iz fikha i hadisi, te ime i lični pečat ranijeg vlasnika knjige: Ṣāliḥ-lješke b. Bajram. Slične bilješke su i na kraju djela. Fetve je izdao neki Muṣ soḥta b. Bajram. Slične bilješke su i na kraju djela. Fetve je izdao neki Muṣ afā, muftija u Mostaru.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2119. السبعيات فى مواعظ البر يات 3477.

Propovijedi o svakom pojedinom danu u sedmici i o pobožnosti u vezi s tim danima. To su, uglavnom, stare fantastične priče, protkane izrekama iz Kur'ana i hadisa, bez naučnog provjerovanja.

U rukopisu je naslov:

كتاب السبعيات تأليف الشيخ العالم العلامة ابو منصور محمد بن عبد الرحمن الهمدانى

Djelo je raspoređeno, prema broju dana u sedmici, na sedam poglavlja, ili sedam sijela (mağālis).

Napisao Muḥammad b. ʿAbdurraḥmān al-Hamadānī, Abū Naṣr, koji je živio i radio, vjerovatno, u devetom (petnaestom) stoljeću.

ḤḪ II,977; Flügel III,113; GAL, G II, 412; GAL, S II,583.

Ahlwardt (VII,730) kaže, da je pisac živio oko 900/1494.

Početak:

الحمد لله الجبار العزيز الغفار.. قال الشيخ الامام الاجل ابو محمد عبد الرحمن الهمدانى:

اعلم ان الخالق البارىء... زين الاشياء السبعة بالاشياء السبعة

Završetak djela:

... فقال الله تعالى: يا محمد، يوم الجمعة و الجنة لى فاعطيت الجنة و الجمعة لأمتك و رضائى مع الجمعة و الجنة هدية لهم

L. 67; 21 x 15,5. Taʿlīq i nasḫ, pomiješani, pisani vještom rukom, u razmaknutim redovima, mjestimice vokalizirani. Istaknute riječi podvučene su crvenom linijom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; povez polukožni, oštećen, neki listovi prosuti. Po rubovima nekih listova ima ispravaka i nešto komentara.

Prepisao Muḥammad ʿAlī b. Maulā Rustem, u petak mjeseca ševvala 974/1566.

Uvakufio Elči hadži Ibrahim-paša, muhafiz Bosne (v. bilješku i pečat na posljednjoj strani).

Iz biblioteke Fejzije-medrese u Travniku.

2120. Zbirka (مجموع), 6 1629.

L. 182; 19,5 x 14,5. Nasḫ i taʿlīq, pomiješani, pisani uvježbanom rukom, širokim perom. Naslovi su pisani crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crvenom crticom. Po rubovima su također zabilježeni neki naslovi, odnosno pitanja, o kojima se govori. Papir tamnobijel, glat, čvrst; povez kožni, oštećen, naročito po hrbatu knjige.

1. L. 1-35. ISTO

Čini se da je naš rukopis nešto skraćena verzija ovog djela.

Prepisao nepoznati prepisivač 1066/1655, što se vidi iz bilješke na kraju djela. (v. list 35b)

تحريراً فى اوائل ربيع الآخر لسنة ست و ستين و الف من هجرة من له العز و الشرف

Na listovima 36-41 nalaze se podulje bilješke, različitog sadržaja.

Prva bilješka sadrži priču o mučeništvu i izdržljivosti Božijeg poslanika Ejjuba a.s. (list 36-37a)

Početak:

قوله تع: و ايوب يعنى اذكر ايوبَ و صبرَه...

Završetak:

نُقل من تفسير ابى الليث السمرقندى رحمه الله. م .

U drugoj bilješci (list 37b-39a) navedena je priča o Muhamedu (a.s.) i njegovom neprijatelju Ebu Džehlu, pod naslovom: فى بيان انشقاق القمر

Početak:

قال ابن عباس رضى الله عنه: لما اغتاض ابو جهل - لعنة الله عليه - عن رسول الله صلعم...

Završetak:

...و اسلم فى ذلك اليوم خلق كثير و قال لهم رسول الله صلعم: اكتموا اسلامكم حتى لا يعلم بكم احد. فلم يعلم باسلامهم الى ان هاجر النبى صلعم، خرجوا مهاجرين الى المدينة وبقى فرحاً مسروراً متوجها. و الله اعلم.

Potom se nalazi kraća priča iz vremena Božijeg poslanika Davuda (a.s.)

pod naslovom: حكاية لطيفة فى زمن داود النبي عـم

Početak:

ان فى زمان داود النبي عليه السلام جاء رجل فقال: يا نَبِيَّ اللهِ...

Ova priča zauzima samo jednu stranicu (list 39b)
Zatim slijedi priča o vrlinama Ebu Hanife:

مناقب الامام الاعظم ابى حنيفة نعمان بن ثابت. رحمهم الله تعالى

Početak:

عن علىّ بن ابى طالب - رضى الله تعالى عنه - قال: كنت انا و فاطمة و الحسن و الحسين فى منزل الرسول صلعم...

Završetak:

... و قال الشافعى - رحمه الله تعالى - فى الفقه و لهم مرتبة العليا و الدرجة القصوى فى علم الشريعة (؟) من كشف الاسرار.

(Lista 39b-41a).

Sve ove bilješke i hikaje (priče) pisane su rukom istog, nepoznatog prepisivača, koji je prepisao i predhodno djelo.

2. L. 41b-150 أَنِيسُ الْجَلِيسِ

Djelo o pobožnosti i moralnom odgoju ljudi. Dato je, uglavnom, kroz razne priče i anegdote, što je često vezano za pojedine izreke iz Kur'ana i hadisa.

Priče su ovdje, kao i u drugim djelima ove vrste, većinom legende i bajke, navedene sa određenom pedagoškom tendencijom.

Djelo je bilo vrlo popularno, pa je i štampano nekoliko puta (Istanbul, 1291/1874;1302/1885;1306/1889).

Ime pisca nije navedeno u našem rukopisu, pa ni u štampanim primjercima.

Ahlwardt (VII,782) kaže da je pisac živio i radio prije 1015/1606.

Brockelman (GAL, G II,638) kaže da je autor djela „Anīs al-ğalīs" ʿOmar b. Ḥamzā al-Edrenewī al-Uwaysī i da je djelo napisao 986/1578.

Vjerovatno se tu radi o ovom našem djelu.

Pod istim naslovom („Enīs al-ğalīs"), izvori spominju više različitih djela, od raznih autora, kao što su: Suyūṭī (Kairo I,270); ʿAbdūsī (Flügel I,406); Magribi / Ismāil paša: Ḍayl I,148/ i drugi.

Početak:

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين. و لا عدوان الأ على الظالمين... (و الصحيح رتّبْ) لنا كتاباً على سبيل التبرك... فسارعت الى ما التمسوا و شرعت الى ما طلبوا و جمعت هذا الكتاب... كما قال القدماء و اشار اليه الفضلاء ان خير جليس فى الزمان كتاب...

U djelu su navedene priče o Božijim poslanicima: Ademu, Ibrahimu,

Musau, Isau i Muhammedu.

Završetak djela:

...و كذلك القلب يجب ان يكون صافيا قابلاً ليصلح للعلم و العمل كما قال الحكيم ابو القاسم فى بعض امثله

شعر

هر كه تواند خورد تواند برد

و هر كه تواند رست تواند مرد - لعشاق

Iza ovog završetka, slijed bilješka nepoznatog prepisivača:

و قد وقع الفراغ من تحرير هذه النسخة الشريفة المَمْلُوَّة بالحكايات اللطيفة فى اواسط ربيع الآخر فى يوم الاثنين لسنة ست وستين و الف

Iz bilješke se vidi da je djelo prepisano 1066/1655.

Prepisivač je isti kao i kod prethodnog djela.

Na listu 151a nalazi se kratko tumačenje nekih kur'anskih ajeta, koji se odnose na molitvu (dovu).

Rad počinje riječima:

قال الله تعالى: ادعونى استجب لكم، و قال رسول الله صلعم: لا يردّ القضاء الأ الدّعاءُ و الصدقة

U ovom kratkom pučnom štivu obrađeno je deset kur'anskih ajeta, sa tumačenjem, u kojim ih prilikama treba učiti radi ostvarenja neke želje (murada).

Prvo od tih deset ajeta je:

ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا و هب لنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب

Posljednji, deseti ajet (Mu'min, 44):

و افوّض امرى الى الله ان الله بصير بالعباد

3. L 151b-153. شرح دعاء حزب البحر

Komentar dovi „Ḥizb al-baḥr", koja se uči u nevoljama i za postizanje raznih želja. Dovu je sastavio aš-Šayẖ Nuruddīn Abu'l-Ḥasan ʿAlī b. ʿAbdullāh aš-Šāḏilī, umro 656/1258 (v. I,218), a ovaj kratki komentar je od nepoznatog pisca.

Početak:

اعلم انه روى عن اكابر العلماء و اعيان الفضلاء ان الدعاء المشهور بحزب البحر من الأدعية اللطيفة و الاحراز الشريفة وفيه الاسم الاعظم و انه شفاء القلوب

Završetak ovog kratkog komentara:

...عافنى ولا تسلّطنّ احدا من خلقك علَيّ بِشَيْءٍ لا طاقة لى به. نُقل من حصن الحصين

za ovog komentara, slijedi u nekoliko redaka kraća dova, koju mujezin treba da prouči poslije ezana. (list 154a).

4. L. 154b-157a يدى دائره و اول دائره نك اسملرى ندر

„Sedam krugova", ili sedam stepeni duhovnog uzdizanja sufija (derviša).

To je kraći rad na turskom jeziku, s područja mistike.

Prema oštećenom naslovu u rukopisu, reklo bi se da je autor neki Tatar Ibrāhīm-efendī, čija nam je biografija nepoznata. Gornji naslov je dat kasnije, prema sadržaju uvoda.

U radu se daje uputstvo o tom, kako se sljedbenici derviških redova duhovno uzdižu i prečišćavaju, dok stignu do sedmog stepena ili „kruga", u koji ulazi samo „čista duša" (nefsi sāfī). Krugovi su nacrtani crvenim mastilom, a uz njih, i u njima, napisan je naziv osnovnog, bitnog svojstva duše, na dotičnom stepenu, te ukratko, kako se do tog stepena (kruga) stiže. Između krugova su također data objašnjenja.

Iznad pojedinih krugova su natpisi, kako slijedi:

1. krug اول دائره ـ نفس امّاره در
2. " ايكنجى دائره ـ لوّامه در
3. " اوجنجى دائره ـ مهمله در (مثلا صفات ناقص)
4. " دردنجى دائره ـ نفس مطمئنّه در
5. " بشنجى دائره ـ راضيه در
6. " آلتنجى دائره ـ مرضيه در
7. " يدنجى دائره ـ نفس صافيدر

Početak ovog rada (prije prvog kruga):

حمد اول اللهه كه جميع مخلوقاتى خلق اتدكدن صكره مخلوقاتى امرى اوزرينه اولسونلر ايجون كتب انزال ايدوب دخى پيغمبرلر كوندردى...

Na završetku se kaže:

بو مقدار ايله اكتفاء زيرا بونلرى ضبط مشكلدر آنجق طالب حق اولنلره تنبيه ايجون اوله بعون الله تعالى هذه هى الشرائط التى كتبها عمر رضى الله عنه (؟!)

5. L. 157b-159a رسالهٔ ادبيّه

Traktat na turskom jeziku o pravilima ponašanja (adab) učenika (murida derviškog reda prema svom učitelju (šejhu).

Napisao neki Naṣūḥ b. Ḥaǧi ʿ Alī, sljedbenik i učenik Šejha Sinana, čije

su nam biografije nepoznate. Gornji naslov i ime autora navedeni su prema uvodu u rukopisu.

ḤḪ I,844.

Početak poslije besmele:

الحمد لله الذى هدانا الصراط المستقيم و جعلنا من زمرة السالكين لمناهج الحق العظيم... و بعده بلكه و آكاه اولغل فجن برطالب تصوفه شروع ايلسه...

Završetak:

...و مسجده كبريجك اول صاغ آيا غن قو يه جيقجق صول آيا غن جقره و خلادن كلوركن ابرغن صول الله آله. تمت الرسالة الادبية.

Rad je nastao najkasnije u prvoj polovini XI/XVII stoljeća.

Na listovima 159b - 162a nalaze se podulje bilješke na arapskom i turskom jeziku, sa različitim sadržajem:

a/ Priča iz vremena Isáa حكاية عجيبة فى زمن عيسى عليه السلام
b/ Dove iz Kur'ana ادعيهٔ قرآنيه
c/ Nekoliko pravila iz tedžvida اعلم ان الوقوف مقصورة على خمس مراتب
d/ Mišljenja o porijeklu starih jezika i pisama (السريانية... اول من وضع الكتابة)

, što je uzeto od Šejh ʿ Alī Dedeta Bosnevije.

e/ Nekoliko poučnih stihova.

6. L. 162b-182. البديع فى رسم مصحف عثمان

Djelo o pravopisu Osmanovih mushafa, što ga je napisao Muḥammad b. Yūsuf al-Ǧuhānī, Abū ʿ Abdullāh, umro oko 442/1050. (v. I,77).

Djelo je raspoređeno na kraća poglavlja (bāb).

Naslovi su pisani crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crvenom linijom.

Završetak ovog djela:

...و وقع فى مصاحف الكوفيين فى سورة الاحقاف و وصينا الانسان بوالديه احسانا ـ و الله تعالى اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب. و الحمد لله وحده و الصلوة على من لا نبيّ عبده

Iza ovog završetka nalazi se, ukoso pisan, stih prepisivača, na turskom jeziku: خطمى محض لطفدن كم اوقورسه برنفس عاقبت خيرا اولماغيجون فاتحه در ملتمس

Prepis djela pod brojevima 3,4,5,6, potječe iz XVIII stoljeća, a prepisivač je, sudeći po rukopisu, Muṣṭafā al-Aqḥiṣārī.

Na naslovnoj strani su dva stiha na turskom jeziku, napisana kaligrafijom, krupnije, u kojima se moli Božija milost:

دعادن ياد ايدن جانى حزينم جهان دارند ايمان نيله كتسون دعا اولمارسه بارى جان و دلدن ديبه لطف ايليبوب حق رحمت اتسون بخط المذنب الفقير الى البارى مصطفى الاقحصارى

Stihove je zabilježio, a vjerovatno i sastavio, naš učenjak i pisac Muṣṭafā al-Akḥiṣārī, koji se tu i potpisao, što znači, da je imao u posjedu ovaj rukopis.

Ispod toga je podulja bilješka o specijalnoj dovi, koja se prenosi, navodno, od Ebū Ḥanife.

Početak joj je:

قال ابو حنيفة رحمه الله تعالى: بالله العظيم قد سمعت عن حمّاد استاذى و هويقول: بالله العظيم...

Završetak:

يا خالق الماء و الطين. وصل الله على محمد و آله و صحبه اجمعين

Na kraju su kraće bilješke iz fikha i tesavvufa, te recepti za neke lijekove.

Iz biblioteke Fejzijje medrese u Travniku.

2121. **Zbirka(مجموع), 15** **2640.**

L. 143; 20 x 15. Pismo različito, od ruku raznih prepisivača. Papir tamnobijel, glat, čvrst; povez polukožni, oštećen, druga korica otkinute i izgubljena. S njom je izgubljen i veći broj lista (oko 90), na kojima su se nalazili prepisi brojnih manjih radova (risala) i razne bilješke, što vidimo iz sadržaja zbirke, koji se nalazi na početku, na prvom zaštitnom listu.

1. L. 1-38. ISTO

Na naslovnoj strani je naslov djela, pisan rukom prepisivača.
Nasẖ starinski, sitniji, pisan vještom rukom.
Prepisivač nepoznat.
Rukopis, vjerovatno, iz XVII stoljeća.

2. L. 39-52. **سبعيات منيرى**

Kraći rad na turskom jeziku s područja stare geografije, zapravo kosmografije u prozi i stihovima pomiješano.

Napisao Ibrāhim-efendī (b. Iskender) al-Munīrī al-Bosnawī, al-Balgrādī, umro u Beogradu, oko 1026/1617. To je naš pisac i učenjak iz Bosne (v. o njemu II,1555, str.655).

O.M. II,25; Pertsch (Berlin t), 13; Šabanović: Književnost Muslimana BiH..., 198.

Rad je napisan prema poimanju starih geografa, po kojima se Zemlja dijeli na sedam pojaseva, ili sedam velikih područja, regiona (ekalimi sebʿ a).

O svakom regionu govori se u posebnom poglavlju, pa je rad raspoređen na sedam poglavlja.

Početak:

حمد و بيحد و ثناى لا يعد اول خالق كاف و نون و القلم و ما يسطرون كه جرخ دوّارى كواكب سبعهٔ سيّاره و انجم يرله مزيّن و حطهٔ زمينى ازهار و انجم يرله كلمش ايدى...

U početku je podulji uvod o kosmosu, te o položaju i odnosu zemlje u njemu (در بيان مبدأ افلاك).

Završetak:

جرم دنيا تخمينا بيك يكرمى ايكى جرم عطارد دكلودر كذا فى الطبقات. والله اعلم بحقيقة الحال و كيفية المقال.

Nasẖ, specifičan, sitniji, pisan oštrim perom, veoma lijepim rukopisom. Naslovi su pisani crvenim mastilom. Po rubovima listova ima raznih bilježaka i napisa, pisanih kasnije drugom rukom.

Prepis je dovršen u kasabi Ilidža u Turskoj (u sandžaku Erzerum), sredinom džumadel-ula 989/1581.

(وقع الاتمام من تحرير الرسالة الشريفة فى اواسط جادى الاولى لسنة تسع و ثمانين و تسعمائة من الهجرة النبوية المحمدية فى قصبهٔ ايلجه بالخير)

Prema prvim riječima gornje bilješke(وقع الاتمام من تحرير...), ova godina 989/1581/ mogla bi biti datum pisanja djela.

Po širokim rubovima listova ima vrijednih bilježaka, u stihovima i prozi na turskom i perzijskom jeziku.

Perzijski stihovi su od Mula Džamije (Maulānā Nuruddīn ʿAbdurraḥmān b. Aḥmad al-Ǧāmī), umro 898/1492. (v. list 42b).

Turski stihovi su od pjesnika Emrije (iz XI/XVII stoljeća).

Bilješke u prozi sadrže, uglavnom, privatna i službena pisma.

Na rubu lista 50, na obje stranice, nalazi se kratka risala, bez naslova, na arapskom jeziku, o zamjenjivanju imama u vršenju džume-namaza, od nama nepoznatog pisca. (رسالة فى حكم الاستخلاف للامامة فى صلاة الجمعة)

Ovaj naslov dali smo prema sadržaju risale.

Početak joj je:

الحمد لله الذى جعل الانسان خليفة فى الارض و علم شانه بنعت الخليفة قبل الخلقة و بشّم و جوده للملائكة قبل وجوده...اما بعد فلما كان جواز الاستخلاف للمأمور باقامة الجمعة بين الآراء مشتبها فى هذا الزمان و هذه المسئلة من الامور الدينية المهمّة

Završetak (list 51a):

...و اما اذا لم يكن معذورا لم يلزم ضرر الناس بفوات الجمعة. تمت الرسالة بعون الله تعالى و حسن توفيقه. و الحمد لله وحده

Pisac risale nam je nepoznat.
Pismo je ovdje nasḫ - ta'līq, pisan vještom rukom.
Sličnu risalu napisao je Ibn Kamāl-paša (v. II,1284, str.413).

3. L. 53-54. رسالةُ اليَرَاعَةِ لِأفْضَلِ اَهْلِ البَرَاعَةِ او الرِّسَالَةُ القَلَمِيَّةُ

Kratka risala u pohvalu pera, na arapskom jeziku, pisana biranim riječima i lijepim stilom. Napisao Muḥammad b. As'ad ad-Dawānī, Ǧalāuddīn, umro 907/1501.

Gornji prvi naslov nalazi se na rubu lista. Jedan dio risale napisan je po rubovima listova, i to drugim rukopisom.

GAL, G II,218; GAL, S II,283.

Početak:

ن. و القلم و ما يسطرون. ان هذه تذكرة لقوم يعقلون. يا من فاق فى البراعة. سألتنى عن وصف البراعة...

Nasḫ, sitan, složen, lijep, pisan veoma vještom rukom.

Završetak risale:

...و العلم مستعمل فى الكليات و الفهم عام و المعرفة فى المنصوب فبالحرى اه بامر بالمعرفة يقال فاعرف مولاى بالغيوب

4. L. 54b-55. تحريرات فى الاسناد

Kratko tumačenje o subjektu sa područja arapske stilistike. Prvi dio tumačenja dao je Maulānā Luṭfullāh b. Maulānā Šuğa' uddīn Ilyās ar-Rūmī, umro oko 940/1533, a drugi dio Maulāna Ḫoğa Čelebī-efendī (Abu's-Su'ūd al-'Imādī), umro 982/1574.

U pristupačnim izvorima ne nalazimo spomena ovom djelu.

U rukopisu, na rubu lista, neko je kasnije, blijedim slovima, stavio naslov: تحريرات خوجه جلبى افندى

Početak (nakon besmele)

هذه تحرير ما طلبه من هذا الفقير من هو المخدوم بن المخدوم صاحب افكار و دقائق العلوم...

Na rubu lista 55a nalazi se bilješka, pisana crvenim mastilom:

نسخهٔ مخطدن كتب اولندر تصحيح اولنه

a odmah do te bilješke, crnim mastilom, ime autora prvog dijela ovog tumačenja: مولانا لطف الله بن مولانا شجاع الدين الرومى رحمة الله عليه رحمة واسعة

Potom slijedi drugi dio, koji počinje riječima:

قوله اى للاسم بيان مرجع اليه مع كونه ظاهراً لكونه منشاء للمناقشة لعدم كون الخبر هنا

Završetak:

و الحرف ليس كذلك و الجواب بمنع الفهم و الابهام بل بدعوى الاختصاص لسبب الاضافة اليه. هذا من تحريرات مولانا مفتى خوجه جلبى افندى رحمة الله عليه.

5. L. 56-58. (الفوائد المتفرقة)

Lirski stihovi na turskom jeziku i razne bilješke sa područja arapskog jezika.

Listovi su prosuti, a neki su izgubljeni.

Početak (prvi stih ovdje):

كركور بدر بو جهانده رسوايى
ايشدردم بو حديثى كه ديدى دانايى

Završetak (posljednji stih):

سرى ياياى ايلر جهان برى سرو يادر
خضيفى اوج ايدر اوجى خضض ايلر بو دنيادر

Po rubovima listova, i na ostalim stranicama, su razne bilješke, većinom sa područja arapskog jezika.

6. L. 59-66. سمط الفوائد وعقال المسائل الشوارد

Spjev (manzūma) na arapskom jeziku, sa područja hanefijskog fikha. Sastavio Aḥmad b. Muḥammad al-Makkī al-Ḥamawī al-Ḥasanī (al-Ḥusaynī) al-Ḥanafī, umro 1098/1687.

GAL, S II,433; A M I,165.

Početak poslije besmele:

يقول موشى هذه الرقعة الكافورية بمداد السطور المسكية... احمد بن محمد مكى الحموى الحسنى... احمد الله الذى اسام طرفى رياض الفوائد. و منحنى من موصل جوده بالصلات و العوائد... وبعد فان من المرقوم فى صحائف النظر المقبول عند ذوى الفطر ان نظم سمط الفوائد و عقال المسائل الشوارد.

Nasḫ, lijep, mjestimice vokaliziran. Naslovi su pisani crvenim mastilom, krupnije (ṯuluṯ). Pismo ukrašeno crvenim tačkama.

Spjev ima oko 260 stihova, a podijeljen je na 33 kraća poglavlja.

Završetak:

هذه آخر ما أخذ الناظر بعنانه و جال الفكر ف ميدانه ...على يد احقر العبيد ناظم درر العرفان و موشى شروط البيان الشريف احد بن محمد مكى الشهير بالحموى الحسنى غفر الله له و الوالديه

Pojedina poglavlja iz ove manzume registrovana su u izvorima kao posebna djela. Da istaknemo samo ova tri naslova:

عقود الحساب ف قواعد مذهب النعمان

اتحاف الاحباب ببيان طبقات مسائل الاصحاب

ضوء القبس المنير لرموز رجال الجامع الصغير

Na listu 66a još nekoliko stihova prepisivača, u pohvalu ovog djela.

7. L. 67-69. بُغْيَةُ الأجِلَّةِ بِتَحْرِيرِ مَسْئَلَةِ الأهِلَّةِ
(رسالة ف الرؤية هلال رمضان)

Traktat o ustanovljenju ramazanskog mlađaka viđenjem, od predhodnog autora.

Isma il-paša: Ḍayl I,186; AM I,164.

Pisac u uvodu kaže da je ovu raspravu napisao na zahtjev Ibrahim-paše Misirskog, 1083/1672.

Početak:

الحمد لله الذى رفع عنا الاصر و الباس. و جعل الاهلة مواقيت للناس. ليهتدى بها اولو الالباب. و يعلموا عدد سنين و الحساب

Podnaslovi i važnije riječi pisani su krupno, crnim mastilom (ṯuluṯ). Pri kraju, nazivi mjeseci pisani su crvenim mastilom.

...و الحمد لله على الدوام. على نبيه محمد افضل الصلاة و السلام...قد برزت هذه المجلة من العدم الى الوجود بعون الله المحدود...ف الساعة الاخيرة من ليلة السبت ف شوال...و رد على الصبح العادم السلام. و الحمد لله على كل حال.

Iz bilješke se vidi da je pisac dovršio ovo djelo u mjesecu ševvalu (1083/1672).

8. L. 70-71. اَسْنَى الْمَطَالِبِ فى بَيَانِ مَعْنَى التَّجَاذُبِ

Kratka rasprava sa područja arapske stilistike i retorike, što ju je napisao prethodno navedeni autor al-Ḥamawī.

To je, zapravo, tumačenje i analiza jednog mišljenja, što ga je dao al-

Quhistānī (Šamsuddīn Muḥammad al-Quhistānī, umro oko 960/1552), u svom komentaru djelu an-Nuqāya.

Pristupačni izvori ne spominju ovo Hamevijino djelo.

Početak: حمدا لمن افاض سجال العطا. و كشف عن وجوه دقائق المعانى الغطا

Rečenice rastavljene crvenim tačkama. Važnije riječi pisane su krupno, crnim mastilom, a neke su podvučene crvenom linijom.

Završetak:

...و قد برزت هذه المجلة...ف غرة شهر ربيع الاول...من شهور سنة ١٠٩٣...على يد مؤلفها...السيد احمد بن محمد الحنفى الحموى. المدرس بالمدرسة السليمانية بالقاهرة المعزية. غفر الله ذنوبه...

Iz ove bilješke se vidi, da je autor bio muderis (profesor) na medresi Sulejmanijji u Kairu, i da je ovo djelo završio u mjesecu rebiul-evvelu 1093/1682.

9. L. 72-73. حُسْنُ الْمَقَالِ فِيمَا لاَ يُحْسَبُ مِنْ اَجْرِ الْعُمَّالِ

Kraća rasprava sa područja fikha, od prethodnog autora. To je, zapravo, glosiranje nekih tumačenja, što ih je dao autor fikhskog djela *al-Hidaya*, o pitanju plaćanja službenika, koji ubiru porez.

(Poglavlje o porezu na usjeve - Bāb zekāt az-zurū' veṯ-ṯimār).

Pristupačni izvori ne navode ovo djelo.

Početak:

حمدا لمن كشف الغطا عما اشكل من الدقائق و اجزل العطا لمن شاء من كنوز الحقائق

Naslovi pisani krupno, crnim mastilom (ṯuluṯ). Važnije riječi podvučene crvenom crtom.

Završetak:

... وقد حصل هذا التحرير... ف مستهل شهر ربيع الثانى... سنة ١٠٩٨ احسن الله تقضيها و بارك لنا ف ايامها و لياليها

Iz ovog završetka se vidi, da je djelo prepisano 1098/1687, dakle iste godine, kada je autor umro.

Risale od broja 6 - 9. prepisao isti, nepoznati prepisivač, inače - vidi se - učenik autora, u vremenu od 1083-1098/1672-1687.

10. L. 75-75. (رسالة ف صلوة الجنازة)

Kratka rasprava o dženaze-namazu, od nama nepoznatog autora. To je, čini se, pismeni rad nekog studenta, odnosno apsolventa, dat na zahtjev profesora.

Početak poslije besmele:

سالت ادام الله النفع بك و سلك بنا اجمعين طريق مرضاته بمنه و كرمه عن صلاة الجنازة هل هي حق الله او حق الميت او من الحقوق المشتركة...

Nasḫ, lijep, sitan, pisan vještom rukom.

Završetak:

والحمد لله رب العالمين . انتهى ماوجدته بخط المصنف رحمه الله تعالى والحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لانبى بعده

Na listovima 76-79. nalaze se razne bilješke s područja fikha, arapskog jezika i metrike, te stihovi na arapskom, turskom i perzijskom jeziku s područja lirike i tesavvufa.

11. L. 79b-85. رِسَالَةٌ فِى تَصْحِيحِ لَفْظِ زِنْدِيق وَتَوْضِيحِ مَعْنَاهُ ـ الدَّقِيق

(رسالة فى معنى لفظ زنديق)

Rasprava o porijeklu i značenju riječi „zindik". Napisao Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-paša, umro 940/1533. (v. I,357).

Početak:

الحمد لله ولى التوفيق. و الصلوة على النبي الشفيق. محمد الهادى الى طريق التحقيق.

Nasḫ, sitniji, veoma lijep.

Završetak:

... و لا يستحى الخلائق او قدماً راسخاً فى علم الفتوى و لا يخاف من الخالق. تمت الرسالة بعون الملك الرازق. تاريخه القابض سنة ٩٣٤

Iz ovog završetka se vidi da je pisac djelo napisao godine 934/1527.

Ispod toga je bilješka nepoznatog prepisivača:

وقع الفراغ من تنميق هذه النسخة الشريفة فى الليلة الجمعة المباركة وقت اذان العشاء فى شهر جمادى الاخرى من شهور سنة ثلث و تسعين و تسعمائة في محمية ادرنة

Iz ove bilješke se vidi, da je prepisivač ovo djelo prepisao godine 993/1585. u gradu Edirne.

Nasḫ, sitniji, veoma lijep.

Po širokim rubovima listova ima dosta sitno i lijepo pisanih bilježaka sa područja arapskog jezika, akaida i fikha, te stihova na perzijskom i turskom jeziku sa područja lirike i mistike, i jedan recept za neki lijek.

12. L. 88a رِسَالَةٌ فِى مَدْلُولِ الْإِسْمِ

Kratka rasprava, na arapskom jeziku, simbolike riječi, iz područja arapske sintakse. Napisao Aḥmad b. Muṣṭafā Tašköprüzāde, umro 968/1560.

O ovoj risali ne nalazimo spomena u pristupačnim izvorima.

Početak:

الاسم من حيث مدلوله خمسة اقسام احدها ما يدل على معنى غير الزمان و لا يقترن باحد الازمنة كرجل...

Važnije riječi podvučene su crvenom linijom.

Završetak je:

... قلت عدم تقييد بالشيء لا يمنع صلاته على المقيد بذلك الشيء مثلا عدم تقييد الانسان بالاسود و الابيض لا يمنع صدق الانسان على الانسان الاسود و الابيض...

13. L. 88b-89a رسالة فى بيان معنى الكتاب و القرآن

Kraća rasprava, sa područja usuli-fikha, o tumačenju pojmova Kitāb i Kur'ān. Napisao, čini se, prethodni autor.

Početak poslije bismile:

الكتاب فى اللغة بمعنى المكتوب غلب فى عرف الشرع على كتاب الله تعالى المعلوم عند الناس و القرآن مصدر ايضا فى اللغة بمعنى القراءة ثم غلب...

Pismo kao i prethodno.

Prepisivač isti.

Završetak:

... و لا ملاقاة بينهما اصلاً و ان توصله الشارح التفتازانى فتأمل مما تفردت به. و الله مفيض الجزاء. تمت الرسالة السريعة

Ovaj završetak ispisan je u tri reda, na rubu stranice.

14. L. 89b-92. الكشف عن مجاوزة هذه الامة الالف

Rasprava o tome da će islam i muslimani opstojati više od hiljadu godina poslije Muhammeda i da je neosnovana i apokrifna tradicija (hadis), koja predskazuju propast svijeta krajem toga milenijuma. Napisao ʿAbdurraḥmān b. Abū Bakr as-Suyūṭī, umro 911/1505. (v. I,475)

Početak:

الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى. و بعد فقد كثر السؤال على الحديث المشهور على السنة الناس ان النبي صلعم لا يمكث فى قبر الف سنة. و انا اجيب بانه باطل و لا اصل له...

Pismo: taʿlīq.

Važnije riječi podvučene su crvenom linijom.

Završetak:

...ويخرج المسلمون فى آثارهم حتى يدركونهم فيهزم الله الحبشة فيقتلهم المسلمون و يأسرونهم. و اخرج نعيم عن عبد الله بن عمرو قال يقاتلكم اهل الاندلس بوسيم فيأتيكم عدوكم من الشام فيهزمهم الله ثم يأتيكم الحبشة ثلثمائة الف فتقاتلونهم انتم و اهل الشام فيهزمهم الله تعالى

Iza ovog završetka, citirane su, u ovom rukopisu, kur'anske riječi:

والحمد لله الذى هدانا لهذا و ما كنا لنهتدى لولا ان هدانا الله

Potom slijedi bilješka prepisivača:
تمت الرسالة المسماة بالكشف عن مجاوزة هذه الامة الالف - على يد اضعف العباد حسين (بن) مراد الآيديني في اواخر شعبان المعظم لسنة ٩٨٠

Ovo djelo, kao i prethodne dvije risale prepisao je Ḥusayn b. Murād al-Aydīnī, godine 980/1572.

Pismo: ta'līq, lijep, složen, papir: žućkast, tamniji.

Na listu 93a su bilješke s područja arapske stilistike.

15 L. 93b-95a **(رسالة في استعمال المصنفين للالفاظ و العبارات من المقدمة و الفصل و الباب)**

Rasprava na arapskom jeziku, sa područja stilistike, o nekim terminima pisaca, kojima oni označavaju poglavlja u svojim djelima, od nama nepoznatog autora.

Gornji naslov je dat prema smislu i sadržaju rada.

Početak poslije besmele:
الحمد لذاته لوليه بذاته. و الصلوة على جامع جميع صفاته. وعلى آله و صحبه هداة دين الحق و حماته. و بعد فلا شك ان من عادات المصنفين و رسومات المؤمنين ان يقسموا كل واحد من مصنفاتهم صنفا صنفا و ينوّعوا مؤلفاتهم قسما قسما

Završetak je:
... و عند غيره ايضا العدم الشرط الاول و هو صدق الاول على الثاني. اللهم الاّ ان يبنى الكلام على التوسع كما مر. تمت بعون من له القوى و القدر و القضاء و القدر.

Ta'līq, pisan vještom rukom. Po rubovima listova ima bilježaka, koje se odnose na tekst.

Rukopis je, čini se, autograf i dovršen je u utorak 18. ša'bana 992/1584.
(وقع الفراغ من تبييضها وقت السحر من يوم الثلثاء الثامن عشر من ايام شهر شعبان الموقّر لسنة اثنتين و تسعين و تسعمائة)

Na listovima 95b-143 nalaze se kraći tekstovi, izvaci i bilješke, uzeti iz raznih djela i sa raznih područja.

تعليقات و تحريرات من الكتب المختلفة:
كلام في السبق على خمس اقسام، -
في دأب صاحب الهداية، -
في كامة في، -
الاقوال في كلمة هل و الفاظ الاستفهام، -
في لفظ آمين و اسماء الافعال، -

قول الشاعر له حاجب في كل امر، -
مقتضى الظاهر، -
الاقوال المتفرقه، -
فيما يتعلق بالمسند اليه، -
في المفهوم و اقسامها - الخ)

Na rubovima listova 54 i 78 nalaze se otisci ličnih pečata, bez datuma, sa upisanim imenima vlasnika, od kojih se mogu pročitati: Maḥmūd b. Ḥusayn i Sa'īd b. 'Abdullāh.

Iz bibilioteke Salim-efendije Muftića.

2122. Zbirka (مجموع), 3 3434.

L. 115; 21 x 15. Ta'līq sa nešto nasẖa, čitak, pisan vještom rukom. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, ili su podvučene crvenom crticom. Papir bijel, čvrst; stranice su obrubljene crvenom linijom. Povez polukožni, sa zatvaračem, očuvan.

1. L. 1-53. ISTO

Iznad unvana sa bismilom napisano je crvenim mastilom:
الرسالة التزيينية

Takvog naslova ne nalazimo u izvorima.

Prve dvije stranice ukrašene su širom zlatnom, te crvenom i plavom linijom. Tekst je u prvih 18 lista vokaliziran.

Na kraju (list 53b) nalazi se bilješka o prepisu:
تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب عن يد الضعيف صالح بن شعبان نكشكلي عفى الله لهما ولوالديهما و لجميع المؤمنين والمؤمنات في ٣ بيوم سنة ١٢١١.

A odmah do te bilješke, na rubu, s lijeve strane, pisano ukoso, nalazi se produženje te bilješke:
قد وقع الفراغ من هذه النسخة الشريفة في مدينة سراي بوسنه يوم الخميس.

List 54. je neispisan.

2. L. 55-83. **الوسائل الى معرفة الاوائل**

„Knjiga početka" - o tom, šta se najprije u svijetu dogodilo i ko je prvi šta učinio ili izumio. Napisao Ǧalāluddīn 'Abdurraḥmān b. Abū Bakr as-Suyūṭī, umro 911/1505.

Pisac je ovdje uvrstio u skraćenoj formi, djelo كتاب الاوائل , što ga je napisao Ḥasan b. ʿAbdullāh al-Askerī (umro 395/1004), s tim, što je dodao više teksta, nego što iznosi osnovno djelo.

ḤḪ I,200; GAL, G I, 126

Početak:

الحمد لله الاول فليس له آخر. واشهد ان لااله الا الله وحده لاشريك له...وبعد فهذا كتاب لطيف جامع للاوائل لخصت فيه كتاب الاوائل للعسكرى وزدت عليه اضعافه ورتّبته ترتيبا سهل التناول على ابواب وهى

Potom pisac navodi poglavlja ove knjige:

1. poglavlje, list 2	باب بدء الخلق
2. poglavlje, list 3	باب الطهارة
3. poglavlje, list 4	باب الصلوة
4. poglavlje, list 6	باب الجمعة
5. poglavlje, list 7	باب الجنائز
6. poglavlje, list 8	باب الزكاة
7. poglavlje, list 8	باب الصوم
8. poglavlje, list 8	باب الحج
9. poglavlje, list 9	باب البيوع
10. poglavlje, list 9	باب الفرائض
11. poglavlje, list 10	باب النكاح
12. poglavlje, list 10	باب الحدود و الجنايات
13. poglavlje, list 11	باب الجهاد
14. poglavlje, list 12	باب اللباس
15. poglavlje, list 13	باب الاسامى و الالقاب
16. poglavlje, list 15	باب الاطعمة و الزرع
17. poglavlje, list 16	باب المبعث النبوى
18. poglavlje, list 18b	باب الخلافة و الامارة و القضاء
19. poglavlje, list 20b	باب العلم
20. poglavlje, list 26b	باب البعث و النشور
21. poglavlje, list 27b	باب جامع

Ovo djelo ima posebnu folijaciju (listovi su numerisani od broja 1 do 29).

Završetak:

...اوّل من اختط افريقية عقبة بن نافع الفهرى صحابى فى قول عز تلك الناحية و بنى بها هو واصحابه الدور والمساكن اخرجه ابن سعد عن يزيد بن ابى حبيب وابن عساكر عن الليث بن سعد.

(v. Ahlwardt IX,9369, str.8).

Iza ovog završetka je bilješka prepisivača:

قد اتفق الاتمام بعناية الاعلام وقت الضحى فى اوائل ربيع الآخر لسنة اثنى و مائتين و الف عن يد اضعف العباد يوم التناد ان لم يعف الهاد صالح بن شعبان التّكْشِكَوِى المتمكن بمدينة سراى بوسنه عفى عنهما الله تعالى

Ispod ove bilješke su dva otiska ličnog pečata, u kojima se može pročitati ime kasnijeg vlasnika (Salih al-Karmānī) i datum (godina 1118/1706), što, vjerovatno, pripada nekom potomku autora. Pečati su stavljeni, poslije prepisa, a moglo bi biti da su se nalazili i na originalu, iz koga je ovaj primjerak prepisan.

List 84 je neispisan.

3. L. 85-115. **(المنتخب من الهيئة السنية من كتاب الهيئة على طريق السنة)**

Djelo o astronomiji i kosmografiji, sačinjeno na osnovu starog poimanja i tradicije. Napisao neki Ibrāhīm al-Qaramānī al-Āmidī, čiji su biografski podaci vrlo oskudni.

Brockelman (GAL, S II, 185) kaže, da je pisac ovo djelo posvetio sultanu Mehmedu IV (1058-1099/1648-1687). Prema tome, pisac je živio u drugoj polovini XI/XVII stoljeća.

Ovo djelo je izbor (Muntehab) iz Suyutijinog djela آلهيئةُ السَّنِيَّةُ و الْهَيْئَةُ السُّنِّيَّةُ (v. I,363), te iz raznih drugih djela sa područja tefsira i hadisa. Kaspoređeno je na poglavlja (bāb) i dijelove poglavlja (podnaslov - faṣl), kako to sve pisac kaže u uvodu.

Početak:

الحمد لله الذى خلق العالم و علّمنا ما لم نكن نعلم...و بعد فيقول الفقير الى ربه الغنى ابراهيم القرمانى ثم الآمدى: لما طالعتُ كتاب الهيئة على طريق السنة للمولى العلامة حلال الدين السيوطى...انتخبت منه ومن الكتب المعتبرة...

Pored kratkog uvoda, djelo ima šest poglavlja (bāb) i završetak (ḫātime). Svako poglavlje ima po dva ili tri podnaslova (faṣl).

Evo sadržaja djela, prema naslovima poglavlja:

Uvod (mukaddima) L. 85b

1. poglavlje L. 87 الباب الاول - فيا يتعلق بعد السموات و الارض
(Ima tri podnaslova)
2. poglavlje L. 89 الباب الثانى - فيا يتعلق بالعرش و الكرسى واللوح والقلم
(Ima dva podnaslova)
3. poglavlja L. 93 الباب الثالث - فى بعض عجائب السماء و مكان الجنة و النار
(Ima dva podnaslova)
4. poglavlje L. 98a الباب الرابع - فيا يتعلق بالاشكال و بجبل قاف
(Ima pet faslova)
5. poglavlje L. 102b الباب الخامس - فيا يتعلق باحوال الشمس والقمر و سائر الكواكب
(Ima tri fasla)
6. poglavlje L. 108a الباب السادس - فيا يتعلق بعلم النجوم
(Ima dva fasla)
Završno poglavlje L. 110a الخاتمة - فيا يتعلق بالمعراج

Završetak djela:
... فلذلك سمّى ابو بكر الصديق. صدق رسول الله و صدق حبيب الله. و نحن على ذلك من الشاهدين بقلب سليم. وليكن هذا آخر كلام الفقير. تمت بعون الله

Prepisao cijelu zbiruku (sva tri djela) Ṣāliḥ b. Šaʿbān an-Nikšićevī (iz Nikšića), nastanjen u Sarajevu, godine 1211/1796. i 1212/1797, kako je to zabilježeno u citiranim bilješkama, na kraju djela pod tačkom 1 i 2 ove zbirke.

2123. Zbirka (مجموع), 2 888.

L. 117; 20 x 15. Nasḫ, krupniji, pisan širokim perom, u razmaknutim redovima, nevještom rukom. U pisanju ima grešaka, pravopisnih i gramatički. Naslovi poglavlja pisani su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, deblji, glat, čvrst; listovi prosuti. Povez polukožni, oštećen.

1. L. 1-72. ISTO

Primjerak je nepotpun, izgubljen je veći broj lista u početku (iza drugog lista), u sredini (iza lista 32), te na kraju (nedostaje nekoliko lista).
Završetak je ovdje:

فاستنكيت (اى مرضت) اياماً، و رسول الله ع م يدخل و سلّم ثم يقول (لى) كيف تيكم، و ذلك يحزننى و لا اشعر بالسر فخرجت ليلا... فاخبرنى بقبول اهل الافك ... و دخل

على رضى الله عنه رسول الله ع م فسلّم ثم قال كيف تيكم قلت يا رسول...
Prepisivač je ovdje, pri kraju, preskočio dosta teksta (nekoliko rečenica).

2. L. 73-117. (كتاب الموعظة فى العبادة والاخلاق)
- ناقص فى اوله -

Knjiga o pobožnosti i ćudoređu, sufijskog smjera, nepoznata, od nepoznatog pisca. Primjerak je nepotpun s početka. Djelo je raspoređeno na pedeset poglavlja (faṣl).
Početak je ovdje:

... عليها الآ الصائمون. و حكى عن ذى النون المصرى رحمة الله عليه انه قال ما شبعت قط

Prvo poglavlje je:
الفصل الثانى عشر: فى الحج و العمرة و الحجاج قال اهل المعرفة: الحج قطع اسباب الراحة و فتح ابواب الحاجة و قيل الحج الاعراض عن الخلق و الاقبال الى الحق...

Da bi se mogao utvrditi identitet djela (naslov, početak, ime pisca), donosimo ovdje popis poglavlja, koja se ovdje nalaze (od 12-tog do 54-tog):

12. 73b	الفصل الثانى عشر فى الحج و العمرة و الحجاج
13. 74a	الفصل الثالث عشر فى الجهاد و المجاهدة
14. 75a	الفصل الرابع عشر فى الجود و البخل
15. 76a	الفصل الخامس عشر فى الحلم و العفو
16. 76b	الفصل السادس عشر فى الغضب و الحياء
17. 77a	الفصل السابع عشر فى الخوف والرجاء
18. 78a	الفصل الثامن عشر فى التوبة و التائب
19. 78b	الفصل التاسع عشر فى الانابة و الاستغفار
20. 79a	الفصل العشرون فى الفقر و الغنى
21. 80b	الفصل الحادى و العشرون فى التسليم و الرضاء
22. 81b	الفصل الثانى والعشرون فى الاخلاص و الرياء
23. 82a	الفصل الثالث والعشرون فى النفس و الروح

Završetak (list 117a):

و روى ان داود عليه السلام سجد بعد ما وقع الزلة و بكى بكاء شديداً و قال الهى انعمتنى فلم تجدنى شاكراً و أبليتنى فلم تجدنى صابراً فان عذّبتنى فانا اهل لذلك و ان تغفر لى فانت اهل لذلك انت بالفضل و الكرم و اللطف موصوف و بالحلم و العفو معروف و انا العبد الضعيف العاجز الفقير النادم المسبّح فجاء جبرائيل عليه السلام و قال ارفع رأسك فان الله قد غفرك

Oba djela prepisao isti, nepoznati prepisivač, vjerovatno, u XVIII stoljeću.

Na kraju (list 117b) je jedna dova na arapskom jeziku, a na preostala dva lista (118-119) je jedna podulja dova na turskom jeziku.

2124. ISTO 4623.

L. 50; 22 x 15. Nasḥ sa nešto ta'līqa, čitljiv, pisan uvježbanom rukom prepisivača. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a kur'anski ajeti i neke riječi podvučene su crvenom linijom. Tekst je obrubljen sa po dvije, a margine sa po jednom crvenom linijom. Papir bijel, gladak, povez polukožni, oštećen i rastavljen od listova koji su prosuti.

Prepisivač se nije potpisao niti je naveden datum prepisa, ali je rukopis vjerovatno iz XVIII stoljeća.

Na prvoj unutarnjoj korici nalazi se krupno pisana bilješka na turskom jeziku iz koje se može razumjeti da je neki mostarski kadija primio jednu pismenu pošiljku, godine 1216/1801. Na 1a zaštitnom listu napisana je jedna tugra. Na 1b listu ispisane su riječi po abdžed-sistemu. Na posljednjem

zaštitnom listu nalazi se jedna slabo čitljiva bilješka i ime Kumuri-zade Sadik-efendi, te ime bivšeg vlasnika knjige.

Rukopis je pripadao porodici Muslibegovića iz Mostara, odakle je ovamo donesen kao poklon Biblioteci.

2125. ISTO **4743.**

- ناقص فى آخره -

Djelo je na kraju nepotpuno. L. 100; 21 x 15. Nasẖ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima komentara i objašnjenja. Papir tamnobijel; bez poveza, korice otkinute i zagubljene, pa su listovi prosuti.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVII stoljeća.

2126. ISTO **5093.**

Naslov u rukopisu je: **كتاب السبعيات**

L. 83 (originalna folijacija); 16,5 x 10,5. Ta'līq - nasẖ, pomiješani. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, glat; povez kožni, sa preklopom, malo oštećen.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu je neka izbirsana bilješka, jedan stih na turskom jeziku i sadržaj djela. Na naslovnoj stranici je ime i lični pečat ranijeg vlasnika (Muḥammad Amīn, nastanjen u Dubnici - Novi Pazar). Na rubu drugog lista je ime i pečat prvog vakifa: muftija Muḥammad Amīn-efendija.

Uvakufio za ovu biblioteku muftija ʻAbdullaṭīf Đulbija (Nova Varoš 1869 - Ulicinj 1939). (v. pečate na više mjesta u rukopisu).

2127. **Zbirka (مجموع), 2** **1868.**

L. 70; 21 x 15. Ta'līq-nasẖ, pisani širokim perom. Poglavlja su pisana crvenim mastilom. Po rubovima ima i ispravaka i dopuna, a u drugom djelu, i po rubovima i u proredu, ima tumačenja na arapskom i turskom jeziku. Papir bijel, čvrst, deblji; povez kartonski, noviji.

1. L. 1-62. **دقائق الاخبار وحقائق الآثار**

Djelo o raznim pitanjima s područja islamskog vjerovanja (o stvaranju čovjeka, o melekima, o smrti, o duši, o satani, o sudnjem danu, raju i paklu), rađeno većinom na osnovu nesigurnih hadisa. Prema nekim našim rukopisima, ovo djelo napisao je Muḥammad b. Ṣāliḥ Yazīğīzāde, umro 855/1451. Međutim, njegovi biografi ne pripisuju mu ovo djelo, a većina pristupačnih

izvora navodi da je pisac ovom djelu nepoznat (v. I, 488,4, str. 276).

Početak:

الحمد لله رب العالمين... وقد جاء فى الخبر ان الله تعالى خلق شجرة فى الجنة من النور و
لها اربعة اغصان فسماها شجرة اليقين ثم خلق نور محمد فى حجاب من درة بيضاء...

Djelo je raspoređeno na 42 poglavlja (bāb):

1. باب فى ذكر تخليق آدم
2. باب فى ذكر الملائكة
3. باب فى ذكر تخليق الموت
4. باب فى ذكر ملك الموت
5. باب فى ذكر جواب الارواح
6. باب فى ذكر جواب الاعضاء
7. باب فى ذكر الشيطان كيف يسلب الايمان
8. باب فى ذكر النداء
9. باب فى ذكر الارض و القبر
10. باب فى ذكر نداء الروح بعد الخروج
11. باب فى ذكر المصيبة على الميت
12. باب فى ذكر الصبر على المصيبة
13. باب فى ذكر الروح من البدن
14. باب فى ذكر الملك الذى يدخل القبر قبل منكر و نكير
15. باب فى ذكر جواب الاعمال لمنكر و نكير
16. باب فى ذكر كرام الكاتبين
17. باب فى ذكر الروح بعد الخروج يأتى الى قبر منزله
18. باب فى ذكر الصور و البعث و الحشر
19. باب فى ذكر نفخة الفزع

20. باب فى ذكر فناء الاشياء
21. باب فى ذكر صفة البراق
22. باب فى ذكر نفخ الصور للبعث
23. باب فى ذكر نشور الخلائق من القبور
24. باب فى ذكر سوق الخلائق الى المحشر
25. باب فى ذكر حرّ القيامة
26. باب فى ذكر و ازلفت الجنة للمتقين و برّزت...
27. باب فى ذكر نظائر الكتب يوم القيامة
28. باب فى ذكر نصب الميزان
29. باب فى ذكر الصراط
30. باب فى ذكر النار
31. باب فى ذكر ابوب النار
32. باب فى ذكر جهنم
33. باب فى ذكر سوق الناس الى النار
34. باب فى ذكر الزبانية
35. باب فى ذكر اهل النار و طعامهم و شرابهم
36. باب فى ذكر الوان العذاب على قدر اعمالهم
37. باب فى ذكر شارب الخمر
38. باب فى ذكر خروج العصاة من النار
39. باب فى ذكر المحشر
40. باب فى ذكر ابواب الجنان
41. باب فى ذكر الحور
42. باب فى ذكر اهل الجنة

Na kraju je posebno, završeno poglavlje (hatima): خاتمة فى سعة الله

2. L. 66b-70 نظم نخبة الفكر (فى علم الاثر)

Pjesma o terminologiji hadisa. Spjevao Kamāluddīn Muhammad b. Muḥammad b. Ḥasan aš-Šumunnī, umro 821/1418.
Pjesmu je završio 814/1411.
ḤH II, 1936; AM II, 183; Ahlwardt II, 1114.

Početak:

الحمد لله العليم القادر مرسل سيد الانام الحاشر...
و بعد فاعلم ان نخبة الفكر اجل ما صُنّف فى علم الاثر

Prepisivač je na kraju zabilježio da pjesma ima 204 stiha.
Prepis oba djela potječe, vjerovatno, iz XVII stoljeća.
Na naslovnoj stranici je ime prvog djela, popis nekih drugih djela i pečati ove biblioteke. Na listovima 63 - 66a su hadisi, dove i zapisi.
Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2128. Zbirka (مجموع), 4 2326.

L. 106; 20 x 14. Nasḫ, sa nešto ta'līqa, različit. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni, sa preklopom, skoro rastavljen od listova.

1. L. 9-92a ISTO

U ovom primjerku prepisivač je, iznad besmele, zabilježio sljedeći naslov:

هذا دقائق الاخبار تأليف الشيخ الامام العالم العلامة محمد الشهير بيازيجى زاده صاحب كتاب المحمديه رحمة الله عليه

Iz ove bilješke se vidi da je autor ovog djela Muḥammad b. Ṣāliḥ Yāziği-zāde, umro 855/1451. Međutim, pristupačni izvori to ne spominju, a ni biografi mu ne pripisuju ovo djelo.

2. L. 92b-94a (رسالة فى تلقين التيت)

Kratka risala, na turskom jeziku, o tumačenju učenja „talkina" umrlim osobama, od nama nepoznatog pisca. Naslov je prema sadržaju risale.

Početak:

الحمد لله الذى انعم علينا وهدانا للاسلام... اما بعد اولا روحم قبض اولدوغى حينده اون دورت كشى يه

3. L. 94b-97 رسالهٔ استخراج مشايخ كبار

Risala, na turskom jeziku, sa područja tesavvufa, u kojoj se govori o duši i tumačenju snova, od nepoznatog pisca.

Početak:

حمد اول اللهه كيم جميع مخلوقاتى خلقه اتدوكدنصكره اول مخلوق امر اورز ينه اوسونلر ايچون كتابلر انزال ايليوب

Prepis pod tačkom 1 završen je 1190/1776, a pod tačkama 2 i 3 1194/1780.

Na kraju sva tri ova djela zabilježeno je ime ranijeg vlasnika knjige: Maḥmūd b.ʿ Oṯmān (عربثه)?, - pa smatramo da je on i prepisivač navedenih djela.

4. L. 99b-106 ترجمهٔ انقاذ الهالكين

Prevod na turski jezik risale o naplaćivanju i nagrađivanju za učenje Kur'ana i o zavještanju novca u tu svrhu (v. br. 2153,1). Preveo autor djela na arapskom jeziku Muḥammad b. Pīr ʿ Alī al-Birgawī, umro 981/1573.

Flügel III, 93; F. Spaho, 108,6.

Početak:

الحمد لله على آلائه و نعمائه.. اما بعد بوندن اول اجره ايله قرآن اوقق ثواب اوقدنه اولق شرطيله جائز دكل

Prepis ove risale potječe iz XVIII stoljeća.

Na zaštitnim listovima ima dosta raznih bilježaka i stihova i većinom su na turskom jeziku.

Vakuf Gazi Husrev-begove medrese u Sarajevu.

2129. Zbirka (مجموع), 6 3302.

L. 104; 22,5 x 13,5. Taʿlīq i nasḫ, pomiješani. Pismo je djelomično dohvaćeno vlagom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen sa po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, malo požutio; povez kožni, sa utisnutim ornamentima na sredini korica, oštećen.

1. L. 1-38. ISTO

2. L. 39-40. اربع وخمسون فريضة

Rasprava (risala) o pedeset i četiri islamske dužnosti koje je, kako se veli, sabrao Ḥasan b. Abu'l-Ḥasan Yasār al-Baṣrī, umro 110/728. (v. II, 899,2). Naš rukopis je u nešto skraćenoj verziji.

Na kraju ove risale nalazi se jedan poduži hadis.

3. L. 41b-72a. مرشد المتأهل

Uputa za oženjenog i onog koji se namjerava ženiti o valjanom životu i postupku u braku. Napisao Šayḫ Muḥammad Quṭbuddīn al-Iznīqī, umro 821/1418 (v. I, 402,4, str. 252).

4. L. 70b-79. معدل الصلاة

Kratko djelo o namazu. Napisao Muḥammad b. Pīr ʿAlī al-Birgawī, umro 981/1573. (v. I, 448,3, str. 276).

Početak: الحمد لله الذى امر عباده باقامة الصلاة و تعديلها

5. L. 80-90. المنبهات على استعداد ليوم الميعاد للنصح و الوداد

Pouke i savjeti na osnovu hadisa i mudrih izreka, vjerskomoralnog sadržaja. Napisao Aḥmad b. Muḥammad b. ʿ Alī al-Ḥāǧǧī (al-Ḥaǧarī) (v. I, 543,4, str. 334). Kod nas je početak nešto drukčiji od navedenog djela u prvom svesku i u Ahlwardtu.

Početak:

الحمد لله فى كل حين و اوقات و الصلاة على رسوله اشرف الخلق و البريات. هذه المنبهات على الاستعداد ليوم الميعاد صنفها صفى (الدين) معتقدا للنصح و الوداد

Naše djelo je na kraju nepotpuno.

6. L. 93b-104a (رسالة فى كلام خاتم الانبياء و الخلفاء الراشدين و الاولياء)

Kratka risala u kojoj su, abecednim redom, uvrštene izreke Muhammeda a.s., prve četvorice halifa i evlija, od nepoznatog pisca. Naslov smo dali prema sadržaju djela, jer u rukopisu nema naslova niti imena autora.

Početak:

الحمد لله الذى نور خواطر ارباب القلوب بنور الايمان و شرف شياطين قلوبهم بالحكمة و العرفان و افاض ينابيع معرفتهم جريا على اللسان و عطر بعنبر كلامهم مشام كل بعيد ودان

Cijelu zbirku prepisao ʿAbdulwahhāb b. ʿAbdulwahhāb Qarahōğazāde 1208/1793.

Na kraju 79. lista su tri fetve na turskom jeziku, od Abū Suʿūda.

Na 91b listu je početak djela الصحائف القدسية - hadisi-qudsiyye, od nepoznatog pisca (v. I, 363).

Na 92b listu je jedna dova, jedan apokrifni hadis i tumačenje jednog kur'anskog ajeta na turskom jeziku - sve pisano kasnije, vrlo nevještim i slabim rukopisom.

Na 93a listu je jedan zapisa na turskom jeziku, pisan slabo i nečitljivo.

Na posljednjem listu i na posljednjoj unutarnjoj korici su recepti, na turskom jeziku, za neke bolesti, također kasnije napisani.

2130. ISTO 3993.

L. 71; 21,5 x 15. Nasḫ - taʿlīq. Poglavlja su pisana crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crvenom crticom. Papir bijel, čvrst; povez kartonski, noviji.

Prepis je završen 16.džumadel-ahira 1214/1799.

Na naslovnoj strani je ime ranijeg vlasnika Ṣāliḥ b. Muṣṭafā Šemʿī-zāde (Šemić). Na zadnjem b listu su zapisi.

Na posljednjim zaštitnim listovima su: hadisi, dove, zapisi i bilješke iz fikha.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2131. Zbirka (مجموع), 2 930.

L. 137; 19,5 x 14. Nasḫ, krupniji, pisan uvježbanom rukom, u proredu. Papir bijel i tamnobijel, deblji, čvrst; listovi pri vrhu dohvaćeni vlagom. Povez polukožni.

1. L. 1-85. ISTO

- ناقص فى آخره -

Rukopis je nepotpun, jer prepisivač nije završio posljednje poglavlje, a nema i završenog poglavlja (ḫātime).

Naslovi poglavlja pisani su crvenim mastilom.

2. L. 86-137. تحفة الملوك

Kraće djelo iz fikha. Napisao Zaynuddīn (Tāğuddīn) Muḥammad b. Abū Abu Bakr b. ʿAbdulmuḥsin ar-Rāzī al-Ḥanafī, umro koncem VII/XIII stoljeća. (v. sv. II, 1029,1 i ovdje 2052,2).

Početak:

الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى هذا كتاب مختصر فى علم الفقه جمعته لبعض اخواني فى الدين

Djelo je raspoređeno na deset poglavlja (kitāb):

1. كتاب الطهارة
2. كتاب الصلوة
3. كتاب الزكوة
4. كتاب الصوم
5. كتاب الحج
6. كتاب الجهاد
7. كتاب الصيد
8. كتاب الكراهة
9. كتاب الفرائض
10. كتاب الكسب

Naslovi poglavlja (kitāb, bāb, faṣl), pisani su crvenim mastilom.

Završetak djela:

ولقد وصينا الذين اوتوالكتاب من قبلكم واياكم ان اتقوا الله. فعليك ايها الاخ بالتقوى و الاستعداد للقاء الله عز وجل ونعيم الآخرة. تمت الكتاب

Prepisao oba djela isti, nepoznati prepisivač, u XVIII stoljeću.

Uvakufio derviš Muḥammad b. Muṣṭafā b. hadži Muṣṭafā b. hadži ʿAlī b. Maḥmūd b. hadži ʿAlī, za Elči Ibrahim-pašinu medresu u Travniku, 1289/1872. godine (v. bilješku i pečat na prvom listu).

Iz biblioteke Elči-Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku.

2132. ISTO 2316.

L. 66; 20 x 14,5. Nasḫ sa nešto malo taʿlīqa. Neka poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, dohvaćen vlagom, i na mnogim mjestima pismo oštećeno; povez papirni, oštećen.

Prepisao Muḥammad-sōḫta b. ʿAbdullah al-Ḫaṭīb, u četvrtak poslije podne, početkom džumadel-ahira, bez oznake datuma, ali smatramo da ruko-

pis potiče iz XVIII stoljeća.

2133. ISTO **5367.**

L. 61 + 9; 19 x 13. Nash i ta'līq, od različitih prepisivača. Mnogi listovi su kasnije dopisani i djelo kompletirano. Poglavlja su pisana crvenim mastilom. Po rubovima ima malo ispravaka, dopuna i komentara. Papir tamnobijel, i bijel, deblji i tanji, stariji listovi su malo učadili i oštećeni; povez polukožni, sa preklopom.

Prepis starijeg dijela je iz XVIII, a novijeg iz XIX stoljeća.

Na prvim zaštitnim listovima je sadržaj djela, a na naslovnoj stranici su hadisi. Na posljednjih devet lista su razne dove, hadisi, bilješke iz fikha i fetve - većinom od naših muftija: Mustafa Sarajlija, Mustafa, muftija u Pruscu, Alija, muftija u ...? (nečitljivo), Ahmed, muftija u Mostaru i Salih, muftija (u istom mjestu kao Alija).

Iz biblioteke Osman-efendija Sokolovića.

2134. ISTO **4278.**

L. 23; 19 x 14,5. Nash, vokaliziran, pisan nevještom rukom prepisivača. Istaknute riječi podvučene su tankom linijom. Papir žućkast, djelomično dohvaćen vlagom; bez poveza.

Poredeći ovaj rukopis sa ostalim našim primjercima, utvrdili smo da ovaj nije u cijelosti prepisan. Osim toga, prepisivač je, čini se, pokušao da napiše i uporedi prevod na turski jezik, pa je, nakon prve dvije-tri stranice, odustao.

Prepisao Ṣāliḥ b. ʿAbdī Ḫoğa 12. rebiul-ahira 1238/1822.

Na 1a listu ispisani su brojevi na perzijskom jeziku.

2135. ISTO **4676.**

L. 80; 23 x 14. Nash, pisan nevještom rukom prepisivača. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa po dvije tanke crvene linije, a na ostalim sa po jednom linijom. Papir tamnobijel, učadio, oštećen; povez polukožni, također oštećen.

Prepis je završen 1238/1822.

2136. **Zbirka(مجموع), 3** **6536.**

L. 92; 20,5 x 16,5. Nash, pisan nevještom rukom. Poglavlja su pisana crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni, oštećen.

1. L. 1-83 ISTO

2. L. 84-88a **فضائل شهر رجب**

Traktat o značaju i vrijednosti mjeseca redžepa od nepoznatog pisca. Ovo je, vjerovatno, izvadak iz nekog opširnijeg djela.

Početak:

قا روى عن عبد الله بن مسعود رضى الله (عنه) قال رسول الله صلعم من صام يوما من رجب غفر الله بكل يوم...

3. L. 88-92 **فضائل شعبان العظيم**

Kraći izvadak iz nekog djela o važnosti mjeseca šabana, od nepoznatog pisca.

Početak:

قا روى عن امامة الباهلى قال النبي صلعم عظم شعبان...

Cijelu zbirku prepisao Muḥammad soḫta Bāšī, u medresi قرى , 1264-1265/1847-48.

Rukopis je otkupljen od Ismaila Selimović, imama iz Zvornika, godine 1981.

2137. ISTO 6128.

L. 117; 14,5 x 9,5. (Djelo je napisano od 5 - 88 lista). Nasḫ, pisan nevještom rukom. Istaknute riječi podvučene su crvenom crticom. Papir bijel, čvrst, glast, malo dohvaćen vlagom; povez kožni, oštećen.

Prepisao Derviš b. Muṣṭafā 1270/1853.

Na početku su stihovi na turskom jeziku pjesnika ʿĀrifa i sultan Selimḫāna.

Na kraju su dove; ima ih koje su pisane olovkom. Listovi 93 - 114 su neispisani.

2138. ISTO 5402.

Naslov u rukopisu je: هذا كتاب دقائق الاخبار محمد افندى رحمة الله

Prema naslovu u ovom rukopisu, kao i br. 2128,1 autor ovog djela je Muḥammad Yaziğioglū (Yaziği-zāde), umro 855/1451, iako to pristupačni izvori i njegovi biografi ne spominju.

L. 112;5; 18 x 12. Nasḫ, pisan vrlo nevještom rukom. U prepisu ima grešaka. Neka poglavlja su pisana crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni.

Prepisao Bajro Kadić (?), iz sela Toholja ili Tuholja (تهول), 1284/1867.
Na prvoj unutarnjoj korici i naslovnoj stranici nalazi se sadržaj djela.
Na listovima 113-117. su razne dove, sa objašnjenjima na turskom jeziku, te bilješke iz fikha. Na posljednjem zaštitnom listu je bilješka o rođenju nekog djeteta (Hamdi), godina 1301/1883.
Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2139. الاكليل فى استنباط التنزيل 762.

Djelo u kome autor ističe da su mnoge znanosti zasnovane na Kur'anu, jer, kako kaže, „Kitabullah" obuhvata sve. U djelu su navedena sva poglavlja iz Kur'ana, od prvog do posljednjeg, u svakom pisac ukratko ističe koje se sve znanosti mogu crpiti iz dotičnog poglavlja. Napisao Ǵalāuddīn ʿAbdurraḥmān b. Abū Bakr as-Suyūṭī, umro 911/1505.
HH I, 144; GAL, G II, 146; GAL, S II, 180,21a.

Početak:
الحمد لله الذى أنزل على عبده الكتاب تبيانا لكل شيء ...و بعد فقد قال الله تعالى و
انزلنا اليك الكتاب تبيانا لكل شيء...وقد سميته بالاكليل فى استنباط التنزيل...

L. 188; 20,5 x 15,5. Nasḫ, razgovjetan, pisan uvježbanom rukom prepisivača. Poglavlja iz Kur'ana i istaknute riječi pisana su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen dvjema tankim crvenim i jednom crnom linijom. Papir bijel, čvrst; povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica. Rukopis je dobro očuvan.
Prepisao Ibrāīm ad-Dağamūnī (?) 12. ramazana 1145/1732.
Na naslovnoj stranici nalazi se naslov djela i ime autora, te ime i pečat ranijeg vlasnika knjige (Hadži Mustafa, kadija).

2140. البدور السافرة فى امور الآخرة 447.

Djelo iz propovjedništva koje govori o Sudnjem danu, proživljenju, raju i paklu, propraćeno ajetima i hadisima. Napisao Ǵalāluddīn ʿAbdurraḥmān b. Abū Bakr as-Suyūṭī, umro 911/1505. godine.
ḤḤ II, 231; Bagdad III, 68.

Početak:
الحمد لله الذى خلق السموات و الارض وجعل الظلمات والنور..وبعد فهذا ما تقدم من
الوعد به فى خطبة كتاب البرزخ من كتاب شاف فى علوم الآخرة...وسميته البدور
السافرة فى امور الآخرة

L. 185; 26,5 x 18. Nasḫ, pomiješan, pisan debljim perom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, deblji, dohvaćen vlagom; povez kožni sa utisnutim ornamentima na sredini korica i na zatvaraču.
Prepis je završen 8. rebiul-evvela 955/1548.
Na 1. zaštitnom listu, koji je zalijepljen sa 1. listom, nalaze se bilješke vakifa iz porodice Džinozade sa njihovim pečatima, naslov djela, noviji pečat ove biblioteke, te bilješka vlasnika ʿAbdurraḥīm, muderis u Rustempašinoj medresi. U vrhu 1. lista je jedan slab hadis. Na posljednjem listu nalazi se bilješka na arapskom jeziku u kojoj se kaže da je Mustafa b. Hamza al-Alā' ī izvršio uporedbu sa nekim drugim djelom, godine 1035/1626., pa je ispravke i dopune bilježio na marginama.
Uvakufio 'Izzet Ṣāliḥ-efendī Hromozāde.

2141. ISTO 440.

L. 183; 26,5 x 20,5. Nasḫ i taʿlīq, krupniji. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa po jednom debelom zlatnom i jednom crvenom linijom, a na ostalim stranicama obrubljen je sa po dvije tanke crvene linije. Papir žućkast, glat; povez polukožni.
Prepisao Yūnus b. Aḥmad Yūnusī 1070/1659.
علقها بيده الفانية العبد الحقير الذليل المعترف بالعجز والتقصير يونس بن احمد يونسى مؤدب
الاطفال بمدينة اسيوط

Prva dva zaštitna lista su neispisana. Na 1a listu, koji je obrubljen kao i prve dvije stranice, nalazi se naslov djela, bilješka prvog vakifa, noviji pečat ove biblioteke, salavati, stih na arapskom jeziku o dobrim ljudima, koji se povlače u samoću i stih na turskom jeziku o prolaznosti ovog svijeta.
Uvakufio Izzet Ṣāliḥ-efendi Hromozāde (v. pečat na početku i na kraju djela).

2142. برد الاكباد عن فقد الاولاد 3523.

Žal za izgubljenom djecom. Napisao Ǵalāuddīn ʿAbdurraḥmān b. Abū Bakr as-Suyūṭī, umro 911/1505. Naslov i ime pisca je prema rukopisu. Brockelmann GAL, G II, 76, 148 i GAL, S II, 83/ spominje ovaj naslov od drugog pisca, a i od Suyutije, ali ga nismo mogli pronaći na navedenom mjestu. Vjerovatno je pogrešno indiciran.

Početak:
قال الشيخ الامام العالم العلامة جلال الدين عبد الرحمن نجل الشيخ الامام العالم لعلامة
كمال الدين ابى بكر السيوطى...اخبرنى شيخى تقى الدين الشمنى قال...

Završetak:
...خاتمة اخرج ابونعيم فى الحلية عن وهب بن منبه قال ما من شيء الا يبدو صغيرا ثم
يكبر الامصيبة فانها تبدو كبيرة ثم تصغر و الحمد لله رب العالمين.

L. 11; 20,5 x 14,5. Ta'līq. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, glat, čvrst; povez kartonski.
Prepis je završen 1130/1717.
Na naslovnoj stranici je naziv djela, ime pisca i lični pečat i ime ranijeg vlasnika (hadži Muṣṭafā, kadija).

2143. شرح الصدور بشرح حال الموتى و القبور 1312.

Djelo o životu u Berzehu (razdoblju između smrti i ponovnog proživljenja), zasnovano na tradiciji i izjavama ashaba, preneseno iz raznih hadiskih djela, a posebno iz gore navedenog djela (at-Tezkire, od Qurṭubī-je). Napisao Ğalāluddīn ʿAbdurraḥmān b. Abū Bakr as-Suyūṭī, umro 911/1505. Djelo je podijeljeno na više poglavlja.
ḤḤ II, 1042; Ahlwardt II, 2665.

Početak:
الحمد لله الذى ايقظ من شاء من الغفلة ورفع من احب لقاءه... هذا ما اشتد تشوق النفوس اليه من كتاب شاق فى علم الموت

L. 156 (originalna folijacija); 21,5 x 16. Nasḫ, stariji. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima malo ispravaka. Papir bijel, čvrst; povez polukožni, sa futrolom, malo oštećen.
Prepis potječe, vjerovatno, iz XVI ili XVII stoljeća.
Na prvom zaštitnom listu je po jedan izreka na arapskom i turskom jeziku. Na drugom zaštitnom listu je krupno napisan naslov djela i ime autora, te djelomičan sadržaj djela. Na naslovnoj strani je također naslov djela i ime pisca, ime bivšeg vlasnika (hadži Abdullah-aga), te pečati bibliotekā.
Na kraju je ime bivšeg vlasnika: ʿĀmir b. Nuṣayr aš-Šafiʿī al-Maqdisī.
Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2144. حيوة القلوب فى الموعظة 3771.

Djelo iz propovjedništva u kome se autor kritički osvrće na misticizam i mistike, a naročito na nadzore halvetija. Napisao Nabī ʿAbdulbānī b. Ṭūrmuš as-Sīnūbī 930/1523.
ḤḤ I, 698; Ismāʿīl pāšā; AM I, 494; Flügel III, 378.
Djelo se sastoji od 97 poglavlja.

Početak: الحمد لله الذى هدانا بالقرآن المجيد

L. 388 (sa označenom originalnom paginacijom); 29,5 x 19. Nasḫ i ta'līq, pomiješani. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crnim mastilom, a kur'anski ajeti podvučeni su crvenom linijom. Tekst je obrubljen sa po jednom tankom crvenom linijom. Po rubovima, na nekim listovima, ima objašnjenja i dopuna. Papir žućkast, čvrst; povez kožni oštećen sa utisnutim ornamentima na sredini korica.

Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVI ili prve polovine XVII stoljeća.
Na prvoj unutarnjoj korici su stihovi na turskom jeziku, a na naslovnoj stranici neko je kasnije olovkom napisao naslov djela i ime pisca.
Iz Karađoz-begove biblioteke (v. bilješku na početku i na kraju rukopisa).

2145. ISTO 229.

- ناقص فى اوله -

Kod nas je početak:
بقوله لن ترانى اخوانى ما نجى موسى وسوسة الشيطان حين كلمه ربه وكيف ننجو من وسوسته حين مناجاتنا فى الصلوات الخمس

L. 552 (11-562). Rukopis je označen sa originalnom folijacijom 27 x 17. Ta'līq, obični, pisan vještom rukom prepisivača. Papir žućkast, tanji, povez kožni sa utisnutim ornamentima na sredini korica. Tekst je obrubljen sa po jednom tankom crvenom linijom. Poglavlja i istaknute riječi pisana su crvenim mastilom. Na marginama ima ponegdje bilježaka i objašnjenja osnovnog djela, a na više mjesta nalaze se stariji i noviji pečati biblioteke.
Prepisao Ibrāhīm b. Ḥamza b. Masʿūd, bez oznake datuma prepisa, ali vjerovatno u XVII stoljeću.

2146. تذكرة يعقوب 556.

Zbirka vazova o raznim fikhskim pitanjima, potkrijepljena kur'anskim ajetima i hadisima. Napisao Yaʿqūb b. Sayyidī ʿAlī al-Meymūnī ar-Rūmī al-Ḥanafī, Ibn Sayyidī ʿAlī, umro 931/1524. Ismaʿīl-paša (II, 546) ne spominje ovo djelo u biografskim podacima u ovom piscu. U uvodu autor ističe, da je vazove držao petkom u Sultan-Selimovoj džamiji (valjda u Istanbulu) i da je na zahtjev svojih učenika izvršio izbor i napisao ih u jednu knjigu pod gornjim naslovom.
Kairo I, 96; AM II, 546.

Početak:
الحمد لله الذى فضل هذه الامة على سائر الامم...فيقول الفقير اليه سبحانه الشيخ سيد يعقوب يسأل احسانه...وسميتها تذكرة يعقوب راجيا المغفرة من الله غافر الذنوب...

L. 245 (sa originalnom paginacijom, pisanom crvenim mastilom): 22 x 14. Ta'līq, sitniji, pisan debljim perom. Poglavlja i istaknute riječi pisana su crvenim mastilom. Kur'anski ajeti podvučeni su crvenom linijom, a hadisi kratkom crvenom crticom. Po marginama ima malo komentara. Na početku

je izrađen unvan u bojama. Tekst na prve dvije stranice, koje su malo umrljane crnim mastilom, obrubljen je sa po dvije deblje zlatne linije, a na ostalim sa po jednom tankom crvenom linijom. Papir žućkast i bijel, glat, čvrst, povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica. Rukopis je dobro očuvan.

Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVII, ili prve polovine XVIII stoljeća.

Na drugom zaštitnom listu nalazi se naslov djela i ime ranijeg vlasnika knjige (Abdulah Kantamirija), pa je on, možda, i prepisivač. Na sljedeća četiri lista je sadržaj djela.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke (v. pečat na početku rukopisa).

2147. Zbirka (مجموع) 20 1356.

L. 212 + 2; 21 x 13,5. Nasḫ-ta'līq, pomiješani. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima malo komentara. Papir tamnobijel, glat; povez kožni, sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica i preklopu, oštećen.

1. L. 1-4. **تلخيص البيان فى علامات مهدى آخر الزمان**
ـ ناقص فى آخره ـ

Risala je na kraju nepotpuna. Kratka risala o pojavi Mehdije (obećanog spasitelja). Napisao 'Alī b. Ḥusāmuddīn al-Muttaqī, umro 971/1569. Dobrača (I, 240,4, str. 173) navodi isti ovaj naslov, ali on kaže da je risala od nepoznatog pisca.

Ismā'il-pāšā: Ḍayl I, 318; Ahlwardt II, 2726.

Početak:

الحمد لله رب العالمين...اما بعد فهذه نبذة من علامات المهدى رضى الله عنه...وجعلت
نبذتى هذه على اربعة فصول وسميتها تلخيص البيان فى علامات مهدى آخر الزمان...

2. L. 5b i 21a. **البيقونية**

Kratak rad u stihovima o terminologiji hadisa. Sastavio Šayḫ 'Omar b. Muḥammad b. Fattūḥ ad-Dimišqī al-Bayqūnī, pisao prije 1080/1669 (v. I,691,2, str. 451).

Ahlwardt II, 1125.

3. L. 8b-10a. **احتفال فى سؤال الاطفال**

O pitanju, da li će djeca biti ispitivana u kaburu, od strane Munkira i Nekira. Napisao 'Abdurraḥmān b. Abū Bakr as-Suyūṭī, umro 911/1505.

ḤḪ I, 16, Ahlwardt II, 2677.

Početak:

مسئلة اختلف فى الاطفال هل يفتنون فى قبورهم و يسألهم منكر ونكير...

4. L. 9-11. **اللمعة فى اجوبة الاسئلة السبعة**

Kraći rad o tome, da li umrli znaju kada ih posjećuju živi, čuju li razgovor ljudi, gdje je boravak duša, skupljaju li se i da li se viđaju, od istog pisca.

ḤḪ II, 1565; Ahlwardt II, 2672.

Početak:

الحمد لله وحده و الصلوة و السلام على من لا نبىّ بعده مسئلة هل تعلم الاموات بزيارة
الاحياء ويباهم فيه وهل يسمع الميت كلام الناس...

5. L. 12-14. **الرسالة الميمونة او الصوفية فى السؤال و الرد**

Risala o podjeli sufizma na tri dijela, od nama nepoznatog pisca. Možda je i ovu risalu napisao Sujutija.

Početak:

الحمد لله وحده و الصلوة و السلام على من لا نبىّ وبعد فالصوفية فى السؤال و الرد على
ثلاثة طرق احدها من يسئل ويقبل

Završetak:

...لما قدّم مصر اهدى اليه عبد الحكيم الفى دينار من ماله وجمع له من اصحابه الفى دينار
اخرى فقبل الامام الشافعى ذلك. تمت الرسالة الميمونة

6. L. 14b-16a. **مسئلة من آخر كتاب**
المسمّى بقمع الحرص بالزهد و القناعة و ردّ و ذل السؤال...

Pitanje o završetku djela od strane pisca. To je, ustvari, završetak gore navedenog djela („Qam' al-ḥirṣ"), koje je napisao Muḥammad b. Aḥmad b. Abū Bakr al-Anṣārī al-Ḫazraǧī al-Andalusī al-Qurṭubī, umro 671/1272.

Ahlwardt VII, 8787; GAL, G I, 415.

Početak poslije naslova i besmele:

قال الشيخ...ابو عبد الله بن احمد بن ابوبكر بن فرح الانصارى الخزرجى الاندلسى ثم
القرطبى صاحب التفسير فى آخر كتابه المسمّى...قال فى آخر الكتاب المذكور ذكر المسئلة
التى هى ...(؟) لكتاب لا ينبغى تركها بل يجب فهمها و تعلمها وما للعلماء فيها

Završetak je isti kao i kod Ahlwardta, pod navedenim brojem.

7. L. 17b-20. رسالة فى الفرائض

Kraći rad iz šerijatskog nasljednog prava, od nama nepoznatog pisca. Naslov je prema rukopisu.

Početak:

الحمد لله رب العالمين..قال النبي عليه السلام تعلموا الفرائض وعلّموها الناس فانها نصف العلم...

Završetak:

...فالاقرب على ترتيب العصبات وتفصيلهم فى المطولات. تمت بعون قاضى الحاجات ٦٣ فى ٣٠ شوال

Iz navedene bilješke na kraju ovog rada, vidi se da je on završen ili prepisan 30.ševvala (10) 63/1653.

8. L. 23b-27. مختصر المنار

Naslov u rukopisu je: مختصر الفقه فى اصول فقه الامام ابى حنيفة رحمه

Skraćena prerada usulskog djela „al-Manār". Napisao Ṭāhir b. Ḥasan b. ʿOmar b. Ḥabīb al-Ḥalabī, umro 808/1405 (v. II, 850,1).

Početak u ovom primjerku je nešto drukčiji od navedenog obrađenog primjerka u II svesku.

Početak:

قال افقر عباد الله تعالى...طاهر بن الحسن بن عمر بن حبيب احمد الله على نعمه التى شملت الاصول و الفروع...وبعد فانى استخرت الله سبحانه وتعالى فى اختصار مختصر الفقه فى اصول فقه الامام ابى حنيفة...

9. L. 28-73. زبدة الاسرار فى شرح مختصر المنار

Komentar prethodnom djelu („Muḫtaṣar al-Manār). Napisao Abu'ṯ-Ṯanā' Aḥmad b. Muḥammad az-Zilī as-Siwāsī, umro 1009/1600 (v. II, 850,2).

Komentar je prepisao Ibrāhīm b. Ḫalīl 1087/1676.

10. L. 78b-119. شرح منهج المعتقدين المرشد للطالبين الى علم اليقين

Komentar djelu „Manhağ al-muʿtaqidīn"... iz islamske dogmatike. Oba djela napisao je Muḥammad b. Muḥammad b. Maḥmūd al-Buḫārī, umro 850/1446.

Hadži Halifa ne spominje ovo djelo, a Ismāʿil-pāšā (AM II, 196) navodi ovog pisca, ali mu ne spominje djelo. I ostali katalozi, koji su nam pri ruci, ne spominju ovo djelo.

GAL, S II, 276.

Početak osnovnog djela:

الحمد المولى النعم الجزيلة و الصلوة على مولى الشيم الجميلة اتفق اهل السنة..

Početak komentara:

الحمد لله المتوحد بالجلال المتخصص صفات الكريمة...وبعد فيقول العبد..محمد بن محمد بن محمود الموعد بالشيخ البخارى...لما الفت منهج المعتقدين المرشد...

Prepisao al-Ḥāğğ Yūsuf ʿAbdullah, u nekoj Skender-pašinoj tekiji, u petak 13. šabana, bez oznake, godine i mjesta.

11. L. 120-148. الرسالة المنيرة لاهل البصيرة

Naslov u rukopisu je: سميتها منيرة شرحى كمال باشا

Rasprava sa područja propovijedi i tesavvufa o vjerovanju, vjerskim dužnostima i poukama. Napisao Ḥasan Kāfī b. Ṭurḫān al-Aqḥiṣārī Pruščak, umro 1025/1616 (v. II, 1030,5).

Početak:

الحمد لله الذى على معالم العلم و اعلامه...وبعد فقد جمعت هذه الرسالة مختصرة لتكون للراغبين مفيدة...

12. L. 150b (ابحث فى تعريف الكعبة وماهيتها الاصلية)

Kratka rasprava, vjerovatno, izvađena iz nekog opširnijeg djela, sa područja islamskog misticizma o definiciji Kabe i njenoj važnosti, od nepoznatog pisca.

Početak:

اعلم ان الفقهاء و الصوفية عليهم الرحمة اختلفوا فى تعريف الكعبة وماهيتها الاصلية فقال الشافعية اسم للبيت البنىّ من الحجر...

13. L. 151-153a. (الفيض القدسى عن الذات الاحدية)

Risala sa područja islamskog misticizma, od nama nepoznatog pisca.

Početak:

الحمد لله رب العالمين...اعلم ان وصول الفيض القدسى عن الذات الاحدية على نوعين بتعليق بالايجاد...

14. L. 154b-181 ضوء المعالى لبدء الامالى

Komentar kasidi „Bad'ul - amālī" (v. I, 115,5). Napisao ʿAlī b. Sulṭān

Muhammad al-Qārī, umro 1014/1605 (v. I, 145,6).

15. L. 183b-187a **نبذة من الحقائق بل زبدة من الدقائق**

Risala sa područja islamskog misticizma, od nama nepoznatog pisca. H. Lobenstein (2272,2) navodi da je pisac Muḥammad b. As'ad ad-Dawānī (umro 907/1501) i početak risale je isti kao i kod nas, dok Brockelmann (S II, 673) kaže da je pisac Muḥammad Emīn b. Ṣadruddīn aš-Širwānī (umro 1036/1626).

Početak:
الحمد لذاته لوليه بذاته و الصلوة منه على مرتبة الجامعة لجميع صفاته و بعد فهذه نبذة من الحقائق بل زبدة من الدقائق

Završetak:
فانه سحر مفترى و الق ما فى يمينك تلقف. تمت بعون الله تعالى

16. L. 188-192 **رسالة فى بيان روح انسانى**

Risala, na turskom jeziku, o duši, od nepoznatog pisca.

Početak:
حمد و ثنا اول خدايه كه وجودنه وجود محدثات دليل قاطع و وحدتنه نظام كرت مكوّنات برهان ساطع در... و بعد بو فقير وحقير وجدئ بر تقصير در كه بوندن اول روح انسانى حقنده ايكى رساله تأليف ايمشندم...

Završetak:
...واكرحق بعضده مماسه يه مفتقر اولورسه جمله ده دخى مماسه يه مفتقر اولماسى لازم در. والله اعلم

17. L. 193b-198. **رسالة من التصوف**

Risala, na arapskom jeziku, sa područja islamskog misticizma, od nama nepoznatog pisca. Naslov ove, kao i prethodne risale, jeste prema rukopisu.

Početak:
الحمد لله رب العالمين و بعد لابد هنا مقدمة وهى ان العلماء اجمعوا على ان الانسان ليس بعبارة عن هذا الهيكل

18. L. 199-201 **جمع الوسائل فى شرح الشمائل - (قطعة)**

Fragment komentara „Šamā'ilu", od ʿAlī b. Sulṭān Muḥammad al-Qārī-

je, umro 1014/1605.

Na kraju fragmenta prepisivač je napisao crvenim mastilom sljedeće:
نقل من شرح شمائل على قارى

Početak:
حدثنا هرون بن اسحاق الهمدانى بسكون الميم نسبة الى قبيلة باليمن اخرج حديثه الاربعة...

19. L. 204b-207 **(موعظة فى معاملة الناس)**

Kraće djelo (ili možda izvadak iz nekog opširnijeg djela) o lijepom ponašanju od nepoznatog pisca. Naslov je prema sadržaju.

Početak:
قال يعقوب وقر السلطان وعظم منزلته واياك والكذب بين يديه و الدخول عليه فى كل وقت ما لم يدعك.

20. L. 207b-212. **النكت الظريفة فى ترجيح مذهب الامام ابى حنيفة**

Rasprava o prednosti i odlikama imama Abū Ḥanife i njegova mezheba, mimo druge imame i njihove mezhebe. Napisao Muḥammad b. Maḥmūd Akmaluddīn al-Bābartī, umro 786/1384 (v. II, 1260,1).

Naslov u rukopisu je: هذا مقدمة فى فضل الامام ابو حنيفة

Početak: الحمد لله الذى هدانا الى اتباع الملة الحنفية وارشدنا الى سلوك...

Cijela zbirka prepisana u drugoj polovini XVII stoljeća.

Na 6-7. listu su bilješke prenesene iz djela „ʿAǧā'ib al-maḫlūqāt", a na 8a listu su bilješke iz jezika, prenesene iz „Ahtarije", arapsko-turski rječnik.

Na 187b - 188a listu je rasprava, na arapskom jeziku, o odlikama i značaju Šama.

Na listovima 201-203. su bilješke, na arapskom jeziku, iz dogmatike, prenesene iz djela „Ḥadā'iq al-ḥaqā'iq".

Na 213b - 214. listu je bilješka, također na arapskom jeziku, o ljepoti i čistoći, a na 214b listu su zapisi.

Uvakufio Salim-efendija Muftić.

2148. **كتاب الحقوق** 3142.

(حقوق اخوة الاسلام)

Djelo o lijepom ponašanju među ljudima i međuljudskim odnosima uopće, sa stanovišta islamskog morala. Napisao aš-Šayḫ ʿAbdulwahhāb b. Aḥmad b. ʿAlī aš-Šaʿrānī (aš-Šaʿrāwī), umro 973/1565.

Gal II, 338; HH I, 673.

Početak nakon besmele:

الحمد لله الذى نحمده ونستعينه. ومن يهدى الله فلا مضل له..اما بعد فاعلم يا ايها
الطالب الصادق ان للنبىّ على الامة حقوقا...

L. 116; 19 x 13,5. Nasẖ, krupniji, čitak, pisan širokim perom, u proredu. U pisanju ima znatnih grešaka, iz čega se vidi, da prepisivač nije dovoljno poznavao arapski jezik, pa nije razumio teskt koji prepisuje. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; povez polukožni, oštećen.

Završetak:

قال صلى الله عليه وسلم: من جلس فى مجلس يكثر فيه لفظ فقال قبل ان يقوم من مجلسه
ذلك سبحانك اللهم وبحمدك اشهد ان لااله الا انت استغفرك واتوب اليك. الا غفر له ما
كان فى مجلسه ذلك.

Prepisao Muṣṭafā b. Muḥammad, godine 963/1556, (dakle još za života autora), što se vidi iz bilješke na kraju.

(تمت الكتاب الحقوق من اوساط شوال المعظم فى يوم اربعا له (؟) وقت الضحى من سنة
ثلث وستون وتسعمائة. كتب عبد الضعيف المزنب (!) المحتاج الى رحمت الله تعالى
مصطفى بن محمد غفر الله لهما ولجميع المؤمنين والمؤمنات والمسلمين والمسلمات برحمتك يا
ارحم الراحمين. والله اعلم بالصواب)

Uvakufio Munla Mustafa Muderris-zāde (Muderizović), v. bilješku na rubu lista 1-2. i na kraju (list 116a).

2149. تبيين المحارم 4058.

Pojmovi dobra i zla, dozvoljenog i zabranjenog prepušteni su samovolji, na mislost i nemilost, pohlepnim ljudima, pa oni ne vode računa, šta u tom pogledu propisuje Kur'an i Hadis i šta o tome vele veliki pobožni ljudi. Napisao Šayẖ Sinānuddīn b. Muṣṭafā al-Amāsī al-Ḥanafī 980/1572, vaiz u Mekki. On govori o zabranama onim redom kako su navedene i u Kur'anu.

ḤḤ I, 342; AM II, 565; Ahlwardt IV, 5000.

Početak:

الحمد لله الذى انزل علينا كتابا احكمت اياتها ثم فصلت من لدنه تفصيلا...اما بعد
اعلموا معاشر المؤمنين اتاكم الله

L. 320 (paginirano 280 lista); 20,5 x 15. Nasẖ, od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisani su crvenim mastilom. Papir bijel, čvrst, gladak; povez polukožni, sa preklopom.

Prepis (prvi i stariji dio) potiče, vjerovatno, iz druge polovine XVI, a drugi (mlađi) dio iz XVIII stoljeća.

Na naslovnoj strani je ime i pečat ranijeg vlasnika knjige (Menṣūr Menṣūrī al-Ḥanafī), koji su prilično izblijedili i teško čitljivi.

Na marginama više listova ispisana je krupnim slovima riječ: وقف.
Iz Karađoz-begove biblioteke.

2150. Zbirka(مجموع)3 2295.

L. 212; 21 x 15. Ta'līq i nasẖ, pomiješani. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Citati iz Kur'ana podvučeni su crvenom linijom. Po rubovima ima ispravaka i komentara. Papir bijel i tamnobijel, tanji i deblji, čvrst, dohvaćen vlagom; povez kartonski, noviji.

1. L. 1-87a ISTO

- ناقص فى اوله وآخره -

Djelo je nepotpuno i na početku i na kraju.

2. L. 89b-175 تنبيه الغافلين (v.br. 1964)

I ovo je djelo nepotpuno na kraju. ناقص فى آخره

Kod nas je posljednje poglavlje:

3. L. 179b-194 اصول قواعد الفرس

Kraća gramatika perzijskog jezika, pisana i turskim i arapskim jezikom, od nama nepoznatog pisca. Naslov je prema rukopisu, koji je zabilježio prepisivač, jer pristupačni izvori ne spominju ovo djelo. Nepoznati pisac u predgovoru kaže, da je ovaj rad preveo na turski, vjerovatno s arapskog jezika.

Autor je podijelio djelo na četiri poglavlja (bâb):

الباب الاول فى احوال الاسم - الباب الثانى فى احوال الفعل - الباب الثالث فى احوال
الحرف - الباب الرابع فى تعداد الاسم

Početak:

الحمد لله الذى منحى من تواتر نعمائه...فهذ رسالة مشتملة على قواعد الفرسية ومكتفية لمن
حفظها بمعرفة لسان الفارسية...وترجمته بالتركية سواء كان عينا او معنىً

Poslije prvog lista, slijedi šest listova koji su kasnije dopisani na tanjem papiru.

Prepis pod tačkom 1 i 2 potječe, vjerovatno, iz XVII stoljeća, a pod tačkom 3 prepisao Sulaymān b. 'Alī al-Aqḥiṣārī 1073/1662.

Na listovima 196-204 su primjeri upotrebe glagolskih oblika u arapskom i perzijskom jeziku, sa tumačenjem na turski jezik.

Na listovima 205-212 su razne bilješke na arapskom, turskom i perzijskom jeziku iz tefsira, fikha, jezika, stihovi, hadisi i drugo.
Rukopis je kupljen u Travniku.

2151. ISTO 1883.

L. 323; 20,5 x 15. Nasḫ, sitniji, slabo čitljiv, pisan neuvježbanom rukom prepisivača. Poglavlja (ima ih 98) su pisana crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez kožni, sa preklopom. Rukopis ima i svoju futrolu, u kojoj se čuva.
Prepisivač i datum prepisa nisu navedeni, ali smatramo da rukopis potiče iz XVII ili početkom XVIII stoljeća.
Na naslovnoj strani je jedna fetva, jedna poučna izreka, naslov djela, nečiji mali lični pečat, u kome se može pročitati ime Muhamed i pečati Šehdi-efendijine biblioteke i noviji pečati ove biblioteke. Ovi pečati nalaze se i na posljednjem listu.
Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2152. الابتهاج 1921.

في بيان تفصيل الاسراء و المعراج

(معراج الغيطى)

Djelo o Muhamedovom putovanju kroz nebesko carstvo (mi'rāğ). Napisao Muḥammad b. Aḥmad b. ʿAlī b. Abū Bakr al-Gayṭī Nağmuddīn al-Iskender al-Miṣrī aš-Šāfiʿī, umro oko 981/1573. Pisac je bio upravnik tekije Salihiye u Egiptu. Djelo je dovršeno u srijedu 17. redžepa 979/1571.
GAL, G II, 339; GAL, S II, 647.
Gornji naslov djela je prema rukopisu. U nekim izvorima naslov je:

الابتهاج بالكلام على الاسراء و المعراج

Izrađeno je na osnovu tradicije, koja je često slaba vjerodostojnosti.
Početak poslije besmele:

الحمد لله الذى رفع قدر نبينا محمد صلعم فى الدنيا و الأخرى و اسرى به من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى ...وبعد قال الله تعالى فى كتابه المبين وهو اصدق القائلين...

L. 99; 20,5 x 13,5. Nasḫ, čitak, specifičan, pisan vještom rukom, mjestimice vokaliziran. Naslovi su pisani crvenim mastilom, krupnije, a istaknute riječi podvučene su crvenom linijom. Rečenice su označene crvenim tačkama. Papir tamnobijel, deblji, glat, čvrst; povez polukožni, oštećen; prva korica izgubljena.
Završetak djela „Ibtihāğ" (na listu 99a):

...فَنَسْأَلُ اللّهَ تَعَالَى اَنْ يَمُدَّنَا بِمَدَدِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ. و ان يجعلنا لاقواله و افعاله من المتبعين. ولسنته من المتمسكين. وان يدخلنا فى شفاعته. ويحشرنا فى زمرته. وان يجعلنا

تحت لوائه يوم الدين. صلى الله عليه وسلم. وجزاه عنا افضل ما جزا نبيًّا عن أُمّته. و رضى الله عن آله و صحابته. والتابعين. وتابعيهم. و الائمة المجتهدين. وسائر علماء المسلمين. آمين.

Prepis je dovršen u ponedjeljak 4.ševvala 1057/1647.

قال مؤلفه... كان الفراغ من تكملته عشية نهار الاربعاء سابع عشر رجب الفرد سنة تسع و سبعين وتسعمائة. ووافق الفراغ من كتابته يوم الاثنين المبارك رابع شوال سنة سبع و خمسين والف.

Na prvom zaštitnom listu je naslov djela, napisan rukom prepisivača; zatim naslovi dvaju Sujutijinih djela, te imena ranijih vlasnika (Abdullah al-Ḥusaynī, kadija u Kairu استصحبه عبد الله الحسنى القاضى بمصر المعزيه hadži Mustafa, kadija u Bosni; Ismet Svrzo). Na naslovnoj strani je pečat biblioteke.
Uvakufio Ismet-efendija Svrzo b. Vejsil-efendija.

2153. Zbirka(مجموع), 4 6832.

L. 69; 21 x 15. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima kratkih komentara, pisanih rukom istog prepisivača. Tekst je obrubljen sa po dvije tanke crvene linije. Listovi su povezani kustodama. Papir tamnobijel, tanji, oštećen, dohvaćen vlagom, povez polukožni, oštećen.

1\. L. 1-32a. انقاذ الهالكين

Risala o uzimanju nagrade i plate za učenje Kur'ana. Napisao Muḥammad b. Pīr ʿAlī al-Birgawī, umro 981/1573 (v. I,479 i II,1214,16).

2\. L. 32b-47. ذخر المتأهلين فى تعريف الاطهار و الدماء

Risala o prirodnim običajima kod žena i o vjerskom čišćenju o braku, od prethodnog pisca (v. II, 1214,19).

3\. L. 48b-53. در اليتيم فى التجويد

Risala o tedžvidu od istog pisca (v. I,113,2, str. 62).
Risalu je autor završio 974/1566, kako je to zabilježeno na kraju rukopisa.

4\. L. 54-69. ايقاظ النائمين

Kratka risala o obavljanju raznih pobožnih djela za novac, od istog prethodnog pisca (v. I,576,2, str. 361 i II,1214,17).

Cijelu zbirku prepisao Aḥmad b. ʿAlī al-Qayṣarī (ili Qaṣrī), imam u džamiji nekog Ṣāliḥa, bez oznake mjesta, 1114/1702.
Na naslovnoj stranici je ime: hadži Yūsuf hafiz-edendi, vjerovatno raniji vlasnik i mali ovalni pečat, u kome čitamo: sejjid Muḥamed.

2154. Zbirka(مجموع), 2 5416.

L. 75; 18,5 x 11,5. Nasḫ, razgovijetan. Naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima malo komentara. Tekst prve dvije stranice obrubljen je sa po dvije tanke crvene linije, a ostale jednom tankom crvenom linijom. U drugom djelu i margine su obrubljene jednom crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen i skoro rastavljen od listova.

1. L. 1-8. ايقاظ النائمين (v. br. 2153,4)

2. L. 12-74. تحفة الملوك

Kraće fikhsko djelo, što ga je napisao Zaynuddīn Muḥammad b. Abū Bakr b. ʿAbdulmuḥsin ar-Rāzī al-Ḥanafī, umro u drugoj polovini VII/XIII stoljeća (v. II, 1029,1, str. 217) i 2052,2.
Oba djela prpisao ʿAlī b. al-ḥāǧǧ Muḥammad, u Gazi Husrevbegovoj medresi (u Sarajevu), godine 1154/1741.
(تمت تمام بعون الله الملك المنان عن يد العبد...على بن الحاج محمد عفى الله عنهما...لسنة اربع وخمسين ومائة والف...فى مدرسة الخسروية)

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2155. جلاء القلوب 1998.

Djelo o pobžnosti i moralu. Napisao Muḥammad b. Pīr ʿAlī al-Birgawī, umro 981/1573. (v. I,67).

Početak: الحمد لله الذى جعل الليل و النهار خلفة لمن اراد.

L. 32; 21,5 x 15. Nasḫ i taʿlīq, pomiješani, pisani debljim perom. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima i u proredu ima komentara, pisan sitnijim slovima. Papir žućkast, glat; povez kartonski, oštećen.
Prepis je završen u subotu koncem muharrema 1124/1712.
Na prvom zaštitnom listu je naslov djela, ime pisca i noviji pečat ove biblioteke.
Iz Šehdi-efendijine biblioteke (v. pečat na početku i na kraju djela).

2156. Zbirka(مجموع), 6 1422.

L. 96; 20 x 14,5. Nasḫ, pisan nešto debljim perom. Naslovi i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Kur'anski citati podvučeni su crvenim linijom. Po marginama ima malo komentara. U prepisu ima grešaka. Papir žućkast, čvrst; povez polukožni.

1. L. 1-50. ISTO

2. L. 53-59. حديث اربعين

Zbirka od četrdeset hadisa, od nepoznatog sabirača. Naslov je prema rukopisu.

Početak:
الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين...قال النبي صلعم...من قرأ او حفظ اربعين حديثا من أمتى...

Na margini prvog lista u ovom djelu nalazi se također nekoliko hadisa.

3. L. 61-68. (المسائل فى الميراث)

Kraća rasprava o nasljedstvu, od nepoznatog pisca. Možda je ovo izvadak iz nekog opširnog djela. Naslov smo dali prema sadržaju ovog rada.

Početak:
اعلم اذا مات الانسان اول ما يبدؤ ومن التركة تكفينه وتجهيزه مما يحتاج من ذلك اليه ثم يقضى

4. L. 70b-78a (كتاب) ايمان واسلام دنيا وآخرت

Traktat sa područja dogmatike, od nepoznatog pisca. Možda je i ovo izvadak iz nekog opširnijeg djela na ovu temu. Naslov je prema rukopisu.

Početak: باب فى بيان الاعتقاد اعلم بان الواجب على المكلف الايمان.

Na listovima 78-79. je izvadak iz djela: كتاب ادب القاضى
(v. Ahlwardt IV, 4951).
U proredu ima djelomično prevoda na turski jezik.

5. l. 82b-88a كتاب الصلاة (شروط الصلاة)

Kratka risala o namazu, odnosno o uslovima za valjanost namaza, od nepoznatog pisca. (v. II,908,3; 991,3).
I ovdje u proredu ima prevedenih riječi na turski jezik.

6. L. 90b-96. (علم حال بالتركية)

Kratak priručnik islamske pouke, od nepoznatog pisca. Naslov je prema sadržaju djela.

Početak. معلوم اولسونكه هر عاقل بالغ اولان كمسنه اوزرينه اكا اول فرض عين اولان ايماندر.

Cijelu zbirku prepisao ʿAlī b. Ibrāhīm iz Antakije, godine 1129-30/1716-17. (v. bilješku na kraju 2,3. i 5. djela)

قد وقع فى هذه النسخة الشريفة عن يد العبد الضعيف المحتاج الى رحمة ربه اللطيف على بن ابراهيم...الساكن فى قرية جايرلى نواحى لواء بولى لولاية انطاكى سنة ١١٦٩

Na prvom zaštitnom listu su neki naslovi u ovoj zbirci, a na prvom listu je jedan hadis.

2157. Zbirka(مجموع) 5 714.

L. 282, 22 x 16. Nasẖ i taʿlīq, od različitih prepisivača. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst u komentarima podvučen je crvenom ili crnom linijom. Po marginama ima malo komentara. Papir bijel, glat, djelomično oštećen; listovi od trećeg do petog djela krivo su uvezani; povez polukožni.

1. L. 1-15. ISTO

Prepisao Muḥammad (ili Meḥmed) al-Bosnawī u Istanbulu, u medresi Firište Šāh-zāde, mjeseca šaʿbana 1133/1721.

(تم اكتاب بعون الله الملك الوهاب قد وقع الاستراحة عن تنميق الشريف فى اول ضحوة السبت من العشر الاخر من شعبان المعظم سنة ثلث وثلاثين ومائة والف بعبد الضعيف المعظم سنة ثلث وثلاثين ومائة والف بعبد الضعيف مصطفى بن محمد البوسنوى...فى بلدة قسطنطنية...فى مدرسة فرشته شاه زاده.)

2. L. 16-233. ضياء القلوب فى شرح جلاء القلوب

Komentar gornjem djelu koje je napisao Isḥāq b. Hasan az-Zanǧānī at-Tūqātī, umro 1100/1688. (v. II,1399,2)

Početak:

الحمد لله الذى جعل الليل لباسا والنهار نشورا وعين اوقات العبادة اياما وشهورا...وبعد فيقول العبد الجانى اسحق بن حسن الزنجانى ثم التوقاتى

Prepisao Monlā Muḥammad-efendī 23.zul-kadeta 1132/1720.

3. L. 234-269a شرح قصيدة البردة مع ترجمة بالفارسيه

Komentar poznate pjesme u slavu Muhammeda, koju je spjevao Šarafuddīn Abū ʿAbdullāh Muḥammad b. Saʿīd al-Būṣīrī, umro 694/1294. (v. I,268). Hadži Halifa (II,1334) navodi slična početak našem rukopisu, za koji veli da ga je napisao ʿAbdurraḥmān b. Ismāʿīl Abū Šāme, umro 665/1266, što nas dovodi u sumnju, jer je ovaj komentator umro prije Busirije. Ahlwardt (VII, 7802), pak, navodi isto djelo kao i kod nas i on kaže da mu je komentator nepoznat. Na našem rukopisu, na margini prvog lista ovog djela, prepisivač je napisao da je ovaj komentar nekog Lamiʾije Čelebije, ali mi u pristupačnim izvorima nigdje ne nailazimo na ovo ime kao komentatora i prevodioca ove pjesme.

Početak:

سبحان من اخفى سبحات وجهه بانوار جلال الدين ذاته...وبعد فان القصيدة المشهورة بالبردة (الموسومة بالكواكب الدرية فى مناقب اشرف البرية شرح لامعى جلبى من عينه)

Prepis je završen u medresi Hadži Maqsuda, u gradu Sivasu 1127/1715.

4. L. 269b-278. شرح قصيدة الطنطرانية

Komentar kasidi Ṭantarāniyi, koju je napisao Abū Naṣr Aḥmad b. ʿAbdurrazzāq Ṭanṭarānī (oko godine 480/1087) (v. I,244), a ovaj komentar je od nepoznatog pisca.

Ahlwardt VI, 7624.

Početak:

الحمد لله (على) توالى نعمائه وتواتر الا يليق بذاته ملأ ارضه وسمائه...فلما نزلت منزل الملالة وسكنت

Rukopis je od istog prepisivača kao i prethodno djelo.

5. L. 279-282. رسالهٔ معمى

Zbirka zagonetki na perzijskom jeziku, od nepoznatog pisca. (v. I,358).
Prepis potiče iz XVIII stoljeća.
Uvakufio Memiš-aga Kasumagić (v. pečate na početku i na kraju djela).

2158. Zbirka (مجموع), 4 4159.

L. 103; 21 x 14,5. Nasẖ i taʿlīq pomiješani. Naslovi i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst u komentarima podvučen je crvenom linijom. Po marginama ima malo komentara. Papir bijel, čvrst, djelo-

mično dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen i skoro rastavljen od listova.

1. L. 1-40a ISTO

2. L. 40b-42a الى درت فرض

Pedeset i četiri farza u stihu na turskom jeziku. To je prevod u stihu kratke risale na arapskom jeziku od nepoznatog prevodioca. (v. I, 588,2, str. 371). Po marginama i u proredu navedeni su kur'anski ajeti. Slijedi pet neispisanih listova.

3. L. 47a-75. سراج الظلمات (شرح ايها الولد)

Komentar risali „Ejjuhel veled" (v. I, 68. i ovdje 1977,2), koji je napisao Ḥasan b. ʿAbdullāh 956/1549.

Flügel III, 274; GAL, G I, 423; GAL, S I, 750.

Početak:

الحمد لله الذى علم الانسان فضيلة ... اما بعد يقول العبد ... حسن بن عبد الله ... لطالبه شرحا موسومابسراج الظلمات فى سنة ستة وخمسون (؟) وتسعمائة.

U prepisu ima pogrešaka.

4. L. 77b-103. مرشد المتأهل

Uputa za oženjenog i onog koji se namjerava ženiti o valjanom životu i postupku u braku. Napisao Šayḫ Muḥammad Qutbuddīn al-Iznīqī, umro 821/1418. (v. I, 252). i 2129,3.

الحمد لله الذى خلق من الماء بشرا وجعله نسبا

Prepisao pod tačkom 1. Ḫalīl b. Šaʿbān 1157/1744, pod tačkom 3. prepis je završen u gradu Qasru 1154/1741, a prepis pod tačkama 2. i 4. potiču iz XVIII stoljeća.

Po marginama ima nešto bilježaka, većinom prenesene iz djela „Ahtariye", arapsko-turski rječnik. Na prvom zaštitnom listu je ime bivšeg vlasnika Ibrahim-efendije Hromić i jedan hadis. Na prvom listu olovkom je napisano ime drugog vlasnika: Stočanin Hromozade (Hromić) Salih-efendija. Na jednom od neispisanih listova na kraju djela su dvije bilješke, prenesene iz djelā „Ḫulāṣa al-fatāwā i „Multaqa al-baḥr", vjerovatno pogrešno napisano.

2159. Zbirka (مجموع) 4 2370.

L. 110; 20 x 14,5. Nasḫ i taʿlīq, od različitih prepisivača. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili podvučene crvenom linijom. Po marginama ima komentara. Papir bijel i žućkast; povez kartonski, oštećen i rastavljen od listova.

1. L. 1-37. ISTO

2. L. 39-47. الوجيز فى التفسير (التفسير الوجيز) - ناقص فى آخره -

Kratak komentar Qur'ana koji je napisao Abu'l-Ḥasan ʿAlī b. Aḥmad b. ʿAlī al- Wāḥidī an-Nīsābūrī, umro 468/1075 (v. I, 140).

Ovdje je samo prvih osam lista, ostali listovi su, vjerovatno, zagubljeni.

3. L. 48-102. التعريفات للسيد الشريف (ناقص فى اوله)

Kratke definicije iz filozofije, sufizma i dogmatike, poredane abecednim redom. Napisao ʿAlī b. Muḥammad as-Sayyid aš-Šarīf al-Ǧurǧānī, umro 816/1413.

Ahlwardt IV, 5378.

Naš rukopis je na početku nepotpun.

4. L. 103-110. رسالة على قواعد الفرسية

Kratka risala na arpskom jeziku o pravilima perzijske gramatike, od nama nepoznatog pisca.

Početak:

بسم الله الرحمن الرحيم هذه الرسالة مشتملة على قواعد الفرسية و جعلتها على اربعة ابواب الاول فى احوال الاسم و الثانى فى احوال الفعل و الثالث فى احوال الظرف الرابع فى تعداد الاسم

Prepis pod tačkom 1. potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća, pod tačkom 2. iz XVI ili XVII stoljeća, pod tačkom 3. prepis je završen 956/1549, i pod tačkom 4. 958/1551.

Na 111a. listu nalaze se bilješke: stihovi na perzijskom jeziku, podjela dana i noći na turskom jeziku, dova za tajanstvene ljude (riǧālul-gayb), te nabrojeni sretni, pokuđeni i pomiješani (i jedni i drugi) dani. Na istom b listu su dva hadisa, kratka pjesma na arapkom jeziku, te jedan kratki vird na perzijskom jeziku.

Na 112. listu su poučne izreke na arapskom jeziku, a na 113. listu je jed-

na dova i poučne izreke.
Iz Šehdi-efendijine biblioteke (v. pečat na početku rukopisa).

2160. Zbirka (مجموع) 4 4031.

L. 61; 20,5 x 15. Taʿlīq, od različitih prepisivača. Tekst u prva dva djela obrubljen je sa po jednom tankom crvenom linijom. Istaknute riječi, a ponegdje i čitave rečenice, pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni, oštećen i skoro rastavljen od listova.

1. L. 1-33. ISTO

2. L. 35b-41. شرح رسالة فى آداب البحث و المناظرة

Komentar traktatu o pravilima disputacije. Oboje napisao Aḥmad b. Muṣṭafā Taškӧprüzāde, umro 968/1560 (v. I,str.7; II, 883,5).

Početak osnovnog djela:
احمدك اللهم يا مجيب كل سائل...فهذه رسالة لخصتها فى علم الآداب

Početak komentara: الحمد لله الذى لامانع لعطائه ولا معارض لقضائه

Osnovni tekst podvučen je crnom linijom. Po marginama ima nešto komentara.

3. L. 44-47. القصيدة النونية

Spjev o vjerovanju, što ga je napisao Mavlānā Hiḍr-bey b. Ǧalāluddīn, umro 863/1458 (v.I, str. 187).
Po marginama i u proredu ima dosta komentara.

4. L. 48-54. ترجمهٔ رسالهٔ فرائض

او

اجمال الفرائض و احوال الاربعين

Brošura na turskom jeziku o općenitom pogledu na nasljedno pravo i četrdeset situacija u nasljednom pravu. Naslov smo dali prema rukopisu. Na listovima 54b - 61. opisane su na arapskom jeziku razne situacije-primjene iz nasljednog prava.
Rukopis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

2161. Zbirka (مجموع) 2 5417.

L. 115; 18,5 x 12,5. Nasḫ, jednostavan. Naslovi, poglavlja i istaknute

riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima malo ispravaka. Papir bijel, čvrst; povez kožni, sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica.

1. L. 1-49. ISTO

2. L. 52-115 مرشد المتأهل
(v.br.2129,3).
Oba djela prepisao Muḥammad b. Bakr Goraždalī (iz Goražda) 1233-4/1817-8.
(من يد ابو عبدى المحتاج الى رحمة الله محمد بن بكر غرزدالى غفر الله لهما ولسائر المؤمنين سنة ١٢٣٣).

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2162. Zbirka (مجموع) 7 4050.

L. 98; 21 x 15,5. Nasḫ, od različitih prepisivača i iz raznih vremena. Papir bijel i žućkast, glat, čvrst; povez polukožni sa preklopom.

1. L. 1-11. ذخر المتأهلين و النساء فى تعريف الاطهار و الدماء

Risala o prirodnim običajima kod žena i vjerskom čišćenju u braku. Napisao Muḥammad b. Pīr ʿAlī al-Birgawī, umro 981/1573. (v. II, 1214,19; i 2162,2).
Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima malo i komentara.

2. L. 14b-26a. معدل الصلاة

Kratko djelo o namazu, od prethodnog pisca (v. I,276; i 2065,2).
I ovdje su poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a po rubovima ima objašnjenja, koja se odnose na tekst.
Na 26b listu je jedan hadis, a na 27. listu su dva stiha na arapskom jeziku.

3. L. 29b-37.
الصلاة الربانية فى حكم من ادرك ركعة من الثلاثية او الرباعية

Risala o prispijevanju u džemat (zajedničku molitvu). Napisao Nūḥ b. Muṣṭafā al-Qonawī al-Ḥanafī, umro 1070/1659.
AM II, 498.
Početak:

الحمد لله رب العالمين...اما بعد فيقول العبد...نوح بن مصطفى الحنفى عامله الله بلطفه الخفى انى سئلت سابقا عن رجل ادرك ركعة من الظهر او العصر او العشاء كيف يصلى ما سبق به

Na 29a listu napisan je naslov djela i ime pisca.

4. L. 40b-44. مختصر المنار

Skraćena prerada usulskog djela „al-Manār". Napisao Ṭāhir b. Ḥasan b. ʿOmar Ibn Ḥabīb al-Ḥalabī, umro 808/1405 (v. II,850,1 i 2147,8).

5. L. 45b-51. شرح مدار الاصول

Komentar ili glosa sa područja usuli fikha. Napisao Ṭāhir b. Ḥasan b. ʿOmar b. Muḥammad (u rukopisu: ʿAlī) an-Nasafī, umro 537/1142. U pristupačnim izvorima ne nalazimo ovaj naslov, koji smo dali prema rukopisu, a nismo mogli ustanoviti ni ime pisca osnovnog djela. Ime navedenog pisca je također navedeno u rukopisu, sa gore označenom razlikom nego što je u izvorima.

(v. AM I,783).

Početak:

هذا كتاب شرح مدار الاصول اما بعد حمد الله حق حمده...اما بعد فهذه الاحوال التى عليها مدار مسائل الفقه ذكره الشيخ الامام البادعى الهمام ابو الحسن وكان من افاضل اصحاب محمد بن الحسن الشيبانى وهى اربعون مسائل هذا شرح مدار الاصول للشيخ الامام نجم الدين ابى حفص عمر بن على (؟) النسفى

6. L. 56b-88. عقد اللآلى لبدء الامالى

Komentar kasidi „Bad'u al-amālī", o islamskom vjerovanju. (v. I,67). Napisao Muḥammad b. Abu'l-Luṭf aṣ-Ṣafawī Šamsuddīn, umro 928/1522.

Ahlwardt II, 2413.

Početak:

الحمد لله حق حمده وصلاته وسلامه على رسوله...وبعد فقد التمس منى من هو فى العزة كابنى...وسميته عقد اللآلى لبدء الامالى...

Na kraju je prepisivač naveo ime autora i navedenu godinu njegove smrti, a na početku ovog djela je naslov ovog komentara, nepotpuno ime pisca, jedna izreka Imami Šafije, jedan poučni stih na arapskom jeziku, jedna bilješka ranijeg vlasnika knjige i ime drugog vlasnika knjige i njegov pečet (Ahmed Bošnjak, godina 1157/1744).

7. L. 92b-98. الكواكب الدرية فى مدح خير البرية
(قصيدة البردة)

Pjesma u slavu Muhammeda a.s. Spjevao Šarafuddīn Abū ʿAbdullāh Muḥammad b. Saʿīd al-Būṣīrī, umro 694/1294 (v. I, 268).

Tekst je obrubljen sa dvije tanke crvene linije.

Prepis pod tačkom 2,3,6 i 7 potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVII stoljeća, pod tačkom 1,4 i 5 iz druge polovine XVIII ili prve polovine XIX stoljeća.

Na prvoj unutarnjoj korici nalazi se jedna hutba. Na prvom zaštitnom listu ispisani su naslovi djela, dvije bilješke na arpskom jeziku iz akaida, prenesene iz nekog djela, čiji naslov nije čitak i jedna bilješka prenesena iz djela „Mağmaʿa". Na istom b listu je jedna izreka od Hatem al-Aṣam-a. Na sljedećm listu je podulja bilješka iz filozofije, prenesena iz Gazalijnog djela „Kitāb al-muškilāt".

Na prvim stmicama 2 i 3 djela u ovoj zbirci je ime Ahmed b. Muhamed, napisano istim rukopisom kao i starija djela u ovoj zbirci, pa smatramo da je on i prepisivač ovih starijih djela. Na 26b listu je jedan hadis o deset kur'anskih poglavlja koja sprečavaju deset drugih stvari. Na 27a listu su dva stiha na arapskom jeziku. Na 55 listu je bilješka iz akaida, a koja se prenosi od Alije b. Abu Taliba, u kojoj se kaže, da su svi poslanici bili u obavezi da vjeruju u dolazak Muhameda, kao posljednjeg poslanika.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2163. زاد المتزوجين فى ذخر المتأهلين 1877.

Komentar risali o prirodnim običajima kod žena i o vjerskom čišćenju u braku (v. II, 1214,19). Prema navedenim izvorima, oboje napisao Muḥammad b. Pīr ʿAlī al-Birgawī, umro 981/1573.

Ahlwardt IV, 4672; GAL, G II, 441.

Početak:

الحمد لله الذى خص العلماء من اهل الاسلام...وبعد فان الرسالة المسماة بذخر المتأهلين للعالم...محمد بن پير على البركوى وسميته بزاد المتزوجين فى ذخر المتأهلين...

L. 47, 21 x 14,5. Nasḫ, jednostavan. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Po rubovima ima dopuna i tumačenja, a na više mjesta napisana je riječ „waqf". Papir bijel, glat; povez polukožni.

Prepisao nepoznati prepisivač, bez oznake datuma, ali, vjerovatno, u XVIII stoljeću.

Uvakufio Hadži Ibrāhīm b. Islām Ispužlija (iz Spuža), nastanjen u Travniku, za Ajni-begov mekteb u Sarajevu (v. bilješku na kraju rukopisa).

2164. الطريقة المحمدية 3588.

Knjiga vjerskih pouka i propovijedi iz Kur'ana i Hadisa. Napisao Muhammad b. Pīr ʿAlī Birgawī ili Bergili, umro 981/1573. (v. br. 436,2 i 1123,2).

L. 140; 21 x 15. Nasẖ pomiješan sa ta'līqom. Papir bijel, tanji; povez polikožni, oštećen i rastavljen od listova koji su prosuti. Poglavlja i neke istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom. Na marginama mnogih listova ima dosta komentara, koji je pisan vrlo sitnim rukopisom, od istog prepisivača.

Prepisano u Amasiji, u medresi Qāḍī 2. redžeba 1003/1595.

قد وقع الفراغ من تسويد هذه النسخة الشريفة فى نصف الليل فى ليلة اثنين فى شهر رجب قريب الى الزوال بمحروسة اماسية مسكنى المسمى بمدرسة القاضى سنة ١٠٠٣

Na 1a zaštitnom listu, u vrhu, nalazi se bilješka iz fikha. Ispod toga je bilješka o nekom umrlom Munla Halilu, sa nekom ostavštinom iza njega.

U trećoj bilješci koja je brisana i vrlo nečitljiva može se pročitati hadži Dāwūd-efendi.

Na drugom neispisanom listu je bilješka o uvakufljenju.

Na trećem a listu je naslov djela i kratice (početna slova) pripovjedača i prenosioca hadisa, navedenih u ovom djelu. Ispod toga je bilješka o jezičnoj i terminološkoj upotrebi nekih riječi. Na margini ove gornje dvije bilješke ispisana je dova koja se uči prilikom klanja kurbana.

Na 140b listu je bilješka iz tefsira, protkana tesawwufom. Na posljednjem neispisanom listu je jedna fetva uzeta iz djela „Al-Hidaya" od Marginanije.

Uvakufio al-ḥaǧ Muhammad b. Sayyid al-Ḥaǧǧ Abdullāh (Vidi bilješku na 2a neispisanom listu).

2165. ISTO 1508.

L. 194 (označena originalna folijacija); 20,5 x 13. Taʿlīq pomiješan sa nešto nasẖa. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama i u proredu ima komentara i objašnjenja, pisanih vrlo sitnijim slovima. Tekst je obrubljen sa crvenom tankom linijom. Papir žućkast, glat; povez polukožni.

Zadnji list je oštećen i manjkav, tako da je oštećeno i pismo sa podacima o prepisivaču, ali je čitljiva i sačuvana godina prepisa 23. šabana 1010/1602.

Na prvom listu je jedan mali pečat u kome se može pročitati samo ime Mustafa, nekoliko hadisa i kratice hadiskih djela. Na 195. listu su, opet, hadisi i jedan zapis.

Uvakufio hadži-Omer-efendi al-Aqḥiṣārī. (v. pečate na početku i na kraju djela).

2166. ISTO 2194.

L. 298; 20,5 x 13. Nasẖ, pisan u razmaknutim redovima, a između redova i na marginama ima ponešto komentara. Papir bijel, deblji; povez kožni, ali je prva korica i nekoliko listova s početka otkinuto i izgubljeno, a na zadnjoj očuvanoj korici utisnut je ornament. Poglavlje i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke riječi su podvučene crvenom crticom.

Prepisao Aḥmad b. Oruč sredinom zu-l-hidžeta 1053/1644. U vrhu prvog lista je naslov djela, pisan drugom rukom, noviji pečat ove biblioteke i pečat Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku.

Zadnja tri-četiri lista su neispisana. Na predzadnjem neispisanom listu nalazi se nekoliko fetvi na turskom jeziku od Abū Suʿūda i Ḥusayna.

Iz Fejzije medrese u Travniku.

2167. ISTO 4712.

L. 121; 20,5 x 14. Nasẖ sa nešto taʿlīqa. Papir bijel, deblji; povez polukožni, oštećen i rastavljen od listova koji su prosuti. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke su riječi podvučene. Na marginama ima ponešto i komentara, većinom pisan rukom prepisivača.

Prepisao al-ḥāǧǧ Yūsuf b. Ferhād 1059/1649.

Na 122-123a listu nalaze se anegdote iz života Hazreti Omera, drugog halife i drugih ashaba, te na kraju nekoliko hadisa.

Na listu 123b i 125a nalaze se izvodi iz الجامع الكبير odSuyūyṭije.

Na 124. listu nalaze se razne dove i zapisi sa objašnjenjima na turskom jeziku.

Na 125b listu nalazi se dova za kišu, a na zadnjem neispisanom listu nalazi se bilješka da je rukopis dospio u vlasništvo Muḥammada b. Ibrāhīma 11/15/1703.

2168. ISTO 2484.

L. 97; 19 x 13,5. Nasẖ sa nešto taʿlīqa, pisan vještom rukom. U početku su poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim matilom. Na marginama ima i nešto malo komentara, pisan rukom istog prepisivača. Na nekim mjestima manjka po dva-tri lista.

Prepisao ʿAbduṣṣādiq, soẖta b. Muḥammad b. Ibrāhīm b. Ḥusayn b. ʿAbdulgafūr b. ʿAbdulmanāf, nastanjen u kasabi Kladanj, 1063/1652.

(تمت النسخة الشريفة الموسومة بطريقة المحمدية على شريعة الاحمدية موافقا للشرع عن يد الفقير الحقير المذنب المحتاج الى رحمت ربه القدير عبد الصادق السوخته بن محمد بن ابراهيم بن حسين بن عبد الغفور بن عبد المناف ساكنا فى قلاد نه لسنة ثلث وستين والف...)

Na prvom a neispisanom listu nalazi se naslov djela, bilješke o uvakufljenju kao i noviji pečat biblioteke. Na zadnjem listu i još na nekoliko drugih listova nalazi se stariji pečat biblioteke.

Vakuf Gazi Husrev-begove medrese.

2169. ISTO 1432.

L. 147 + 11; 20,5 x 15. Nasẖ sa nešto ta'līqa. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom linijom. Po marginama i u proredu ima mnogo komentara, pisan sitnijim slovima. Papir bijel i žut, čvršći; povez polukožni.

Prepisao 'Alī b. Ḥamza u Toqatu (vilajet Sivas), u medresi Čaqūr, 8. zu-l-kadeta 1079/1669.

Na prvih 11 listova, koji nisu numerisani, nalaze se bilješke iz tefsira, fikha, jezika i hadisi, te kratice hadiskih djela i sadržaj ovog djela. Na 147a, 148-150. listu nalaze se bilješke na arapskom i turskom jeziku iz fikha, akaida i hadisi.

Rukopis je bio vakuf Careva mekteba u Sarajevu.

Iz Šehli-efendijine biblioteke (v. pečat na početku i na kraju rukopisa).

2170. ISTO 6786.

- ناقص فى اوله -

Djelo je na početku nepotpuno, otkinuto i zagubljeno prvih desetak listova.

L. 211 + 6, 21 x 14. Nasẖ - ta'līq, pomiješani. Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima i u proredu ima komentara, pisan sitnim slovima, rukom istog prepisivača. Na prvih tridesetak listova tekst i margine obrubljene su sa tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, dohvaćen vlagom, neki listovi su prosuti; povez kožni, oštećen.

Prepis je završen 1113/1701.

Na 211b - 212 listu je priča o dobroj ženi, prenesena iz djela „Tenbīh al-gāfilīn".

Na 213b - 214a listu su 54 farza, na turskom jeziku, a prema predanju Ḥasana Baṣrije. Na 214b listu je bilješka iz tefsira, a na 215a listu je bilješka iz fikha, na turskom jeziku.

Poklonio dr Amed-efendija Tuzlić.

2171. Zbirka (مجموع)4 1051.

L. 271; 21,5 x 14,5. Nasẖ od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke su podvučene ili crvenom ili

crnom linijom. Po marginama ima prilično komentara i objašnjenja. Tekst u prvom dijelu ove zbirke obrubljen je sa tankom crvenom linijom. Papir bijel i žućkast, glat; povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica.

1. L. 1-220. ISTO

2. L. 228-251. المنيرة

Djelo vjersko-moralnog sadržaja sufijskog pravca. Napisao Ḥasan Kāfī Pruščak al-Bosnavī (v. broj 2147,11). Na početku djela neko je pogrešno napisao naslov djela سميتها منيرة شرحى كمال باشا

3. L. 252-256. اجازة محمد حفيد لعبد الله بن مصطفى اللادق

Diploma na arapskom jeziku koju je izdao Muḥammad Ḥafīd, kadija u Kairu, svome učeniku 'Abdullahu b. Muḥammadu b. Muṣṭafi al-Lādiqiji za teoretske i praktične znanosti, a naročito za Hadis.

Početak:

الحمد لله الذى جعل العلماء ورثة الانبياء

Na kraju je vlastoručni potpis i pečat Muḥammada Ḥafīda.

4. L. 258-261. اجازة السيد عبد الوهاب بن حسين بن ولى الدين الآمدى لعبد الله الاماسى مدرس بمدرسة الجديدة فى سراى بوسنه

Diploma, na arapskom jeziku, iz racionalnih znanosti, fikha i Hadisa, koju je izdao As-Sayyid 'Abdulwahhāb b. Ḥusayn b. Waliyuddīn al-Āmadī as-Sayyid 'Abdullāha al-Amāsiyi, muderrisu u novoj medresi u Sarajevu. Nije nam sasvim poznato o kojoj je medresi riječ.

Početak: الحمد لله الذى صيّر نفوس العلماء

Na kraju je potpis i pečat izdavača diplome, koja je napisana u Istanbulu 1180/1766.

Prepisao pod tačkom 1. Aḥmad b. 'Abdullāh b. 'Alī u četvrtak 7. džumadu-l-evvela 1136/1724, a prepis pod takom 2 i 3. su iz XVIII stoljeća.

Na početku ove zbirke ima nekoliko neispisanih listova, a zatim slijede listovi na kojima ima bilježaka; na prvom od njih je naslov djela, broj navedenih hadisa u prvom dijelu ove zbirke (656), deset pokuđenih novotarija u islamu, preme Bergiviji, simboli hadiskih djela i sadržaj ovog djela. Tu je i:

رسالة فى قراءة آية الكرسى ادبار الصلوات المكتوبة

Kratka risala na arapskom jeziku o važnosti Ajettu-l-kursije i njenom

učenju poslije namaza. Napisao Muḥammad b. Ḥamza Güzelḥiṣārī al-Aydīnī, umro 1116/1704. (v. I, 603,5, str. 396).

Na 221. listu je jedna dova, a na 222 i 223. je jedna napomena na turskom jeziku o tome koje tri stvari jedan autor mora navesti pri pisanju svog djela. Zatim slijedi nekoliko neispisanih listova.

Na 227. listu su imena muderrisa koji su bili u nekoj našoj medresi: Užičanin hadži-Muhamed, Zeničanin Seyyid Hafiz, Zeničanin šeyh Muhammed, Prozorčanin Zulfikar i Sarajlija Munla Ibrahim.

Na 228a listu je tumačenje kur'anskog ajeta: ... انما يفترى الكذب الذين

preneseno iz djela „Tefsīr al-Ḫāzin".

Iz zbirke Muhammed-Enveri Kadića.

2172. ISTO 4687.

L. 200; 21 x 13,5. Nasḫ-ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima dosta komentara. Na početku je izrađen unvan u bojama sa zlatnom podlogom, koja je malo pozelenila. Tekst na prve četiri stranice obrubljen je sa debljom zlatnom linijom (i osnovni tekst i margine), a na ostalim stranicama sa tankom crvenom linijom. Papir bijel, čvrst, povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica, malo oštećen, a neki listovi su rastavljeni od poveza.

Prepisao nepoznati prepisivač mjeseca ramazana 1138/1725.

Na prvom zaštitnom listu je naslov djela, dvije poučne izreke, stihovi o (ne) pozajmljivanju knjiga, od nekog S'aduddīna i Sayyidi Šarīfa Ǧurǧānije, bilješka iz medicine, te bilješke na turskom jeziku o iznosu u dirhemima neke pšenice i ječma i o načinu učenja tekbira na bajram-namazima. Na 2. zaštitnom listu su bilješke iz fikha, a na 3. listu su kratice hadiskih djela. Na 1a listu su znanosti iz jezikoslovlja prenesene iz djela:

ابن ابى الشريف حاشية للقاضى

2173. ISTO 6153.

L. 123; 20 x 14,5. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima malo komentara i dopuna. Papir tamnobijel, čvrst, bez poveza koji je otkinut i zagubljen.

Prepisao Muṣṭafā b. Ibrāhīm al-Aqḥiṣārī (iz Prusca) 1139/1726.

(الحمد لله على اتمام ... تم كتابة هذا الكتاب فى شهر جماذى الآخر فى يوم الاربعاء فى
وقت العصر على يد العبد الضعيف... مصطفى بن ابراهيم الاقحصارى... سنة ١١٣٩)

Na prvom listu je sadržaj i kratice hadiskih djela. Na zaštitnim listovima, na kraju djela, su datumi rođenja neke djece, jedan hadis i više malih pečata u kojima se može pročitati ime Ibrahim.

Iz biblioteke Osman-efendija Sokolovića.

2174. ISTO 3064.

L. 159 (sa označenom folijacijom); 19 x 11,5. Nasḫ, sitan, pisan rukom vještog prepisivača. Papir žućkast; povez tvrd, novijeg datuma. Na 1a listu nalazi se lijepo izrađen unvan. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa debelom zlatnom linijom, koja je opet obrubljena sa tankim crvenim linijama, dok su margine obrubljene sa nešto tanjom zlatnom linijom. Ostali listovi (i tekst i margine) obrubljeni su sa tankom crvenom linijom. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Na marginama ima i komentara.

Prepisao Muṣṭafā b. Muḥammad b. Ibrāhīm b. Ḥamza b. Yūsuf b. ʿOṯmān 1140/1727. godine.

Na drugom zaštitnom listu, koji je dodat prilikom uvezivanja, nalazi se početak pisanja kratica hadiskih djela koja su citirana u ovom djelu.

Na slijedećem listu je bilješka o biografskim podacima autora, obje pisane rukom Mehmeda Handžića.

Na prvom a listu je pisana bilješka vlasnika djela u kojoj se može pročitati As-Sayyid Mustafa..., a ispod ove je druga bilješka iz koje se razumije da je knjigu darovao Muḥammad Nūrī, korektor na carskom divanu, 1235/1820. Posljednja dva paginirana i nekolio nepaginiranih listova su neispisani.

2175. ISTO 1315.

L. 246; 21,5 x 15. Nasḫ obični. Papir bijel, deblji; povez polukožni, ali su neki listovi prosuti i odvojeni od poveza. Rukopis ima zaštitnu polukožnu futrolu. Poglavlja i neke istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Na marginama, a naročito u početku djela, ima i komentara.

Prepisao Aḥmad Terzihodžić Dorčorlū 1141/1729.

(تمت بعون الملك المعين من قلم الاحد المحتاج الى رحمة ربه الصمد درزى خواجه زاده
درجورلو سنة ١١٤١)

Na prvom zaštitnom listu je naslov djela i stariji pečat Šehdi-efendijine biblioteke, a na 1a nalazi se noviji pečat spomenute i pečat ove biblioteke, kao i na posljednjem 246. listu.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2176. ISTO 3606.

L. 88 (sa označenom folijacijom crvenim mastilom); 22 x 14,5. Nasḫ, sitan, pisan uvježbanom rukom. Papir žućkast; povez kožni, sa utisnutim ornamentima na koricama, koji imaju zlatnu podlogu.

Prva stranica ukrašena je sa vrlo lijepim unvanom, izrađen u boji. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa debelom zlatnom linijom, a margine sa

nešto tanjom, dok je tekst na ostalim listovima obrubljen sa tankom crvenom linijom. Djelo je na kraju dohvaćeno vlagom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom.

Prepisano 1146/1733. godine.

Na prvom nenumerisanom listu nalazi se dova (ahdnama).

Na trećem, takođcr, nenumerisanom listu nalaze se bilješke: o sufijama, prenesena iz IḤYĀ'U-L-'ULŪMA, o vitr-namazu i jedan hadis o stvarima koje treba hitno uraditi.

Na sljedećim listovima su kratice hadiskih djela iz kojih su citirani hadisi u ovom djelu i sadržaj.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2177. ISTO 6761.

L. 114; 21,5 x 14. Ta'līq. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom linijom. Po rubovima ima ispravaka. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je debljom zlatnom linijom, koja je pozelenila, a na ostalim stranicama tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, čvrst, dohvaćen vlagom; povez polukožni, sa preklopom, oštećen i rastavljen od listova.

Prepisao 'Īsā b. Ḫalīl Esīrī 1155/1742.

Na naslovnoj strani su kratice hadiskih djela i ime ranijeg vlasnika (Munla Ferhad b. Mehmed-efendija).

Rukopis je otkupljen od Selimović Ismaila, imama iz Zvornika.

2178. ISTO 1932.

L. 119 (originalna folijacija); 22 x 14. Nasḫ pisan uvježbanom rukom prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama i u proredu ima mnogo komentara, pisan vrlo sitnim pismom. Na početku je izrađen unvan samo sa zlatnom podlogom. Tekst prve stranice obrubljen je sa debljom zlatnom linijom, a tekst na ostalim stranicima i margine obrubljene su sa tankom crvenom linijom. Papir žućkast, glat; povez kožni sa preklopom, presvučen (zaštićen) zelenim platnom. Rukopis je prilično dobro očuvan.

Prepisao nepoznati prepisivač mjeseca muharrema 1157/1744.

Na drugom i trećem zaštitnom listu ispisan je sadržaj djela, a na 4. su kratice hadiskih djela i dvije poučne izreke.

2179. ISTO 6495.

L. 214 (originalna folijacija); 21,5 x 16. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama, a ponegdje i u proredu, ima dopuna, ispravaka i objašnjenja. Papir bijel, glat, dohvaćen vlagom, učadio, djelomično oštećen, pa su neki listovi rastavljeni od poveza; povez kožni sa

preklopom.

Prepisao nepoznati prepisivač 1159/1746.

Na početnim listovima koji su oštećeni i rastavljeni od poveza je sadržaj djela i simboli hadiskih djela.

2180. ISTO 6762.

- ناقص اوله -

Djelo je na početku nepotpuno. L. 178; 21 x 13. Nasḫ, lijep. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima ispravaka i prevedenih riječi na turski jezik, pisane kasnije rukom drugog prepisivača. Tekst je obrubljen sa dvije tanke crvene linije, a margine jednom. Papir tamnobijel, čvrst; povez polukožni.

Prepis je završen 1159/1746.

Na prvom zaštitnom listu su hadisi, jedna dova i bilješka iz fihka. Na kraju, na zaštitnim listovima, su bilješke iz fikha, pisane rukom drugog prepisivača.

Poklonio prof. Tajib Nurikić iz Gračanice.

2181. ISTO 5407.

L. 176 (sa označenom originalnom folijacijom); 18,5 x 12,5. Nasḫ sa nešto ta'līqa. Papir žućkast, obični; povez polukožni i dobro očuvan. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa širokom zlatnom linijom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Na marginama ima nešto malo i komentara.

Prepisa Ibrāhīm b. Ibrāhīm al-Aqḥiṣārī, 1161/1748.

(تم على يد الفقير ابراهيم بن ابراهيم الاقحصارى...سنة ١١٩١.)

Na prvom a nenumerisanom listu nalaze se imena dvojice prenosilaca hadisa, jedan hadis, neko ime Oṯmān b. 'Abdullāh, pečat i štambilj ove biblioteke.

Drugi i četvrti list bio je predviđen za pisanje sadržaja djela, a ispisana su samo dva reda.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2182. ISTO 4588.

- ناقص فى اوله -

Djelo je na početku manjkavo. L. 180; 21 x 13. Nasḫ pisan rukom vještog prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen sa debljom zlatnom linijom, a margine tankom crvenom

linijom. Po marginama, naročito u početku djela, ima dosta komentara. Papir bijel, glat; povez kožni, oštećen, prva korica otkinuta i zagubljena.

Prepisao nepoznati prepisivač 1169/1755.

Na posljednjem zaštitnom listu je bilješka iz fikha.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Mostar.

2183. ISTO 6741.

L. 192, 20,5 x 14,5. Nash-ta'līq. Po marginama i u proredu ima komentara. Naslov poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, malo učadio; povez kožni, oštećen.

Prepisao Muḥammad b. Ḥasan, iz mahale Zulfikarije, 1176/1762.

Na početku je jedna bilješka, prenesena iz djela شرح قصيدهٔ برده, jedna dova, sadržaj djela, simboli hadiskih djela, fetve i hadisi. Na kraju su dva mala nečitljiva pečata i nekoliko hadisa, koje je prepisao Mula Mehmed Prnjavorī Imamović (Imam Oğlu).

2184. ISTO 4698.

L. 169, 21 x 14,5. Nash-ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom. Po marginama ima malo dopuna i ispravaka. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom.

Prepisao Ṣāliḥ b. ʿOṯmān-efendi iz tvrđave Trebinje 1181/1767. u Gazi Husrevbegovoj medresi u Sarajevu.

(قد وقع الفراغ من النسخة الشريفة الموسومة بطريقة المحمدية...صالح بن عثمان افندى
عن قلعهٔ تربين...فى سنة احدى وثمانين ومائة والف فى يوم الخامس من شهر رمضان فى
مدينهٔ سراى فى المدرسة خسروية)

Na prvim zaštitnim listovima su vježbe u pisanju, a zatim slijedi sadržaj djela i kratice hadiskih djela. Na ovim listovima ima nekoliko pečata u kojim se može pročitati ime Muhammed Šakir.

2185. ISTO 2980.

L. 171, 17,5 x 11,5. Nash, pomiješan sa ta'liqom, pisan vještom rukom prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je debelom zlatnom linijom (i tekst i margine). Tekst na ostalim stranicama obrubljen je sa tankom crvenom linijom. Na prvoj stanici je lijepo izrađen unvan. Na marginama ima bilježaka u vezi teksta. Papir žućkast, obični; povez kožni, popravljen, a neki su listovi rastavljeni od poveza. Na koricama su utisnuti ornamenti.

Prepisao Muṣṭafā b. ʿAlī al-Qāḍi u Sarajevu, u srijedu mjeseca rebiu-l-evvela 1186/1772. godine.

(قد وقع الفراغ من التحرير هذا الكتاب من يد اضعف العباد و احقر الفقير مصطفى بن
على القاضى...فى شهر سراى فى ماه ربيع الاولى فى يوم الاربعاء فى وقت الضحى لسنة
١١٨٦.)

Prva četiri lista su neispisana, ali na prvom od njih napisano je ime Husayn Ševki-efendi hazretleri i nekoliko drugih riječi, čija su slova blijeda i nečitljiva.

Na prvom a listu je naslov djela, bilješka vakifa i njegov pečat.

Uvakufio Bičakčić hadži-Muhammed b. Fejzullah u medresu Simzade za njene muderrise i učenike, 1261/1845. godine.

2186. ISTO 4063.

L. 197 (sa originalnom paginacijom); 21,5 x 13,5. Nash pisan rukom vještog prepisivača. Prva stranica ukrašena je unvanom, a i na drugoj ima malo ukrasa. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom, kao i margine na prvih 39 lista. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke su podvučene crvenom linijom. Po marginama ima malo komentara, dopuna i ispravaka. Papir bijel, glat; povez kožni sa utisnutim ornamentima na sredini korica i na preklopu.

Prepisao Ibrāhīm b. Aḥmad al-Mostārī (iz Mostara) u petak 21. rebiu-l-ahira 1188/1774.

(قد وقع الفراغ عن تسويد هذه النسخة الشريفة فى يوم احد وعشرين من ربيع الآخر فى
وقت الضحى من يوم الجمعة سنة ثمان وثمانين ومائة والف على يد اضعف الحقير الفقير
الى رحمة ربه القدير ابراهيم بن احمد الموستارى...)

Na prvoj unutarnjoj korici su bilješke na arapskom jeziku iz fikha, te fetve i zapisi. Na prvom zaštitnom listu su, također, bilješke iz fikha, tefsira, fetve i dove, a na istom b listu je jedna fetva i izvadak iz nekog djela na turskom jeziku sa područja akaida, od Aqkermanije.

Na sljedećih pet listova ispisan je sadržaj djela, a na prvom od njih je ime bivšeg vlasnika knjige Saliha b. Ahmeda Kajtaza, dok je na posljednjem od ovih listova ispisana genealogija Muhammeda a.s. i Imami Azama, te dvije bilješke iz djela „Al-Ǧāmiʾ aṣ-Ṣagīr-a".

Na prvom a listu su zapisi, kratice hadiskih djela, ime i pečati bivšeg vlasnika knjige Ibrahima b. Ahmeda al-Mostarija koji je, kako smo gore naveli, i prepisivač ovog rukopisa i dva stiha na arapskom jeziku.

Posljednji zaštitni list ima bilješku na arapskom jeziku, pisana u vidu oporuke, u kojoj su istaknute prednosti ahireta nad ovim svijetom i o potreb i sticanja znanja i mudrosti. Ispod bilješke je ime Muḥammad al-Ḫādimī, što zaključujemo da su ovo njegove misli upućene nekom njegovom prijatelju ili učeniku.

Na posljednjoj unutarnjoj korici je bilješka na arapskom jeziku u kojoj

Yaḥyā b. Naṣūh Isrā'īl savjetuje učenike kako će stići do savršenstva. Na unutarnjem dijelu poklopca je bilješka na turskom jeziku u kojoj se kaže, da je Osman-ef. Iskopjevi Bosnali, muderris medrese u Donjoj tvrđavi u Beogradu, preselio na ahiret u petak 5. rebiu-l-ahira 1190/1776.
Iz Karađoz-begove biblioteke.

2187. Zbirka(مجموع),2 **5786.**

L. 174; 21 x 14,5. Nasẖ. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni.

1. L. 1-170. ISTO

Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Na početku su kratice hadiskih djela, kao i u drugim rukopisima ovog djela. Margine na prva dva lista neko je odrezao.
Prepisao Fayḍullāh b. ʿOṯmān Gumulğinewī 1201/1787.

و قد وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب فى وقت الضحوة الكبرى فى تاريخ سنة احدى ومائتنا والف فى شهر جماذى الاول فى يوم الجمعة عن يد الفقير الحقير فيض الله بن عثمان جبل كوملجنوى قريةُ حلاج دره ساكن مدرسةْ طوبخامى (؟) مدرس درس عام سيد سليمان افندى

2. L. 171-174. رسالة فى بيان الفاظ الكفر

- ناقص فى آخره -

Brošura na arapskom jeziku u kojoj autor navodi riječi i izraze koje jedan vjernik ne smije upotrijebiti i koje ga karakterišu kao nevjernika. Napisao Abu'l-Fatḥ Muẓaffar b. Ibrāhīm b. Ibrāhīm b. Manṣūr al-Ḫaṭīb, umro prije 1090/1679.
Ahlwardt III, 2164.

Početak:

الحمد لله رب العالمين...و بعد فهذه رسالة فى بيان الفاظ الكفر للمتقين و المستقين قال الشيخ الامام ابو الفتح المظفر ابن ابراهيم بن ابراهيم بن منصور الخطيب من جرت على لسان

Rukopis je od istog prepisivača kao i prethodno djelo.
Na margini posljednjeg lista je bilješka na turskom jeziku o genealogiji Pejgamberovih predaka, koja je nepouzdana.
Iz biblioteke Osman-ef. Sokolovića.

2188. Zbirka(مجموع), 2 **3594.**

L. 300; 21,5 x 15,5. Nasẖ pomiješana sa nešto malo taʿlīqa. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima dosta komentara. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom.

1. L. 1-242. ISTO

2. L. 243-300. مختصر الجامع الصغير

Skraćena prerada poznatog hadiskog djela „Al-Ğāmi'aṣ-Ṣagīr", kojeg je napisao Ğalāluddīn ʿAbdurraḥmān b. Abū Bakr as-Suyūṭī, umro 911/1505. (v. I, 349), a ova skraćena prerada je od nama nepoznatog pisca. Istina, Brockelmann (S II, 183) navodi isti naslov, ali i ne spominje ime autora.

Početak:

الحمد لله هدانا للاسلام...وبعد فان هذا المذنب الضعيف لما ابتليت بالمجلس للعامة احببت ان اجمع كتابا مختصرا من الاحاديث النبوية فاستخرجت هذا المختصر من الكتاب المسمى بالجامع الصغير المنسوب الى الامام السيوطى و سميته بمختصر جامع الصغير

Završetak:

عن انس اليوم الموعود يوم القيامة و اليوم المشهور يوم عرفة و الشاهد يوم الجمعة و ما طلعت الشمس ولاغربت على يوم افضل منه فيه ساعة لايوافقها عبد مسلم يدعو الله بخير الاستجاب الله له ولا يستعيذ بشيء الااعاذه منه عن ابى هريرة

Oba djela prepisao Ibrāhīm al-Mostārī, zvani Spahija, 1203/1788. (v. bilješku pod tačkom 1).

(كتبه ابراهيم الموستارى المعروف بلقب السباهى عفى عنه البارى سنة ١٢٠٣.)

Na prvoj unutarnjoj korici nalazi se jedna fetva na turskom jeziku, bilješka da je knjiga kupljena u trgovini Spahi-hadži Ibrahim-efendije za sedam groša, godina 1233/1817, popis nekoliko mostarskih bedela-hadžija: hadži-Ibrahim, hadži-Abdullah i hadži-Džafer, 4. redžeba 1242/1826, dio jedne dove i navodno jedna izreka hazreti Alije, četvrtog halife.
Na prvih nekoliko listova nalaze se razne dove, zapisi, razne izreke, hadisi i bilješke iz tefsira i tesavvufa. Na kraju je jedan hadis, prenesen iz djela الزاهر للقرطبي i dvije dove.
Iz Karađoz-begove biblioteke.

2189. ISTO **715.**

L. 136; 22 x 14. Taʿlīq, pisan uvježbanom rukom. Osnovni tekst obrubljen je sa tankom crvenom linijom, a margine sa dvije crvene linije, koje su prilično odvojene jedna od druge. Po marginama i između redaka ima dosta

bilježaka i objašnjenja osnovnog teksta, koje su pisane veoma sitno od istog prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel i žućkast, glat; povez kožni sa oštećenim zatvaračem. Na koricama i zatvaraču utisnuti su ornamenti.

Rukopis je vjerovatno iz XVIII stoljeća.

Na prvoj unutarnjoj korici su neki nevažni računi.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se sadržaj djela, a na prvom a listu su kratice hadiskih djela. Posljednja dva lista su neispisana. Na zadnjoj unutarnjoj korici nalaze se i neki nečitljivi računi, jer je pismo dohvaćeno vlagom.

Uvakufio za Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu Ahmed Asim b. Mehmed Mutevelić 1269/1852. (v. bilješku i pečat na 1a zaštitnom listu).

2190. ISTO 1345.

L. 204 (sa označenom folijacijom); 20,5 x 14,5. Nash, pisan u razmaknutim redovima, a između redova i na marginama ima dosta bilježaka koje su pisane veoma sitnim slovima. Tekst je obrubljen sa crvenom linijom. Papir bijel, glat i na kraju dohvaćen malo vlagom; povez kožni sa utisnutim ornamentima na koricama i preklopom.

Bilješka o datumu prepisa dohvaćena je vlagom i izbrisana, ali je rukopis vjerovatno iz XVIII stoljeća.

Na nekoliko prvih numerisanih listova nalaze se kratice hadiskih djela i sadržaj.

2191. ISTO 1360.

L. 195; 20,5 x 12. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima komentara. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom. Papir žućkast, glat; povez polukožni, oštećen i rastavljen od listova.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom a zaštitnom listu je bilješka na turskom jeziku u kojoj se kaže da je ramazan počeo u nedjelju 1167/1754. godine, zatim dvije beznačajne bilješke i pečati vakifa i ove biblioteke. Na istom i sljedećem listu su kratice hadiskih djela i jedan dio sadržaja ovog djela. Ispod sadržaja je ime i pečat bivšeg vlasnika knjige Sabita Ahmeda Abdusameda, hafiza, a godina u pečatu je 1282/1865, te opet pečati vakifa i ove biblioteke. Na zadnjem b listu je jedna bilješka iz akaida, prenesena iz djela „Barakat al-abrar" i gore navedeni pečati. Na zadnjem zaštitnom listu ispisano je sure „Al-Kafirun".

Uvakufio Salim-efendija Muftić.

2192. ISTO 1626.

L. 134; 19,5 x 12. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima ispravaka, dopuna i objašnjenja. Papir žućkast, glat; povez polukožni sa preklopom.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom b zaštitnom listu ispisane su dvije hutbe, na trećem listu je dova koja se uči prilikom obavljanja sedžde-i tilave, a na 5. listu su bilješke o vjenčanju nekih osoba, uputa na turskom jeziku o vjenčanju sa svjedocima bez prisustva bračnog para.

Na prvom a listu su kratice hadiskih djela. Na posljednjem zaštitnom listu je nabrojeno deset životinja koje će ući u džennet, a svaka od njih je u vezi sa jednim od Božijih poslanika.

Iz biblioteke Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku.

2193. ISTO 1635.

L. 144, 21 x 15. Nash, pisan nešto slabijim rukopisom. Po marginama ima dosta komentara i objašnjenja. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom. Papir žućkast, glat; povez polukožni, oštećen i gotovo rastavljen od listova.

Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu su beznačajne bilješke i jedna bilješka iz akaida, a na prvom listu su kratice hadiskih djela, bilješka na turskom jeziku iz tefsira i jedna iz astronomije. Na kraju su razne kraće dove sa tumačenjem pojedinih riječi na turskom jeziku.

Iz biblioteke Elči Ibrahim-pašine medrese u Travniku (v. pečat na početku i na kraju rukopisa).

2194. ISTO 1887.

L. 199; 20,5 x 13.5. Nash i ta'līq, prost i prilično dobro čitljiv. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, ali pri kraju djela ostala je praznina, jer ih prepisivač nije dopunio. Papir bijel, glat; povez kožni sa zatvaračem.

Prepisao Yaḥyā b. Sāliḥ bez oznake datuma, ali je rukopis izgleda iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na prvom a listu je bilješka i pečat ranijeg vlasnika Sulejmana b. Murata 1223/1808. godine.

Pri kraju je nekoliko neispisanih listova.

Uvakufio, za biblioteku Careve džamije u Sarajevu, Ibrahim Pjevo 1232/1816. (Vidi bilješku na 1a listu).

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2195. ISTO 2271.

L. 118; (Folijacija je originalna i označena je crvenim mastilom), 20,5 x 13. Ta'līq, pisan vještom rukom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst prve dvije stranice obrubljen je sa debelom zlatnom lin-

ijom, a na ostalim stranicama sa tankom crvenom linijom. Po rubovima i između redaka ima bilježaka i objašnjenja koja se odnose na tekst djela. Papir žućkast, glat; povez kožni sa utisnutim ornamentima na koricama i zatvaraču. Listovi su prosuti i odvojeni od poveza.

Nema bilješke o prepisivaču niti o datumu prepisa, ali je rukopis vjerovatno iz XVIII stoljeća.

Na početku je nekoliko neispisanih listova, a zatim slijedi sadržaj djela i kratice hadiskih djela, oboje pisano crvenim i crnim mastilom.

Na prvom a listu je brisana i nečitljiva bilješka, te pečat ranijeg vlasnika i noviji pečat biblioteke.

Na 118. listu je bilješka prepisivača na arapskom jeziku u kojoj se kaže da je autor napisao ovo djelo u četvrtak 27. šabana 980/1572. i da je umro u ponedeljak koncem džumadel-evvela 981/1573. godine.

Ispod gore navedene nalazi se bilješka Mehmeda Handžića koja glasi:

فرغ من قرائته و تدريسه لاصحابه فقير رحمة ربه واسير وسمة ذنبه محمد بن محمد بن محمد بن صالح بن محمد الخانجى البوسنوى عفا الله عنه وعن والديه واجداده وغفر له ولهم بمنه وكرمه فى اواسط ذى الحجة الشريفة من سنة احدى وستين وثلثمائة والف فى مدينة سراى بوسنه صانها الله تعالى وجعلها دار امن وايمان ومأوى للاسلام و اهله الى يوم القيامة انه ولى الاسلام واهله. قال بلسانه وكتبه ببنانه الفقير الى الله تعالى محمد بن محمد الخانجى

Na osnovu ove bilješke smatramo da je rukopis bio u vlasništvu H. Mehmeda Handžića.

2196. ISTO 2973.

L. 164; 17,5 x 11,5. Ta'līq, sitan, pisan vještom rukom prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a kur'anski citati i hadisi podvučeni su crvenom linijom. Na marginama ima ponešto i objašnjenja. Papir bijel, glat; povez kožni sa utisnutim ornamentima na koricama i na zatvaraču.

Prepisivač se nije potpisao, a nema ni datuma prepisa, ali je rukopis vjerovatno iz XVIII stoljeća.

Na početku je sadržaj djela i kratice hadiskih djela.

Na prvom i posljednjem listu su noviji pečati ove biblioteke, a na kraju je nekoliko neispisanih listova.

2197. Zbirka (مجموع), 2 3362.

L. 111; 20 x 12,5. Ta'līq, sitniji. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima ispravaka i dopuna, pisanih rukom istog prepisivača. Tekst na većini stranica obrubljena je sa tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom, oštećen.

1. L. 1-101. ISTO

2. L. 103b-111. (رسالة فى الموعظة)

Kratka risala iz propovijedništva o pravednosti vladara, nekim mu'džizama Muhamed a.s., o učenju poglavlja „Al-Mulk", Božijim imenima i razne poučne priče, od nepoznatog pisca. Naslov smo dali prema sadržaju risale.

Početak:

الحمد لله رب العالمين...قال النبى عليه السلام ان الامير العادل والعالم العامل لا تأكل الارض لحمها ولا تبل عظيمهما بل يبق لحما طريًا الى يوم القيامة

Nema podataka o prepisivaču i datumu prepisa, ali smatramo da rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

Na prvoj unutarnjoj korici su neka imena, vjerovatno nečiji dužnici, i stihovi na turskom jeziku.

Na prvom zaštitnom listu je ime bivšeg vlasnika knjige: Muhamed Rešid b. Muhamed Emina Hāfiz-zadea, godina 1254/1838. i jedna poučna izreka na arapskom jeziku.

Na trećem i četvrtom zaštitnom listu je sadržaj prvog dijela u ovoj zbirci, a na prvom a listu su simboli hadiskih djela. Na 102a listu su bilješke iz fikha, prenesene iz raznih fikhskih djela, a na istom b i sljedećem a listu su stihovi na turskom jeziku.

2198. ISTO 3680.

L. 186 (sa označenom folijacijom); 19,5 x 13,5. Nash, pisan vjetom rukom. Na prvoj stranici nalazi se nešto slabiji unvan u kome je ispisan crvenim mastilom naslov djela. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa debelom zlatnom linijom, a ostale stranice obrubljene su sa crvenom linijom. Na marginama ima bilježaka. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir žućkast, glat; povez kožni sa zatvaračem koji je oštećen.

Rukopis je vjerovatno iz XVIII stoljeća.

Na prva dva nepaginirana lista napisan je crvenim i crnim mastilom sadžraj djela od drugog prepisivača.

Na prvom a listu je jedan hadis, dova, bilješka u stihu o pozajmljivanju knjige na čitanje i jedna bilješka iz fikha, prenesena iz djela مشكلات القدورى - sve na arapskom jeziku.

Na kraju je nekoliko neispisanih listova.

Uvakufio Ali-paša Stočević za biblioteku svoje tekije u Mostaru, 1257/1841. (vidi bilješku i pečat na 1a listu).

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2199. ISTO 4180.

L. 161; 20 x 14,5. Poslije prvog lista nekoliko listova je otkinuto i zagubljeno. Nasḫ, pisan nešto debljim perom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima malo komentara. Papir bijel, različite debljine; povez polukožni sa preklopom, a listovi su rastavljeni od poveza.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvoj unutarnjoj korici je bilješka u kojoj se kaže da je neki Mustafa-efendi kupio ovu knjigu za sebe i svoju djecu, godine 1269/1852. Na 1. listu su kratice hadiskih djela i naslov djela. Na zadnjem listu je nijjet (odluka) za učenje hatme i bilješka o jednom predznaku za gladnu godinu. Na istom i sljedećem zaštitnom listu je šest ajeta sa komentarom za ozdravljenje bolesnika, prema kazivanju Qušeyrije.

2200. ISTO 4264.

ناقص فى اوله و آخره

Djelo je manjkavo i na početku i na kraju. L. 122; 20 x 13. Ta'līq, jednostavan. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima ponegdje objašnjenja dotičnog teksta. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; bez poveza, razasut.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

2201. ISTO 2183.

L. 128; 19,5 x 14,5. Nasḫ sa nešto malo ta'līqa. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima objašnjenja i prevedenih riječi na naš jezik, pisane olovkom. Papir bijel, glat; povez kožni, oštećen i rastavljen od listova.

Na kraju je bilješka prepisivača u kojoj se kaže da je autor završio djelo (17. šabana 980/1572, a da je umro u ponedeljak koncem džumadel-evvela 981/1573. godine).

Prepisao Monlā Muḥammad b. Emīn Serdarević Zeničelī (iz Zenice), bez oznake datuma, ali smatramo koncem XIX stoljeća.

Rukopis je bio vlasništvo porodice Serdarević iz Zenice, što se vidi iz imena koja se nalaze na rukopisu: Muhammed Seid, sin Abdullahov i Abdullah Serdarević.

Na početku je ispisan sadržaj djela, kratice hadiskih djela, nekoliko hadisa, dva stiha i jedan citat Abu'l-Layṯa Samarqandije iz djela „al-Bostān" i beznačajne bilješke. Na kraju se nalazi oštećena bilješka o rođenju nekih osoba i jedna prigodna dova.

2202. ISTO 5181.

L. 182; 20 x 12. Nash-ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Na početku je izrađen lijep unvan, koji je usljed vlage oštećen. Po marginama i u proredu na prvih petnaestak listova ima mnogo komentara, pisan veoma sitnim slovima. Tekst prve dvije stranice obrubljen je sa dvije deblje linije. Papir bijel, glat, dohvaćen vlagom, malo oštećen, listovi rastavljeni od poveza; povez je kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica i preklopu, oštećen.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu je sadržaj i kratice hadiskih djela, a na prvom a listu su stihovi na arapskom jeziku.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku.

2203. Zbirka(مجموع), 3 6365.

L. 149; 20,5 x 14,5. Ta'līq-nasḫ. Naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima malo ispravaka. Papir tamnobijel i bijel, dohvaćen vlagom; povez polukožni sa preklopom.

1. L. 1-119. ISTO

2. L. 125b-135. معدل الصلاة (vidi br. 2065,2).

3. L. 138-149. مشكاة الاستنارة فى معنى حديث الاستخارة

Komentar hadisa o istihari. Napisao 'Abdulbarr b. 'Abdulqādir al-Feyyūmī al-Ḥanafī, umro 1071/1660.

Ismail-paša: Ḍayl II, 488; AM I, 498; GAL; G II, 292; GAL; S II, 402.

Početak:

حمدا لمن له الخيرة فيما يختار بقدرته و العزة فى ملكه و ملكوته... اما بعد فيقول المعترف بالعجز فى الموارد و المصادر الفيومى عبد البربن القادر قد طلب منى المولى ان اشرح له حديث الاستخارة... و سميت المسموع فى هذا المجموع مشكاة الاستنارة فى معنى حديث الاستخارة

Autor je djelo podijelio na: uvod, dva poglavlja i završetak

المقدمة فى ذكر كلام الائمة فى سن الاستخارة

الباب الاول فى سياق لفظ الحديث بسنده و الكلام على رتبته عند اهل الحديث

الباب الثانى فى حل الفاظ الحديث الشريفة و التقيد بمعناه الجليل المنيف

خاتمة يستحب تكرير الصلاة و الدعاء

Na kraju pisac kaže da je djelo završio 1048/1638. godine.

Nema podataka o prepisivaču niti datumu prepisa, ali prva dva djela potječu, vjerovatno, iz XVIII stoljeća, pisana rukom istog prepisivača, dok je treće djelo nešto kasnije prepisano, od drugog prepisivača.

Na prvom zaštitnom listu je ime i pečat bivšeg vlasnika knjige: Mustafe Muhibija b. Mustafe, godina 1237/1821. i jedna bilješka na turskom jeziku o ostavci neke službe od strane Ameda b. Abdulllaha, pisana rukom Mula Mestvice. Na 137. listu je bilješka na turskom jeziku iz tesavvufa.

Iz kolekcije Besim-efendije Korkuta.

2204. ISTO 6503.

- ناقص في اوله -

Djelo je poslije prvog lista nepotpuno, zagubljeno je desetak listova. L. 120; 20,5 x 15,5. Nasẖ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima dopuna i ispravaka. Papir tamnobijel, glat, dohvaćen vlagom; povez polukožni oštećen, bez zadnje korice koja je otkinuta i zagubljena.

Prepis potječe iz XVIII stoljeća.

Na predposljednjem listu su kratice hadiskih djela.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Trebinje.

2205. ISTO 6537.

L. 189; 21 x 15. Nasẖ, čitak. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima i u proredu ima komentara i tumačenja pojedinih riječi. Posljednja dva lista su kasnije dopisana. Tekst je obrubljen sa dvije tanke crvene, a rubovi jednom crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, oštećen, dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu su beznačajne bilješke, a na sljedeća dva, koja se oštećena i manjkava, nalazi se sadržaj djela i simboli hadiskih djela.

Rukopis je otkupljen od Selimović Ismaila, imama iz Zvornika, godine 1981.

2206. ISTO 1035.

L. 117; 22 x 14,5. (sa označenom originalnom folijacijom) Nasẖ, jednostavan. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, tanji; povez kožni i dobro očuvan.

Prepisao Fayḏullāh (Fejzulah) b. Isma'īl Ğennetīzāde (Dženetić), u subotu 6. rebiul-evvela 1237/1821.

Prvi nepaginirani list je neispisan. Na 2b - 4. listu je ispisan sadržaj djela, a zatim slijede tri neispisana lista. Na 8a nepaginiranom listu navedeni su simboli hadiskih djela i pripovjedača, koji su navedeni u ovom djelu.

Na 1a paginiranom listu je bilješka o uvakufljenju djela, nekoliko pečata vakifa, stariji i noviji pečat biblioteke.

Uvakufio Dženetić Mustafa-beg b. Fejzulah-beg b. Ismail-beg. 1289/1872. godine.

2207. ISTO 6833.

L. 179 (originalna paginacija); 19 x 14. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom crticom. Po rubovima i u proredu ima malo tumačenja pojedinih riječi u tekstu. Papir tamnobijel, čvrst, malo učadio; povez kožni, sa preklopom, oštećen.

Prepisao 'Alī b. Ṣāliḥ ad-Dumnawī (iz Duvna) 1265/1848-9.

Na početku je sadržaj djela iz kratice hadiskih djela.

Rukopis je otkupljen od Ibrahima Pehlivanović iz Duvna.

2208. ISTO 5437.

L. 295. (sa označenom paginacijom); 17 x 12. Nasẖ, pisan prilično nevještom rukom. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima i bilježaka. Stranice su obrubljene sa crvenom linijom. Papir bijel; povez kožni i malo oštećen.

Prepisao Nu'mān b. 'Abdullāh al-Aqḥiṣārī 1279/1862.

Na početku, kao i u mnogim drugim primjercima ovog djela, nalaze se kratice hadiskih djela i sadžraj.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2209. شرح على الطريقة المحمدية لخواجه زاده 1066.

Komentar na prethodno djelo. Napisao 'Abd an-Naṣīr Ḫōğā-zāde al-Aqšehrī ar-Rūmī, živio u X/XVI stoljeću. U pristupačnim izvorima ne nalazimo nikakvih podataka o autoru, jedino Ahlwardt (VII, 8838) navodi isto djelo, ali i on daje oskudne podatke o autoru. Kod nas je napisan naslov na prvoj stranici i na donjem prerezu listova: خواجه زاده شرح على الطريقة المحمدية

Iz uvoda rukopisa razumijemo, da je autor bio savremenik pisca osnovnog djela Muhammada Bergivije.

Početak:

الحمد لله الذى جعلنا بلطفه و كرمه اهل الايمان و صيرنا بعونه و نصرته من المتابعين لطريقة اهل السنة و الجماعة و العرفان... فلما رأيت تحريرات الشيخ الفاضل العالم

التحرير عبد النصير المشتهر بين الورى بخواجه زاده الاقشهرى الروسى (الرومى) على الطريقة المحمدية

L. 117; 20,5 x 12. Ta'līq, pisan vještom rukom prepisivača. Osnovni tekst označen je sa riječima قوله , pisana crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa debelom zlatnom, a na ostalim sa tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom.

Prepis je završen 1149/1736.

Posljednja tri lista su neispisana. Na više mjesta u rukopisu nalaze se stariji i noviji pečati ove biblioteke.

Uvakufio Meḥmed-efendī Svrzo, sin Muḥamed-agin iz Sarajeva 1931. godine (v. bilješku na 1. zaštitnom listu.)

2210. ISTO 1878.

L. 103; 21 x 14. Nasḫ-ta'līq, jednostavan. Po marginama, na prva dva-tri lista, ima komentara. Riječi قوله pisane su crvenim mastilom. Teskt na prve dvije stranice obrubljen je sa dvije tanke crvene, a na ostalim sa jednom tankom crvenom linijom. Na početku je jedan slab crtež sa crvenim linijama. Papir bijel, glat; povez polukožni, oštećen, sa preklopom.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Uvakufio za Ajni-begov mekteb hadži-Ibrāhīm b. Islām Spužlija, nastanjen u Travniku, a rukopis je predao mutevelliji hadži-Halil-efendiji b. Salihu Hercegliji. (v. bilješku na 1. listu).

2211. المواهب الفتحية على الطريقه المحمدية 3420.

Komentar at-Tarīqa al-Muḥammiyy". Napisao Šayḫ Muḥammad b. 'Alī Muḥammad 'Allān aṣ-Ṣadīqī al-Bakrī al-Makkī, umro 1057/1647.

ḤḪ II, 1112; Ismā'īl-paša: AM II, 283.

Početak:

الحمد لله رب الخليقة المبعود بالحقيقة الباعث حبيبه المصطفى... وبعد فيقول فقير رحمة ربه المنان محمد بن على بن محمد بن علان الصديق البكرى خادم السنة النبوية بالحرم الشريف... سميته المواهب الفتحية على الطريقه المحمدية

L. 532; 22 x 15,5. Nasḫ, pisan debljim perom. Na početku je naslov djela. Osnovni tekst pisan je crvenim mastilom. Na marginama prvih nekoliko listova ima malo komentara. Papir bijel, čvrst; povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica.

Prepisao 'Alī Muḥammad Pazdawī (?) 19. zu-l-kadeta 1153/1741.

Na prvom a listu je nepotpun sadržaj djela i ime bivšeg vlasnika knjige Mehmeda Handžića, godina 1342/1923, pa zaključujemo da je on djelo i uvakufio za ovu biblioteku.

2212. شرح الطريقة المحمدية 2000.

Komentar djela „at-Tariqa al-Muhammadiyya" od nepoznatog pisca. Na kraju djela autor je zabilježio da ga je završio 1066/1655. godine. Naslov u našem rukopisu je: شرح الطريقة المحمديه الموسوم بجديد

Bagdad III, 74; Köprülü III, 165,2.

Početak: نحمدك يا من جعلنا التوفيق سلوك الطريقة المحمدية اهلا

Završetak:

وقد تم الشرح بعون من اسبغ منته علىّ ظاهرة وباطنة سنة ستين وست بعد الالف ليلة الخميس التاسعة من ربيع الاول

L. 305; 20,5 x 13,5. Nasḫ, pisan uvježbanom rukom prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Po marginama ima malo ispravaka i dopuna. Na početku je izrađen lijep unvan u bojama na kome je napisao Bismillah. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa debelom zlatnom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica, koji imaju zlatnu podlogu. Rukopis je prilično očuvan.

Prepisao Ilyās b. Walī b. Muḥammad 11. rebiu-l-evvela 1080/1669.

Na nekoliko zadnjih zaštitnih listova nalaze se razne bilješke, pisane različitim rukopisima i to: dvije-tri bilješke iz fikha, nekoliko stihova na turskom jeziku, dvije fetve o razvodu braka i dvije kratke dove koje se uče pri polasku i povratku sa hadža.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke (v. pečate na početku djela).

2213. الوسيلة الاحمدية والذريعة السرمدية فى شرح الطريقة المحمدية 1620.

Komentar spomenutom djelu at-Tarīqa al-Muḥammadiyya (v. br. 2164). Napisao aš-Šayḫ al-Ḥāǧǧ Reǧeb b. Aḥmad 1087/1676. godine.

ḤḪ II, 1112.

Početak:

الحمد لله الذى هدانا معرفة دينه القويم واكرمنا بنور توفيقه الى صراط المستقيم... اما بعد فيقول الفقير الى الله الصمد الشيخ الحاج رجب بن احمد... وسميته بالوسيلة الاحمدية و الذريعة السرمدية فى شرح الطريقة المحمدية

L. 470; 20 x 13. Ta'līq, jednostavan. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima ispravaka i dopuna. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa debelom zlatnom linijom, a na ostalim sa tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni, oštećen, sa utisnutim ornamentima po čitavoj korici.

Prepisao Muṣṭafā b. Ibrāhīm al-Banālūkawī (iz Banja Luke) 1142/1729.

godine.

(قد وقع الفراغ من هذه النسخة الشريفة بعون الله تعالى على يد الفانية مصطفى بن ابراهيم البنالوقوى... سنة اثنى و اربعين و مائة و الف بعد الهجرة النبوية...)

Na prvih nekoliko lista napisan je sadržaj djela. Na posljednjem b listu je ime i pečat bivšeg vlasnika knjige (Aḥmad b. Faḍlullāh Serhadlī), godina 1152/1739. Na 471. listu je bilješka vakifa, u kojoj ističe kako je došao ovaj rukopis u njegovo vlasništvo i da je izvršio uporedbu sa drugom kopijom, te na marginama greške i dopune dopisao 1159/1746.

Uvakufio hadži Halil-efendi Gračaničewī (iz Gračanice) [1]

2214. ISTO 2437.

- ناقص فى اوله -

Djelo je na početku manjkavo. L. 230; 20 x 145. Nasḫ, jednostavan. Poglavlja su pisana crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Na marginama ponegdje ima malo komentara. Papir bijel, čvrst, povez polukožni sa preklopom, oštećen.

Prepisao Muḥammad b. Muṣṭafā Yesārī-zāde (Ljevaković) at-Trāvnikī (iz Travnika), rođen u mahali Osoje, 1146/1733. godine.

(قد وقع الفراغ من تمنيق شرح طريقة الاحمدية على يد اضعف العباد محمد بن مصطفى الشهير بيسارى زاده التراونكى مولدا بمحلة اوصيه غفر الله له... غرة محرم سنة ١١٤٦)

Na posljednjem zaštitnom listu je bilješka na turskom jeziku o isplati nekog duga.

Uvakufio Mustafa-efendi Ruždić.

2215. ISTO 4694.

L. 473; 20 x 12. Ta'līq, sitan, pisan vještom rukom prepisivača. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa debljom i tankom zlatnom linijom, a na ostalim stranicama obrubljen je sa tankom crvenom linijom. Osnovni tekst, također, je podvučen crvenom linijom. Papir bijel, glat, na početku dohvaćen vlagom; povez kožni sa utisnutim ornamentima na koricama.

Prepisao Aḥmad Fojničevī (iz Fojnice) u Gazi Husrevbegovoj medresi u Sarajevu, 1165/1743. godine.

(تمت الوسيلة الاحمدية على الطريقة المحمدية على يد عبد الضعيف الراجى رحمة ربه اللطيف المسمّى باحمد الفوينچه وى وقت طلب العلم بمدينة سراى فى مدرسة خسرو بك ... فى سنة ستة وخمسين ومائة و الف)

1) Kasim Dobrača: Katalog arapskih, turskih i perzijskih rukopisa, svezak II, 1465, str.576.

Na prvom zaštitnom listu je bilješka:

من ودايع الدهر عند اقر الورى احمد بن ابراهيم بن احمد الفوينچه وى غفر الله له...

Na osnovu ove bilješke smatramo da je ovo puno ime našeg prepisivača.

Prvi b i drugi a zaštitni list ispisani su djelomično olovkom sa beznačajnim bilješkama i nekim računima, kao i zaštitni listovi na kraju djela, a tu se nalazi i nekoliko pečata, vjerovatno ranijih vlasnika, koji su nečitljivi.

Iz biblioteke Muhamed Šefket-efendije Kurta (v. dva četvrtasta pečata na 2a listu).

2216. ISTO 3745.

L. 360 (sa označenom originalnom folijacijom); 30,5 x 20,5. Nasḫ, prost, pisan nevještom rukom. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Prva stranica ukrašena je unvanom u bojama, slabije izrade. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa zlatnom linijom, a na ostalim stranicama sa dvije tanke crvene linije. Papir bijel, deblji; povez kožni, prilično oštećen i gotovo odvojen od listova. Na koricama i preklopu utisnuti su ornamenti.

Prepisao Muḥammad Nu'mān b. aš-Šayḫ Aḥmad Nu'mān al-Muntabī, u ponedeljak, zadnji dan džumadel-ahira 1171/1758. godine.

Na prvom zaštitnom listu neko je kasnije boljim rukopisom napisao sadržaj djela, koji nije završen, a zatim slijedi četiri neispisana lista.

Na naslovnoj stranici nalazi se naslov djela i jedan ovalni pečat, u kome se može pročitati jedan kur'anski ajet i ime hadži-Muḥammad.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2217. ISTO 903.

ناقص فى اوله وآخره

L. 169; 21,5 x 15. Nasḫ sa malo ta'līqa, pisan u zgusnutim redovima. Osnovni tekst podvučen je crnim linijama. Papir bijel, oštećen, a listovi prosuti i rastavljeno od poveza koji je kožni, sa preklopom.

Prepisao bivši vlasnik knjige Muḥammad b. Aḥmad, vjerovatno, u XVIII stoljeću. (v. bilješku na 1. zaštitnom listu).

Na 1. zaštitnom listu su izvodi iz istog djela, hadisi i ime drugog bivšeg vlasnika knjige Yūsuf b. Murād. Na slijedećih nekoliko listova ispisan je sadržaj djela. Na kraju su bilješke iz fikha i fetve.

2218. ISTO 1240.

L. 411; 19,5 x 12,5. Ta'līq, sitan, pisan rukom vještog prepisivača. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Po marginama ima malo komentara. Na vrhu prve stranice, umjesto

unvana, nacrtan je pravougaonik sa zlatnom podlogom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa dvije deblje zlatne linije, a na ostalim tekst i margine - sa tankom crvenom linijom. Papir bijel i svijetlo-plav, glat; povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Prvih osam listova predviđeno je za sadržaj, ali on nije napisan. Iza ovih listova nalazi se bilješka na turskom jeziku, u kojoj se kaže da je Nuri efendi uzeo u naruč ovu knjigu od Mehmed-efendije, sina Šakir-efendije Muftića, godine /12/89/1872. Na početku i na kraju su noviji pečati ove biblioteke.

2219. ISTO 2434.

جلد اول

L. 321; 20 x 14. Prvi svezak. Neko je na kraju namjerno odrezao zadnji list. Nash-ta'līq pisan nešto debljim perom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Po marginama ima malo dopuna i ispravaka. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom listu je jedna izreka na arapskom jeziku, neko ime Muhamed-efendi b. Bekir-zade Ahmad-efendi iz sandžaka Konje, iz kaze... (nečitljivo), te naslov djela i ime pisca, dva stiha na turskom jeziku i pečati ove biblioteke. Na kraju odrezanog lista je godina rođenja nekog Munla Saliha 1227/1812.

Uvakufio Mustafa-efendi Ruždić.

2220. ISTO 4474.

ناقص فى آخره

L. 77; 21,5 x 15. Djelo je na kraju manjkavo, prepisivač ga nije završio. Nash. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kartonski, rastavljen od listova i oštećen.

Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na 1a listu napisan je naslov djela.

Iz biblioteke Ulema medžlisa u Sarajevu.

2221. ISTO 5318.

(ناقص فى آخره)

Djelo je na kraju nepotpuno, a i u sredini djela ima na nekoliko mjesta neispisanih listova. L. 119; 20 x 15. Nash. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Papir bijel, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni.

Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na prvih nekoliko listova ispisan je sadržaj djela.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2222. ISTO 6082.

ناقص فى اوله وآخره

L. 264; 31 x 20. Nash sa nešto ta'līqa krupniji, pisan, izgeda, rukama dvojice prepisivača. Kur'anski ajeti i hadisi, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Na marginama ima poneka i bilješka. Papir bijel, glat; povez polukožni, oštećen i odvojen od listova.

Rukopis je, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom a listu neko je kasnije napisao nekoliko puta naslov djela, a tu je i ime bivšeg vlasnika, napisano plavom olovkom.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2223. ISTO 3930.

L. 571 (sa označenom folijacijom); 21,5 x 14,5. Nash, sitan, pisan rukom vještog prepisivača. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa debelom zlatnom i jednom tankom crvenom linijom, a na ostalim stranicama sa nešto tanjim zlatnim linijama, koje su na mnogim listovima oštetile papir, pa izgleda da je rezan nekim oštrim predmetom. Osnovni tekst podvučen je crvenom tankom linijom. Papir žućkast, tanji, glat; povez kožni sa utisnutim ornametima na sredini korica i na zatvaraču.

Prepisao Muṣṭafā Ḫulūṣī b. Muḥammad b. Ṣun'ullāh, imam i hatib u Havadže Rustemovoj džamiji, rebiul-evvela 1222/1807.

(وقد وقع الفراغ من تحرير هذا الشرح... على يد اضعف العباد مصطفى الخلوصى بن محمد بن صنع الله الخطيب الامام لجامع خواجه رستم و معلم الصبيان لمكتب دار السعادة الشريفة محمد اغا من تلاميذ افضل الخطاطين الحاج عبد الله افندى الادرنوى فى تحرير ربيع الاول من شهور سنة اثنا وعشرين ومائتين والف...)

Na početku je napisan sadržaj djela.

Uvakufio 'Alī-pāšā Stočević ('Alī Gālib) za biblioteku svoje tekije u Mostaru, 1257/1841. (v. bilješku i pečat poslije sadržaja djela).

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2224. ISTO 610.

L. 393; 25 x 18. Nash pisan prilično vještom rukom. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Tekst na prvih pet listova obrubljen je sa dvije tanke crvene linije, a na ostalim listovima sa jednom linijom. Na rubovima ponegdje ima i bilježaka. Papir bijel, glat; povez polukožni.

Prepis završen 1233/1817. godine.

Na prvom a listu je bilješka prepisivača sa datumom početka prepisivanja djela, te stariji i noviji pečat biblioteke. Na 1b listu su znakovi hadiskih

djela, a zatim sadržaj djela oboje pisano crnim i crvenim mastilom. Na margini posljednjeg lista su stihovi na arapskom i turskom jeziku većinom o duši. Na kraju su dvije bilješke, vjerovatno, vlasnika djela.

Prva bilješka:

و انا الفقير اسماعيل صبرى مفتى ف بوسنه يكى بازارى الملقب بسيروزى زاده سنة ١٢٣٣

Druga bilješka:

من... التقدير الى يد الفقير شيخ مصطفى اليكى بازارى و كان ابنه حاكما ف سنة ٨٣ (١٢) و هجر الى سراى بوسنه.

Iz biblioteke Gazi Husrev-begove medrese.

2225. ISTO 982.

L. 342; 23,5 x 16,5. Ta'līq, sitan. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa zatvaračem.

Prepisao Muṣṭafā b. Fayḍullāh (Dženetić) polovinom rebiul-evvela 1243/1827.

(قد وقع الفراغ من تحرير هذا الشرح الشريف ف نصف الشهر ربيع الاول من شهور سنة ثلاث و اربعين و مائتين و الف بعد الهجرة... عن يد اضعف العباد مصطفى بن فيض الله...)

Na 1. listu nalazi se naslov djela i ime autora, stariji i noviji pečat ove biblioteke, te bilješke vakifa i njegov pečat.

Uvakufio prepisivač Dženetić Muṣṭafā-beg b. Fayḍullāh-beg b. Ismā'īl-beg, za svoje muško potomstvo (evladijjet vakuf), 1289/1872.

2226-2227. كنوز الرموز ف شرح الطريقة المحمدية 1934,1935.

Komentar „Ṭarīqati Muḥammadyi" koji je napisao Muḥammad ar-Rāzi al-Qayṣarī al-Ḥanafī, umro 1130/1717.

Pisac je ovaj komentar napisao u tri sveska. Mi posjedujemo drugi i treći svezak.

ḤḤ II, 1112; AM II, 314; O.M. I, 315; GAL, S II, 656

Početak:

الحمد لمن قدر الخير و الشر... قوله الفصل الثالث و هو آخر فصول الباب الثاني ف التقوى

S v e z a k d r u g i. L. 253; 21,5 x 15. Nash-ta'līq, pisan vještom rukom prepisivača. Riječi ( ) pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima komentara, pisan vrlo sitnijim slovima, od istog prepisivača. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Tekst je obrubljen sa jednom, takođe, crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica.

Na prvom listu nalazi se naslov djela, ime pisca, ime bivšeg vlasnika i njegov pečat: hadži-Mustafa, kadija i ime vakifa.

S v e z a k t r e ć i. L. 205; 21 x 13,5. Ostali opis je isti kao i u drugom svesku.

Na kraju je bilješka u kojoj se kaže da je pisac djelo završio 18. zul-hidžeta 1124/1713. godine.

Oba sveska prepisao isti nepoznati prepisivač, bez oznake datuma, ali, vjerovatno, u XVIII stoljeću.

Na prvom listu trećeg sveska iste su bilješke kao i u drugom svesku, a ovdje je još bilješka na arapskom jeziku iz koje se razumije da neki Mahmud, muderis u svojoj medresi u gradu Qaysaru, daje pohvalu ovom djelu. Tu je i njegov pečat.

Uvakufio Mehmed-efendi Svrzo, sin Muhamed-agin, godina 1931.

2228-2230. رموز الكنوز ف شرح كنوز الرموز 1937, 1936, 1938.

Glosa ili superglosa predhodnom komentaru u tri sveska, od istog pisca. Prema nekim izvorima prethodno djelo je komentar, dok je, prema nekim drugim glosa. To isto važi i za ovo djelo. Međutim, u ovom našem rukopisu zabilježeno je da je ovo superglosa, pa je onda, prema tome, predhodno djelo glosa.

ḤḤ II, 1112; O.M. I, 315; AM II, 314.

Početak:

يا واجب الوجوب و يا مفيض الخير و الجود... و بعد فلما وقعت لاتمام الشرح بعناية الله الملك العلام... و سميته برموز الكنوز

S v e z a k p r v i. L. 122; 21 x 13. Nasẖ - ta'līq. Po marginama ima malo komentara. Riječi ( ) pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica.

S v e z a k d r u g i. L. 119; 21 x 12. Ostale karakteristike rukopisa su iste kao i kod prvog sveska.

Početak:

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيد المرسلين محمد و آله و صحبه اجمعين نعم المولى و نعم المعين عليه نتوكل

S v e z a k t r e ć i. L. 133; 21 x 13. Ostali opis je isti kao i kod prvog i drugog sveska.

Početak: الحمد لله ذى العظمة والجلالة و الصلاة على محمد

Završetak:

و الحمد لله رب العالمين فيه ايماء الى طريق رد العجز الى الصدر فتدبر قد نجزت الحاشية

على يد جامعها العبد الضعيف المذنب النحيف رمزى محمد حف بعون الصمد فى ثامن
عشر ذى الحجة من شهور عام اربعة وعشرين و مائة و الف

Iz ove bilješke na kraju djela, a ista ovakva bilješka je i na prethodnom djelu, razumijemo da je djelo završeno ili prepisano 1124/1712. godine. Bez obzira da li se radi o autografu ili prepisu, čudi nas kako je moguće napisati u ili prepisati, odnosno završiti oba djela u isti dan.

Rukopis potiče iz XVIII stoljeća. Sva tri ova sveska, kao i prethodna dva, pisana su istom rukom i bili su u posjedu kod istog vlasnika.

Na sva tri sveska je na početku ime i pečat bivšeg vlasnika rukopisa: hadži-Musatafa, kadija, bilješka vakifa, te stariji i noviji pečati ove biblioteke.

Uvakufio Ismet-efendi Svrzo, sin Vejsil-efendije iz Sarajeva.

2231. البريقة المحمودية فى شرح الطريقة المحمدية 480.

Komentar prethodnom djelu u jednom svesku (الطريقة المحمدية) koji je napisao Abū Sa'īd Muḥammad b. Muṣṭafā al-Ḫādimī, umro 1176/1762. godine.

ḪḪ II, 1113; Ismail-paša, Ḍayl I, 180; AM II, 333.

Početak: الحمد لله الذى جعلنا خير امم امة مرحومة مغفورة مثابة غاية كرم

L. 545 (sa označenom folijacijom); 23,5 x 15,5. Ta'līq, sitan. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom. Papir bijel i žut, glat; povez kožni, sa utisnutim ornamentima na koricama, a ima i futrolu koja je malo oštećena.

Prepis završen 1190/1776. godine.

Na prvom a zaštitnom listu nalaze se stihovi na arapskom jeziku o etici, pečat bivše Šehdi-efendijine biblioteke i noviji pečat ove biblioteke.

Na drugom a zaštitnom listu je bilješka, također na arapskom jeziku, o uvakufljenju knjige, a iz koje se može razumjeti da je neki Hadži-Pašo-zāde Memiš-aga, oficir carske vojske Užica, uvakufio, ovu knjigu za Carevu biblioteku u Sarajevu, 1223/1808. godine.

Poslije ove bilješke slijedi nekoliko neispisanih listova, a zatim je napisan naslov djela i početak pisanja sadržaja.

Na 1a listu je bilješka (potvrda) na arapskom jeziku sarajevskog kadije Šayḫ-zādea as-Sayyida Muḥammada Sa'd-a o valjanosti prethodne bilješke o uvakufljenju knjige, njegov pečat i pečati obe biblioteke.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2232. ISTO 3817.

L. 459; 26,5 x 15,5. Ta'līq, pisan vještom rukom prepisivača. Naslov je napisan na prvom zaštitnom listu. Na početku je izrađen unvan sa zlatnom bojom. Osnovni tekst podvučen je crvenim linijama. Po marginama ima mnogo komentara. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa debelom zlatnom linijom, a na ostalim sa tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni, presvučen zelenim platnom.

Prepisao Valiyuddīn, hatib u džamiji Ešref-zade, u gradu Bekšeheru, b. 'Oṯmān b. 'Alī, rodom iz kaze Belvirana (?), iz sela Lahdaret, 1210/1795.

Na prvom listu je jedna brisana i nečitljiva bilješka i pečat u kome se može pročitati ime hafiz Valiyuddin..., pa zaključujemo da je to pečat gore navedenog prepisivača.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2233. ISTO 5732.

(الجزء الثانى والثالث)

Drugi ili treći svezak. L. 230; 22 x 15. Nasḫ, pisan vještom rukom. Kur'anski citati i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2234. ISTO 6802.

L. 554; 21,5 x 15,5. Ta'līq, sitan. Osnovni tekst podvučen je crvenom ili crnom linijom. Po rubovima ima ispravaka i dopuna. Papir bijel, glat, tanji, listovi prosuti; povez kožni, sa preklopom, oštećen; prva korica otkinuta i zagubljena.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na 11. listu, na rubu, bilo je zabilježeno ime ranijeg vlasnika, ali je, prilikom uvezivanja, knjigovezac smanjio rub knjige, tako da je ostao samo uobičajeni početak, a ispod toga i godina 1211/1796.

Na više mjesta u rukopisu nalazi se veliki pečat vakifa, koji je teško čitljiv, ali smo uspjeli pročitati ime: 'Abdullāh b. Ibrāhīm, godina 1295/1878.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Travnik.

2235. Zbirka(مجموع).2 2717.

L. 166+2; 20,5 x 13,5. Nasḫ sa nešto ta'līqa, od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po marginama ima malo dopuna i ispravaka. Na početku prve stranice izrađen je lijep unvan u bojama. Tekst je obrubljen sa debelom zlatnom linijom. Papir žućkast i bijel, glat; povez kožni sa preklopom, ukrašen zlatnim ornamentima na sredini korica.

1. L. 1-37. **مفتاح التقى (مختصر الطريقه المحمدية)**

Skrećena prerada „aṭ-Ṭarīqa al-Muḥammadiyya". Napisao Rābiṣ 'Alī-efendī aṭ-Ṭarābūzānī, čija nam je biografija nepoznata. Naslov djela i ime autora je prema našem rukopisu, jer u pristupačnim izvorima ne spominje se ovo djelo niti njegov autor, pa je, prema tome, vrlo rijetko. Djelo je podijeljeno na poglavlja i faslove, kao i osnovno djelo.

Početak:

الحمد لله هدانا الى اليقين الحق و حق اليقين ... و بعد فقد طابق العقل و النقل على فناء الدنيا الدنية.. انتخبت منها مختصرا خاليا عن اكثر الامثلة و الشواهد... و عزمت ان اسميه بمفتاح التقى... و رتبته على ما رتبها عليه من الابواب و الفصول

Prepisao Aḥmad b. Muḥammad b. al-Ḥāǧǧ Aḥmad Qūš-Adawī, nastanjen u tekiji Ḥakīm Čelebije, u nedelju mjeseca ramazana 1171/1758.

2. 1.47b-166. **مصباح الهدى فى شرح مفتاح التقى**

Glosa na gore navedeni komentar, od istog autora. Naslov djela i ime autora i ovdje je prema rukopisu. Osnovni tekst podvučen je crvenom linijom.

Početak:

الحمد لله الذى خلق الانسان من صلصال كالفخار.. و بعد فان اول ما يصرف اليه الاعمار.. وسميته مصباح الهدى فى شرح مفتاح التقى

Prepisao Ḥasan b. Ibrāhīm 17. džumade-l-ula 1161/1748.

Na drugom zaštitnom listu je naslov djela, a na listovima 39-45 ispisan je sadržaj komentara. Na 47. listu je naslov drugog djela i ime autora, iz pera drugog prepisivača. Na 167. listu su tri verzije dova koje se uče u namazu prije selama (istupanje iz namaza), prenesene iz djela:

مصابيح السنة　　عناية شرح هداية

Na 168a listu je također jedna dova, prenesena iz tefsira od Ǧalāluddīna Sujuṭije, a na istom b listu su dvije bilješke iz fikha i bilješka na turskom jeziku o genealogiji Muhammeda, a.s. od Ibrahima pejgambera.

2236. Zbirka (**مجموع**), 2 **4834.**

L. 162; 20 x 14. Nasḫ i ta'līq, od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom crticom. Po rubovima, u drugom dijelu, ima ispravaka. Papir tamno-bijel i bijel, čvrst, glat, dohvaćen vlagom, prosut; povez kožni, sa preklopom.

1. L. 1-29. **مرشد المتأهل**

- ناقص فى آخره -

Djelo je na kraju nepotpuno, za desetak listova.

Uputa o valjanom životu, posutpku i vladanju u braku, za oženjenog i

onog koji se namjerava ženiti. Napisao Šayḫ Muḥammad Quṭbuddīn al-Iznīqī, umro 821/1418. (v. I, str.252. i 2161,2).

Početak: الحمد لله الذى خلق من الماء بشيرا فجعله نسبا وصهراً...

Pisac u uvodu kaže da ga je na ovaj rad potaklo nekulturno i neislamsko ponašanje žena i ljudi u njegovo vrijeme, pa je želio, da to loše stanje popravi izlažući islamske pouke o tome. On se mnogo tuži na svoje savremenike i na njihovo držanje i vladanje u vjersko-moralnom pogledu. Zato nam ovaj rad, između ostalog, može poslužiti i kao uvid u to doba i kao izvor podataka o tadanjim vjersko-moralnim prilikama u muslimanskom društvu, bar njegova kraja.

Djelo je podijeljeno na 11 poglavlja (faṣl), koja pisac nabraja u uvodu djela.

الفصل الاول - فى ترغيب النكاح و ترهيبه

الفصل الثانى - فى فوائده

الفصل الثالث - فى آفاته

الفصل الرابع - آداب العقد و النكاح

الفصل الخامس - فى ان اى الرجال خير للزوج و ايهم شرّ

الفصل السادس - فى حق الزوجة على الزوج

الفصل السابع - فى حق الزوج عليها و فضائل خدمتها

الفصل الثامن - فى آداب الوليمة...

الفصل التاسع - فى آداب الولادة و حقوق الولد على الوالدين

الفصل العاشر - فى فضائل برّ الوالدين

الفصل الحادى عشر - فى صلة الرحم

2. L. 30-162. شرح الاربعين البركوية للبركوى و آقكرمانى

Djelo je na početku nepotpuno. ناقص فى آخره

Komentar Bergivijine zbirke 40 hadisa. Komentarisali Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birgawī, umro 981/1573. i Muḥammad b. Muṣṭafā al-Aqkarmānī, umro 1174/1760. (v. I, 575, str.360).

Prepis pod tačkom 1 potječe, vjerovatno, iz XVII stoljeća, a pod tačkom 2 je s kraja XVIII ili početkom XIX stoljeća.

Na drugom zaštitnom listu je naslov drugog djela u zbirci i stihovi na arapskom jeziku od Imāmi Šāfije. Na kraju su dva neispisana lista.

2237. ISTO **4678.**

L. 39; 22 x 13,5. Nasẖ. Po marginama ima dopuna i ispravaka. Na mnogim listovima pismo je oštećeno. Papir bijel, glat; povez kožni.

Prepis potiče, vjerovatno, iz druge polovine XVIII ili prve polovine XIX stoljeća.

Na 40a listu je poučna izreka na arapskom jeziku, a na istom b listu i sljedećem 41. listu su stihovi na turskom jeziku, od sljedećih autora: Gufte-i sultan Muṣṭafā, Rāgib-paša, Defterdār 'Abdī-efendī, Lezīzī-efendī i Maḥmūda.

Na kraju je dvadesetak neispisanih listova, koji su olovkom išarani, a na zadnjim listovima su neki računi.

2238. Zbirka (مجموع), 2 **1183.**

L. 69; 22 x 14,5. Nasẖ - ta'līq, sitan, složen, pisan vještom rukom. Naslovi su pisani crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crvenom linijom. Papir bijel, čvrst; povez polukožni.

1. L. 1-39. ISTO

Završetak djela:

...و ينزل العمّ والاخ الاكبر و الخال بمنزلة الوالد و ينزل الخالة و العمة والاخت الكبيرة بمنزلة الام وذلك ق توقير والخدمة والاطاعة. وق الحديث: حق كبير الاخوة على صغيرهم كحق الوالد على ولده واذا وجد قريبه مملوكا يشتريه و يعتقيه فان ذلك من تمام الصلة والبرّ.

Slijedi nekoliko dova kao zahvala Bogu na završetku djela.

Prepisao Fayḍullāh b. Ismā'īl Dženeti-zade (Dženetić), u ponedeljak 14. zu-l-kadeta 1236/1820.

تمت بعون الله الملك المتعال ق يوم الاثنين اربعة عشر من شهر ذى القعدة لسنة ست وثلثين ومائتين والف بعد الهجرة النبى عليه افضل التحية. والحمد لله رب العالمين.

Ime prepisivača spomenuto je i na koncu drugog dijela u ovoj zbirci. (Dženetići su poznata porodica sarajevskih vakifa).

2. L. 41-69. **دقائق الاخبا وحقائق الاثار**

(v. br.2127)

Završetak djela:

و ق الجنة لا ينفد طعامها و ان اكل منه شيء نظيره ق الدنيا القرآن يعلمون الناس و يعلمونه وهى حالة لا ينقص منه شيء. قال النبى صلعم ان اهل الجنة يأكلون يتفكهون ثم يصير طعامهم و شرابهم ريحاً كريح المسك يخرج. تمت الكتاب بعون الله

Prepisao isti navedeni prepisivač, mjeseca džumadel-ula 1237/1821.

(قد وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب عن يد اضعف العباد... فيض الله بن اسماعيل الشهير بجنتى زاده... ق شهر جماذى الاولى لسنة سبع وثلثين و مائتين و الف بعد الهجرة النبى عليه افضل التحية... والحمد لله رب العالمين

Uvakufio kao evladijjet-vakuf Muṣṭafā-beg b. Fejzullāh-beg b. Ismā'īl-beg Dženetić (sin prepisivača), 1289/1872. (v. bilejšku i njegov lični pečat na prvoj naslovnoj strani). Tu je i stariji i noviji pečat ove biblioteke.

2239. ISTO **6147.**

L. 30; 21,5 x 14. Nasẖ. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima ispravaka i dopuna. Papir bijel, glat, dohvaćen vlagom, oštećen; povez polukožni, također oštećen.

Prepis je završen 1252/1836.

Na kraju su hadisi i dove.

2240. ISTO **2977.**

U vrhu prve stranice naslov je: هذا كتاب مرشد المتأهلين

L. 60; 16.5 x 12,5. Nasẖ, čitak, pisan širokim perom, uvježbanom rukom. Naslovi i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima listova ima bilježaka u vezi sa tekstom, pisanih rukom istog prepisivača. Papir bijel, deblji, čvrst; povez polukožni.

Prepis dovršen 1268/1851.

Na posljednjoj strani (list 60b) je formular na turskom jeziku za sklapanje braka po opunomoćenim osobama (vekil).

Na listu 61a je dova mladencima, koja se uči prilikom sklapanja braka i stupanja u bračni život (دعاء كردك).

Uvakufio hafiz 'Abdullāh Bušatlī-zāde (Bušatlić), vrhovni kadija u Sarajevu, 1354/1935. (v. otisnut pečat na više mjesta u rukopisu).

(Vakif je umro 1. novembra 1947. godine).

2241. ISTO **3377.**

U vrhu prve stranice naslov je: هذا كتاب مرشد المتأهل

L. 48; 21 x 16,5. Nasẖ, krupniji, sa nešto ta'līqa, djelomično vokaliziran, pisan uvježbanom rukom; u pismu ima grešaka. Naslovi manje pisani crvenim, a više crnim mastilom. Papir plavkast, glat. Tekst je obrubljen crvenim linijama. Po rubovima listova ima bilježaka, koje se odnose na tekst. Povez polukožni.

Prepis dovršen 1274/1857.

Na naslovnoj strani je besmela, jedan hadis i jedna poslovica.

2242. ISTO 3367.

L. 87; 20 x 14,5. Nasẖ, krupniji, vokaliziran, pisan u proredu, nevještom rukom. Naslovi pisani crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene crvenom crticom. U pisanju ima grešaka. Papir bijel, (izuzev lista 34, koji je žućkast), deblji, čvrst. Povez polukožni.

Prepis potječe iz prve polovine XIX stoljeća.

Na unutarnjoj strani prve korice nalazi se pogrešno napisana i nejasno pisana bilješka na turskom jeziku, iz koje bi se moglo razumjeti da sadrži datum nekog braka /1264/1847/.

Bilješka je, čini se, pisana rukom prepisivača.

Na naslovnoj strani je bilješka, također na turskom jeziku, u kojoj se kaže da je neki umrli dobrotvor uvakufio ovaj rukopis za mekteb u Dīvān Kātib mahali u Sarajevu.

Poslije završetka nalaze se dva hadisa, pisana rukom prepisivača.

2243. ISTO 3252.

U rukopisu je naslov kasnije stavljen: (كتاب) مرشد المتأهل

L. 27; 24,5 x 17,5. Ta'līq sa nešto nasẖa, pisan širokim perom, vještom rukom. Papir bijel, deblji, čvrst; povez polukožni.

Prepisao Muḥammad Ḥasīb b. Luṭfullāh Edīb Ḥāfiz-zāde (Hafizović), u kasabi Čelebi Pazar (Rogatica), - bez oznake datuma.

Bilješka na kraju:

(كتبه الفقير الحقير.. محمد حسيب بن لطف الله اديب حافظ زاده بقصبهٔ جلبي بازاري...)

Prepis je, držimo, iz prve polovine XIX stoljeća.

2244. ISTO 3891.

U rukopisu je naslov: هذا كتاب مرشد المتأهل

L. 47; 23,5 x 17,5. Ta'līq, krupniji, sa nešto nasha, pisan širokim perom, vještom rukom. Naslovi su pisani crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crvenom crticom. Po širokim rubovima nekih listova ima bilježaka u vezi sa tekstom, pisanih rukom istog prepisivača. Papir bijel, deblji, glat, čvrst; povez papirni.

Prepis je iz prve polovine XIX stoljeća.

Uvakufio 'Alī Gālib-pāšā Stočević, za biblioteku svoje tekije, koju je podigao u Mostaru, 1260/1844. (v. bilješku i njegov veliki pečat na naslovnoj strani).

2245. Zbirka(مجموع)2 3059.

L. 110; 19,5 x 14,5. Nasẖ, starinski, složen, pisan vještom rukom. Papir tamno-bijel (u prvom djelu) i bijel (u drugom), deblji, glat, čvrst. Povez polukožni, oštećen.

1\. L. 1-49. كتاب شرح البسملة

(لشيخ احمد بن عبد الحق السنباطى)

Komentar risali o Besmeli. Osnovno djelo ( ) o značenju Besmele i o njenom vjerskom značenju, napisao je Al-Qāḍī, Abū Yaḥyā, Zakariyyā b. Muḥammad, al-Anṣārī, umro 926/1519. (v. II, 1312,1), a ovaj komentar toj risali napisao je Aḥmad b. 'Abdulḥaqq as-Sanbāṭī, umro 990/1582.

Komentar je dovršio 972/1564.

GAL, G II, 99; GAL, S II, 119; Ahewardt II, 2276.

Početak osnovnog djela: الحمد لله على ما تفضل به على من نعمائه

Završetak osnovnog djela:

...ان تؤمن بما اجتمعت الائمة عليه من التحليل والتحريم وغيرها. والله اعلم

Početak komentara:

الحمد كما ينبغى لجلال وجهه الدايم...وبعد فهذا شرح لطيف على المقدمة التى وضعها شيخ الاسلام...ابويحيى زكريا الانصارى الشافعى فى الكلام على البسملة والحمدلة

Osnovni tekst pisan je crvenim mastilom.

Prepis potječe iz XVII stoljeća.

Prepisivač je, sudeći po pismu jedne bilješke na naslovnoj strani. Aḥmad al-Qaṣrī al-Ḥanafī, iz Kaira (?)

(من نعم الله وفضله على الفقير الحقير احمد القصرى الحنفى الامام الصالح بباب زويله...)

2\. L. 51-110. كشف الحجاب والرّان عن وجه اسئلة الجان

(للشيخ الشعرانى المصرى، صاحب الميزان)

Odgovor na pitanja, postavljena od strane džinna (nevidljivih bića).

To je odgovor na razna i brojna pitanja, iz raznih područja, a naročito iz područja akaida i tesavvufa. Pitanja su - navodno - autoru uputili vjernici (mu'mini) od džina, i dostavili mu ih ispisana na jednom papiriću, preko svog kurira, koji mu je došao u stan u liku psetanca i donio mu u ustima taj papirić i ostavio mu ga. Autor je, na tom papiriću, pročitao jasna pitanja i na njih je napisao odgovor, - što čini ovaj njegov rad.

Sam naslov rada, u doslovnom prevodu, glasi: „Uklanjanje zastora i koprene sa lica pitanja, što ih postaviše džini".

Djelo je napisao 955/1548. Abu'l-Mawāhib, 'Abdulwahhāb b. Ahmad b.

'Alī, aš-Ša'rānī, umro 973/1565.

ḤḤ II, 1488; GAL, G II, 336,4 (str.442); GAL, S II, 464; Ahlwardt 2123 (str.464); Kairo I, 347.

Početak:

بسم الله...وبه نستعين ونتوكل وعيله فليتوكل المتوكلون...فهذه اسئلة غريبة سألنى عنها مؤمنوا الجان ـ حفظهم الله تعالى ـ وطلبوا منى الجواب عنها...وها أنا شارع فى اجوبتهم بحسب ما يفتح الله تعالى به فى الوقت ـ وهو حسبى ونعم الوكيل ـ وسميتها بكشف الحجاب والرّان عن وجه اسئلة الجان...

Nasẖ, pisan vještom rukom, velikim dijelom vokaliziran. Naslovi i istaknute riječi pisani su crvenim mastilom.

Prvo pitanje, koje su džini postavili autoru:

سألونى عن السبب الذى اخرج الخلق من شهود تنزيه الحق المطلق الى وقوفهم مع التشبيه فاجبتهم: سبب خروج العبد عن ذلك بعده فى شهوده عن حضرات الحق

Drugo pitanje:

وسألونى عن الاتحاد الذى يشير اليه القوم هل هوما يشير اليه اهل الالحاد

Koliko smo mogli ustanoviti iz rukopisa (po riječima: وسألونى ـ فاجبتهم koje su pisane crvenim mastilom), u ovom djelu ima 77 pitanja.

Posljednje je pitanje:

وسألونى كيف صحّ منا ومنكم تعقّل الوحدة ونحن لا نتعقل انفسنا الا اثنين روح وجسم ومن يشهد اثنين كيف توحيده فاجبتهم: ليس تركيبنا من روح وجسم اثنين وانما هو واحد لطيف وكثيف باطن وظاهر فهو واحد

Završetak djela:

وقد اطلعت على هذا الشجاعات كثيرة من الانس ممن كان لا يتعقل وجود الحق فعل الحق تعالى وحده من دونه مشاركة احد له غزال عنه الشك، والحمد لله رب العالمين انتهت الاجوبة عن سؤالكم ايها الاخوان من الجان...وقد اجبتكم بحكم الوقت وبما فتح الله تعالى بعد ذلك بما هو اوفى منه، ولله الحمد اوّلا وآخرا...ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم...

Prepis je iz XVIII stoljeća.

Na naslovnoj strani pod t.1, ispod naslova nalaze se dva poduža hadisa.

U vrhu, pored naslova, su dvije bilješke sa imenima ranijih vlasnika Ahmed al-Kasri el-Hanafi, imam u mahali Babu Zuvejle (u Kairu), koji je, sudeći po pismu bilješke, prepisivač ovog rukopisa; datum nije označen. U drugoj bilješci je ime drugog vlasnika: Muhammed Hifzi.

Ispod ove bilješke je nečiji lični pečat, u kome se može pročitati ime: Kemaluddin, i godina 1175/1761.

Na naslovnoj strani pod t.2, ispod naslova, nalazi se jedna kratka dova, te ime ranijeg vlasnika (Muhammed Hifzi).

Djelo je štampano u Kairu 1290/1873.

2246. (مجموعة الاحاديث الشريفة والاخبار اللطيفة) 561.

Zbirka hadisa, koju je nepoznati pisac sastavio po želji sultana Murata II b. Selima II (vladao 1574-1599).

U rukopisu nema spomena o autoru i naslovu djela, a ni u pristupačnim izvorima nismo mogli pronaći ovu zbirku hadisa. Naslov smo dali prema sadržaju djela.

Početak:

الحمد لله الذى جعلنى من علماء البيان والمعانى...وبعده فان افقر العباد الضعيف خادم الشرع الشريف...فاراد ان يجمع احاديث شريفة واخبارا لطيفةً بها...

Autor je zbirku podijelio na četiri mekale (مقالة):

المقالة الاولى ـ فيما يتعلق بالعلم ومعرفة الله تعالى وتوحيده والاعتقادات...(؟) واعمال الآخرة والايمان الكامل والتوبة والموت

المقالة الثانية ـ فيما يتعلق بالنفس المطمئنة والاخلاق الحسنة والاعمال الصالحة والاسخياء...(؟)

المقالة الثالثة ـ فيما يتعلق بالنفس الامّارة والبخلاء المذمومين والاخلاق السيئة

المقالة الرابعة ـ فيما يتعلق بالسلطنة والوزارة والعدل والسماحة والعسكر والشجاعة وتصاريف الزمان...

L. 34, 23 x 17. Nasẖ, pisan nevještom rukom. U pisanju ima grešaka. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, glat, čvrst; bez poveza, korice otkinute i zagubljene.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2247. Zbrika (مجموع) 2 6385.

L. 68; 21 x 13. Nasẖ, pisan vještom rukom. Naslovi djela, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Ajeti i hadisi podvučeni su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen tankom crvenom linijom. Papir žućkast, glat; povez polukožni, preklop otkinut i zagubljen.

1. L. 1-65. معراج المشتاقين ومنهاج المتقين

Djelo, na arapskom jeziku, o nauci, pokajanju, bogobojaznosti i drugim propisima. Napisao aš-Šayẖ 'Abdullaṭīf b. Dūrmiš al-Qaramānī, živio u

X/XVII stoljeću.

ḪḪ II, 1738; AM I, 618; O.M. I, 130.

Početak:

الحمد لله الذى انعم علينا وهدانا للاسلام... وبعد اعلم يا اخى ان كتابى هذا مسلك للسائرين الى الله تعالى

Završetak:

والحمد لله على توفيق ونستغفر الله العظيم على التقصير. سبحانك اللهم وبحمدك اشهد ان لا اله الا انت استغفرك...

Djelo je podijeljeno na deset poglavlja (maqāmāt):

المقام الاول فى العلم والعباده.	المقام السادس فى الخوف و الرجاء
المقام الثانى فى التوبة والاوبة	المقام السابع فى الصدق و الاخلاص
المقام الثالث فى التقوى و الورع	المقام الثامن فى الحمد و الشكر
المقام الرابع فى التوكل و التوفيض	المقام التاسع فى المحبة و الشوق
المقام الخامس فى الصبر و الرضاء	المقام العاشر فى التوحيد

2. L. 66-68. **١) قصيدة (فى المقام الكردى)**
٢) توفيض نامه (توفيض الامور)

Dvije kaside na turskom jeziku, koje je napisao Ibrāhīm Ḥaqqī b. aš-Šayḫ 'Oṯmān Arzarūmī, umro 1195/1780.

Naslovi kasida su prema rukopisu.

AM I, 39-40; O.M. I, 33-36.

Početak prve kaside: جان عالمدن كلمشم بن بو جهانى نيلرم

Početak druge kaside: حق شرلرى خير ايلر ظن ايمكه غير ايلر

Prepis je završen 1167/1753-4.

Iz biblioteke Besim-efendije Korkuta.

2248. Zbirka (مجموع),4 3296.

L. 179; 22 x 16,5. Nasḫ, krupniji, čitak, pisan uvježbanom rukom. U pisanju ima grešaka. Po rubovima listova, u drugoj polovini, ima komentara. Papir žućkast, glat, čvrst. Povez polukožni.

1. L. 1-3b. **اَلْمُلَمَّعُ فى كَشْفِ النَّعْتِ الْمُرَصَّعْ**

Komentar kraćem radu النعت المرصّع, koje sadrži molitve i salavate, posvećene Božijem poslaniku Muhammedu, a.s.

Naslov u rukopisu je: هذا رسالةُ ملمع فى شرح النعت المرصع

Naslov u uvodu rukopisa je: ملمع لتبيين مشكلات كلمات صلوات مسمّات بالنعت المرصع بالجنس المسجّع صدرت عن صدر...

Osnovno djelo النعت المرصع je od nepoznatog pisca, a ovaj komentar الملمع napisao je 'Alī b. Sulṭān Muḥammad al-Qārī, umro 1014/1606, kako je to rečeno u uvodu u nekim izovrima.

Ismā'īl-paša (AM I, 753), kod spomenutog pisca, ne navodi mu ovaj komentar, nego mu pripisuje osnovno djelo.

Iz svega navedenog moglo bi se razumjeti da je i osnovno djelo i komentar od istog navedenog autora, - što nije sigurno.

GAL, S II, 542; Ahlwardt III, 428.

Početak (nakon besmele):

الحمد لله المبدع الحكيم. والصلوة و التسليم على نبيه الكريم. وعلى آله وصحبه المستحقين غاية التعظيم ونهاية الكريم...

Završetak:

...لقوله صلى الله عليه وسلم على طريق التنازع اى سبيل التنازع ولا يخفى حسن تلاحق تعلق المطلع بالمخلص والمقطع

2. L. 3b-4b. **رسالة فى الحق النكاح**

Kraća rasprava iz područja islamskog bračnog prava.

Naslov u rukopisu je: هذا رسالةُ فى حق النكاح لمولانا على القارى

Tu je, zapravo, riječ (pitanje i odgovor) o jednom formalnom uslovu, u vezi sa identitetom žene, koja je nekog opunomoćila, da, u njeno ime, sklopi njen brak.

Napisao 'Alī b. Sulṭān Muḥammad al-Qārī al-Herewī (umro 1014/1606), - kako je to rečeno u naslovu rukopisa. Vjerovatno je to izvadak iz nekog njegovog opširnijeg rada.

Početak, poslije besmele:

رفع الىّ سؤال فى واقعة حال الانسان تزوّج امرأة على لسان وليها وذلك بلفظ زوجتك موكلتى فلانة بنت فلان...

Završetak:

...فاذا ذكر اسم ابيه واسم امه وقبيلته وحرفته ولم يكن فى محلته رجل آخر بهذا الاسم وحرفته يكفى، ولو كان مثله آخر لايكفى، حتى يذكر شيئا آخر يحصل به اتيمين وحسبنا الله ونعم الوكيل... تمت الرسالة.

3. L. 4b-65. **شرح حديث اربعين للبركلى**

Komentar zbirci od četrdeset hadisa, što ga je napisao Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Bergiwī, umro 981/1573 (v. I, 359 i 2236,2).

Tu je, u stvari, komentar samo sedam hadisa, koliko je obradio navedeni autor. Dopuna toga komentara, koju je napisao Muḥammad b. Muṣṭafā al-Aqkermānī (umro 1174/1760), ovdje se ne nalazi (I, 360).

Početak (poslije besmele) i dio uvoda:

الحمد لله الذى ارسل رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله ولو كره المشركون...والصلوة والسلام على جميع الانبياء والمرسلين...فالتمس منى بعض تلامذتى...جمع اربعين حديثا السنن...فاخذت ان اجمع من كتب الاحاديث المعتبرة كلها السنن ثم اشرحها وابين فيه بعض ما خطر فى قلبى...الحديث الاول

Pri koncu podužeg uvoda pisac (Bergivija) kaže, da je ovaj svoj komentar rasporedio na osam dijelova.

ثم انى جعلت شرح هذه الاحاديث ثمانية اقسام بعدد ابواب الجنان تشبيها لها بالجنان وتفاؤلا بان من يسلك طريق هذه الرسالة...يسلك طريق الجنان...وصدّرت كل قسم بكلمة دالة عليه ايجازاً

Prvi hadis, kojim pisac započinje svoju zbirku, a ovdje ga tumači, jeste poznati hadis: انما الأعمال بالنيات

koji se obično nalazi na početku svih Erbeīnā (zbirki od 40 hadisa).

Sedmi i posljednji hadis iz pera autora (Bergivije) jeste:

من غسل يوم الجمعة...

Završetak komentara (sedmog hadisa):

فهذا قلب الموضوع للفرض المصنوع والهوى المذموم والرياء المحظور فهذه لاحول ولا قوة الا بالله العلى العظيم. تمت بعون الله تعالى

4. L. 65-79. **الاتباع فى مسئلة الاستماع**

Rasprava o dužnosti pažljivog slušanja prilikom nečijeg glasnog recitovanja (učenja) Kur'ana. Napisao šejhul-islam Yaḥyā b.'Omar Minqārī-zāde, umro 1088/1677, - kako je to rečeno u uvodu rukopisa.

Početak (poslije besmele):

الحمد لله الذى انزل على عبده الكتاب ليدبروا آياته وليتذكر اولو الالباب...وبعد فيقول الراجى من ربه الحسنى والزيادة يحيى بن عمر الشهير بمنقارى زاده ان بعضا من معاشر الاخوان...ذعان لما حسبوا انى صنّفت من الفنون...ناويا ان اسميه الاتباع فى مسئلة الاستماع...كما قال الله تعالى: واذا قرئ القرآن فاستمعوا له وأنصتوا لعلكم ترحمون

Završetak djela:

...فخذ ما صفى من كلامه ودع ما كدر ولا تتقيد بملامه فالحق احق بالاتباع وهذا آخر ما قصدنا ايراده فى مسئلة الاستماع وسائلا من فضله ان يعم به انتفاع فى جميع الأقطار والبلدان والبقاع. تمت

Prepisao cijelu zbirku isti, nepoznati prepisivač, u XVIII stoljeću.

Na početku, na starom zaštitnom listu, nalazi se bilješka, koja sadrži genealogiju Muhammeda, a.s.

Na kraju, na posljednjem listu, je bilješka o tumačenju pojma „mukaddima".

2249. **زبدة الامثال** 5894.

Zbirka poslovica, koje služe kao motto u uvodu mnogih djela. Napisao Šayḫ Muṣṭafā b. Ibrāhīm al-Ḥanafī, iz Galipolja, umro 1024/1615.

Djelo je raspoređeno na 20 poglavlja.

Isma'īl-paša: Ḍayl I, 609; Flügel I, 301; GAL, G II, 423; GAL, S II, 631.

Početak:

الحمد لله الذى زيّن عباده بالالفاظ والاقوال... اما بعد فيقول افقر عباد الله الكريم مصطفى بن ابراهيم عفا عنهما

L. 47; 20 x 13,5. Ta'līq, pisan vještom rukom. Poglavlja su pisana crvenim mastilom. Rečenice su rastavljene crvenim tačkama. Papir bijel, čvrst, glat, malo dohvaćen vlagom; povez kožni.

Prepisao nepoznati prepisivač 1010/1601, dakle, za piščeva života.

Završetak i bilješka o prepisu:

تم جمع زبدة الامثال وترتيبه وتعليقه بعون الله الملك المتعال. قد وقع الفراغ عن تحرير هذه النسخة الشريفة بعون الله وحسن توفيقه فى شهور سنة عشر والف حامداً لله ومصلياً على رسول الله.

Na zaštitnim listovima, na početku i na kraju djela, su vježbe u pisanju i, većinom, bilješke iz fikha, prenesene iz raznih djela o ovoj temi.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2250. ISTO 1358.

Rukopis je na kraju nepotpun. ناقص فى آخره

L. 28; 20 x 15. Nasḫ, krupniji, pisan rukom vrlo vještog prepisivača. Naslov i poglavlja pisana su crvenim mastilom. Papir bijel i žućkast, glat; povez polukožni, sa preklopom.

Prepisivač i datum prepisa nisu navedeni, ali rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu napisano je ime ranijeg vlasnika ('Alī Sipāhī...? iz Sarajeva).

Uvakufio Sālim-efendija Muftić.

2251. Zbirka (مجموع) 7 3571.

L. 188; 20,5 x 14. Nash. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a mnoge su podvučene crvenom crticom. Po rubovima ima ispravaka i dopuna. Papir bijel, glat; povez kožni, rastavljen od listova koji su prosuti.

1. L. 1-30a. المنيرة

Djelo o metafizici, u kome su obrađena neka dogmatičko-teološka pitanja. Napisao Ḥasan Kāfī b. Turhan al-Aqḥiṣārī (Prušćak), umro 1025/1616. Mnogi biografi pripisuju ovo djelo Ibn Kamal-paši umro 940/1533. (v. II, 1030,5) i (2147,11; 2171,2).

H. Šabanović: Književnost Muslimana u BiH... str.153.

S. Bašagić: Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti, str. 86.

Početak:

الحمد لله اعلى معالم العلم و اعلامه... و بعد جمعت من الرسالة مختصرة لتكون للراغبين مفيدة و سميتها منيرة

2. L. 30b-36. رسالة فى ليلة القدر

Risala o značenju 27, noći mjeseca ramazana (Laylat al-qadr), od nepoznatog pisca. Naslov je na početku napisan kasnije, rukom drugog prepisivača.

Početak:

ربنا آتنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب الحمد لله الذى نطقت بشكره الالسنة وجل ان تأخذه نوم ولا سنة وفضل ازمنة

3. L. 36b-40a. رسالة فى الطريقة المحمدية وسيلة الى السعادة السرمدية

Risala moralno-didaktične sadržine, pisana na osnovama tesavvufa. Napisao aš-Šayḫ 'Aziz Maḥmūd b. Faḍlullāh al-Uskudārī al-Hudā'ī, umro 1037/1628. Naslov u rukopisu je: رسالة فى الطريقة المحمدية

a u nekim izvorima naslov je sljedeći: طريقت نامه

GAL, S II, 661; ḤḤ II, 1113; AM II, 415; OM I, 185, H. Löbenstein, 2277,8.

Početak:

الحمد لله الذى قدر ما قدر فى الازل... و بعد فهذه رسالة فى الطريقة المحمدية وسيلة الى السعادة السرمدية جعلتها للصادقين من اهل الارادة طوبى لهم عند الله تعالى و زيادة

4. L. 40b-53. (منتخب من مجالس النفيسة)

ـ ناقص فى آخره ـ

Rad je na kraju nepotpun, zagubljeno je nekoliko listova.

Pouke i priče zasnovane na Kur'anu i hadisima, slabe vjerodostojnosti. Ovo je u stvari izbor iz djela: مجالس النفيسة

U pristupačnim izvorima ne nalazimo navedeni naslov, pa nam je i pisac nepoznat.

Po rubovima ima ispravaka, dopuna i kratkih komentara.

5. L. 55b-180a. الطريقة المحمدية (v. br. 2164).

na 54a listu je bilješka o uvakufljenju za Karađoz-begovu biblioteku u Mostaru, ime i lični pečat ranijeg vlasnika knjige, niže navedenog prepisivača, te dvije fetve na arapskom i jedan zapis na turskom jeziku. Na 54b i 55a listu je sadržaj djela i kratice hadiskih djela, iz kojih su citirani hadisi u ovom djelu.

6. L. 180b-184a. (رسالة فى تحريم الدخان)

Risala o zabrani pušenja duhana od nepoznatog pisca. Naslov je prema sadržaju.

Početak:

الحمد لله الملك المتعال المنزه عن الشركاء و الامثال... و بعد فلما رأيت اكثر الناس قد عمهم مصّ الدخان الذى احدثه...

7. L. 185a-188.

ترجمة وتفسير سورة الفاتحة وسبحانك والتحيات ودعاء قنوت

Prevod na turski jezik i tumačena sure Fātiḥe, Subḥāneke, Et-Teḥiyyatu i Kunut-dove, od nepoznatog prevodioca i komentatora.

Početak:

الحمد لله تحت النظم الكريم معناى مستقيم اولدركه جله كمال صفتلرى الله تعالى حضرتلرينه مخصوصدر

Cijelu zbirku prepisao Sulaymān b. Ayyūb Ḥawāğe, iz sela Cerovici, u kadiluku Tašlidža (Pljevlja), 1168/1754. godine, kako se to vidi iz bilježaka na kraju većine risala u ovoj zbirci.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2252. ISTO 2790.

U vrhu prve stranice naslov je: هذا كتاب منيرة الاسلام لكمال پاشا زاده

Prepisivač ovdje daje naslov djelu منيرة الاسلام i pripisuje ga Ibn

Kamāl-paši.

L. 70; 16 x 11. Nasḫ, krupniji, pisan uvježbanom rukom, u razmaknutim redovima. Istaknute riječi i naslovi poglavlja (مطلب) na rubu listova pisani su crvenim mastilom, a ponegdje takve riječi podvučene su crnom ili crvenom crticom. Papir bijel, deblji, čvrst. Povez kožni, sa utisnutim ornamentima na sredini korica, sa zatvaračem.

Završetak risale:

...و ذلك فى امور لا يتعلّق بها الأحساس و كل ذلك حرام و ضلالة و افساد فى الدين على الخلق و لم ينقل شيء فى ذلك من الصحابة و لا عن التابعين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين

Prepisao Ḥaydar b. Šit-efendi, u nedelju 23. muharrema 1199/1784 (v. bilješku na kraju).

Na kraju, ispod datuma prepisa, je bilješka sa imenom ranijeg vlasnika (Hadži-hafiz Īsā), pisana rukom prepisivača.

Na unutarnjoj strani prve korice je bilješka o novcu (zajmu), datom Puškiću Ahmedu.

Na kraju, na neispisanom listu, je kraća dova napisana kasnije, drugim rukopisom.

U rukopisu se nalaze otisci starijeg i novijeg pečata ove biblioteke.

2253. Zbirka (مجموع), 2 5784.

L. 93; 21 x 14. Nasḫ - ta'līq, od različitih prepisivača. Istaknute riječi podvučene su crnom crticom. Papir bijel i tamnobijel, glat, deblji i tanji, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen.

1. L. 1-40. ISTO

Naslov u rukopisu je: فسميتها منيرة كمال باشا زاده

2. L. 43b-93. دقائق الاخبار (v. br. 2127)

Oba djela su kasnije dopisana i kompletirana.

Prepis starijeg dijela je, vjerovatno, iz XVII stoljeća, a noviji dio prepisao je Sulaymān b. Ibrāhīm 1227/1812.

Na 93b listu isti prepisivač je zabilježio nekoliko stihova na turskom jeziku, nekog Muṣṭafā-efendije.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2254. Zbirka (مجموع), 11 634.

L. 225; 24 x 13. Ta'līq - nasḫ, pomiješan. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima malo dopuna i ispravaka. Papir bijel, čvrst, bez poveza, korice otkinute i zagubljene, a neki su listovi prosuti.

1. L. 1-85a. خلاصة الاخبار فى احوال النبى المختار

Djelo o stvaranju svijeta, Adema i Havve, zatim govori o Muhammedu, a.s., pisano tematski, o nauci i naučnoj spoznaji Allaha, vrlinama braka, koristima pokajanja, slavljenju i spominjanju Allaha, dž.š. i Božijem jedinstvu. Napisao aš-šayḫ 'Aziz Maḥmūd-ef. b. Faḍlullāh b. Maḥmūd al-Hudā'ī al-Uskudārī, umro 1038/1628.

ḪḪ I, 717; AM II, 415; GAL, G II, 444-5, str. 590.

Početak:

الحمد لله الذى علم الانسان ما لم يعلم و جعل آدم خليفة فى العالم... و بعد فهذه الرسالة فى احوال نبى المختار (!)

2. L. 85b-92a. فتح الباب ورفع الحجاب

Djelo o darovima koji su dati čovjeku i njegovim sposobnostima, od istog pisca.

ḪḪ II, 1231; O.M. I, 185; GAL, G II, 444-5; GAL, S II, 661.

H. Löbenstein, 2274,4, str. 133.

Početak:

الحمد لمن له العظمة و الكبرياء... فهذه رسالة سميتها فتح الباب و رفع الحجاب و جعلتها على ثلاثة ابواب

3. L. 92b-97a. رسالة فى الطريقة المحمدية وسيلة الى السعادة السرمدية

Kratka risla koja govori o propisima (principima) islamskog misticizma, od istog pisca. (v. 2251,3)

4. L. 97b-102. كشف القناع عن وجه السماع

Djelo iz islamskog misticizma koje govori o spoznaju Istine /Boga/, od istog pisca.

ḪḪ II, 1493; GAL, S II, 661; H. Löbenstein, 2277,3, str. 133.

Početak:

الحمد لله الذى لا يأخذه غفلة و سنة... و بعد فهذه رسالة سميتها كشف القناع عن وجه السماع

5. L. 102b-111. حبة المحبة

Kraća risala o ljubavi prema Bogu, Muhammedu, a.s. i porodici Božijeg

Poslanika, od istog pisca.

O.M. I, 187; GAL, S II, 661; H. Löbenstein, 2277,6, str. 134.

Početak:

الحمد لله الذى انبت حبة المحبة فى قلوب من احب...وبعد فهذه الى المحبين سميتها حبة المحبة

6. L. 102b - 111 مفتاح الصلوة ومرقاة النجاة

Djelo o namazu - smisao i značaj namaza -, o njegovim uslovima, koristima i vrstama, od istog pisca.

ḤḪ II, 1762; S II, 661; H. Löbenstein, 2277,5, str. 133.

Početak:

الحمد لله الذى امر عباده بالمحافظة على الصلوات... وبعد فهذه رسالة سميتها مفتاح الصلوة ومرقاة النجاة وجعلتها على ثلاثة ابواب

7. L. 122b-153. حياة الارواح ونجاة الاشباح

Djelo o smrti i pripremama za nju, o stanju duše i tijela poslije smrti, odnosno rastavljanju duše od tijela, o proživljavanju i okupljanju na Sudnjem danu, kao i polaganju računa, od istog pisca.

O.M. I, 187; GAL, S II, 661,1; H. Löbenstein, 2277,7, str. 134.

Početak: الحمد لله الذى أحيى قلوب العارفين بالحياة الابدية

8. L. 155b-206. جامع الفضائل وقامع الرزائل

Djelo o stanjima naroda, najvažnijim vrlinama, o odgoju duše i načinu njenog usavršavanja, o načinu odgoja u derviškom smislu i o spoznaji Allaha, od istog pisca.

ḤḪ I, 567; O.M. I, 187; H. Löbenstein, 2277,1 i 2129.

Početak:

الحمد لله الذى خلق الانسان فى احسن تقويم... اما بعد فهذه رسالة وضعتها على ابواب و فصول تهذيبا للنفوس عن الاخلاق الردية...

9. L. 207b-215. طريقت نامه

Risala, na turskom jeziku, na istu temu kao i djelo pod tačkom 3, od istog pisca.

ḤḪ II, 1113-14; O.M. I, 186; Vohd - M. Götz XIII 4, 143.

Početak:

الحمد لله الذى تجلى بذاته لذاته فاظهر ما اظهر... اما بعد طريق حقه سالك اولق اسيتلره معلوم اولاكه

10. L:216-217a. اوسكدارى سلطان المشايخ محمود افندى حضرتلرى قدس سره العزيز بلغرادى منيرى افنديه كوندوردوكى مكتوب شريفلرينك صورتيدور

Pismo, na turskom jeziku, od navedenog pisca, upućeno našem piscu Muniru Beligradliji (šayḫ Ibrāhīm b. Iskender), umro oko 1026/1617. Nasov je prema rukopisu.

Početak: بعد السلام انها و اعلام اولنوركه طرق اعز طريق و اشرف سبيل اولغين

11. L. 217b-225. سراج القلوب

Kratka risala o islamskom moralu. Sastoji se iz 41 poglavlja. Prvo poglavlje je o pokajanju, drugo o predanosti Allahu, treće o pobožnosti itd. Napisao Aḥmad b. Muḥammad b. 'Abdulmalik al-Aš'arī at-Tibrīzī Abu'l-Maḥāmid, čija nam je biografija nepoznata.

ḤḪ II, 983; Flügel III, 374; GAL, S II, 1000,37.

Početak:

الحمد لله ما اخص وعمّ من نعمه... قال ابو المحمد احمد بن محمد بن عبد الملك الاشعري التبريزى... وسميته سراج القلوب وهو احد واربعون بابا

Cijelu zbirku prepisao isti nepoznati prepisivač, vjerovatno, u prvoj polovini XVIII stoljeća.

Na naslovnoj stranici su imena djela, pisana u kružićima i pečati.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2255. مجالس الابرار ومسالك الاخيار ومحائق البدع ومقامع الاشرار 748.

Knjiga vjerskih pouka (vazova), na arapskom jeziku, što ju je napisao Aḥmad b. 'Abdulqādir Aqḥiṣārī ar-Rūmī, aš-Šayḫ, umro 1041/1631. Pisac je rodom sa Kipra, a dugo je živio u Akhisaru, u Anadolu. Prema nekim podacima, on je zarobljenik sa Kipra, koji je primio islam i posvetio se izučavanju islamske nauke (v. ḤḪ II, 1590, bilješka 2, u podlistku, na dnu stranice). Djelo mu je raspoređeno na stotinu poglavlja, koje nose naziv maǧālis (sijela, sastanci ili predavanja), kako to sam pisac kaže u uvodu. Međutim, ovaj naš primjerak, sadrži 102 poglavlja. Svako predavanje obrađuje bar po jedan vjerodostajan (saḥiḥ ili ḥasen) hadis iz djela „Meṣābiḥ as-Sunna". Pi-

sac je želio da ispravi i ukloni mnoge grijehe, zablude i praznovjerice, prisutne među neukim muslimanskim svijetom njegova vremena, kako kaže u uvodu djela.

GAL, S II, 661; O.M. I, 26; ḪḪ II, 1590; AM I, 157.

Početak: الحمد لله الذى رفع اقدار العلماء بمقدار معرفة كتابه المحكم

Iz sadržaja djela:
Prvo poglavlje (list 4a):
المجلس الاول ـ فى تمثيل من يذكر ربه و من لا يذكره بالحى و الميت
Pedeseto poglavlje (list 205b):
المجلس الخمسون ـ فى بيان فريضة الصلوة بالكتاب و السنة و اجماع الامة
Stoto poglavlje (list 284b):
المجلس المائة ـ فى بيان تحقيق قوله عـ م استوصوا بالنساء خيرا فان المرأة خلقت من ضلع...
Stotinu drugo poglavlje (list 291a):
المجلس الثانى و المائة ـ فى بيان ايما امرأة ماتت و زوجها راض عنها

L. 392; 21 x 16. Nasḫ, čitak, krupniji, pisan uvježbanom rukom; u pisanju ima grešaka. Naslovi su pisani crvenim mastilom. Tekstovi Qur'ana i hadisa, kao i istaknute riječi podvučeni su crvenom ili crnom linijom. Papir žućkast, čvrst, glat; na rubovima nekih listova nalaze se naslovi pojedinih poglavlja. Na listu 369, stranica b neispisana. Povez kožni, oštećen, sa otiskom ornamenata na sredini korica.

Na prvom zaštitnom listu i u vrhu prve stranice nalazi se proizvoljno dat i skraćen naslov djela, napisan rukom prepisivača.

هذا كتاب مجالس رومى

هذا كتاب مجالس شريفة و مواعظ نفيسة لرومى افندى رحم

Završetak djela:
... و من حقه ان لا تخرج من بيته الا باذنه فان فعلت اى خرجت لعنتها الملائكة حتى ترجع الى بيتها

Prepisao Muṣṭafā b. Yūsuf, mjeseca rebiul-evvela 1162/1748. Bilješka na kraju:
تحريراً فى غرّاء ماه ربيع الاولى سنة ١١٦٢ من يد فقير الحقير ربه الرحمة محتاج مصطفى بن يوسف و الحمد لله رب العالمين

Na naslovnoj strani (list 1a) nalazi se bilješka o namazu i učenju Qur'āna.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke (v. pečat u rukopisu).

2256. ISTO 2623.

Ovaj primjerak sadrži stotinu poglavlja.

L. 204; 22 x 15,5. Ta'līq, sitan, složen, pisan vještom rukom. Naslovi poglavlja pisani su crvenim mastilom. Tekstovi ajeta i hadisa, te istaknute riječi, podvučene su crvenom linijom. Po rubovima mnogih listova ima komentara i bilježaka u vezi sa tekstom, - što je, velikim dijelom, pisano sitno, rukom prepisivača, dok je jedan dio komentara pisan krupnije, drugom rukom. Papir tamnobijel, glat, čvrst; povez kožni, znatno oštećen.

Na rubu posljednjeg lista nalazi se bilješka prepisivača, u kojoj on kaže, da je posljednja tri poglavlja skraćeno prepisao, - jer se, kaže, njihov sadržaj velikim dijelom ponavlja iz prethodnih poglavlja, pa on nije smatrao potrebnim, da ovdje prepisuje u cijelosti one, što je ponavljao. No, on se ipak za to kaje, jer se boji, da je to učinio „zbog slabe volje u radu. - a raniji učitelji i prenosioci nauke nisu takvi bili, pa su postigli velike nauke i duhovna savršenstva, dok mi ne postigosmo ni stoti sio njihovog znanja", zaključuje on.

Prepisao neki Šayḫ 'Oṯmān bez oznake datuma i mjesta.

Rukopis, vjerovatno, potječe iz druge polovine XII/XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu i na naslovnoj stranici nalaze se bilješke i ulomci o istoj temi (mevaiz). Na kraju se također nalaze takve bilješke.

Na posljednjem listu su stihovi na arapskom jeziku, sa kronogramima, u kojima su sadržani datumi smrti i godine života Abu Hanife, Šafije i autora šest poznatih zbirki hadisa. Stihove je sastavio neki Šayḫ Muḥammad al-Ḫalīlī, za koga pisac bilješke kaže, da je njegov šeyh i ustaz /profesor/. Vjerovatno bi to mogao biti Muḥammad b. Muḥammad al-Ḫalīlī, Šarafuddīn al-Maqdisī, umro 1148/1735, - koji je spjevao kasidu u pohvalu Mesdžidu-l-aksaa (v. GAL II, 363).

2257. Zbirka(مجموع), 4 6855.

L. 233; 20 x 15,5. Ta'līq. Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima malo komentara. Papir tamnobijel, glat, dohvaćen vlagom, listovi prosuti; povez kožni, sa preklopom, oštećen i rastavljen od listova.

1. L. 1-205a. ISTO

2. L. 205b-208 (رسالة فى الجهاد)

Kratka risala, na turskom jeziku, o značenju i važnosti džihada-borbe na Božijem putu, od nama nepoznatog pisca. Iz uvoda razumijemo, da je risala nastala za vrijeme sultana Murata, sina Ahmedova (1623-1639). Naslov smo dali prema sadržaju risale.

Početak:

سبحان من انزل الكتاب و بين لنا الحكمة و فصل الخطاب ... و بعد شول بر رساله در جهاده متعلق اولان بعض آياتك تفسير نده

3. L. 210b-213a. الفقه الاكبر

Djelo o islamskom vjerovanju. Napisao Abū Ḥanīfa Nu'mān b. Ṯābit, umro 150/767 (v. I, 114,4, str.65).

4. L. 213-230. رسالة امنيه ايمان و اسلام و طريق ضلالى

Risala, na turskom jeziku, o imanu, islamu, širku i putu mira, od nepoznatog pisca. Naslov je prema rukopisu. Inače, ovu risalu ne nalazimo u pristupačnim izvorima.

Početak:

الحمد لله حبّب لعباده المسلمين صراط المستقيم (!) و كرّه لهم البدع و الضلالات... اما بعد بو وسالهٔ امنيه الله تعاليك الذين آمنوا و لم يلبسوا ايمانهم بظلم...

Risala je podijeljena na tri poglavlja:

فصل اوّل ـ ايمان و اسلام بيانده در

فصل ثانى ـ تلبيسات ظلم =

فصل ثالث ـ طريقهٔ سلميه =

Cijelu zbirku prepisao nepoznati prepisivač, bez oznake datuma, ali, vjerovatno, u XVIII stoljeću.

Na prvom zaštitnom listu su hadisi i fetva, a zatim slijedi, na nekoliko listova, sadržaj prvog dijela u zbirci. Na naslovnoj stranici su bilješke iz tefsira, prenesene iz djela „Šayḫ-zāde 'alā al-Bayḍāwī". Na 230b-232a. listu su hutbe, a na 232b-233a. listu je dova za pokajanje i njeno tumačenje na turskom jeziku, te bilješka iz tefsira.

Iz zbirke Bajraktarević hadži Ajni-efendije, muftije iz Pljevalja.

2258. Zbirka (مجموع), 11 2151.

L. 197, 21,5 x 15,5. Nasḫ i ta'līq, mjestimice pomiješani, pisani veoma vještom rukom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst. Povez polukožni.

1. L. 1-27. المنتخب من اغاثة اللهفان فى مكايد الشيطان

Kraće djelo o borbi protiv raznih vrsta praznovjerja i gatanja, a naročito

protiv kulta mrtvih. To je, zapravo, izbor iz poznatog djela o toj temi pod naslovom اغاثة اللهفان

što ga je napisao Muḥammad b. Abū Bakr Ibn Qayyim al-Ǧawziya, umro 751/1350. O tome, ko je sačinio ovaj izbor (منتخب), nema nikakvih podataka u našem rukopisu. A ono što je zabilježeno i napomenuto u izvorima, koji su nam pri ruci, nepotpuno je i nejasno.

Sam gornji naslov dat je prema smislu onog, što je rečeno u uvodu. taj naslov navodi Ahlwardt i bilježi, prema svom primjerku, da je ovaj izbor sastavio: صاحب المجالس الشهير برومى افندى

(pisac djela „al-Maǧālis", Rumi-efendi), bez ikakvih podataka o njemu. On napominje, da je u nekim rukopisnim primjercima ovog djela (izbora) naslov: رد القبور يه

(Pobijanje onih koji mole pomoć od mrtvih u grobovima). Taj naslov bilježi i Kairo. Brockelmann pak kaže, da je naslov ove prerade:

تبعيد الشيطان بتقريب اغاثة اللهفان فى مصائد الشيطان

i da joj je pisac Rūmī-efendī.

Prema svemu navedenom držimo, da je sastavljač ovog „Izbora" Aḥmad b. Muḥammad al-Aqḥiṣārī Ṣārūḫānī ar-Rūmī al-Ḥanafī, šejh halvetijskog reda, (koji je jedan od najpoznatijih, koji nose nadimak Rumi), umro oko 1043/1633.

Ahlwardt II, 2657; GAL, G II, 106; Kairo I, 300; AM I, 157; OM I, 26.

Početak (poslije besmele):

الحمد لله الذى خلق الانسان من نطفة امشاج و جعله سميعاً بصيراً

Primjerak je očito izdvojen i uzet iz neke druge zbirke i stavljen u ovu zbirku, - što se vidi po produženoj ranijoj folijaciji (126, na prvom listu ovdje).

Završetak:

... فالانصاب للشرك و الازلام للتكهن و طلب العلم ما ستأثره الله تعالى به و استبدّ فهذه للعلم و تلك للعلم و دين الله تعالى مضادة لهذا و هذا و انما جاء رسول الله عليه الصلوة و السلام لابطالها و ازالتها و الله المستعان و عليه التكلان و لا حول و لا قوة الا بالله العلى العظيم

Poslije toga, na rubu stranice, nalazi se bilješka, pisana sitno, rukom istog prepisivača, o smrti i prolaznosti života.

Na listovima 28-34 nalaze se razne bilješke i kraći pasusi - većim dijelom na arapskom i nešto na turskom jeziku - sa područja vaza, akaida i fikha. Zatim veći izvadak iz nekog akaidskog djela, u kome ima dosta sitno pisanih komentara između redaka i po rubovima listova.

Na naslovnoj stranici je poduža bilješka - izvadak iz nekog komentara djelu „Šir'at al-islam" - o postupku sa novorođenčetom.

2. L. 35b-38b. **(شرح دعاء القنوت)**

Komentar ,,Kunut-dove", koja se uči (moli) na ,,vitr-namazu", od nama nepoznatog pisca, koji u uvodu kaže, da je ovaj komentar napisao na inicijativu nekog Ḥusejn-age, koga mnogo hvali.

Iz kratke bilješke na završetku, moglo bi se razumijeti samo to, da je pisac neki 'Abdullāh (قد وقع الفراغ فى يد عبد الله بعون الله).

Početak (poslije besmele i riječi pisanih crvenim mastilom):

الحمد لله الذى نوّر قلوب المستغفرين و شرح صدور التائبين...

Osnovni tekst (tekst Kunut-dove) pisan je crvenim mastilom.

Završetak:

ملحق ـ بكسر الحاء و فتحا و الكسر اصحّ اى لاحق فالحق بمعنى لحق يقال لحقه و لحق به لحاقا بالفتح اى ادركه فظهر من هذا ان كلمة لحق من قبيل ما يلزم و يعتدى. تم بعون الله تعالى واحمال الحاضر يتبع الكتب والدفاتر. قد وقع الفراغ فى يد عبد الله بعون الله تعالى

3. L. 39-55. **كتاب الفاظ الكفر**

Risala o griješnim riječima koje izvode iz vjere. Napisao Muḥammad b. Ismā'īl b. Maḥmūd - Badr ar-Rašīdī, umro 768/1366. (v. II, 1245,1).

GAL II, 80

Početak (nakon besmele):

قال الشيخ الامام العلامة محمد بن اسمٰعيل بن محمود المعروف ببدر الرشيدى رحمة الله عليه. اما بعد لما فسدت قلوبهم فسد سائر بدنهم وفشا منهم بافشا من الكذب والنميمة والتهالك على الدنيوية...

Važnije riječi i rečenice pisane su crvenim mastilom.

Završetak:

...فليس له ان يقودها الى بيعة وله ان يقودها من البيعة الى المنزل والله اعلم بالصواب واليه مرجع والمآب. تمت بعون الله تعالى من يد الضعيف

Po rubovima stranica ima bilježaka u vezi tumačenja teksta. Na kraju, ispod završteka, nalazi se jedan hadis.

4. L. 55b-60a. **(رسالهٔ علم الهدى)**

Risala iz područja islamskog vjerovanja (akaida). Napisao Sa'īd b. Mūsā al-Ḥalabī, čija nam je biografija nepoznata.

Ahlwardt II, 1875; ḤḤ II, 1161, GAL, S II, 978, 995; AM I, 392.

Pisac je, vjerovatno, živio u drugoj polovini desetog stoljeća po hidžri (između 950 i 980/1543-1572).

Naslov risale . Brockelmann na jednom mjestu čita ,,'Ilm al-hudā" (S II, 978), a na drugom ,,'Alam al-hudā" (II, 995).

Početak (poslije besmele) i dio uvoda:

الحمد لله رب العالمين. والعاقبة للمتقين. ولا عداوة الا على الظالمين. اعلموا وفّقكم الله انّى لما نظرت فى كتب اصول الدين فوجدت بعضها متداخلة فى البعض قل ما يقدر كل احد على حفظها فانى اردت ان اجمع مسائل بعض الكتب فى كتاب واحد على سبيل الايجاز والاختصار تسهيلا للطالبين...

Djelo je raspoređeno na šest poglavlja (faṣl):

الفصل الاول ـ فى اثبات الله تعالى وربوبيته

الفصل الثانى ـ فى اثبات الايمان

الفصل الثالث ـ ما قيل فى الايمان

الفصل الرابع ـ فيا يتعلق بمعرفة احكام الدين

الفصل الخامس ـ فى خلافة الخلفاء

الفصل السادس ـ فى مسائل متفرقة

Zatim pisac citira jednu izreku Abu Hanife:

قال ابو حنيفة ـ رحمة الله تعالى عليه الفقه فى الدين افضل من الفقه فى العلم

Naslovi poglavlja (faṣl) pisani su crvenim mastilom, a važnije riječi podvučene crvenom crticom. Na rubovima, ponegdje, ima sitno pisanih bilježaka u vezi sa tekstom.

Završetak djela:

...وقيل الايمان فى السماء مع الروح و يضئ من فوق السماء الى الارض متصل من الروح الى الجسد شعاعة كشعاع الشمس وقيل لااله الا الله يبق مع الجسد و محمد رسول الله يبق مع الروح فان قيل الى اين يذهب سائر اعماله قلنا اتصلت بثواب الله تعالى او عذابه. تمت الكتاب

5. L. 60-66a. **احوال قيامة**

Risala o događajima, koji će se zbiti Sudnjeg dana, - od nepoznatog pisca. Čini se, da je to izvadak iz nekog djela.

Početak (nakon besmele):

روى ان رسول الله صلعم حين صلى صلوة الفجر واسند ظهره الى المحراب فقال: ايها الناس

تتنعمون بنعمة الدنيا وصاحب الصور قد القم فه و بسط ظهره و شخص بصره متى يؤمر بان
ينفخ فى الصور...

Pisac se mnogo služi ajetima i hadisima, koji se odnose na dotično pitanje. Među hadisima koje navodi, mnogo ih je slabe vjerodostojnosti, ili su apokrifni.

Na rubu lista 60b nalazi se jedan hadis o Sudnjem danu i nekoliko ajeta s kraja sure ʿ Abese, koji govore o strahotama Sudnjeg dana.

Važnije riječi i rečenice podvučene su crvenom crticom.

Završetak risale:

...ثم ينادى المنادى من قبل الرحمن كلوا واشربوا فتنعّموا بذكر الآخرة كلوا واشربوا حتى
يكون لكم الدنيا والآخرة بفضل الله تعالى. اللهم ارزقنا الجنة ونعيمها بفضلك يا حنان يا
منان ولجميع المسلمين يا رب العالمين. بحرمة سيد المرسلين والحمد لله رب العالمين.

Iza ovog završetka, prepisivač se obraća u stihu čitaocima, moleći ih da ga sjete dovom:

الخط يبقى زمانا فى الكتاب　　وصاحب الخط رميم فى التراب
يا قارئ الخط بالعين تنظر　　ولا تنسى كاتبه بالدعاء تذكر

Na rubu ove, posljednje stranice u djelu, nalaze se opet dvije bilješke o dovi.

6. L. 66b-69b. **(باب) شروط الصلوة وهى ثمانية**

Kratka uputa o namazu (v. I, 113 i II, 1333).

Početak je ovdje:

الحمد لله رب العالمين. والصلوة والسلام على نبيه محمد...وعلى آله اجمعين. باب شروط
الصلوة وهى ثمانية...

Istaknute riječi i naslovi pisani su crvenim mastilom. Po rubovima listova i između redaka ima dosta komentara, pisanih sitno, rukom prepisivača.

Završetak:

...باب الغسل المسنون وهى عند ابى حنيفة رحمة الله عليه اربعة غسل الاول غسل الجمعة
والثانى غسل العيدين والثالث غسل الوقت يعرفه والرابع غسل الاحرام. تمت

7. L. 69b-71 **فقه الكيدانى**

Kraći rad o namazu (v. I, 247 i 276) i 1958,3.

Početak (nakon besmele i hamdele):

اعلم ان العبد مبتلى بين ان يطيع الله تعالى فيثاب و بين ان يعصيه فيعاقب...

Završetak:

...واهل الجنة فى الجنة خالدون واهل النار فى النار خالدون لقوله تعالى فى حق المؤمنين
اولئك اصحاب الجنة هم فيها خالدون وفى حق الكفار اولئك اصحاب النار هم فيها
خالدون. تمت

Na stranicama 71b-72a. nalaze se bilješke i izvaci iz raznih fikhskih djela, na turskom i arapskom jeziku (Bergivi, Halebi i dr.).

Takvih bilježaka ima i na rubovima spomenutih listova.

8. L. 72-74. **رسالۀ كسب**

Kraći napis o radu, sa islamskog gledišta, - što je izvadak iz nekog opširnijeg djela.

Naslov u rukopisu, pisan crvenim mastilom:

Početak (bez besmele):

كتاب الكسب مع الادب الكسب مصدر كسب يكسب وهو اسم لعمل يجرّ به العامل الى
نفسه نفعا او يدفع عن نفسه ضرًّا...

Završetak:

وعن خلف بن ايوب انه وقعت زلزلة عظيمة فامر الطلبة بالدعاء فقيل له فيهم فقال خيرهم
خير من خير غيرهم وشرهم خير من شر غيرهم.

9. L. 74b-97. **(العبارات والتعليقات المنقولة من كتب الفقه)**

Izvadci i bilješke, prepisane iz raznih fikhskih djela.

Gornji naslov je dat prema sadržaju.

Početak:

وقال سهل بن عبيد الله التسترى رحمه الله: اجتنب صحبة ثلثة اصناف من الناس:
الجبابرة الغافلون والقرّاء المداهنون والمتصوفة الجاهلون - ذكره فى مشكاة الانوار من سيد
على زاده

Posljednja bilješka (na listu 97a):

اجنه شرندن حفظ ايچون بسم الله الرحمن الرحيم اعوذ بكلمات التامات من كل عين
ولامّات ومن شرّ شيطان وهامّات ماشاء الله كان ومالم يشأ لم يكن. نقل من مشكاة

I po rubovima listova ima sitno pisanih bilježaka.

10. L. 97b-114. **مِنْهَاجُ الْمُتَعَلِّم**

Djelo o vrijednosti i značenju nauke i o poukama za učenike, od nama nepoznatog pisca.

Izvori koji navode ovo djelo ne navode mu autora. Istina, u novom iz-

danju Kešfu-z-Zununa (Istanbul, 1943), korektori su naveli ime autora: Abū Ḥāmid Muḥammad al-Gazālī, ali to nam nije nimalo sigurno ni prihvatljivo zato što drugi izvori to ne bilježe, nego djelo navode kao anonimno; i drugo, što je nivo pisanja, u pogledu stila i sadržaja, daleko ispod nivoa pisanja Gazalije, - kako smo to ustanovili. Pored toga, Ahlwardt navodi mišljenje da je rad nastao u X ili XI stoljeću po hidžri, što je najverovatnije.

Naslov u rukopisu je: هذا كتاب منهاج المتعلم

ḤḤ II, 1878; Ahlwardt I, 135; Kairo I, 366.

Početak (nakon besmele):

الحمد لله موجد العلم (فى الخط العالم) للمجدين. و مورث المعرفة للطالبين

U uvodu pisac kaže:

و بعد فانى اريد بحول الله تعالى و قوته ان اجمع مسائل مما يتعلق بالعلم و المتعلم و ان تكلموا فيها كثيرا الا التى اجمع ما فيها من المهمات و ما يورث الجرئة على اقدام العلم و ارجو منه تعالى ان يعطينى الإقدام و الجد على العلم و العمل به. و سميتها بمنهاج المتعلم. والله الهادى الى سبيل الرشاد.

Djelo ima tri poglavlja (bab):

الباب الاول - فى العلم

الباب الثانى - فى المعلم

الباب الثالث - فى المتعلم

Naslovi poglavlja pisani su crvenim mastilom, a važnije riječi i rečenice podvučene su crvenom crticom.

Na kraju, na posljednja dva lista (113 i 114) su kraća poglavlja o savjetima (فصل فى النصايح)

Završetak djela:

... من طلب شيئا و لم يعلم كيفية طلبه و لم يعلم ممن يطلب ذلك شيء (!) و لم يباشر اسبابه، لم يصل مراده البته و اما من يطالبها و وقف على عظم العلم و ... و عرف كيفية تحصيله اجمالا فوصل الى مراده و نال الى مقصوده بعون الله تعالى. الحمد لله على اتمامه و اعطاء نعمائه و الصلوة على محمد و آله اجمعين.

Na kraju, iza ovog završetka, nekoliko bilježaka na rubu.

Tekst Kur'ana i istaknute riječi podvučene su crvenom linijom. Na rubovima malog broja listova, i na kraju, ima bilježaka.

Na listovima 114b-135a nalaze se bilješke i izvaci iz raznih djela sa područja fikha, vaza, tefsira i dova.

L. 135b-136. النتف فى الفقه (قطعة) - باب الحيض

Izvadak iz djela „an-Nutaf fi'l - fikh" (o hanefijskom fikhu poglavlje „Bāb al-ḥayḍ" (o menstruaciji). (Vidjeti II, 968, str. 163).

Prepisao Hadži-Omer, sin Hadži-Redžeb-efendije, iz Sarajeva, 8. zul-hidždže 1146/1733.

Na naslovnoj strani prvog lista ovog izvadka (135a) je jedna fetva, ispod koje je potpis: Kadi-zade, muftija Foče. Iznad bilješke je izblijedio pečat, u kome se može pročitati ime: Abduhu Ahmed.

11. L. 137b-166. جلاء القلوب

Djelo o pobožnosti i moralnom islamskom ponašanju. Napisao Muḥammad b. Pīr ʿAlī Bergiwī, umro 981/1573 (v. I, 67).

Početak:

الحمد لله الذى جعل الليل والنهار خلفة لمن اراد ان يذكر او اراد شكورا

Završetak ovdje (list 166b):

... فاغفر لآبائنا و امهاتنا و مُعَلِّمِينا و لمن احسن الينا و لمن ظلمناهم بايدينا و ألْسِنَتِنَا و صل وسلم و بارك على حبيبك المصطفى و رسولك الْمُجْتَبَى

Na rubovima prva dva lista (137 i 138) ima dosta komentara, pisanih sitno, rukom istog prepisivača.

Na listovima 167-197 nalaze se izvadci i bilješke na arapskom i turskom jeziku, uzeti iz raznih djela sa područja fikha, tefsira, hadisa i ahlaka. Među tim bilješkama, nalazi se nekoliko recepata za lijekove na turskom jeziku. (v. list 185).

Prepisao sva navedena djela, (osim izvadaka i bilježaka). - isti, nepoznati prepisivač u XVIII stoljeću.

2259. Zbirka (مجموع), 2 2876.

L. 27; 15,5 x 10,5. Taʿlīq. U prepisu ima grešaka. Po rubovima, na nekim listovima, ima ispravaka. Papir bijel, čvrst; povez polukožni, sa preklopom.

1. L. 1-14. زبدة النصائح

Komentar Abū Ḥanīfinim savjetima (an-Nasā'iḥ). Napisao ʿOṯmān b. Muṣṭafā 1059/1649.

GAL; SN I, 287, str. 1199; H. Loebenstein, 2175.

Početak:

الحمد لله ارسل رسوله محمدا بالكتاب و السنة.. اما بعد فيقول العبد الضعيف عثمان بن مصطفى... لما كان نصائح الامام من جوامع الكلم اردت شرحها و كشفها بالكلم و سميته...

2. L. 15b-25a. (الموعظة فى الموت و القبر و يوم القيامة)

Kraća risala iz propovijedništva o smrti, životu na drugom svijetu i Sudnjem danu, od nepoznatog pisca. Naslov je prema sadržaju.

Početak:

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و اله و صحبه اجمعين يقول عز و جل عجبت لمن ايقن بالموت كيف يفرح...

Završetak:

...كما تحبون الدنيا لاكرمتكم كرامة المرسلين فلا تمتعوا قلوبكم بحب الدنيا فزوالها قريب. تمت الموعظة المباركة

Oba djela prepisao nepoznati prepisivač 1139/1726.

Na naslovnoj stranici je ime ranijeg vlasnika: 'Abdullāh b. 'Abdulḥamīd Serdarević iz Zenice.

Na zadnja dva-tri lista su bilješke iz va'za o istoj temi kao i djelo pod tačkom 2.

2260. كتاب فى الاسراء و المعراج 1976.

Knjiga o Muhamedovom a.s. noćnom putovanju u Jerusalim i na nebo. Napisao Aḥmad b. Aḥmad b. Selāme al-Qalyūbī, Šihābuddīn, umro 1070/1659.

AM I, 161; GAL, S II, 492.

Gornji naslov je prema naslovu u našem rukopisu. Brockelman bilježi naslov: شرح معراج النبى. Naslov u rukopisu, pisan rukom prepisivača, glasi:

هذا كتاب فى الاسراء و المعراج للشيخ الهمام خاتمة المحققين شهاب الدين احمد القليوبى رحمه الله

Početak poslije besmele:

الحمد لله المنان على عباده بنعم لا تحصى و الصلاة و السلام على من اسرى به من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى... وبعد فهذا تعليق لطيف فى كل (؟) من الاسرى و المعراج المنيف جامع لما فى خيره من المطولات مع قلة الحجم وتلخيص العبادات...

Završetak djela:

...فثبت انه رآى ربه بالعيان كما عليه اولو التحقيق والاتقان. وكذا جميع ما رآه من خوارق العادات و من الدلايل و الآيات. فعليه افضل الصلاة والسلام وكذا سائر الانبياء الكرام. وآله واصحابه الاعلام. والحمد لله على التمام... تم المعراج المبارك بحمد الله وعونه وحسن توفيقه.

L. 76; 19,5 x 14,5. Nasẖ, stari, arapski, pisan vještom rukom. Istaknute riječi podvučene su crvenom crticom. Kur'anske riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima manjeg broja listova ima kraćih bilježaka. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; povez polukožni, oštećen.

Prepis potječe iz XI/XVII stoljeća.

Prepisivač je, čini se, neki učenik, ili svakako savremenik autora, i prepis je dovršio ubrzo poslije autorove smrti, - što se može razumijeti iz naslova i iz jedne bilješke u rukopisu.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se bilješka o veličini nekih meleka.

Na naslovnoj strani, ispod naslova, nalazi se nečitka bilješka na arapskom jeziku, pisana - čini se - rukom prepisivača, sastavljena na pučkom narječju, - nerazumljivog sadržaja.

Tu je i bilješka ranijeg vlasnika, nekog našeg hadžije (Ibrahim b. Zulfikar), koji kaže, da je rukopis kupio u Kairu, u vrijeme svog putovanja na hadž za 16 srebrenjaka (fidda), godine 1126/1714.

Na listovima 76. i 77. nalaze se kraće dove i lirsko-mistični stihovi.

Na posljednjem zaštitnom listu nalazi se bilješka sa imenom prvog vlasnika (Muṣṭafā b. Fetḥullāh, mjeseca redžeba 1076/1665).

2261. جامع الازهار ولطائف الاخبار 1706.

Djelo je na početku nepotpuno, izgubljeno je prvih devet listova.

Opširno djelo sa područja propovjedništva, a govori o vrijednosti nauke, zikra, Kur'ana, o abdestu, namazu i drugim fikhskim propisima. Napisao Reğeb b. Aḥmed al-Brusavī Āmedī ar-Rūmī al-Ḥanafī, umro 1087/1676.

Djelo je podijeljeno na 98 poglavlja (bāb).

AM I, 365; O.M. I, 314; GAL, S II, 655.

Kod nas je početak:

ذكره الامام فخر الدين الرازى فى تفسير الكبير فى سورة الانبياء ان الله تعالى يضع الموازين وزين بها الاعمال...

Završetak:

(تمت هذا الكتاب توجهت الى بيت الله الحرام ز يارة روضة مطهرة لسيد الانام فى رجب المرجب من شهور سنة ستين والف من الهجرة)

Iz završetka se razumije da je autor bio vaiz u staroj i novoj džamiji u gradu Tire(تيره), u ajdinskom vilajetu i da je djelo završio mjeseca džumadelahira 1060/1650. i da je iste godine, mjeseca redžeba, krenuo u Mekku da obavi hadž.

L. 277 (sa originalnom folijacijom); 21,5 x 15,5. Nasẖ sitan. Po rubovima nekih listova ima malo komentara. Poglavlja su pisana crvenim mastilom, a ajeti, hadisi i citati drugih učenjaka podvučeni su crvenom linijom. Tekst je obrubljen tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom, oštećen.

Prepisao Maḥmūd b. Ḫalīl b. Maḥmūd u Istanbulu, u medresi Hakīm Čelebī, u četvrtak 17. rebiul-evvela 1145/1732.

Na prvoj unutarnjoj korici su poučne izreke, hadisi, bilješke iz tefsira i jedna bilješka iz vaza, prenesena iz djela „Zubda al-vā' izīn". Na prvom zaštitnom listu je sadržaj, a zatim slijedi nekoliko neispisanih listova. Na zadnjim zaštitnim listovima su bilješke iz fikha, tesavvufa, vaza, hadisi i poučne izreke, prenesene iz raznih djela kao što su:

زهرة الرياض. تنوير القلوب زهر العابدين البزازية

Uvakufio Hromo-zade (Hromić) Salih-efendi.

2262. انيس الواعظين 590.

Zbirka propovijedi (vazova) u kojoj je u 155 poglavlja protumačen, između ostalog, veliki broj ajeta i hadisa; sva su tumačenja protkana tesavvufskom filozofijom i derviškim nazorima. Napisao Aḥmad b. Muṣṭafā Mueḏḏinzāde (Mujezinović), Ḍiyā'uddīn al-Mostārī, umro 1090/1679 (v. II, 966).

H. Šabanović: Književnost Muslimana BiH..., str. 347.

Početak:

الحمد لله حق حمده. والصلاة والسلام على سيدنا محمد عبده ورسوله. وعلى آله واصحابه من بعده. اما بعد فانى الفيت كتابى هذا وجمعته من الكتب المشهورة...وسميته انيس الواعظين فمن استأنس به وعمل بما فيه وصل الى رحمة رب العالمين

Naslovi nekih poglavlja:

١) فى فضيلة كلمة التوحيد   ١٣) فى صلاة الجمعة
٢) فى فضيلة الوضوء   ١٩) فى فضيلة ايام العشر
٣) فى ثواب بناء المسجد   ٢٣) فى فضيلة صوم رجب
٤) فى فضيلة الاذان   ٢٧) فى احياء ليالى شعبان
٥) فى فضيلة الصلاة   ٣٠) فى فضائل شهر رمضان...الى آخره

Završetak djela je:

قد وقع الفراغ من تنميقه وتصنيفه على يد احقر عباد الله تعالى احمد بن مصطفى الموستارى المنسوب الى شيخه ومرشده حسن افندى وعيسى افندى اووالدهما مصلح الدين افندى قد سرسرهم الاوزيجوى سنة تسع وثمانين والف فى شهر شعبان...

L. 315 (sa autorovom folijacijom); 26,5 x 15. Nasẖ - ta'līq, pisan rukom autora (autograf). Poglavlja su pisana crvenim mastilom, a kur'anski ajeti podvučeni su crvenom linijom. Tekst je obrubljen tankom crvenom linijom. Po marginama ima nešto objašnjenja i dopuna. Papir bijel, glat, čvrst, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni, noviji (preuvezan).

Autograf iz 1089/1678.

Na prvom b zaštitnom listu nalaze se bilješke na arapskom jeziku; dvije su prenesene iz djela „Ḥaqā'iq at-Tafsīr", od Sulamije, jedna iz „Kašf al-asrār", od Muḥammada b. Maḥmūa Samarqandije i jedan stih.

Na drugom a listu su većinom stihovi na perzijskom jeziku, a na istom b listu je bilješka na arapksom jeziku, prenesena iz djela „Šarh al-Maṯnawī", od Surūrije. Međutim, poznato je da je Sururija ovaj komentar napisao na perzijskom jeziku (?!).

Na trećem a listu je bilješka također na arapskom jeziku, prenesena iz djela „Taḥrīrāt ' Alī-efendī" i stihovi na perzijskom jeziku.

Na četvrtom b i petom a listu je popis nekih djela, a na petom b listu sadržaj, odnosno poglavlja ovog djela.

Na naslovnoj stranici su dvije bilješke na arapskom jeziku, prenesene iz djela „Anīs al-Murīdīn", jedna definicija, te kraći biografski podaci o Abū Muḥammadu Sehlu b. 'Abdullāhu at-Tustariji. Ispod ovih bilježaka, neko je kasnije napisao bilješku na turskom jeziku, da je ovaj rukopis i još neke druge kupio od merhum Hadži-Tahir-efendije sin muderrisa Ahmed-efendije, 2. saffera 1314/1896.

2263. ISTO 4776.

ناقص فى آخره

Djelo je na kraju nepotpuno (prepisano samo 63 poglavlja).

L. 204; 20,5 x 15. Nasẖ. Poglavlja i istaknute riječi pisana su crvenim mastilom, a neke su podvučene crvenom linijom. Tekst je obrubljen tankom crvenom linijom. Po marginamam ima malo dopuna i ispravaka. Papir bijel, malo učadio; povez kožni, sa preklopom i utisnutim ornamentima.

Prepis je završen 1268/1851.

Na prvih šest zaštitnih listova nalazi se sadržaj djela, datumi rođenja neke djece, prigodne dove sa objašnjenjem na turskom jeziku i ime bivšeg vlasnika (Hafiz Sinan b. Halil Jukić iz sela Goduš, u zvorničkom kadiluku).

Rukopis je otkupljen od merhum H. Kasim-ef. Ibrišimovića, bivšeg vjersko-prosvjetnog referenta Odbora Islamske zajednice Sarajevo.

2264. بلوغ الامنية فى شرح انما الاعمال بالنية 1695.

Prilično opširno tumačenja hadisa ...انما الاعمال بالنية

Napisao Aḥmad b. Muḥammad b. Abu'l-Ḫayr al-Marḥūmī aš-Šāfi'ī

1097/1685. Djelo je posvećeno Ḥamza-paši, namjesniku Egipta (1095-1099/1683-1687), koji je povratio vakufima u Egiptu sva njihova zakonska prava (S.O. II, 253). Inače, u nama pristupačnim izvorima nema spomena o ovom djelu i njegovom autoru, pa je pretpostavljamo, vrlo rijetko.

Početak:

الحمد لله الذى ايد عباده بنصره...احمده ان جعل على الاسلام مصابيح الظلام و ينابيع الاحكام...اما بعد فان سبب تحبير هذه الورقات فيما يتعلق فقوله صلعم انما الاعمال بالنية...ورتبت ذلك على مقدمة وفصلين وخاتمة وسميتها بلوغ الامنية فى شرح انما الاعمال بالنية

Djelo je podijeljeno na predgovor (muqaddima), dva poglavlja (fasl) i završetak (hatima):

المقدمة فى بيان رجال اسناده ومرتبته وسبب ايراده مع ما يتعلق بذلك و يناسبه من الفوائد

الفصل الاول فى الكلام على جملتى النية و بيان ما يتعلق بهما من الاحكام ماالتنبيه على ما فى بعض الكلمات من التصريف واللغات وما يناسب ذلك من الابحاث و النكات

الفصل الثانى فى الكلام على الهجرة وما يتعلق بها من الاحكام

الخاتمة فى بيان ان العبرة فى غالب النصوص الشرعية من الاحاديث النبوية والآيات القرآنية بعموم الفاظها لابخصوص اسبابها

L. 48; 21 x 15. Nasẖ, starinski. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, glat, deblji; povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini i uglovima korica.

Datum sastava djela iskazan je riječima:

فى الربع الاول من الخمس الثالث من السدس الاول من النصف الاول من السدس الاول من العشر السابع من العشر العاشر من الجزء الحادى عشر من هجرة

Prepisao 'Abdul'āl az-Zintāī (?) al-Azharī 1107/1695.

Iz biblioteke 'Abdullāh-efendije Kantamirije.

2265. Zbirka (مجموع), 2 **1809.**

L. 77; 20,5 x 15. Nasẖ, sitniji, složen, pisan vještom rukom. Naslovi i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, krupnije. Papir bijel, deblji, čvrst. Povez polukožni, sa preklopom.

1. L. 1-18. **نشر الزهر فى الذكر بالجهر**
للشيخ ابراهيم بن حسن الكردى ثم المدنى

Rasprava, u kojoj se dokazuje, da je uobičajeni „zikr" dopušteno glasno obavljati. To je odgovor nekim vaizima hanefijskog mezheba, koji su govorili, da nije dopušteno glasno (džehren) obavljati zikr, nego da to treba činiti tiho, u sebi. Napisao Ibrāhīm b. Ḥasan al-Kurdī al-Kūrānī, Nūruddīn, Abū Isḥāq, as-Ṣūfī, an-Naqšibandī, umro 1101/1690.

GAL, SN II, 521, str. 1294.

Ismā'īl-paša: Ḏayl (II, 647) navodi samo naziv djela, bez ikakvih podataka. AM (I, 35) navodi ime autora i mnoga njegova djela, ali mu ne spominje ovo djelo.

Početak (nakon besmele):

الحمد لله المنزل واذكر اسم ربك بكرة واصيلا. ومن الليل فاسجد له وسبحه ليلا طويلا...اما بعد فقد ذكرت ايها الاخ المكرم ايدك الله تعالى ان بعض الوعاظ من علماء الحنفية يعظ الناس بان ذكر الله تعالى جهرا حرام...

Prema bilješci na kraju, ovaj rad je autor dovršio u svom stanu u Medini, 22. zul-hidže 1078/1667.

Završetak djela:

وقد كان فى ذى الجود والاحسان صل وسلم على سيدنا ونبينا محمد وعلى سائر آبائه واخوانه من الانبياء والمرسلين وعلى آله وصحبهم والتابعين صلوة وتسليما فائضى البركات على السابقين و(؟) آمين سبحان ربك رب العزة عما يصفون و سلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين

Bilješka o završetku djela:

قال المؤلف - قدس سره العزيز: تم تسويده يوم الاثنين ٢٢ من ذى الحجة الحرام خاتمة ١٠٧٨ سنة بمنزلى ظاهر المدينة المنورة عى خير ساكنها افضل الصلاة والسلام على (؟) خلق الله بدوام الله الملك العلام انتهى

Bilješka o prepisu:

قد وقع الفراغ من كتابة هذه الرسالة على يد الفقير الى الله تعالى: موسى بن ابراهيم البصرى ثم المدنى تلميذ مؤلف هذا الكتاب غفر الله له ولوالديه ولجميع اسلاف البرية الاتقياء الكرام ولجميع مشايخه الاجلاء العظام جعلهم الله تعالى فى اعلى عليين مع النبيين والصديقين والشهداء والصالحين (؟) يوم الاربعاء شهر رجب الفرد ١١٢١ سنه فى المدينة المنورة على خير ساكنها افضل الصلوة والسلام سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين

2. L. 19-77. **اتحاف المنيب الاوّاه بفضل الجهر بذكر الله للمؤلف المذكور**

Djelo o istoj temi, od istog autora kao i predhodno, s naglaskom i opširnijim dokazivanjem da glasni zikr ima prednost nad zikrom u sebi, šapatom.

U uvodu pisac kaže da mu je dopala ruku risala jednog ranijeg pisca iz IX stoljeća (po hidžri), iz doba vladavine Mirze Ulug-bega, sina Šāh-Rūh al-Gurğānije, - u kojoj pisac tvrdi da je glasni zikr - zabranjena novotarija.

Naš rukopis predstavlja kritički odogovr na dotičnu risalu.

GAL, SN II, str. 1294.

Početak (poslije besmele):

الحمد لله العلى القريب الاعلى الكبير الاكبر القائل لايذكرنى عبد فى ملأ الاذكرته فى الرفيق الاعلى... اما بعد فقد وقفت سابع ذى الحجة الحرام سنة ١٠٧٩ على رسالة لبعض اهل القرن التاسع من علماء الحنفية من اعيان دولة ميرزا ألوغ بيك بن شاه رح الكوركانى مضمونها ان الجهر بالذكر بدعة مُحَرَّمَةٌ

Ova je risala mnogo veća i opširnija od predhodno (ima 59 lista), a pisac ju je dovršio u Medini, u subotu 24. zul-hidže 1079/1668. (dakle, godinu dana iza prethodne), što se vidi iz prepisivačeve bilješke na kraju djela.

Zatim slijedi bilješka o nekim dodacima i kasnijim ispravcima i kolacioniranju, sa datumom: 17. zul-kade 1080/1669.

ثم الحق فيه اشياء حرر تحريرا و قوبل و صحح فى مجالس عديدة تفرقة آخرها يوم الثلاثاء ١٧ من ذى القعدة الحرام سنة ١٠٨٠ احسن الله ختامها... و ذلك بمنزلى بظاهر المدينة المنورة...

Potom, sasvim na kraju bilješka o prepisu ovog drugog djela sa imenom prepisivača i datumom: u ponedeljak 21. ševvala 1121/1709.

و قد وقع الفراغ من نسخ هذه الرسالة على يد الفقير الى الله الغنى الكريم موسى بن ابراهيم البصرى ثم المدنى تلميذ المصنف - غفر الله له - ليلة الاثنين ٢١ شهر شوال سنة ١١٢١ و كان الوقت آخر الثلث الاول - غفر الله له و لوالديه و لجميع اسلافه و مشايخه و المسلمين و المسلمات - آمين

I ovo djelo prepisao je autorov učenik Mūsā b. Ibrāhīm al-Baṣrī al-Medenī 1121/1709.

Na rubu posljednjih listova prvog i drugog djela, nalaze se bilješke prepisivača, u kojima on kaže, da je prepis kolacioniran i iskorigiran prema primjerku koji je pregledao i ispravio sam autor.

Bilješka o kolacioniranju i ispravkama:

بلغ مقابلة و تصحيحاً فى مجالس آخرها يوم الثلاثاء ٢٢ من شهر شوال سنة ١١٢١ و قد كتبت و قوبلت على نسخة قابلها المصنف بنفسه و على هذه النسخة الحاقات المصنف بخطه و تصحيحه...

Iz biblioteke Abdullah-efendije Kantamirije.

2266. Zbirka (مجموع), 2 1813.

L. 101; 20,5 x 12,5. Nasẖ i ta'līq, pisani uvježbanom rukom prepisivača. Na početku je izrađen lijep unvan. Tekst ne prve dvije stranice obrubljen je sa dvije tanke i jednom debljom zlatnom linijom, a u drugom dijelu sa po dvije tanke crvene linije. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, deblji; povez polukožni, dobro sačuvan.

1. L. 1-75. ISTO kao br. 2265,2

Po marginama ima ponegdje i bilježaka, pisanih od istog prepisivača.

2. L. 77-101. ISTO kao br. 2265,1

Oba djela prepisao isti nepoznati prepisivač, bez oznake datuma, ali rukopis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se netačni i brisani naslov djela.

كتاب مجموع الزوائد و منبع الفرائد ميرزا الوغ بيك ابن شاه رح الكوركانى سنة ١٠٧٩

كتاب فريدة

Ispod toga neko je kasnije olovkom napisao tačan naslov djela, a još niže napisao je crvenim mastilom.

Na kraju je, kao i prethodnom djelu, bilješka prepisivača o kolacioniranju i korigovanju djela prema primjerku koji je pregledao i ispravio sam autor.

Uvakufio 'Abdullāh Kantamirija (v. bilješku na 1. listu).

2267. الاشاعة شراط الساعة 1441.

Djelo o predznacima propasti svijeta. Napisao Muḥammad b. 'Abdurrasūl b. Qulender b. 'Abdusayyid al-Ḥusaynī al-Barzanğī aš-Šerezūrī al-Madanī, umro 1103/1691.

Ismā'īl-paša: Ḍayl I, 86; Ahlwardt II, 2766; GAL; S II, 529.

Početak:

الحمد من اوضح منهاج الحق ويصيب عليه فى كل شىء دليلا... اما بعد فقد قال الله تعالى اقترب للناس حسابهم و هم فى غفلة معرضون

L. 82; 21 x 17. Nasẖ - ta'līq. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke su podvučene crvenom linijom. Po rubovima ima dopuna. Papir bijel, glat; povez polukožni.

Prepisao Ṣāliḥ b. Muṣṭafā Čelić 1297/1879.
قد وقع الفراغ من كتابة هذا الكتاب... عن يد اضعف العباد كأليك صالح بن مصطفى... لسنة سبع وتسعين و مائتين بعد الالف من الهجرة
Uvakufio navedeni prepisivač (v. bilješku na početku djela).

2268. Zbirka (مجموع), 4 6868.

L. 245; 23 x 16. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom crticom. Ajeti su podvučeni crvenom linijom. Po rubovima nekih listova ima ispravaka i kratkih komentara. Papir bijel, čvrst; povez kožni.

1. L. 1-180. **مجالس المواعظ**

Zbirka vazova. Podijeljena na 12 poglavlja (meğlis - sijelo), prema broju mjeseci u godini, a svaki medžlis ima pet mew'iẓa. Ukupno, dakle, 60 tema/va'ẓova. Napisao Šayḫ Aḥmad b. Šayḫ Meḥmed al-Qastamūnī al-Ḥanafī al-Ğelwetī, E'arağ-zāde, umro 1120/1708. Bio je muderis u medresi i džamiji Šehzāde u Istanbulu.
AM I, 168; O.M. 234; T.Y.T.K. II, 1496, str. 426.

Početak:
الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام الاتمان الاكملان...و بعد فيقول العبد الفقير الحوّج الى رحمة ربه على كل شيء قدير كما كنت واعظا فى جامع مسيح باشاى عتيق بعد صلوة الجمعة فى سنة تسع عشر و مائة و الف التمس عنى... و انا الحقير الفقير الشيخ احمد الشهير بابن الشيخ محمد اعرج غفر الله لهما...
Završetak:
... وعلى اله الهادين و اصحابه الذين شادوا لنا قواعد الدين و ان يسلم تسليما كثيرا الى يوم الدين و الحمد لله رب العالمين
Folijacija je originalna. Na listovima 180b-181a je jedna bilješka, prenesena iz djela „Ḥayāt al-qulūb", pisana kasnije rukom drugog prepisivača.

2. L. 181b-236a. **در الواعظين** (v. br. 2115)

3. L. 236-237a. **(رسالة فى تحريم الدخان)**

Kratka rasprava o zabrani pušenja duhana, sa šeri'atskog stanovišta, od nepoznatog pisca. Možda je ovo izvadak (poglavlja) iz nekog fikhskog djela. Naslov je prema sadržaju.

Početak:
اعلموا ايها الاخوان فى الدين انّ الدخان حرام بنصّ القرآن كقوله تعالى و يحرّم عليكم الخبائث..

4. L. 237b-245. **حكايةْ سارق قاضى بيانده در**

Priča, na turskom jeziku, o zgodama i nezgodama jednog kadije. Naslov je prema rukopisu.

Početak: بغداده بر قاضى وار ايدي علمى كمال مرتبه جوق ايدى

Cijelu zbirku prepisao Ṣāliḥ b. Ḥusayn 1212-13/1797-98. Na kraju posljednjeg dijela su hadisi, pisani kasnije, rukom drugog prepisivača.
Rukopis je pripadao Hazimu Muftiću, kojeg je, kao poklon, dobio od svoje majke, supruge Mahmud-bega Širbegovića iz Maglaja, godine 1919 (v. bilješku na naslovnoj stranici).
Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku.
U ovu biblioteku donesen je iz Odbora Islamske zajednice Travnik.

2269. Zbirka (مجموع), 4 6853.

L. 369; 20 x 14. Nasḫ, sa nešto ta'līqa. Naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima nekih listova ima kratkih komentara. Citati su podvučeni crvenom linijom. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat, neki listovi su oštećeni i dohvaćeni vlagom; povez polukožni, sa preklopom, otkinut.

1. L. 1-200. ISTO

Prepisao al-ḥāğğ Ibrāhīm b. al-ḥāğğ Yūsuf al-Bosnawī, iz Ključa, u medresi Šehzāde, u Istanbulu, 1218/1803.
(قد استراح القلم عن الجريان على هذا القرطاس على يد افقر العباد و احوج الناس الى الله تعالى الحاج ابراهيم بن الحاج يوسف البوسنوى من قصبةْ كلوج المحرر بمدرسة المعروف بشهزاده فى بلدة القسطنطنية... سنة ثمان عشر بعد المأتين و الف...)

2. L. 203b-218a. **الباب الثامن عشر من حيوة القلوب فى ثواب الصلوة مع الجماعة رسالة فى حل مشكلات**

Osmanaesto poglavlje iz djela „Ḥayāt al-qulūb" o nagradi za zajedničku molitvu (namaz) (v. broj: 2144).

3. L. 218b-224a.

Naslov u rukopisu je: رسالة مرتّبب صلوة خمس و مرتّبب وضوء و غيرهم

Odgovori Munla Sa'ida na pitanje učenika medrese o nekim abdeskim i namaskim radnjama i smislom njihovih propisa. Napisao Munla Sa'id, godine 994/1585 u Budimu.

Vohd, M. Götz XIII, 47.

Početak:

الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على من نزل بشأنه ...بوند نصكره معلوم اولسونكه بوترجمهٔ بادى باعث اولدركه

Naš primjerak, izgleda, nije kompletan, jer nije isti završetak kao u navedenom izvoru, a manji i po svome obimu.

4. L. 224b-365a. زبدة الواعظين (v. br. I, 246 i 2316).

Prepisi pod tačkom 2-4 isti su kao pod tačkom 1, dakle, isti prepisivač i godina prepisa.

Na listovima 365-368. je jedna podulja dova, a iza toga je četrnaesto poglavlje o džihadu, preneseno iz djela منية الواعظين و غنية المتعظين (v. I, 370 i ovdje broj: 2108).

Poklonio Muharem Handan, Vrbanja - Banja Luka).

2270. مشكاة الانوار فى لطائف الاخبار 5656.

ـ ناقص فى اوله و وسطه ـ

Djelo je nepotpuno na početku i u sredini (manjka 19 listova na početku i listovi 134-173).

Knjiga savjeta i pouka, na osnovu Kur'ana, Hadisa i stare tradicije svakojakih priča, tesavvufskog smjera. Napisao 'Alī b. Muḥammad al-Miṣrī, 'Alā'uddīn al-fakīh al-wā'iẓ, umro 1127/1715, kako to navodi Brockelmann (GAL, S II, 472). Međutim, Ḥadži Ḫalifa (II, 1698) i Ahlwardt (VII, 8745) kažu da je autor ovom djelu Muḥammad b. Muḥammad al-Gazālī, umro 505/1111., što je vjerovatnije, jer ovaj naš primjerak prilično je star, pa ne bismo mogli reći, da mu je autor prvi navedeni pisac.

Početak, dio uvoda i neka poglavlja navešćemo u sljedećoj obradi, jer, kako smo naprijed rekli, ovaj primjerak je nepotpun.

Završetak djela:

...فرجع اليها فاذا هي قد خفت بالشهوات فرجع فقال وعزتك لقد خشيت ان لا ينجو منها احد الا دخلها و هذا بسط قوله عليه السلام خفت الجنة بالمكاره و خفت النار بالشهوات و الحمد لله اولاً و آخراً و الصلوة على رسوله باطناً و ظاهراً

L. 306; 20,5 x 15,5. Ta'līq. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima nekih listova ima malo dopuna i komentara. Papir tamnobijel, čvrst, deblji, malo dohvaćen vlagom; listovi su prosuti; povez kožni, oštećen i rastavljen od listova.

Prepis potječe iz XVII stoljeća.

Na predzadnjem listu je ime ranijeg vlasnika (Muṣṭafā b. Selīm, muezzin Sinan Čauševe džamije u Livnu, godina 1067/1656. Ispod ove bilješke, sasvim pri dnu, je nečiji lični pečat koji je teško čitljiv, a na vrhu stranice je mali ovalni pečat, u kome čitamo: siromah Osman. Jedan dio ovog lista je namjerno oštećen, odsječen oštrim predmetom.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2271. ISTO 6394.

Početak:

الحمد لله الذى نور قلوب أوليائه بأنوار معرفته وصفى صدورهم بملاحظة صفات حضرته...

U uvodu pisac kaže:

...فسنح فى خاطرى ان اجمع كتابا جامعا يجمع شيئا من آيات القرآن وسنن الرسول وكلمات الاولياء ونكت المشايخ وحكم اهل العرفان...فجمعت هذا الكتاب وسميته بمشكاة الانوار فى لطائف الاخبار للتحضيض الى سنن السيد المختار وكسرت مقصوده فى ثمانية واربعين بابا

Zatim pisac donosi sadržaj djela po naslovima poglavlja, kojih ima 48. Mi ćemo ovdje navesti bar nekoliko poglavlja:

الباب الاول ـ فى الاستعاذة

الباب الثانى ـ فى البسملة

الباب العاشر ـ فى القرآن العظيم

الباب العشرون فى قصة زكريا و يحيى عليهما السلام وبيت المقدس

الباب الثلثون ـ فى رفض الدنيا و مذمتها والزهد والتوكل

الباب الاربعون ـ فى المحرمات من الربا والخمر وغيرهما

الباب الثامن والاربعون ـ فى صفة الجنة

L. 367; 21 x 15. Nasḫ - ta'līq, pisani nešto debljim perom i uvježbanom rukom prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, čvrst; povez kožni, malo oštećen i ima utisnute ornamente na sredini korica, a listovi su djelomično prosuti i rastavljeni od poveza.

Prepisao nepoznati prepisivač 6. zul-hidždžeta 1185/1772.

Iz kolekcije Besim-efendije Korkuta.

2272. ISTO 1709.

L. 320; 21,5 x 13,5. Nasḫ, sitniji, složen, pisan rukom vještog kaligrafa. Rečenice u uvodu rastavljene su sitnim crvenim tačkama. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je tankom crnom i širokom zlatnom linijom, a na ostalim

stranicama zelenom linijom. U vrhu prve stranice je veoma lijep unvan u bojama, u kome je ucrtano sitno poljsko cvijeće. Na početku, poslije uvoda je sadržaj. Naslovi su pisani crvenim mastilom. Tekst Kur'ana, hadisi i istknute riječi podvučene su crvenom linijom. Po rubovima nekih listova, s početka, ima nešto sitno pisanih bilježaka, koje se odnose na tekst. Papir bijel i tamnobijel; manji broj listova je žućkaste i razne boje, glat, čvrst. Povez kožni, oštećen i popravljen, sa utisnutim ornamentima na sredini korica i na zatvaraču.

Prepis je iz XVIII stoljeća.

Sudeći po pismu moglo bi se reći da je prepisivač 'Abdullāh-efendija Kantamirija, ali nismo sasvim sigurni u to.

Prvi zaštitni list je prazan.

Na drugom zaštitnom listu, s početka, nalazi se naslov djela

(كتاب مشكاة الانوار فى لطائف الاخبار

zatim kratka bilješka H. Mehmeda Hadnžića, na arapskom jeziku, u vezi autora, u kojoj on ističe da ovo nije Gazalijino djelo. Potom slijede još dvije kraće bilješke, na turskom jeziku, od kojih se u jednoj kaže, da je rukopis došao od Hadži-muderris-efendije (حاجى مدرس افندى كلمشدر)

a u drugoj, da je rukopis - vakuf 'Abdullah-efendije Kantamirije وقف قنده ميرى عبد الله افندى Na naslovnoj strani je opet bilješka o uvakufljenu rukopisa, وقف قنطميرى عبداه افندى te bilješke sa imenima i pečatima trojice ranijih vlasnika prvi: Abū Bakr b. Muḥarrem b. Veliyy al-Bosnawī al-Aqḥiṣārī - Bošnjak iz Prusca; drugi: Ḥusayn 'Abdī Kadrī-efendī-zāde; i treći: ʿAbdullāh b. Aḥmad - vjerovatno Kantamirija, „učenik gore navedenog mevlana, zv. ʿAbdulkādir-efendī", - kako se to teško može pročitati pri dnu stranice, u bilješci koja glasi:

ثم انتقل الى ملك الفقير الى الله الملك القدير عبد الله بن احمد، عفى عنهما الرب الصمد، من تلامذة المولى المشار اليه، اسبغ الله نعمه الجليلة عليه وهو المدعو بعبد القادر افندى...

Iz Kantamirijine biblioteke (v. bilješku na naslovnoj strani).

2273. رسالة العدل فى بيان حال الخضر عليه السلام 1732.

Risala o Ḥiḍru, a.s., pisana u obliku va'za, a protkana je tesavvufom. Razna kazivanja o Ḥiḍru, a.s. autor ističe, da se oslanjao na Qušejriju i druge izvore. Napisao Nu'man-paša b. Muṣṭafā-paša Köprülü, umro 1132/1720.

GAL, S II, 663.

Početak:

قال الامام العلامة الفهامة قطب الدائرة الاسلام...اشرف الوزراء نعمان باشا بن صدر الشهيد مصطفى باشا...الشهير بكپرلى زاده...الحمد لله رب العالمين و بعد هذه رسالة حررت فى حال الخضر عليه الصلوة والسلام وسميتها رسالة العدل فى بيان حال الخضر عليه السلام

L. 37; 22 x 14. Nasḫ, pisan rukom vještog prepisivača. Kur'anski ajeti i istaknute riječi podvučene su crvenom linijom. Tekst je obrubljen jednom zlatnom linijom. Na početku je izrađen unvan u bojama. Papir bijel, glat; povez kožni, sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica i preklopu.

Prepis je završen 1140/1727.

Na prvom zaštitnom listu je naslov djela, ime vakifa i ranijeg vlasnika knjige (Hromo-zāde Ṣāliḥ-efendī) i ime drugog vlasnika (Kaukči-zade Šejh Abdullah).

Na naslovnoj strani je, opet, naslov djela, dva pečata vakifa i noviji pečat ove biblioteke. Na posljednjem listu su poučni stihovi na arapskom jeziku.

Uvakufio Hromo-zāde (Hromić) Ṣāliḥ-efendi.

2274. سواء السبيل وهو الصراط المستقيم 2425.

Djelo koje obrađuje pitanja vezana za ličnu spoznaju i spoznaju Boga, vezana za uspjeh i sreću na ovom, a spas na budućem svijetu. Napisao Šāh Kalīmallāh Ǧahānābādī, umro 1140/1727.

Djelo je podijeljeno na uvod (bidāye), tri poglavlja (kitāb) i pogovor (nihāye).

Ismaʿīl-pāšā: Ḏayl II, 29; GAL; S II, 619.

Početak:

الحمد لله الذى ارى عباده فى الافاق وفى انفسهم ايات وجوده...و بعد هذه مسايل معتمدة مفتى بها عند محقق اهلها يحتاج اليها كل من يروم البصيرة فى معرفة نفسه المؤدية الى معرفة ربه...سميته سواء السبيل...

L. 108; 18,5 x 12. Taʿlīq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni, sa preklopom, malo oštećen.

Prepisao Muḥammad b. Raǧab 1118/1706.

Na prvom zaštitnom listu je naslov djela, jedna izreka h. Alije i bilješka iz fikha. Na drugom zaštitnom listu je jedan stih iz „Mesnevije", sa prevodom na turski jezik. Na naslovnoj stranici je pečat ranijeg vlasnika knjige: Hadži-Mustafa Sidki, godina 1178/1764.

2275. تبشير الغزاة 2507.

Blagovijest borcima. Djelo o načelima svetog rata (ǧihād), šeriʿatsko-pravnim propisima kojih se muslimani moraju pridržavati u ratu i ostalim pitanjima koja su usko vezana za sveti rat. Djelo je posvećeno tadanjem bosanskom namjesniku Hekim Oğlū Ali-paši, pobjedniku pod Banja Lukom,

čiju pravednost i junštvo autor hvali. Napisao Muṣṭafā b. Muḥammad al-Aqḥiṣārī (iz Prusca), umro 1169/1755.

Djelo je podijeljeno na uvod, 22 poglavlja i zaključak, a pisac ga je završio 7. zul-kadeta 1150 (26.2.1738).

Bratislava, 153; Šabanović 471; Bašagić 151, 357.

Početak:

الحمد لله الذى فضّل المجاهدين باموالهم وانفسهم على قاعدين اجرا عظيما...وبعد فيقول

العبد الفقير...الحاج مصطفى بن محمد الاقحصارى...لما رأيت استيلاء الكفار على ديارنا

L. 114. (sa originalnom folijacijom); 19,5 x 14. Nasḫ, pisan vještom rukom prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisana su crvenim mastilom. Citati iz Kur'ana podvučeni su crvenom linijom. Po marginama ima bilježaka, od istog prepisivača. Papir bijel, glat, djelomično dohvaćen vlagom; povez polukožni sa preklopom, malo oštećen i skoro rastavljen od listova.

Nema bilješke o prepisivaču niti o datumu prepisa, ali smatramo da rukopis potječe iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu su poglavlja djela, a na posljednjem listu neko je kasnije napisao jednu dovu, koja se uči da bi se neprijatelj pobijedio.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku (v. pečat na početku i na kraju djela).

2276. خزائن الجواهر ومخازن الزواهر 2336.

Opširno objašnjenje Besmele, sa sufijske tačke gledišta. Napisao Abū Sa'īd Muḥammad b. Muṣṭafā al-Ḫādimī, umro 1176/1762.

Ahlwardt II, 2263; GAL, G II, 351; GAL, S II, 664.

Početak:

بسم الله الذى جعل البسملة شريعة الافتتاح...وبعد فيقول ابو سعيد محمد الخادمى جعله

لسنة حبيبه...هذه خزائن الجواهر ومخازن الزواهر دقيقة عجائب اسرارها

L. 80; 21 x 11. Nasḫ, pisan vrlo vještom rukom prepisivača. Poglavlja su pisana crvenim mastilom. Početak je ukrašen vrlo lijepim unvanom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je debljom, zlatnom i tri tanke, crne linije, a na ostalim stranicama zlatna linija je nešto tanja. papir tamnobijel, glat, tanji; povez polukožni sa preklopom, zaštićen zelenim platnom. Rukopis se čuva u polukožnoj futroli. I rukopis i futrola prilično su očuvani.

Autor je djelo završio 1156/1743.

Prepis je završen 1218/1803.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku (v. pečat na početku i na kraju rukopisa).

2277. (مولد النبى عليه السلام) 3154.

Hvalospjev o rođenju Muhammeda, a.s., na arapskom jeziku. U rukopisu je naslov: منظومة السيد البرزنجى زين العابدين فى مولد سيد الأولين والآخرين

Prema ovom naslovu, spjev je sastavio as-Sayyid Ǧa'far b. Ḥasan b. 'Abdulkarīm al-Ḥusaynī al-Barzanǧī, Zaynul'ābidīn, umro 1179/1766

GAL, G II, 384; GAL, S II, 517; Ahlwardt IX, 9536.

Međutim, čini se, da su verzije ovog spjeva različite. Prema verziji, koju navodi Ahlwardt, spjev je sačinjen od stihova i rečenica u prozi. Naš primjerak je u cjelosti u stihovima, bez proznih rečenica. U posljednjem stihu kaže se da je spjev u „205 stihova"; dok stvarno broji 220 stihova.

Početak: بدأت باسم الذات عالية الشأن

بها مستدرًا فيض جود واحسان

Završetak spjeva (dva posljednja stiha):

وَمَا شَنَّفَ الأَسْمَاعَ دُرِّيُّ وَصْفِهِ

وَقَلَّدَ أَجْدَاداً قَلاَئِدُ مَرْجَانِ

وَحَلَّتْ صُدُوراً لِلْمَحَافِلِ قَدْ سَمَتْ

عُقُودُ حِلاَةُ الزَّيْنِ فِى سِمْطِ إِتْقَانِ

Spjev je razdijeljen na 18 poglavlja, od kojih svako ima po deset stihova.

Ukupan broj stihova je 205, što je pjesnik izrazio u posebnom stihu, iza završetka spjeva:

وَفِى مِائَتَيْنِ قَدْ أَتَى نَظْمُ مَوْلِدٍ

يَزِيدُ هُمَا خَمْسٌ رَجَوْنَا بِغُفْرَانِ

Iza svakog poglavlja slijedi refren:

إِلٰهِى رَوِّحْ رُوحَهُ وَضَرِيحَهُ

بِعَرْفٍ شَذِىٍّ من صَلاَةٍ وَرِضْوَانِ

Ovakvih refrena ima 17 (nema ga iza posljednjeg poglavlja), i sa ovim brojem spjev bi imao ukupno 223 stiha.

L. 9; 24,5 x 19,5. Nasḫ, krupniji, veoma lijep, vokaliziran, pisan rukom vještog kaligrafa. Papir tamnobijel, tanji, krhak. Poveza nema.

Prepisano mjeseca redžeba 1311/1893.

تمت تمام بعون عناية الله الملك العزيز الغفران حرّره فى رجب الفرد سنة ١٣١١ هـ

2278. تنوير القلوب من ظلمة الذنوب 4633.

Opširno djelo sa područja propovjedništva (91 poglavlje), u kome su

obrađene razne teme iz dogmatike, fikha i etike. Napisao Aḥmad b. Muḥammad b. Selīm al-Mostārī (iz Mostara), umro 1190/1776. Pisac je djelo završio 1162/1748.

Šabanović, 481; K. Dobrača II, 966.

Početak:

الحمد لله على افضاله واكرامه. والشكر له على احسانه وانعامه...اما بعد فهذه مجموعة لطيفة وموعظة نظيفة سميتها تنوير القلوب من ظلمة الذنوب...ورتبتها على احدى وتسعين بابا

Završetak djela:

...وعن جابر - رضى الله عنه - عن النبي - صلعم بيان اهل الجنة فى نعيمهم اذ سطع لهم نور فرفعوا رؤوسهم فاذا الرب قد اشرف عليهم من فوقهم فقال السلام عليكم يا اهل الجنة قال: وذلك قوله تعالى: سلام قولا من رب رحيم قال: فنظر اليهم و ينظرون اليه فلا يلتفتون الى شىء من النعيم ماداموا ينظرون اليه حتى يحتجب عنهم و يبق نوره.

Pisac završava dovom:

اللهم نوّر قلوبنا بنور هدايتك كما نوّرت الارضّ بنورى شمسك. وادخلنا الجنة دارك دار السلام برحمتك يا ارحم الراحمين. و بلطفك وكرمك يا اكرم الاكرمين.

Bilješka o završetku djela:

قد وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب وتأليف بعون الله وحسن توفيقه بين صلوتين يوم الاثنين الرابع والعشرين من شهر جماذى الاولى لسنة اثنى وستين ومائة والف على يد افقر العباد الى رحمة ربه يوم الميعاد احمد بن محمد الموستارى غفر الله له...

L. 291 (sa originalnom folijacijom); 21 x !4,5. Nasḫ-ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisana su crvenim mastilom, a neke su podvučene crvenom crticom. Na kraju nekih rečenica stavljene su krupne crvene tačke. Po marginama ima komentara u vezi s tekstom. Papir bijel, glat, malo dohvaćen vlagom; povez kožni sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica, koje su rastavljene od listova.

Prepisao Muṣṭafā b. Ṣāliḥ-efendī Nā'imī-zāde al-Mostārī, 16. džumade-l-evvela 1188/1774.

Bilješka o prepisu na kraju glasi:

حمد لله شد ميسر خاتمه

ختم ايده انجاممز حق خيرايله امين وانا الفقير الحقير الى القوى القدير مصطفى بن صالح افندى نائمى زاده الموستارى عفا عنهما البارى وايقظهما من نور الغفلة فى الدنيا والعقبى آمين...قد تم فى ١٦ من جماذى الاولى لسنة ثمان وثمانين ومائة والف

Prva dva lista su prazna. Na sljedeća tri lista je sadržaj. Poslije sadržaja ima osam neispisanih listova. Na kraju su također tri neispisana lista.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Mostar.

DJELA ČIJE VRIJEME NASTANKA NIJE POZNATO

2279. Zbirka(مجموع), 7 2287.

L. 233; 18 x 13,5. Nasẖ i ta'līq, stariji, pomiješani, pisani vještom rukom, krupnije, u razmaknutim redovima, mjestimice vokalizovani. Papir žućkast, deblji; listovi spočetka oštećeni. Po rubovima malog broja listova ima malo bilježaka. Povez polukožni, oštećen vlagom i crvotočinom.

1. L. 1-35a. معراج النبي ع م

Kraće djelo na arapskom jeziku o putovanju Božijeg poslanika Muhammeda, a.s. u nebo, od nepoznatog pisca. Rad je starijeg datuma, zasnovan velikim dijelom na tradiciji slabe vjerodostojnosti.

Početak poslije besmele:

قال حدثنا محمد بن على قال حدثنا محمد بن مسلم قال اخبرنا عبد الصمد بن عبد الله الكوفى عن اسرائيل يونس عن تمال (؟) بن حارث عن عكرمة قال... كلهم يستندون هذا الحديث عن ابن عباس عن تفسير هذه الآية سبحان الذى اسرى بعبده ليلا... قال بن عباس قال رسول الله صلعم ان فى حديث المعراج عجبا.. وذلك انى ذات ليلة... دخلت بيت زوجى ام هانئ...

Završetak:

...الى ان نزل عند الصخرة عند البيت المقدس فرأيت البراق فركبتها وسار معى الى ان انتهينا الى منزل ام هانئ. قال النبي صلعم فاويت الى فراشى بعدما صبح الصباح قدرة ومعجزة وكرامة من الله تعالى اكرمنى بها. تم معراج النبي صلى الله عليه وسلم

2. L. 35b-43 وصية الامام الاعظم ابى حنيفة

Kratka početnica o islamskom vjerovanju, koja se pripisuje Abu Hanifi, umro 150/767 (v. I, 364).

3. L. 44-99a. كتاب) بداية الهداية

Knjiga o lijepom ponašanju i pravoj pobožnosti, protkana misticizmom, za učenike i odrasle vjernike uopće. Napisao Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad al-Gazālī, umro 505/1111. (v. 1991).

ḤḤ I, 228; GAL, G I, 422; GAL, S I, 749; Ahlwardt III, 3263.

Početak:

الحمد لله حق حمده والصلوة على محمد رسوله وعبده وعلى آله واصحابه من بعده. اما بعد فاعلم ايها الحريص على اقتباس العلم...

Završetak:

...فضلا عن قريتك او بلدتك ثم يفوتك به الملك المقيم والنعيم الدائم فى جوار رب العالمين. تمت بداية الهداية (؟) وحسن توفيقه

4. L. 99b-172. (مجامع آفات اللسان)

Poglavlje iz Gazalijinog djela احياء علوم الدين (sv. III) o grijesima i štetnostima, koje čovjek može počiniti svojim riječima (jezikom).

Prepis je dat u nešto skraćenom obliku.

Početak poslije besmele:

ثم لما عَلِمْتَ ان الشيطان يجرى على اللسان الفاظا يبطل الايمانَ...

Tekst je većinom vokaliziran.

Na listu 172b nalazi se fragmenat (samo jedan stranica) iz djela آداب المريدين , što ga je napisao Muḥammad b. Ḫafīf aš-Šīrāzī, Abū 'Abdullāh, aṣ-Ṣūfī, umro 371/981.

Ismā'īl-paša: Ḏayl I, 4; AM II, 49.

Početak:

الحمد لله على نعمه. هذه وصية الشيخ الكبير ابى عبد الله بن خفيف رحمة الله عليه وقدس الله روحه العزيز فى معنى التصوف وطلب طريق المعرفة الى الله تعالى يجب على المريد اذا قصد سلوك الطريق وخرج من الضيق الى الشفيق الرفيق ان تحفظ هذه الخصال التى أذكرها وبالله التوفيق. اول خصلة يبدأ بالندم على ما سلف من ايامه فى الغفلة والتفريط. والثانى رد المظالم...

Na kraju stranice (14. red):

...والعاشر يضبط بطنه ولسانه فان المريد ان كان شره النفس اكولا يحب الشهوات فانه...

5. L. 173-194 (العقيدة الاسلاميه)

Djelo o islamskom vjerovanju, od nama nepoznatog pisca. Rukopis je s početka nepotpun, jer su prvi listovi izgubljeni.

Djelo je, čini se, nastalo u IX/XV ili X/XVI stoljeću, a u njemu se brani ortodoksno vjerovanje.

Ono ima tri kraća poglavlja (faṣl). Naslov prvog poglavlja je na jednom od izgubljenih listova.

Drugo poglavlje, list 184b -

الفصل الثانى ـ فى وجه التدرج الى ارشاد وترتيب درجات الاعتقاد

Treće poglavlje, list 190b -

الفصل الثالث ـ فى الاسلام والايمان

Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad al-Gazālī, umro 505/1111, što nije ispravno, jer se pisac, na nekim mjestima, poziva na djela: al-Kanz, od Ḥāfiẓuddīna an-Nasafije i al-Fatāwā, od Bazzaziyya, koja su nastala poslije Gazalije do trista godina! Osima toga, sadržaja ovog djela i njegov stil nisu na nivou Gazalijinog pisanja. Pored toga, znatan dio sadržaja je slabe vjerodostojnosti.

Brockelmann (GAL, n.m.) kaže i to da je ovo, zapravo, skraćena prerada većeg istoimenog Gazalijinog djela, od nepoznatog prerađivača. To isto je navedeno u naslovu i uvodu štampanog primjerka (Kairo, al-Maṭba'a al-'Āmira, izdanje 1323/1907). No, to je također nesigurno, jer pouzdani izvori ne navode među Gazalijinim radova nijedno djelo pod ovim nazivom. Autor se, držimo, samo koristio Gazalijinim djelima (Iḥyā al-'ulūm ad-dīn i dr.).

Rukopis je raspoređen na 109 poglavlja, koja su navedena u uvodu. U nekim izvorima i primjercima navodi se da je djelo raspoređeno na 111 poglavlja, a nekim opet znatno manje.

Ahlwardt VII, 8866.

Početak:

الحمد لله الذى احسن تدبير الكائنات. وخلق الارضين والسموات. وانزل الماء من المعصرات... وسميت هذا الكتاب مكاشفة القلوب. واعوذ بالله من الشر و الذنوب واختصرت على مائة وتسعين باب

Prvo poglavlje je: الباب الاول ـ فى بيان الخوف

Posljednje poglavlje (109) u našem rukopisu;

الباب التاسع بعد المائة فى الخوف وعذاب القبر قال تعالى: وما يستوى الاعمى يعنى الكافر الاعمى عن الهدى...

Završetak djela:

...والحقب ثمانون سنة يقولون غلبت علينا شقوتنا وكنا ظالمين (؟) خفف عنا يوما من العذاب انا موقنون وهم الاشقياء العاصون والمذنبون. تم دقائق الاخبار

Kako se vidi na završetku, prepisivač ovo djelo naziva: دقائق الاخبار , što je pogrešno i nerazumljivo, kada se zna da je to sasvim drugo djelo i da je on sam u uvodu napisao gornji naslov ovog djela. Vjerovatno je on bio prepisivač od zanata, koji je mnogo prepisivao ta i druga djela, pa ovdje, na kraju, i nesvjesno stavio pogrešan naslov djela. Ovo tim lakše, što autor, na nekim mjestima, prenosi i citira iz djela.

L. 272; 21,5 x 16. Nasḫ - ta'līq. Zadnjih desetak listova je kasnije dopisano. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom linijom. Po rubovima ima dopuna i objašnjenja, koja su u vezi sa tekstom, pisana kasnije drugom rukom. Papir tamnobijel, glat, dohvaćen vlagom; povez polukožni, sa preklopom.

Nema podataka o prepisivaču i datumu prepisa, ali smatramo da rukopis potječe iz druge polovine XVI stoljeća, a dopisani listovi iz XIX stoljeća.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2281. ISTO 3452.

L. 185; 21 X 15,5. Ta'līq sa nešto nasḫa, pisan širokim perom, vještom rukom. Naslovi poglavlja i neke istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke su podvučene crveno. Papir tamnobijel, deblji, čvrst. Po rubovima listova ima bilježaka i komentara. Povez kožni, oštećen, sa utisnutim ornamentima na koricama.

2. L. 51b-106b. شرح تعليم المتعلم

Komentar „Ta'līm al-muta'allimu" (v. I, 360 i 1978,2). Napisao Ibrāhīm b. Ismā'īl b. 'Oṯmān b. Bakr b. Yūsuf al-Pazārī 996/1588, za vrijeme vladavine sultana Murata III (vladao 982-1003/1574-1595. (v. br. 2080,3). Komentar je ispisan po rubovima listova.

ḪH I, 425; GAL, G I, 462; GAL, S I, 837.

Početak (nakon besmele):

الحمد لله الذى انعم علينا بانواع النعم و لطائف الاحسان و فضّلنا على سائر خلقه بتعليم العلم و البيان... و بعد فلما رأيت الكتاب المسمى بتعليم المتعلم مرغوباً و مقبولاً بين اولى التعليم و العلم خصوصاً بين الطالبين...

Završetak djela (na listu 106b)

...ولا بد ان يتعلم شيئا من الطب اى من علم الطب المبين فيه احوال بدن الانسان من حيث الصحة و السقم و يتبرّكه بالآثار الواردة فى الطب الذى جمعه الشيخ الامام ابو عباس المستغفرى فى كتابه المسمى بطب النبىّ عـ. م. و كان قائلا قال فاين تجد ذلك الكتاب فاجابه...(؟) تجده من يطلبه و هو كتاب مشهور معتبر بين العلماء فلا بد لطالب من ان يجده و يتبركه بالآثار و الاخبار المذكورة فيه. الحمد لله على التمام و الصلوة على محمد افضل الرسل الكرام. و على آله و اصحابه ذوى القدر و الاحترام. تمت الكتاب بعون الله الوهاب

Prepisao oba djela Muṣliḥuddīn b. Muḥyiddīn Adanawī (iz Adane, u Turskoj), nastanjen u Siriji, u četvrtak mjeseca muharrema 1019/1610.

Bilješka na kraju:

قد وقع الفراغ من تسويد هذا الكتاب... فى يوم الخميس وقت الضحى فى شهر محرم

الحرام سنة من هجرة النبىّ عـ. م. تسعة عشرة بعد الالف على يد الفقير.. مصلح الدين
بن محى الدين ادنوى المتوطن حالاً فى الشام الشريف

Prema tome, držimo, ovo je jedan od najstarijih rukopisa ovog djela.

Na naslovnoj strani nalazi se hadis o samilosti (merhametu) prema ljudima. Zatim slijede stihovi nekoliko učenjaka o istoj temi. Sve je to pisano kasnije - drugim rukopisom.

Tu je, na rubu, i nečitka bilješka, sa potpisom ranijeg vlasnika.

U vrhu prve stranice, iznad besmele, je simboličko-mistično značenje riječi i pojma علم (ʿilm - nauka, znanje).

Na kraju, na posljednjem listu, zabilježena je poduža legenda na arapskom jeziku, prema kojoj Bog kazuje Musau, a.s. o stvaranju ovog svijeta i života, te o mnogobrojnim i dugim vremenskim periodima i fazama, kroz koja je svijet prolazio i u kojima je više puta, usljed prirodnih udesa i kataklizmi - po Božijoj volji - doživljavao propast i rušenje, pa opet izgrađivanje.

Iz biblioteke Fejzijje medrese u Travniku (v. pečat u rukopisu).

2282. ISTO 5809.

(مختصر)

U uvodu ovog primjerka, nakon besmele i hamdele, kaže se, da je djelo skraćeno i raspoređeno na 55 poglavlja:

(و سمّيت هذا الكتاب مكاشفة القلوب ... و اختصرته على خمس و خمسين ابواب (!)
ليحفظ ما فيها اولو العلم و الالباب...)

Iz toga se vidi da su nepoznati prepisivači, ili vaizi, ili neko drugi, unosili u ovaj rad svakojake prerade i izmjene, što unosi nesigurnost i neizvjesnost u njegov sadržaj.

Primjerak je nepotpun, jer su mnogi listovi izgubljeni, u sredini i na kraju. Odmah na početku, iza prve stranice, nedostaje dvadeset listova, što se vidi po folijaciji.

Iza kratkog uvoda je sadržaj u kome je, na sačuvanom prvom listu, navedeno 25 poglavlja.

Završetak je ovdje (na listu 106b, prije 219b):

... كقوله تعالى: كلاّ سوف تعلمون الآية، يعنى حقا سوف تعرفون ما ذا يفعل بكم فى
القبور حين نزل بكم عذاب القبر انّ الانساب و الاولاد لا ينفعكم. و فى دقايق الاخبار و
زهرة الرياض قال النبىّ صلعم: يدخل القبر قبل منكر و نكير ملك ملك يتلألأ وجهه...

L. 106 (prije 219); 20,5 x 15. Nasẖ i taʿlīq, pomiješani, pisani krupnije, uvježbanom rukom, različitih prepisivača. Naslovi su pisani crvenim mastilom, a tekst Kur'ana i hadisa podvučen je crvenom linijom. Po rubovima nekih listova, u drugoj polovini rukopisa, ima bilježaka, koje se odnose na tekst. Papir tamnobijel, deblji, čvrst. Povez polukožni, oštećen; druga korica izgubljena.

Prepis potječe iz XVIII stoljeća.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2283. ISTO 5154.

- ناقص فى اوله -

Djelo je na početku nepotpuno, otkinuto i zagubljeno 8 listova.

L. 214-8 (originalna folijacija); 21,5 x 16. Taʿlīq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Kur'anski ajeti su podvučeni crvenom linijom. Po rubovima ima malo dopuna. Papir tamnobijel, glat, čvrst, na kraju dohvaćen vlagom, pa je pismo oštećeno; povez kožni, sa preklopom; prva korica otkinuta i zagubljena.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku.

2284. Zbirka (مجموع), 3 1166.

L. 95; 20,5 x 15,5. Nasẖ, starinski, krupniji, pisan vještom rukom, mjestimice vokaliziran. U pisanju ima grešaka. Naslovi i istaknute riječi pisani su crvenim mastilom, koje je mjestimice izblijedilo. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; mnogi listovi su dohvaćeni vlagom. Povez polukožni. Po rubovima malog broja listova ima ispravaka.

1. L. 1-46. (كتاب فى الوعظ) - ناقص فى اوله

Knjiga propovijedi i vjerskih pouka, od nama nepoznatog pisca. Primjerak je nepotpun s početka za 10-12 listova, koji su izgubljeni.

Rad je raspoređen na četrdeset poglavlja (bāb). Na početku svakog poglavlja nalazi se odgovarajući hadis, zatim slijedi po koja poučna priča (el-ḥikāya), te riječi i poučni stihovi učenih ljudi. Ima izreka, a naročito stihova, i na turskom i perzijskom jeziku. Sadržaj je kratak, sažet i prilično lijepo obrađen.

Početak je ovdje:

... صحيحة لرزقه الله منفعة العلم و الاخلاص و العمل. شعر:

ثوب الريا يشفّ عما تحته فاذا التحفت به فانك عارى

Prvo poglavlje ovdje je (sedmo po redu, list 1b):

الباب السابع فى العلم - عن ابى هريرة رض انه قال قال رسول الله صلعم من يرد الله به
خيراً يفقهه فى الدين اخرجه البخارى و مسلم يقال فقِه الرجل بالكسر يفقَه فقهاً اذا
علم... الحكاية ذكر فى خبر ان اهل البصر اختلفوا فقال بعضهم العلم افضل من المال و
قال بعضهم المال افضل من العلم فبعثوا رسولا الى ابن عباس...

Posljednje poglavlje je:

الباب الاربعون فى رجاء المغفرة م عن سليمان رضى الله عنه انه قال قال رسول الله صلعم
ان لله مائة رحمة...

Završetak djela:

قال لقمان رحمة الله عليه لابنه: يا بنى اربح الله رجاءً لا تؤمن فيه مكره وخف الله خوفا ولا تيأس فيه من رحمته فان المؤمن ذو قلبين قلب يرجو به قلب يخاف به. قال الله تعالى: ولا تيأسوا من روح الله انه لاييأس من روح الله الا القوم الكافرون. شعر:

ولما قسا قلبي ضاقت مذاهبي جعلت الرجاء منى لعفوك سلّما

تعاظمنى ذنبي فلما قرنته بعفوك رب كان عفوك اعظما.

Iza ovog završetka bilješka prepisivača:

الحمد لله على التمام وعلى رسوله الكرام عليه افضل السلام بحرمة يا رب العلام وحسن التوفيق هذا الكتاب التمام العلىّ بن المصطفى المذنب العاصى المحتاج الى رحمة البارى غفر الله له ولوالديه ولجميع المؤمنين كلهم اجمعين

Prepisivač je neki Ali b. Mustafa.

Sa desne i sa lijeve strane ove bilješke su stihovi na turskom jeziku, pisani rukom prepisivača.

2. L. 47-63. **رسالة النجاة من شر الصفات**

Traktat sa područja tesavvufa o duhovnom uzdizanju i postizanju Božije milosti putem čuvanja i čišćenja od loših svojstava i grijeha. Naslov je prema uvodu rukopisa. Prepisivač je na početku stavio i drugi, nepoznat naslov, što je, držimo, njegov opis ovog reda: هذا رسالة النجاة من هواء النفس الى طاعة الرحمن

Napisao Aḥmad b. Maḥmūd as-Sīwāsī, aš-Šayḫ Šihābuddīn, umro 803/1400.

ḤḪ I, 895; GAL, G II, 228; AM I, 118.

Početak:

الحمد لله الذى احيى ارواح المؤمنين بتجليات الجمال ونوّر عقول العارفين بفيض انوار الجلال... وبعد فهذه رسالة النجاة من شرّ الصّفات الى اخوان الهائمين للطالبين

Pisac navodi i ukratko objašnjava deset uslova (ašrāt, šurūṭ), koje sufija mora pri sebi imati i ostvariti u svom duhovnom uzdizanju i približavanju Bogu.

Tih deset uvjeta jesu:

1. uvjet. list 47a	الشرط الاول: طهارة البدن
2. uvjet. list 47a	الشرط الثانى - الخلوة
3. uvjet. list 47a	الشرط الثالث - دوام السكوت
4. uvjet. list	الشرط الرابع - دوام الصوم
5. uvjet. list 48a	الشرط الخامس - دوام الذكر
6. uvjet. list 49a	الشرط السادس - التسليم
7. uvjet. list 49b	الشرط السابع - نفى الخواطر
8. uvjet. list	الشرط الثامن - ربط القلب بالشيخ
9. uvjet. list	الشرط التاسع - ترك النوم
10. uvjet. list 51b	الشرط العاشر - قلة الاكل

Podnaslovi i važnije riječi pisani su crvenim mastilom.

Završetak djela:

...فتحفظ يا اخى مما ...(؟) واشتغل بما رضيتك عليه وانتظر فتح الله ولو عمرك ولا تيأس من روح الله لان اليأس كفر ولا تأمن من مكر الله والامن كفر. اللهم يسر لنا الوصول الى هذه المقامات وسقاه وايّانا شراب اللذات بالمعاملات فى الدنيا والآخرة. تمت بعون الله.

Sa desne i lijeve strane ovog završetka su dva prepisivačeva stiha na turskom jeziku. Prepisivač je isti kao i u prethodnom rukopisu.

3. L. 64-94 **اَخْلَصُ الْخَالِصِ (خُلاَصَةُ الْخَالِصَةِ)**

Knjiga vjersko-moralnih pouka, općih savjeta i mudrih riječi. To je, zapravo, skraćena prerada ranijeg djela te vrste:

خَالِصَةُ الْحَقَائِقِ لِمَا فِيهِ مِنْ آسَالِيبِ الدَّقَائِقِ.

Osnovno djelo „Ḫālisa al-haqā'iq" napisao je Maḥmūd b. Aḥmad al-Farābī, Abu'l-Qasim, ʿImāduddīn, umro 607/1210, a ovu preradu njegovog djela napisao je ʿAlī b. Maḥmūd b. Muḥammad ar-Rā'iḍ al-Badaḫšānī, koji je ovu preradu završio 854/1450.

Gornji naslov (Aḫlas al-Ḫālis) je prema uvodu rukopisa. Inače, u izvorima, naslov glasi: „Aḫlas al-Ḫālisa".

ḤḪ I, 699; Flügel III, 275; GAL, G I, 379; GAL, S I, 652.

Početak:

الحمد لله الاحد القديم السلام. الصمد القدير العلام. خالق الارواح و الاجسام. و رازق الانام و الانعام... اما بعد فان العبد الضعيف ... على محمود بن محمد الرائض البدخشانى... يقول التمس بعض اخوانى منى ان الخص كتاب الخالصة على سبيل الايجاز و الاختصار تسهيلاً

Rad je raspoređen, kao i osnovno djelo, na pedeset poglavlja.
Evo naslova nekoliko poglavlja:

1. poglavlje, list 64b	الفصل الاول ـ فى العقل
10. poglavlje, list 68a	الفصل العاشر ـ فى الزكوة و الصدقة
20. poglavlje, list 71b	الفصل العشرون ـ فى الفقر و الغناء و الفتوة
30. poglavlje, list 76b	الفصل الثلثون ـ فى العدل و الظلم
40. poglavlje, list 83a	الفصل الاربعون ـ فى الاشارة و المواصلة...
50. poglavlje, list 89b	الفصل الخمسون ـ فى المتفرّقات

Iza ovog, pedesetog poglavlja, ima još nekoliko kraći odlomaka, u kojima se govori većinom o dovama (molitvama).

Završetak djela:

... فاذا استقظت من نومك عند الصباح فقل: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي اَحْيَانَا بَعْدَ مَا اَمَاتَنَا وَاِلَيْهِ النُّشُور. اصبحنا و اصبح الملك لله. و العظمة لله و السلطان لله و العزة لله، و القدرة لله. اصبحنا على فطرة الاسلام و كلمة الاخلاص وعلى دين نبينا محمد صلى الله عليه وسلم و على ملة نبينا ابراهيم حنيفا و ما كان من المشركين

Iza ovog završetka napisano je crvenim mastilom:

تمت بعون الله و حسن التوفيق

Potom slijedi šest stihova na turskom jeziku, pisanih rukom prepisivača. Ispod tih stihova nalazi se bilješka o prepisu, pisana crvenim mastilom:

(كاتب الحروف على بن مصطفى يصماقو سنة خمس وعشرين فى شهر شعبان المبارك خمس وعشر فى يوم اثنين)

Prepisao cijelu zbirku isti prepisivač ʿAlī b. Muṣṭafā Yaşmāko (?), u ponedeljak 15. šabana (10/25/1616), kako se to može razumjeti iz nejasne bilješke na kraju rukopisa, pisane posebnim svjetlocrvenim (razblеženim) mastilom.

Na završetku svakog rada prepisivač je zabilježio prigodne stihove na turskom jeziku, kojima se poslužio.

Na listu 95 nalazi se dova za dušu umrlih, koja se uči prilikom posjete groblju, što je pisano kasnije, drugom rukom.

Na unutarnjoj strani prve korice nalazi se bilješka sa imenom ranijeg vlasnika (Hasan, sin Mustafin, Mišo-zāde, mahale Sinan Vojvoda-u Sarajevu-1192/1778.

Uvakufio Mustafa-beg Dženetić, kao evladijjet vakuf, mjeseca ševvala 1289/1872 (v. bilješku na gornjem rubu lista 1.).

(اشبو نسخهٔ بى شريفه حنى زاده مصطفى بك بن فيض اه بك بن اسماعيل بك اولاد ذكورنه اولاديت و تقييدر. حرّر فى شهر شوال المكرم سنة تسع وثمانين ومأتين و الف)

Ispod bilješke je nečitljiv pečat.

2285 Zbirka (مجموع), 3 1573

L. 72; 20,5 x 14. Nasẖ, djelomično vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima i u proredu ima ispravaka i objašnjenja. Tekst je obrubljen crvenom linijom. Papir bijel, osim nekoliko listova koji su žute boje; povez kožni, sa preklopom.

1. L. 1-27a. **رسالة مشايخ الاهي**

Djelo sa područja vaʿẓa, u kome se govori o imanu, islamu, dobročinstvu, Božijem jedinstvu, vrijednosti nauke, zadovoljstvu učenih ljudi, slanju Božijih poslanika i vladanju evlija, od nama nepoznatog pisca.

Naslov je prema rukopisu, koji je napisan na početku djela, crvenim mastilom. Međutim, u pristupačnim izvorima ne nalazimo ovaj naslov. Prepisivač je na početku djela izostavio hamdelu.

Djelo se dijeli na tri poglavlja (bāb), a treće poglavlje podijeljeno je opet na osam poglavlja (bāb).

Početak: الباب الاول فى الايمان و الاسلام و الاحسان و التوحيد اعلم ان الايمان عبارة عن تصديق بالجنان...

الباب الثانى فى فضل العلم و سرور اهله ادلة كثيرة فى كتاب الله تعالى

الباب الثالث فى ارسال الرسل و ولاية الاولياء

Završetak:

و الحال كلهم تبعدهم من روح وشيخ هذا الزمان يحبون ارباب الدنيا و يتواضعون لهم و يراعون أمورهم... هذا حديث حب الدنيا رأس خطيئة و من تواضع لغنى فقد ذهب ثلثا دينه.

Na kraju je komentar i ẖavāṣṣi Ajetul-kursije, na turskom jeziku, te bilješka, također na turskom jeziku, o postizanju određenih ciljeva učenjem sura Fīl i Humeze.

2. L. 27b-58. **وصية الخوافى**

Savjeti i upute za put i pravac onih koji se žele opredijeliti za misticizam. Napisao Abū Bakr b. Muḥammad b. ʿAlī al-Ḫorāsānī al-Ḫawāfī, 825/1422. Pisac je umro 838/1435.

Ahlwardt III, 3023; GAL, G II, 206.

Početak:
قال الشيخ السالك قطب الممالك... ابوبكر بن على الخراساني الخواق... اما بعد حمد الله تعالى و الصلوة و السلام على رسوله محمد وآله ... وصية لاصحابه و اولاده الذين تابوا الى الله

3. L. 60b-67. **الفقه الاكبر**

Djelo o islamskom vjerovanju. Napisao Nu'mān b. Ṯābit Abū Ḥanīfa, umro 150/767. (v. I, 65).

Cijelu zbirku prepisao Bilāl b. Ḫalīl, u kasabi Jajce, 1033/1623.

Na margini zadnjeg lista nalazi se nekoliko poučnih izreka, na arapskom jeziku.

Na listovima 68-69. je اسقاط الصلوة, hadisi i kratko tumačenje ajeta o zabrani pijenja vina, dok se na marginama ovih listova nalaze fetve, hadisi, bilješke iz fikha i poučne izreke, većinom na arapskom jeziku.

2286. Zbirka (مجموع), 4 939.

L. 174; 20 x 14. Nasḫ, pisan nešto debljim perom, slabijim rukopisom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima bilježaka iz raznih fikhskih djela, koje su pisane sitnijim ta'līqom, od drugog prepisivača. Papir žućkast, oštećen, dohvaćen vlagom, pa je i pismo oštećeno; bez poveza, listovi prosuti.

1. L. 1-78. **(كتاب فى الموعظة)**

- ناقص فى اوله -

Djelo je na početku nepotpuno.

Neko djelo iz propovjedništva, od nama nepoznatog pisca. Naslov smo dali prema sadržaju djela. Autor u ovom djelu često citira Qušejriju.

Početak je kod nas:

الباب الاول فى التوبة. التوبة فى اللغة الرجوع عن الذ نب وكذلك التوب قال الله تعالى غافر الذنب و قابل التوب

Završetak:

و الحمد لله رب العالمين و صلواته على ملائكته المقربين وانبيائه المرسلين صدق الله العظيم وهو اصدق القائلين وهو ارحم الراحمين. سبحانك لاعلم لنا الا ما علمتنا انك انت العليم الحكيم...

Djelo je podijeljeno na 60 poglavlja. Prvo poglavlje je: التوبة a 60 poglavlje je: فى الفاظ اهل الحقيقة واصطلاحاتهم

Prepisao 'Alī b. Pīrī b. Yūsuf, u Banjoj Luci, 1041/1632.

(تم بعون الله المستعان...من يد الفانية على بن پيرى بن يوسف غفر الله له...فى مدينة بنالوقه فى شهر ذى القعدة بعد صلوة الظهر يوم الاربعاء سنة ١٠٤١)

Ovo djelo ima originalnu folijaciju, a na drugom listu (kod nas na prvom) ispisan je sadržaj djela, od 19. do 60. poglavlja, pa je iza sadržaja odmah tekst prvog poglavlja o tevbi.

2. L. 79-97. **آداب ذكرية**

Kraća risala sa područja tesavvufa, od nama nepoznatog pisca. Naslov je prema rukopisu. U pristupačnim izvorima ova risala se ne spominje.

Autor je risalu podijelio na četiri poglavlja (faṣl):

الفصل الاول فى ذكر الله تعالى وتقدس

الفصل الثانى فى الوجد عن غلبة تأثير الذكر ونار المحبة

الفصل الثالث فى السماع من شوق الذكر وصفاته

الفصل الرابع فى آداب الوعظ وشرف العلم اليها

Početak:

الحمد لله الذى يذكر من ذكره فى سراء وضراء...وبعد فلما كان الطريق الى الله تعالى بعدد انفاس الخلائق...فسميتها آدابا ذكرية للصادقين انا الحقير ههنا سفير فقط كتبت مقالاتهم فى هذا المقام...

Završetak:

...قوله تعالى فى كلامه القديم. ان الله عنده علم الساعة و ينزل الغيث و يعلم ما فى الارحام وما تدرى نفس ماذا تكسب غداً وما تدرى نفس باى ارض تموت

Prepisao isti prepisivač, u tvrđavi Drniš, 1038/1629.

Na listovima 98-99 su bilješke, prenesene iz djelā:

تفسير قاضى بيضاوى - تعريفات - كتاب قوت القلوب

3. L. 99b-148a. **رونق المجالس**

Zbirka pripovijedaka didaktičkog karaktera. Napisao Abū Ḥafṣ 'Omar b. Ḥasan an-Nīsābūrī as-Samarqandī, umro poslije 840/1436. (v. 2113,1).

Djelo je podijeljeno na 22 poglavlja, a svako poglavlje ima desetak hikaja.

ḤḪ I, 934; AM I, 793; Ahlwardt VII, 885-56; GAL, S II, 285.

Početak:

الحمد لله رب العالمين...هذا كتاب جمعه الشيخ الصالح العالم ابوحفص عمر بن ابى الحسن النيسابورى المعروف بسمرقندى...وسماه رونق المجالس مشتمل على اثنين وعشرين بابا يحتوى عشر حكايات...

Na 138b. listu su razne bilješke, većinom prenesene iz djela „aš-Šifā'".

Na 149a. listu je nečija oporuka na turskom jeziku. Ime oporučioca nedostaje, jer je list manjkav upravo ondje gdje je bilo napisano ime oporučioca.

Ispod toga su, opet, bilješke iz gore navedenog djela (aš-Šifā), pisane sitnijim pismom.

4. L. 149b-174a. (رسالة) الوصايا القدسية

Savjeti za one koji su se pokajali, pa žele da stupe u derviške redove. Napisao Abū Bakr b. Muḥammad b. Muḥammad Zaynuddīn al-Hawāfī, umro 838/1435. Djelo je autor napisao u Kudusu 825/1422.

ḤḤ II, 2012; Ahlwardt III, 3023; GAL, S II, 285.

Početak:
قال سيدنا الشيخ الكامل زبدة الواصلين...زين الملة والدين ابوبكر بن محمد بن على الخرسانى الخواق...اما بعد حمد لله تعالى والصلوة والسلام على رسوله محمد واله اجمعين فهذه وصية الاصحابى واولادى الذين تابوا الى الله تعالى...

Prepisao navedeni prepisivač ('Alī b. Pīrī b. Yūsuf), u tvrđavi Drniš, 1036/1626.

Na posljednjoj stranici je bilješka na arapskom jeziku, prenesena iz djela: „al-Iṣṭilāḥāt".

Uvakufio Elči hadži-Ibrāhīm-pāšā, muḥāfiẓ Bosne (v. bilješku i pečat na kraju djela).

2287. خزينة العلماء وزينة الفقراء 6763.

Djelo o raznim islamskim propisima, zasnovano, većinom, na hadisima, islamskoj tradiciji i pričama. Napisao Muḥammad al-Bulgārī, čija nam je biografija nepoznata.

ḤḤ I, 704; Kairo I, 292.

Početak:
الحمد لله الذى لم يلده والد ولا يرثه مولود...وبعد يقول العبد العاجز الضعيف محمد البلغارى...وسميت هذا الكتاب خزينة العلماء وزينة الفقراء...

Završetak:
...وهى فاتحة الكتاب من قرأها حرّم جسده على النار وأخفّف العذاب عن ابويه وان كانا مشركين يا محمد اخلقت خلقا اكرم منك فذلك قوله تعالى ولسوف يعطيك ربك فترضى

Djelo je podijeljeno na oko 50 poglavlja (mağlis, bāb i faṣl).

Prvo poglavlje: المجلس الاول فى بيان فضل التسمية

Drugo poglavlje: المجلس الثانى فى بيان الوضوء والطهارة

Zadnje poglavlje: باب فى بيان معراج النبى صلعم

L. 127 (originalna folijacija); 27,5 x 17,5. Ta'līq, pisan vještom rukom.

Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst, glat; povez polukožni, sa preklopom koji je otkinut, oštećen.

Prepisao 'Oṯmān b. Ga'far, u vremenu od 1708-1080/1667-69 (v. bilješku na 62. i 127. listu).

Na prvom zaštitnom listu su imena i lični pečati ranijih vlasnika knjiga: Muḥammad b. Aḥmad i aš-Šayḫ Muḥyiddīn Muḥammad, vā'iẓ u Gazi Husrev-begovoj džamiji u Sarajevu.

Poklonio dr Ahmed-efendija Tuzlić.

2288. (رسالة فى كرمات الاولياء) 3528.

Djelo mističnog sadržaja o posebnim i čudotvornim vrlinama „dobrih ljudi" (evlija), od nepoznatog autora. Primjerak je nepotpun s početka, jer su mu prvi listovi izgubljeni. Gornji naslov je dat prema sadržaju, koji je ispunjen fantastičnim pričama i tvrdnjama, bez imalo racionalnog. Rad je sačinjen kao savjet i oporuka učenicima (muridima) tesavvufa, da ih privuče i zanese za taj pravac.

Početak je ovdje:
اما كرماتهم لاتحصى ولكن يا مريدى سأذكر لك بعضا منها ثم قال والله ثم والله ثم ولله اطلعت على اللوح المحفوظ فرأيت فيه ان احد تابع لسيدى ابراهيم الدسوق واخبرك يا مريدى

Završetak je:
فاوصيك لا تتبع غير طريقتنا هذه تندم وتبشر من يتبعناله اجر كبير والله اعلم واليه المصير.
تمت الرسالة المباركة ولله المنة وصل الله على سيدنا محمدخير البرية وعلى آله وصحبه وسلم.

L. 48; 20 x 15,5. Nasḫ sa nešto ta'līqa, pisan vještom rukom. U pisanju ima grešaka. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, deblji; listovi su dohvaćeni vlagom, prosuti; poveza nema.

Rukopis, vjerovatno, potječe, iz XVII stoljeća.

2289. (كتاب المواعظ) 2930.

Knjiga vjersko-moralnih pouka i savjeta, nepoznata, od nepoznatog pisca. Pored ajeta i hadisa, protkana je mnogim pričama i tumačenjima slabe vjerodostojnosti.

Gornji naslov zabilježen je na rukopisu kasnije, prema sadržaju. Pisac mjestimice navodi citate, naročito poučne stihove na perzijskom jeziku. Djelo je raspoređeno na poglavlja (faṣl). Rukopis je, čini se, nepotpun na kraju.

Početak poslije besmele:
روى فى صحاح الاخبار عن النبى المختار انه قال ان ابليس يضع عرشه على الماء ثم يبعث سرايا فادناهم منه منزلة اعظمهم فتنة يجئ احدهم فيقول...

Posljednje poglavlje (list 226) je: فصل فى فضائل صدقة الفطر

Završetak je:
حتى دفعوا اليها ثلث اموالهم ثلثمائة دينار فقال هل عملت لله سيئاً فاخبرت بالقصة فقال للقوم اتجروا مع الله فان من يتجر معه لايخسر.

L. 229; 18 x 13,5. Ta'līq sa nešto riq'a i nasha, pisani vještom i brzom rukom. Po rubovima nekih listova ima malo biljažaka. Papir tamnobijel, deblji, čvrst, povez polukožni, oštećen.

Prepis, vjerovatno, potječe iz XVII stoljeća.

Na unutarnjoj strani prve korice zabilježena je cijena knjige (340), jedna izreka Abus-Su'ūda, imena ranijih vlasnika (Hadži-Abdi Agić, 1302/1884, Salih-aga Džabić), te jedan hadis slabe vjerodostojnosti. Na naslovnoj strani su, također, hadisi slabe vjerodostojnosti. Na kraju je jedan salavat, popis nečije skromne ostavine, u kojoj se nalazi i nekoliko knjiga, te bilješka na turskom jeziku o nekom dugu.

2290. Zbirka (مجموع), 4 4150

L. 128; 21 x 15. Nash i ta'līqa, od dvojice prepisivača iz različitog vremena. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima komentara. Papir žućkast, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni.

1. L. 1-13. جواهر اليواقيت

- ناقص فى اوله -

Djelo je na početku manjkavo, otkunuto je oko polovine lista.

Ovo je kraća risala o vrijednostima namaza i posta u određenim danima i mjesecima, od nama nepoznatog pisca. Pristupačni izvori ne spominju ovakav naslov, osim Brockelmann (S II, 158) što navodi ovakav naslov i djelo iz astronomije, pa, prema tome, ne odgovara našem rukopisu.

Na prvom manjkavom listu piše da je autor za ovu risalu koristio hadise iz djela „al-Yawāqītu fi'l-mawāqīti", od Naǧmuddīna 'Omara b. Muḥammada an-Nasafije (ḤḪ II, 2054); AM I, 783), a odmah iza toga napisao gore navedeni naslov ove risale:

Početak u našem rukopisu je:
...سيف الدين... الناصرى اعزه الله تعالى فى الدارين قد سألنى ان اجمع له كتابا فى الفضائل والاعمال... واستخرجت هذه الاحاديث من الكتاب الموسوم باليواقيت المواقيت للشيخ ... نجم الدين ابى حفص عمر بن محمد بن احمد النسفى... وسميته جواهر اليواقيت

Završetak:
قال ان للموت ستمائة الف غم على كل عضو من اعضاء المؤمن الف غم سوى القلب فانها موضع المعرفة فاذا صام العبد ستة من شوال اخف الله عليه الموت فتكون له الموت احلى من العسل تمت الكتاب بعون الله

2. L. 14b-103a. بند الوعّاظ

Djelo o vrijednosti nauke i učenjacima, o imanu i islamu, o Božijem jedinstvu, o pokajanju i traženju oprosta i o smrti i kaburskom azabu. Napisao Muḥammad b. Ḥasan al-Qādīn al-Ḫānī (iz okoline Konje), a čija nam je biografija nepoznata.

Naslov djela i ime pisca je prema rukopisu. U pristupačnim izvorima nema spomena o ovom djelu i njegovom autoru.

Početak:
الحمد لله الذى جعل العلماء الناصحين وارثا للانبياء والمرسلين... وبعد فان هذه الفوائدين كثير النفع الى الناصحين... صاحب المؤلف محمد بن حسن القادين الخانى بقرب القنية... وسميته بند الوعّاظ ورتبه على خمسة ابواب وستة مباحث وتسعمائة فصول وعشر مقالات...

Djelo je podijeljeno na pet poglavlja (bāb), šest tema (mebāhit), devet glava (faṣl), deset mekāla i šest završetaka.

Poglavlja (bāb):
الباب الاول فى فضائل العلم والعلماء
الباب الثانى فى الايمان و الاسلام
الباب الثالث فى التوحيد
الباب الرابع فى التوبة والاستغفار
الباب الخامس فى الموت وعذاب القبر

Završetak:
...فانه لايكون فى الارض شىء حتى يقدر فى السماء وليس من احد الآ وقد وكل ملكان يدفعان عنه حتى يجئ قدره فاذاجاء قدره خلّيا بينه و بين قدره. تمت تمام

3. L. 104b-124a. مجمع الفوائد

Kraće hadisko djelo od nepoznatog pisca. Naslov je prema rukopisu, jer i ovaj naslov, također, ne nalazimo u pristupačnim izvorima.

Početak:
اللهم انى اسئلك ان تصلى على محمد عبدك و رسولك و على آل محمد... اللهم قد جعلت صلوتك و رحمتك و مغفرتك و رضوانك على ابراهيم و على آل ابراهيم

Završetak.
... حتى كادوا تحلوا بينى و بينك لترون على صراط وجهك أضوءُ من قمر ليلة البدر ... و قد وقع فراغ القلم من تحرير هذه النسخة الشريفة جليل الفوائد المسماة بمجمع الفوائد...

4. L. 126b-128. **الاحاديث القدسية**

Kratka zbirka kudsi hadisa od nepoznatog sakupljača. Na kraju zbirke veli se da su hadisi uzeti iz djela „Mašāriq al-anwār".

Početak:
الحمد لله وكفى وسلام على عباده الذين اصطفى الكلمات القدسية التى اخبربها رسول الله صلعم عن ربه جلّ جلاله...

Završetak:
الحمد لله على الاتمام والسلام على خير الانام محمد واله وصحبه العظام قد خرجت و صححت هذه الرسالة الشريفة التى فيه الاحاديث القدسية... وهذه الاحاديث ما ذكره صاحب المشارق... و انا طالب... عبد الوهاب بن الشيخ احمد بن الحاج عبد الله سنة ١١٧٧.

Prepis djela pod tačkom 1 i 2 je od istog nepoznatog prepisivača vjerovatno iz XVII stoljeća, a djela pod tačkom 3 i 4 prepisao je ʿAbdulwahhāb b. aš-Šayḫ Aḥmad b. Al-Ḥāǧǧ ʿAbdullāh 1177/1763.

Na posljednjem zaštitnom listu je ime i pečat ranijeg vlasnika rukopisa hadži-Muḥammad-aga iz Gračanice, godina 1180/1766. Tu je još nekoliko bilježaka iz fikha, prenesenih iz djela „Šarḥ aṣ-Ṣudūr", dove i njihova objašnjenja na turskom jeziku. Na unutarnjim koricama su beznačajne bilješke.

2291. **انوار القدسية** 3707.

Djelo o Božijem jedinstvu, nekim fikhsim propisima i islamskoj etici, od nepoznatog pisca. Istina, Brockelmann (S II, 995,58) navodi gornji naslov, čiji je autor Šamsuddīn Burullusī, ali nismo sigurni, da li se radi o istom djelu.

Početak:
الحمد لله الذى نوّر قلوب عباده بانوار كلماته التامات... وبعد فقد استنار الاصحاب الكبار بانوار الكلمات القدسية... وسميت الرسالة بانوار القدسية

Završetak djela:
الحمد لله على التمام وعلى رسوله الصلوة والسلام وعلى آله العظام واصحابه الكرام جمعها

Djelo se sastoji od 37 poglavlja.

Prvo poglavlje je: باب فى توحيد الله تعالى وصفاته العلى والايمان بها

Deseto poglavlje je: باب فى الصوم

Dvadeseto poglavlje je: باب فى الاعتصام بالله والدعاء والاجابة

Trideseto poglavlje je: باب فى وساوس الشياطين

Posljednje (37) poglavlje je: باب فى حب لقاء الله تعالى ومحبة...

L. 104 (sa originalnom folijacijom); 17,5 x 12. Nasḫ - taʿlīq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez kožni, obrubljen jednom debljom zlatnom pletenicom.

Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVII ili prve polovine XVIII stoljeće.

Iz Karađoz-begove biblioteke u Mostaru.

2292. Zbirka (مجموع), 20 1773.

L. 128; 20,5 x 14,5. Nasḫ, specifičan, krupniji, čitak, složen, mjestimice vokaliziran, pisan vještom rukom. Naslovi su pisani crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crvenom crticom. Na rubovima mnogih listova napisane su pojedine riječi teksta odvojeno, a mjestimice ima bilježaka i komentara.

1. L. 1-9. **المنبهات على استعداد ليوم الميعاد للنصح والوداد**

Kraći rad, koji sadrži pouke i savjete (vaʿẓ), na osnovu hadisa i mudrih izreka. Napisao Aḥmad b. Muḥammad b. ʿAlī al-Ḥāǧǧī (al-Ḥaǧarī, al-Ḥuǧarī), čija nam je biografija nepoznata (v. I, 334. i 464).

Početak:
الحمد لله فى كل حين و اوقات. والصلوة على رسوله اشرف الخلق و البريات. هذه منبهات للاستعداد ليوم الميعاد وصنفها صفى الدين للنضح (!) والوداد...

2. L. 10-20b. **(كتاب) بيان الاعتقاد**

Risala o vjerovanju, o griješnim riječima koje izvode iz vjere, te o pravilima ponašanja. Napisao Maulānā Yaḥyā b. Abū Bakr al-Ḥanafī, čija nam je biografija nepoznata.

Gornji naslov i ime autora je prema rukopisu. Međutim, u raznim rukopisnim verzijama ovog djela, naslovi su navedeni različito:
رسالة فى الاعتقاد والفاظ الكفر والاستحسان، رسالة فى بيان الاعتقاد، المختصر فى بيان الاعتقاد

Ismāʿīl-pāšā (AM II, 529), navodi pisca pod gornjim imenom, sa karakterističnom oznakom (prezimenom) al-ʿĀmirī al-Yamanī (umro 893/1487) i njegovo djelo pod sličnim naslovom: بيان الاعتقاد وما يكثر اليه احتياج العباد

ali nije jasno da li se tu radi o istom piscu i o istom djelu.

Brockelmann (GAL, S I, 292), također, navodi pisca pod istim imenom i spominje mu risalu „Fī Bayān al-Iʿtiqād", koju je on napisao najprije na perzijskom, a zatim je preveo na arapski. Izgleda da se radi o istom piscu i o istom djelu.

I Ahlwardt spominje ovu risalu (IX, 10310, str. 599).

U ovom našem primjerku nema uobičajenog početka (hamdele), koji je naveden u obrađenom rukopisu (v. I, 737,1, str. 507).

Početak:

كتاب بيان الاعتقاد من تصنيف مولانا يحيى بن ابى بكر الحنفى، قطب العالم مفتى الشرق و المغرب، افضل المتأخرين سلطان المحققين...

Pošto se u ovom početku hvali autor, te su riječi potekle, vjerovatno, od nekog njegovog učenika ili od prepisivača.

Dalje u uvodu, iza riječi اما بعد slijedi autorov tekst:

يقول العبد الفقير الى رحمة الله تعالى يحيى بن بكر الحنفى ... لما اتفق مني تأليف مختصر بالفارسية فى بيان الاعتقاد... سأل منى جماعة من طلبة و الخلان ان اكتب مسائله عربيا فصيح البيان... فاجبتهم الى ذلك

Djelo ima tri poglavlja:

الباب الاول - فى مسائل الاعتقاد

الفصل الثانى - فى مسائل الفاظ الكفر و كلمات الارتداد

الفصل الثالث - فى مسائل كتاب الاستحسان مما يكثر اليها احتياج العباد

Završetak risale:

...و روى انس بن مالك رضي الله عنه ان نقش خاتم رسول الله صلعم ثلثة اسطر الاول محمد و الثانى رسول و الثالث الله. و كان نقش خاتم ابى بكر رضى الله عنه نعم القادر هو الله و نقش خاتم على بن طالب رضى الله عنه الملك الله . تم تأليف المختصر فى بيان الاعتقاد بعون الله و حسن توفيقه.

3. L. 20b-21a. شرح المواقف (قطعة)

Na navedenim listovima nalazi se izvadak iz djela „Šarḥ al-Mawāqif" (komentar djelu „Mawāqif", vjerovatno od Ǧurǧānīye), o tumačenju hadisa, koji sadrži glavne principe islamskog vjerovanja (imanske šarte).

Početak je, poslije besmele:

الحمد لله رب العالمين...قال رسول الله صلعم الايمان ان تؤمن بالله وملائكته...الحديث. اعلم ان الايمان بهذه الاشياء الستة على نوعين...

Na kraju tumačenja kaže se: كذا فى شرح المواقف

4. L. 21b-38. بداية الهداية

Kraće poučno djelo o lijepom islamskom ponašanju i pobožnosti, za one koji se bave naukom, i za odrasle uopće. Napisao Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad al-Gazālī, umro 505/1111.

GAL, G I, 422,26; GAL, S I, 749,26; ḤḪ I, 228.

Početak poslije besmele:

الحمد لله حق حمده. والصلوة على محمد رسوله وعبده...اما بعد فاعلم ايها الحريص على اقتباس العلم، المظهر من نفسه صدق الرغبة وفرط التعطش اليه...

Djelo je podijeljeno na nekoliko poglavlja kojima autor daje različite naslove: kism, kawl, ādāb, a koja govore o abdestu, namazu u džamiji, o imametu, o džumi, o postu; zatim o saobraćanju sa svijetom, o druženju sa učenim ljudima; o grijesima itd.

Završetak je ovdje:

قال الشافعى رحمه الله يجهر بالبسملة فى الصلوة الجهرية فى اول كل سورة، ولا يجهر بها المؤتم ويجهر الامام بالفاتحة والسورة فى جميع الصبح واولى المغرب والعشاء وسر بقوله آمين.

Po Ahlwardtu (III, 3263, str. 179) završetak je drukčiji.

5. L. 39 (a i b) رسالة فى وصية الشيخ السّهروردى

„Oporuka šejha Suhreverdije". Kratka zbirka savjeta, upućenih nekom sūfiji. Napisao Šihābuddīn, Abū Ḥafṣ, ʿOmar b. Muḥammad b. Abdullah b. Ammuya, as-Suhrawardi, umro 632/1234.

GAL, G I, 441,18; Ahlwardt III, 3991, str. 456.

Naslov u rukopisu, pisan crvenim mastilom:

هذه رسالة فى وصية الشيخ السهروردى رحمه الله تعالى

Početak (bez besmele):

اوصى شيخ الشيوخ العالم شهاب الملة والحق والدين االسهروردى...يا بنىّ اوصيك بتقوى الله وخشيته فى السر والعلانية...

Risala obuhvata samo jedan list. Rečenice su rastavljene crvenim tačkama. Mnoge riječi podvučene su crvenom crticom.

Završetak je:

يا بنىّ عليك بالخلوة وكن فريداً وحيداً منكسر القلب من خوف الله تعالى وعش فى الدنيا كانك غريب او عابر طريق وعدّ نفسك من اصحاب القبور واخرج منها كما دخلتها فانك لا تدرى ما اسمك غداً يوم القيامة. وفقنا الله تعالى للعمل بما فيه من الوصية و يعصمنا الله من خلافه. والحمد لله رب العالمين

Na kraju bilješka prepisivača:

تمت رسالة الوصية بعون الله تعالى فى يوم الثلثا الخامس من شهر رمضان لسنة اربع عشر ومائة والف من هجرة من له العز والشرف، على يد اضعف العباد عمر بن محمد، عفى عنهما رب العباد وغفر له ولوالديه. برحمتك يا ارحم الراحمين

Prepisao Omar b. Muhammad 1114/1702.

6. L. 40-52a **رسالة مقابر ية**

Risala, koja sadrži kritiku na kult mrtvih i kult groblja, sa islamskog gledišta. Napisao Aḥmad b. ʿAbdulqādir ar-Rūmī al-Aqḥiṣārī, umro 1041/1631.

U rukopisu je naslov: هذه رسالة مقابر ية لاحمد افندى الروحى رحمه الله

Rađeno prema djelu اغاثة اللهفان فى مكايد الشيطان
od Ibn Qayyima al-Ǧawziye (v. ovdje).

Brockelmann (GAL, S II, 662), navodi od ovog pisca djelo pod naslovom: مختصر اغاثة اللهفان . To je, vjerovatno, ista ova risala, samo pod drugim naslovom. Ostali nama pristupačni izvori ne spominje ovu risalu.

Početak je, nakon besmele:

الحمد لله الذى خلق الانسان من نطفة امشاج وجعله سميعا بصيراً. وهداه النَّجْدَيْنِ الطريقين فنهم من سلك طريق الجنة ومنهم من اختار سعيرا...و بعد فهذه اوراق انتخبتها من اغاثة اللهفان فى مكايد الشيطان للشيخ العلاّمة ابن قيم الجوزية

Rečenice su, s početka, rastavljene crvenim tačkama. Mnoge riječi podvučene su crvenom crticom.

Završetak:

...والمقصود ان كثيراً من الناس ابْتَلَوْا بالانصاب والازلام فالأنصاب للشرك والعبادة والازلام للتكهن وطلب العلم مااستأثر الله به واستبدّ اى استقل فهذه العلم وتلك العمل ودين الله تعالى مضادّ لهذا وهذا وانما جاء الرسول صلعم لابطالها وازالتها. والله المستعان وعليه التكلان ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم

7. L. 52a-52b **الرسالة فى نفى الشركة فى الالوهية**

Kratka risala o kritici mnogoboštva, vjerovatno od istog autora (Aḥmad ar-Rūmī al-Aqḥiṣārī).

Početak (bez besmele):

اعلم ان نفى الشركة فى الالوهية مع كونه ثابتا عقلا وشرعا فى استحقاق العبادة شرعا وما أمروا الاّ ليعبدوا اللهَ الهاً واحداً لااله الا هو سبحانه وتعالى عما يشركون

Risala zauzima oko jednu stranicu.

Završetak je:

...فاعل الخير هو يزدان وفاعل الشرّ هو اَهْرَمَنْ يعنون به الشيطان. واختلفوا فى ان اهرمن ايضا قديم اوحادث من يزدان. تمت

8. L. 52b-55. **رسالة فى حق الدخان (دخانية)**

Rasprava o upotrebi (pušenju) duhana, sa islamskog stanovišta, od prethodnog autora (Aḥmad ar-Rūmī al-Aqḥiṣārī).

AM I, 157; OM I, 26.

Početak (poslije besmele):

الحمد لله والصلوة والسلام على رسول الله و بعد فقد ظهر فى هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان وَرَقُ تَنْبَتٍ يقال له الدخان. وابتلى بشرب دخانه كافة الانام. من الخواص والعوام.

Završetak:

هذا دعوى بلا دليل كان الفياض الحق لم يسدّ على عباده باب الافاضة وهو الموفّق والمعين. نعم المولى ونعم المعين. ولا حول ولا قوّة الاّ بالله العلى العظيم.

9. L. 56-61 **رسالة فى حق الاراضى العشرية والخارجية والاميريّة**

Risala o vrstama zemljišnog posjeda na koji se daju različite zemljišne daće (ušr, harač i mirija), - od nama nepoznatog pisca.

GAL, S II, 503, navodi djelo o istoj temi pod naslovom: al-Minhāǧ fī beyān aḥkām al-ʿušr wa'l-ḫarāǧ, ili: Risāla fi'l-arāḍī'l-amīriya, što ga je napisao ʿAbdullāh b. Aḥmad al-Mauṣulī, al-Mudarris. Djelo je dovršio godine 1158/1745., ali nije izvjesno, da li je ovo taj rad.

Početak (nakon besmele):

اما بعد حمدا لله والصلوة والسلام على رسول الله...فاعلم ان الاراضى على ما ذكره فى فتاوى قاضيخان نوعان: عشرية وخراجية. اما العشرية فأرض العرب كلها وحدودها مذكورةفى كتب الفقه...

Završetak:

...ومن لم يكن بصفة القيام بالعلم اشتغالا يحرم عليه الاخذ منها ان باشر ماشرطه الواقف بتقرير السلطان اونائبه لان هذا من بيت المال ولا يتحول عن حكم الشرعى بجعل احد تمت الرسالة بعون الله. والحمد لله رب العالمين والصلوة على نبيه وآله اجمعين و به نستعين. برحمتك يا ارحم الراحمين.

Kao što se iz ovog završetka vidi, na kraju risale autor govori o korištenju vakufskog imetka.

10. L. 62-78. **مرشد المتأهل** (v. I, str. 252 i ovdje 2129,3).

U rukopisu ispod naslova koji je pisan crnim mastilom, nalazi se, pored besmele, podnaslov, pisan crvenim mastilom:

هذه رسالة فى بيان حق الزوج على الزوجة وحقها عليه

Naslovi poglavlja pisani su crveno, a istaknute riječi podvučene su crvenom crticom.

Na kraju je bilješka prepisivača:

اللهم اغفر لكاتبه ولقارئه فى يوم الاحد العشرين من شهر ذى الحجة لسنة اربع عشر ومائة والف من هجرة من له العزّ والشرف

11. L. 78b-82 **رسالة فى حق السلام**

Risala o islamskom pozdravu (selamu), od nepoznatog sabirača.
Početak, nakon besmele:

الحمد لله رب العالمين. والصلوة على نبيه محمد الامين: وعلى آله وصحبه اجمعين. امابعد فان السلام وما يتعلق به وهومشتمل على ثلثين مسئلة احديها اصل السلام سُنّة مؤكّدة

U djelu je obrađeno trideset mesela (pitanja) o selamu.

Završetak:

...لما روى عن رسول الله صلعم انه قال: اذا رأيتم المداحين فاحثوا فى وجوههم التراب. والله اعلم بالصواب. واليه المرجع والمآب

Na kraju je zabilježeno: تمت هذه المسائل المنقولة من تتمة الابانة فى الفقه

Iz ovog završetka vidimo, da je ovaj rad prenesen iz djela تتمة الابانة.
(To djelo napisao Abū Sa'īd, 'Abdurraḥmān b. Ma'mūn al-Mutawallī an-Nīsābūrī aš-Šāfi'ī, umro 478/1086, - v. ḤḤ I, 1).

Djelo تتمة الابانة je komentar (ta'līqa) djelu الابانة (كتاب), što ga je napisao, o šafijskom fikhu, 'Abdurraḥmān b. Muḥammad al-Fūrānī al-Marwazī, umro 461/1068.

12. L. 82-89. **الاجوبة المفيدة على الأسئلة العديدة**

Rasprava, koja sadrži odgovore na nekoliko pitanja o stanju umrlog u grobu, poslije sahrane, i kasnije, na drugom svijetu uopće. Napisao Muḥammad b. Aḥmad al-Gayṭī al-Iskenderī, aš-Šāfi'ī, Nağmuddīn umro 981/1573.

Ḏayl I, 29; Ahlwardt II, 2687; GAL, G II, 339; S II, 468.

U nekim rukopisima naslov je: الاجوبة السّديدة a u nekim (vjerovatno od kojeg prepisivača): هذه رسالة عظيمة فى مسؤولات الاموات واحوالهم

U našem primjerku nema naslova.

Početak:

الحمد لله وكفى. وسلام على عباده الذى اصطفى. وبعد فقد سُئلت فى دفعة من اسئلة عديدة...

Dio uvoda, iz kojeg se vidi koja se pitanja tretiraju u djelu:

...وما قولكم - رضى الله عنكم - فى احوال الموتى، هل يأكلون فى قبورهم وهل يعرفون من يزورهم من الاحياء، وهل تسمع الموتى نداء من يزورهم ولومن بعيد، وهل يردّون السلام على من يسلم عليهم، وهل يتزاورون، وهل يستأنسون بالزائر و يفرحون به كالاحياء، وهل يعتبون على من لم يزرهم، وهل تأتى ارواحهم منازل الاحياء

(Nekoliko pitanja o stanju mrtvih i umrlih:
Da li se mrtvi hrane kakvom hranom u svojim grobovima; da li mogu poznati one žive osobe, koje im mezar posjete; da li mrtvi čuju glas onoga ko ih posjeti, makar iz daleka; da li mogu uzvratiti selam onome, ko im selam nazove; da li se mrtvi međusobno posjećuju; da li se obraduju posjetiocu, kad im neko drag dođe, kao što su se radovali dok su bili živi; da li se ljute i zamjeraju onome, ko ih ne posjećuje; da li duše mrtvih dolaze u kuće i stanove živih, itd).

Završetak djela:

...قوله تعالى: ان الذين يأكلون اموال اليتامى ظلما انما يأكلون فى بطونهم نارا وسيصلون سعيرا. اعاذنا الله تعالى. والناظرين فى هذه الاجوبة من ذلك. وسلك مباديهم احسن المسالك. و وقانا واياهم الوقوع فى المهالك. آمين. هذا ما تيسر تسطيره من هذه الاجوبة المفيدة على تلك الاسئلة العديدة من فيض فضل الله العظيم والله سبحانه وتعالى اعلم بالصواب. واليه المرجع المآب.

Rečenice su rastavljene crvenim tačkama. Riječ اما, kojom se postavlja pitanje, pisana je crveno. Važniji naslovi pisani su također crveno, a istaknute riječi podvučene crvenom crticom.

13. L. 89b-90b **رسالة الايمان الاجمالى والتفصيلى**

Kratka risala (samo jedan list), o islamskom vjerovanju, od nama nepoznatog pisca.

U početku je izloženo to vjerovanje u najkraćem obimu (اجمال) a potom je dato nešto šire objašnjenje (تفصيل).

Na kraju je napomena, iz koje bi se moglo razumjeti, da je ovo uzeto iz komentara djelu al-Mawāqif (كذا فى شرح المواقف).

Početak, nakon besmele:

الحمد لله رب العالمين. والصلوة والسلام على رسوله محمد وآله اجمعين. قال رسول الله صلعم: الايمان ان تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر وبالقدر خيره وشره. اعلم ان الايمان بهذه الاشياء الستة على نوعين: على سبيل الاجمال وهويكفى لصحة الايمان على الصحيح، وذلك ان تقول امنت بالله وملائكته الخ وعلى سبيل التفصيل وهو اكمال فاقول فى تفصيله

Dalje se govori opširnije o ovih šest tačaka:

الاول - الايمان بالله تعالى
الثانى - الايمان بملائكته
الثالث - الايمان بكتبه
الرابع - الايمان برسله

الخامس ـ الايمان باليوم الآخر

والسادس ـ الايمان بالقدر خيره وشره

Na kraju tumačenja o sudbini (kada'i kader):

...و الفرق بين القضاء و القدر و هو ان القضاء عندنا الخلق و التكوين و القدر جعل كل شيء من زمان و مكان و ما له من ثواب و عقاب و عند الاشاعرة القضاء الارادة الازلية المتعلقه بالاشياء على ما هي عليه فيا لا يزال. و القدر ايجادها على قدر مخصوص و تقدير معين في ذواتها و احوالها. كذا في شرح المواقف

Završetak je:

...جعلنا من العلماء المتقين. الذين لاخوف عليهم ولا هم يحزنون. بفضله وكرمه. انه تعالى وليّ ذلك. وهو على كل شيء قدير. و بالاجابة جدير. والحمد لله القدير رب العالمين. والصلوة والسلام على نبيه محمد الامين. تمت الرسالة.

14. L. 90b-92a رسالة فى حق الروح لمولانا ابن كمال پاشا

Kratka risala o duši. Napisao Aḥmad b. Sulaymān, Ibn Kemāl-paša, umro 940/1533.

Ahlwardt (II, 2592, str. 615) spominje Ibn Kemal-pašino djelo

رسالة فى بيان حال الروح عبد مفارقة الجسد

To je, vjerovatno, ova ista risala.

GAL, G, II, 450,31 (str. 599).

Početak (nakon besmele):

الحمد لله الذى خلق الانسان اطواراً نفساً. و روحاً و جسماً و جعل ذالك التركيب العجيب على خزائن اسراره طلسماً... اعلم ان الشخص الانسانى بظاهره الكثيف جسدٌ ظلمانىّ ناقص و كامل تام و زايل و بباطنه اللطيف جسم نورانى سائر فى الهيكل المحسوس

Risala je, zbog svoje kratkoće, skoro nezapažena i mnogi je izvori ne spominju, ali je, po sadržaju i jezgrovitosti, vrlo važna.

Na koncu pisac ove risale tumači 33. ajet sure Ar-Rahman:

يا معشر الجن و الانس ان استطعتم ان تنفذوا من اقطار السموات و الارض بالتجرد عن الهيآت الجسمانية او التعلقات البدنية (فانفذوا) و انخرطوا فى سلك الارواح الملكوتية و النفوس الجبروتية و اتصلوا الى الحضرة الالهية (لا تنفذون الا بسلطان) اى بحجة مبينة هى التوحيد و التجريد و التفريد بالعلم و العمل و الفناء فى الله

Djelo završava riječima:

تمت الرسالة الشريفة بعون الله العلام. و الحمد لله رب العالمين و الصلوة على نبيه محمد الامين. و على آله و صحبه اجمعين

15. L. 92a-92b رسالة فى خق الوجود لمولانا ابن كمال پاشا

Tumačenje pojma bivstvovanje وجود, od prethodnog pisca.

Početak (nakon besmele):

الحمد لوليه و الصلوة على نبيه اعلم ان ارباب الكشف و العيان لا ينكرون ثبوت الماهيات الممكنة و هم يقولون بالاعيان الثابتة و لا ينكرون نسبة الوجود اليها...

Naslovi odlomaka (tamsil, taṣwīa, naẓm, beyt) pisani su crvenim mastilom.

U tekstu ima nekoliko stihova na perzijskom jeziku.

Završetak: ازلوايح:

جاى استى بعين عقل اصحاب قيود   جين عارض اعيان حقايق نمود

ليكن بمكاشفات ارباب شهود   اعيان همه عارضنه و معروض وجود

نعماؤه تمت و آلاؤه عمت   و شكر و سپاس خداصد هزارست

16. L. 92b-93a رسالة فى حق القدر لمولانا السيد الشريف

Kratka rasprava o sudbini (kader) i slobodnoj ljudskoj volji. To je, zapravo, izvadak iz rasprave o toj temi, što ju je napisao ʿAlī b. Muḥammad, as-Sayyid aš-Šarīf, al-Ǧurǧānī, umro 816/1413.

Ḍayl I, 567; AM I, 729.

(Spomenuti izvori navode ovo djelo pod imenom رسالة القدر).

Početak (nakon besmele):

اعلم ان مسئلة القدر فى الافعال الاختيارية للعباد من الغوامض التى تحيرت فيها الافهام و اضطربت فيها آلاء الأنام

U kratkoj raspravi, pisac tretira tri pitanja:

الاول ـ فائدة الاوامر و النواهى و فائدة الوعد و الوعيد

الثانى ـ استحقاق الثواب و العقاب

الثالث ـ تنزيه الله تعالى عن ايجاد القبائح التى هى الكفر و المعاصى

Zavreštak:

و انت تعلم ان اسلم العقايد عن الآفات. و اصحها عند ذوى الابصار. الناقد فى حقايق المعارف ما ذكرناه ثانيا متوسّطا بين الاول و الثالث مخير (؟) الامور اوسطها. و الله اعلم بالصواب.

Na kraju je bilješka prepisivača:

تمت الفائدة المنقولة فى مسئلةالقدر من السيد الشريف رحمه الله تعالى رحمة واسعة. على يد الفقير عمر العاصى حفظه الله تعالى عن الآفات و المعاصى. بحرمة سيد الانبياء و المرسلين محمد الامين صلوات الله عليه و عليهم اجمعين

17. L. 93-108 باب فى شرح المنظومة فى حق انكحة متعدّدة لابن وهبان

Poglavlje iz nekog komentara djelu منظومة ابن وهبان o sklapanju braka sa više žena i njihovom nasljeđivanju od umrlog muža, u specifičnim slučajevima. Navedeno djelo (Manzumu - spjev) sastavio je aš-Šayḫ ʻAbdulwahhāb b. Aḥmad, Ibn Wahbān ad-Dimišqī, umro 786/1366. (v. II, 1308, str. 432).

Početak (bez besmele): و ناكحُ واحدةً قد اعتَقَدَ

و امْرَأتَيْنِ ثُلثاً فى عقد

قد مات قبل الوطىء و البيان

و الأرثُ بين جملة النسوان

Dalje, u uvodu pisac kaže:

صورته تزوج امرأة فى عقد و امرأتين فى عقدة و ثلاثاً ق عقدة و لا يدرى كيف تزوجهن و مات قبل البيان و لم يدخل بواحدة منهن فيراث النساء و هو الثمن مع الولد و الربع مع عدمه...

Stihovi, koje komentator tumači, podvučeni su crvenom linijom.

Završetak:

فاوجب التخير كمّا لو تغير المبيع فى يد البايع و قالا يخير الراهن على افتكاكه بالدين لان الثانى قام مقام الاوّل لحماً و دماً و كأنه تراجع سمره الى ماية قوله و قالا يجبر على افتكاكه بكل الدين

Na završetku je bilješka, podvučena crvenim mastilom:

من شرح المنظومة للامام ابن وهبان

(-Uzeto iz komentara Manzūmi - spjevu Imama Ibni Vehbāna).

18. L. 108b-111b. (رسالة) فى بيان الاحاديث الموضوعات

Risala o apokrifnim hadisima, što ju je napisao Ḥasan b. Muḥammad as-Sagānī, umro 650/1252 (v. I, 74).

Početak (nakon besmele):

الحمد لله رب العالمين. و الصلوة و السلام الاتمان الاكملان على سيدنا محمد و آله و صحبه البررة اجمعين... قال الامام العالم العامل... الحسن بن محمد الصغانى...اما بعد فقد قال رسول الله صلعم: من كذب علي متعمدا فليتبوأ مقعده من النار..

Pisac, u ovom svom radu, citira neke apokrifne hadise, a na kraju navodi i imena nekih sabirača takvih hadisa.

Završetak je:

و ابوسعيد عبد الحميد بن حبيب القترين و ابوزيد عبد الرحمن بن زيد الجوازى العمر البصرى و ابوسعيد عبد النعيم بن نجيم. تمت الرسالة بعون الله تعالى و توفيق رب العالمين

19. L. 111b-112a. فى بيان حياة آدم و حوّا عليها السلام

Kraći izvadak o životu prvih ljudi, Adema i Havve. Uzeto iz enciklopedijskog djela „al-Mudhiš", što ga je napisao ʻAbdurraḥmnan b. ʻAlī, Abu'l-Farağ Ibn al-Ğavzī, umro 517/1200. (v. ḤḪ II, 1645).

Početak (bez besmele):

قال الامام ابن الجوزى فى كتابه المدهش ان آدم عليه السلام عاش الف سنة

Završetak:

... ذكر الفقيه حسين الاهدل فى تاريخه ان بعض العلماء سئل عن الحيين ءَ أفضل عدنان او قحطان، فقرأ قوله تعالى ان الله اصطفى آدم و نوحاً و آل ابراهيم و آل عمران على العالمين. ثم قال ان قحطان شارك عدنان فى آدم و نوح... كذا فى تحفة الاصحاب

تحفة الاصحاب

Djelo تحفة الاصحاب koje se u ovom radu spominje na dva mjesta, napisao je, vjerovatno, Aḥmad b. Ibrāhīm as-Surūğī, umro 701/1301. (v. ḤḪ I, 362; Ḏayl I, 241).

20. L. 112-128. (هذا) فى بيان مسائل مستغربات من العلم

Zbirka rijetkih i neobičnih pitanja, pouka i mudrih izreka, iz raznih vrsta nauka, od nepoznatog sabirača.

Čini se da je ovo sabrano po raznim djelima, kao što su dva prethodno spomenuta: „al-Mudhiš" i „Tuḥfa al-aṣḥāb".

Zbirka nije dovršena.

Početak (bez besmele):

اجتمع جماعة من العلماء فى وليمة عرس و كان تزوّج اخوان على اختين

Naslove pojedinih odlomaka (većinom riječ مسئلة) prepisivač nije stigao da do kraja napiše crvenim mastilom, pa je ostalo puno praznih mjesta.

Završetak je ovdje:

... جعفر بن محي الدين مكى على قصبة لبعض الرعية يشكومن عامل فوقع فيها. بئس الزاد اليوم الميعاد ظلم العباد. بديع الزمان... باء فى يوم عيد هذا اليوم فى الايام كسيدنا فى الانام

Na kraju je deset neispisanih listova.

Prepisao cijelu zbirku ʻOmar b. Muḥammad, godine 1114/1702. (v. bilješku na kraju pod t.4).

Na prvom zaštitnom listu (strana a, pri dnu) je krupno pisan naslov drugog djela u ovoj zbirci (بيان الاعتقاد)

Ispod toga je ime ranijeg vlasnika (Ahmed Nejli (?), Mirza - zade).

Na strani b toga lista je sadržaj zbirke, sa naslovima 18 risala, a, kako se vidi, ima ih 20.

Iz biblioteke Abdullah-efendije Kantamirije.

2293. Zbirka (مجموع), 3 1756.

L. 86; 21 x 15,5. Ta'līq i nasḫ, slabiji, čitljiv. Po rubovima listova, mjestimice, ima komentara. Papir tamnobijel, deblji; povez polukožni.

1. L. 1-10. ISTO

Primjerak je nepotpun, jer su listovi na kraju rukopisa izgubljeni.

2. L. 11-13. شرح دعاء قنوت

Tumačenja Kunut-dove, na arapskom jeziku, što je obradio neki Maulānā ʻAbdurraḥmān al-Ḥāǧǧī - kako to stoji u rukopisu, a čija nam je biografija nepoznata.

Početak:
شرح دعاء قنوت لمولانا عبد الرحمن الحاجى - قدس الله سرّه العزيز - القنوت الطاعة و الدعاء و القيام

Osnovni tekst (tekst Kunut-dove) podvučen je crvenom linijom.
Završetak tumačenja:
...ومن تغافل عن هذه الجملة فهوبمنزل عن بدايان الوصلة فكيف عن حقائق القربة - رسالة القشيرى رح

Završetak je ovdje:
... والسادس من قِبَلِ الاهل و العيال ان يشتغل بهم فيشتغلونه عن ذكر الله تعالى

Ovaj tekst nalazi se u sredini djela (u poglavlju باب سادسى (باب سادسى)
Prema tome, nedostaje skoro polovina djela u ovom rukopisu.

3. L. 14-84. (مواعظ)

Pouke (vazovi) o raznim islamskih dužnostima i vrlinama, što je sabrano iz raznih djela te struke i drugih izvora.
Dalje slijedi izbor raznih tema, uzetih iz raznih djela, kao što su:
احياء علوم الدين، زهرة الرياض، تنبيه الغافلين، الطريقة المحمدية، شرعة الاسلام، در الواعظين
i drugih djela, koja sabirač spominje.
Naslovi pojedinih vazova pisani su crvenim mastilom.
Završetak zbirke (list 84a):
وكان ابوبكر يضع حجرا فى فيه كذا وكذا سنة و يروى اثناء عشر سنة يمنع نفسه عن الكلام الا عند الاكل وعند الصلوة وعند النوم. شرح شرعة
Rukopis potječe iz XVIII stoljeća.
Na naslovnoj strani je bilješka na turskom jeziku o spletkama satane.

Na kraju su bilješke na turskom i arapskom jeziku iz područja tesavvufa i fikha. Tu su (na listu 86a) imena Ashabi-Kehfa i upute za njihovo korištenje u razne svrhe.
Na posljednjoj stranici (list 86b) nalazi se dijalog između Rebie al-Adevijje i Hasan al-Basarije, u kojem ona iznosi neke svoje misli o svijetu i životu.

2294. Zbirka (مجموع), 3 2447.

L. 108; 17,5 x 12. Ta'līq, sa nešto nasha, specifičan, pisan vještom rukom. Papir pod 1-2 žućkast, glat, čvrst; tekst je obrubljen širkom zlatnom i tankim crnim linijama. Papir pod 3 bijel, deblji, čvrst; tekst je obrubljen i istaknute riječi podvučene crvenom linijom. Povez polukožni, dobro očuvan, sa zatvaračem.

1. L. 1-16. ISTO

U rukopisu je naslov: المنبهات على الامور الواجبات
Ovo je skraćena verzija, jer je inače djelo mnogo opširnije.

2. L. 17-26. الفقه الاكبر

Kraće djelo o islamskom vjerovanju, što ga je napisao Abū Ḥanīfa (vidi II, str. 453).

3. L. 30-108. المنيرة (الرسالة المنيرة)

Djelo vjersko-moralnog sadržaja sufijskog pravca. Pripisuje se trojici autora. Po nekima, pisac ovog djela je Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-paša (umro 940/1533); po drugima, pisac je Yaḥyā b. ʻOmar Minqārī-zāde (umro 1088/1677), a prema Bašagiću (Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti, Sarajevo 1912, str. 55) i Šabanoviću (POF Sarajevo 1969, str. 25), kao i bilješkama u nekim rukopisima (v. ovaj rukopis), pisac ove risale je naš učenjak Ḥasan Kāfī al-Aqḥiṣārī (umro 1025/1616).
Puni naslov djela je: الرسالة المنيرة لاهل البصيرة
(v. II, 1030,5, str. 220).
AM I, 141-2; Ahlwardt II, 1846; Handžić, Književni rad, 107;
H. Šabanović, Književnost muslimana BiH, 185.
Početak: الحمد لله الذى اعلى معالم العلم واعلامه

To je isti početak kao u fikhskom djelu „al-Hidāya".
U vrhu prve stranice zabilježeno je rukom prepisivača da je ovo djelo od Hasan Kafi Akhisarije هذه منيرة لاقحصارى
Prepis djela pod 1 i 2 potiče iz XVIII stoljeća, a djelo pod 3 prepisao je

Aḥmad ʿĀṣim Mutevelić, u Sarajevu, 1274/1857.

(تم هذه النسخة الشريفة بقلم احمد عاصم متولى زاده فى مدينة سراى غفر الله له ولوالديه ولجميع المؤمنين والمؤمنات...والحمد لله رب العالمين. فى سنة ١٢٧٤)

Na listovima 27-29 nalaze se bilješke prepisivača na turskom jeziku, u kojima on navodi datume rođenja i smrti svoje mnogobrojne djece. U jednoj bilješci kaže, da mu je 1292/1875. umrla žena, s kojom je živio u braku nešto više od 33 godine, i koja mu je rodila za to vrijeme 17, što muške što ženske djece, od kojih je 15 umrlo prije materine smrti, a samo dvoje (sinovi Mehmed i Džafer) nadživjeli su majku, pa se on moli za njihov dug život. Od sina Mehmeda dočekao je 1293/1876 unuka, kome su dali njegovo ime (Ahmed Asim).

Uvakufio Aḥmad ʿĀṣim Mutevelić (v. njegov pečat u rukopisu). Tu je i stariji pečat ove biblioteke.

2295. ISTO 2969.

U uvodu rukopisa naslov je: المنبهات على الامور الواجبات

Ovo je također skraćena verzija (مختصر) ili izbor (منتخب) iz poznatijeg opširnijeg djela المنبهات على استعداد ليوم المعاد

U uvodu se djelo pogrešno pripisuje Ebū Ḥanifi.

L. 22; 17 x 12,5. Nasḫ, krupniji, pisan širokim perom, uvježbanom rukom. U pisanju ima dosta grešaka. Papir tamnobijel, glat. Povez kožni.

Prepisao Muḥammad b. Muḥammad (Svrzo), 1297/1880.

(حرره محمد بن محمد غفر الله له ولوالديه ولمن قرأ وعمل به ولجميع المؤمنين سنة ١٢٩٧ فى يوم الخميس بين الظهر والعصر تمت)

Uvakufio Muḥammed-efendi Svrzo, sin Muḥammed-agin, 1931. godine (v. bilješku na naslovnoj strani: وقف اسويرزو محمد افندى ابن محمد آغا ١٩٣١

2296. ISTO 3173.

U Uvodu se djelo naziva: المنبهات على الامور الواجبات
i pripisje se Ebu Hanifi.

L. 21; 16 x 11,5. Nasḫ, krupniji, pisan širokim perom u razmaknutim redovima. U pisanju ima grešaka. Naslovi i neke riječi pisani su krupnije (ṯuluṯ). Pismo je isto kao u prethodnom rukopisu. Papir tamnobijel, glat, deblji. Povez polukožni.

Prepisao Muḥammad Rušdī Hadžabula b. derviš Ḥusayn (Sarajevo), u četvrtak 16. redžepa 1297/1880.

(حرره محمد روشدى بن درويش حسين حاجابوله غفر الله له ولوالديها ولمن قرأ وعمل به ولجميع المؤمنين سنة ١٢٩٧ رجب ١٦ فى يوم الخميس بين الظهر والعصر تمت)

Uvakufio Muḥammed-efendija Svrzo, sin Muḥammed-agin (v. bilješku na prvom zaštitnom listu).

2297. ISTO 3055.

U rukopisu je naslov napisan crvenim matilom:

هذا كتاب متنبهات على الامور الواجبات

L. 15; 18 x 12. Nasḫ, krupniji, pisan širokim perom u proredu. Naslovi i istaknute riječi pisani su krupnije (ṯuluṯ), crvenim mastilom. U pisanju ima grešaka.

(Ovih nekoliko rukopisa imaju slično pismo i skoro iste greške, što ukazuje, da su prepisivači prepisivali jedni od drugih, ili iz nekog istog originala).

Papir tamnobijel, glat; tekst je obrubljen crvenom linijom. Povez papirni.

Prepisao Muḥammad Šukrī, učenik ʿOmer Fevzī-efendije, 5. dan ramazana 1297/1880.

Na kraju je bilješka sa imenom ranijeg vlasnika (Hamdija, sin Asimbegov), što je zabilježio sam prepisivač, a što znači da je on prepis sačinio za dotičnog vlasnika.

U rukopisu, na više mjesta, nalazi se stariji pečat ove biblioteke.

2298. كتاب ايها الاخوان 3896.

Djelo o raznim islamskim temama sa područja va'za i ahlaka. Napisao Aḥmad b. Gülfešān b. Aḥmad b. Gülfešān b. Maḥmūd b. ʿAlī poznat pod imenom aš-Šayḫ al-Ǧamīl, čija nam je biografija nepoznata. Naslov djela i ime pisca je prema rukopisu. Međutim, u pristupačnim izvorima nema spomena ovom djelu i njegovom autoru. Iz uvoda razumijemo da je autor bio vā'iz u velikoj Aja Sofiji, da je držao predavanja četvrtkom poslije podne i da je ukopan u selu Čimī, u kadiluku Eskefser ?(اسكفسر), u vilajetu Sivas. Prema uvodu, moglo bi biti da je neko (jedan od njegovih učenika) poslije njegove smrti sabrao i napisao njegova predavanja, ili je prepisivač napisao njegove biografske podatke, jer se u uvodu spominje navedeno selo, kao mjesto gdje je autor pokopan.

Iz sadržaja, koji se nalazi na početku djela, autor je obradio 29 raznih tema. Prva je o životu (عمر) , a zadnja o ehli-sunnetu ve-l-ğemāʿatu (اهل السنة والجماعة).

Početak:

الحمد لله رب العالمين...اما بعد فيقول العبد الفقير...الشيخ الواعظ بآيا صوفية كبير يوم الخميس بعد الظهر احمد بن كلفشان بن احمد بن كلفشان بن محمود بن على المشتهر بالشيخ الجميل قطب الاوتاد والثقلين والارشاد المدفون فى قضاء اسكفسر فى قرية جى رحمة الله تعالى اجمعين

L. 134; 22,5 x 15. Nasẖ, razgovjetan, pisan u razmaknutim redovima. Naslov i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima ispravaka, tumačenja i kraćih komentara - sve pisano istom rukom. Papir bijel, glat; povez kožni, sa preklopom, malo oštećen. Ima utisnute ornamente na sredini korica i na preklopu.

Prepisao nepoznati prepisivač 1122/1710.

Na prvom zaštitnom listu su brisana imena ranijih vlasnika, a na drugom listu su, opet, imena ranijih vlasnika: Muṣṭafā b. ʻOṯmān b. Ḥasan...(?) i Muṣṭafā b. Ḥusayn b. hadži-Muṣṭafā b. hadži-Muḥammad Sarajlić, nastanjen u kadiluku Stolac, godina 1220/1805.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2299. Zbirka (مجموع), 3 4659.

L. 224; 25,5 x 14,5. Taʻlīq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a kur'anski ajeti podvučeni su crvenom linijom. Po rubovima ima dopuna, ispravaka i komentara. Papir bijel, glat; bez poveza koji je otkinut i zagubljen, tako da su listovi prosuti, pa je i zagubljeno 70 listova u prvom dijelu.

1. L. 1-189. (259) زاد المتقين

- ناقص فى وسطه -

Nepotpuno u sredini, nedostaje 70 listova.

Opširno djelo iz propovjedništva, u kome su obrađene, u 117 poglavlja, razne teme iz dogmatike, fikha i etike. Napisao Abū ʻAbdullāh Muḥammad b. Abū Ḥafṣ al-Buḫārī, čija nam je biografija nepoznata. Istina, Hadži-Ḫalifa (II, 946) spominje ovo djelo i ime njegovog autora, ali i on ne daje nikakvih drugih podataka o ovom djelu. Ostali pristupačni izvori ga ne spominju, pa je, dakle, djelo vrlo rijetko.

Početak:

الحمد لله الذى هدانا للاسلام...وبعد فان العبد الضعيف النحيف غفر الله له ولوالديه...وسميته زاد المتقين واشتمل هذا الكتاب على اكثر من مائة وعشرين بابا...

Završetak:

...وحفظنا الله من شرور والعصيان بلطفه وكرمه والحمد لله على الاتمام والصلوة والسلام على سيدنا محمد وآله واصحابه اجمعين

Pošto je djelo vrlo rijetko, navešćemo nekoliko poglavlja:

الباب الاول فى التعوذ من الشيطان الرجيم ١

الباب الثانى فى تفسير البسملة وثوابها ٤

الباب الثالث فى العقل ٧

الباب الرابع فى فضيلة العلم والعمل به ٩

الباب الخامس فى فضيلة العلم والجلوس فى مجلس العلم ١١

الباب الثالث عشر والمائة فى ذكر النار ٢٣٥

الباب الرابع عشر والمائة فى دخول اهل الجنة فيها وصفتها ٦٤٨

الباب الخامس عشر والمائة فى غرف الجنة وسائر ثوابها ٢٥٠

الباب السادس عشر والمائة فى نساء اهل الجنة ٢٥٢

الباب السابع عشر والمائة فى فضيلة الذكر سرًّا وجهراً ٢٥٥

Na početku su bilješke, prenesene iz djela:

نفحات الانس - عرض العباد - تنبيه المغترّين

Na rubu zadnjeg lista u ovom djelu je bilješka prenesena iz djela مكاشفة القلوب a ispod ove i osnovnog teksta napisan je završetak djela نجاة المتقين kojeg je napisao Ahmad b. Mustafa al-Mostari 1084/1673. Prema ovoj bilješci, pored poznata dva djela:

نجاة المتقين، انيس الواعظين - محرك القلوب

bi bilo treće njegovo djelo, a koje njegovi biografi, bar za sada, nisu spominjali.

Nakon teksta o završetku djela, bilješka glasi:

كتبه افقر الورى احمد بن مصطفى الموستارى وختم فى اوائل جماذى الآخر سنة اربع وثمانين والف رحمة الله لكاتبه وقارئه ولمن نظر اليه ودعى لكاتبه وغفر الله له...هكذا وجدت فى اصل النسخة بخط المصنف وفى ديباجته وآخره مسما بنجاة المتقين

2. L. 190b-202a. الباب السادس والعشرين من كتاب محرك القلوب

Dvadeset šesto i još nekoliko poglavlja, koja nisu označena rednim brojevima, iz djela „Muḥarrik al-qulūb" o propovjedništvu. Napisao, gore spomenuti, Aḥmad b. Muṣṭafā al-Mostārī, umro oko 1090/1679. (v. H. Šabanović: Književnost Muslimana..., 347).

Početak:

الباب السادس والعشرون من كتاب محرك القلوب فى مناجات موسى عليه السلام مع ربه فى حق امة محمد صلعم وفضيلتهم وتفسير آية من القرآن العظيم الفرقان الكريم الواقعة فى سورة المجادلة وهى قوله سبحانه وتعالى مشيراً...

3. L. 208b-224. سورةُ يوسف عليه السلام

مكية مائة واحدى عشرة آية - المجلس الاول

Tumačenje sure „Yūsuf" od nepoznatog pisca. Možda je ovo izvadak iz nekog tefsira. Podijeljeno je na „meğlise". Ovdje je šest meğlisa (sijela). Pre-

pisivač nije završio do kraja tumačenje ove sure.

Početak:

بسم الله الرحمن الرحيم آلر الله اعلم بمراده بذلك تلك هذه الآيات آيات الكتاب القرآن والاضافة لمعنى من المبين

Prepisao ʿOṯmān b. al-ḥāǧǧ Muḥammad, vāʿiẓ u novoj džamiji siromašnog Muḥamed Kajtaza u Mostaru, 19. safera 1133/1720.

(قدتم هذ الكتاب المستطاب بعون الله وحسن توفيقه على يد العبد الضعيف النحيف المعترف بالعجز والتقصير المحتاج الى رحمة ربه الكريم عثمان بن الحاج محمد الواعظ بجامع الحديد لقيطاس الحقير محمد فى مدينة موستار فى اليوم التاسع عشر من شهر صفر الخير لسنة ثلث وثلثين ومائة والف من هجرة)

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice u Mostaru.

2300. Zbirka (مجموع), 2 5133.

L. 49; 20 x 12,5. Nasẖ, od različitih prepisivača. Po rubovima ima malo tumačenja. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, glat, dohvaćen vlagom; povez polukožni, sa preklopom, oštećen; prva korica otkinuta i zagubljena.

1. L. 1-4. رسالة متعلقة ببيان الاعتقادات والاخلاق والاعمال

Risala o vjerovanju, ćudoređu i vjerskim dužnostima, od nepoznatog pisca (v. I, 399,3, str. 247).

Naslov u rukopisu je: هذا كتاب عقيدهٔ ترجه

Rukopis je nepotpun, poslije prve stranice zagubljeno je nekoliko listova.

Prepis je završen 1138/1725.

2. L. 11b-49. تعليم المتعلم (v. br. 1978,2).

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na kraju prvog djela je bilješka iz fikha, a na 4b. i 5a. listu su fetve, pisane kasnije, rukom drugog prepisivača. Sljedećih nekoliko listova je neispisano, osim što je na 7b. listu jedna dova.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku.

2301. Zbirka (مجموع), 5 4344.

L. 33; 17 x 13. Nasẖ i taʿlīq, od različitih prepisivača. Papir tamnobijel, deblji, i djelomično bijel, tanji. Poveza nema. Čini se, da su listovi iskinuti iz neke veće zbirke.

1. L. 1-11. وصية النبي - صلعم - للامام علي

Oporuka i savjet Božijeg Poslanika imamu Aliji, (četvrtom halifi), - na arapskom jeziku.

Ova oporuka prenosi se u raznim verzijama, na arapskom i turskom jeziku, bez uslova vjerodostojnosti (vidi I, 364).

Naslov u rukopisu, na naslovnoj stranici:

هذه وصية النبي - صلى الله عليه وسلم - للامام علي كرم الله وجهه ورضى عنه - آمين

Početak (poslije besmele):

الحمد لله رب العالمين. وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم. قال الامام علي - رضى الله عنه - دعانى رسول الله - صلى الله عليه وسلم - فقال لى: يا علي، انت منى بمنزلة هارون من موسى غير انه لانبي بعدى . وانى اليوم اوصيك بوصية ان انت حفظتها عشت حيداً ومُتَّ شهيداً و يبعثك الله فقيها

Potom slijede savjeti, u obliku kratkih rečenica, od kojih svaka počinje riječima (o Alija), koje su pisane crveno. U tim rečenicama, nalazimo mnogo poznatih hadisa, među kojima ih ima dosta slabe vjerodostojnosti.

Evo jednog savjeta iz tog djela:

يا علي، ماخلق الله فى الانسان افضل من اللسان، به يدخل الجنة و به يدخل النار، فاسجنه، فانه كلبٌ عقورٌ.

Završetak djela:

...ولا تنفخ فى الطعام الحار، ولافى آنية الماء، ولا موضع سجودك، ولا تنظر الى عورة الناس، ولا ينظرون عورتك، ولا تأكل وانت معتمد على شمالك، ولا تتكلم بين الاذان والاقامة من الصبح، ولا تنظر الى ما تخرج منك...والله سبحانه وتعالى، اعلم هذا ماانتهى من الوصية. تمت

2. L. 12-18. علم حال - مسجع بالتركية - قطعة

Fragmenti iz nekog Ilmihala, sačinjenog u sroku, na turksom jeziku, od nepoznatog autora.

a) 1. fragmenat L. 12-14.

Početak je ovdje:

سبد لدن تغيردن دخی اشكال الواندن محقق اول مبرّا در بودر اوصاف ذات الله نه كوكلرده نه يرلرده

Završetak (u stihovima):

جمعيا انبيانك اولى آدم صفى الله دخی آخر محمد فخر العالم در حبيب الله ابكينك آراسنده نبيلر كلدی هب صادق

Pismo ta'līq, slab.
b) L. 15-16a.
Nastavak ovog fragmenta, pisan rukom, nashom:

حسابن كمسلر بلمز بيلور همان الله قضا ابله قدر خير ايله شر حق جانبند ندر.

Završetak: ...اقرار كوگوملە ايلدم تصديق سنك حفظ واما تنده امانت اوله الله

L. 16a-18a. Drugi fragmenat (isti rukopis)
Početak (nakon besmele):

نمازی خشوع وخضوع برله ادا ايلمك اولدر. اذان اوقوندقده اسرافيل احيا ايچون صور اوردوكين فكر ايليه...

Završetak:

كوزی اولور اما كورمز وقولغی اولور اما ايشتمز وساٮرلر ين دخی بوكه قياس ايله

3. L. 18a-22b (حديثُ معاذٍ فى حشر الخلائق ِعلى اثنى عشر صنفاً)

Jedan hadis, koji prenosi Muaz b. Džebel, a u kome se govori o proživljenju ljudi u dvanaest grupa, na koje će oni biti podijeljeni prema svojim djelima.

To je, držimo, izvadak iz nekog opširnijeg djela iz područja va'za.
Početak (nakon besmele, kaligrafski ispisane i ukrašene):

وفى خبر عن معاذ بن جبل - رض - عن النبى - صلعم: اذا كان يوم القيامة يحشر الله الخلائقَ من امّتى على اثنى عشر صنفاً

Prva grupa:

اما الفوج الاول فَيُحْشَرُون من قبورهم ليس لهم يدان ولا رجلان فينادى المنادى من قِبَلِ الرحمن: هؤلاء الذين يُؤذون الخيرانَ فاتوا ولم يتوبوا فهذا جزاؤهم ومصيرهم الى النار

Dvanaesta grupa:

واما الفوج الثانى عشر فيحشرون من قبورهم وجوههم مثل القمر ليلة البدر فيمرّون على الصراط كبرق الخاطف

Hadis je slabe vjerodostojnosti.
Ovaj va'z završava se ajetom iz Kur'ana.

ان الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا تتنزل عليهم الملائكةُ (Fussilet, 30).

4. L. 22b-27. باب تعديل الاركان

Odlomak na turskom jeziku o pravilnom vršenju namaza. Ovo je, vjerovatno, izvadak (jedno poglavlje) iz nekog fikhskog djela.

Početak (nakon besmele):

باب تعديل الاركان امام ابويوسف وامام شافعى رحمها الله قَتِنْلَرِنْده فرضدر وامام اعظم وامام محمد رحمها الله قتنلرنده واجبدر

U uvodu ovog poglavlja, navodi se pet mjesta u namazu, na kojima treba primijeniti propise o ta'dīli-erkanu (o pravilnom klanjanju namaza).

Iza toga pisac ovog odlomka spominje Muhammada Bergiliju i njegovo djelo o istoj temi - o ta'dīli-erkanu: مُعدّل الصلوة

Završetak je ovdje (list 27b):

نمازی قضاءُ قوسه كناهِ كبائردن بر كناه اشلمش اولور جهنمده قارون وفرعون ايله حشر اولور. اللهم يا عظيم الحضر و يا سريع الظفر

Poglavlje nije završeno, na kraju je manjkavo.

5. L. 28-33. (منظومة فى مناجاة والدعاء بالتركيه)

Spjev na turskom jeziku, o skrušenosti Bogu i molitvi, od nepoznatog sastavljača. Spjev ima 33 stiha.

Početak (poslije besmele):

يُوزُمی دَرْ كَاهه دوتدم يَا غَنِى پَرْوَرْدِ گَارْ
دَرْ دُومه دَرْمَان ايرِ يشْدُرْ يا غنى پرورد گار

Svaki stih završava refrenom: يا غنى پرورد كار

Tekst stihova je vokaliziran.

Posljednji stih:

اول قيامت شد تندن سن خلاص ايت يا غنى پرورد كار
جله مزى مصطفايه سن بغشله يا غنى پرورد كار

Iz slabo pisanih i nejasnih bilježaka na posljednjem listu, može se razumijeti da je vlasnik rukopisa - neki Omer Baši (Bašić). Tu je zabilježena i godina 1161/1748, što označava datum prepisa, a vjerovatno i datum sastava.

Prepis cijele zbirke je, držimo, iz XVIII stoljeća.

2302. Zbirka (مجموع), 6 3035.

L. 57; 19 x 12. Nash i ta'līq, pisani vještom rukom prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst na prva dva lista

obrubljen je žutom linijom. Papir bijel i žućkast; povez kožni, sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica.

1. L. 1-23a. الاقوال السنية فى ايضاح ما يتعلق بالاسئلة القدسية

Risala o isrā'u i mi'rādžu, prema hanefijskom tumačenju. Napisao Muḥammad b. 'Abdurraḥīm al-Ḥusaynī al-Luṭfī, čija nam je biografija nepoznata. Istina, Brockelmann (S II, 648,30a) navodi ovu risalu i njenog autora, ali i on ne daje nikakvih drugih podataka o ovom piscu.

Početak:
الحمد لله الذى فضل المسجد الاقصى باسراء افضل البشر اليه وخصصه بالمناقب...اما بعد
فيقول العبد المحتاج...ابو الفضل محمد بن عبد الرحيم الحسينى اللطفى...وضمنت الجميع
فى بلالة عنونتها بالاقوال السنية فى ايضاح ما يتعلق...

Završetak:
...انتهى ما قصدنا تحريره بعون البارى سبحانه وتعالى ونسئله الاعانة فى كل بداية ونهاية
انه قدير و بالاجابة جدير قاله بغمه المفتقر الى كرمه جل وعز شأنه...

2. L. 25b-32. رسالة فى علم بالربع المرسوم المقنطرات

Rasprava o upotrebi kvadranta, za određivanje namaskog vremena. Napisao Šihābuddīn Aḥmad b. al-Mağd, čija nam je biografija, također, nepoznata. Naslov i ime autora je prema rukopisu. Međutim, u pristupačnim izvorima nema spomena o ovoj risali.

Početak:
قال الشيخ الامام العلامة الاستاذ الفاضل شهاب الدين احمد بن المجد...الحمد لله حمد
الشاكرين وصلوته على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين وبعد فهذه رسالة فى العلم
بالربع المرسوم بالمقنطرات...

3. L. 33b-41. رسالة فى عمل بالربع المجيب

Risala slična prethodnoj, od nepoznatog pisca (v. II, 1540,2).

4. L. 43b-46. (غاية كشف وتحرير فى اعراب)

Kratka risala sa područja arapske sintakse, od nepoznatog pisca. Naslov je prema sadržaju.

Početak.
الحمد لله الذى اجزل لنا جلائل وفده... هذا غاية كشف وتحرير فيما استشكل من كلام
بعض الخابير فى اعراب قوله

5. L. 47b-50. جوهرة التوحيد

Spjev o akaidu. Napisao aš-Šayḫ Ibrāhīm al-Laqānī, umro oko 1041/1631. (v. I, 490-91).

Početak: الحمد لله على صلاته ثم سلام الله مع صلاته

6. L. 51b-57. عروض اندلسى (عروض ابى الجيش)

Kratka risala o arapskoj metrici. Napisao Abū 'Abdullāh Muḥammad b. Ḥusayn Abu'l-Ğayš al-Anṣārī al-Andalusī, umro 626/1229. (v. I, 241).

Cijelu zbirku prepisao nepoznati prepisivač, bez oznake datuma, ali smatramo da rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

2303. (مجموع فى المواعظ).4 546.

Kraća zbirka vjerskih pouka sabranih iz raznih djela, od nepoznatog sabirača.

L. 51; 22,5 x 16. Nasḫ i ta'līq, pisani vještom rukom. Papir žućkast i bijel, deblji, čvrst; povez polukožni, zelen.

1. L. 1-6. (رسالة فى الذكر) - قطعة

Fragment neke risale o zikru (slavljenju Boga), na arapskom jeziku. Rukopis je nepotpun s početka i na kraju. U tekstu ima stihova na turskom jeziku.

Početak je ovdje:
ولان أقعد مع قوم يذكرون الله من صلوة العصر الى ان تغرب الشمس احبّ الىّ من ان
اعتق اربعة منهم وقال ع. م. لعلىّ رضه اذا صليت الصبح فاقعد مكانك حتى تطلع
الشمس

Nasḫ - ta'līq, pisan vještom rukom. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst navedenih ajeta podvučen je crvenom linijom.

Na listu 6b nalazi se crtež Arša (najvećeg nebeskog svoda), te nižih slojeva nebesa i putovanja Zemlje i ostalih planeta našeg Sunčanog sistema, - što je sve predstavljeno kružnicama, smještenim jedna do druge. Kružnice predstavljaju razne plohe ili kluge - već prema dva različita poimanja još od starog vijeka. U središtu ovih kružnica (svemira, nebesa), nalazi se Zemlja i njena putanja (felek), što predstavlja geocentričko poimanje svijeta. Neposredno oko kruga zemlje, nalaze se kružnice, koje predstavljaju sfere četiri elementa, od kojih je, prema starom poimanju, vidljivi svijet izgrađen: zemlje, vode, zraka i vatre. Poslije toga su krugovi planeta, - a oko svega toga je najveće nebo (Arš), u kome je sve drugo sadržano.

2\. L. 7-11. ف قصة نوح عليه السلام

Priča o Nuhu (a.s.), te razni hadisi i druge priče, što je sve sabrano iz raznih zbirki propovijedi. Rad je na arapskom jeziku.

Početak: قال الله تعالى: انا ارسلنا نوحا الى قومه و هو اول الرسل الذين ارسلوا بالانذار

Ta' līq sa nešto nasha.
Kao djela, kojima se služio pri sastavu ovog rada, pisac spominje:
مشكاة الانوار زبدة الواعظين ، شرح مقدمة

Rukopis je nedovršen.
Listovi 12-16. neispisani.

3\. L. 17b-22. رسالة ف دعوى الرجلين شراء شيء من آخر

Rasprava na arapskom jeziku o sporu. Dvojica kupaca kada tvrde da su kupili istu stvar od nekog, trećeg čovjeka. Napisao Faḍullāh al-Yaniyawī (iz Yaniye - Grčka), čija nam je biografija nepoznata.

Naslov je dat prema sadržaju, a ime autora prema uvodu rukopisa. Rađeno, zapravo sabrano, po djelima: „al-Hidāya" i „Ğāmi' al-Fuṣūlayn".

Početak poslije besmele:
الحمد لله الذى احسن الينا احسن تقويم. وكرّمنا باكرم نعيم. و الصلوة على الرسول... و بعد فانا الفقير الى الرب القدير فيض الله اليانيوى. كما رأيت ان دعوي الرجلين شراء عين من آخر

Ta' līq i nasḫ, pomiješani. Po rubovima listova ima komentara i dopuna u vezi sa tekstom.

4\. L. 23-35a. حكايات

Razne priče i bajke na arapskom jeziku, sa tendencijom vjerske pouke, - slabe vjerodostojnosti.

Početak:
حكى انه كان ف زمن موسى ع. م. عابداً يخرج كل يوم الى الجبّانة مقيّداً رجليه مغلاً على يديه

Završetak je:

و قال الله عزّ و جلّ و لا تلقوا بايديكم الى التهلكة. فسلّخ القاضى و راح الى سبيله. تمت

Na listovima 35b-51 nalaze se hadisi i priče, slabe vjerodostojnosti, - što je sabrano iz raznih i zbirki vezova.

Početak: عن كعب الاخبار رض انه قال مرضت فاطمة بنت رسول الله صلعم

Pismo kao prethodno, od istog prepisivača.
Rukopis potječe iz XVIII stoljeća.
Na drugom zaštitnom listu nalaze se bilješke s područja zapisa i talismana, te jedan zapis kao lijek.
Na više mjesta u rukopisu nalazi se otisak starog i novijeg pečata ove biblioteke.
Na kraju je otisak ličnog pečata, koji je nečitljiv.

2304. فضائل رجب **4961.**

Četrdeset drugo poglavlje, iz nekog opširnijeg djela, o vrijednosti i značaju mjeseca redžeba, od nama nepoznatog pisca.

Početak:
الباب اثنى و اربعون ف فضائل رجب و صومه و صلوته قال النبي عليه السلام: رأيت ف ليلة المعراج ف الجنة نهراً...

Zavreštak:
قال الله تعالى يا عيسى من صام من امة محمد يوماً واحداً من رجب اكرم على من هذا الرجل الذى يعبد الله ست مائة سنة ف جوف الجبل و السلام . تمت تمام.

L. 6+2; 16 x 11,5. Nasḫ, pisan nevještom rukom. U prepisu ima grešaka. Papir tamnobijel, čvrst; bez poveza.
Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

2305. (قطعة من كتاب ف الوعظ) **812.**

Fragment nekog djela s područja propovjedništva. Nepotpuno s početka i na kraju.

Početak je ovdje:
... سنة ثم خلق الخلق و شهد بنفسه فمعنى شهادة الله منها الاخبار و الاعلام بانه واحد لا شريك له و معنا شهادة الملائكة و علماء المؤمنين الاقرار بوحدانية الله و قوله تعالى يرفع الله الذين آمنومنكم و الذين اوتوا العلم درجات يعنى من كان له ايمان

Kao što se iz prvih redova ovog teksta razumije, ovdje se tumači 18. ajet iz sure „Ali Imran" (شَهِدَ اللّهُ أنّه...)

L. 66; 19 x 14. Ta' līq i nasḫ, pomiješani, pisani u proredu, manje uvježbanim rukopisom. U pisanju ima grešaka. Papir tamnobijel, deblji; povez izgubljen, a postojeći povez je od druge knjige.

Zavreštak je ovdje:
و قال قرطبي ان هذه الغنا و ضرب و الرقص حرام بالاجماع عنه ذانك (؟) و لشافعي و احمد ف مواضع من كتابه

Rukopis, vjerovatno, potječe iz XVIII stoljeća.

2306. (قطعة من كتاب فى المواعظ) 4196.

Fragment nekog djela o vazu, odnosno neke zbirke vazova, koja je sabrana iz raznih djela (meviza), kao što su: زبدة الواعظين، تنبيه الغافلين، درة الواعظين i druga.

Početak je ovdje:

كنت رجلا من ملوك العرب استنكفت ان يكون لى بنات لهن ازواج فقتلت سبعين بنتا من بناتى كلهن يزنى فتغير رسول صلعم...

L. 65; 25 x 18. Nash lijep. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom i podvučene crvenom linijom. Po rubovima listova i na umetnutim listićima ima komentara, uzetih također iz raznih djela o vazu. Papir tamnobijel, glat, čvrst; poveza nema.

Rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

2307. (قطعة من كتاب فى المواعظ) 4197.

Fragment nekog djela o vazu. To su vazovi, sabrani iz raznih djela, slično kao u prethodnom fragmentu.

Početak je ajetom: قَدْ اَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰى وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهٖ فَصَلّٰى

(Qur'an, LXXXVII-14 i 15).

Završetak je hadisom:

قال النبى ع. م. من صلى صلوة الفجر بالجماعة اعطى الله تعالى اربعة اشياء: الاول برزق من حلال، والثانى ينجو من عذاب القبر، والثالث يعطى كتابه بيمينه، والرابع يمشى على الصراط كالبرق الخاطف، صدق رسول الله

L. 25; 22 x 16. Ta'līq, pisan vještom rukom. Po rubovima listova ima komentara. Rubovi nekih listova su odrezani.

Rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

Iz privatne biblioteke Hromozādea Saliha Sidkija, iz Stoca (v. bilješku na drugoj strani prve korice). (استوجله لى حرومى زاده صالح صدق)

2308. (كتاب فى المواعظ والنصائح) 4499.

- ناقص فى اوله وآخره -

Djelo je manjkavo i na početku i na kraju.

Knjiga propovijedi i savjeta, od nama nepoznatog pisca.

Radi eventualne kasnije identifikacije, donosimo poglavlja koja se nalaze u ovom sačuvanom fragmentu:

فصل فى قراءة النبىّ ع. م.
فصل فى اشعار النبى
فصل فى انشاء الشعر
فصل فى عبارة الرؤيا

فصل فى الرقية و المعالجة
فصل فى حسن المعاشرة
فصل فى اللباس
فصل فى اكل اللحم
فصل فى الطعام
فصل فى المروة
فصل فى الادب
فصل فى آداب الاكل
فصل فى الضيافة
فصل فى الحلال
فصل فى البيع و الشراء
فصل فى الاخذ من السلطان
فصل فى النهى والتهمة
فصل فى فضل العصا
فصل فى الكلام
فصل فى ترويج الزانية
فصل فى الاستقراض
فصل فى عذاب الميت ببكاء اهله عليه

فصل فى الامر بالمعروف
فصل فى الكسب
فصل فى الواقع (فى الجماع)
فصل فى الحجامة
فصل فى قتل الجراد
فصل فى البزاق
فصل فى ناعسا
فصل فى نقشه
فصل فى المزاح
فصل فى امرأة لها زوجان

فصل فى فضل لغة العرب
فصل فى التسليم
فصل فى العلم و الثواب
فصل فى اكل الاطعمة النفيسة
فصل فى اكل الثوم
فصل فى العقل
فصل فى آداب وضوء و الصلوة
فصل فى اجابة الدعوة
فصل فى الشراب
فصل فى الخروج من منزل
فصل فى طاعة الامراء و الولاة
فصل فى النظر الى بيت غيره
فصل فى الرفق.
فصل فى الاعراض عن الدنيا
فصل فى التصاوير
فصل فى تفضيل الفقر على الغنى
فصل فى العزل
فصل فى اكرام اهل الفضل
فصل فى ضرب الدف
فصل فى النكاح
فصل فيما يضر و ما ينفع
فصل فى دخول حمام
فصل فى الحفظة
فصل فى نقش المسجد
فصل فى يكره للرجل ان يصلىّ
فصل فى الخاتم
فصل فى ختم الكتاب
فصل فى الفوائد
فصل فى اطفال المشركين

فصل ف علامات الساعة
فصل ف صفة الخلق
فصل ف نسبة النبي
فصل ف خلفاء النبي
فصل ف الطبائع
فصل ف المسخ
فصل ف الايمان
فصل ف الكلام بان القرآن مخلوق ام غير مخلوق
فصل فيمن حضر العشاء
فصل ف قال الفقيه: اذارجع الرجل من سفره ليلاً
فصل ف اذا كان منزل الرجل بعيداً من المسجد
فصل ف كراهية الجرس
فصل ف السباق
فصل ف الهداية
فصل ف المدارة
فصل ف المعاملة مع الكفار
فصل ف البول قائما
فصل ف الخصاء
فصل ف عدد سور الفرقان
فصل ف قلة الاكل

فصل ف ذكر الانبياء ع. م.
فصل ف الاسماء المستحبة
فصل ف ذكرالشهور
فصل ف اقتناء الكلب
فصل ف معاريض الكلام
فصل ف التعزية
فصل ف الانتهاب من النثار
فصل ف تشميت العطاس
فصل ف العمارة
فصل ف المباكرة
فصل ف السمر
فصل ف فضل المعلمين
فصل ف التحية

L. 66 (originalna folijacija, pisana crvenim mastilom od 10-78); 20,5 x 15. Nasẖ - ta'līq, lijep, pisan vještom rukom. Na početku nedostaje devet listova; u sredini 38, 39 i 58. list. Na kraju nedostaje više listova. Po rubovima listova ponegdje ima sitno pisanih bilježaka u vezi sa tekstom. Naslovi poglavlja (fasl) pisani su crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crvenim crticama. Papir blijedo-žućkast, glat, čvrst; listovi su prosuti i nemaju poveza.

Teme pojedinih poglavlja pisane su proizvoljno, bez ikakvog posebnog logičkog reda, što je jedna od mana ovog djela.

Iz teksta pojedinih vazova (poglavlja) vidi se da je autor bio učen čovjek i dobro je poznavao islamske znanosti, a naročito Kur'an i Hadis.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Rukopis je neko poklonio 3. marta 1964. godine, kako je to zabilježeno na jednom papiriću koji se nalazi u rukopisu (Akt br. 31/64).

2309. (مجموعة المواعظ) 1464.

Zbirka vazova na arapskom jeziku, koja sadrži tumačenje raznih ajeta i hadisa. Primjerak je nepotpun s početka, jer je izgubljeno prvih deset listova, pa je identifikacija rukopisa otežana. Vazovi su sabrani iz raznih djela te struke i nekih tefsira, naročito iz djela „Rawḍat al-' Ulema".

Početak je ovdje:

له عليه السلام يم بلغ هذه المنزل و المرتبة من الله تعالى قول (؟) بقوله لا اله الا الله محمد رسول الله و فى روضة العلماء وعن عبد الله الطريقى رح انه قال لا اله الا الله - اربعة و عشرون حرفا

Prvi vaz ovdje počinje tumačenjem ajeta: هوالله الذى لا اله الآ هو... (Kur'an, LIX - 22).

L. 238; 21 x 16. Nasẖ, sa nešto ta' līqa, čitak, pisan vještom rukom. U pisanju ipak ima grešaka, što ukazuje da prepisivač nije potpuno vladao arapskim jezikom. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst ajeta i hadisa podvučen je crvenom linijom. Po širokim rubovima nekih listova ima komentara, pisanih rukom istog prepisivača. Pri kraju ima komentara na rubovima nekih neispisanih listova. Papir tamnobijel, glat, tanak, čvrst, - sa označenom paginacijom na listovima. Povez polukožni.

Primjerak je nepotpun i na kraju.

Posljednji vaz sadrži tumačenje nekoliko ajeta pri kraju sure al-Ḥašr.

Završetak rukopisa je ovdje:

...وتلك الامثال اى الذى ذكرت فى القرآن نضربها للناس لعلهم يتفكرون فى تلك الامثال فيعتبرون و لا يعصون

Prepis potječe iz XVIII stoljeća.

Na rubu lista 82a (po staroj paginaciji) nalazi se bilješka o tumačenju arapskih riječi: شبيكة - „bosanskim jezikom" (stupica, mreža).

2310-2311. منية المتقين 6344, 6366.

Opširno djelo, u dva sveska, sa područja propovjedništva o mnogobrojnim fikhskim i etičkim pitanjima, od nama nepoznatog pisca. Inače, u pristupačnim izvorima ne nalazimo navedeni naslov, koji je, u našem primjerku, naveden na kraju prvog sveska i na donjem prerezu.

Početak:

الحمد لله الذى هدانا للايمان و الاسلام و جعلنا من امة محمد عليه الصلوة و السلام و اكرم علينا بانواع الفضل و الانعام...

Završetak:

و اذا وجد سهوا واحدا نادى عليه و ابداه ختم كتابه بالجنى ختم الله كتاب اعمالنا بالخير
آمين يا رب العالمين اللهم اجعل كتابنا هذا حجة لنا يوم القيامة ولا تجعل حجه علينا
أمين بحرمة من قلت فى حقه و ما ارسلناك الآ رحمة للعالمين . (الجزء الثانى)

Pošto je djelo vrlo rijetko i malo poznato, navešćemo sva poglavlja iz prvog sveska i neka iz drugog:

باب التعوذ ١	باب مناقب العلماء العاملين و امراء العاملين ٥٩
باب مدح البسملة ٦	باب مدح القرآن العظيم ٦٥
باب الايمان والاسلام ١٠	باب الصلوة على سيد المخلوقات ٧٦
باب مدح التوحيد ١٦	باب مدح التسبيح و الحميد و التكبير و التهليل ٨٣
باب الذكر ٢٢	باب العقل ٢٩
باب الوضوء ٩١	باب اخلاص النية فى الاعمال كلها ٣٣
باب مدح الاذان و ايتماعه ٩٧	باب مدح العلم و العمل به و الحكمة ٤٠
باب مدح الخشوع و حضور القلب	باب ذم العلماءالسوء ٤٩
فى الصلوة و المداومة عليها ١٠٣	باب ذم ميل العلماء الى الدنيا ٥٥
باب مدح الجماعة وتكبيرة الافتتاح ١١١	باب ذم تارك الصلوة ١١٩
باب الجمعة ١٢٣	باب التجهد و الوتر و الاستفتاح... ١٢٨
باب سجدة التلاوة ١٣٥	باب ذم مانع الزكوة ١٣٧
باب خوف الخاتمة ١٤١	باب مدح البكاء من خشية الله ١٤٧
باب ترك الذنب من مخافة الله ١٥٢	باب الحزن فى أمر الآخرة ١٥٦

باب الدعاء و المناجات و الاوراد بعد الصلوة المكتوبة ١٥٨
باب آداب النوم و الرؤيا و الاذكار فى الصباح و المساء ١٦٩

باب عمارة المسجد١٧٤	باب صيام شهر رمضان ١٧٧
باب فى كرامة صائمى رمضان	باب صيام ...(؟) ١٨٦

باب فضيلة ليلة القدر و الاعتقاد ١٨٨
باب فضيلة صدقه الفطر و صوم ايام ستة شوّال ١٩٧

باب فضيلة عشر ذى الحجة ٢٠٢	باب عيد الاضحى و الاضحية ٢٠٥
باب فضيلة عاشوراء ٢١١	باب الحج و ذم تاركه ٢١٧

باب فضائل المدينة المنورة و بيت المقدس ٢٢٨

باب شرف النبى صلعم و فضله و كرمه ٢٣٤	باب فضائل الصحابة...٢٣٦
باب مدح محبة الى النبى صلعم ٢٣٩	باب اتباع السنة و ذم اتباع البدعة ٢٤٢
باب ذم اتباع الهوى ٢٤٧	باب مدح محبة الله ٢٤٩
باب المتحابين فى الله ٢٥٥	باب الجهاد الاصغر و الاكبر٢٥٩
باب الرياضة و الجوع و ذم الاكل ٢٧٢	باب اللباس ٢٨٦
باب ذم الاسراف ٢٩٠	مدح المتوكل على الله تعالى ... ٢٩٣
باب الرزق و الكسب ٢٩٩	باب مدح الورع و التقوى و اكل الحلال و ذم اكل الحرام ٣٠٥

باب مدح الزهد و القناعة و الاستقامة ٣٢٤

الجزء الثانى

باب ذم المال و حقارة الدنيا ١	باب مدح الفقراء ١٣

باب مدح الصبر على المرض و البلاء بالقضاء ٢٢

باب ذكر الموت ٣٦	باب القبر ٥٢

........الى آخره

باب فضل السلام

L. 330 (I) + 354 (II); 20 x 13,5 i 20 x 15. Nasẖ - ta'līq, pomiješani. Naslovi poglavlja su pisani crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene su crvenom crticom. Papir bijel, glat, dohvaćen vlagom, oštećen; povez kožni, različit.

Nema podataka o prepisivaču i datumu prepisa, ali je oba sveska prepisao isti nepoznati prepisivač, vjerovatno u XVIII stoljeću.

Na naslovnoj stranici, prvog sveska, su beznačajne bilješke i vježbe u pisanju, pisane kasnije slabim rukopisom.

Na prvim zaštitnim listovima, u drugom svesku, neko je kasnije napisao sadržaj ovog sveska.

Iz kolekcije Besim-efendije Korkuta.

2312. ISTO 6457.

Djelo je na početku nepotpuno: nedostaje prvih osam listova.

Cijelo djelo napisano je u jednom svesku.

L. 360 (originalna folijacija); 30 x 20. Nasẖ - ta'līq, pomiješani. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom linijom. Papir bijel, glat, oštećen, listovi prosuti; bez poveza, koji je otkinut i zagubljen.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.
Iz biblioteke Besim-efendije Korkuta.

2313. **(موعظة)** 1306.

Knjiga propovijedi, na arapskom jeziku, od nepoznatog pisca. Obrađuje, uglavnom, tumačenje kur'anskih ajeta. Nema naslova.

Početak poslije besmele:

الحمد لله رب العالمين. والصلوة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه اجمعين. المجلس الاول فى سورة الفاتحة...روى عبد القادر الرهاوى...فى اول كتاب الاربعين وكذا الخطيب عن ابى هريرة...قال: قال رسول الله صلعم: كل امر ذى بال...

L. 262; 23,5 x 16. Nash, pisan uvježbanom rukom. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, ili su podvučene crvenom linijom. Po rubovima nekih listova ima bilježaka koje se odnose na tekst. Papir bijel i tamnobijel, tanak, čvrst; poneki listovi dohvaćeni su vlagom. Povez polukožni, oštećen.

Završetak ovdje:

وكتب قيصر الى عمر ر. ض ان لى صداعاً لايكن فابعث الىّ دواء فبعث اليه عمر ر.ض قلنسوة وكان اذا وضعها على رأسه صداعه واذا وضعها على رأسه عاده فتعجب منه ففتش عن القلنسوة فاذا فيه كاغد فيه بسم الله الرحمن الرحيم من القيصـ (؟) الكبير فى تفسير البسملة.

Rukopis, očito, nije dovršen.
Na listu 19b, ispod sedmog reda, tekst je obrnuto pisan (14 redaka).
Na listu 44 rubovi su previjeni, sa bilješkama.
Rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

2314. **(موعظة)** 3963.

Zbirka vazova, na arapskom jeziku, od nepoznatog sastavljača.
Sabrano iz raznih tefsira i drugih djela iz područja vaza.
Na početku je tumačenje sure Yūsuf, pod naslovom سورة يوسف مكية, pisano crvenim mastilom.
Zbirka sadrži, uglavnom, pored navedene sure tumačenje pojedinih ajeta i kraćih sura, te predmetnih hadisa, od kojih su mnogi slabe vjerodostojnosti.
Jedan dio zbirke raspoređen je na poglavlja pod naslovom: المجلس.

Početak poslije besmele:

سورة يوسف مكية. فى الخبر ان سورة يوسف وسورة مريم يتفكه بهما اهل الجنة فى الجنة. وعن ابن عطا: لايسمع سورة يوسف محزون الااستروح بها بسم الله الرحمن الرحيم الر اى انا الله الرقيب على كل شيء...

U tumačenju su mjestimice navode poučni stihovi, od kojih su mnogi na perzijskom jeziku.
Na više mjesta u rukopisu pisac spominje djelo انوار التنزيل (tefsir od Bejdavija), kojim se pri obradi ovih vazova služio i djelo انوار الاسرار (nepoznato).
Posljednje poglavlje sadrži tumačenje sure الماعون (107. sura u Kur'anu):

ارأيت استفهام معناه التعجب وقرئ اريت بلا همزة

Završetak rukopisa:

يقال هذا الطائفة انما تنفى العلم لا الظن ولعلمهم يدّعون الظن فى هذه المسئلة ايضا فلا يكون وكذا

L. 72; 20,5 x 16. Ta'līq, sitniji, složen, pisan vještom rukom. Naslovi su pisani crvenim mastilom, a tekst ajeta i hadisa, te istaknute riječi, podvučeni crvenom linijom. Po rubovima nekih listova ima dopuna, bilježaka i komentara. Papir tamnobijel, glat, čvrst. Povez polukožni, sa zatvaračem.
Prepis je iz XVIII stoljeća.
Na naslovnoj strani su dvije iste bilješke, sa imenom ranijeg vlasnika (Ibrahim b. hadži Omer, u gradu Beogradu) i cijenom knjige (80 groša), te godinom 1194/1780.

قد دخل هذا الكتاب فى يد العبد الضعيف ابراهيم بن الحاجى عمر بمدينة بلغراد بثمانين قرش سنه ١١٩٤

Tu su i dva otiska njegova malog ličnog pečata.

2315. **(منظومة فى الاخلاق الذميمة)** 4330.

Spjev o lošim svojstvima kod ljudi, o manama i slabostima čovjeka, sa moralno-islamskog gledišta, - od nama nepoznatog pisca.
Istina, Kairo (I, 365), navodi spjev o istoj temi, skoro pod istim naslovom, - što ga je, kaže, sastavio Muṣṭafā b. Muṣṭafā Aq qauqčī-zāde, - bez drugih potrebnih podataka, pa nije jasno, da li je to ovaj naš spjev.
Gornji naslov dali smo prema sadržaju.

Početak poslije besmele:

أَقُولُ لَدَى حَمْدِى الْحَمِيدَ مُصَلِّيًا
عَلَى خَاتَمٍ ثُمَّ الصَّحَابَةِ إِنَّ ذَا

نُظَيْمٌ فِى الأَخْلَاقِ الذَّمِيمَةِ يَقِّ بِهِ
فَوَطِّنْ عَلَى تَهْذِيبِ خُلْقِكَ نَادِيًا

Spjev ima 238 stihova, a raspoređen je na uvod i devet poglavlja:

Uvod		3 stiha
I poglavlje	آفات القلب	11 stihova

II poglavlje	آفات اللسان	50 stihova
III poglavlje	آفات الاذن	9 stihova
IV poglavlje	آفات العين	13 stihova
V poglavlje	آفات اليَدَيْن	45 stihova
VI poglavlje	آفات البطن	23 stihova
VII poglavlje	آفات الفرج	16 stihova
VIII poglavlje	آفات الرِّجل	20 stihova
IX poglavlje	آفات البدن	48 stihova
		238 stihova

Pri kraju, sastavljač kaže, da je sastavljao ovaj spjev s umanjenom snagom razmišljanja, zbog događaja i poslova koje mu je vrijeme donijelo, - a onda završava riječima:

فَحَمْداً لِمَنْ يُحْيِى قُلُوبَ عِبَادِهِ
بِأَخْلَاقِ فَخْرِ الْأَنْبِيَاءِ مُحَمَّدَا

عَلَيْهِ صَلٰوةُ اللّٰهِ ثُمَّ سَلَامُهُ
عَلَى آلِهِ الْوَفْدِ الْكِرَامِ مُسَلْسَلاً

تم بعونه وكرمه سبحانه وتعالى

L. 23; 16 x 11. Ta'līq i nash, pomiješani, pisani oštrim perom, vještom rukom, većim dijelom vokalizovano. Naslovi poglavlja pisani su krupno, crvenim mastilom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst. Povez papirni.

Prepis, vjerovatno, potječe iz druge polovine XVIII stoljeća.

2316. زبدة الواعظين 6438.

Zbirka propovijedi (vazova) od nepoznatog pisca. (v. I, 246).

L. 130; 24,5 x 17,5. Nash, malo iskrivljen i prost. Na rubovima ima i poneka bilješka, koja se odnosi na tekst. Poglavlja i istaknute riječi podvučene su crvenom linijom. Papir bijel; povez kožni sa utisnutim ukrasima (cvjetovima) na koricama. Listovi su prosuti odvojeni od poveza.

Prepis iz XVIII ili XIX stoljeća.

Na 128.b listu nalazi se bilješka na turskom jeziku o bajramskim molitvama (namazima).

Iz biblioteke Besim-efendije Korkuta.

2317. (شرح حديث اربعين) 6254.

Zbirka od četrdeset hadisa sa komentarom na arapskom jeziku. Svaki hadis predstavlja posebno poglavlje i zauzima jednu stranicu ili jedan list. U hadisima su obrađene razne teme, tako da svaka tema može poslužiti kao poseban vaz.

Pošto ovom rukopisu nedostaje prvi list, ne možemo odrediti ni tačan naslov djela niti ime sabirača i komentatora.

Prvi hadis, koji ovdje nedostaje (jer je izgubljen prvi list), vjerovatno je bio onaj poznati hadis: انما الاعمال بالنيات

s kojim obično započinju zbirke od četrdeset hadisa.

On bi sačinjavao i prvo poglavlje (الحديث الاول - فى النية).

Prvo poglavlje je ovdje: الحديث الثانى - فى العلم

a posljednje poglavlje je: الحديث الاربعون - فى القبر

Početak je ovdje:

حيوة النفس بالروح، وحيوة الروح بالذكر، وحيوة الذكر بالقلب، وحيوة القلب بالعقل، وحيوة العقل بالعلم. حكى ان الله تعالى ارسل جبرائيل عليه السلام الى آدم عليه السلام بالعقل والايمان والحياء فقال: اختر أَيَّتَهُنَّ شئت (؟) فاختار العقل. فقال جبرائيل للايمان والحياء: إِنْصَرِفَا، فقد اختار آدم عليكما العقل. فقال الايمان للحياء: انصرف، فان الله تعالى امرنى ان اكون حيث ما يكون العقل. فقال الحياء ان الله عز وجل امرنى ان اكون حيث ما يكون الايمان. فكن باجمعهن فى أدم عليه السلام، فافهم.

Iza ovog teksta slijedi naslov novog poglavlja:

الحديث الثانى فى العلم - قال النبى عليه السلام: خير الدنيا والآخرة مع العلم، وشر الدنيا والآخرة مع الجهل. والعالم الواحد اكرم عند الله تعالى من الف شهيد. والمراد: عالمٌ عمل بعلمه، لما جاء فى الحديث الشريف: لايكون المرء عالماً حتى يكون بعلمه عاملا. وفى الحديث: اشد الناس عذاباً يوم القيامة عالم لم ينفعه الله سبحانه وتعالى بعلمه. ولذا قيل:

العلم بلا عمل كقوس بلا وتر، وشجر بلا ثمر، وصدف بلا دتر...(!)

Da bi se kasnije, eventualno, moglo utvrditi koje je ovo djelo, donosimo naslova svih 39 poglavlja, koja se ovdje nalaze:

1. hadis, list 1	الحديث الاول - (؟)
2. hadis, list 2a	الحديث الثانى - فى العلم
3. hadis, list 2b	الحديث الثالث - فى الايمان
4. hadis, list 3a	الرابع - فى النيّة
5. hadis, list 4a	الحديث الخامس - فى الصلوة
6. hadis, list 4b	الحديث السادس - فى قيام الليل

7. hadis, list 5b	الحديث السابع ـ فى الزكوة
8. hadis, list 6a	الحديث الثامن ـ فى الصدقة
9. hadis, list 6b	الحديث التاسع ـ فى الصوم
10. hadis, list 7a	الحديث العاشر ـ فى الحج
11. hadis, list 7b	الحديث الحادى عشر ـ فى التصلية
12. hadis, list 8a	الحديث الثانى عشر ـ فى الورع
13. hadis, list 8b	الحديث الثالث عشر ـ فى جهاد النفس
14. hadis, list 9b	الحديث الرابع عشر ـ فى التفكر
15. hadis, list 10a	الحديث الخامس عشر ـ فى التوبة
16. hadis, list 10b	الحديث السادس عشر ـ فى الخوف
17. hadis, list 11a	الحديث السابع عشر ـ فى الرجاء
18. hadis, list 12a	الحديث الثامن عشر ـ فى الزهد
19. hadis, list 12b	الحديث التاسع عشر ـ فى ذمّ الدنيا
20. hadis, list 13b	الحديث العشرون ـ فى الفقر والغنى
21. hadis, list 14a	الحديث الحادى والعشرون ـ فى القناعة
22. hadis, list 14b	الحديث الثانى والعشرون ـ فى الصبر والشكر
23. hadis, list 15a	الحديث الثالث والعشرون ـ فى التوكل
24. hadis, list 15b	الحديث الرابع والعشرون ـ فى العزلة
25. hadis, list 16a	الحديث الخامس والعشرون ـ فى المحبة
26. hadis, list 16b	الحديث السادس والعشرون ـ فى المصيبة
27. hadis, list 17b	الحديث السابع والعشرون ـ فى اللسان
28. hadis, list 18a	الحديث الثامن والعشرون ـ فى آفة النظر
29. hadis, list 18b	الحديث التاسع والعشرون ـ فى الحسد
30. hadis, list 19b	الحديث الثلثون ـ فى الحلم
31. hadis, list 20a	الحديث الواحد والثلثون ـ فى الكبر والتواضع
32. hadis, list 20b	الحديث الثانى والثلثون ـ فى العدل والظلم
33. hadis, list 22a	الحديث الثالث والثلثون ـ فى الحب فى الله والبغض فى الله

34. hadis, list 23a	الحديث الرابع و الثلثون ـ فى حفظ الحرمة
35. hadis, list 23b	الحديث الخامس والثلثون ـ فى برّ الوالدين
36. hadis, list 24a	الحديث السادس والثلثون ـ فى صلة الرحم
37. hadis, list 25a	الحديث السابع والثلثون ـ فى الرحمة
38. hadis, list 25b	الحديث الثامن والثلثون ـ فى قضاء الحاجة
39. hadis, list 26a	الحديث التاسع والثلثون ـ فى صدقة الجارية
40. hadis, list 26b	الحديث الاربعون ـ فى القبر

L. 28; 25 x 17. (Nedostaju dva lista: 1 i 21). Nasẖ, obični, pisan slabijim rukopisa. Format teksta: 15,5 x 9,5. Na svakoj strnici ima po 15 redaka. Naslovi pojedinih poglavlja (redni brojevi hadisa) podvučeni su crnom linijom, a tako isto i važnije riječi. Tekst citiranih ajeta je vokaliziran. Papir potamnio, žućkast, grub, čvrst, neki listovi su odvojeni. Rubovi listova kao da su negdje nagorjeli, ili su stajali iznad peći i dima. Povez papirni, zelenkast, potamnio, prošiven običnim koncima.

Završetak djela:

...من ترك نصيبه فى الدنيا استوفاه فى العقبى. نسئل الله الكريم ان يختم لنا بالسعادة ويجعل قبورنا روضة الجنة. و يرزقنا خير الامور و يرحمنا يوم النسور، انه يجيب المضطرّين ومعطى السائلين. تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب.

Prepisivač nepoznat, jer se nije potpisao.

Prepis dovršen 1257/1841.
(قد وقع الفراغ لسنة سبع وخمسين ومائتين والف)

Ovo je, vjerovatno, i datum pisanja djela, jer rukopis nije star. Pisac ga je, po svoj prilici, neki vaiz (propovjednik), koji je četrdeset hadisa uzeo kao podlogu za svoje vazove i obradio ih sa potrebnim komentarom.

Prema tome, moglo bi biti da je rukopis autograf.

Iz biblioteke Fejzijje medrese u Travniku.

2318. Zbirka (مجموع),3 1918.

L. 12; 21,5 x 14. Nasẖ - ta'lîq, pisani nešto sitnijim rukopisom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a mnoge su podvučene crvenom linijom. Po rubovima ima nešto malo i komentara. Papir bijel, glat; povez kartonski.

1. L. 1-5. **رسالة فى فضيلة ليلة البرات وصلاة التسبيح فيها**

Risala o važnosti i značaju odabrane noći Lejlei-berat, od nepoznatog pisca (v. II, 850,9).

2. L. 6-11. الشماريخ فى علم التاريخ

Risala o počecima i o važnosti istorije. Napisao Ǧalāluddīn ʿAbdurraḥmān b. Abū Bakr as-Suyūṭī, umro 911/1505.

Početak:

الحمد لله ذى الفضل الشامل العلم...و بعد فقد وقفت بعض شيوخنا على كتاب فى علم التاريخ...وسميته بالشماريخ فى علم التاريخ ورتبته على ثلاثة ابواب: الباب الاول ـ فى مبدء التاريخ

الباب الثانى ـ فى فوايد منها معرفة الآجال وحلولها والانقضاء الاجل والاوقات...الباب الثالث ـ فى فوايد شتى

Na kraju je bilješka prepisivača, u kojoj se kaže, da je pisac ovu risalu napisao892/1487.

3. L. 11b-12. مناقب الامام الاعظم ابى حنيفة

Biografija Abū Ḥanīfe. Napisao Abu'l-ʿAbbās Aḥmad b. Ṣalt al-Ḥamānī, umro 308/920.

Početak:

فى مناقب ابى حنيفة رحمه الله قال احمد بن الصلت سمعت ابا نعيم يقول ولد ابو حنيفة رحمه الله سنة ثمانين ومائة وخمسين وعاش سبعين...

Rukopis potječe, vjerovatno, iz XIX stoljeća.

Uvakufio Dženetić Mustafa-beg, sin Fejzullah-bega, sin Ismaʿil-bega, godine 1289/1872 (v. bilješku i pečat na 1a listu).

2319. (مجموع). 5 301.

Zbirka vazova i pouka, na arapskom jeziku, sabranih iz raznih djela, od nepoznatog sabirača. Najveći dio zbirke uzet je iz nekog djela pod naslovom مجالس النفيسه, koje nam je nepoznato. Sadržaj je većim dijelom ispunjen predajom (aḫbār) slabe vjerovatnosti. Sabirač obično, u svakom vazu (predavanju) citira na početku po jedan ajet, pa ga onda tumači.

1. L. 1b-4. (المجالس)

Zbirka vazova i pouka, na arapskom jeziku, sabranih iz raznih djela, - od nepoznatog sabirača. Pojedinim poglavljima, sabirač je dao naslov مجلس (predavanje, vaz), ali ih nije uredio ni svrstao po rednom broju. Ti naslovi su pisani krupnim slovima, nashom. Najveći dio zbirke uzet je iz nekog djela podnazivom: مجالس النفيسة

koje nam je nepoznato. Sadržaj je, većim dijelom, ispunjen predajom (aḫbār) slabe vjerodostojnosti.

Početak:

المجلس ـ الذين آتيناهم الكتاب يعنى علماءهم يعرفونه الضمير للرسول عـ. م. وان لم يسبق ذكره لدلالة الكلام عليه كما يعرفون ابناءهم اى يعرفونه باوصافه كمعرفتهم ابناءهم

Završetak ovog dijela (list 4b):

...فشكر النبى عـ.م. وحمدا لله تعالى ثم قال عـ.م. الحق ايتها الشجرة بمكانك وعليك السلام ـ كذا فى مجالس النفيسه

Ovaj prvi dio uvodnog poglavlja zauzima samo četiri lista.

Listovi 5-9 su neispisani.

Na listu 10a je nekoliko hadisa o istigfaru (o oprostu grijeha), pisano krupnim nashom.

Od lista 10b sabirač nastavlja svoj rad (مجالس)riječima:

عن ابن عمر رضه قال كنا جالسا اذ دخل علينا رسول الله صلعم فقال...

Ovaj dio rukopisa završava se na listu 20b.

Završetak je hadisom:

قال رسول الله صلعم ان من الذنوب ذنوباً لا يكفره الاّ المصيبة اما فى النفس او فى العيال ام فى الاموال ـ كذا مشكاة الانوار

2. L. 21-27. تفسير سورة القدر

Komentar sure al-Qadr (97. sura Kur'ana). To je izvadak iz nekog djela „Naǧāt al-muttaqīn", koji sabirač spominje na kraju.

Početak poslije besmele:

انا انزلناه اى القرآن جاء بضميره و ان لم يجز له ذكر لشهرته اى انزله جبرائيل عـ. م. من اللوح المحفوظ الى بيت الغرة فى السماء الدنيا جملة واحدة

Tekst ajeta podvučen je crvenom crticom. Po rubovima ima sitno pisanih bilježaka u vezi sa komentarom.

Završetak je:

... فانتبهوا ايها الغافلون. و لمثل هذا فليعمل العاملون. و فى ذلك فليتنافس المتنافسون. يسّرنا الله هذه الكرامة بفضله و كرمه. نقل من نجات المتقين.

Na listovima 28-29a je nekoliko hadisa, prenesenih iz djela:

مشكاة الانوار، مجالس نفسية، نجات المتقين

Na slijedeća 52 lista papir je žućkast, kao da je ovaj dio, prilikom uvezivanja, ubačen u pomenutu zbirku al-Maǧālis.

3. L. 29b-68b. (تفسير) سورة يوسف

Komentar sure Yusuf (12. sura Kur'ana).

Prva tri ajeta citirana su i protumačena na rubu stranice.

Početak poslije besmele:

المجلس. اذقال يوسف اى اذكر وقت قول يوسف لابيه يعقوب بن اسحق بن ابراهيم عليهم السلام

Tekstovi ajeta podvučsu crvenom crticom. Po rubovima ima dodatnih tumačenja u vezi sa komentarom, pisanih rukom istog prepisivača.

Komentar ove sure nije potpun, jer ga autor završava 101. ajetom:

فاطر السموات والارض انت ولي فى الدنيا والآخرة توفنى مسلما و الحقنى بالصالحين

A sura Yusuf ima 111 ajeta.

Završetak ovog komentara (na listu 68b):

...ثم يصل الى مصر ليكونوا كلهم فيه شرعا حتى نقل موسى بعد اربع مائة سنة تابوته الى بيت المقدس

4. L. 68b-78a. **(مجالس)**

Nastavak spomenute zbirke vazova (mağlis-mağālis).

U prva dva vaza, pisac tumači početak sure ad-Duḫān i ajet o postu.

Na posljednjem od žućkastih listova, čiji je tekst obrubljen crvenom linijom, pisac završava:

و لهم عندى ما لا عين رأيت و لا اذن سمعت و لا خطر على قلب بشر.

Ostatak lista 78 (a-b) ispunjen je bilješkama.

5. L. 79-122. **(تفسير سورة الدخان)**

Nastavak i završetak pomenute zbirke (mağālis). Listovi su do kraja opet bijeli.

Završetak zbirke (na listu 122b):

... و بنية الذكر و تلاوة القرآن و بنية حفظ السمع و البصر و اللسان عما لا يعنيه. و بنية عمارة المسجد بالزكر فانه لا يكون كمن جلس باحدى هذه النيات السبع - كذا فى شرح شرعة الاسلام.

Na listovima 111-113 ima izvadaka iz komentara poznatoj kasidi يقول العبد od Farganije. Komentator je naš učenjak Muṣṭafā b. Yūsuf al-Mostārī - Šayḫ Yūyö.

(كذا فى حواشى قصيدة اللامية للفاضل المدقق و العالم المحقق مصطفى المفتى بموستار)

Pri kraju je fetva na turskom jeziku o učenju tevhida umrlim. Fetvu je dao ʿAlī Keškī, muftija u Mostaru.

Rukopis je novijeg datuma i potječe iz prve plovine XIX stoljeća.

Uvakufio Hromo-zāde Ṣāliḥ-efendija, 1284/1867 (v. pečat u rukopisu).

TURSKI

2320. فرح نامه 250.

Zbirka od stotinu hadisa sa turskom parafrazom u stihovima i sa po jednom anegdotom (ḥikāyet) u vezi sa sadržajem svakog hadisa. Zato je ova zbirka i nazvana Yüz ḥikāyet yüz hadīṯ. Napisao Ḫaṭīboġlī (Ibn-i Ḫaṭīb) 829/1429.

M. Götz XIII 4, 25

Početak:

بسمله كل بنيادك بنا سيدر قديم هر بنانك كه اولنده بسمله ذكر اولنميه ايرشمز مسمله

L. 243; 25,5 x 17,5. Nasẖ, vokaliziran, pisan vještom rukom prepisivača. Hadisi i redni brojevi hikaja pisani su crvenim mastilom. Prva stranica ukrašena je lijepim unvanom, u kome je ispisan naziv djela هذا كتاب فرحنامه Tekst je obrubljen debljom zlatnom linijom. Papir žućkast, glat; povez kožni sa utisnutim ornamentima na sredini korica.

Prepisao nepoznati prepisivač u Edreni 964/1557. godine.

Na prvom zaštitnom listu ispisan je naslov djela. Na 1a listu je pečat i bilješka na turskom jeziku u kojoj se kaže da neki Alibeg-efendi daje knjigu sarajevskoj kiraethani, te ponovo naslov djela i noviji pečat ove biblioteke.

2321. مُحَمَّدِيَّة 580.

الرسالة المحمديّة

Velika poema vjerskog sadržaja, na turskom jeziku, u kojoj je obrađena u stihovima islamska tradicija, naročito u vezi sa Muhammedom (a.s.) i ashabima, te islamske doktrine. Napisao Muḥammad b. Ṣāliḥ b. Sulaymān Yazici oğlū (Yazici-zāde), Ibn al-Kātib, umro u Galipolju, 855/1451.

Spjev je izrađen u 9119 stihova. U stvari, taj broj je u raznim verzijama i primjercima različit, - do nekoliko stotina, - što je, vjerovatno, nastalo krivnjom prepisivača.

Cjelokupna obrada je data sa stanovišta tesavvufa, jer je pisac bio istaknuti pripadnik bajramijskog reda.

Prije ovog djela, autor je, - po nagovoru i pod nazorom svoga učitelja u tesavvufu, zvanog al-Ḥaǧ Bayram, osnivač bajramijskog reda, - napisao, na arapskom jeziku, čuveno djelo;

مغارب الزمان لغروب الاشياء فى العين والعيان

u kome je opširno izloženo tesavvufsko viđenje i osjećanje vjere, Boga i svijeta. Jedan dio toga njegova djela preveo je na turski jezik njegov brat Aḥmad Bīğān (Yazici - oğlu, umro 859/1454), pod naslovom انوار العاشقين ; - a drugi dio istog preradio je u stihovima na turskom jeziku sām autor i to nazvao الرسالة المحمدية

što čini ovaj njegov rad, koji je više poznat pod kraćim nazivom محمديه (Mehmediyya), kako ga je nazvao njegov brat u svom prethodno navedenom radu.

Djelo je raspoređeno na uvodni dio i više poglavlja. U uvodnom djelu (drugi dio), autor kazuje kako je došlo do rastavljanja ovog djela. Na kraju mnogih poglavlja navodi po jedan stih ili rečenicu iz Kur'ana ili hadisa, ili iz raznih svetih knjiga, što predstavlja srž, osnovnu misao, potkrepu prethodnog pjevanja (poglavlja). Ovakvi stihovi, ili rečenice, ponavljaju se mjestimice po više puta.

ḪḪ II, 1618, 1746; Flügel I, 618; Rieu, 168-9; O.M. I, 194;
GAL, S II, 323.

Početak: اله واحد رب تعالى

هوالله البديع الحق الاعلى

L. 312; 28 x 20. Nasẖ, specifičan, vokalizovan, čitak, pisan širokim perom, u razmaknutim redovima. Naslovi i istaknuti stihovi pisani su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, deblji, glat, čvrst; listovi su s početka oštećeni i popravljeni. Povez kožni, star, oštećen.

Prepis je dovršen 988/1580., kako se to može vidjeti na kraju iz kratke, od teksta odvojene i nečitke bilješke (كتب اولندى ٩٨٨).

Na prvom zaštitnom listu nalaze se poučni stihovi na turskom i arapskom jeziku, pisani kaligrafski, krupnije.

Na naslovnoj stranici su također poučni stihovi, tesavvufskog sadržaja, pisani krupno, kaligrafski. Ispod toga je kratka bilješka sa imenom kaligrafa i datumom (Maḥmūd, mjeseca redžeba 1075/1664. Niže toga je, dosta udaljen, njegov lični pečat, u kome se može pročitati: hadži-Maḥmūd.

U dnu stranice je bilješka sa imenom ranijeg vlasnika i njegovim ličnim pečatom (Muḥamed Rešīd b. Muḥamed Emīn-efendi, iz Rogatice; kupio za dvadeset srebrenih dirhema čistog srebra, godine 1241/1825.

Na posljednjem zaštitnom listu nalazi se poznati stih iz Hafiz Širāzijinog „Dīvāna" o držanju prema prijatelju i neprijatelju, te parafraza Širazijevog stiha.

Na dnu posljednje stranice je stih na turskom jeziku o ljubavi.

2322. ISTO 3765.

L. 373; 29,8 x 15,8. Nasẖ, krupan, čitak, vokalizovan, pisan u proredu, od vještih ruku različitih prepisivača. Primjerak je kompletan, od listova uzetih iz raznih rukopisa i dopisanih listova. Svi sabrani listovi su pripadali nekim starijim rukopisima, koji su, vjerovatno, bili oštećeni i prosuti. Listovi 1, 20, 21, očito su dopisani kasnije. Tekst na mnogim listovima je obrubljen, a negdje još i između polustihova ukrašen je crvenim linijama. U prvoj polovini nalazi se jedan neispisan list (početak poglavlja o mi' radžu). Naslovi i istaknute riječi pisani su, uglavnom, crvenim mastilom. Papir tamnobijel i bijel, deblji, čvrst; listovi su s početka oštećeni dugom upotrebom i popravljeni. Na rubovima mnogih listova napisana je riječ وقف

Povez kožni, oštećen.

Na listu 372 (koji pripada listovima uzetim iz nekog ranijeg rukopisa), je završetak djela, pa bi to bio posljednji list ovog primjerka. Nakon završetka djela, ovaj prepisivač se moli Bogu za svakog onog, koji bi se pomolio za njeg. Datum prepisa ovdje nije naveden, ali - s obzirom na pismo i papir - rukopis je iz prve polovine XVI stoljeća.

Na listu 373 nalaze se opet posljednji stihovi djela, te bilješka sa imenom prepisivača i datumom prepisa. Iako je list oštećen, tekst stihova i bilješka ostao je sačuvan. Ovaj posljednji list, sudeći po pismu i papiru, pripada većini listova, koji čine ovaj primjerak. U bilješci se kaže da je djelo prepisao Mustafa b. Ali, krajem mjeseca redžeba 957/1550, bez oznake mjesta.

Na drugom zaštitnom listu su imena i lični pečati ranijih vlasnika (al-Ḥāğ Muḥammad Oğlū Kalmiš (?), Derviš b. Ibrahim Kalmiš (?), sin Osman-efendije; u pečatima: Ramadan, Osman).

Uvakufio Ćejvan-beg, - Ćejvan b. Abdullah (v. bilješku na drugom zaštitnom listu i otisak ličnog pečata na rubu više listova). U pečatima se nalazi nečitak datum 1000/1591, što držimo vjerovatnije, - ili 1200/1785 (?).

Na rubu lista 19 nalazi se mali lični pečat, u kome se može pročitati ime: Ahmed.

2323. ISTO 162.

Naslov je u rukopisu: تأليف كتاب محمديه

L. 202, 29,5 x 20. Nasḫ, lijep, vokalizovan, složen, različite specifičnosti i veličine, pisan rukom vještog prepisivača. Veći dio rukopisa, s početka, ispisan je istom vrstom nasḫa, sitnije, dok je pri kraju nasḫ različit, sa prelaskom u ṯuluṯ. Naslovi i značajniji stihovi pisani su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; povez kožni, dobro očuvan.

Prepis dovršen 991/1583. (v. bilješku, pisanu crvenim mastilom, krupno, na posljednjoj, neispisanoj stranici rukopisa).

(تحريرا في اوائل رمضان المبارك لسنة احدى وتسعين وتسعمائة)

2324. ISTO 5382.

L. 150; 18,5 x 12,5. Nasḫ, pisan vještom rukom, vokaliziran. Naslovi poglavlja pisani su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen sa dvije tanke crvene linije. Na početku je izrađen unvan u bojama, koje su prilično izblijedile, a tu je napisan i naslov ove poeme. Po rubovima ima tumačenjā pojedinih riječi, pisane crvenim i crnim mastilom. Papir tamnobijel, glat, tanji, dohvaćen vlagom; povez kožni, sa utisnutim ornamentima na sredini korica.

Prepisao neki Berhām 992/1584.

Na prvom zaštitnom listu je ime i lični pečat ranijeg vlasnika, ali je oboje teško čitljivo. Na slijedećem su neki računi, a na trećem listu je jedan stih na turskom jeziku.

Na zadnjim zaštitnim listovima su datumi nekih umrlih osoba.

Iz biblioteke Osman-efnedije Sokolovića.

2325. ISTO 213.

Na donjem prerezu listova naslov je: هذا كتاب محمديه موزون

L. 291; 29,5 x 21. Nasḫ, krupniji, vokaliziran, pisan u proredu, širokim perom, vještom rukom. Naslovi poglavlja pisani su crvenim mastilom. Papir tamnobijel i žućkast, deblji, čvrst; povez kožni, oštećen.

Prepisao Qara ʿAlī b. Muḥammad, muezin, 22. šabana, u petak, 997/1588, bez oznake mjesta (v. bilješku na kraju).

Uvakufio Abdulbaki-efendī Džinozāde (v. bilješku na prvom zaštitnom listu i njegove pečate tu, na naslovnoj strani i na posljednjem listu. Datum u pečatu je, čini se 1108/1696).

Na naslovnoj strani je nečitka bilješka na turskom jeziku, u kojoj se navode imena nekih paša i sultana Gazi Murad-hana.

U rukopisu se još nalaze pečati Gazi Husrev-begove biblioteke.

2326. ISTO 6059.

L. 209; 29 x 18,5. Nasḫ, vokaliziran. Poglavlja su pisana crvenim mastilom. Tekst i stihovi obrubljeni su crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, malo oštećen; povez kožni, sa utisnutim ornamentima na sredini korica.

Prepisao Ḥasan b. Muḥammad as-Sigetwārī 1037/1627.

Pored bilješke o prepisu, nalazi se druga bilješka, pisana ukoso, iz koje razumijemo da je raniji vlasnik i vakif Muṣṭafā Šewqī kupio ovu knjigu 1284/1867.

Na početku je sadržaj, pisan kasnije, na plavo-bijelom papiru, a na slijedećem listu su biografski podaci o autoru ovog spjeva. Iza ovog lista, ima nekoliko listova nekog štampanog djela na turskom jeziku, uvezanih zajedno sa ovim rukopisom.

Uvakufio Muṣṭafā Šewqī Užičewī (v. bilješku i pečat na naslovnoj stranici).

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2327. ISTO 6065.

L. 310; 30 x 20. Nasḫ, vokaliziran. Poglavlja su pisana crvenim mastilom. Tekst je obrubljen crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, učadio, dohvaćen vlagom, oštećen, listovi prosuti; povez kožni, prilično oštećen, a na koricama su utisnuti ornamenti.

Prepisao neki Ḥusayn 1044/1634.

Iz biblioteke Osman-efnedije Sokolovića.

2328. ISTO 6807.

L. 246; 30 x 20,5. Na nekoliko mjesta neki listovi su otkinuti i zagubljeni. Nasẖ, vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, čvrst, dohvaćen vlagom, malo učadio, oštećen, listovi prosuti; povez kožni, rastavljen od listova, sa preklopom, a ima i utisnute ornamente na sredini korica i zatvaraču.

Prepis je završen 1085/1674.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2329. ISTO 414.

Na donjem prerezu listova nalazi se naslov: هذا موزون محمديه

L. 270; 28,5 x 20. Nasẖ lijep, vokaliziran, krupniji, pisan u proredu, vještom rukom. Naslovi i neki istaknuti stihovi pisani su crvenim mastilom. Papir bijel, deblji, glat, čvrst, listovi s početka obrubljeni sa dvije crvene linije; prvi listovi oštećeni. Povez kožni, jednostavan, oštećen.

Prepisao Yūsuf ʿAbdullāh, u nedelju 20. ramazana 1098/1686. (v. bilješku na kraju).

Uvakufio Ṣāliḥ-efendī Hromo-zāde (Hromić) (v. pečat na rubu lista 6, u kome je upisano njegovo ime i datum 1284/1867).

U rukopisu se nalazi otisak starijeg i novijeg pečata ove biblioteke.

2330. ISTO 122.

U ovom rukopisu nema naslova.

L. 286; 32 x 21. Rukopis je nepotpun na kraju. Nasẖ - taʿlīq, specifičan, krupniji, vokaliziran, pisan vještom rukom, u razmaknutim redovima. Naslovi su pisani crnim, crvenim i zelenim mastilom. Pri kraju rukopisa (od lista 236) pisano je drugim, širokim perom, i, čini se, drugom rukom, slabije vještine. Primjerak je, izuzev pri kraju, inače lijepo obrađen i ukrašen crnim, crvenim i zelenim linijama naizmjenice, i skladnim crtežima i figurama, naročito s početka. List 183 je iskinut i izgubljen, a njegov redni broj dat je slijedećem listu, (koji je također iskinut, ali je ostao). Papir različite boje: bijel, crven, roze i žućkast, deblji, čvrst. Listovi različitih boja, lijepo raspoređeni u određenim razmacima. Povez kožni, sačuvan, Na koricama utisnut manji ornament, ovalnog oblika, pozlaćen.

Na naslovnom listu (stranica a), pri dnu, ispod bilješke o uvakufljenju, stoji ovaj podatak o piscu djela:

هذا محمديه كتاب صنفه محمد افندى يازيجى زاده وهو مدفون فى قصبهٔ كليبولى

Rukopis je iz druge polovine XVII ili iz početka XVIII stoljeća.

Uvakufila Aiša Hatun, kći hadži-Mustafa-age (Mujo-age) za biblioteku Ahmed-pašine džamije (bez oznake mjesta), krajem šabana 11/83/1769. (v. bilješku na naslovnoj strani i na rubovima nekih listova).

U nekim bilješkama, navedeno je ime vakifinog oca potpunije: Al-Hadži Mustafa-aga (u nekim Mujo-aga) b. Turkmen Salih-aga.

(وقف عائشه خاتون بنت الحاج - حاجى - مصطفى آغا - مو يو آغا - بن طوركمان صالح آغا)

Prema imenu oca (Mujo-aga) reklo bi se da je to neki naš čovjek, bilo da je živio kod nas, ili u Turskoj, i da je, prema tome, vakifa Aiša jedna od naših žena dobrotvorki.

2331. ISTO 3287.

Nema naslova ni početka, jer je prvi list izgubljen.

Početak je ovdje:

آكا خادم امين الله جبريل

مقامى قاب قوسين أو أدنى

To je četrnaesti stih u početku djela.

L. 317; 23,5 x 16. Nasẖ, lijep, složen, vokaliziran, pisan rukom vještog kaligrafa. Naslovi su pisani crvenim mastilom, a tekst je obrubljen crvenom linijom. Papir tamnobijel, tanji, glat; neki listovi prosuti. Povez kožni, znatno oštećen.

Rukopis potječe iz XVII ili XVIII stoljeća.

Na listu 187b nalazi se jednostavan crtež, izrađen crvenim mastilom, koji predstavlja „zastavu zahvalnosti Bogu" (livā' al-ḥamd).

Na rukopisu se nalazi stariji pečat ove biblioteke.

2332. ISTO 3953.

Nema naslova ni početka, jer su prva dva lista izgubljena.

Početak je ovdje:

جميع انبيا امتلر آكا

قمو عالملره اقصاى مرمى

To je pentaesti stih u početku djela.

L. 308; 20,5 x 14,5. Nasẖ, veoma lijep, vokaliziran, sitniji, pisan vještom rukom. Naslovi i istaknuti stihovi pisani su crveno. Papir bijel, potamnio, deblji, čvrst; povez kožni, oštećen.

Rukopis potječe s konca XVII ili iz prve polovine XVIII stoljeća.

Na kraju je (kasnije zabilježno) da je broj listova 310. (عدد اوراق ٣١٠).

2333. ISTO 2222.

U vrhu prve stranice stoji: يا فتاح. Ispod toga je naslov djela:

هذا كتاب محمديه

L. 301; 20 x 15. Nash, obični, vokaliziran, pisan vještom rukom. Naslovi pisani crvenim mastilom. Mjestimice, istaknuti stihovi pisani su zelenim mastilom, naročito pri kraju. Tekst na prve dvije stranice ukrašen sa širokim, a na ostalim tankim crvenim linijama. Papir tamnobijel, tanji, glat, čvrst; povez polukožni, oštećen.

Prepisao Ḥusayn b. Ḥusayn al-Aqḥiṣārī, 27. džumadel-ahira 1124/1712. (v. bilješku na kraju, pisanu slabim arapskim jezikom).

Uvakufio, kao evladijjet-vakuf, Muṣṭafā-beg b. Fejzullah-beg b. Ismā'īl-beg Dženetić, 23. ševvala 1289/1872. (v. krupno pisanu bilješku na naslovnoj strani. Ispod bilješke je vakifov lični pečat. Tu je i stariji pečat ove biblioteke).

2334. ISTO 6886.

L. 279; 19,5 x 13,5. Nash, vokaliziran. Naslovi poglavljâ i istaknuti stihovi pisani su crvenim mastilom. Po rubovima, na nekim listovima, ima malo tumačenja. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, tanji, dohvaćen vlagom; povez kožni, sa preklopom, oštećen i skoro rastavljen od listova.

Prepis je završen 1201/1786.

Na naslovnoj stranici je jedan stih na arapskom jeziku, nekoliko ličnih pečata, koji su teško čitljivi i vježbe u pisanju.

2335. ISTO 1232.

Prvi zaštitni list je prazan, bez bilježaka.Nema naslova.

L. 230, 22 x 15,5. Nash, veoma lijep, sitniji, pisan u stisnutim redovima, vokaliziran. Naslovi su pisani crvenim mastilom. Papir bijel, deblji, glat, čvrst; povez kožni, sa utisnutim ornamentima na koricama, omotan u zeleno platno, znatno oštećeno.

U vrhu prve stranice je prilično lijep unvan u bojama, pozlaćen. Mjesto naslova, ili besmele, ostalo je prazno. Prve dvije stranice ukrašene su tankim crnim i širokim zlatnim, zelenim i crvenim linijama, a ostale tankim crnim i širokim zlatnim linijama.

Listovi s početka, pri vrhu, dohvaćeni su vlagom, pa je unvan neznatno oštećen.

Prepis, držimo, potječe iz XVIII stoljeća.

Na kraju je bilješka prepisivača, u kojoj se kaže da je broj stihova ovog primjerka 8863.

2336. ISTO 145.

Ovaj primjerak je prost i nepotpun, s početka i na kraju, jer su mu mnogi listovi izgubljeni.

L. 280; 29 x 20. Nash, krupniji, pisan vještom rukom, u proredu, vokaliziran. Naslovi i istaknuti stihovi pisani su crvenim mastilom. Pojedine istaknute riječi, na završetku nekih stihova, pisane su također crveno. Papir bijel, deblji, čvrst; poveza nema.

Rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

Iz biblioteke Fejzijje medrese u Travniku.

2337. ISTO 6459.

L. 261; 30 x 20,5. Nash, vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Po rubovima ima tumačenja koja se odnose na tekst. Papir tamnobijel, čvrst, oštećen i popravljan, dohvaćen vlagom, listovi su prosuti; povez kožni, oštećen i rastavljen od listova.

Prepis potječe iz XVIII stoljeća.

Na naslovnoj stranici ima nekih bilježaka koje su zamrljane nečitljive, a na zadnjoj stranici su vježbe u pisanju.

Iz biblioteke Besim-efendije Korkuta.

2338. ISTO 6485.

L. 272; 20,5 x 14,5. Nash, vokaliziran. Poglavlja su pisana crvenim mastilom. Po rubovima ima malo tumačenja pojedinih riječi. Posljednja tri lista su kasnije dopisana. Papir tamnobijel, čvrst, oštećen, dohvaćen vlagom; povez kožni, sa preklopom.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Stolac.

2339. ISTO 6857.

- ناقص في اوله -

Djelo je na početku nepotpuno, nedostaje 48 lista.

L. 201; 29 x 20. Nash, vokaliziran. Naslovi poglavlja pisani su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst, dohvaćen vlagom, oštećen, listovi prosuti; povez kartonski, zadnja korica otkinuta i zagubljena.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Poklonio h. hafiz Abdulkadir-ef. Alihodžić iz Banja Luke.

2340. ISTO 6867.

L. 387; 28 x 18. Nasẖ, vokaliziran, pisan krupnijim slovima. Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen sa dvije tanke crvene linije. Papir tamnobijel, čvrst, oštećen, neki listovi su prosuti i rastavljeni od poveza, koji je kožni, sa preklopom. Prva korica otkinuta i zagubljena.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na naslovnoj stranici je ime i lični pečat ranijeg vasnika: Muḥamed Ḥasīb b. Ibrāhīm b. Muṣṭafā as-Sarāyī (iz Sarajeva), godine, 1232/1816. Na prvom zaštitnom listu su beznačajne bilješke na turskom jeziku.

2341. ISTO 6891.

L. 288; 29 x 19. Nasẖ, vokaliziran. Poglavlja su pisana crvenim mastilom. Neki listovi su zagubljeni, pa su kasnije dopisani. Po rubovima ima tumačenja pojedinih riječi. Papir tamnobijel, čvrst, dohvaćen vlagom, povez kožni, sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica i preklopu.

Prepis potječe iz XVIII stoljeća, a dopisani listovi, na početku i na kraju djela, su iz XX stoljeća.

Na prvim zaštitnim listovima nalaze se biografski podaci o autoru i sadržaj djela, sve napisano u novije vrijeme.

Rukopis je otkupljen od H. Alije Halilovića iz Sarajeva.

2342. Zbirka (مجموع), 5 1206.

L. 94; 21 x 13,5. Nasẖ i ta'līq, od različitih prepisivača. Po rubovima ima malo ispravaka i dopuna. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Citati iz Kur'ana i istaknute riječi podvučene su crvenom linijom. Papir bijel i žut, čvrst, glat; povez polukožni, sa preklopom.

1. L. 1-18. رسالة فى تفسير قوله تعالى:

يوم يأتى بعض آيات ربك لاينفع نفسها ايمانها...

Tumačenje, na turskom jeziku, gore citiranog kur'anskog ajeta ajeta. Napisao Muḥammad (Meḥmed) b. Farāmurz Mollā Ḫusraw, umro 885/1480.

ḤḪ I, 855; AM II, 211.

Početak:

الحمد لله رب العالمين...قال الله سبحانه وتعالى: يوم يأتى بعض آيات ربك لاينفع نفساً ايمانها لم تكن آمنت من قبل اوكسبت فى ايمانها خيراً...ايمدى معلوم اوله كه بوآيه كريمه ده

Završetak:

...واعتبارنه آية كريمه ايله اقامت ايلدكلرى دليله اهل سنت طرفندن بيضاوى عليه الرحمه

اجوبهٔ ثلثه مذكورده تفصيل اولند يغى اوزره اوج وجهله منع مع السند ايله جواب و ير مشلر.

2. L. 19b-24. رسالة فى تفسير قوله تعالى:

من عمل صالحاً من ذكر او انثى وهو مؤمن

Tumačenje, na turskom jeziku, gore navedenog ajeta. Napisao neki Šayḫ-zāde Muḥammad As'ad, čija nam je biografija nepoznata.

Početak:

مبسملاً ومحمدلاً ومصلياً رب اشرح لى صدرى و يسرلى امرى واحلل عقدة من لسانى...سورهٔ شريفهٔ مخلده منسلك سلك...

Prepis je završen 1261/1845.

3. L. 27b-31a. رسالة فى تفسير قوله تعالى:

زين للذين كفروا الحيوة الدنيا

Tumačenje, također na turskom jeziku, navedenog ajeta, od istog prethodnog pisca.

Početak:

يقول النقيب الفقير اسعد غفرله مقتبسا من مصباح...قول شريفنى كفر ايله مصنف اولنلرك ديدلرنده...

Prepis je završen 1259/1843.

Navedena djela prepisao je 'Abdulqādir b. Muḥammad Amīn, kadija, veoma lijepim nasẖ pismom.

4. L. 35a. (قصيدة فى مدح صلاة نبوى)

Kasida u pohvalu djela „Ṣalāt Nebewī" i slijedećeg komentara, od nepoznatog pjesnika.

Početak: الحمد لله حمداً والصلوة على سيدنا مصطفى فى كل زمان

5. L. 35b-94. شرح صلوة النبوى بالتركية

Komentar, na turskom jeziku, risali o učenju salavata. Risalu je, vjerovatno, napisao Abū Muḥammad 'Abdussalām b. Mašīš b. Abū Bakr b. Aḥmad al-Ḥasanī al-Idrīsī al-Kāmilī, živio oko 625/1228 (v. Brockelmann: G I, 440; S I, 787). Ovaj komentar napisao je 'Alī Waṣfī an-Naqšibandī b. Ḥusayn al-Ḥasanī al-Ḥusaynī, čija nam je biografija nepoznata. Međutim, iz njegovog ličnog pečata, na početku zbirke, čitamo godinu 1266/1850, na osnovu čega zaključujemo da je živio i radio polovinom XIX stoljeća. Inače, u

pristupačnim izvorima ne spominje se ovaj komentr niti ime njegovog autora, pa bi moglo biti da je ovo neki naš pisac. Na to nas upućuje i bilješka, na početku rukopisa, iz koje razumijemo da je ovu knjigu uvakufio brat ovog pisca (Sulejman Reuf) za Šehdi-efendijinu biblioteku u Sarajevu.

Početak:

الحمد لله العلى المحمود بكل المحامد العلية.. اما بعد معلوم نشهٔ باب سلافهٔ صهبانى عشق محمدهاسمى.. اشته بو سببه مبنى سائق تقدير ازلى بوغبار خاكياى اهل يقين سيد على الوصق النقشبندى بن حسين الحسنى الحسينى

Djela pod tačkom 4 i 5 pisana su rukom istog prepisivača. Na kraju ovog komentara je godina 1264/1847, ali nismo sigurni reći je li to godina sastava ili prepisa.

Uvakufio Sulejman Reuf (b. Husayn) za Šehdi-efendijinu biblioteku, godine 1271/1854. (v. bilješku na naslovnoj strani).

2343. Zbirka (مجموع), 4 1130.

L. 80; 22,5 x 15. Nash, prilično lijep. U pisanju ima grešaka. Tekst je obrubljen crvenom linijom. Naslovi i istaknute riječi napisani su crvenim mastilom. Papir bijel, deblji, čvrst; povez polukožni, oštećen.

1. L. 1-65. (كتاب) كزيده

Djelo na turskom jeziku, vjersko moralnog sadržaja. Napisao, ili priredio, Muḥammad b. Bālī, čija nam je biografija nepoznata. Stil i jezik su starinski, i sudeći po njima, rad je iz IX/XV stoljeća. Iz uvoda se razumi da je rađeno prema nekom arapskom djelu, čiji naziv nije naveden, a koje je sastavio neki Abu'n-Naṣr b. Ṭāhir b. Muḥammad as-Saraḫsī, čija nam je biografija, također, nepoznata.

Gornji naslov je prema našem rukopisu. Flügel (III, 298) navodi isto djelo pod naslovom: كزيدهٔ عاشقان. U drugim nekim izvorima,naziv mu je: كزيده نامه. Flügel III, 298; Rieu, 249; Pertsch t, 128.

Djelo ima 45 poglavlja. Prvo je poglavlje: باب توحيد , a posljednje: (باب) فى التقوى.

Prema Flügela djelo ima 46 poglavlja, koje on poimenice navodi.

Početak je u našem rukopisu:

حمدوسپاس اول تكريه كم آندن آرتق تكرى يوقدر. وثنا وتحيات اول ياد شاهلر ياد شاهينه كم بره ايمان روزى قلدى

Kod Flügela je početak: شكر وسپاس اول تكريه آندن ارتق

A kod Rieu-a, početak je:

شكر وسپاس اول ياد شاهلر ياد شاهنه كيم بزه ايمان روزى قيلدى.

Završetak djela:

...وحرامدن صقنمق وحلالك اوزرينه قناعت ايله از ينه قناعت وجوغينه شكر وغضبدن اراق ورحمكدن يقين ايله امين يا رب العالمين. تمت تمام.

Ispod toga je bilješka o prepisu:

كتب الحقير الفقير المحتاج الى رحمة الله تعالى كاتب ملا احد بن مصطفى عن مغلاى ناحيه سنده عن قريهٔ غستويك بوكتابه تراونك مرحوم محمد پاشا مدرسه سنده بو كتابى يازدم

Na listu 65b nalazi se početak neke risale na turskom jeziku o važnosti i mističnom značenju besmele.

Početak je:

فلما كتب الباء فخرج من نور فنوّر كل شىء فى الملكوت من العرش الى الثرى

Na dnu stranice:

كوكل او يا نوغى اندى كوندز نجه كوررسه كيجه داخى ايله اندى شويله كم

2. L. 66-71a. درحكايهٔ آدم ع م

Priča na turskom jeziku o prvom čovjeku Ademu (a.s.), njegovom boravku u dženetu i izlasku iz njega, od nepoznatog pisca.

Početak:

بديع الخياره اول وقتكم آدم اوجاغه كيردى حق تعالى اوجقده حوّايى يرتدى

Tekst je vokalizovan.

Zavreštak je:

قبوسندن جقردى اسفهانه براقدى و بونارن جيسى اكندو وقتنده ادى. تمت الحكاية اللطيفة تمام تمه.

3. L. 71-78. (وصية رسول الله عليه السلام لفاطمة)

Oporuka i savjeti Božijeg Poslanika njegovoj kćeri Fatimi, na turskom jeziku, od nepoznatog pisca (v. I, 578,8, str. 365).

Početak je:

روايت در على بن ابى طالب...اول ايدر بركون پيغمبر حضرتنه كيردم فاطمه دخى بنومله بله ايدى حضرت رسول صلعم اغلر بولدق

Tu se govori o teškoj sudbini griješnih žena na budućem svijetu i o sreći pobožnih, - s posebnim osvrtom na obavezu pokornosti žena prema njihovim

muževima. Rad je zasnovan na predaji slabe vjerodostojnosti.
Završetak je:

...اندن ينه رسول الله عليه السلام ايدركه ياغايشه قنغى عورتكم ارى ياوزا اولسه دخى عورت اكا صبر ايله سه حق تعالى اول عورته نيجه فضل و يرهكم حسابى اوليه. تمت تمام

Ima više različitih verzija ove risale, i na arapskom, i na turskom jeziku.

4. L. 78-81. (هذا) كتاب شرط

Kraći katekizam na turskom jeziku, u obliku pitanja i odgovora. To je jedna verzija katekizma جواهر الاسلام (v. I, 113).

Početak:

اكر صور سلر مسلمانمسين جواب و يركيم الحمد لله تعالى مسلمانم. اكر صور سلر الحمد لمك معناسى ندر جواب و يركم الله تعالى حضرتنه شكر وعبادت ايتمكدر. اكر صور سلر...

Završetak je:

اكر صور سلر اسلامك شرطى قاجدر ايت اون ايكيدر اولكسى الله تعالى حضرتلرينى بر بلمكدر، ايكينجيسى ابد ستدر، اوجنجيسى بش وقت نماردر، دردنجيسى اورجدر، بشنجيسى زكوتدر، التنجسى حجدر، يدنجسى غلدر (؟)، سكز منكر، اون برنجسى مسلمانلره شفقت ايتمكدر اون ايكنجسى مسلمانلر امانتين صاقلمقدر. تمت تمام

Ispod toga je ime prepisivača:

كاتب منلا احمد بن مصطفى عن قريه غوستويك

Prepisao cijelu zbirku Munla Ahmad b. Mustafa, iz sela Gostović, opština Maglaj, u Mehmed-pašinoj medresi u Travniku, 1122/1710.

Na listu 50b, u vrhu stranice nalazi se ovalni pečat, u kome se mogu pročitati riječi: عبده احمد . Možda je to pečat prepisivača.

2344. ISTO 5783.

L. 71; 20 x 15. Nasẖ, vokaliziran. Ajeti, hadisi i istknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom crticom. Papir tamnobijel, čvrst, učadio, oštećen; povez kartonski, također oštećen.

Prepis potječe iz XVII ili XVIII stoljeća.

Na 71b-72a. listu je priča o Bisṭāmiji, sa interlinearnim preovodm na turski jezik. Na 72b listu je kratko tumačenje, na turskom jeziku, o dženaze-namazu.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2345. روضةُ الشهداء 322.

Opis mučeničke smrti h. Alije, četvrtog halife i njegove porodice, na turskom jeziku. Rukopis se završava poglavljem o Božijoj kazni h. Husejnovog ubice. Napisao Kamāluddīn Ḥusayn b. ʿAlī al-Kāšifī al-wāʿiẓ al-Bayhaqī, umro 910/1504.

ḤḪ I, 926; Wiesebaden XIV 1, 375, str. 292.

Početak:

ای شربت درد تود وای ول ما
آشوب بلای توعطای دل ما

L. 223; 24,5 x 18,5. Taʿlīq. Poglavlja i istaknute riječi pisana su crvenim mastilom, a važnije riječi podvučene su crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat; povez kožni, sa preklopom, malo oštećen, a na sredini korica utisnuti su ornamenti.

Prepisao Zaynul-ʿĀbidīn b. ʿAbdulḥayy al-Ḥusayni, bez oznake datuma, ali smatramo početkom XVII stoljeća.

Na naslovnoj strani su stihovi i bilješka iz fikha - oboje na perzijskom jeziku, naslov djela, imena ranijih vlasnika knjige: Naṣūḥ b. Sinān i Sulaymān b. Ḥabīb b. Šaʿbān, imam u Jahja-pašinoj džamiji u Sarajevu. Ovaj naš Sarajlija je autor djela: مجمع الخيرات (Zbirka izabranih dova iz Kur'ana i Hadisa). Vidi R-6689. Na drugom rukopisu (R-2207) nalazi se njegovo ime kao vlasnika knjige i datum 1104/1692. Prema tome, ovaj naš alim živio je u XVII stoljeću. Na kraju ove stranice treće ime ranijeg vlasnika knjige i njegovi pečati: Abdullah b. Ahmad (Kantamirija).

Na posljednjem b listu su bilješke na perzijskom jeziku o načinu posjete h. Husejnovu turbetu i dužina života posljednjeg poslanika i 12 glavnih imama.

Iz biblioteke ʿAbdullāh-efendije Kantamirije.

2346. عشاق نامه 2421.

Poema, na turskom jeziku, vjersko-moralnog sadržaja. Napisao neki Ḥālī-beg 911/1505.

Naslov i ime pisca je prema rukopisu. Međutim, u pristupačnim izvorima o ovom djelu i njegovom autoru nema spomena.

Početak: آفرينْ اِى خَالِقِ جَانْ آفرِينْ دَشْتِ صُنْعُوكه هَزَرَانْ آفرِينْ

Završetak: حق اى ايمانله ختم ايلسون كندو مهر ين جانته ختم ايلسون

L. 64; 18 x 12. Nasẖ, vokaliziran. U početku je tekst obrubljen sa dvije, a zatim se jednom tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, prosut i rastavljen od poveza; a povez je kožni, sa preklopom, malo oštećen, ima

utisnute ornamente na sredini korica i na preklopu.

Rukopis potječe, vjerovanto, iz prve polovine XVII stoljeća.

Na prvom unutarnjoj korici je navedeni naslov, neki računi i bilješka, iz koje se razumije da je ovu knjigu kupio Aḥmad al-Vārdārī, kao naib u Qara Ferju, za 47 dirhema.

Bilješka glasi:

اشتريته فى محروسة قره فريه حين كنت نائبا فيها سنة سبع واربعين والف بدراهم قدرها

ست واربعين حرره احمد الوارداری غفر له

Na naslovnoj strani je, opet naslov djela, ime pisca, te navedena godina završetka djela, napisana brojevima i ebdżed sistemom, riječima:
. Ovaj isti datum je i na kraju djela. Tu je još ime, lični pečat drugog vlasnika knjige (Muḥammad b. ʿAbdulwahhāb Qādī-zāde).

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2347. ترجمة منهاج العابدين 1846.

Prevod na turski jezik Gazalijinog djela „Minhāğ al-ʿābidīn" (v. br. 1996). Preveo Ilyās b. ʿAbdullāh Nihānī, umro 925/1519.

ḤḤ II, 1876; Wiesebaden, M. Götz XIII 2, 203.

Početak:

حمد (حمد) جميل بى حد وشكر جزيل بى عد اول خالق كونين ورازق ثقلين... اما بعد اى

ره روان شريعت واى حالكان طريق...

L. 116; 20,5 x 14,5. Nasḫ, vokaliziran, krupniji. Naslov, istaknute riječi i hadisi pisani su crvenim mastilom, a neke istaknute riječi podvučene su crvenom linijom. Rečenice su rastavljene crvenim tačkama. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni sa preklopom.

Prepis je završen 1122/1710.

Na naslovnoj stranici je naslov djela i ime pisca osnovnog djela, te pečati vakifa i ove biblioteke.

Na 117. neispisanom listu je neko ime hadži-Čauš Mustafa Novopazarac.

Vakuf Gazi Husrevbegove medrese u Sarajevu.

2348. Zbirka (مجموع), 2 5141.

L. 84; 27,5 x 19. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Stihovi su, u početku, oivičeni sa tri crvene tačke. Papir blijedožućkast, oštećen; povez kožni, sa preklopom, također oštećen i skoro rastavljen od listova.

1. L. 1-78. روضة الاسلام

Prevod u stihu djela „Širʿa al-islām". Preveo neki ʿĀbidī 915/1509. Autor je živio za vrijeme sultana Mehmeda II (1451-1481) i Bajazida (1481-1512).

Vohd - M. Götz XIII 4, 165.

Početak:

بسم الله والحمد لله   والصلوة والسلام على رسول الله

جويسم الله اولدى ابتداسى   ينه حمد يله اولسون انتهاسى

2. L. 79-84. قطعة من كتاب الابيات - في الاخلاق

Fragment, na turskom jeziku, neke poeme o lijepom vladanju, - nepoznato, od nepoznatog pjesnika. Možda je od istog autora kao i prethodno djelo.

Prvi stih je ovdje: داخى منزلك اوستنه اوتر مغل

هم دخى قبر اوزر ينه وارمغيل

Stihovi su vokalizirani. Na svakoj stranici ima 16 stihova. Ovdje je sačuvano samo šest listova, sa tri poglavlja: 9, 10 i 11.

Naslov devetog poglavlja:

الباب التاسع - طقوزنجى باب: مسجد يا يمغك فضلن وادبلرن بيان ايدى

Deseto poglavlje:

الباب العاشر - اونجى باب: اذان اوقمغك سنتلر ين وادبلر ين بيان ايدر

Jedanaesto poglavlje:

الباب الحادى عشر - اون برنجى باب: نمازك فضلن وسنتلر ين واد بلر ين بيان ايدر

Oba djela potječu iz XVIII stoljeća.

U 43. stihu ovog poglavlja, pjesnik kaže:

تيدى آغضا اوزره قيلالر نمازى مسجدهده

شرعة الاسلام ايجنده شو يله ديمش ايدى ده

U ovom stihu, pjesnik spominje djelo „Širʿat al-islām", pa se može zaključiti, da se služio ovim djelom pri izradi ove poučne pjesme, koja nam je, zasada, nepoznata.

Na kraju ima još jedan list, odvojen i oštećen, pisan istom rukom. Na njemu su razne kratke dove, na arapskom jeziku.

2349. ISTO 4119.

L. 63; 19 x 14. Nasḫ. Naslov i poglavlja pisani su crvenim mastilom. Tekst prve stranice obrubljen je sa dvije, a na ostalim sa jednom tankom crven-

om linijom. Papir bijel, glat; povez kožni sa utisnutim zvjezdicama.
Prepisao Ḏihnī 1229/1813.
Poklonio Osman-efendija Sokolović iz Sarajeva.

2350. ترجمهٔ شرعة الاسلام 6749.

Prevod na turski jezik djela „Šir'a ai-islām", od nama nepoznatog prevodioca. Uvod je isti kao i na arapskom jeziku, a iza riječi

počinje tumačenje prvog poglavlja. Ovaj primjerak, poredeći poglavlja, od istog je prevodioca kao djelo pod brojem 2352, samo što ovaj primjerak ima na kraju više dova, pa je po obimu nešto veći od onog pod navedenim brojem.

Početak:

الحمد لله الذى دلّنا على معرفة بالشواهد والاسلام...فصل بو فصل رسول حضرتنك عليه السلام سنتى اوزرينه اولمقلغى بيان ايدر

Završetak:

...مسلمانلرى خيرايله اكادمشلردركى اذكروا الاموات بالخير الحمد كتابه خالق الارض والسموات قد تم الشرعة

L. 139; 20,5 x 14,5. Nasẖ, vokaliziran. Naslov i prvo poglavlje pisani su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst, dohvaćen vlagom; povez kartonski, noviji.
Prepis je završen 1022/1613.
Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Banja Luka.

2351. ترجمهٔ شرعة الاسلام 2888.

Prevod na turski jezik djela „Šir'a al-islām". Prema našem rukopisu,djelo je preveo Aḥmad b. Sayyidī al-Bigawī, živio u XV stoljeću. Međutim, Karatay (t I, 81) kaže da je prevodilac Sayyid ʿAlī-zāde Yaʿqūb-efendī (umro 931/1524), ali mi smo se opredijelili za ono što piše u rukopisu.
O.M. II, 54.
Početak:

الحمد لله بجميع محامده وهو الحامد بذاته لذاته...اما بعد اى عزيز شفيقلرم وطلب عرفانده رفيقلرم...بوبن فقير حقير...حاجى احمد بن سيدى البغوى جونكه حق سبحانه وتعالى حضرتننك بى نهايت عطاسيله وبى غايت كرمله العوارف المعارف ترجمه ايلدم كه شرعة الاسلام عربى لساندن جقروب

L. 306; 13,5 x 9. Nasẖ. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen sa crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni, sa preklopom.
Prepisao Muḥammad b. Emīn b. Ḥasan, u Zenici, u mahali Kočeva, 1258/1842.

2352. ترجمهٔ شرعة الاسلام 3349.

Drugi prevod djela „Šira' al-islam", od nepoznatog prevodioca. Međutim, M. Götz XIII 2, br. 1, ovaj prevod pripisuje prethodnom prevodiocu. (Ḥağği Aḥmad b. Sayyid al-Bigawi).
Početak:

الحمد لله الذى دلّنا على معرفته بالشواهد والاعلام...بعده جون (سرور) اخوان صفا ومهر خلاّن وفا...ترك دلنجه بر كتاب...ترجمه اتدم

Završetak:

...اما ميّت كتدكدن صكره يرنده نخور اتمك ياخود مقبرسنده نخور اتمك مهيدر قد وقع الفراغ...

L. 61; 22 x 15,5. Taʿlīq. Ajeti, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez kožni.
Prepiso Sālih b. ʿOṯmān 1184/1770.
Posljednjih desetak listova je neispisano. Na posljednjem listu su beznačajne bilješke, pisane nevještom rukom.

2353. Zbirka (مجموع), 5 4351.

L. 148; 16 x 12. Nasẖ i taʿlīq, od različitih prepisivača. Papir tamnobijel i bijel; povez polukožni, oštećen, prva korica izgubljena.

1. L. 7-52. ترجمهٔ شرعة الاسلام

- ناقص فى اوله -

Trećei prevod djela „Šir'a al-islām", od nepoznatog prevodioca. Djelo nije identično sa navedenim gornim primjercima. Djelo je na početku nepotpuno, zagubljen je list-dva.

Kod nas je početak:

طريق ادى اشارت شيله ايتدلركيم تركى دلنجه بر كتاب جمع ايدوب

Prvo poglavlje počinje:

فصل بو فصل رسول حضرتنوك سنتى اوزرينه اولمقلغى بيان ايدر امدى بو بابده...

Završetak:

...كم يالين آيق يور يه بنلروب خيردعالر ايده واستغفار ايده سنت دركم اولنلرى هميشه خيردعايله ياد ايده اونتميه اكا طوره والسلام تمت شرعة الاسلام

2. L. 52b-62. قشلق نمازنوك ثوابن بيان ايدر

Kratko tumačenje na turskom jeziku o sevabima (nagradama) za obavljanje kušluk namaza (jutarnje vrijeme između 9 i 10 sati), od nepoznatog pisca. Naslov je prema rukopisu.

Početak:

يبغمبر حضرت صلى الله عليه وسلم ايتدى قنغى كشى كم قشلق نمازنى هركون قلسه...

Rukopis potječe, vjerovatno, iz XVI stoljeća, - sudeći po papiru i pismu.

3. L. 63-94. (مجموعة خطب الجمعة)

Zbirka hutbi za džumu-namaz, na arapskom jeziku, od nepoznatog sabirača. Primjerak je nepotpun s početka i na kraju. Gornji naslov je kasnije dat, premasadržaju.

Početak je ovdje: يا ايها الذين آمنوا صلوا عليه و سلموا تسليما

U ovoj hutbi navedeno je ime sultana Bajazida II (b. Muhammad II b. Ahmad II), koji je vladao od 1481-1512, iz čega se da zaključiti, da je ova zbirka hutbi iz XV ili XVI stoljeća.

Pismo je, uglavnom, lijep nasẖ, vokaliziran, čini se od ruke prepisivača prethodnog rukopisa.

Listovi 95-101 pripadaju drugom kasnijem rukopisu.

4. L. 102-141. (كتاب فى مسائل الفقه)

Djelo iz fikha na arapskom jeziku, nepoznato, od nepoznatog pisca. Ovo je, zapravo, dio nekog djela, jer je rukopis nepotpun s početka i na kraju, zbog gubitka višeg broja listova.

Rad sadrži kraća pravna pitanja, pravila i propise, za praktičnu upotrebu. Raspoređeno je na poglavlja (bāb), a pravna pitanja (pravila) data su pod naslovom mes'ele.

Početak je ovdje:

...مسئلة و اذا شهد كل واحد من الشريكين على الآخر بحرّية العبد عتق كلّه

Prvo poglavlje je:

باب التدبير مسئلة و اذا قال المولى لمملوكه اذا متُّ فانت حر او انت حرّ عن دابر منى او انت مدبّر

Posljednje poglavlje je:

كتاب السير الجهاد فرض على الكفايه

Pismo nasẖ i taʻlīq, vokaliziran, lijep, pisan vještom rukom. Naslovi su pisani crvenim mastilom.

Rukopis potječe iz XVI ili XVII stoljeća.

5. L. 1-6; 95-101 i 142-148. (الحجب و الطلاسم)

Zbirka zapisa i tilsumā, na turskom jeziku, za svakojake ljudske bolje i potrebe, - od nepoznatog sabirača. Rukopis je razbacan po cijelom svesku i tako uvezan. Početak, prvih šest listova, postavljeno je obrnuto.

Početak poslije besmele (list 6):

يا نور النور تنورت بالنور فى نور نورك يا نور يا وهاب ..

Ovo je tzv. „Nūr - dova".

Pismo je nasẖ-taʻlīq, veoma slab, pisan nevještom rukom.

Ovaj dio rukopisa je novijeg datuma, i potječe, vjerovatno, iz prve polovine XIX stoljeća.

2354. وسيلة المطالب و جواهر المناقب 1224.

Djelo na turskom jeziku sa područja tesavvufa o vrlinama i čudesnim duhovnim sposobnostima i odlikama (kerāmāt, menākib), nekih istaknutih sufija.

Glavni dio sadržaja čine podaci i opisi o Sejjid Muḥammedu Buḫāriji, Šemsuddīnu Emīru Sulṭānu, istaknutom šejhu halvetiskog reda, (umro i sahranjen u Brusi, 833/1429); zatim o hadži-ʻĪsā Dede-u, Muṣṭafā Dede-u i drugima.

O moralnim i duhovnim vrijednostima (menāqib) tih ljudi pisalo je više sufijskih autora, približno istog razdoblja. To su, kako je naveo M. Tahir (OM I, 199):

Yaḥyā b. Baḫšī (umro 840/1436 ili oko 900/1494);

Brusali Ševkī Muḥammed b. Ahmed-efendi (umro 962/1554), te Ibrāhīm Ḥalebī, umro 983/1575.

Svi su oni pisali o istoj navedenoj temi, i svi su, čini se, uzimali podatke i prenosili ih jedni od drugih, pa su se njihovi sastavi i navodi tako izmiješali, da nam zasad nije bilo moguće ustanoviti ko je pravi sastavljač ovog rukopisa.

Gledajući po sadržaju djela, ovdje je najviše teksta i podataka uzeto iz radova Yaḥyāa b. Baḫšīja (Baḫšī-zāde) b. Ibrāhīma ar-Rūmī, i bili smo skloni da djelo pripišemo njemu, ali, pri kraju rukopisa, na listu 140, kaže se: „merhum Yaḥyā Ḫalīfa prenosi nam"... iz čega se jasno vidi da dotični Yaḥyā nije bio u životu kad je ovo djelo pisano. Ali, začudo, u posljednjem poglavlju (list 157), govori se o ovom piscu (Yaḥyā) kao da je živ i kao da je on pisac djela.

(فى بيان احوال مصنف كتاب - طوارى يحيا سوزه ديلوك اوزتمه كه عيبوك جوق ايكن غيرى كوزتمه)

Osim toga, datum pisanja djela, što je jasno zabilježeno na kraju, kasniji je od datuma smrti ovog pisca, - prema navodima izvora.

Iz svega toga zaključujemo da je ovo djelo napisao neko od kasnijih, ovdje navedenih autora. Držimo da bi to mogao biti Ibrāhīm Ḥalabī, jer je u vrhu prve stranice rukopisa neko, iako kasnije, stavio naslov وسيلة المطالب , a rad pod tim naslovom napisao je on, - kako to bilježi M. Tahir (OM I, 199).

Međutim, poteškoću čini to, što jedan njegov rad, o životu Emir Sultana, navodi Hadži-Halifa (II, 1841) pod naslovom: مناقب امير سلطان i što je početak toga djela, (prema navodu ḤḪ), drukčiji nego što je početak u našem rukopisu الحمد لله الذى وفقنى لحب اوليائه , a gornji naslov ḤḪ uopće ne navodi.

No, to bi moglo značiti, da je ovo drugi rad toga pisca (Ibrāhīma Ḥalebije), u kome je on, uglavnom, sabrao radove više prethodnih pisaca, a naročito radove Yaḥyāa Baḫšī-zādea. To je po svemu sudeći, učinio on, ili jedan od dvojice navedenih, nešto ranijih, pisaca: Ni'metullah-efendi, odnosno Šawqī Muḥammad.

Ḏayl II, 708 (navodi pak gornji naslov: وسيلة المطالب , bez ikakvih podataka o njemu. A mnogi izovri, ne spominju uopće ni taj naslov.

Naslov na rukopisu u vrhu prve stranice (list 1b), pisan crvenim mastilom, neko je kasnije stavio:

هذا مناقب امير سلطان المسمى بوسيلة المطالب

Djelo je raspoređeno na poglavlja, od kojih je svako pod naslovom مناقب pisano crvenim mastilom. Koliko smo mogli ustanoviti, takvih naslova ima 37, što bi značilo da djelo ima toliko poglavlja, osim uvoda i završetka.

Djelo je sastavljeno u prozi i stihu, sa dosta mističnog zanosa, bez naučnog razmišljanja.

Na početku djela, govori se o dužnoj ljubavi prema Muhamedovom potomstvu, a zatim o velikim duhovnim stepenima u mistici, koji se postižu duhovnim vježbama (riyāḍa).

Početak je na arapskom jeziku. Taj prvi dio uvoda zauzima dvije stranice. Iza riječi اما بعد , pri dnu druge stranice, počinje tekst na turskom jeziku.

Prva ličnost, čija je biografija data u prvom poglavlju, je majka (hatun anne) Emir Sultana (مَنَاقِبِ خَاتُونْ آنه رحمة الله عليه)

Prije i nakon toga, data su mnoga sufijska razmišljanja i doživljaji.

Djelo je dovršeno 932/1525. (Datum završetka djela nalazi se na kraju, u pretposljednjem stihu). Oko pisanja (sastava) samog djela i imena pisca, ima mnogo nejasnoće, i prema sadržaju (tekstu) i prema izvorima, kao što se to vidi iz svega gore izloženog; ali držimo da je najverovatnije ono što smo mi rekli.

Izvori:

1. O.M. I, 199; (Yaḥyā Baḫšī) مناقب امير سلطان
2. ḤḪ II, 1841 i 1842; (Īsā dede) وسيلة المطالب
3. AM I, 28; (Ḥalabī) مناقب امير سلطان
4. AM II, 530; (Ibni Baḫšī)
5. SO I, 95; (Ḥalabī)
6. Ḏayl II, 708; وسيلة المطالب
7. GAL S II, 634; مناقب امير سلطان
8. Karatay t I, 677, 1147.

Karatay pod navedenim brojem naziva ovo djelo مناقب الجواهر i kaže da mu je pisac Yaḥyā b. Baḫšī, umro 840/1436.

Početak (nakon besmele):

الحمد لله الذى اَطْلَعَ شُمُوسَ الْمَعَارِفِ وَ الْحَقَايِقِ بِمَزِيَّةِ خَصَائِصِ اِحْسَانِهِ فِى قُلُوبِ الْعَارِفِينَ

Na listu 98b nalazi se pri dnu, u posljednjem redu, opet jedno besmele, kao da tu počinje drugi dio ove knjige.

Posljednje poglavlje (list 142a) počinje riječima:

مناقب بنه نقل اولنمشدركم حاجى مصطفى ددهحصرتلر ينوك براوغلى ايكى بيل آنا رحنده اكلنمشدى و اول زمانده حاجى عيسى دده حياتده ايدى

Na kraju djela (tri posljednja lista) su stihovi (naẓm).

Završni stih u djelu:

دخى هم دو جهانده اوله اكرم
سوزك ختمى بودر و الله اعلم

Završno pogolavlje - biografija pisca فى بيان احوال مصنف كتاب ima 11 stihova.

Prvi stih:

طوراى يحيى سوزه ديلوك اوزتمه
كه عيبوك جوق ايكن غيرى كوزتمه

Završni stihovi u biografiji pisca:

طقوز يوز اوتوز ايكى ده بو بابى
كه تأليف اَيْلَدُومْ اشبو كتابى

تمام اولدی کتابم دقتیله

بخارا شاهنك همتیله. تمت.

L. 158; 19,5 x 14. Nasẖ, lijep, krupniji, vokaliziran, pisan rukom vještog kaligrafa, u proredu. (Broj redaka na jednoj stranici je 11). Naslovi i tekst ajeta i hadisa pisani su crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je crvenim linijama. Papir tamnobijel, deblji, glat; povez polukožni, oštećen.

Prepis potječe iz XI/XVII stoljeća.

Na naslovnoj stranici su dva datuma. Prvi, 1128/1715; i drugi, 1149/1736, sa imenom ranijeg vlasnika (Šayẖ Muḥammad Seʿīd).

Na kraju su stihovi na turskom jeziku, što ih je sastavio pjesnik Lāmiʿī al-Bursawī (Maḥmūd b. ʿOṯmān b. ʿAlī, umro 938/1531), u pohvalu Emīra Buḫarije, istaknutog šejha nakšibendijskog reda, (umro u Istnbulu 922/1516 i sahranjen u blizini Fatihove džamije).

Početak je toga hvalospjeva:

بکون تخت ولایتده شهنشه میرافندیدر

طریق خواجکان ایچون رئیس نقش بندیدر

Iza toga su ponovljena dva posljednja stiha ovog našeg rukopisa u kojima se nalazi datum završetka djela - 932/1525.

2355. شرف الانسان 2208.

Poučno djelo na turskom jeziku, u prozi i nešto u stihu, o plemenitosti i nadarenosti čovjeka. Napisao Maḥmūd b. ʿOṯmān b. ʿAlī b. Ilyās al-Brusawī aṣ-Ṣūfī, zv. Lāmiʿī, umro 938/1531.

ḤḪ II, 1044; Flügel I, 421; Rieu, 226.

Djelo je protkano sa mnogo stihova i mudrih riječi na perzijskom jeziku, te rečenicama iz Kur'ana i ponešto iz hadisa. Rađeno je prema jednom poglavlju iz djela RESĀ'IL IḪVĀN AṢ-ṢAFĀ (v. ḤḪ I, 902).

U djelu se govori o pojavi čovjeka na zemlji, te sastancima, vijećanju i zaključcima životinja u vezi s tim, što je sve izraženo prekrasnim jezikom i stilom, pa su mnogi ovaj rad uvrstili u lijepu književnost (adab).

Pisac je djelo završio 933/1526. U dužem uvodu, pored ostalog, on slavi sultana Sulejmana Veličanstvenog (926-974/1520-1566).

Naslov u našem rukopisu je:

کتاب شرف الانسان من مواهب الملك المنان

Početak: بسم الله الرحمن الرحيم فاتحهٔ کنج کلام قدیم

Potom citira ajet:

هذا كتابنا ينطق عليكم بالحق انا كنا نستنسخ ما كنتم تعملون

(Kur'an, XLV - 29).

A onda nastavlja u rimovanoj prozi:

اجناس سپاس خورشید اقتباس وکردون اساس

و انجم قیاس که مقیاس عقول و حواس جن وناسدن

خارج در شوال خلاق عالم و رزاق بنی آدم ذرهٔ خاك

Primjerak je nepotpun, jer su izgubljeni neki listovi poslije uvoda i na kraju.

Završetak je djela:

اکر تخت ایالت سلطانی و تصرف عدالت جهانبانی

دواولن طویف برایا وفرق سیاه و رعایادن کمسه

نزکه که بنی آدمله خصومتی وار یسه دیوان حکومت صاحب...

(list 80b).

L. 80; 19,5 x 11,5. Taʿlīq, specifičan, sitan, lijep, pisan veoma vještom rukom. Naslovi, tekst Kur'ana i hadisa, te istaknute riječi pisani su crvenim i mjestimice plavim mastilom. Naslov djela i početak ispisani su zelenim mastilom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; povez otkinut i izgubljen.

Na prvom zaštitnom listu je naslov djela (کتاب شرف الانسان), te ime i lični pečat ranijeg vlasnika (hadži-Mustafa, kadija).

Na kraju su četiri neispisana lista.

Prepisivač je nepoznat, a rukopis potječe, vjerovatno, iz prve polovine XVIII stoljeća.

Uvakufio Mehmed-efendija Svrzo, sin Muhamed-agin, 1931. god.

2356. Zbirka(مجموع), 7 2148.

L. 91; 20,5 x 15. Nasẖ i taʿlīq, od različitih prepisivača. Neki naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Jedino u šestom dijelu ove zbirke ima malo tumačenja i komentara. Papir tamnobijel i bijel, mjestimice oštećen, a neke stranice zamrljane su mastilom; povez polukožni, sa preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica i preklopu.

1. L. 1b-2. (مُدَّةِ بَقَاءِ دنيا حقنده رساله) - قطعة -

Risala (fragment) na turskom jeziku o trajanju ovog svijeta. Napisao Šamsuddīn Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā (Kamāl-pāšā-zāde), umro 940/1533.

Naslov u rukopisu je: هذا من مؤلفات كمال باشا زاده رحمه الله عليه

Tačan naslov ove risale ne nalazimo u pristupačnim izvorima.

Početak:

حمد و ثنابي غايه. اول خالق سموات بديع نظامه و صانع نيّرات عجيب الانتظامه

Na 3a. listu nalaze se mesele na arapskom jeziku i tumačenje hadisa o sticanju znanja.

2. L. 3b-4a. قضا حقنده فتوالري

Nekoliko fetvi na turskom jeziku o sudbini, iz zbirke fetvi „FETAVA Abu's-Su'ūda" (Aḥmad b. Muḥammad Abu's-Su'ūd al-'Imādī, umro 982/1574).

Naslov u rukopis je:

ابو السعود افندي حضرتلرنك قضا حقنده اولان فتواى شريفه لرى

Početak:

عباد الله بيننده قضا بالحق فرض ميدر

الجواب فرض درلكن فرض كفايه در

3. L. 4b-7a. كتاب الاستحسان

Risala o nekim fikhskim propisima (zaradi, zikru, učenju Kur'ana, jelu i piću, ženama, sahrani i drugom). Napisao neki Abū Sufyān...ar-Rāzī, čija nam je biografija nepoznata.

HH II, 1389.

Početak:

الحمد لله المجيب المعين و الصلوة على رسوله المجتبى الامين... فان كتاب الاستحسان يشتمل على ستة فصول

Kako se vidi iz uvoda, autor je ovu risalu podijelio na šest poglavlja (faṣl):

الفصل الاول - في بيان الكسب و انواعه

الفصل الثانى - في احكام الذكر و قراءة القرآن

الفصل الثالث - في احكام الاكل و الشرب

الفصل الرابع - في احكام التى تتعلق في النساء

الفصل الخامس - فى احكام الجنازة و القبر

الفصل السادس - في مسائل المتفرقة

Završetak:

... و كان نقش خاتم ابى بكر رضى الله نعم القادر هو الله و نقش خام علي رضي الله عنه الملك لله. تمت الرسالة بعون الله و حسن توفيقه و صلى الله على سيدنا محمد و آله اجمعين

Na listovima 7b-10. su fetve, prenesene iz raznih zbirki o fetvama. Na kraju su dvije fetve Šayh 'Abdulqādira, muftije iz Istanbula.

4. L. 11-13. قطعة من سيرة رسول صلعم

Fragment na arapskom jeziku Muhamedove a.s. biografije, od nama nepoznatog pisca.

Početak fragmenta: جميعا صدق الشيخ النجدى و قال عاص بن وايل ...

5. L. 14-52. السبعيات في مواعظ البريات (قطعة)

(v. br. 2119).

6. L. 43-64a. روضات الجنات في اصول الاعتقادات

Djelo o osnovima islamskog vjerovanja. Napisao Ḥasan Kāfī al-Aqḥiṣārī (iz Prusca), umro 1025/1616. (v. I, 74, str.).

Prepis je završen 1178/1764.

7. L. 65b-91. كتاب الروح لابن القيم

Djelo o ljudskoj duši, njenim svojstvima i sudbini čovjeka nakon smrti. Napisao Šamsuddīn Muḥammad b. Abū Bakr Ibn Qayim al-Ǧauziya, umro 751/1350 (v. II, 1798,3).

Sva djela u ovoj zbirci, osim pod tačkom 6, izgleda da je prepisao isti nepoznati prepisivač, koncem XVII ili početkom XVIII stoljeća.

Na posljednjim zaštitnim listovima (ima ih tri) je jedna dova i pobožni stihovi na turskom jeziku.

Uvakufila Hatidža, kći Osmanova B(e)rikić بريقك , bilješka na naslovnoj stranici.

2357. عماد الاسلام 152.

Prvod djela 'Umda al-islām - propovijed o pet glavnih islamskih principa, koje je na perzijskom jeziku napisao Maulāna 'Abdul 'azīz al-Fārisī. Izvori koji su nam pristupačni ne navode vrijeme kada je ovaj pisac živio, ali je sigurno da je živio najkasnije u IX stoljeću po hidžri. Djelo je na turski jezik preveo 'Abdurraḥmān b. Yūsuf al-Aqsarāyī 950/1543. Prevodilac je mnogo štošta dodao, oslanjajući se većinom na apokrifne hadise.

HH II, 1165; Blochet t, AF 4; Rieu t, 12b.

Početak:

الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم مالك يوم الدين اياك نعبد يا من شانه تكوين العالم... بعد اضعف الضعفاء افقر الفقراء قليل البضاعة كثير الخسارة عبد الرحمن بن يوسف الاقسراى

L. 212; 29 x 19. Nash, vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisani su crvenim mastilom, dok su kur'anski citati, hadisi i neke druge riječi podvučen crvenom linijom. Papir bijel, deblji, povez kožni sa utisnutim ornamentima na sredini korica i na preklopu. Na kraju su navedeni izvori kojima se, vjerovatno, prevodilac služio za izradu ovog djela.

Prepisao ʿOṯmān b. Sinān 1035/1625.

Na početku i na kraju nalaze se stariji i noviji pečati ove biblioteke.

Uvakufio Mustafa-beg Dženetić, godine 1289/1872. (v. bilješku na 1a. listu).

2358. ISTO 4894.

L. 348; 29 x 20; Nash, od različitih prepisivača, većinom pisan slabijim rukopisom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a ima riječi koje su podvučene crvenom linijom. Papir bijel, deblji, koji je negdje stojeći dobro začadio; povez kožni, oštećen i mnogi listovi su rastavljeni od poveza. Na lijevo korici nalazi se jedan ustisnut ornament.

Prepisano sredinom redžeba 1070/1660.

Na 348b. listu nalaze se tri bilješke, od kojih su prve dvije teško čitljive, ali se mogu pročitati datumi smrti nekih osoba. U trećoj bilješki je navedeno ime bivšeg vlasnika knjige: Fejzullah b. Jusuf Kethoda iz tvrđave Bihać i da je knjigu kupio u tvrđavi Ostrovica (kod Kulen Vakufa), 1210/1795. godine.

2359. ISTO 4185.

ناقص في آخره

L. 311; 29 x 19. Nash, vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, oštećene i dohvaćen vlagom, pa je tekst na nekim stranicama potpuno izbrisan, a neki su listovi, također, oštećeni; povez kožni sa utisnutim ornamentima na sredini korica.

Rukopis potječe iz druge polovine XVII ili prve polovine XVIII stoljeća.

2360. ISTO 128.

L. 361; 30,5 x 21. Nash, krupniji, pisan u proredu. U vrhu prve stranice napisan je crvenim mastilom naslov djela. Tekst prve stranice obrubljen je sa dvije crvene linije, a na sljedeće tri stranice sa jednom crvenom linijom. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a neke riječi su podvučene crvenom linijom. Papir bijel, deblji, povez kožni sa utisnutim ornamentima na sredini korica.

Prepisao Ḥasan b. Aḥmad b. Ǧaʿfar Qalfāzāde, stanovnik Kāfinog džemaʿata, 1174/1760. godine.

(صاحب و مالك حسن بن احمد بن جعفر قلفازاده كافى جماعت ساكن سنة ١١٧٤)

Mislimo da je ovo prepisivač, jer ova bilješka na kraju djela pisana je istim perom i rukopisom kao i samo djelo.

Na zadnjem listu ispisana su imena dvojice bivših vlasnika knjige: Abdullah b. Monla Mustafa i Muhamed-aga iz Akhisara. Na prvom i posljednjem listu nalaze se stariji pečati ove biblioteke.

2361. ISTO 521.

- ناقص في اوله -

L. 357; 22,5 x 16,5. Nash, vokaliziran, pisan nešto slabijim rukopisom nego prethodna djela. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a mnoge riječi podvučene su crvenom linijom. Papir bijel, deblji, povez polukožni, plave boje.

Prepisao Al-Ḥāǧǧ Sulaymān Nūrullāh Keṯhodā (?), 1213/1798. godine. Puno ime prepisivača neko je namjerno brisao, pa je nečitljivo.

Na prvom zaštitnom listu napisan je crvenim mastilom sadržaj djela koji nije završen, a potom slijedi nekoliko neispisanih listova. Na kraju su navedeni izvori, kojima se autor služio za sastav i pisanje ovog djela.

Uvakufio Hasan-efendi Bojo-zāde, što se vidi iz pečata koji se nalaze na više mjesta u rukopisu.

2362. ISTO 127.

L. 308 (sa označenom orignalnom folijacijom crvenim mastilom); 29,5 x 20. Nash, vokaliziran, pisan prilično lijepim rukopisom. U vrhu prve stranice neko je kasnije napisao olovkom naslov djela. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a mnoge riječi podvučene su crvenom linijom. Tekst je obrubljen sa tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat, povez kožni, obnavljan sa utisnutim ornamentima na sredini korica.

Rukopis potječe, vjerovatno, iz prve polovine XVII stoljeća.

Na drugom zaštitnom listu nalaze se bilješke na turskom jeziku: Lukmanov savjet sinu o polnom snošaju, o korisnosti kristala, o lastavici kada u svome gnijezdu ima dva kamenčića...?, o nekoj vrsti trave koja se jede prvog dana proljeća, o korisnosti nohuta (slanutka), zapisi, cijene nekih artikala i ime bivšeg vlasnika (hadži-Muhamed Bičakčić, 1219) 1804. godina). Na posljednjem zaštitnom listu nalaze se bilješke, također, na turskom jeziku, pisane mnogo kasnije, a većinom se odnose na ispunjavanje želja (murada).

2363. ISTO 411.

- ناقص في اوله وآخره -

L. 322; 29,5 x 20. Nash, vokaliziran, pisan u proredu. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom, a mnogi kur'anski citati, hadisi i

druge istaknute riječi podvučene su crvenom linijom. Papir bijel, deblji, povez kožni.

Rukopis je izgleda iz XVIII stoljeća.

Na prvom listu je napisan nepotpun sadržaj djela.

Uvakufio Ḥāğğ ʿOmer-efendī Ḥayrī-zāde. (v. bilješku i pečat na drugom i zadnjem listu).

2364. ISTO 426.

- ناقص في اوله -

Djelo je nepotpuno. L. 223; 30 x 22. Nasḫ, vokaliziran, krupniji, pisan u proredu vještom rukom prepisivača. U vrhu prve stranice napisan je crvenim mastilom naslov djela. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa jednom debelom zlatnom linijom, a ostali listovi sa dvije tanke crvene linije. Kur'anski citati, hadisi, dove i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir žućkast, povez kožni sa utisnutim ornamentima na sredini korica i na zatvaraču.

Prepisivač i datum prepisa nisu navedeni, ali je rukopis vjerovatno iz prve polovine XVIII stoljeća.

Na drugom zaštitnom listu nalazi se naslov djela, puno ime prevodioca i ime vakifa: Alāğa ḥiṣārī Ibrāhīm-efendī (iz Kruševca).

2365. ترجمهٔ ذخيرة الملوك 1462.

Djelo o etici u pogledu odgoja prinčeva, zasnovano na Kur'anu i Hadisu. Objašenjenja su često obojena misticizmom. Osnovno djelo na perzijskom jeziku napisao je Sayyid ʿAlī b. Šihābuddīn al-Hamadānī, (umro 786/1384), a na turski jezik preveo je Muṣliḥuddīn Muṣṭafā b. Šaʿbān as-Surūrī, umro 969/1561.

ḤḪ I, 824; Perč, 295; Karatay t I, 1500; Blochet, S 811.

Početak:

حمد بسيار حضرت ملك كريمه كه اسباب معاش سكان خطهٔ ملك دنيايه تمهيد

قوانين. . . اما بعد بو بندهٔ فقير سروری حقير شويله لسانله تقرير. . .

L. 143 (sa originalnom folijacijom); 21 x 13,5. Taʿlīq, nešto sitniji, pisan vještom rukom prepisivača. Naslov djela, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Ajeti i hadisi podvučeni su crvenom linijom. Po marginama ima ponešto komentara. Tekst na prve dvije stranice obrubljen je tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni.

Prepisao neki ḥāfiẓ Aḥmad u Istanbulu, godine 962/1554, dakle, za života prevodioca.

Na prvom listu su poučne bilješke i nekoliko hadisa. Na posljednja dva lista su bilješke: hadisi, misticizam, istorija islama, recepti, poučne izreke i

drugo - na arapskom, turskom i perzijskom jeziku.

2366. ISTO 2718.

- ناقص في اوله -

Djelo je na početku nepotpuno.

Početak:

بونلره قسمت ايلدى اندن صكره شهرك عامللرندن سؤال ايلديكه. . .

L. 126+37 (neispisanih listova na početku djela); 19,5 x 13. Nasḫ. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Ajeti i hadisi podvučeni su crvenom crticom. Po rubovima ima malo ispravaka i dopuna. Papir tamnobijel, glat, čvrst; povez polukožni, oštećen; prva korica otkinuta i zagubljena.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na kraju je jedan hadis i dva stiha na perzijskom jeziku.

2367. اخلاق قانعى 5336.

Prevod i filozofska terminologija etičkog djela „Aḫlāk-i Nāṣirī". Osnovno djelo na perzijskom jeziku napisao je Nāṣiruddīn Muḥammad b. al-Ḥasan aṭ-Ṭūsī, umro 672/1273 (v. ḤḪ II, 38), a ovaj prošireni prevod na turski jezik napisao je Ḥasan ʿAlī b. Ḥasan ʿAlī b. Abū Saʿīd al-Hirewī (ili Harawī) - Qāniʿī, za vrijeme vladavine sultana Sulejmana Veličanstvenog (1520-1566). Naslov djela, ime pisca i vrijeme njegovog života i rada je prema rukopisu, jer pristupčani izvori ne spominju ovo djelo.

Početak:

حمد سپاس وشكر بى قياس اول حكيم توانا وعليم نيايه (؟) لا

لائق واتيق در. . . محمد طوسى تغمده الله بغفرانه. . . اخلاق ناصرى نام كتاب خبر

انجام. . . حسن على بن حسن على بن ابو سعيد الهيروى الملخص بقانعى. . .

L. 255; 19,5 x 13,5. Taʿlīq - nasḫ, pomiješani. Citati i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom ili su podvučene crvenom crticom. Po rubovima ima malo ispravaka i dopuna. Papir tamnobijel, čvrst, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu je ime i lični pečat ranijeg vlasnika knjige: Meḥmed Ḥasīb b. Ibrāhīm b. Muṣṭafā, nastanjen u Sarajevu, godina 1237/1821. (v. H. Šabanović: Književnost Muslimana BiH, 564), te ime autora knjige. Na naslovnoj strani ima nekoliko izblijedjelih bilježaka koje su teško čitljive i nerazumljive. Na kraju su stihovi na turskom jeziku.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2368. اخلاق علائى 3837.

Djelo na turskom jeziku iz područja etike o islamskom čudoređu i lijepom kulturnom i moralnom ponašanju, što ga je napisao ʿAlī-efendī b. Emrullāh Ibn Ḥināī Qināīizāde, umro u gradu Edirne 979/1571. Djelo je rađeno po uzoru tri ranija djela, pisana o istoj temi na perzijskom jeziku, a to su: اخلاق جلالى odnosno لوامع الاشراق فى مكارم الاخلاق napisao Muḥammad b. As'ad aṣ-Ṣidīqī ad-Dawānī, Galāluddīn, umro 908/1502/, اخلاق محسنى napisao Maulānā Ḥusayn b. ʿAlī al-Kāšifī, al-Vāʿiẓ al-Harawī, umro 910/1504 i اخلاق الناصرى (napisao Muḥammad b. al-Ḥasan aṭ-Ṭūsī, Naṣīruddīn, umro 672/1273). Ovo je zapravo prerada tih djela uz znatno proširenje. Posvećeno je veziru Ali-paši, namjesniku Sirije i nazvano je po njegovom imenu. Dovršeno je 972/1564. - i mnogo je bilo uvaženo i u upotrebi.

ḤḪ I, 37; Kairo t, 27; Pertsch t, 150; Karatay t, 1507; Wiesbaden, B. Flemming XIII 1, 374; M. Götz XIII 2, 205.

Početak:

درر زواهر حمد وثنا وغرر طواهر سپاس وستايش سلك شهور وايامده احتمال اجتماع وانتظام وفرت...

L. 335; 26 x 15,5. Taʿlīq sa nešto nasha, pisan veoma vještom rukom. Naslovi pisani crvenim mastilom, tekst ajeta i hadisa podvučen crvenom linijom, a istaknute riječi podvučene su crvenom crticom, rečenice su rastavljene crvenim tačkama. Papir tamnobijel, deblji, glat, čvrst; povez kožni, oštećen, rastavljen od knjige.

Prepis potječe iz XI/XVII ili početkom XII/XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se prepis fermana u vezi prenosa nekog timara, te bilješka koja sadrži „Imam Alijin fal" (gatanje, proricanje).

Na naslovnoj strani nalazi se bilješka na arapskom jeziku sa imenom i ličnim pečatom ranijeg vlasnika (Mustafa b. Muhamed b. Halil Mukizade - Mukić - al-Mostari - iz Mostara -, koji kaže da je rukopis uvakufio „za sebe, dok je živ, i onda za sve one koji su sposobni da ga čitaju u gradu Mostaru". Ispod bilješke je lični pečat u kome je upisano ime - Božiji rob Mustafa - i datum 1117/1705). Sudeći po pismu bilješke, dotični vlasnik i zavjetač je prepisivač ovog rukopisa, iako to na kraju nije zabilježio. Ispod njegove navedene bilješke bila je zapisana neka druga bilješka, koju je neko namjerno prebrisao.

Na kraju su dvije upisane kružnice. U unutarnjoj je napisano: „krug pravde i ravnoteže - دائرة عدلية -, a oko toga, u većoj kružnici napisan je odnos: pravda - svijet - Šeriʿat - država (vlast) - narod, što je rađeno rukom prepisivača.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2369. ISTO 696.

L. 253; 20,5 x 14,5. Taʿlīq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen crvenom linijom. Po rubovima nekih listova ima sitno pisanih bilježaka, koja se odnose na tekst, pisane rukom prepisivača. Papir žućkast, deblji, glat; povez kožni, čvrst, sa preklopom.

Prepisao ʿAbdurraḥmān b. Ḥasan 1. redžeba 1038/1629.

Na rubu 81a. lista nalaze se dvije bilješke na turskom jeziku, pisane slabim rukopisom, a govore o nekim svađama i ubistvima. Prva bilješka je iz 1125/1713, a druga iz 1141/1728.

Na posljednja dva lista (252-253) ima po rubovima nekoliko bilježaka iz raznih naučnih disciplina.

Uvakufio Muhamed Baki Džino-zade (v. bilješku i pečat na naslovnoj stranici).

2370. ISTO 2230.

L. 306; 21 x 13,5. Taʿlīq. Poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom - po rubu nekih listova ima bilježaka, u vezi sa tekstom. Tekst je obrubljen crvenom linijom, papir bijel, deblji, glat; povez kožni, sa preklopom. Korice su različite. Na zadnjoj je utisnut lijep ornament, u zlatnoj i crvenoj boji.

Prepisao Muṣṭafā b. Mawlūd, u gradu Bagče Saraj (na Krimu), godine 1112/1700, kao što se vidi iz bilješke na kraju djela. كتاب اخلاق علائى

Ispod bilješke o prepisu su stihovi, na arapskom jeziku, pisani rukom prepisivača, u kojima on moli da ga se čitaoci sjete dovom.

Na početku su tri zaštitna lista. Na prvom (str.a) je naslov djela: . Ispod naslova, u vrhu stranice, je bilješka o rođenju nekog djeteta, godina 1113/1701. Na sljedeće dvije stranice je sadržaj djela. Na 2b listu nalazi se kraći rad (izvadak iz nekog komentara) pod naslovom:

اصطلاحات منطقيه دندر كليات خمس

(Stručni izrazi u logici).

Na posljednjim dvjema stranicama (listovi 306b-307a) je poglavlje pod naslovom: بعنه تعالى , na turskom jeziku, u kojem se govori o vrlinama. Ovo poglavlje pisano je rukom drugog prepisivača.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku (v. pečat na 2a. listu).

2371. ISTO 6352.

L. 219; 18,5 x 11,5. Taʿlīq, lijep. Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Na početku je lijep unvan u bojama. Tekst je obrubljen sa tri tanke crne i jednom debljom zlatnom linijom, papir žućkast,

glat; povez kožni, sa preklopom i jednostavnim ornamentima na sredini korica.

Prepis je završen, vjerovatno, u XVIII stoljeću.

Na unutarnjoj stranici prve korice i na posljednjem listu su dvije bilješke sa imenom vlasnika ove knjige: Muṣṭafā Kešfī al-Bosnawī.

Iz biblioteke Besima Korkuta (umro 1975).

2372. ISTO 2129.

L. 328; 20 x 13. Ta'līq, lijep. Naslovi poglavlja su pisani crvenim mastilom. Samo ponegdje, na rubovima stranica, ima bilježaka u vezi sa tekstom. Tekst je obrubljen sa debljom zlatnom i tankom crnom linijom. Na početku je lijep unvan, izrađen u bojama: plavoj, zlatnoj i crvenoj. Izrada unvana za drugi dio (list 184b) nije dovršena. Papir žućkast, tanji; povez kožni. Korice su ukrašene cvijećem u bojama. Te su boje naročito očuvane na preklopu: zlatna, crvena, plava, žuta i srebrena.

Na listu 326b., iza završetka djela, nalazi se bilješka o prepisu:

كتبه وقت الظهر يوم الاثنين فى شهر جاذى الاولى سنة الف عن يد كاتب پرويز بن عبد العزيز

Iz ove bilješke se razumije da je prepisivač ovog rukopisa neki Pervīz b. 'Abdul'azīz, a godina 1000/1591. Međutim, rukopis nije toliko star, što se vidi po pismu i papiru. Pomenutu bilješku o prepisu, neki kasniji prepisivač, prepisao je zajedno sa završetkom teksta samog djela.

Na istom listu, pri dnu, desno, nalazi se datum 1189/1775. To bi moglo biti datum prepisa, premda ni to nije sigurno, jer se na početku, na naslovnom listu, nalazi ime Sulaymān Selmānī, pisano crvenim mastilom, sa datumom 1151/1738. Prema tome, prepisivač je nepoznat, a datum prepisa je, vjerovatno, prije 1151/1738. ili nešto ranije. To utvrđujemo na osnovu bilješke na prvoj strani, iz te godine.

Na prvom a listu je bilješka iz koje se razumije da je neki Muḥammed-efendija, službenik Finansijske kontrole u Bosni, poklonio ovaj rukopis kiraethani (u Sarajevu), godina 1281/1864. Lijevo od te bilješke je veći ovalni pečat kiraethane u Sarajevu, sa godinom 1288/1871. Ispod ove bilješke je druga bilješka, sitno pisana tankim perom, u kojoj se spominje gore spomenuti Sulaymān Selmānī. To je, vjerovatno, bivši vlasnik ovog rukopisa. Ispod te bilješke je njegov lični pečat.

U trećoj bilješki, koja je pisana ukoso, slabim rukopisom, knjigu je poklonio neki 'Alī-efendija, godina 69. (tj. 1269/1852).

Četvrta bilješka, također ukoso pisana, debljim perom, u kojoj se spominje kao vlasnik rukopisa Ḥasan Ḥakkī, sin Muṣṭafā-paše Šerifovića, valija pokrajine Sejdā (u Libanu), godina 1264/1847. Lijevo od te bilješke je jedan, a ispod bilješke drugi, isti, okrugli pečat, u kome se mogu pročitati riječi: 'Abduhu Ḥasan i godina 243. (tj. 1243/1827).

Na 327a. listu, na cijeloj stranici, je bilješka na turskom jeziku, u kojoj se iznosi rješenje jednog pitanja, od strane Imami Gazalije. Na istom b listu je jedan zapis za uspješan završetak nekog posla. Na posljednjem zaštitnom listu nalazi se tumačenje tri arapske riječi.

2373. ISTO 3312.

L. 176; 24 x 14. Ta'līq. Naslovi poglavlja i važnijih odlomaka pisani su crvenim mastilom. Rubovi listova 137-146 ispunjeni su tekstom samog djela, što je prepisivač, vjerovatno, bio ispustio, pa je naknadno prepisao. Inače, na rubovima nema bilježaka, izuzev rijetkih mjesta, gdje je napisan poneki naslov ili podnaslov manjeg poglavlja, da upada u oči. Prva stranica ukrašena je unvanom u bojama: plavoj, crvenoj i zlatnoj, kao i početak druge knjige (list 114b). Tekst na prve dvije stranice obrubljen je sa dvije tanke crvene, jednom debljom zlatnom i jednom tankom crnom linijom, a ostale stranice samo jednom tankom crvenom. Papir žućkasto-bijel, tanji; povez kožni, sa preklopom, ima utisnute ornamente na sredini korica i na preklopu.

Prepisao 'Abdullāh b. Aḥmad Burek-zāde as-Sarāyī (iz Sarajeva), iz mahale Kebkebir - Mišćina, umro 1232/1817).

Bilješka o prepisu nalazi se na kraju, iza završetka djela, a pisana je crvenim mastilom, bez dijakritičkih znakova.

(كتبه الفقير عبد الله البطر نورك راده عرعاقى عفى عنه)

Što znači: Prepisao siromah 'Abdullāh an-Naẓarī, Burek-zāde Gazgānī, neka mu je oprošteno!

Na početku je šest zaštitnih listova. Na prvom a listu je naslov djela, napisan crvenim mastilom. Na drugoj stranici prvog lista su razne bilješke, većinom hadisi i mudre izreke, pisane crvenim i crnim mastilom. Na sljedeća tri lista je sadržaj djela. Iz sadržaja se može vidjeti da ovo djelo ima oko 170 poglavlja. Na listovima 4-5. su razne bilješke i zapisi, te recepti za spravljanje lijekova.

Na zadnjem zaštitnom listu je bilješka sa datumima rođenja nečije djece, u razdoblju od 1204/1224 (1789/1809).

2374. وصيت نامه للبركوى 6877.

Djelo je poznato još i pod naslovima: رسالهٔ بركوى ؛ علم حال للبركوى

Rad sa tematikom iz akaida i fikha, pisano u obliku vaza. Napisao Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birgawī, umro 981/1573.

Prema broju rukopisa u našoj biblioteci, vidi se da je djelo svojevremeno bilo vrlo popularno. Čak ga je preveo na naš jezik hadži Mehmed Džemaludin Čaušević i doživjelo je kod nas četiri izdanja: 1908, 1911, 1912. (dva puta). To je bio uporedni prevod arapskim pismom.

Kairo I, 73-74; ḤḤ I, 850; H. SOHREWEIDE XIII 3, 29.

Početak: الحمد لله الذى هدانا للاسلام وجعلنا من امة محمد

L. 41; 18 x 13,5. Nasḫ, vokaliziran. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Tekst je obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, oštećen i poravljan; povez kožni.

Prepisao Muṣṭafā b. Idrīs, nastanjen u kasabi Debḫāne, u blizini Mevlevīḫāne, čiji lokalitet nismo mogli ustanoviti, 1054/1644.

Na kraju je jedan stih, na turskom jeziku, pisan crvenim mastilom.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice B. Luka.

2375. ISTO **5209.**

L. 105; 14,5 x 10. Nasḫ, vokaliziran. Naslov i istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir bijel, povez polukožni, oštećen.

Prepisao nepoznati prepisivač 1129/1716.

Na prvoj unutarnjoj korici i 1a. listu, koji je oštećen, nalaze se vježbe u pisanju. Na kraju je jedna dova koja je slabo čitljiva, a uči se za spas od kuge. Tu je i pečat Muhamed-age Aganagića, trgovca iz Sarajeva.

2376. ISTO **4956.**

- ناقص فى اوله -

L. 66; 16 x 11. Djelo je na početku manjkavo. Nasḫ, pisan slabim rukopisom, djelomično vokaliziran. U početku su istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, tvrd; povez polukožni, oštećen i rastavljen od listova.

Prepisao Šayḫ Ḥusayn iz sela Orahovice, 1143/1730.

(U Bosni i Hercegovini ima više sela s ovim imenom, a pošto u rukopisu nema nikakvih drugih preciznijih podataka, nije nam poznato iz kojeg je sela ovaj naš prepisivač).

Na posljednjem listu nalaze se dva mala pečata, vjerovatno ranijih vlasnika rukopisa, koji su nečitljivi, a tu su još, kao i na sljedećem listu, vježbe u pisanju.

2377. Zbirka(مجموع), 3 **5217.**

L. 94; 15,5 x 11. Nasḫ, vokaliziran, pisan vrlo slabim rukopisom. U prepisu ima grešaka. Istaknute riječi pisane su crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst, dohvaćen vlagom, oštećen; povez kartonski, oštećen; zadnja korica otkinuta i zagubljena, pa su posljednji listovi prosuti.

1. L. 1-68. ISTO

Na listovima 69-76a. je bilješka na turskom jeziku o namazima u mjesecu redžepu te nekoliko dova i kur'anskih ajeta.

2. L. 76b-82. **الاحاديث مع ترجمة بالتركية**

Kraća zbirka hadisa, s interlinearnim prevodom na turski jezik, od nepoznatog sabirača i prevodioca.

Početak:

قال النبى عليه السلام من تعلم مسئلة اعطاه الله تعالى الف قلاد... نبى عليه السلام ديدى كمسنه اوكرنسه برمسئله...

3. L. 83b-94. ISTO kao i pod tačkom 2.

Cijelu zbirku prepisao nepoznati prepisivač 1145/1732.

2378. ISTO **2241.**

L. 52; 20,5 x 13. Nasḫ, vokaliziran, pisan slabijim rukopisom. U vrhu prve stranice napisan je crvenim mastilom naslov djela. Tekst je obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom.

Prepis završen 1150/1737.

Na kraju se nalazi jedan mali nečitljiv pečat.

2379. Zbirka(مجموع), 3 **5510.**

L. 144; 16 x 10,5. Nasḫ, vokaliziran, pisan nevještom rukom. Naslovi i poglavlja pisani crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst, glat; povez kožni, s preklopom.

1. L. 1-105. ISTO

2. L. 105-132. **رسالۀ رومى افندى**

Traktat iz akaida, na turskom jeziku, koji govori o tome šta jedan musliman mora znati o svojstvima Boga, o poslanicima i Sudnjem danu. Napisao Aḥmad Rūmī al-Aqḥiṣārī, Ṣaruḫānī, 1041/1631.

OM I, 26; H. SOHREWEIDE XIII 3, 36.

Početak:

الحمد لله رب العالمين وبعد اى طالب حق بلكل واكاه اولغل كم تكرى تعالى قرآن عظيمده

3. L. 132-144. **رسالۀ قاضى زاده افندى**

Također traktat, na turskom jeziku, o propisima pri izvršavanju molitve (namaza) u raznim vanrednim prilikama. Napisao Muḥammad b. Muṣṭafā Qāḍīzāde, umro 1045/1635.

OM I, 402; AM II, 277; Flügel III, 133.

Početak:

الحمد لله الذى جعل الصلوة عماد الدين و بضاعة اهل اليقين...وبعد اى طالب حق اولان اخوان...

Prepis završen 1154/1741.
Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2380. ISTO 4489.

L. 39; 18 x 12. Nasḫ, vokaliziran, pisan vještom rukom. Prvi list kasnije dopisan. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir žućkast; povez polukožni.
Prepis završen 1170/1756.
Na zaštitnim listovima i na početku i na kraju djela su vježbe u pisanju.
Iz biblioteke bivšeg Ulema-medžlisa u Sarajevu.

2381. ISTO 6130.

L. 50; 15 x 11. Nasḫ. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, čvrst; povez kartonski, oštećen.
Prepis završen 1171/1757.
Na 18. listu je mali pečat, u kome se može pročitati ime ʻAbduhū ʻOmer.
Na kraju su vježbe u pisanju.

2382. ISTO 5215.

L. 30; 15,5 x 10,5. Nasḫ, mjestimično vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst je obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, malo učadio; povez polukožni, oštećen i rastavljen o listova.
Prepis završen 1173/1759.
Na unutarnjim koricama i zaštitnim listovima su vježbe u pisanju, koje su kasnije napisane slabim rukopisom.

2383. Zbirka (مجموع), 2 5299.

L. 77; 19,5 x 12,5. Nasḫ, vokaliziran. Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Na prvoj stranici izrađen unvan, koji je oštećen i izblijedio. Na prve dvije stranice tekst je obrubljen po jednom debljom i jednom tanjom zlatnom linijom, a na ostalim po jednom tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, dohvaćen vlagom, pa je i pismo na mnogim mjestima oštećeno; povez kožni, također oštećen, zadnja korica otkinuta i izgubljena.

1. L. 1-61. ISTO

Na kraju ovog djela je nekoliko neispisanih listova.

2. L. 62b-77. شرائط الاسلام (اكر صورسلر)

Kratak katekizam na turskom jeziku u obliku pitanja i odgovora, od nepoznatog pisca (v. I, 144,6), str. 113. Verzije su različite, pa je i ovdje početak nešto drugačiji.

Početak: الحمد لله رب العالمين...اكر صورسلر مسلمانمسين ايت الحمد لله

Prepisao oba djela Muṣlija (?) b. Muḥammad, iz Trebinja, 1181/1767.
Na posljednjim zaštitnim listovima su dove i vježbe u pisanju - sve pisano kasnije i vrlo slabim rukopisom.
Iz biblioteke Osman-ef. Sokolovića.

2384. ISTO 2184.

L. 68; 20 x 14. Nasḫ, vokaliziran, pisan u proredu. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni, oštećen.
Prepis završen 16. rebiul-ahira 1201/1786.
Na prvom listu su vježbe u pisanju i ime bivšeg vlasnika hadži Yūsuf Hafiz-efednije. Na posljednja dva neispisana lista su također vježbe u pisanju, (karalama) ime navedenog vlasnika, ime njegovog sina Mula Ibrahima i nekoliko raznih pečata, a samo u jednom od njih čitljivo je ime Abdulah.

2385. ISTO 6845.

Djelo na početku nepotpuno.
L. 68; 15,5 x 10,5. Nasḫ, vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst, oštećen, listovi prosuti; povez kožni.
Prepisao Aḥmad, zvani Hadži ʻAmma-zāde (?) 1214/1799.

2386. Zbirka(مجموع)3 836.

L. 77; 19,5 x 13,5. Nasḫ, krupniji, vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst je obrubljen po jednom crvenom linijom. Papir žućkast; povez polukožni.

1. L. 1-48a. ISTO

U vrhu prvog lista napisan je naslov djela crvenim mastilom. Ovdje su napisani naslovi i ostalih djela u ovoj zbirci. Po rubovima ima raznih bilježaka. Neki listovi malo oštećeni.

2. L. 48b-68. رسالۀ رومى افندى (v. br. 2379,2)

3. L. 60-77. رسالۀ قاضى زاده افندى (v. br. 2379,3)

Cijelu zbirku prepisao isti, nepoznati prepisivač, bez oznake datuma, ali vjerovatno, u drugoj polovini XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu ispisani su naslovi djela, a tu su i vježbe u pisanju i noviji pečat ove biblioteke. Na naslovnoj stranici također vježbe u pisanju, pečati ove i Šehdi-efedijine biblioteke. Na posljednjem zaštitnom listu je bilješka, na turskom jeziku, vjerovatno ranijeg vlasnika, u kojoj se navodi godina 1216/1802.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2387. ISTO 1285.

L. 63; 19,5 x 14. Nasẖ, krupniji, vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke podvučene crvenom linijom. Između rečenica krupne crvene tačke. Papir bijel, deblji, na kraju dohavćen vlagom; povez polukožni, oštećen, a mnogi listovi odvojeni od poveza.

Rukopis vjerovatno potječe iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na više mjesta nalaze stariji i noviji pečati ove biblioteke. Na zaštitnim listovima, na početku i na kraju, vježbe u pisanju.

Uvakufio Svrzo Ismet-efendija, sin Vejsil-efendije (v. bilješku na 1. listu).

2388. ISTO 1468.

L. 74; 20,5 x 13,5. Nasẖ, vokaliziran, pisan u razmaknutim redovima. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni.

Rukopis vjerovatno potječe iz druge polovine XVIII ili prve polovine XIX stoljeća.

Uvakufio Svrzo Meḥmed-efendi, sin Muḥamed-agin, 1931. (v. bilješku na prvom zaštitnom listu).

2389. ISTO 1876.

L. 53; 21 x 14,5. Nasẖ, vokaliziran, pisan slabijim rukopisom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, deblji; povez polukožni sa zatvaračem.

Rukopis vjevatno potječe iz druge polovine XVIII stoljeća.

Uvakufio ʿAbdullāh b. Sulaymān Odunǧī-zāde, nastanjen u Ali-pašinoj mahali u Sarajevu; predao je rukopis mutevelĳi Ḥalīlu b. Ṣāliḥu Istolčeviji (iz Stoca), kako se to razumije iz sljedeće bilješke, koja se nalazi na prvom listu:

(وقف هذه النسخة عبد الله بن سليمان اودنجى زاده الساكن فى محلة على باشا رحمة الله عليه رحمة واسعة من محلات بوسنه سراى وسلّمه الفقير المتولى خليل بن صالح استولچوى)

2390. ISTO 2225.

- ناقص فى اوله وآخره -

L. 35; 21 x 15. Nasẖ, vokaliziran, pisan nevještom rukom prepisivača. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a mnoge podvučene crvenom linijom. Papir bijel, čvrst, margine na većini listova neko je namjerno odrezao; povez polukožni s preklopom, oštećen.

Rukopis vjerovatno potječe iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na posljednjim zaštitnim listovima nalaze se beznačajne bilješke i vježbe u pisanju.

2391. ISTO 2297.

L. 61; 21 x 14. Nasẖ, vokaliziran, pisan od dvojice prepisivača. U vrhu prve stranice crvenim mastilom napisan naslov djela. Tekst je obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, čvrst; povez kožni, oštećen i popravljen.

Autor je djelo završio 970/1562. godine, što se vidi iz bilješke na kraju rukopisa.

Nema bilješke o prepisivaču niti datuma prepisa, ali rukopis potječe iz druge polovine XVIII ili prve polovine XIX stoljeća.

Po marginama na više mjesta nalaze se stariji pečati ove biblioteke. Na početku i na kraju djela vježbe u pisanju. Na pretposljednjem listu, po marginama, ima nekoliko malih pečata u kojima se može pročitati ime Osman, a pečat na posljedem listu je nečitljiv.

2392. Zbirka (مجموع), 2 2347.

L. 46; 19,5 x 13. Nasẖ, vokaliziran, od dvojice različitih prepisivača. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke podvučene crvenom linijom. Papir bijel, različite debljine; povez polukožni s futrolom, oštećen, a neki listovi rastavljeni od poveza.

1. L. 1-29. ISTO

Prepisao Ḥusayn b. ʿAbdullāh sredinom zul-hidždžeta u Istanbulu, bez oznake datuma, ali, vjerovatno, u XVIII stoljeću.

2. L. 30-46. (رسالة فى الصلاة)

Risala o namazu, koju je na turskom jeziku napisao neki al-Ḥāğğ Muṣṭṭafā. Ko je bio ovaj Hadži Mustafa nije nam poznato, jer u rukopisu nema nikakvih drugih pobližnih podataka o ovom piscu, a i naslov smo dali prema sadržaju djela. Rukopis je manjkav poslije četvrtog lista, što se vidi na osnovu navedenih kustoda.

Početak:

حق سبحانه وتعالى يه حمد بى حدوثناء بى عداولوب...بو رسالهٔ مهمه نك جمع وترجمه سنه

اقدام وجرأت اولندى...بو افقر عباد الله واحواجهم الحاج مصطفى الحقير يسر الله مرامه

Risala je podijeljena na osam poglavlja, a prema broju Afʿāli-mukellefina.

Prepis završen 1145/1732.

Na prvoj unutarnjoj korici i prvom zaštitnom listu vježbe u pisanju i nekoliko pečata, a u jednom od njih može se pročitati ime Ali b. Ahmed. Na kraju prvog djela nalazi se mali okrugli pečat, u kome je ispisano ime Hasan Muhammad. Na početku i na kraju drugog djela su također vježbe u pisanju. Na kraju se još nalazi bilješka na turskom jeziku o značenju i vrijednostima Bejtul-Makdisa, tj. Mesdžidul-Aksa-a u Jerusalimu.

Uvakufio Muzaferija ʿAbdulkādir-efendi u medresu Sīm-zāde, za njene muderise i učenike koji u njoj stanuju, godine 1206/1791. (v. bilješku na 1. zaštitnom listu).

2393. ISTO 2462.

L. 51; 19 x 13,5. Nasḫ, vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom i tačke između rečenica. Papir bijel, s početka oštećen, malo dohvaćen vlagom i na više mjesta pismo je zapackano; povez polukožni.

Rukopis vjerovatno potječe iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na posljednjem listu bilješka na turskom jeziku o koristi učenja enama u određeno vrijeme i određene dana. Ispod toga su stihovi, također, na turskom jeziku, o smrti i rastanku.

Uvakufio nepoznati vakif 1240/1824.

2394. ISTO 2525.

L. 54; 19 x 13. Nasḫ, vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Stranice obrubljene po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, čvrst, na kraju dohvaćen vlagom; povez polukožni.

Rukopis vjerovatno potječe iz XVIII stoljeća.

Uvakufio Svrzo Ismet-efendija, sin Vejsil-efednije (v. bilješku na naslovnoj stranici).

2395. ISTO 2756.

L. 53; 20,5 x 14. Nasḫ, vokaliziran, pisan uvježbanom rukom prepisivača. Prva stranica ukrašena unvanom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen dvjema debelim zlatnim linijama, a rečenice na ovim stranicama rastavljene su krupnim zlatnim tačkama. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, deblji; povez polukožni sa zatvaračem.

Prepis vjerovatno potječe iz XVIII stoljeća.

Na kraju ispisana dova za pokajanje od grijeha. Na početku i na kraju, a na neispisanim listovima vježbe u pisanju.

Uvakufio Dženetić Mustafa-beg, sin Fejzulah-bega, sina Ismailova, za svoje muško potomstvo, godine 1289/1872. (v. bilješku i pečat na prvom listu).

2396. ISTO 3518.

- ناقص فى اوله -

L. 42; 19,5 x 13,5. Na početku je rukopis manjkav. Nasḫ, vokaliziran, jednostavan. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa preklopom i prilično očuvan.

Prepis vjerovatno potječe iz XVIII stoljeća.

Na prvoj unutarnjoj korici olovkom ispisano ime bivšeg vlasnika knjige: Kasumagić Mustafa-aga, godine 1289/1872.

2397. ISTO 3524.

L. 46; 21,5 x 15. Nasḫ, krupniji, vokaliziran. U vrhu prve stranice crvenim mastilom napisan naslov djela. Istaknute riječi pisane također crvenim mastilom. Papir bijel, deblji; povez polukožni.

Prepisivač se nije potpisao, a nema ni datuma o prepisu djela, ali rukopis vjerovatno potječe, iz XVIII stoljeća.

Na prvom listu imena s nekim računima: Sarajli Terzija Munla Mehmed i Sarajli Tale Ibrahim-baša, godine 1238/1822. Zatim je ime Čelić Munla Muhamed i bilješka olovkom za neku taksu Fatime Zehra-hanume, kćeri Kasimaga-zade (Kasumagić) hadži Mustafa-age. Na kraju su vježbe u pisanju i neki računi.

2398. Zbirka (مجموع), 4 4320.

L. 90; 19 x 13,5. Na nekoliko mjesta nedostaje poneki list. Nash, vokaliziran. Naslovi, poglavlja i istknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke podvučene crvenom linijom. Rečenice rastavljene crvenim krupnim tačkama. Papir žućkast, glat, djelomično dohvaćen vlagom; povez kožni, oštećen, a mnogi listovi rastavljeni od poveza.

1. L. 1-54. ISTO

2. L. 54-58. رسالة رومى افندى (v. broj: 2379,2)

3. L. 58-64. رسالة قاضى زاده افندى (v. broj: 2379,3)

4. L. 65b-90. شرح جواهر الاسلام

Komentar vjerske početnice „Eger sorsalar" Napisao Hasan b. Muhammad (v. I, 380,4), str. 228.

Čitavu zbirku prepisao isti, nepoznati prepisivač, bez oznake datuma, ali vjerovatno u XVIII stoljeću.

Na prvom listu je bilješka, na turskom jeziku, iz fikha. Na kraju su vježbe u pisanju, te bilješka na turskom jeziku o načinu vjenčavanja sa svjedocima i jedna dova.

2399. ISTO 4573.

L. 72; 16 x 11. Nash, vokaliziran. Istknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, čvrst, djelomično oštećen; povez kožni, oštećen, pomalo ručnog izgleda.

Nema podataka o prepisivaču i datumu prepisa djela, ali smatramo da rukopis potiče iz druge polovine XVIII ili prve polovine XIX stoljeća.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Mostar.

2400. ISTO 4703.

(ناقص فى آخره)

L. 39; 20 x 14. Djelo na kraju manjkavo. Nash, vokaliziran, pisan krupnijim slovima. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom, osim prve dvije. Papir bijel, glat; povez polukožni s preklopom, malo oštećen.

Prepis vjerovatno potječe iz XVIII stoljeća.

Na 1. unutarnjoj korici nalazi se jedan hadis.

2401. ISTO 4923.

(ناقص فى آخره)

L. 44; 19 x 13,5. Djelo je na kraju nepotpuno. Nash-ta'liq, vokalizovan, od različitih prepisivača. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, oštećen, djelomično dohvaćen vlagom; povez polukožni, zadnja korica dobro oštećena.

Prepis vjerovatno potječe iz XVIII ili XIX stoljeća.

Rukopis je bio vlasništvo Medrese u Zvorniku.

2402. ISTO 4950.

L. 54; 19,5 x 12,5. Nash, vokaliziran, pisan uvježbanom rukom prepisivača. Prvih osam listova izgubljeno, pa ih je neko kasnije dopisao i kompletirao djelo. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat, dohvaćen vlagom, pa je pismo djelomično oštećeno; povez kožni, popravljen.

Rukopis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na 55. listu nalazi se مسبحات عشر

Na 55b-62a listu je اوراد سيد يحيى

Na 63-65a nalazi se sedam odabranih kur'anskih ajeta iz raznih poglavlja (v. br. 2403,2), الم i posljednjih nekoliko ajeta iz sure al-Baqare. Na 65b. listu jedna dova.

Na 67-69a. nalazi se nekoliko hadisa, a na 69b-71. listu početak djela ; جواهر الاسلام oboje iz novijeg vremena.

2403. Zbirka (مجموع), 3 4994.

L. 46; 20 x 14,5. Nash, vokaliziran, od raznih prepisivača. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke podvučene crvenom linijom. Tekst posljednjih dviju risala u zbirci obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, deblji, djelomično dohvaćen vlagom, pa je i pismo ponegdje oštećeno; povez kožni, također oštećen i skoro odvojen od listova.

1. L. 1-38. ISTO

Ovo djelo je pisano ljepšim rukopisom nego sljedeće dvije risale.

Prepisivač i datum prepisa nisu navedeni, ali je rukopis, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na 38b. listu nalazi se analiza arapskog glagola

2. L. 39-41. شرح سبع آيات

Kraće uputstvo na turskom jeziku o prigodnom učenju sedam izabranih kur'anskih ajeta iz raznih poglavlja, koji se redovno pojavljuju u sadašnjim štampanim enam-i šerifima. Pisano je vrlo slabim turskim jezikom i slabim rukopisom.

Početak: ... بو يدى ايت اول آيت دركه

Prepis završen 1211/1796.

3. L. 41-45. وصية رسول الله عليه السلام لابنته فاطمة

Oporuka na turskom jeziku Božijeg poslanika Muhameda kćeri Fatimi (v. br. I, 578,8, str. 365).

Pismo i prepisivač isti kao u prethodnoj risali.

Na 46. listu nalazi se jedna dova koja se uči poslije abdesta.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku.

2404. ISTO **4997.**

L. 51; 20 x 13. Nasḫ, vokaliziran, pisan rukom vještog prepisivača. Po marginama ima malo komentara. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, malo oštećen; povez polukožni s preklopom, također oštećen.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na zaštitnim listovima, i na početku i na kraju djela, kasnije napisane beznačajne bilješke kao i vježbe u pisanju.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku.

2405. ISTO **5007.**

L. 51; 18,5 x 13,5. Nasḫ, vokaliziran. Naslov i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst obrubljen dvjema tankim crvenim linijama. Papir tamnobijel, djelomično oštećen i rastavljen od poveza, koji je polukožni, također oštećen.

Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na prvom i posljednjim zaštitnim listovima vježbe u pisanju.

2406. ISTO **5162.**

- ناقص في آخره -

L. 33; 18,5 x 13,5. Djelo je na kraju manjkavo. Nasḫ, mjestimično vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, oštećen i dohvaćen vlagom; povez polukožni sa zatvaračem.

Prepis završen, vjerovatno, u drugoj polovini XVIII stoljeća.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku.

2407. ISTO **5498.**

- ناقص في آخره -

L. 64; 16 x 12. Djelo je na kraju nepotpuno. Nasḫ, vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. U vrhu prve stranice napisan naslov djela. Papir bijel, glat; bez poveza i prosut, ali se rukopis nalazi u slabim kožnim koricama od nekog drugog rukopisa.

Rukopis potiče iz XVIII ili XIX stoljeća.

Na prvom listu neke beznačajne bilješke i neki računi.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2408. ISTO 6142.

- ناقص في آخره -

Djelo na početku nepotpuno. L. 89; 16 x 11. Nasḫ, vokaliziran. Papir bijel, deblji, dohvaćen vlagom, pismo oštećeno, a listovi prosuti. Povez kartonski, prva korica otkinuta i zagubljena.

Prepis potječe iz XVIII stoljeća.

2409. ISTO 6170.

- ناقص في اوله -

Djelo na početku nepotpuno. L. 94; 14 x 9,5. Nasḫ, vokaliziran. Po rubovima, ponegdje, ima riječi i tumačenja, koja su u vezi sa tekstom, a pisane su kasnije. Papir tamnobijel, glat, oštećen i dohvaćen vlagom. Povez kožni, oštećen.

Prepis potječe iz druge polovine XVIII stoljeća.

2410. ISTO 6668.

L. 40; 20,5 X 14,5. Nasḫ, vokaliziran. Prvi list koji je oštećen kasnije dopisan. Istaknute riječi podvučene crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, dohvaćen vlagom i oštećen; povez kožni, oštećen; listovi prosuti.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na naslovnoj strani vježbe u pisanju.

Poklonio Emin Islamovski.

2411. ISTO 6674.

Na početku napisan naslov crvenim mastilom:

هذا كتاب بركوى محمد افندى رحمة الله

L. 62; 20 x 13,5. Nasẖ, vokaliziran. Poglavlja pisana crvenim mastilom. Tekst je obrubljen crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen.

Prepisao neki Ismā'īl, bez oznake datuma, vjerovatno u drugoj polovini XVIII stoljeća.

2412. Zbirka (مجموع), 2 **6798.**

L. 62; 17 x 11. Nasẖ, većinom vokaliziran. Po rubovima, na početku, ima malo komentara. Papir tamnobijel, glat, popravljan; povez polukožni, s preklopom.

1. L. 1-45. ISTO

2. L. 45-52a. (علم حال)

Kraći ilmihal na turskom jeziku, od nepoznatog pisca. Naslov prema sadražju djela.

Početak:

الحمد لله رب العالمين... يا رب اكر بندن كفر صادر اولديسه توبه اتدم دين اسلامه كردم

Prepis oba djela potječe iz XVIII stoljeća.

Na 52b-53a. listu su dove, a na 53b-62. listu su bilješke, na turskom jeziku, iz dogmatike i zapisi.

Poklonio dr Ahmed-efendija Tuzlić.

2413. ISTO **6806.**

L. 78; 17 x 12. Nasẖ, vokaliziran. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Rečenice rastavljene krupnim crvenim tačkama. Papir tamnobijel, čvrst, malo učadio; povez kartonski.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Poklonio Žiga Nezir iz Sarajeva.

2414. ISTO **6847.**

L. 52; 19,5 x 13. Nasẖ, većinom vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po rubovima, na nekim listovima, ima malo dopuna i tumačenja. Papir tamnobijel, čvrst; povez polukožni, oštećen.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Poklonio Ibrahim Hodžić - Banja Luka.

2415. Zbirka (مجموع), 4 **6872.**

L. 102; 20 x 14. Nasẖ, vokaliziran. Naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst obrubljen jednom tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, oštećen; povez kožni, također oštećen i rastavljen od listova.

1. L. 1-58a. ISTO

Djelo na početku nepotpuno. (ناقص في اوله)

2. L. 58b-78. رسالهٔ رومی افندی (vidi br. 2379,2).

3. L. 79-88a. رسالهٔ قاضی زاده محمد افندی (v. br. 2379,3).

4. L. 88b-102. اکر صورسلر (جواهر الاسلام) (vidi I, 113, str).

Rukopis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVIII stoljeća.

Donesen iz Odbora Islamske zajednice Banja Luka.

2416. ISTO **6875.**

L. 47; 19 x 13,5. Nasẖ, vokaliziran. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst; povez kožni s preklopom.

Prepis potječe iz XVIII stoljeća.

Rukopis donesen iz Odbora Islamske zajednice Banja Luka.

2417. ISTO **2156.**

L. 80; 20 x 14. Nasẖ, vokaliziran i razgovjetan. Na početku crvenim mastilom napisan naslov djela. Istaknute riječi pisane također crvenim mastilom. Papir bijel, glat, na kraju oštećen, a neki listovi rastavljeni od polukožnog poveza.

Prepis završen 1256/1840.

Na unutarnjim koricama i prvom listu vježbe u pisanju, te noviji pečat ove biblioteke i ovalni pečat Muhamed-age Aganagića, trgovca iz Sarajeva. Na kraju jedna slabo pisana bilješka s imenom Asim Behmenović i pečat, vjerovatno, ranijeg vlasnika Muhameda, godina 1283/1866.

2418. ISTO **5060.**

L. 37; 19,5 x 14,5. U rukopisu naslov: هذا كتاب بركوی محمد افندی

Nasẖ, jednostavan, pisan nevještom rukom prepisivača, s početka vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke riječi

podvučene crvenom linijom. Po marginama ima bilježaka. Tekst obrubljen jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni, oštećen.

Prepisao Ṣāliḥ b. Ibrāhīm iz Gračanice, 1259/1843.

(قد وقع الفراغ من تحرير هذه الختمة لكتاب على يد العبد الضعيف المحتاج الى رحمة الله تعالى صالح ابراهيم ساكن قصبهٔ غراداجانجه...سنة تسع و خمسين و مائتين بعد الالف.)

Na kraju je analiza arapskog glagola i vježbe u pisanju. Na 38. listu neko kasnije vrlo slabim rukopisom napisao dovu za gusul.

Uvakufio Omer b. Omer Peskić iz sela Dobrovci (دوبوروجه) نصر kod Gračanice (v. bilješku na 1. zaštitnom listu).

2419. ISTO **6846.**

L. 81; 15 x 10,5. Nasḫ - ta'līq, pisani nevještom rukom. Naslov i neka poglavlja pisani crvenim mastilom. Papir bijel, glat, tanji; povez polukožni, oštećen.

Prepisao Monllā Ḥasan b. Muṣṭafā Suljić, u kuli Izačić, 1278/1861.

Poklonio Kovačević Šaban, Izačić.

2420. ISTO **4332.**

L. 50; 16,5 x 12. Nasḫ, vokaliziran, pisan nevještom rukom prepisivača. Naslov poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni, oštećen i rastavljen od listova.

Prepisao nepoznati prepisivač 22. ševala 1283/1866.

Na kraju vježbe u pisanju.

2421. Zbirka (مجموع), 2 **2813.**

L. 60; 18 x 12. Nasḫ, vokaliziran, pisan debljim perom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke podvučene crvenom linijom. Rečenice rastavljene crvenim kružićima. Papir bijel, deblji, dohvaćen vlagom; povez polukožni.

1. L. 1-45. ISTO

2. L. 45-60. **لغة عربى - تركى**

Arapsko-turski rječnik od nepoznatog pisca (v. I, 116).

Prepis završen 1291/1874. (v. bilješku na kraju prvog djela).

Na prvoj stranici, kao i na kraju, vježbe u pisanju, pisane vrlo slabim rukopisom, te imena nekih osoba koja su teško čitljiva.

2422. ISTO **847.**

L. 85; 19 x 12,5. Nasḫ, krupniji, vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke podvučene crvenom linijom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Rečenice rastavljene krupnijim crvenim tačkama. Papir bijel, glat, oštećen i popravljen; povez polukožni, također oštećen.

Rukopis potiče, vjerovatno, iz prve polovine XIX stoljeća.

Na prvom listu je ime ranijeg vlasnika Bakari-zade (Bakarević) Muhamed b. Salih-efendi i vježbe u pisanju. Na 85. listu jedna beznačajna i nepotpuna bilješka na turskom jeziku, koja je datirana 1299/1881. Na sljedećem nepaginiranom listu dvije dove. Na posljednjoj unutarnjoj korici nalazi se bilješka na turskom jeziku u kojoj se kaže da je nešto izdato (vjerovatno dućan ili neka prostorija) Mulagi Saraču pod kiriju za 200 groša, da bi tu otvorio zanatsku radnju, 3. zul-kade 1274/1858.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2423. ISTO **1299.**

(ناقص فى اوله)

L. 71; 20 x 15. Djelo na početku manjkavo. Nasḫ, pisan od različitih prepisivača. Drugi dio naročito pisan slabim rukopisom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. U prepisu ima grešaka. Papir bijel, glat, oštećen; povez polukožni, također oštećen.

Rukopis potiče, vjerovatno, iz XIX stoljeća.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku (v. pečat na početku i na kraju djela).

2424. ISTO **4276.**

L. 27; 19,5 x 14,5. Nasḫ, vokaliziran, pisan u proredu. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. U vrhu prve stranice napisan također crvenim mastilom naslov djela. Papir bijel, djelomično oštećen; povez polukožni, također oštećen.

Rukopis potiče, vjerovatno, iz XIX stoljeća.

Na prvoj stranici vježbe u pisanju, pisane vrlo slabim rukopisom.

2425. ISTO **4702.**

L. 64; 22 x 14,5. Nasḫ, vokaliziran, pisan krupnijim slovima. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, glat, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni.

Rukopis potječe, vjerovatno iz prve polovine XIX stoljeća.

2426. ISTO 4752.

L. 100; 15 x 10. Ponegdje nedostaje poneki list. Nasḫ, vokaliziran. Na većini stranica tekst obrubljen jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, oštećen; povez polukožni s preklopom, također oštećen.

Rukopis potječe, vjerovatno, iz XIX stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se nekoliko hadisa.

2427. ISTO 6301.

- قطعة -

L. 40; 17 x 11,5. Fragment istog djela. Nasḫ, vokaliziran, pisan slabim rukopisom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, bez poveza.

Rukopis potječe iz XIX stoljeća.

2428. ISTO 6707.

L. 50; 21 x 14. Nasḫ, vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po jednom debljom zlatnom linijom, a ostale crvenom tankom linijom.

Prepis potječe, vjerovatno, iz prve polovine XIX stoljeća.

Na posljednja dva lista nalazi se po jedna kratka prigodna dova.

2429. شرح وصيت نامه بركوى للقونوى 6873.

Komentar, na turskom jeziku, Bergivijevoj Waṣiyetnami. Osnovno djelo napisao Muḥammad b. Pīr ʿAlī al-Birgawī, umro 981/1573, a ovaj komentar Šayḫ ʿAlī aṣ-Ṣadrī al-Qōnawī 1114/1702. (v. I, 458. str.).

Početak: حمد وثنای بی نهایه ومدح وشکر بی غایه

L. 122; 19 x 12,5. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, malo oštećen; povez kožni, također oštećen.

Prepisao neki ʿOṯmān, mujezin iz Travnika 1155/1742.

Bilješka o ovim podacima pisana na kraju djela crvenim mastilom, teško čitljiva.

Rukopis donesen iz Odbora Islamske zajednice Travnik.

2430. ISTO 6639.

L. 213; 21,5 x 13,5. Nasḫ, pisan debljim perom, nevještom rukom. Poglavlja i istkanute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, deblji; povez kožni, s utisnutim ornamentima na koricama, oštećen.

Prepisao Ḥusayn b. Ibrāhīm al-Bosnawī 12. dž. ahira 1125/1713.

Na unutarnjoj strani prve korice ime ranijeg vlasnika (ʿAlī Zot (?) b. Ḥusayn-efendī, godina 1159/1746), te neki dokument, na turskom jeziku, teško čitljiv, oštećen crvotočinom, godina 1166/1752.

Na naslovnoj strani opet ime navedenog vlasnika i bilješka, na turskom jeziku, o nekom događaju, također teško čitljiva, datirana 1155/1742.

Na posljednjem zaštitnom listu neki računi, jedan zapis, ime spomenutog vlasnika i beznačajne bilješke.

Poklonio umrli Emin Islamovski, bivši graditelj džamija i minareta, a rukopis je porijeklom iz sela Orahovice - Goražde, kako je to on zabilježio na prvom zaštitnom listu.

2431. ISTO 5026.

L. 105; 22 x 15,5. Nasḫ, jednostavan, vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom i crnom linijom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst, učadio, malo oštećen crvotočinom; povez polukožni, oštećen.

Prepisao Muḥammad b. Muṣṭafā, imam džamije u selu Yaqağaq (Jakadžak) - Uskudar, nahija Adalar, 20. zul-kade 1124/1712.

(...بو كتابك تصنيق تمام اولدى تقريبا سنة ٩٧٠ تخمينا طقوز يوز يتمش سنه سنده من هجرة النبوة ثم شرح في سنة اربع عشر ومائة والف... الحمد لله الذى وفقنا للاختمام و الاتمام...في يوم الحادي والعشرين من شهر رمضان المبارك... لسنة اربع عشر ومائة و الف بعد الهجرة... على يد اضعف العباد... على بن صالح عفى عنهما...حرره الفقير امام محمد بن مصطفى قريه يقه جق مسجد الشريفه من مضافاة اسكدار تابع ناحيه اطه لر لسنة اربعة وعشرين ومائة والف...)

Iz ove bilješke, na kraju rukopisa, razumijemo da je osnovno djelo napisao 970/1562, komentar 1114/1702. i da je iste godine ʿAlī b. Ṣāliḥ prepisao dotični komentar, iz kojeg je navedeni prepisivač (Muḥammad b. Muṣṭafā) prepisao ovaj naš primjerak.

Na kraju je neko kasnije napisao jedan zapis za glavobolju.

Nemamo podataka o tome kako je rukopis dospio u ovu biblioteku, premda je zaveden u našu inventarsku knjigu 19.1.1977.

2432. ISTO 6757.

L. 226; 15,5 x 11. Nasḫ, vokaliziran, čitak. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Prva stranica ukrašena unvanom u bojama; unvan oštećen. Tekst obrubljen jed-

nom debljom zlatnom linijom, koja je zbog vlage pozelenila. Po rubovima ima malo dopuna i ispravaka pisanih kasnije. Papir bijel, glat, dohvaćen vlagom, pa je i pismo oštećeno; povez je bio kožni, s utisnutim ornametom (sačuvana samo jedna korica, a druga otkinuta i zagubljena).

Prepis završen 1124/1712.

Na naslovnoj stranici imena ranijih vlasnika (neki Muṣṭafā i Ibrāhīm), a na kraju vježbe u pisanju.

Poklonio Muṣṭafā Kreso iz Fojnice.

2433. ISTO 4921.

L. 113; 20,5 x 14,5. Nasḫ, vokaliziran. Osnovni teskt podvučen crvenom linijom. Tekst obrubljen po jednom tankom također crvenom linijom. Papir tamnobijel, dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen.

Prepis završen 1148/1735.

Na kraju su imena bivših vlasnika knjige: Mula Mustafa, Mula Mahmud i Mula Mušan.

Rukopis je iz Medrese u Zvorniku (v. pečat na 1a.listu).

2434. ISTO 6885.

- ناقص في اوله -

Poslije trećeg lista djelo je nepotpuno za 30-40 listova.

L. 106; 20 x 13. Nasḫ. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po rubovima ima ispravaki istaknutih riječi. Papir tamnobijel, oštećen, listovi prosuti; povez polukožni, oštećen i rastavljen od listova.

Prepisao Muṣṭafā b. ʿAlī, vāʿiẓ u tvrđavi Cazin, 1159/1746.

Poklonila Zulejha-hanuma Hadžić, iz Ćoralića kod Cazina.

2435. ISTO 4003.

L. 109; 20,5 x 13. Nasḫ, jednostavan, pisan nevještom rukom prepisivača. Na početku napisan naslov djela. Prostor koji je predviđen za izradu unvana obojen zlatnom bojom, a u sredini se nalazi pravougaonik crvene boje. Tekst na prvoj stranici obrubljen po jednom debelom i tanjom zlatnom linijom, a na ostalim stranicama obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Istkanute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni sa zatvaračem.

Prepis završen 1161/1748.

Iz Karađoz-begove biblioteke (v. bilješku na početku i na kraju djela).

2436. ISTO 1637.

L. 95; 20 x 12,5. Nasḫ, pisan vještom rukom prepisivača. Prva stranica ukrašena unvanom koji je oštećen i jednom rozetom na margini. Tekst na prve dvije stranice obrubljen dvjema debelim zlatnim linijama, a na ostalim stranicama po jednom tankom crvenom linijom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Ponegdje na rubovima ima bilježaka, koje se odnose na tekst u djelu. Papir bijel, glat, s početka oštećen i djelomično dohvaćen vlagom; povez kožni, također oštećen i rastavljen od listova.

Prepisao Muḥammad b. Muḥammad 1163/1750.

Na prvom listu nalaze se vježbe u pisanju. Na kraju je jedan hadis i ajet o pretjeranom smijanju. Na posljednjem zaštitnom listu brisana bilješka o uvakufljenju ovog rukopisa i dova koja se uči poslije teravih-namaza.

Uvakufio Ṣāliḥ-efendija Puškar (v. bilješku na 2. listu).

2437. ISTO 4922.

L. 105; 18,5 x 13,5. Nasḫ, vokaliziran. Naslov i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po marginama ima malo ispravaka i dopuna. Papir bijel; povez kožni s preklopom.

Prepisao Kerāgī-zāde Muṣṭafā b. ʿOmar, iz Livna, iz mahale Rajčevac, iz džemata Pehlivan, u nedjelju 11. džumadel-evvela 1169/1755.

Prepisivač djelo prepisao iz kopije koju je prepisao ʿAbdullāh al-Bosnavī.

(قد وقع الفراغ هذه النسخة الشريفة...ف سنة تسع وستين ومائة والف كتبه على يد عبد الضعيف... كراغى زاده مصطفى بن عمر..عن قلعة اهلونه وعن محلة رايجواج وعن جماعت پهلوان رحمة الله عليه)

Uvakufio Salih-aga Hadžihasanović.

2438. ISTO 5372.

L. 78; 19,5 x 14. Nasḫ-taʿlīq. Naslov i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Na početku izrađen unvan u bojama. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po jednom debljom i tanjom zlatnom linijom. Papir bijel, čvrst, dohvaćen vlagom; povez polukožni s preklopom, oštećen.

Prepisao ʿOṯmān b. Muḥammad u selu Radolje 25. šabana 1169/1756. (Nismo sigurni u lokalitet navedenog sela, ali pod ovim imenom ima sela u okolini Fojnice, Travnika, Vareša i Jajca.)

(كتبه الفقير عثمان بن محمد بقرية رادوله تحريرا فى سنة تسع وستين ومائة والف فى شهر شعبان المعظم فى يوم خمس وعشرين)

Na početku i na kraju djela ima raznih dova, neka imena i bilješka na turskom jeziku koja govori o nevjerovanju.

Iz biblioteke Osman-ef. Sokolovića.

2439. ISTO 6514.

L. 155 (Originalna folijacija); 20 x 15. Nasẖ, vokaliziran. Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po rubovima, na nekim mjestima, ima malo ispravaka. Papir bijel, glat, čvrst, djelomično dohvaćen vlagom; povez kožni, jednostavan, s preklopom, oštećen i rastavljen od listova.

Prepis završen 1170/1756.

Na prvom listu su vježbe u pisanju, a na sljedeće dvije stranice naslovi poglavlja. Na posljednjem i zaštitnom listu također vježbe u pisanju, dvije fetve i bilješka o tome koliko je puta Džebrail silazio pojedinim Božijim poslanicima. Tu je i ime ranijeg vlasnika knjige (Omer-beg b. Ḥusayn-beg...?).

Iz ostavštine Ismail-Hakkija Resulbegovića.

2440. ISTO 6755.

Naslov u rukopisu napisan crvenim mastilom: هذا كتاب شرح بركوى

L. 123; 20,5 x 14. Nasẖ, sa nešto ta'līqa. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom i crnom linijom. Tekst na prvih pedeset lista obrubljen crvenom linijom. Papir bijel, glat, dohvaćen vlagom; povez polukožni, s preklopom, oštećen.

Prepis završen 1172/1758.

Na početku (prva unutarnja korica, zaštitni list i naslovna stranica) su beznačajne bilješke, pisane crnim mastilom i olovkom.

2441. ISTO 1295.

ـ ناقص ق اوله ـ

L. 127; 20 x 14. Rukopis na početku manjkav. Nasẖ, vokaliziran, pisan nevještom rukom prepisivača. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Na početku i na kraju rukopisa tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni, oštećen, s preklopom, a listovi skoro odvojeni od poveza. Na sredini korica utisnuto po nekoliko zvjezdica.

Prepisao neki Bosanac, jer je ime neko namjerno izbrisao pa je nečitljivo, 1173/1759.

Na kraju jedna dova. Po marginama na više mjesta stariji i noviji pečati ove biblioteke.

2442. ISTO 2796.

L. 137; 15,5 X 10,5. Nasẖ, vokaliziran, pisan uvježbanom rukom prepisivača. Prva stranica ukrašena unvanom, čije su boje nešto malo izblijedjele. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po jednom debelom zlatnom linijom, koje su dobile zelenkastu boju. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvneom linijom. Papir bijel; povez polukožni.

Prepisao nepoznati prepisivač 1175/1761.

Na kraju prepisivač zabilježio da je komentar završen 1114/1702.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se sadržaj nekoliko poglavlja iz nekog drugog djela. Na prvom listu bilješka vakifa i njegov pečat, jedan kur'anski ajet i neka nejasna napomena na turskom jeziku o hutbi i hatibu.

Uvakufio hadži 'Omer-efendi Ḥayrī-zāde (Hajrić) Iskopjevī iz Prusca za Gazi Husrev-begovu, Kuršumliju medresu.

2443. ISTO 4260.

L. 130; 20 x 14,5. Nasẖ, jednostavan. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni s preklopom, oštećen, a većina listova prostuta i odvojena od poveza.

Prepisao učenik 'Alī b. Muṣṭafā iz Mugle (ili Maglaja) 1176/1762.

(قد وقع الفراغ من كتاب هذه النسخة الشريفة بعد الصباح جاذى الاول المكرم من شهور

سنة ستة وسبعين ومائة والف على يد أضعف الطالب على بن مصطفى عن مغلى)

Na prvom zaštitnom listu nalazi se jedan kur'anski ajet, kraća dova koja se uči poslije završetka objeda, dova za smirenje duše i jedan zapis. Na prvom listu bilješka na turskom jeziku o obavljanju priprema za učenje Kur'ana. Na posljednjem listu definicija imana na turskom jeziku i jedan zapis. Na posljednjem zaštitnom listu bilješka, također na turskom jeziku, o mezhebima (vjerovanje i poslovanje), definicija imana i islama, također na turskom jeziku, i na kraju jedna nepotpuna dova koja se uči umrlim osobama prilikom klanjanja dženaze. Na posljednjoj unutarnjoj korici i na preklopu neki zapisi, koji su skoro nečitljivi.

2444. ISTO 770.

L. 149; 20 x 13. Nasẖ, vokaliziran, pisan vještom rukom prepisivača. Prva stranica ukrašena unvanom, a tekst na ovoj i sljedećoj stranici obrubljen dvjema debelim zlatnim linijama. Zatim je tekst na sljedećih šest strnica obrubljen po jednom debelom zlatnom linijom, koje su dobile zelenkastu boju, dok je na ostalim stranicama obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni, oštećen, s utisnutim ornamentima na sredini korica i za preklopu.

Prepisao nepoznati prepisivač 1177/1763.

Na prvom zaštitnom listu nalazi se dova koja se uči nakon završetka učenja ezana. Na kraju ispisan jedan salavat; oboje pisano rukom drugog prepisivača.

2445. ISTO **6651.**

L. 115; 21 x 15. Nasẖ, vokaliziran. Prva stranica ukrašena unvanom u bojama, koje su oštećene. Tekst na prve dvije stranice obrubljen jednom zlatnom debljom linijom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, dohvaćen vlagom; povez kartonski, oštećen.

Prepis završen 1177/1763.

Rukopis porijeklom iz Duvna, a poklonio ga je ovoj biblioteci Emin Islamovski, neimar džamija iz Struge.

2446. ISTO **6678.**

L. 120; 21 x 13,5. Nasẖ, jednostavan. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po rubovima ima malo ispravaka i beznačajnih bilježaka, koje su kasnije pisane olovkom, vrlo slabim rukopisom. Tekst obrubljen crvenom linijom, osim prve dvije stranice. Petnaesti list kasnije dopisan. Papir tamnobijel, čvrst; povez polukožni, oštećen.

Prepis završen 1177/1763.

2447. ISTO **4715.**

L. 78; 19 x 14,5. Nasẖ, pomiješan malo s ta'līqom, pisan nevještom rukom prepisivača. Neki dijelovi osnovnog teksta podvučeni crvenom ili crnom linijom. Po marginama ima bilježaka koje su pisane kasnije, rukom drugog prepisivača. Papir bijel, čvrst; povez kožni, oštećen; neki listovi rastavljeni od poveza.

Prepis završen (11)78/1764. (?)

Na početku i na kraju djela razne dove, hadisi, jedna poučna izreka Lokmana, genealogija Muhammeda a.s., bilješka na turskom jeziku o tumačenju snova i dr.

Poklonio Muhamed Aščić s Brda džamije iz Sarajeva.

2448. ISTO **4216.**

L. 129; 21 x 14,5. Nasẖ, jednostavan, vokaliziran. Na početku naslov djela, napisan crvenim mastilom. Poglavlja i istaknute riječi pisane također crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Na marginama ima nešto objesnjenja i dopisanih riječi, koje je prepisivač izostavio. Papir bijel, glat, malo oštećen; povez polukožni, također oštećen.

Prepis završen u šabanu 1179/1765.

Na 1. stranici napisano ime Alija b. Osmana Muhamed-efendije Nikšića iz Stoca, a ispod ovog imena nepotpuni nazivi turskih mjeseci te bilješka na turskom jeziku iz koje se može razumjeti da je neki Mustafa-paša predao u Sarajevu u državnu blagajnu 100 groša na ime enama. Na kraju je jedan salavat.

2449. ISTO **1216.**

ناقص فى اوله

L. 161; 21 x 15,5. Na početku je djelo manjkavo. Nasẖ, jednostavan, vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po marginama ima ponegdje objašnjenja teksta. Papir bijel, deblji; povez, otkinut i izgubljen.

Prepisao Ṣāliḥ b. Ḥasan Spahija 1188/1774.

(بو كتابك تصنيف تمام اولدى تقريبا سنة ٩٧٠ تخمينا طقوز يوز يتمش سنه ده تم الشرح
فى تسع وخمسين ومائة والف...على يد اضعف العباد صالح بن حسن سباهى)

Iz ove prepisivačeve bilješke vidi se da je Bergivi svoje djelo napisao 970/1562, a godina 1157/1744. je, vjerovatno, godina ranijeg prepisa komentara iz kojeg je ovaj naš primjerak prepisan. Ne može se uzeti u obzir da je to godina sastavljanja komentara, jer je Konjevi svoj komentar napisao 1114/1702., kako to navodi Kairo t, 67. i kako je to zabilježeno na našim nekim drugim primjercima.

Uvakufio Svrzo Ismet-efendija, sin Vejsil-efednije (v. bilješku na 1. listu).

2450. ISTO **810.**

L. 89; 18,5 x 12. Nasẖ, jednostavan, pisan prilično uvježbanom rukom prepisivača. Na početku crvenim mastilom napisan naslov djela. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvneom linijom. Tekst obrubljen po jednom tankom, također crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni.

Prepisao nepoznati prepisivač 1195/1780.

Na prvoj unutarnjoj korici nalazi se jedna krupno pisana nečitljiva bilješka, jer je zalijepljena povezom i prvim listom, na kojem su napisane dvije kratke dove, a nalaze se još i vježbe u pisanju.

Rukopis pripadao Gazi Husrev-begovoj medresi.

2451. ISTO **550.**

L. 137; 22 x 14. Nasẖ, vokaliziran, dobro čitljiv. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po rubovima ima bilježaka pisanih nešto sitnijim pismom, od istog prepisivača. Tekst obrubljen po jednom zlatnom debelom linijom, a margine po jednom tankom crvenom linijom. Papir žut, glat; povez kožni, s utisnutim ornametnima na sredini korica.

Prepisao nepoznati prepisivač 20. džumadel-ahira 1210/1795.

Na prvom zaštitnom listu vježbe u pisanju i nekoliko istih pečata, vjero-

vatno ranijeg vlasnika; pečati nečitljivi. Na prvom listu definicija riječi i m a n, vakifova bilješka, njegov pečat i noviji pečat ove biblioteke.
Uvakufio za Gazi Husrev-begovu, Kuršumliju medresu, al-Ḥāǧǧ ʿOmar-efendī Ḫayrī-zāde (Hajrić) Iskopjevī (iz Prusca).

2452. ISTO 6887.

L. 139; 20 x 14,5. Nasẖ, vokaliziran, pisan nevještom rukom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, dohvaćen vlagom, oštećen; povez polukožni, također oštećen i rastavljen od listova.
Prepisao Monllā ʿOṯmān b. Ḥasan, nastanjen u Bihaću, poslije 1200/1785. godine, jer je oštećen list na kojem je napisana godina prepisa.
Na kraju djela kasnije napisano nekoliko hadisa.

2453. ISTO 2072.

L. 123; 18 x 12. Nasẖ. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Papir žućkast, glat; povez kožni.
Prepis potiče, vjerovatno, iz druge polovine XVIII stoljeća.
Uvakufio as-sayyid Muḥammad Saʿīd-efendī Šayḫ-zāde 18. rebiul-ahira 1229/1814. (v. bilješku na 1. listu).
Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2454. ISTO 2668.

L. 104; 21 x 14. Nasẖ, vokaliziran, pisan vještom rukom prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Na početku mali unvan, koji je malo izblijedio. Druga stranica također ukrašena biljem sa zlatnom podlogom. Tekst na prve dvije stranice ubrubljen dvjema debljim zlatnim linijama, a na ostalim po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni, popravljen.
Rukopis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.
Na prvoj stranici vježbe u pisanju (karalama). Na posljednjem neispisanom listu nalazi se bilješka na turskom jeziku, pisana vrlo slabim jezikom i rukopisom, o poređenju (istiʿāra). Na posljednjem zaštitnom listu nalazi se brojčana vrijednost slova (abğad), neki računi i vježbe u pisanju.

2455. ISTO 2755.

L. 92; 21 x 14. Nasẖ, vokaliziran, pisan uvježbanom rukom prepisivača. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Prva stranica ukrašena unvanom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po jednom debljom i jednom tanjom zlatnom linijom, a ostale stranice po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni s preklopom, oštećen, pa su neki listovi odvojeni od njega.
Rukopis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.
Na početku i na kraju djela vježbe u pisanju (karalama).
Uvakufio Dženetić Muṣṭafā-beg, sin Fejzulāh-bega, godine 1289/1872. (v. bilješku i pečat na početku djela).

2456. ISTO 4181.

- ناقص فى آخره -

L. 169 (sa označenom originalnom folijacijom); 20 x 14. Nasẖ, vokaliziran. U vrhu prve stranice umjesto uobičajenog unvana izrađen pravougaonik sa zlatnom podlogom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen dvjema debljim zlatnim linijama. Papir bijel, glat, dohvaćen vlagom; povez polukožni s preklopom, oštećen, mnogi su listovi rastavljeni od njega.
Rukopis potiče, vjerovatno, iz prve polovine XVIII stoljeća.
Na prvom zaštitnom listu bilješka na turskom jeziku, pisana rukom drugog prepisivača i brisana; iz nje se može razumjeti da je napisao neku risalu imam Mula Salih-beg Katindželi (ili Fatindželi?) u mahali Uzunovića (?) u kasabi Stolac, godine 1211/1796. Ispod toga je opet brisana bilješka bivšeg vlasnika knjige Mustafe Čelića, te neki računi i vježbe u pisanju. Na posljednjoj unutarnjoj korici također računi i vježbe u pisanju.

2457. ISTO 4642.

L. 127, 18,5 x 12. Nasẖ. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen crvenom linijom. Papir bijel, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni.
Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.
Rukopis je poklon od porodice Muslibegović iz Mostara.

2458. ISTO 5041.

L. 136; 20 x 15. Nasẖ, pisan nevještom rukom prepisivača. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst obrubljen po jednom crvenom linijom. Prva dva lista neko kasnije dopisao. Papir tamnobijel, čvrst, djelomično oštećen; povez kožni, također oštećen.
Prepis potiče, vjerovatno, iz druge polovine XVIII stoljeća.
Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku.

2459. ISTO 5086.

L. 128; 21,5 x 14,5. Nasẖ, vokaliziran, pisan vrlo vještom rukom prepisi-

vača. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst obrubljen po jednom tankom, također crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat; povez kožni s preklopom, oštećen i rastavljen od listova, koji su prosuti.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku.

2460. ISTO 5163.

L. 119; 17,5 x 12. Manjkavo i na početku i na kraju djela. Nasẖ. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst prve stranice ovdje obrubljen je po jednom debljom i jednom tanjom zlatnom linijom, a na ostalim stranicama po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel; povez polukožni s preklopom.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom i posljednjem zaštitnom listu pečati u kojima se može pročitati: Halil i Muhamed, te arapski alfabet i ime bivšeg vlasnika Ahmeda b. Mustafe, muderisa Gazi Husrev-begove medrese u Sarajevu.

2461. ISTO 5517.

L. 203; 16 x 10,5. Nasẖ, mjestimično vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst obrubljen po jednom tankom, također crvenom linijom. Papir bijel; povez kožni, oštećen.

Nema podataka o prepisivaču i datumu prepisa,ali smatramo da rukopis potiče iz XVIII stoljeća.

Na kraju bilješka na turskom jeziku o tumačenju i vrijednosti svih slova prilikom „zapisivanja", te jedna dova.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2462. Zbirka (مجموع), 2 6683.

L. 141+119; 20 x 13. Nasẖ, pisan vještom rukom. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po rubovima ima dosta komentara, pisan sitno, rukom prepisivača. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst obrubljen jednom tankom, također crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, dohvaćen vlagom; povez kožni, s preklopom, oštećen, ukrašen pozlaćenim naljepnicama.

1. L. 1-141. ISTO

Prepisao Muṣṭafā b. ʿAlī Ḫawāǧe, iz sela Golubine (?)(غلوبين), čiji lokalitet nismo mogli ustanoviti, u XVIII stoljeću.

2. Str. 1-238. شرح على وصيت نامهٔ (مطبوع)

Drugi komentar istom djelu, štampan i uvezan zajedno sa rukopisnim primjerkom. Napisao Aḥmad b. ʿAbdullāh (?) ar-Rūmī al-Ḥanafī Qāḍī-zāde, umro 1197/1782.

AM I, 179.

Početak:

جيع حدوثنا واجب الوجود وكامل الاحسان والوجود اولان الله تعالى يه مخصوصدر

Djelo je štampano u Istanbulu 1251/1835.

Na početku rukopisnog primjerka su hadisi, sadržaj djela i jedna izreka h. Alije, četvrtog halife.

Rukopis je porijeklom iz Gračanice.

2463. ISTO 6756.

(ناقص فى آخره)

Djelo na kraju nepotpuno. L. 140; 19,5 x 13,5. Nasẖ. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Prva stranica ukrašena unvanom (poljsko cvijeće). Tekst na prve dvije stranice obrubljen jednom debljom i tanjom zlatnom linijom, a na ostalim stranicama crvenom linijom. Papir bijel, glat, oštećen; listovi prosuti; povez polukožni, s preklopom, oštećen i rastavljen od listova.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu su vježbe u pisanju i ime ranijeg vlasnika (Abū Bakr b. Fulan*). Na posljednjem zaštitnom listu, koji je oštećen, nalazi se bilješka iz fikha i hadisi.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Visoko.

2464. Zbirka (مجموع), 2 6890.

L. 139; 22 x 16. Nasẖ, vokaliziran. Naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst, u prvom djelu, podvučen crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst; bez poveza.

1. L. 1-130. ISTO

2. L. 131-139. كتاب ابليس

Priča na turskom jeziku o razgovoru između satane i Božijeg poslanika Muhameda a.s. od nepoznatog sastavljača. (v. I, 590,7, str. 374).

Prepisao oba djela isti, nepoznati prepisivač, vjerovatno u XVIII stol-

*) Filan ili Fulan, prezime: danas postoji u Bugojnu i okolini. U Bugojnu živi obitelj Fulan, a u okolini Gornjeg Vakufa postoji selo Filani s istim prezimenom.

jeću.

Uvakufio Nūrkō-hodža b. Nūrkō, iz sela Rapatnice - Gračanica, godine 1232/1816.

Iz Sivac-medrese u Gradačcu.

2465. ISTO 4854.

(ناقص فى آخره)

L. 171; 20 x 13,5. Djelo na kraju nepotpuno. Nash, vokaliziran. Naslov i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, različite debljine; povez kožni, oštećen.

Prepis potiče, vjerovatno, iz druge polovine XVIII ili iz prve polovine XIX stoljeća.

2466. ISTO 6097.

U rukopisu, na početku, napisan naslov crvenim slovima:

هذا كتاب شرح بركوى نوشته اين حسن افندى عن بلد عظيم يورزور ساكن سراى حالا

L. 177, 21 x 16. Nash, jednostavan, vokaliziran, od različitih prepisivača. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst obrubljen jednom tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, različit, deblji i tanji, čvrst, djelomično dohvaćen vlagom; povez polukožni, s preklopom, oštećen.

Datum prepisa različit. Iz naslova se vidi da je prepis započeo neki Ḥasan-efendi iz Prozora, nastanjen u Sarajevu, vjerovatno u XVIII stoljeću, a drugi dio rukopisa prepisao Ḥasīb b. Ḥusayn 1217/1802.

Poklonio Odbor Islamske zajednice Žepa.

2467. ISTO 6693.

L. 108; 22 x 15,5. Nash sa nešto ta'līqa. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po rubovima ima bilježaka, koje se odnose na tekst. Papir tamnobijel, čvrst, oštećen, prosut; povez kožni, prost, oštećen i rastavljen od listova.

Prepisao Ibrāhīm b. 'Alī 1218/1803.

Rukopis donesen iz Odbora Islamske zajednice Puračić.

2468. ISTO 6889.

L. 135; 23 x 15. Nash-ta'līq. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Na rubovima nekih listova ima kratkih tumačenja. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst; povez kožni, s utisnutim ornamentima na sredini korica.

Prepis završen 15. rebiul-evvela 1219/1804.

Na posljednjem zaštitnom listu razne dove, jedna izreka i ime ḥāfiẓa Muṣṭafe Šatrića Travčanina, iz Banje Luke, napisano olovkom.

2469. ISTO 6753.

U rukopisu naslov: هذا كتاب بركوى شرح

L. 170; 21,5 x 15,5. Nash, jednostavan, pisan u razmaknutim redovima. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst obrubljen također crvenom linijom. Papir bijel, malo učadio, čvrst, deblji; povez polukožni.

Prepisao Muṣṭafā b. 'Omar, u Gazi Husrev-begovoj medresi u Sarajevu, godine 1220/1805.

(كتبه أضعف العباد وأحقر الطالب مصطفى بن عمر فى مدرسة غازى خسروى كائن فى

مدينة سراى بوسنه سنة ١٢٢٠)

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Vitez.

2470. ISTO 1993.

- ناقص فى اوله -

L. 154; 22 x 16. Poslije prvog lista djelo manjkavo. Nash, vokaliziran, pisan u proredu. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, čvrst; povez kartonski, oštećen i rastavljen od listova.

Prepis završen 1222/1807.

Na početku i na kraju djela vježbe u pisanju.

Uvakufio Bekir b. Omer, godine 1271/1854. (v. bilješku na kraju rukopisa).

2471. ISTO 5338.

L. 234; 19,5 x 13,5. Nash, vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Prve dvije stranice imaju na vrhu i na dnu crvene kružiće s po tri linije, nevješto nacrtane. Papir bijel, čvrst; povez polukožni s preklopom, otkinut, kao i prva korica, koja je zagubljena.

Prepis završen 1222/1807.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2472. Zbirka (مجموع), 3 4295.

L. 152; 19 x 14,5. Nash. Naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Rečenice rastavljene krupnijim crvenim tačkama. Papir bijel, glat; povez polukožni, rastavljen od listova.

1. L. 1-115. ISTO

Na dva mjesta u sredini djela nedostaje po nekoliko listova. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom.

2. L. 116-143a. ايها الولد ترجمه سى

Prijevod na turski jezik poučnog djela za mladež, koje je napisao Abū Ḥāmid Muḥammad b. Muḥammad al-Gazālī, u. 505/1111. (v. I, 115,6, str. 68 i 1976), a ovaj prijevod je od nama nepoznatog pisca. Istina, Karatay (t I, 1529), oslanjajući se na Ḥadži Ḫalifu (I, 216), kaže da je prevodilac Muṣṭafā b. ʿAlī, a Kairo t 32 navodi ʿAlī Ḫalīfu kao prevodioca.

Početak:

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين... اما بعد معلومك اوله كه علماء عظامدن ومشايخ كباردن

3. L. 143b-152. (علم حال بالتركية او عقائد حقنده رساله) ناقص فى آخره.

Mali katehizis islamske vjeronauke, na turskom jeziku, od nepoznatog pisca (v. II, 1545,2, str. 647-8).

U našem rukopisu naslov je: هذا رسالهٔ علم حال

Ovo djelo je na kraju nepotpuno.

Prepisao pod tačkom 1 Aḥmad b. Ismāʿīl-efendi 1233/1817, pod tačkom 2 1231/1815-6, a djelo pod tačkom 3 od istog je prepisivača.

Na posljednjem listu jedno pismo na turskom jeziku, a na posljednjoj unutarnjoj korici jedana šaljiva izreka.

2473. ISTO 1598.

L. 125 (sa originalnom folijacijom); 21 x 14. Nasḫ, jednostavan, s početka pisan debljim a kasnije tanjim perom. Na prva dva-tri lista po marginama ima bilježaka, vezanih za tekst u rukopisu. Osnovni tekst podvučen zelenom i crvenom linijom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, deblji; povez polukožni.

Prepis završen 1238/1822.

Na prvoj unutarnjoj korici nalazi se napomena na turskom jeziku o nekom dugu koji je vezan za ime Trtić (?) Munla Fejzulaha.

Uvakufio Munla Ahmad, sin hadži Osmanov, nastanjen u Iplidžik-mahali u tvrđavi Derun (Donja tvrđava). Ova mahala i tvrđava nalaze se na Vratniku u Sarajevu (v. bilješku na 1.listu).

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2474. ISTO 6526.

L. 98; 20 x 14. Nasḫ, pomiješan s nešto taʿlīqa. Pisano nevještom rukom. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom ili crnom linijom. Na prvoj stranici slab crtež, imitacija unvana. Tekst na prve dvije stranice obrubljen trima crvenima, a ostalim jednom crvenom linijom.

Prepis završen 1263/1847.

Na naslovnoj stranici dova za lakše pamćenje i učenje. Na posljednjoj unutarnjoj korici također jedna dova. Sve pisano kasnije, slabim rukopisom.

2475. ISTO 4991.

L. 120; 19 x 13. Nasḫ-taʿlīq. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Stranice obrubljene po jednom tankom, također crvenom linijom. Papir tamnobijel i žućkast; povez polukožni s preklopom.

Prepisao nepoznati prepisivač 1264/1847-8.

Na prvim zaštitnim listovima kur'anski ajeti, nijet za salāt al-ragāib i učenja na ovim rekatima.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku, kako je to zabilježeno u našoj inventarskoj knjizi.

2476. ISTO 6850.

L. 155; 19,5 x 14. Nasḫ, od različitih prepisivača. Tekst u starijem dijelu rukopisa vokaliziran i osnovni tekst podvučen crvenom linijom, a poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Noviji, veći dio, dio rukopisa, pisan jednoobrazno. Papir tamnobijel, glat, malo oštećen i dohvaćen vlagom; povez kožni, s preklopom.

Prepis završen 1225/1850.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Livno.

2477. ISTO 4992.

L. 120; 20 x 14. Nasḫ, pomiješan s nešto taʿlīqa. Poglavlja (u tekstu i na rubovima) i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom ili crnom linijom. Po rubovima ima malo ispravaka. Papir tamnobijel, malo dohvaćc vlagom; povez polukožni, oštećen.

Prepis završen 10. džumadel-evvela 1266/1850.

Na naslovnoj stranici ime ranijeg vlasnika knjige: ʿOsman-efendi, sin Ṣāliḥ-begov Dugalić. Na posljednjem b listu je kratak početak „Ebdžeda", brojčane vrijednosti slova.

Iz Elči Ibrāhīm-pašine (Fejzije) medrese u Travniku (v. pečate na više mjesta u rukopisu).

2478. ISTO 6754.

U rukopisu naslov: هذا كتاب بركوى شرح

L. 170; 20,5 x 14,5. Nash-ta'līq, pomiješani, pisani u razmaknutim redovima, vještom rukom prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst, deblj, dohvaćen valgom; povez polukožni, oštećen.

Prepis završen 1274/1857.

Na početku, iznad naslova, kao i na kraju, napisano ime ranijeg vlasnika ('Alī-efendi Juz bašić).

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Čapljina, a poklonio ga je Hasan Kapić.

2479. ISTO 4080.

- ناقص فى اوله -

L. 142 (s označenom originalnom folijacijom); 20,5 x 14. Djelo na početku manjkavo. Nash, vokaliziran, pisan debljim perom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Na marginama bilježaka većinom izvodi iz raznih fikhskih djela. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir žućkast, glat, tanji; povez kartonski, oštećen, listovi prosuti i odvojeni od njega.

Rukopis potiče, vjerovatno, iz prve polovine XIX stoljeća.

Na kraju su razne dove.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2480. ISTO 5061.

L. 110; 19 x 13. Nash. Naslov i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po dvjema tankim crvenim, a na ostalim po jednom linijom. Papir tamnobijel, djelomično oštećen; povez polukožni.

Prepisao Monlā Muṣṭafā b. Ḥasan Banjālūkalī (Banjalučanin), nastanjen u džematu Novoselija, bez oznake datuma, ali vjerovatno u prvoj polovini XIX stoljeća.

كتبه الفقير منلا مصطفى بن حسن بنالوقلى نوه سلى جماعتده ساكندر

Ovaj primjerak je prepisan iz neke druge kopije, koja je datirana 1173/1759. godine.

Na prvom listu bilješke iz fikha.

Poklonio Nadarević Bećir, imam u Ostrošcu kod Cazina (v. bilješku iznad naslova i na prvoj vanjskoj korici).

2481. نصيحة المسلمين 2075.

شرح رسالة البركوى

Komentar na turskom jeziku djelu Risale-i Bergivi ili Vaṣijjet-nāma. Osnovno djelo napisao Muḥammad b. Pīr 'Alī Bergivī, u. 981/1573 (v. I, 458 i ovdje 2374), a ovaj komentar napisao Muḥammad al-Bağbazārī, umro 1127/1715.

Ismā'īl-paša: Ḍayl II, 655.

Početak (nakon besmele):

الحمد لله الذى فضّل بنى آدم على سائر الحيوان وميّزهم بالعلم والعقل واللطف والاحسان.

وجعلهم من اهل السنة والجماعة واهل العرفان...

U uvodu pisac navodi svoje ime i naslov djela, pa kaže:

اما بعد فيقول الفقير المسكين محمد بن البكبازارى...وقتاكم محمد بركوى افندينك...رسالهٔ تركيه سنى بين الخواص والعوام متداوله كوروب مشكلاتنى حل ومسائلنك مأخذنى بيان ايدر شرحه محتاج بلدم ايسه قلة بضاعه ايله...بعد الاستخاره شرحنه شروع ايلدم كه مسلمينه نصحت اوله ونصيحة المسلمين تسميه ايلدم كه اسم مسمايه مطابق اوله

Sam komentar, poslije ponovljene besmele, počinje riječima koje su napisane crvenim mastilom, a onda ih tumači:

الحمد لله كتابنى بسمله وحمدله ايله يشلدى قرآن كريمه اقتدا و رساله سنى اتمام ايجون...

Tekst osnovnog djela pisan s početka crvenim mastilom.

Završetak djela:

تم شرح الرسالة بركوى ثم سميت بنصح المسلمين ثم فكر بخاص للتاريخ له مامن التنزيل
قرآن مبين كان تاريخا جواب ابراهيم الخليل للرحيم
بعد حين وانظروا اخوانى تفسيرها فلتكونوا آخرا فى الصالحين تمت

Komentar je dosta opširan i dovršen je 1126/1714, što je pisac zabilježio pri kraju djela:

(تم تصنيف هذا الشرح المسمى بنصيحة المسلمين بعون الله الملك الحق المبين تقريبا سنة ١١٢٦)

L. 294; 18 x 12,5. Nash jednostavan, vokaliziran. U pisanju ima grešaka. Osnovni tekst podvučen, a tekst na stranicama obrubljen crvenom linijom. Po rubovima nekih listova ima bilježaka u vezi s tekstom. Papir tamnobijel, tanji, glat. Povez kožni, s utisnutim pozlaćenim ornametnima na sredini korica, popravljen.

Prepisao Ḥusayn b. Muḥammad, u XVIII stoljeću.

(تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب فى يد حسين بن محمد غفر الله له ولوالديه واحسن اليها واليه سنه...)

Prepisivač nije naveo tačnu godinu prepisa.
Na unutarnjoj strani prve korice nalazi se bilješka iz područja arapskog jezika. Na naslovnoj strani također poučne bilješke. Na kraju dove i kraće bilješke iz fikha i akaida, te stihovi na turskom jeziku u pohvalu Bergivijeve risale.
Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2482. جوهرة بهيّة احمديه 6884.
في شرح الوصية المحمديه

Drugi komentar Bergivije Vaṣijetnami. Napisao Aḥmad b. Muḥammad Emīn Islambōlī Qāḍī-zāde, umro 1197/1782.
AM I, 179; Kairo t, 64; Rieu t, 7a.
Početak:

جميع حمد وثنا واجب الوجود وكامل الاحسان والجواد اولان الله تعالى يه مخصوصدر...وبعد بوعيد فقيروحقير قاضى زاده اسلامبولى احمد بن محمد امين رحمها الله تعالى

Djelo je štampano u Istanbulu i u Bulaku.
L. 368 (originalna folijacija); 17,5 x 12. Nasḫ. Naslov napisan crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom crticom. Papir bijel, čvrst, dohvaćen vlagom i učadio; povez kožni, s preklopom i utisnutim ornamentima, oštećen.
Prepis završen 1237/1821.
Na prvim zaštitnim listovima je sadržaj djela, a na naslovnoj stranici ime ranijeg vlasnika: Mula Hazir b. Kanber, selo Bihor (?), godina 1277/1860.
Na kraju bilješka, na turskom jeziku, iz fikha.

2483. زبدة الحقائق 2301.
(شرح وصيت بركوى)

Komentar na djelo Waṣiyetnāme ili Ilmihal. Osnovno djelo napisao Muḥammad b. Pīr ʿAlī al-Birgawī ili Bergili, umro 981/1573, a ovaj komentar na turskom jeziku napisao Muṣṭafā b. Muḥammad al-Ḥanafī Gūzelḥisārī Ḥulūṣī, u. 1215/1800.
Ismail-paša: Ḍayl I, 610; AM II, 454.
Početak:

الحمد لله رب العالمين يا الهى حمدا وشكرا لك انت وفقنا اهم المسائل...وبعد اى طالب صادق بلكل كه عالم محقق وفاضل مدقق شيخ تقى الدين البركوى محمد افندى وصيتنا مه سى...بر مختصر شرح اتمكى قصد ايدوب ده زبدة الحقائق ديو تسميه ايلدك

Završetak:

الحمد لله على الختام والصلوة والسلام على محمد خير الانام وعلى اله العظام واصحابه الكرام اللهم اغفر لمؤلفه اعنى محمد بن پير على وشارحه اعنى مصطفى بن محمد الحنفى...

L. 201; 21,5 x 15,5. U rukopisu je naslov
هذا كتاب زبدة الحقائق والشرح البركوى
Nasḫ s nešto taʿlīqa, pisan nešto slabijim rukopisom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po marginama ima malo i bilježaka. Papir bijel, glat, deblji; povez polukožni, malo oštećen, pa su listovi skoro rastavljeni od njega.
Prepisao Muḥammad b. Ibrāhīm 1200/1785.
Na kraju su dva stiha na arapskom i turskom jeziku o traženju i usavršavanju znanja.

2484. ISTO 668.
L. 141; 23,5 x 15. Nasḫ, pomiješan s taʿlīqom. Osnovni tekst pisan crvenim mastilom. U prepisu ima i grešaka. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po dvjema tankim crvenim linijama. Papir žućkast, deblji; povez polukožni.
Bilješke o prepisivaču i datumu prepisa nema, ali rukopis, vjerovatno, potječe iz druge polovine XVIII stoljeća.
Na početku je sadržaj djela, iznad kojeg je neko olovkom pogrešno napisao naslov djela انوار السالكين, koji je precrtan i do njega napisan pravi naslov. Iza sadržaja su tri neispisane stranice.

2485. ISTO 6745.
- ناقص فى آخره -

Djelo na kraju nepotpuno, a i u sredini manjka na jedanaest mjesta po nekoliko listova (ukupno manjka 40 listova), što se vidi prema staroj paginaciji.
L. 115; 21 x 14,5. Nasḫ, jednostavan, čitak. Poglavlja i istaknute riječi pisani crvenim mastilom. Po rubovima ima malo ispravaka. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, tanji, oštećen; bez poveza, pa su listovi prosuti.
Prepis je, vjerovatno, iz druge polovine XVIII stoljeća.
Poklonio Salim Bilkić iz sela Šturlića.

2486. ISTO **6744.**

L. 202; 21 x 15. Nasḫ, vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po rubovima, na nekim mjestima, ima malo ispravaka. Papir bijel, glat; povez polukožni, s preklopom, oštećen.

Nema bilježaka o prepisivaču i datumu prepisa, ali rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

Na posljednjem zaštitnom listu su bilješke, na turskom jeziku, o rođenju neke djece, godine 1255/1810. i 1229/1814.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Travnik, a bio je vlasništvo Elči Ibrāhīm-pašine (Fejzijje) medrese.

2487. ISTO 6743.

L. 253 (originalna folijacija); 20,5 x 14,5. Nasẖ, razgovjetan. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Prva stranica ukrašena neuspjelim unvanom, a tekst na prve dvije stranice obrubljen jednom debljom i tanjom zlatnom linijom. Papir bijelož učkast, tanak, glat; povez polukožni, s preklopom.

Prepisao ʿAbdullāh b. Aḥmad 1219/1804.

Na prva četiri lista nalazi se sadržaj djela. Posljednih pet listova neispisano, a na njima ima malo vježbanja u pisanju i nekoliko malih ličnih pečata, u kojima se mogu pročitati imena: Muhamed i Hasan.

Rukopis je otkupljen od nasljednika hafiza ʿĀṣim-efendije Sirće, bivšeg imama i muderisa Gazi Husrev-begove džamije i medrese u Sarajevu.

2488. ISTO 6746.

- ناقص في اوله -

Djelo na početku nepotpuno (nedostaje jedan list).

L. 262; 17,5 x 13. Nasẖ, s nešto taʿlīqa, pisan nevještom rukom. Po rubovima ima malo ispravaka i naslovi poglavlja. Papir tamnobijel, tanji, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen.

Prepis završen 1222/1807.

Do bilješke o prepisu je i godina 1275/1858, koja označava da je neko te godine pročitao ovo djelo.

Na kraju je jedan hadis, kratka konverzacija na turskom jeziku, s prevodom na naš jezik i vježbe u pisanju.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Vitez.

2489. ISTO 6496.

Na donjem prerezu listova napisan naslov: هذا كتاب زبدة الحقائق

L. 187 (originalna folijacija); 21,5 x 16. Nasẖ, s nešto taʿlīqa, razgovjetni, pisani uvježbanom rukom prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Papir bijel, glat, tanji; povez polukožni, s preklopom.

Prepisao Ṣāliḥ b. hadži Aḥmad, ḥāfiẓ Qalayğī-zāde (Kalajdžić), 18. zilkade 1228/1813.

(تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب عن يد اضعف العباد صالح بن حاجى احمد الحافظ
قلايجى زاده...سنة ١٢٢٨)

Prva dva zaštitna lista neispisana, a na sljedeća tri nalazi se sadržaj djela. Na prvom od njih, na rubu, olovkom napisano ime, vjerovatno ranijeg vlasnika: Ṣāliḥ b. ʿOmer b. Aḥmed b. Ṣāliḥ b. ʿAlī al-Bosnawī, poznat pod imenom Hadži ʿAlī ʿAbdul-kerīm, imam u Rožaju.

Rukopis je porijeklom iz Rožaja.

2490. ISTO 4165.

L. 202; 19,5 x 14. Nasẖ, s nešto taʿlīqa, pisan nevještom rukom prepisivača. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po marginama ima bilježaka, koje se odnose na dotični tekst u djelu. Papir bijel; povez polukožni, oštećen.

Prepis završen 1234/1818.

Na prvom a listu nalaze se dva distiha na arapskom jeziku o etici i sudbini. Za prvi se navodi da ga je rekao Šāfī, a za drugi Labbān. Na kraju su dove koje se uče poslije pet dnevnih namaza i podaci o nekom preostalom žitu u hambarima.

2491. Zbirka (مجموع), 2 3674.

L. 195; 19,5 x 14. Nasẖ, pisan nevještom rukom. U prepisu ima pogrešaka, a po marginama i bilježaka. Na početku i između prvog i drugog dijela ima po nekoliko neispisanih listova. Papir bijel, glat; povez kožni, popravljen i s utisnutim ornametnima na sredini korica.

1. 1-187. ISTO

Osnovni tekst pisan crvenim mastilom, dok su ajeti podvučeni crvenim, a hadisi crnim linijama.

Na kraju su dva datuma o prepisu djela. Prvi je iz 1217/1802., iz kojeg je, vjerovatno, prepisan ovaj primjerak, kojeg je prepisao Ṣāliḥ b. Muṣṭafā 1254/1838.

(قد وقع الفراغ من تسويد هذا الكتاب عن يد الفقير الحقير اليه عز شانه صالح بن
مصطفى...سنة اربع وخمسين ومائتين والف من الهجرة...)

Na prvom zaštitnom listu bilješka bivšeg vlasnika rukopisa Ṣāliḥa b. Muṣṭafe Šabića, te na osnovu rukopisa u ovoj bilješci zaključujemo da je on i prepisivač. Na kraju su stihovi prepisivača na arapskom jeziku u kojima on moli da ga se čitalac sjeti s dovom.

2. 193-195. وصية رسول الله عليه السلام لابنته فاطمة

Oporka Božijeg Poslanika kćeri Fatimi na turskom jeziku. Verzija ove

oporuke je nešto drugačija od prethodnih, spomenutih u I svesku (str. 365). Pismo kao i u prvom dijelu, a riječi يا فاطمه pisane crvenim mastilom.

Početak:

الحمد لله رب العالمين ولا عدوان الا على الظالمين...خبرده كلمشدر بركون رسول حضرت عليه السلام فاطمة قنغى عورتكم...

Prepisivač isti kao i prethodnom djelu.
Iz Karađoz-begove biblioteke.

2492. **حقيق الحقائق** **6559.**

فى شرح رسالهٔ علم حال للبركوى

U rukopisu naslov: **هذا كتاب شرح علم حال**

Komentar, na turskom jeziku, Bergivijevom Ilmihalu, od prethodnog pisca (Muṣṭafā b. Muḥammad Ḫulūṣī).

Ismā'īl-pāšā: Ḏayl I, 411; AM II, 454.

Početak osnovnog djela (prema štampanom primjerku):

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله واصحابه اجمعين اما بعد ايمان واسلام ايكيسى دخى بردر قلبله بيلوب واينانوب ودل ايله اقرار ايتمكدر

Početak komentara:

الحمد لله الجميل والصلاة على نبيه الجليل واله النبيل و بعد بلكل بو شيخ خلوصى الحاج مصطفى بن محمد عفى عنهما الاحد الصمد ايدر..علم حال كتابى بركوى كتابندن مخرج ومنتخب اولوب...

L. 73; 18 x 14. Nasḫ, pisan vrlo slabim rukopisom, pa je teško čitljiv. Neka poglavlja pisana crvenim mastilom, a na nekim mjestima osnovni tekst podvučen je crnom linijom. Papir tamnobijel, glat; povez polukožni.

Rukopis je iz XIX stoljeća.

Na kraju bilješka o islamskim šartima.

2493. **صدر صلاح** **6607.**

Početnica (ilmihal) vjerske obuke, na turskom jeziku, u kojoj se obrađuju osnovni principi islamskog vjerovanja i osnovne dužnosti islamske pobožnosti (islamski šartovi).

Naslov u rukopisu: **هذا كتاب صدر صلاح**

Napisao Derviš Muḥammad b. Muṣṭafā 985/1577.

Pisac je učenik i sljedbenik „čuvenog šejha", šejhul-islama, Muḥammada Čelebīja b. Muḥyiddīna Muḥammada Čelebīja Čuvīzādea (umro 995/1586). Rad je napisao „na molbu nekih kolega i prijatelja".

Prvi, kraći dio ove početnice (o vjerovanju), radio je po jednom malom arapskom priručniku (Muḫtaṣar al-'aqā'id), a drugi dio (o vjerskim dužnostima) po djelima: Ṣadr aš-Šarī'a, Muḫtasar al-Qudūrī, Durar i Gurar. Ovi izvori su označeni kraticama, uzetim iz njihova naziva.

Blochet t, AF 14, str. 6.

Početak:

سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر..اما بعد شويله معلوم اوله كه اخواندن طالب صلاح وراغب فلاح بعض لسنه لرك التماسيله...مسائل جليلهٔ جمع ادن درويش محمد بن مصطفى نام ايجون...

Završetak:

تمت الرسالة عن يد اضعف العباد احمد بن الحاج اينه سى غفر الله له ولوالديه ولمن نظر اليه ولجميع المؤمنين والمؤمنات فى اليوم الثامن والعشرين من ذى القعدة سنة سبع وسبعين ومائة والف

Prepisao Aḥmad b. al-Ḥāǧǧ Aynesī (ili Īnesī), 1177/1763.

L. 94; 21 x 15. Nasḫ, vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, čvrst; povez polukožni, malo oštećen.

Na prvoj unutarnjoj korici i naslovnoj stranici, kao i na zadnjoj unutarnjoj korici i posljednjem listu su vježbe u pisanju, pisane kasnije slabim rukopisom. Tu su i neka imena, vjerovatno ranijih vlasnika: Mula 'Abdullāh, imām-efendī, Mula Ibrāhīm i Mula Muṣṭafā.

Uvakufila supruga Aḥmeda Užičanina, iz sela Dumanjića, Rogatica. Ona je spasila ovu knjigu za vrijeme II svjetskog rata bježeći od najezde četnika, koji su spalili i njenu kuću i cijelo selo. Godina uvakufljenja je 1966.

2494. **ISTO** **3665.**

L. 44; 20 x 13. Nasḫ, čitak, pisan vještom rukom. Papir bijel, čvrst, tanak; povez kožni, s utisnutim ornamentima na sredini korica.

Za naslove poglavlja ostavljen je u redovima prazan prostor, ali ona nisu ispisana, izuzev na nekoliko rijetkih mjesta.

Prepisivač je nepoznat, a prepis potječe iz XVIII stoljeća.

Na unutarnjoj strani prve korice i na naslovnoj strani nalaze se imena ranijih vlasnika. Muṣṭafā-baša Mujan, 'Omer-baša Mujan i Ṣāliḥ b. Muṣṭafā Šamić (ili Šemić), te datum 1206/1791.

Na posljednjoj strani je molitva (talkin, koji se govori nad grobom tek sahranjene osobe), napisana kasnije slabim rukopisom.

2495. **سعادت نامه** **2852.**

- ناقص فى اوله -

Komentar na turskom jeziku Pend-i 'Aṭṭār-a, spjeva poučnog vjersko-

moralnog sadržaja kojeg je na perzijskom jeziku napisao Farīduddīn Muḥammad b. Ibrāhīm al-ʿAṭṭār, umro 627/1229. (v. I, 438,5, str. 271. i III, 2595,1). Komentar napisao Mevlanā Muṣṭafā b. Muḥammad Šemʿī, umro 1006/1597.

ḤḤ I, 255; Wiesbaden, M. Götz XIII 2, 632.

Početak:

شكر وسپاس بى قياس شول قادر قيومه له لطف وكرم بى نهايت دن معجز شمار ونبوت دثار رسوللرى كوند ردى.

Završetak:

بونصيحتلرى اول كمسه جوق اوقيه قد وقع الفراغ تستطير هذا الكتاب بعون الله الملك الوهاب...

L. 76; 19 x 13. Djelo na početku nepotpuno, a i u sredini mu je izgubljeno nekoliko listova. Taʿlīq. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst na nekim stranicama obrubljen crvenom tankom linijom. Po marginama ima bilježaka i objašnjenja nekih riječi u dotičnom tekstu. Papir bijel, glat, djelomično oštećen i dohvaćen vlagom; povez polukožni s preklopom, također oštećenim i skoro rastavljenim od listova.

Prepisao Sulaymān b. Sirrī (?) 1004/1595, dakle za piščeva života.

Na prvom zaštitnom listu je naslov djela, ime autora i jedan pečat s imenom Mustafa i dva distiha na perzijskom jeziku. Na drugom zaštitnom listu je ovalni pečat Muhamed-age Aganagića, trgovca iz Sarajeva. Na margini prvog lista je bilješka da je neki sarajevski naib poklonio rukopis „Gajretu", a ispod bilješke mali pečat s imenom: Muhamed b. Mustafa i noviji pečat ove biblioteke.

2496. Zbirka(مجموع). 3 **911.**

L. 141; 20 x 14,5. Nasḫ-taʿlīq, slabiji. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po marginama ima ispravaka i objašnjenja. Papir bijel i plavkast, čvrst; povez kožni s preklopom, oštećen i skoro rastavljen od listova.

1. L. 1-82. ISTO

2. L. 83-89. الكواكب الدرية فى مدح خير البرية (قصيدة البردة)

(v. I, 435,2, str. 268. i 2090,5.)

3. L. 89-134. شرح قصيدة البردة

Komentar, na turskom jeziku, gore navedene kaside. Napisao aš-Šayḫ Saʿdullāh al-Ḥalwatī, čija nam je biografija nepoznata.

ḤḤ II, 1335; GAL, S I, 469/40.

Početak:

الحمد لله الذى جعل النظم لانتظام الكلام...وبعد بوعبد فقير وقليل البضاعة حضرت فخر العارفين...شيخ سعد الله الخلوق اسعد الله جدّه

Cijelu zbirku prepisao Reğeb b. ʿAlī, u tvrđavi Travnik, u utorak mjeseca zul-kadea, 1037/1628.

قد تم فى قلعهٔ تراونيك فى ماه ذى القعده فى يوم سه شنبه فى وقت الظهر كتب رجب بن العالى (؟)...سنة ١٠٣٧

Na prvom zaštitnom listu su dove koje se uče prve noći mjeseca muharrema i petnaeste noći redžepa te ime bivšeg vlasnika Omera b. Ahmeda, a na sljedećoj stanici istog lista su bilješke na arapskom i turskom jeziku iz tedžvida i o raskošnom oblačenju. Na prvom listu raspored učenja poglavlja iz Kur'ana i neka pravila iz tedžvida na turskom jeziku. Na margini drugog lista raspored jela za jedan objed.

L. 134b-141. ispisani su raznim definicijama prenesenim iz različitih djela, pravilima iz arapske sintakse, mudrim izrekama, pričama, o objavi Kur'ana, nekim podacima o trgovini, hadisima, dovama i dr., većinom na arapskom jeziku.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku.

2497. ISTO **5335.**

L. 67; 20 x 14,5. Nasḫ-taʿlīq. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Na marginama ima malo ispravaka i tumačenja pojedinih riječi. Papir bijel, glat; bez poveza, korice otkinute i zagubljene.

Prepisao Hasan b. Muhammad 1051/1641.

Na 1a. listu naslov djela i ime pisca, a na kraju dva-tri stiha na arapskom jeziku, kao molba Allahu za oprost grijeha piscu, prepisivaču i vlasniku knjige. Na margini 6. lista ovalni pečat sa imenom Ǧalāluddīn ʿAlī.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2498. ISTO **2390.**

L. 74; 20 x 12,5. Taʿlīq, pisan uvježbanom rukom prepisivača. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Na početku izrađen lijep unvan. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po jednom debljom zlatnom, a ostale crvenom linijom. Po marginama ima malo komentara. Papir bijel, čvrst, glat; povez kožni.

Prepisao Muḥammad al-Istānbōlī-Makiyanīzāde 5. zul-kadea 1089/1678.

Na prvom listu neko pogrešno napisao naslov Mufid. Tu su još stihovi

na turskom i perzijskom jeziku, jedan zapis, ime bivšeg vlasnika knjige, navedenog prepisivača, ime drugog vlasnika, čije ime je brisano i nečitljivo, te pečati prepisivača.

2499. Zbirka (مجموع), 3 2613.

L. 206; 20 x 14. Nasḫ-ta'līq. Naslovi i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst u prvom djelu podvučen crvenom linijom. Tekst (1. i 2. djelo) obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Rečenice rastavljene crvenim krupnijim tačkama. Papir bijel, glat, djelomično dohvaćen vlagom; povez polukožni, s preklopom, malo oštećen.

1. L. 1-66. ISTO

Na početku napisan crvenim mastilom naslov djela i ime autora. Prve dvije stranice obrubljene po dvjema tankim crvenim linijama. Po marginama ima malo tumačenja teksta.

2. L. 66b-151a. كلستان

Djelo na perzijskom jeziku moralno-didaktičkog sadržaja, protkano pričama, anegdotama i sentacama. Napisao Šayḫ Abū 'Abdullāh Mušrifuddīn b. Muṣlihuddīn Sa'dī aš-Šīrāzī, umro 691/1292.

ḤḤ II, 1504; Bratislava, 586; Wiesebaden XIV 2, 69.

Početak:
منت خدا يرا عزّ وجلّ كه طاعتش موجب قربتست

3. L. 152b-206. بهارستان

Djelo, također na perzijskom jeziku, moralno-poučnog karaktera. Sastoji se od osam poglavlja, a pisano je u prozi i stihu u vidu hikaja (priča). Djelo je napisano po uzoru na Sadijin Gulistan. Napisao Nūruddīn 'Abdurraḥmān b. Aḥmad al-Ğāmī, umro 898/1492.

ḤḤ I, 256; Karatay p, 751.

Početak: جو مرغ امر ذی نالی زآغاز نه از نیروی حد آید بیرواز

Prepis pod tačkom 2 završen je 7. safera 1092/1681., pod t.3 1021/1612., a pod t. 1 nema datuma, ali izgleda da je nešto mlađi od ovih prepisa.

Na 68. listu su dva stiha na turskom i perzijskom jeziku. Na 151. listu jedna fetva na turskom jeziku o tome da se uvakufljeni novac za džamiju ne može trošiti u druge svrhe, te bilješka također na turskom jeziku iz koje se razumije da je 20. ševala 1240/1825. godine neki potok nadošao i srušio tvrđavu Hendek. Sljedeći list oštećen, ali i na njemu ima bilješka iz arapske gramatike.

Na 152a. listu su bilješke iz tefsira, jezika, jedan zapis i jedna dova. Uvakufio Salem-efendija Muftić, 1938.

2500. ISTO 5103.

- قطعة -

Fragment, zadnji dio djela. L. 24; 21,5 x 14. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst pisan krupnijim slovima i podvučen crvenom linijom. Po marginama ima ispravaka i tumačenja. Papir bijel; bez poveza.

Prepisao Ibrāhīm b. Ḥasan b. 'Abdullāh početkom rebiul-ahira 1140/1727.

Uvakufio mufija 'Abdullaṭīf Đulbija (Nova Varoš 1869 - Ulicinj 1939) (v. pečat na više mjesta u rukopisu).

2501. ISTO 2510.

L. 74; 20 x 14,5. Ta'līq, pisan vještom rukom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po marginama ima bilježaka, od različitih prepisivača. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, deblji, dohvaćen vlagom; povez polukožni s preklopom.

Prepis završen 1200/1785.g.

Na prvoj unutarnjoj korici neka imena i poučne izreke na arapskom jeziku s greškama u prepisu. Na prvom listu nalazi se jedna brisana bilješka na arapskom jeziku, iz koje se može razumjeti da je rukopis kupio Tabaković Mustafa u Sarajevu posredstvom Mula Hasana Mulaomerovića za 12 rijala i 20 para, godine 1209/1795. Na posljednjim zaštitnim listovima: stih na arapskom jeziku u vidu zapisa, jedan pečat sa imenom Muhamed, dva stiha na turskom jeziku, vježbe u pisanju, neka imena, jedna kraća prigodna dova i stih na turskom jeziku.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzije) medrese u Travniku.

2502. ISTO 1455.

L. 55; 21 x 15. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po marginama ima nešto malo bilježaka. Papir bijel, oštećen i dohvaćen vlagom; povez kartonski, također oštećen i rastavljen od listova.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom listu stihovi na turskom jeziku, koji su skoro nečitljivi, a ispod njih zabilježena godina 1213/1798.

2503. ISTO 1597.

L. 20,5 x 12. Nasḫ-ta'līq, pisan uvježbanom rukom prepisivača. Poglavl-

ja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po marginama, naročito pri kraju djela, ima komentara. Papir bijel; povez polukožni s preklopom, djelomično oštećen. Rukopis se čuva u futroli.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom a listu naslov djela, cijena knjige, stari inventarski brojevi, jedna dova, jedna beznačajna bilješka na turskom jeziku, nečitljivi pečat bivšeg vlasnika i noviji pečat ove biblioteke.

Na kraju su stihovi, njihovo tumačenje i tumačenje o načinu vršenja iskata, sve na turskom jeziku.

Uvakufio hadži Ibrahim b. Selam Spužlija, nastanjen u Travniku, za Ajni-begov mekteb (v. bilješku na margini 2. lista).

2504. ISTO 1812.

L. 111; 20 x 14,5. Nasḫ, jednostavan. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Rečenice rastavljene crvenim krupnim tačkama. Papir bijel, čvrst; povez kožni s preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica i na preklopu.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu vježbe u pisanju i ime bivšeg vlasnika Murata b. Muhammada iz selae Radovolja, nahija Visoko. Ista bilješka i na sljedećem listu. Tu je još ime drugog vlasnika Muhammada b. Sulaymana, porijeklom iz Erzeruma, koji je nastanjen u Fojnici kao muderis, te bilješka da je knjiga data u naruč Mula Muhamedu Salihagiću, godina 1273/1856. Na posljednjem listu jedan zapis i vježbe u pisanju.

Uvakufio Memiš-aga Kasumagić.

2505. Zbirka (مجموع), 2 2768.

L. 83; 20 x 11. Ta'līq, od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po marginama ima malo komentara. Tekst prvog djela obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni.

1. L. 1-74a. ISTO

2. L. 75b-79a. رسالة فى علم الحقائق وحكمة الدقائق لابن كمال باشا

Kratka risala iz područja dogmatike (akaida). Napisao Aḥmad b. Sulaymān Ibn Kamāl-pāšā, umro 940/1533.

Ahlwardt IV, 5140

Početak:

الحمد لله الذى جعل الموجودات على وجوده دليلا واضحا للسايرين الى جنابه (؟)...وبعد فهذه الرسالة الشريفة فى علوم الحقائق وحكمة الدقائق لولدى فى طريقه

Nema podataka o prepisivačima niti o datumu prepisa, ali smatramo da rukopis pod t. 1 potječe iz prve polovine XVIII, a pod t. 2 iz druge polovine XIX stoljeća.

Na kraju 2. djela je jedan hadis i jedna dova.

Na prvom zaštitnom a listu su imena bivših vlasnika: Alija i Dāwūd 'Ārif, te bilješka iz koje se razumije da je majka Muhamed-Šerifa Muidovića kćerka muftije Omer-efendije Švrake i da je Omer-efendijina supruga bila princeza. Na istom b listu su stihovi na arapskom i perzijskom jeziku. Na prvom a listu je naslov djela, noviji pečat ove biblioteke, bilješka vakifa i stihovi na perzijskom jeziku.

Na 79b. listu su stihovi na arapskom jeziku, preneseni iz djela Kīmyā' as-Sa'dāt od Gazalije. Na listovima 80-81 je poučna anegdota na turskom jeziku o Lokmanu, koja se završava s nekoliko stihova. Na 82b. listu tri bilješke (dvije na turskom, a treća na perzijskom jeziku) o vrijednosti noćnih namaza. Na 83a. listu jedan recept na turskom jeziku, a na istom b listu su stihovi na turskom jeziku.

Uvakufio dr (Munib) Muidović.

2506. Zbirka (مجموع), 2 5597.

L. 101; 20,5 x 14,5. Nasḫ. Navodi iz Kur'ana, poglavlja i istknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst u prvom djela podvučen crvenom linijom. Po marginama ima ispravaka i dopuna. Papir bijel i žućkast; povez polukožni, oštećen.

1. L. 1-97. ISTO

2. L. 98-101. اربعون حديثا مع الترجمة بالتركية - ناقص فى آخره.

Djelo je na kraju nepotpuno. Zbirka četrdeset hadisa s prevodom na turski jezik, od nepoznatog pisca. Hadisi su u početku pisani crvenim mastilom, a kasnije podvučeni crvenom linijom.

Početak:

الحمد لله وحده والصلوة من لا نبي بعده على بن ابى طالب...(الحديث الاول) السلام قبل الكلام

Oba djela prepisao isti, nepoznati prepisivač, vjerovatno u XVIII stoljeću.

Na prvoj unutarnjoj korici i prvom zaštitnom listu, koji je oštećen, vježbe u pisanju i nekoliko malih nečitljivih pečata.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2507. ISTO 6476.

Djelo na kraju nepotpuno. L. 81; 19,5 x 13,5. Ta'līq. Naslov, poglavlja i

istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom i vokaliziran. Papir bijel, glat, oštećen, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvoj unutarnjoj korici vježbe u pisanju, a na prvom a listu su stihovi na turskom jeziku o naslovu djela i piscu knjige te ime bivšeg vlasnika: Yusuf b. Adem-beg, cijena knjige i najnoviji pečat ove biblioteke. Na prvom b listu je bilješka na turskom jeziku, prenesena iz drugog komentara al-Mufid.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Trebinje.

2508. ترجمة پند عطار 586.

Spjev poučnog vjersko-moralnog sadržaja, kojeg je napisao na perzijskom jeziku Ferīduddīn Muḥammad b. Ibrāhīm al-ʿAṭṭār, u. 627/1229. (v. I, 271), a ovaj prevod na turskom jeziku, također u stihu, od nama nepoznatog je prevodioca.

F.E. Karatay t, 2161

Početak:

حدسز حمد اول پاكه اولان خدايه آنجلين خداكه برآوج خاكه ايمان و يروب

L. 30; 29 x 19. Taʿlīq, slabo čitljiv. Tekst obrubljen po jednom crvenom linijom, a svaka stranica podijeljena na četiri dijela i ti dijelovi obrubljeni su po dvjema crvenim linijama, osim prve dvije stranice koje imaju zlatne debele linije. Papir žućkast, glat; povez kartonski, noviji.

Prepisao ʿOṯmān b. Aḥmad al-Visōqī (iz Visokog) u medresi Ḫusreviji, 1083/1672.

سوّده الحقير كثير التقصير عثمان بن احمد الوسوقى الساكن فى المدرسة الخسروية حفظه الله تعالى...سنة ١٠٨٣.

Na posljednjem listu stih na perzijskom jeziku u kome prepisivač moli da mu se ne zamjeri na eventualnim greškama, jer su ga, kako kaže, ometale poteškoće vremena. Na margini istog lista napisano je ime, vjerovatno ranijeg vlasnika, Mustafa...Talić, 28.2.1942.

2509. المفيد (شرح پند عطار) 3786.

Komentar na turskom jeziku djelu Pend-i ʿAṭṭār. Napisao ʿAbdurraḥmān ʿAbdī-pāšā, u. 1103/1691. Ovaj pisac živio je, dakle, u vrijeme sultana Meḥmeda IV (1648/1687). Svoja djela pisao je između 1058-1093/1648-1682. godine, a ovo djelo napisao je po nagovoru Ahmed-age, nadzornika harema u carskom dvorcu, koji je bio rodom iz Mostara, i posvetio ga navedenom sultanu.

AM I, 550; Wiesebaden XIII 3, 308.

Početak:

التحية تعظيم آرا و ادعية ترجى نما اول خداى بى همتا و خالق كل اشيايه لايق سزدركه

L. 149; 28,5 x 20. Nasẖ, pisan u razmaknutim redovima vrlo vještom rukom. Osnovni tekst pisan crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene crvenom linijom. Po rubovima ima malo i objašnjenja pisanih sitnijim slovima od istog prepisivača. Prva stranica ukrašena unvanom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po dvjema zlatnim debljim i jednom crvenom linijom, a na ostalim stranicama po dvjema tankim crvenim linijama. Papir bijel, glat; povez kožni s preklopom, presvučen u zeleno platno.

Prepisao neki Ismāʿīl, jedan od aga carskog harema, za gore navedenog Aḥmed-agu 1064/1653.

Na prvom zaštitnom listu bilješka na turskom jeziku iz koje se razumije da je knjigu uzeo u naruč Bešir-efendija od Hasana, sina Muhamedova. Na kraju 147. lista bilješka na arapskom jeziku u kojoj se kaže da je Ahmed b. Husayn al-Mostari izvršio korekturu ovog djela 7. zul-hidždžeta 1159/1746. Na 148. listu stihovi na turskom jeziku u pohvalu djela.

Uvakufio navedeni Aḥmed-aga b. ʿAlī, nadzornik harema u carskom dvoru, za svoju medresu u gradu Mostaru 1064/1653. godine (v. bilješku i pečat na početku i na kraju djela).

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2510. ISTO 4848.

L. 97; 19,5 x 14,5. Taʿlīq. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst obrubljen po jednom tankom, također crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni s preklopom.

Prepis završen 3. ramazana 1207/1793.

2511. ISTO 1255.

L. 100; 19,5 x 11,5. Nasẖ-taʿlīq, pisan sitnijim slovima. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Po marginama ima malo ispravaka. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po trima debljim zlatnim linijama, a na početku prve stranice izrađen jedan mali unvan. Ostale stranice obrubljene po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni s preklopom.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom a zaštitnom listu nalazi se jedna definicija, prenesena iz djela Šarḥ taʿarīfāt, jedan stih na perzijskom jeziku, definicija o sevabu i grijehu, jedan hadis i dva mala pečata s imenom: Ibrāhīm Monnla ʿAlī. Na istom b listu stih na arapskom jeziku o načinu ležanja za vrijeme spavanja, poučna izreka, fetva o sunnetima, prenesena iz djela Ḫulāṣa al-fatāvā, definicija i razlika između rūha i revāna i dvije dove koje je učio Poslanik prije i poslije

spavanja. Na kraju djela stih na perzijskom jeziku o tome kako se postaje učenjak. Na posljednjoj unutarnjoj korici ime bivšeg vlasnika knjige: Muḥammad Bākī b. hadži Muhammad-aga Džinozade, te jedan stih na turskom jeziku.

Uvakufio Abdulbaki-efendi Džino-zade.

2512. ISTO 4127.

L. 99; 22 x 16. Originalna folijacija. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, čvrst; povez polukožni s preklopom.

Prepisao nepoznati prepisivač, vjerovatno u drugoj polovini XVIII stoljeća.

Na marigini posljednjeg lista dva mala pečata, vjerovatno ranijih vlasnika, u kojima se može pročitati ime Osman i godine: 1187/1773. i 1207/1792.

2513. ISTO 5652.

(قطعة)

Fragment, nekoliko početnih listova. L. 10; 22,5 x 15,5. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Osnovni tekst podvučen crvenom linijom. Papir bijel, čvrst, malo dohvaćen vlagom; bez poveza.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVII stoljeća.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2514. ISTO 3698.

L. 127; 18,5 x 13,5. Ta'līq, jednostavan. Osnovni tekst pisan crvenim mastilom, a s početka podvučen crvenom linijom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po trima tankim crvenim linijama, a na početku djela jedan crtež u obliku unvana, u kojem je napisan naslov djela: هذا كتاب مفيد Po rubovima ima malo objašnjenja dotičnog tekst. Papir bijel; povez polukožni s preklopom.

Prepisao 'Abdullāh b. Ḫalīl Istolčevī (iz Stoca) 1259/1843.

(قد وقع الفراغ عن كتابة هذه النسخة الشريفة على يد عبد الضعيف عبد الله بن خليل استولجه لى... لسنة تسعة وخمسين ومائتين والف.)

Izgleda da je ovaj primjerak prepisan iz gore navedenog rukopisa (2509).

Na prvom zaštitnom listu bilješka na turskom jeziku, iz koej se razumije da je Ḥasan b. Muḥammad uzeo knjigu u naruč od Šēmī-zāde (Šemić) Ṣāliḥ-efendije. Na prvom listu ime bivšeg vlasnika knjige: 'Abdullāh b. Ḫalīl Kohnić, godina 1259/1843. To je gore navedeni naš prepisivač. Ispod gornje bilješke je ime drugog vlasnika knjige: Ṣāliḥ Šēmī-zāde (Šemić).

2515. شرح بند عطار 391.

Komentar spjevu poučnog vjersko-moralnog sadržaja, koje je na perzijskom jeziku napisao Farīduddīn Muḥammad b. Ibrāhīm al-'Aṭṭār, umro 627/1229. (v. I, 271), a ovaj komentar na turskom jeziku napisao je Isma'īl Ḥaqqī al-Brusawī, umro 1137/1724.

Ismail-paša, AM I, 219; F.E. Karatay t, 2163.

Početak: حد بي حدآن خداى ياك را بي لطف آدات نفيد ركه حامده داخل اولور...

L. 236; 27,5 x 17. Nasḫ, sitniji, pisan rukom vještog prepisivača. Osnovni tekst i neke istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po rubovima ima ponešto i objašnjenja u tekstu. Prva stranica ukrašena lijepim unvanom, u kome je ispisan naslov djela. Tekst obrubljen po jednom debelom zlatnom i trima crnim linijama. Papir bijel, tanji; povez kožni, oštećen, s utisnutim ornamentima na sredini korica i preklopu sa zlatnom podlogom.

Prepisao Ḥusayn b. Ḥasan u saferu 1174/1760.

Na prvoj unutarnjoj korici nalazi se bilješka da je ova knjiga uzeta na čitanje od Ḥadži Suleymān-efendī-zāde Monnlā Muḥameda. Na drugom neispisanom listu stih Šejha Sa'dija, da knjigu ne treba davati u ruke onome ko je ne zna cijeniti i čuvati, te noviji pečat biblioteke. Na prvom a listu stih na perzijskom jeziku o odgoju duše i čistoći srca. Na posljednja tri lista bilješke iz perzijske gramatike s tumačenjem na turskom jeziku (amṯila).

Rukopis je pripadao Gazi Husrev-begovoj medresi.

2516. قرق سؤال 1076.

Zbirka, na turskom jeziku, od četrdeset pitanja koje su postavili Jevreji Muhamed (a.s.), da bi se uvjerili da li je on, uistinu, posljednji Božiji poslanik. Napisao Mavlana Muhammad (ili Mehmed) Furati ili Firaqi, živio u drugoj polovini XVI stoljeća.

Rieu t, 8b, 249b; Karatay t, 125; M. Götz XIII 4, 488.

Početak:
الحمد لله رب العالمين... اما بعد بو كتابك مؤلفى فراقي (؟) طيب الله ثراه وجعل الجنة مثواه...

L. 80; 20 x 14,5. Nasḫ, jednostavan. Pitanja pisana crvenim mastilom, a neke istaknute riječi podvučene crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni s preklopom.

Na drugom b. zaštitnom listu poučni stihovi na perzijskom jeziku i jedna nečitljiva i nerazumljiva bilješka, na turskom jeziku, datirana sredinom redžepa 1124/1712. godine, pa smatramo da i prepis potječe iz toga perioda.

Na pretposljednjem zaštinom listu bilješka na turskom jeziku, navodno zasnovana na hadisu, iz koje se razumije šta će čovjeka pratiti u toku dana u kome se ne obrije. Navedeno je trideset dana - trideset situacija.

Uvakufio Mustafa-beg Dženetić (v. bilješku i pečat na 1a listu).

2517. ISTO 1966.

(ناقص فی آخره)

Djelo je na kraju nepotpuno. L. 54; 21 x 15,5. Divani pismo. Pitanja, citati iz Kur'ana, dove i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, djelomično oštećen; bez poveza, korice otkinute i zagubljene.

Na prvom a listu je završetak nekog djela na turskom jeziku, što je, vjerovatno, ranije bilo povezano uz ovo djelo, a prepisano je 2. džumadel-evvela 1135/1723, pa smatramo da je ovo djelo prepisano u tom periodu.

Rukopis je donesen iz Foče.

2518. ISTO 4251.

(ناقص فی اوله)

Djelo na početku nepotpuno. 126; 19,5 x 13,5. Nash, jednostavan, pisan u proredu. Pitanja pisana crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez kožni, oštećen, a mnogi listovi rastavljeni od poveza.

Prepisao Derviš 'Alī 1137/1724.

Na posljednjem listu dva zapisa, netačno prepisani, stihovi o prolaznosti života na ovom svijetu i jedna zagonetka - sve na turskom jeziku.

Na posljednjoj unutarnjoj korici tri distiha - tri zagonetke, također na turskom jeziku.

2519. ISTO 5853.

L. 100, 20 x 15,5. Nash, pisan u proredu. Pitanja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni, oštećen.

Prepisao Monnlā Ḥasan Yāziğī... 1166/1752.

Na prvom listu naslov djela, napisan olovkom, ime, vjerovatno, ranijeg vlasnika (ḥāfiẓ Maḥmūd Laṭīf), neki računi i noviji pečati ove biblioteke.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2520. ISTO 5200.

(ناقص فی اوله وآخره)

Djelo nepotpuno i na početku i na kraju.

L. 118; 15,5 x 10. Nash, pisan prilično nevještom rukom prepisivača. Pitanja pisana crvenim mastilom. Papir bijel, glat, djelomično oštećen, a listovi prosuti i rastavljeni od poveza, koji je kožni s preklopom i utisnutim ornamentima na srednj korica i na preklopu.

Prepisao nepoznati prepisivač, bez oznake datuma, ali smatramo da rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

Na margini četvrtog lista neko je, mnogo kasnije, napisao ime: Muhamed Čeliković, Čačak-medresa u Brčkom, selo Sladuna, pa je rukopis, vjerovatno, otuda i prispio u ovu biblioteku.

2521. ISTO 1043.

L. 75; 22 x 16. Ta'līq i nash, od različitih prepisivača i u različito vrijeme. Izgleda da je posljednji prepisivač došao do fargmenta ovog djela, pa ga je dopisao, kompletirao i dao da se uveže kao cjelina. Stariji dio rukopisa vokaliziran. Pitanja pisana crvenim mastilom, a istaknute riječi podvučene crvenom linijom. Papir bijel i žućkast, čvrst, dohvaćen vlagom (stariji dio); povez polukožni.

Rukopis potječe iz XVIII i XIX stoljeća.

Na početku i na kraju, kao i na marginama više listova, stariji i noviji pečati ove biblioteke.

Uvakufio Svrzo Ismet-efendi, sin Vejsil-efendije iz Sarajeva (v. bilješku na početku djela).

2522. ISTO 2847.

L. 90; 19,5 x 14,5. Nash, pisan slabijim rukopisom. Pitanja pisana crvenim mastilom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir žućkast, glat; povez polukožni.

Prepis završen 1224/1809.

Na prvom zaštitnom listu ispisan arapski alfabet, a ispod toga neki neuspjeli crteži.

2523. Zbirka(مجموع), 2 6120.

L. 68; 21 x 15. Nash, jednostavan, pisan tanjim perom. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Na početku prve stranice neuspjeli crveni crtež, sličan unvanu. Sličan crtež je i na kraju prvog djela u ovoj zbirci. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel; povez polukožni.

1. L. 1-51. ISTO

Po marginama ima nešto malo komentara.

2. L. 52-67. (تفسیر سورة یوسف بالترکیة)

- ناقص فی اوله -

Komentar na turskom jeziku sure Jusuf, od nepoznatog pisca. Rad je na početku nepotpun. Ajeti pisani crvenim masitlom.

Oba djela prepisana 1256/1840.

Na 68. listu nepotpuna pjesma na našem jeziku - arapskim pismom - od

pjesnika Ilhamije, koja se nešto razlikuje od one koju su objavili S. Kemura i V. Ćorović na 50. stranici. Kod nas je početak ovako:

Bogom radi što radiš,
Ako hoćeš da nađeš,
Kur'an-Ahmed svemu jest...

Na 69. listu je jedno privatno pismo nekog Salih-bega.

2524. دقائق الاخبار بالتركية 4248.

Prevod na tursko jezik djela „Daqā'iq al-aḫbār" (v. I, 276 i ovdje br. 2127,1). Preveo ʿAbdurraḥīm b. Aḥmad al-Qāḍī, živio u XVI ili XVII stoljeću.

ḤḪ I, 757; Karatay t I, 387; Wiesbaden, M. Götz XIII 4, 23.

Početak:

الحمد لله رب العالمين و العافية للمتقين و لا عدوان الا على الظالمين اما خبرده شويله كلمشدركه الله تعالى بر آغاج يارتدي اول آغاجك دورت بوداغى واردى

L. 59 (originalna folijacija); 20,5 x 14,5. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke podvučene crvneom linijom. Prvi list kasnije dopisan. Papir bijel, glat; povez kartonski.

Prepisao Ḥasan b. Ṣāliḥ, iz sela Zagrad, u stolačkom kadiluku, vjerovatno u XVIII stoljeću.

Na kraju označena poglavja, ime i pečat ranijeg vlasnika (Ḥasan b. ʿAlī), početak nekog djela i vježbe u pisanju.

Na posljednjoj unutarnjoj korici bilješka na turskom jeziku iz koje se razumije da je u Stocu, pod zidinama, umrla od kuge Saima Prndelj (?), žena Alije, 11. rebiul-ahira 1177/1763.

2525. ISTO 6116.

- ناقص فى آخره -

Djelo na kraju nepotpuno.

L. 61; 21 x 14. Nasḫ. Po rubovima naslovi poglavlja, dopune i ispravci. Citati iz Kur'ana i istaknute riječi podvučene crnom crticom. Papir tamnobijel, deblji, dohvaćen vlagom; povez kartonski, noviji.

Prepis, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

2526. ISTO 907.

L. 62; 22 x 13. Nasḫ, pisan nevještom rukom. Poglavlja, citati iz Kur'ana i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst, dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen.

Prepisao Muṣṭafā b. ʿOmar, iz sela Piljužići, godine 1214/1799.

2527. ISTO 3101.

L. 50; 18 x 12. Nasḫ, nešto slabiji. Papir bijel, glat; povez polukožni.

Prepisao Ṣāliḥ-efendī Žepčevī, bez oznake datuma, ali, vjerovatno, koncem XVIII ili početkom XIX stoljeća.

2528. ISTO 2624.

L. 38; 17 x 13. Nasḫ, vokaliziran. Riječi „bāb" pisane crvenim mastilom. Neke riječi podvučene crvenom crticom. Papir različite boje, glat, čvrst, malo dohvaćen vlagom; povez polukožni.

Prepis iz druge polovine XVIII ili prve XIX stoljeća.

Na prvom a listu dova koja se uči poslije proučenog ezana i jedan kur'anski ajet. Na zadnjem listu bilješka, kasnije pisana, iz koje se razumije da je neki Dobojlija Dāvūd-efendi otputovao negdje radi sticanja znanja; godina 1266/1849.

2529. Zbirka(مجموع), 10 2542.

L. 226; 20 x 14. Taʿlīq i nasḫ, od različitih prepisivača. Neki naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel i tamnobijel, različite debljine i starosti; povez kožni, s preklopom.

1. L. 1-23. دقائق الاخبار ترجمه سى

U rukopisu je naslov: هذا كتاب دقائق الاخبار في احاديث عليه السلام

Prevod na turski jezik djela o raznim pitanjima s područja islamskog vjerovanja (v. I, 448,4, str. 276-7), od nepoznatog prevodioca. Naš rukopis nije identičan s onim koji spominju Karatay (t I, 387) i M. Götz (XIII 4, 23).

Početak:

طوته اولوم اكازابون اولوب ساكن اوله تعالى يه ايدر..

Prepis završen 1162/1750.

Na listovima 23b-25. odgovori na neka fikhska pitanja.

2. L. 25-32. كتاب تقرير شيطان

Priča na turskom jeziku o razgovoru između satane i Božijeg poslanika Muhameda, od nama nepoznatog prevodioca.

Ovo djelo slično je onom obrađenom u prvom svesku (v. I, 390,7, str. 374), ali je početak nešto drugačiji. „Šeytannama" (v. br. 2626); čini nam se da je to prevod na naš jezik ovog djela.

Početak: معاذ بن جبل حضرتلري ابن عباس حضرتلرندن روايت ايدر..

Datum prepisa isti kao i pod tačkom 1.

3. L. 33b-42a. بودين شهرنده مدرسه طلبه سندن
منلا سعيد بعد افعال ابدست و نماز
حقنده حكمت تشريعه دائر وبردوكى اجوبه

Odgovor nekog Monnlā Sa' īda na pitanja učenika o nekim abdeskim i namaskim radnjama i smisao njihovih propisa. Rad preveden na turski jezik 994/1585, za vrijeem sultana Murata (1574-1595). Naslov prema rukopisu.

Početak:

الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على من نزل بشأنه ... بوندن صكره معلوم اولسون بوترجه باعث اولدوكم طقوز يوز طقسان دورت تاريخنده سلطان مراد عصرنده بودين شهرنده مدرسه كوشسنده طلبهٔ علومده منلا سعيد نام...

Prepis završen 1173/1759.

Na listovima 43-47a su bilješke iz fikha, razne dove, sa tumačenjima i uputama kojom prigodom ih treba učiti - sve na turskom jeziku.

4. L. 47b-50. شرح ودعاء مفتاح الجنة

Komentar, na turskom jeziku, dovi „Miftāḥ al-ğanna", od nepoznatog pisca.

Početak dove:

و الهكم اله واحد لااله الا هوالرحمن الرحيم اللهم ادخل الجنة لا اله الا الله محمد رسول الله و قدرة الله...

Početak komentara:

خبرده كلمشدركه بركون حضرت پيغمبر محمد مصطفا صلعم اوتوردى صحابلر دورت يانده اوتوررلردى...

Prepis, izgleda, završen u XVIII stoljeću.

Na listovima 50b-51 su stihovi na turskom jeziku. Na 52. listu je bilješka, također na turskom jeziku, o nekim razlikama između mušakrca i žene, a na 53-54 bilješke iz fikha.

5. L. 54b-73. حكاية الرجال و النساء

Iz teksta se razumije da je ovo razgovor (priča), na turskom jeziku, između poslanika Muhamed a.s. i njegove kćeri Fatime o sramotnim mjestima na čovječijem tijelu, koje treba pokrivati. Naslov je prema početku priče.

Početak:

حكاية الرجال و النساء عن على بن ابي طالب رضي الله عنها على ايتدى بركون بر عوره فاتنه كلدى ايتدي...

Prepisao pod tačkom 4 i 5, kao i navedene bilješke, neki Monnlā Yūsuf, mujezin, bez oznake datuma, ali, vjerovatno, u XVIII stoljeću. Prepisivač je imao slab rukopis, a ima dosta grešaka i u prepisu.

Na 75. listu je bilješka na turskom jeziku o prvim dužnostima roditelja prema novorođenčetu.

6. L. 78b-135. روضة الاسلام
- ناقص فى آخره -

Djelo na kraju nepotpuno. Komentar na turskom jeziku djelu „Šir' at al-islām" (v. br. 2008). Napisao neki ' Ābidī, koji je živio i radio za vrijeme sultana Meḥmeda II (1451-81) i Bāyezida II (1481-1512).

M. Götz XIII 4, 165.

Početak: بسم الله والحمد لله والصلوة (والسلام) على رسول الله
جربسم الله اولدي ابتداسي بنه حمديله اولسون انتهاسي

Prve tri stranice kasnije dopisane, a ostali listovi su, gledajući po papiru i rukopisu, dosta stari; vjerovatno je prepis nastao u drugoj polovini XVI stoljeća.

Na listovima 136-139a. razne bilješke na arapskom i turskom jeziku (dove, hadisi, bilješke iz tefsira, ahlaka, fikha i dr.).

7. L. 139-152. شروط الصلاة (وهي ستة)

Kratka risala o namazu, s interlinearnim prevodom na turski jezik, od nepoznatog pisca (v. II, 920,2, str. 128-9).

Prepis zavrešn 1148/1735.

Na listovima 153-160: hadisi, hutbe i bilješke iz fikha.

8. L. 162b-183a. مناجات موسى عليه السلام بالتركية

Munāğāt (razgovor s Bogom i molitva) Musaa a.s., na turskom jeziku (v. I, 787,8, str. 544-5).

Prvih pet listova vokalizirano i kasnije dopisano, a ostali listovi stari i pisani istom rukom kao i djelo pod tačkom 6.

Listovi 183-192a ispunjeni opet raznim bilješkama, na arapskom i turskom jeziku, dovama, hadisima, bilješkama iz fikha i dr.

9. L. 192b-211a. علم حال (لسراج الدين)

Kratka početnica, na turskom jeziku, o vjerovanju i namazu, od nekog Sirāğuddīna (v. I, 113 i II, 1662).

Naslov u rukopisu: هذا كتاب سراج الدين بودر

Tekst vokaliziran, pisan debljim perom, u razmaknutim redovima.
Prepisao neki ʻAlī...? (prezime nečitljivo) 1137/1724.
Na listovima 211b-215. sura „Jasin" i razne dove.

10. L. 217-226. الاحاديث (مع ترجمة بالتركية)

Fragment neke hadiske zbirke, s interlinearnim prevodom na turski jezik, od nepoznatog sabirača i prevodioca.

Početak u rukopisu:

منع صدقة قال النبي عـ م المؤمن لا ينجو من عذاب القبر...

صدقهٔ منع ايلمكدر بيغمبر عـ م ايتدى مؤمن قور تلمز غير عذابندن...

Prepis, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.
Uvakufio Hamdija Kreševljaković.

2530. Zbirka (مجموع), 2 6569.

L. 118; 20,5 x 14,5. Nasẖ, vokaliziran, od različitih prepisivača. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst; povez kožni, s preklopom, oštećen.

1. L. 1-57. ISTO

Po rubovima na prve dvije stranice crteži (krugovi i polukrugovi). Tekst prvih nekoliko listova obrubljen po dvjema tankim crvenim linijama.

2. L. 58b-118. مقدمة ابى الليث في الصلاة مع ترجمتها التركية

Kratko djelo o namazu, s interlinearnim prevodom na turski jezik. Osnovno djelo napisano Abu'l-Layṯ Naṣr b. Muḥammad as-Samarqandī, umro 373/983 (v. II, 904), a prevod od nama nepoznatog prevodioca.

Datumi i imena prepisivača nisu navedeni, ali je rukopis prepisan, vjerovatno, u XVIII stoljeću.

2531. ذخر المجاهدين فى آداب جهاد الدين 1125.

Djelo na turskom jeziku sa područja vaza, a u njemu su naročito istaknute vrline džihada. Napisao Sayyid Muḥammad b. aš-Šayẖ Ibrāhīm al-Ḥasanī (al-Ḥusaynī) 1019/1610. godine. Pisac je, dakle, živio u vrijeme sultana Aḥmeda b. Meḥmeda (1012-1026/1603-1617.), kako se to iz rukopisa razumije, a navedena godina sastava djela označena na kraju našeg rukopisa.

Karatay t. I, 371.

Početak:

بسم الله الرحمن الرحيم نامهٔ فتحست زشاه عظيم إِنَّافَتَحْنَا لَكَ فَتْحاً مُبِيناً... اما بعد اعني اول خداي جن و ناس بيحمد شكر و سپاس ... بندهٔ احقر السيد محمد ابن الشيخ ابراهيم الحسيني...

Djelo je podijeljeno na uvod, 34 poglavlja (faṣl) i završetak:

المقدمة في اخلاص النية

الفصل ١٠ في اوقات الخروج الى السفر

الفصل ٢٠ في آداب الخروج

الفصل ٣٠ فيماذا يركب من الخيل

الفصل ٤٠ فيا يقول اذا ركب الدابة

الفصل ٥٠ في تكبير المسافر و تسبيحه

الفصل ٦٠ فيا يقول اذا رأى قرية

الفصل ٧٠ في آداب نزول العسكر

الفصل ٨٠ فيا يقول اذا نزل

الفصل ٩٠ فيا يقول عند الارتحال

الفصل ١٠٠ فيا يقول اذا انفلتت دابته او عصت

الفصل ١١٠ فيا يقول اذا ضل في الطرق او اشتبه عليه الطرق

الفصل ١٢٠ في الفال و الطيرة

الفصل ١٣٠ فيا يلزم على المسافر من تقوى الله

الفصل ١٤٠ استحباب الدعاء في السفر

الفصل ١٥٠ في طاعة الامام

الفصل ١٦٠ فيا يحق على الامام من التحفظ بمن معه من المسلمين و الرفق بهم

الفصل ١٧٠ في الامر بالمعروف و النهي عن المنكر

الفصل ١٨٠ في المشاورة مع اصحاب الرأي

الفصل ١٩٠ في سوء الغرور

الفصل ٢٠٠ في كراهة تمنى لقاء العدو

الفصل ٢١٠ في وجوب الصبر و الثبوت عند اللقاء

الفصل ٢٢٠ في تحريم الانهزام

الفصل ٢٣٠ في الثبوت للضعف

الفصل ٢٤٠ في معرفة الغالب و المغلوب

الفصل ٢٥٠ في الاستظهار عند القتال

الفصل ٢٦٠ في كيفية الصفوف عند القتال

الفصل ٣٠٠ فيما يقول عند القتال

الفصل ٣١٠ فيما يقول من الاسماء لحفظ المسلمين من الانهزام و المسافرين من اللصوص وشر الاعداء

الفصل ٣٢٠ في اسباب الانهزام العدو خذلانه

الفصل ٣٣٠ فيما ينقش على الاسلحة

الفصل ٣٤٠ في الخواص المعدنية

خاتمة الكتاب في آداب الرجوع عن السفر

خاتمة الخاتمة في آداب ركوب السفن و اسباب سلامتها

L. 62; 20 x 12,5. Nasẖ, pisan rukom vještog prepisivača, mjestimično vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane zlatnim slovima. Rečenice rastavljene krupnim zlatnim tačkama. Na marginama ima ponešto objašnjenja, pisanih rukom istog prepisivača. Prva stranica ukrašena unvanom. Tekst obrubljen po jednom debljom zlatnom linijom. Papir bijel, glat, malo oštećen; povez kožni, također malo oštećen i s utisnutim ornamentima na sredini korica i na preklopu.

Završetak:

فرغت عنها يد مؤلفها الفقير الى عفو ربه الغني السيد محمد الحسيني عامله الله بلطفه الخفي و طوله الوفى ضحوة الحادى و العشرين يوم الاثنين من شهر ربيع الآخر من سنة تسع عشرة و الف - ١٠١٩

Prepisao Isḥāq Ḫalīfā Kilārī u četvrtak, mjeseca ramazana 1037/1628.

Na početku ispisan sadržaj djela crvenim i crnim mastilom, a iza toga je napisan pohvala (pozitivna ocjena) djela od strane Mehmeda b. Saʿduddina, šajhul-islama (u. 1283/1866). Na prvom listu bilješke: cijena knjige 45 groša, ime i pečat bivšeg vlasnika knjige: as-Sayyid Hafiz Ibrahim-efendi, a godina u pečatu je ili 121. ili 131. (1709. ili 1718)., zatim navedeni naslov knjige i bilješka o njenom uvakufljenju. Na posljednjem listu bilješka bivšeg vlasnika: Bosanac Defterdarzade (Defterdarević) Muhamed Behaudin b. Abdulkerim, i njegov pečat u kome se može pročitati godina 281/1864.

Uvakufio Muḥamed ʿĀkif Hadžihusejnović, 1349/1930. godine (v. bilješku na 1. listu).

2532. Zbirka (مجموع), 3 2641.

L. 33; 18 x 12. Taʿlīq, od različitih prepisivača. Po rubovima ima malo dopuna i tumačenja. Papir bijel i žućkast; bez poveza.

1. L. 1-19. زبدة النصائح

Kraća risala, na turskom jeziku, s područja propovjedništva. Napisao Ǧaʿfar-efendī b. Meḥmed al-ʿIyānī, umro oko 1020/1611. Naslov je prema rukopisu i izvorima. Međutim, u uvodu ovog primjerka piše da je osnovan risala napisana na perzijskom jeziku, pa nam nije sasvim jasno da li je navedeni autor pisac osnovnog djela ili je ovdje kao prevodilac.

ḤḪ II, 954; AM II, 254; Kairo I, 53.

Početak:

الحمد لمستحقه والصلوة على نبيه محمد ومحقه و بعد بو رسالة فار به نك اصلى جامع اولان بحرفات سرهرات سلطان معنوى شيخ الاسلام هروى قدس سره بيور مشلر

2. L. 21-31. شرح الرسالة الموسوية فى القياس

Komentar kratkom natpisu o silogizmu u logici. Osnovnu risalu napisao je Mūsā b. ʿAbdullāh at-Tōqātī ar-Rūmī, Pahliwān, umro 1132/1719 (v. I, 123), a ovaj komentar Muḥammad b. Muṣṭafā al-Arẓarūmī 1240/1824. Ime komentatora i godina sastava prema rukopisu.

Početak:

نحمدك يا من فضلنا بالمنطق الفصيح... وبعد فيقول العبد الفقير الى الله الغنىّ محمد بن مصطفى الارضرومى ... لما كانت الرسالة القياسية لمولانا ... موسى الكليم البهلوانى

Tekst osnovne risale podvučen crvenom linijom.

3. L. 32-33. الرسالة الموسوية فى القياس

Osnovna risala, na koju je napisan gornji komentar. Dobrača (I, 123) nije bio siguran ko je autor ove risale, ali je naveo tačne izvore o njenom naslovu i autoru. (GAL, S II, 956; AM II, 482).

Prepis pod tačkom 1 potječe iz prve polovine XIX stoljeća, a pod tačkom 2 i 3 prepisao je Čelić Salih b. Mustafa 1301/1883.

كتبها الاضعف العباد كأليك صالح بن مصطفى...سنة ١٣٠١

2533. دلائل نبوت محمدى وشمائل 570.

فتوت احمدى

Prevod djela معارج النبوة فى مدارج الفتوة o životu poslanika Muhame-

da, koje je na perzijskom jeziku napisao Mu'īnuddīn Muḥammad b. Ibrāhīm al-Farāhī-Monlā Miskīn, umro 954/1547., a na turski jezik preveo Meḥmed b. Meḥmed al-Uskūbī-Alti Parmak, u. 1033/1623.

ḪḪ II, 1723; Karatay t, 1064; B. Flemming, 68.

Početak: لك الحمد يا واهب العطاء و يا كاشف الغطاء لك البقاء ومنك التقا...

L. 237; 29 x 20,5. Nasḫ, pisan vještom rukom prepisivača. Poglavlja, ajeti, hadisi i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po dvjema tankim crvenim i jednom debelom linijom između njih, a na ostalim stranicama po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni, malo oštećen.

Prepisao Murād b. 'Abdulqādir Ṣokōllū u selu Godomil, u utorak 12. rebiul-evvela 1084/1673.

كتبه الحقير مراد بن عبد القادر صقوللو. . قد وقع الفراغ من كتابة هذه النسخة الشريفة
سنة اربع وثمانين والف فى شهر ربيع الاولك اون ايكينجى كونى كه مبارك سه شنبه
كونيدر. فرمان اولنان اوزى سفرينه قالقوب ايكينجى كوناقده كه زعامتمز قربه لرندن
غود وميل قريه ده وقت بين الصلوتين ده تمام اولدى و بوكتاب شريف تحرير اتدولمزده اون
آلتى ياشنده ايدك

Na prvom zaštitnom listu Fatiha, sura Ihlas i dva mala nečitljiva pečata, vjerovatno ranijeg vlasnika. Na posljednjem zaštitnom listu prevod bilješke o prepisivaču na našem jeziku s potpisom nekog Enesa Muftića, godine 1930.

2534. ISTO 468.

L. 193 (sa označenom originalnom polijacijom); 28 x 19. Nasḫ i ta'līq, pisani uvježbanom rukom prepisivača. Djelo na početku manjkavo. Poglavlja, ajeti, hadisi i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir žućkast, glat, dohvaćen vlagom, pa je i pismo djelomično oštećeno; povez polukožni, oštećen.

Rukopis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na početku prvog lista naslov djela, koji je napisao Mehmed Handžić, stariji i noviji pečat ove biblioteke i riječ „Kadić", što zaključujemo da je rukopis iz biblioteke Muhamed-Enveri Kadića. Na posljednjem listu vježbe u pisanju, jedan mali nečitljiv pečat, te bilješka na turskom jeziku, pisana vrlo slabim rukopisom, o bivšem vlasniku knjige i njegov pečat: Hadžiosmanović Šakir, sin Mustafe iz mahale Topal Inehan, sada Lubina mahala na Vratniku u Sarajevu, godine 1290/1873. Ta bilješka glasi:

بو كتابك صاحب مدينهٔ سراى بوسنه قضا سنده وقزنجى اصنافنده وقلعه دروننده طويله
اغان محله سنده بولنان حاجى عثمانو يك شاكر بن مصطفى بو كتاب نوقت (؟) الدى ٢٨
شوال فى سنة ١٢٩٠ - فيات غروش ٢٥

Ispod ove bilješke ispisana imena nekih osoba iz Sarajeva:

Bezarović Mustafa-efendi	برارو يك محمد افندى
Podžipac Muhamed-efendi	بوجباج محمد افندى
Svrzo Husejn-aga	اسورزو حسين آغا
Kadro Mustafa-aga	قادرو مصطفى آغا
Malkuna (?)	مالوقنه
Harba Ibrahim-aga	حرجه ابراهيم آغا
Tabak Hadži Pašo	طباق حاجى باشو
Telalagić Muhamed-aga	دللا لغيك محمد آغا

2535. Zbirka (مجموع), 3 5363.

L. 73; 19,5 x 10. Nasḫ, od različitih prepisivača, pisan vještom rukom. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po rubovima ima malo bilježaka u vezi sa tekstom. Papir blijedožućkast, glat, čvrst; povez kožni, s preklopom. Korice i preklop ukrašene pozlaćenim ornamentima.

1. L. 1-64. ميزان الحق فى اختيار الاحق

Izvanredna rasprava o nizu spornih tačaka između strogih vjernika i mistika, vođena u Istanbulu, za vlade sultana Murata IV (vladao od 1032/1049/1622-1639).

U ovoj raspravi pisac se odriče stroge ortodoksne nauke svojih učitelja Sivasije i Kadi-zadea. Raspravu je napisao Muṣṭafā b. 'Abdullāh, Kātib Čelebī - Ḥāğği Ḫalīfa, umro 1067/1657.

Ovo je njegovo posljednje djelo, koje je dovršio u mjesecu saferu 1067/novembar 1656), a umro je deset mjeseci kasnije, 17. zul-hidžeta 1067 (27. septembar 1657), u pedesetoj godini života.

U uvodu govori o razumu kao vrhunskom daru neba, a onda dijeli djelo na predgovor (mukaddime), 21 poglavlje (baḥs) i završetak (ḫātime).

Na početku, prije besmele, lijep unvan, izrađen zlatnom bojom, ali bez naslova. Teskt na prve dvije stranice obrubljen jednom debelom zlatnom, a na ostalim stranicama jednom tankom crvenom linijom.

Blochet S, 1132 i 1149; Rieu t, 254; Flügel II, 267;
Karatay t. I, 1482; B. Fleming, 379. i M. Götz XIII 4, 135.

Početak:

الحمد لله الذى جعل العقل حجة فى خلقه. وايد الشرع به فيها يفترق بين الباطل
وحقه...وبعد اول افرنيش دن برومیان ارباب رانش ده عقل ايله...

Nema bilješke o prepisivaču i datumu prepisa, ali prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na 65. listu jedna fetva na turskom jeziku.

2. L. 67-68. قصيدهٔ ميمون ودر مكنون

Pjesma u pohvalu Muhameda a.s. Napisao Nu'mān b. Ṯābit Abū Ḥanīfā, umro 150/767. Naslov je prema uvodu, koji je na turskom jeziku. Međutim, Brockelmann (S I, 287) spominje pjesmu pod naslovom قصيدة النعمانية , ali nismo sigurni da li je to ista pjesma kao i kod nas. Na kraju uvoda prepisivač kaže da je pjesma prenesena iz djela تحفة امام النسفي , ali nismo mogli ustanoviti o kojem Nesefiju je riječ.

Početak: هَرَبْنَا رَبَّنَا مِمَّنْ سِوَاكَا وشِيْنَا عُزْلةً عَمَّا سِوَاكَا

3. L. 72-73. قصيدهٔ محبى افندى

Jedna pjesma, na turskom jeziku, koju je spjevao Muṣṭafā Muḥibbī-efendī, mufija iz Zvornika, 1238/1822.

Datum sastava izražen riječima na kraju kaside:

اصفا بادا مبارك ز يب فتحك حرمى

Pjesma je pisana ta'līqom, koji je teško čitljiv.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2536. Zbirka (مجموع), 3 702.

L. 260 (prva djelo u zbirci paginirano); 21 x 14. Nasḫ, pisan vještom rukom prepisivača, djelomično vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke podvučene crvenom linijom. Prva stranica ukrašena unvanom u bojama, a tekst na prve dvije stranice obrubljen po jednom debelom zlatnom linijom. Tekst na ostalim stranicama obrubljen po dvjema tankim crvenim linijama, a margine po jednom tankom crvenom linijom. Po marginama ima poneka bilješka, većinom pisana crvenim mastilom. Papir bijel i žućkast; povez kožni s utisnutim ornametima na koricama i preklopu.

1. L. 1-246. زبدة الكلام فيا يحتاج اليه الخاص والعام

Prikaz nauke o islamskim dužnostima i propisima (namaz, post, zekat i hadž), te izabranih pravnih i etičkih pitanja, i na kraju o Kur'anu i dovama, koje je na turskom jeziku napisao Aḥmad Veğdī-efendi, živio u prvoj polovini XI/XVII stoljeća.

OM II, 50; M. Götz XIII 4, 53.

Početak:

حمد قراوان وثنای بی بیان اول واجب الوجود...بعده احقر العباد اعنى وجدى تامراد...زبدة الكلام فيا يحتاج اليه الخاص والعام اسميله مسمّى ايتدم واون باب ويتمش اوج فصل وبرخاتمه اوزرينه مرتب ايلدم

Prepis završen 17. redžeba 1174/1761.

Na kraju ovog djela, na margini, bilješka da je djelo upoređeno 1176/1763., a ispod toga i na sljedećem listu napisana je genealogija Muhamedova i bilješka o istihari.

2. L. 248b-251a. ملت ابراهيم خصوصنده بر رساله

Kraća risala na turskom jeziku o vjeri Božijeg poslanika Ibrahima a.s. i o odnosu islama prema toj vjeri. Napisao Yahya-efendi Minqārīzāde, umro 1088/1677. (v. I, 512 i II, 1827,2).

Prepis završen 1199/1784.

Na listovima 251-254. izvadak iz nekog djela na turskom jeziku o stvaranju svijeta.

3. L. 254b-260. ترجمهٔ رسالة النيل

Kratka risala o rijeci Nilu, koju je na arapskom jeziku napisao Muḥammad b. Zaynul'ābidīn b. Muḥammad b. 'Alī Šamsuddīn Abu'l-Ḥasan al-Bakrī, umro 1087/1676, a ovaj prevod na turskom jeziku je od nama nepoznatog prevodioca. Isamil-paša AM II, 290. spominje da je navedeni pisac napisao djelo pod naslovom: تأليف فى النيل وما ورد فيه من الايات والاحاديث

Prema uvodu u našem rukopisu zaključujemo da je riječ o piscu koga navodi Ismail-paša, a naš naslov risale je prema rukopisu.

Početak:

الحمد لله رب العالمين...اما بعد سبب تحرير اين رساله وموجب تسطير اين مقاله اولدركه...مولانا محمد افندى ابن المرحوم شيخ زين العابدين البكرى الصديق

Na početku su dvije bilješke ranijih vlasnika: Salih Izet Hromo-zade i njegovi pečati, i Kaukči-zade šejh Abdulah, a na sljedeća dva lista napisan sadražaj djela. Na 261. i 262. listu nalaze se dvije iste bilješke na turskom jeziku o postizanju murada (želje), koje se pripisuju Abū Su'ūdu. Na kraju dvije bilješke o rođenju neke djece i stihovi na turskom jeziku.

Uvakufio Izzet Salih-efendi Hromo-zade.

2537. فضائل 3515.

(كتاب الفضائل)

Djelo na turskom jeziku o propovijedi i vjerskim dužnostima: namazu, zekatu i milosrđu. Gornji, prvi naslov, prema uvodu našeg rukopisa. Drugi naslov prema bilješci prepisivača na kraju. Napisao Aq ʿAlī-efendī Izmīdī (Izmitlī), - Koğa ʿAlī, zv. Aq Baba, koji je živio i radio u prvoj polovini XI/XVII, ili u drugoj polovini XII/XVIII stoljeća.

O.M. I, 215, Ismāʿīl-paša: Ḍayl II, 319.

Pisac u početku navodi svoje gornje ime i mjesto porijekla (Izmit, u vilajetu Kodža Ejli, u sjeverozapadnom kutu Anadola). On tu kaže da je namjeravao pisati na arapskom jeziku, ali da mu je neki njegov prijatelj i drug savjetovao da je „bolje i korisnije" da napiše djelo na turskom jeziku, što je on i prihvatio i tako ovaj rad napisao. Vrijeme kad je pisac živio i radio nije izvjesno. Prepisivač našeg primjerka zabilježio je da je prepis dovršio 1030/1620. Ismāʿīl-paša (Ḍayl II, 319) kaže da je njegov primjerak „bez datuma, ali starog rukopisa", dok M. Tahir kaže da je rad sastavljen 1168/1754. Držimo da je ovaj navod M. Tahira pogrešan, a da je to datum nekog prepisa. Inače su podaci o životu pisca oskudni, i navedeni izvori raspolažu u tom pogledu samo s onim što je on sam kratko rekao o sebi u uvodu ovog rada. Drugi izvori ga uopće ne spominju.

Početak: الحمد لله الذى فطر السموات والارضين ونوّر بنور المعرفة قلوب العارفين...

Nakon ovog oduljeg počasnog uvoda na arapskom jeziku, autor započinje samo djelo na turskom jeziku (zapravo je ovo pravi početak):

حمد بى بايان اول قادر سبحان كه قدرت قوتيله اون سكز بيك عالمى موجود قلدى وجمله

اشيايى يوقلق بوداغندن (؟) وجود صحرا سنه كتوردى...

Djelo je raspoređeno na tri poglavlja (bāb):

الباب الاول - فى فضائل العلم

الباب الثانى - فى فضائل الصلوة واركانها

الباب الثالث - فى فضائل الزكوة والصدقة

Mnogi hadisi, koje pisac navodi, slabe su vjerodostojnosti, neprovjereni i nepouzdani.

Završetak djela:

... كه دنياده قيوب كِدجكرلر وكه مغرور اوليوب الله بو ير وغندن برقدم تجاوز ايدوب

طشره اولياسن الله الموفق والمعين.

Prepisao ʿAlīšāh b. ʿOmar (za nekog dobrotvora, sina Seyyid Ṣāliḥova), u četvrtak 15. rebiul-ahira 1030/1620, što se razumije iz dvije bilješke na kraju.

(تم كتاب الفضائل من يد عليشاه الضعيف سيد فضلا (؟) بن سيد صالح الى رحمة الله

تعالى. تمت تمام فى وقت الضحى سنة ثلثين والف بعون الله تعالى).

(List 74b i 75a)

Druga bilješka o prepisu (na listu 75a):

تمت تمام بعون الله الملك المنان وكان الفراغ من نسخ هذا الفضائل الكريم فى يوم جهار

شنبه الخامس عشر ربيع الآخر سنة ثلثين والف... كتب الفقير والحقير عليشاه بن عمر

L. 75; 20,5 x 15. Taʿlīq sa nešto nasha, pisan uvježbanom rukom, vokalizovan. Navedeni tekst Kur'ana i hadisa, kao i istaknute riječi podvučen crvenom linijom. Papir tamnobijel, deblji i mnogi listovi dohvaćeni vlagom, naročito po rubovima. Povez polukožni, oštećen vlagom.

Na prvom zaštitnom listu bilješke na turskom jeziku o nekim dugovima i postavljanju nekih nišana.

Na kraju jedan hadis s tumačenjem na turskom jeziku, kraći recept i zapisi, te ajeti iz Kur'ana.

2538. Zbirka(مجموع), 2 630.

L. 155; 23,5 x 17. Nash, pisan vještom rukom. Poglavlja i istknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke podvučene crvenom crticom. Papir bijel, čvrst, deblji; povez polukožni, s preklopom.

1. L. 1-145. مباحث الايمان

Popularni priručnik islamskog vjerovanja, islamske etike i sekti, u kome pisac brani stanovište sunneta, specijalno protiv nauke i praktične primjene hurufija. Napisao neki Nuṣḥī an-Nāṣiḥī, živio u prvoj polovini XI/XVII stoljeća. Naslov u našem rukopisu, koji je napisan kasnije: مبحث ايمان او وصيت نامه

Karatay t I, 126; Vohd - M. Götz XIII 4, 45.

Početak:

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد وآله اجمعين. قيل فى حق هذا الكتاب

عزيز دوتغيل (؟) انى الجان نه خوش نعمت درر ايمان... اما بعد بلكل وآكاه اولغل كم

اك اول مؤمنه فرض وواجب اولان كشى نه طريقيله عند الله...

2. L. 146b-155. (رسالة فى بيان لفظ فلاسفة)

Kraći rad, na turskom jeziku, o tumačenju riječi „felāsefe", od nepoznatog pisca. Naslov smo dali prema uvodu, ali čini nam se da je ovo izvadak iz nekog opširnijeg djela.

Početak (bez besmele i hamdele):

الفلاسفة فلسفه يونان ديلنجه محبّة الحكمة ديمكدر و فيلسوف فيلاسوفادر فيلا محبت ديمكدر

وسوفا حكمت معناسنه در

Završetak:

ناسی کفر و بدعته دعوت ایده و باطل ایله مسلمانلرایله مجادله ایلیه تاکه دین وحق باطل ایده وکفر و باطل حق الیه فن یضل الله فلا هادی له...

Oba djela prepisao Muḥammad b. ʿAlī, 27. rebiul-evvela 1256/1840.

Uvakufio Turbić (ili Terbić, Trbić, Trebinjac) Monllā Ṣāliḥ b. Aḥmad, nastanjen u Sarajevu, u Sahtijan-mahali, i predao rukopis muteveliji hadži Ḫalīl b. Ṣāliḥu Hercegliji, rebiul-evvela 1256/1840, dakle iste godine kada je i prepisan.

(وقف هذه النسخة الشريفة...تربيك ملا صالح بن احمد الساكن ف بوسنه سراى ف محلة سحتيان وسلمه الفقير الحقير المولى الحاج خليل بن صالح الهرسنكوى...ربيع الاول سنة ١٢٥٦.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2539. مَنَاظِم برکوی 767.

Djelo na turskom jeziku, većim dijelom u stihovima, u kome je data prerada nekoliko risala - sa hadisima, ajetima i poukama - prevedenih s arapskog jezika. Velika većina sadržaja ovog djela iz područja islamskog ćudoređa i lijepog ponašanja.

Osnovni radovi, prema kojima je ova prerada izrađena, su: طريقت محمديه (od Bergivija), الفقه الاكبر (od Abū Ḥanīfe), الفقه الكيدانى (od Luṭfullāh Nesefija), عوامل (od Bergivija) i dr.

Ovo djelo (مناظم برکوی) zapravo je opširnija viša vjerska početnica (ʿilmi-hāl) svoje vrste, kako to sam pisac napominje, kad u tekstu, gdje govori o ovom svom radu, upotrebljava naziv: مجموعة علم حال ومنظومة فى الحال

(v. na listu 50b). Jezik i stil nisu pravi turski (ima mnogo arapskih riječi), pa bi se moglo reći da pisac nije Turčin. Ima grešaka i u sadržaju.

Napisao neki Sayyid ʿAbdurraḥmān, s ostrva Krete, krajem X/XVI ili početko XI/XVII stoljeća, kako se to može razumjeti iz bilješke u rukopisu.

Naslov u rukopisu: هذا كتاب مناظم برکوی

Naslov (koji je neobičan), i ovi podaci, uzeti su iz rukopisa. Inače, o ovom djelu ne nalazimo spomena u izvorima koji su nam pristupačni.

Na kraju (list 143) pisac traži da se za njeg čitalac moli, a onda bilježi navedeno ime, a potom ime svoga sina Muḥameda. Za njega, čini se, uzima počasni nadimak: سیدی

Iz stihova na listu 24, o datumu smrti svojih roditelj, moglo bi se razumijeti da mu je očevo ime Ḥamza-efendi. Tu kaže da mu je otac umro 1076/1665, a majka 1094/1682.

Početak poslije besmele:

Početak poslije besmele:

حمد لله شغل نظمه راغب اولدم بر زمان کون بکون
ایتدی ترق قلبده آنك لذق
هرنه د کلو نظم اولندیسه آنی جمع ایلیم
تاکه اکا مجرمی نوعا محمد اُمتی

Ovaj uvod ima 25 stihova. Posljednji stih uvoda:

پس بو درتدن لازم اولدی جمله ایتمك فرار
سیدی نفسك احدر اکله ایله تفرق

Riječ سیدی (na početku drugog polustiha) pisana crveno.

Nekoliko naslova prvih poglavlja:

1. 13stihova	فى بيان الكفر
2. 7stihova	فى بيان البدعة
3. 13stihova	فى بيان الريا
4. 11stihova	فى بيان الكبر
5. 10stihova	فى بيان اخلاق الذميمة
6. 20stihova	فى بيان اخلاق الحميدة

U prvom dijelu ovog rukopisa (listovi 1-27) ima oko 100 ovakvih naslova s kraćim brojem stihova.

Posljednji je naslov: فى بيان الشهود العشرة

Drugi dio rukopisa.

(list 49b-141)

Početak uvoda, poslije besmele:

وكلّ مضطرّ منه يستعين حمد و ثنا بيك بيك اون سكز بيك قرق بيك سكسان بيك يوز بيك صايسز عالمى يوقدن وار ايدن عناداً واستكباراً فرمان شريفنه مخالفت ايده نك مكانن نار ايدن الله..

Prvo poglavlje, nakon uvoda (na listu 52b):

فى بيان افراد آفات القلب

Ovaj drugi dio rukopisa ima 70 poglavlja.

Posljednje poglavlje (na listu 141b) je: في بيان المفسدات العامّة في الحقيقة

Završetak osnovnog djela (drugog dijela):

... بشنجى اوزاقدن كورن آدم نمازده اولماسنه شك ايدرسه عمل كثيردر عذرسز فرائضدن برنى ترك حدث قصد ايتمك نه وجهله اولورسه اولسون. تم فقه كيدانى عليه رحمة الصمدانى

Na posljednja tri lista je ukratko dat rezime (kratak sadržaj) cjelokupnog djela.

L. 144; 20 x 14,5. Nash, lijep, pisan vještom rukom. U pismu i sadržaju ima grešaka. Naslovi i istkanute riječi pisani crvenim mastilom. Papir tamnobijel, glat, čvrst; tekst obrubljen crvenom linijom; po rubovima listova ima dosta bilježaka, pisanih rukom istog prepisivača, što je dio samog rada. Povez kartonski.

Prepis dovršen 1112/1700, držimo, na ostrvu Kreti.

(Bilješka na kraju: سنة ١١١٢ في ٢٧ جا)

Na posljednjoj strani dvije bilješke s imenima i ličnim pečatima ranijih vlasnika. Prvi je: Aḥmed b. Muḥamed b. ʿAbdurraḥmān el-Ḫāniyevī (sa ostrva Krete, iz Kaneje), 23. safer (11)54/1741.

(قد استصحبه الفقير احمد بن محمد بن عبد الرحمن... الخانيوى من جزيرة الكريد في ٢٣ صفر سنة ٥٤)

Iz navedene bilješke može se razumjeti da je ovaj vlasnik unuk autora.

U drugoj bilješci potpisao se kao vlasnik: Muhamed Asim Rizāī Efendīzāde (Rizaefendić), pisar u Dīvānu (Medžilsi-kalem) Bosanskog ajāleta. U pečatu mu se može pročitati datum: 1281/1864. Ispod toga kratka bilješka na turskom jeziku, s područja fikha.

2540. Zbirka(مجموع), 2 3651.

L. 172 (10-162). Nash, lijep, specifičan, pisan vještom rukom. Naslovi i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Na kraju veći broj listova dopisan rukom drugog prepisivača, taʿlīq pismom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst, glat; povez polukožni, s preklopom, oštećen; mnogi listovi prosuti.

1. L. 1-10. (مختصر) ذخر المجاهدين في آداب جهاد الدين

Skraćena prerada djela o vrijednostima svete borbe za vjeru (džihad). Oboje napisao Meḥmed b. aš-Šayḫ Ibrāhīm al-Ḥusaynī (al-Ḥasanī), živio i radio za vrijeme sultana Aḥmeda b. Meḥmeda (vladao 1012-1026/1003/1617). O ovoj skraćenoj preradi nema spomena u pristupačnim izvorima. Jedino Karatay (t I, 371) navodi djelo pod naslovom: ذخر المجاهدين في آداب جهاد الدين, na osnovu kojeg je napisana ova prerada.

Početak:

هو الذي ارسل رسوله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و كفى بالله شهيدا... و على سائل المجاهدين في سبيل الله الى يوم الدين. اما بعد بو عبد فقير و حقير... السيد محمد بن الشيخ ابراهيم الحسيني... ايدركه احكام جهاد واحوال غزابيانده بوندن اقدام... ذخر المجاهدين في آداب جهاد الدين...

Djelo ima deset poglavlja (faṣl) i završetak (ḫātime).

Zavrestak:

...كه پيغمبر صلعم دن مروى در توبالربنا او بالايغادر حوبا اندن صكره قربان ايدوب قرايه بخش ايليه كه مسنوندر و الله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب.

Rub posljednje stranice (10b) ispunjen bilješkama i zapisima o učenju nekih ajeta, koje se uče u časovima opasnosti, na putovanjima kopnom i morem.

2. L. 11-172. نقد الدرر

Glosa poznatom komentaru „Durar", s područja fikha. Napisao Muḥammad b. Muṣṭafā al-Wānī al-Wanqolī, umro 1000/1592 (v. II, 1299, str. 423).

Rukopis potječe iz XVII stoljeća.

Na naslovnoj stranici dva mala lična pečata, u kojima se mogu pročitati imena: Aḥmad 1123/1711; Fatima(?), te bilješka sa imenom vlasnika (Ṣāliḥ, učenik medrese, sin Bayrāmov, iz Mostara - Ṣāliḥ soḫta b. Bayrām al-Mostārī).

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2541. Zbirka (مجموع), 4 1081.

L. 179; 19 x 14. Taʿlīq i nash, pisani uvježbanom rukom. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke podvučene crvenom linijom. Po rubovima ima objašnjenja. Papir bijel, glat; povez kožni s preklopom.

1. L. 1-140. ترجمۀ طريقة محمديه

Prevod, na turski jezik, Bergivijeva djela „aṭ-Ṭarīqa al-Muḥammadiyya". Preveo Meḥmed ʿIṣmetī, umro 1076/1665.

Karatay t I, 107; H. Shorwide XIII, 32.

Početak:

الحمد لله رب العالمين... بعد ذلك جدبزر كوار مرحوم و مغفورله قدوة الفضلا بركوى شيخ محمد افنديك طريقة محمديه وسيرة احمديه اسميله مسمى ازلان كتاب... بو عبد فقير كثير التقصير محمد عصمتى

2. L. 146-161. معدل الصلاة (v. 2065,2)

3. L. 163-172. الاعتصام بالكتاب والسنة و الاجماع

Privrženost propisima Kur'ana, sunneta i idžma'a, izvađeno u sažetom obliku iz djela „aṭ-Ṭarīqa al-Muḥammadiyy".

4. L. 173-179 تجويد قرآن

Kratak udžbenik, na turskom jeziku, iz tedžvida, od nama nepoznatog pisca (v. I, 113).

Cijela zbirka prepisana 1107/1695.

Na prvom listu ime i pečat bivšeg vlasnika knjige: al-Hağğ Muṣṭafā, kadija.

Na kraju bilješka, na turskom jeziku, iz koje se može razumjeti da početkom muharrema 1139/1726. godine, Muṣṭafā b. Ḥasan Gračanlija daje svome bratu Hasanu, pred svjedocima, dokumenat s 4.000 akči, da se brine o njegovoj kćerki Aiši. Na kraju navedena imena svjedoka.

Uvakufio Svrzo Meḥmed-efendī, sin Muḥamed-agin 1931.

2542. ISTO 1551.

L. 89; 20 x 14,5. Nasẖ, sitniji. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom ili podvučene crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kožni s preklopom.

Prepisao Ḥasan b. Muḥammad 1114/1702.

Na prva dva lista ispisan sadržaj djela, a na posljednjem listu brisana bilješka o bivšem vlasniku knjige: hadži Ahmed b. Fadlullah, poznat pod imenom Serhatlija, nastanjen u Sarajevu, godina 1136/1724, kao i njegov pečat. Ispod ove je bilješka na turskom jeziku, oštećena vlagom i slabo čitljiva, ali se razumije da je riječi o nekoj fetvi.

Uvakufio Abdulbaki Džino-zade (v. bilejšku i pečat na 1. listu).

2543. ISTO 4145.

L. 282; 21 x 15. Nasẖ, krupniji. Poglavlja na marginama i neke istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir bijel, deblji; povez kožni s utisnutim ornamentima na sredini korica.

Prepisao ʿOmar b. Aḥmad Trepanić, hatib u džamiji svoga brata Ḫalīla hadži-efendije Gračaničevije, nastanjen u kasabi Gračanica, u subotu zulhidždžet 1174/1761. godine.

(حرره عمر بن احمد الخطيب في جامع اخيه خليل الحاجى افندى ساكن في قصبة غراداجانجه غفر الله لهما... قد وقع الفراغ وقت الظهر في اواخر ذى الحجة يوم السبت لسنة اربع وستين و مائة و الف من تاريخ نبوة) .

Na prvih 18 nepaginiranih listova napisan sadržaj djela. Na prvom listu napisan crvenim mastilom naziv djela, ime vlasnika i prepisivača i nekoliko njegovih pečata u kojima se može pročitati: Omer.

هذا كتاب ترجمهٔ طريقة محمديه لعصمتى صاحب و مالك عمر بن احمد ترپانى

Na 282b. listu godina završetka prevoda 1065/1654. Na 283a. listu stihovi (dove) prepisivača na perzijskom i arapskom jeziku.

2544. ISTO 5953.

L. 130; 23 x 16,5. Taʿlīq. Kur'anski citati podvučeni crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni s preklopom.

Prepis završen 1206/1791.

Na prvoj unutarnjoj korici i prvom a listu bilješke iz fikha, prenesene iz djela „Aẖlaṣ al-ẖālisa".

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2545. ISTO 6759.

L. 170+14, 21 x 14,5. Taʿlīq, pisan vještom rukom. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po rubovima ima kraćih komentara i bilježaka, koje se odnose na tekst, od istog prepisivača. Tekst obrubljen crvenom linijom. Papir bijel, glat, tanji; povez polukožni, s preklopom.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

(و تاريخ تمام ترجمه بيك آلتمش بش سنه سيدر كه قريبا ذكر اولندغى اوزره تاريخ تأليف طريقتك سكسن بشنجى سنه سيدر و الحمد لله على التمام...)

Iz ove bilješkese vidi da je djelo prevedeno 1065/1654. tj. 85 godina nakon što je napisano osnovno djelo.

Na drugom zaštitnom listu ime Sarāylī (Sarajlija) Šolbat Muḥamed, vjerovatno raniji vlasnik. Na prvih 14 listova sadržaj djela. Na kraju stihovi na arapskom i turskom jeziku u vidu dove.

2546. ISTO 5451.

L. 228; 18 x 13. Taʿlīq, pisan nešto slabijim rukopisom. Naslov napisan crvenim mastilom. Citati iz Kur'ana i hadisa ponegdje podvučeni crnom linijom. Papir tamnobijel; povez polukožni s preklopom.

Prepis završen 1246/1830.

Na prva dva lista imena bivših vlasnika knjige: Ibrahim b. hadži Bekir Visoki (iz Visokog) Džino-zade (?) neki, Abdulah i Salih b. Mula Mehmed b. Mula Mustafa Handžić, godina 1254/1838.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2547. شفاء المؤمن 2179.

Djelo na turskom jeziku, koje tretira vrijednsoti, efikasnost i glavne propise učenja Kur'ana i raznih molitvi. Napisao ʿAlī Ḫalīfā b. Muḥammad al-Minqārī, živio u XI/XVII stoljeću.

AM I, 754; O.M. II, 55; Rieu, 20a; Karatay t I, 410.

Početak: الحمد لله الذى جعل كتابه العزيز شفاء...

L. 81; 20,5 x 14,5. Nasḫ-ta'līq. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Razni citati podvučeni crvenom linijom. Papir bijel; povez kožni.

Nema podataka o prepisivaču, niti datumu prepisa, ali smatramo da rukopis potječe iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na naslovnoj stranici olovkom napisano ime (Osman Hadžić), a ispod toga mali okrugli pečat, vjerovatno ranijeg vlasnika, u kome se može pročitati: Abduhu Muhemed.

2548. ترجمهٔ سلوان المطاع في عدوان الا تباع 5684.

Prevod na turski jezik djela „Zaštita kod Gospodara u slučaju neprijateljstva privrženih". Djelo govori o odanosti Bogu i skromnoj pobožnosti. Osnovno djelo na arapskom jeziku napisao je Muḥammad b. ʿAbdullāh b. Muḥammad b. Ẓafar aṣ-Ṣiqalī al-Makkī Ḥoǧǧetuddīn, umro 565/1170, a preveo Qara Ḫalīl-zāde Meḥmed Saʿīd oko 1145/1732.

ḪḪ II, 998; Ahlwardt VII, 8750; Flügel I, 382, str. 357;
Karatay t II, 2729.

Početak:

سپاس بی غایه و ستایش بینهایه معطیء اهم مهمات... بعد از ین بو بندهٔ کمترین...
محمد سعید بن قره خلیل عاملها الله بلطفه الخليل...

L. 128; 21,5 x 14,5. Nasḫ-taʿlīq, pomiješani. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a citati, iz Kur'ana i drugih djela, podvučeni crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, glat; povez polukožni, s preklopom.

Rukopis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na početku prve stranice lični pečat ranijeg vlasnika: Meḥmed (Muḥamed) Ḥabīb.

Na predzadnjem zaštitnom listu stihovi na turskom jeziku.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2549. تحفة العشاق في معرفة عقائد اهل الحق 2121.

Zbirka propovijedi iz dogmatike. Napisao neki al-Ḥaǧǧ Dervīš 1167/1753. Naslov je prema rukopisu, koji je napisan na donjem prerezu knjige.

Na kraju djela autor kaže da je počeo pisati i sabirati građu za ovo djelo 1166/1752. i da ga je završio gore navedene godine.

U uvodu autor ističe da je obradio razgovore nekih poslanika s Bogom, Muhamedovo rođenje, njegova svjostva, donošenje objave od strane Džebraila, pozivanja u vjeru, Miradžu, silasku Kur'ana, tajnama evlija, Hidžri, itd.

Inače, naslov djela i ime autora ne spominje se u pristupačnim izvorima, pa je ovo djelo vrlo rijetko i malo poznato.

Početak:

الله تعالى يه حمد ثنا و رسول صلى الله عليه وسلم صلوة وألينه و اصحابنه دعا... بحمد الله تعالى يازو يازمغه الزده قلم بولمغله برتوركجه كتاب جمع اتمكه... اما بعد بلكل و اكاه اولغل كم الك اول مؤمنه فرض و واجب اولان بودركه كشى نه طر يقله عند الله و عند الناس مؤمن كامل اولور

Završetak:

الحمد لله الذى جعلنا من العالمين العاملين... اما بعد فهذا التصنيف وجمع الحاج درويش عفى الله عنه... وكان الابتداء بتصنيفه وجمعه في تاريخ ست وستين ومائة والف... والاتمام في تاريخ يوم اثنين شهر رجب المرجب من سبع وستين ومائة والف... وقد كان الفراغ من تبييض هذا الجمع على يد عبد الضعيف الفقير... ابراهيم بن مصطفى... لسنة تسع وسبعين ومائة والف...

L. 141; 20,5 x 14. Nasḫ, djelomično vokaliziran i pisan rukom vrlo vještog prepisivača. Neka poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljene po dvjema zlatnim linijama (tanja i deblja), a na sljedeće dvije po jednom tanjom zlatnom linijom. Papir bijeložućkast, čvrst; povez kožni, s preklopom, ima utisnute ornamente na sredini korica, na uglovima istih i na preklopu. Rukopis dobro očuvan.

Prepisao Ibrāhīm b. Muṣṭafā 1179/1765.

Na naslovnoj strnici ime i lični pečat ranijeg vlasnika: Ibrāhīm b. Muṣ afā, godina 1214/1799.

Na posljednjem zaštitnom listu tri kraće prigodne dove.

2550. ترجمهٔ مرشد المتأهّل 2985.

Prevod djela „Muršid al-Mutaehil" na turski jezik. Preveo Mustekīm-zāde Suleymān b. ʿAbdurrahmān Saʿdeddīn-efendī, umro u Istanbulu 1202/1787.

O.M. I, 168; Karatay t II, 2859, str. 312.

Početak:

الحمد لله الذى خلق من الماء بشرا فجعله نسبا وصهرا... وبعد وقتا كه زمانه خاتونلرى
لباسى فاخره ايله زينب ايدوب وسوقاقلره وصحر الرده كزرلر تنهاده ايتدوكلر يني

L. 50; 17 x 11. Nasḫ, sitniji, vokaliziran, lijep, pisan vještom rukom. Naslovi pisani crvenim mastilom; istaknute riječi podvučene crvenom linijom. Papir tamnožućkast, tanak, čvrst, glat. Tekst na prve dvije stranice obrubljen dvjema, a na ostalim jednom crvenom linijom. Nekoliko listova prosuto. U vrhu prve stranice jednostavan unvan. Listovi s početka dohvaćeni nekom masnoćom. Povez polukožni, oštećen.

Završetak:

...وقرآن تعليم ايده لروكتابت اوكرده لروعلمدن محتاج اولان علمى اوكرده لر و يوز كچ اوكردلر واوق آتمق اوكردهلر نفعى اولور - والله اعلم بالصواب.

Tekst, u cijelom djelu, potpuno vokaliziran. Prepisivač je to pomno preveo, kao da je djelo pripremao za udžbenik ili priručnik.

Prepisao Seyyid Ḥuseyn-efendī b. ʿAlī Brusawī, u medresi Šāh-zāde, u gradu Adranos (u dolini istoimene rijeke - grad je pripadao sandžaku Bursa), 11. ševvala 1246/1830.

(Bilješka na kraju:

(قدمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب المحتاج الى ربه العزيز. كتبه الفقير الحقير العبد الداعى سيد حسين افندى بورصوى الكائن شاه زاده مدرسه سى بن على غفر الله لهم... فى بلدة قطاى اطرانوس...سنة ١٢٤٦ فى ١١ ش)

Na posljednjem zaštitnom listu, koji je potpuno žute boje, neke dove i tilsumi (talismani) na turskom jeziku.

Uvakufio ʿIzzet Ṣāliḥ-efendī Hromo-zāde (Hromić), 1284/1867 (v. njegov veliki pečat u rukopisu).

2551. Zbirka (مجموع), 5 4125.

L. 59; 23 x 14,5. Taʿlīq. Naslovi, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a neke podvučene crvenom linijom. Po marginama ima dopuna, objašenjenja, ispravki i prevoda. Tekst obrubljen po dvjema tankim crvenim linijama. Papir bijel i tamnobijel, glat; povez polukožni.

1. L. 1-25. پند نامه (نصيحت نامه)

شيخ ظريفى

Prepisivač nije djelo završio. - ناقص فى آخره -

Mističko-didaktičko-morlano djelo u stihu o načinima kako se može doći do savršenstva, kako se treba ponašati i čuvati jezik, distancirati se od laži, izdajstva, tražiti pouku u svemu što se vidi i doživi, pristojno govoriti. Sve ovo vodi savršenstvu kome čovjek teži. Napisao Šayḫ Ẓarīfī ʿOmar-efendī, umro 1210/1795.

O.M. I, 109; S. O. III, 262.

Početak: حمد بى حداول خدايه ابتدا حكمته يوقدر آنك انتها

2. 30b-40a. حكايۀ بشير وشادان

Priča „Bešir i Šadan“ na turskom jeziku (v. I, 664,9, str. 435).

3. L. 40b-47. كتاب عروض

Anonimni turski prevod arapske metrike koju je na perzijskom jeziku napisao Wāhid Tibrīzī (v. I, 664,7, str. 434).

4. L. 48-57a. شرح القصيدة الطنطرانية

Komentar kasidi Ṭanṭarāniyi, koju je napisao Abū Naṣr Aḥmad b. ʿAbdurrazzāq Ṭanṭarānī (oko 480/1087) u pohvalu poznatog seldžučkog vezira Niẓāmul-Mulka. Komentar je napisao Muḥammad al-Bihištī al-Isfarāʾīnī oko 900/1494 (v. I, 397,5, str. 244-5).

5. L. 57b-59. نظم عدد الكبائر

Kasida o nabrajanju (broju) velikih grijeha. Napisao ʿAlāʾuddīn Turkestānī, čija nam je biografija nepoznata. U našem rukopisu naslov je:

قصيدة علاء الدين التركستانى فى تعداد الكبائر من الذنوب

GAL, S II, 950.

Početak:

يا صاح اسمع عدد الكبائر من الذنوب ما سوى الصغائر

تعدادها سبعون بالحساب فاعلها بشره بالعذاب

Cijelu zbirku prepisao isti, nepoznati prepisivač 1268/1851.

Na prvom a listu stihovi na turskom jeziku s nišana šejha Šakir Rasima, sina šejh-Sirrije, godina 1307/1890. Na 30b listu također stihovi na turskom jeziku pjesnika Hašima. Na kraju turski prevod nekih perzijskih riječi, pisanih kasnije slabim rukopisom.

Rukopis je otkupljen od Hamdije Hajrulahovića iz Sarajeva.

2552. ISTO 3115.

L. 46; 18,5 x 12,5. Taʿlīq. Naslov i poglavlja pisani crvenim mastilom. Papir bijel, glat; povez polukožni s preklopom.

Završetak: ظريفى يندنى كوش ايله سنده حيات آبنى كل نوش ايله سنده

Prepisao ʿAbdullāh ʿAzmī b. Ibrāhīm as-Sarāyī (Sarajlija) 27. safera 1282/1865.

Rukopis je bio vlasništvo bivše Više islamske šeriatskoteološke škole u Sarajevu (v. pečat na kraju djela).

2553. انوار القلوب 3972.

Djelo na turskom jeziku s područja propovjedništva, u kome se govori o Božijem jedinstvu, poslanicima, Kurʾanu i fikhskim propisima, od nepoznatog pisaca. Ovo je, zapravo, prevod s perzijskog jezika djela مصابيح الايمان ,

također od nepoznatog pisca. Naslovi prema rukopisu. Međutim, u pristupačnim izvorima nema spomena o ovim naslovima. Jedino, iz predgovora ovog rukopisa, razumijemo da je prevodilac radio i živio za vrijeme sultana Ahmed-hana b. Mehmed-hana (vladao od 1012-1026/1603/1617).

Djelo je raspoređeno na 50 poglavlja (faṣl).

Početak:

سپاس بی قیاس اول خالق الجن والناس حضرتلرینه که مشکوة قلوب ایچره مصابیح ایمانی فروزان.. اما بعد کتاب مصابیح الایمان که نادرهٔ دور زمان اولوب...

Završetak:

...نصق قصدله ورانك حالندن ونصق خطا ایله اورانك عاقله سی اوزره اولور والله تعالی اعلم بحقیقة الحال والحمد لله علی الاتمام والاکمال وصلی الله...

Prvo poglavlje: فصل اول توحید ومعرفت بیاننده در

Treće poglavlje: اوچنجی فصل دیدار بیچون و بیچونه بیاننده در

Peto poglavlje: بشنجی فصل قرآن وسائر کتب اوزرینه فضیلتنی بیان ایدر

L. 174 + 4 (sa originalnom folijacijom); 21 x 16. Nasẖ, pisan vještom rukom prepisivača. Poglavlja, istaknute riječi, ajeti i hadisi pisani crvenim mastilom. Tekst obrubljen po dvjema tankim crvenim linijama. Papir žućkast, oštećen zbog česte upotrebe; povez kožni, također oštećen.

Prepisao nepoznati prepisivač 1128/1715.

Na posljednjem zaštitnom listu nekoliko hadisa, bilješka na arapskom jeziku o obmanjivanju ljudi od strane satane, prenesena iz djela „Bahǧet al-anwār" i druge beznačajne bilješke.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2554. لطفیهٔ وهبی 1038.

Spjev (poema) na turskom jeziku, u stihu mesnevi, poučnog sadržaja, što ga je sastavio Muḥammad b. Rāšid (Rešīd) b. Muḥammad, s pjesničkom pseudonimom Vehbī, zv. Sunbul-zāde, umro 1224/1809. Po nekima, pisac je umro 1214/1799. Sastavljač je ovaj spjev dovršio za jednu sedmicu, a namijenio ga je svome sinu Lutfullahu radeći pri tom po uzoru na ranijeg pjesnika Nabija, koji je sastavio spjev خیریهٔ نابی (v. II, 1919,2, str. 953).

Blochet II, 253; Flügel I, 675; Karatay t II, 2593.

Djelo ima uvod i oko stotinu kraćih poglavlja i završetak (ẖātime). Broji 1168 stihova.

Početak uvoda (prvi stih): حمد او خلاقه که قلدی احسان

برآوج طپراغه شکل انسان

Prvi naslov, poslije uvoda: درخطاب فرزند خویش

Prvi stih toga poglavlja: بعد ذا ای ولد آکارهم

جکرم پاره سی لطف اللهم

Nakon posljednjeg poglavlja (hatime) dva završna stiha pod naslovom:

تاریخ لناظمه

شبهه سز اقرب الطاف الهیدرکیم

کلك وهبی بوتی بونی بر هفته ده ایتدی اتمام

اولدی تاریخنده خال رخ زیبای خیال

احسن وجهله لطفیهٔ بو بولدی ختام

L. 31; 22,5 x 12,5. Ta'līq s nešto nasẖa, pisan vještom rukom. Papir tamnobijel, tanak, glat; povez polukožni.

Rukopis potiče iz XIII/XIX stoljeća.

Uvakufio Muṣṭafā-beg Dženetić, kao evladijjet vakuf, godine 1289/1872, što se vidi iz krupno pisane bilješke na naslovnoj stranici. Tu je i njegov lični pečat, kao i pečat Gazi Husrev-begove biblioteke.

2555. Zbirka (مجموع), 2 3321.

L. 51, 24,5 x 17,5. Nasẖ s primjesom ta'līqa, slabiji, ali čitljiv. Papir tamnožućkast, tanak; povez kartonski.

1. L. 1-43a ISTO

Naslovi poglavlja pisani crvenim mastilom.

2. L. 43b-45b بدء الامالی

U rukopisu naslov: هذا کتاب بدء الامالی

Spjev o islamskoj dogmatici (akaid). Napisao Sirāǧuddīn 'Alī b. 'Oṯmān al-Ūšī al-Farganī, umro 575/1179 (v. I, 67).

Na listu 46 nalazi se kraći rad na turskom jeziku o islamskom braku (فی بیان کیفیة النکاح) vjerovatno izvadak iz nekog fikhskog djela.

Na listovima 47-49 kraći rad na arapskom jeziku o učenju i traženju nauke s poglavljem (فصل فی تعظیم العلم واهله).

Rad je nepotpun s početka i na kraju.

Na listu 50a dvije bilješke; prva o obnovi nikaha (vjenčanja), a druga sadrži dovu koja se uči na početku tevhida.

Na posljednjoj stranici (list 50b) islamsko vjerovanje (امنت بالله) u stihovima, na turskom jeziku.

Prepisao Muḥammad b. ʿAlī b. Ḥasan b. Rustem-beg Pašić, učenik muftije h. Ahmed-efendije Škaljića, godine 1309/1891, u Medresi u Rogatici (v. bilješku na listu 43a i 45b).

Na prvom zaštitnom listu (stranica a) razne riječi kao vježbe u pisanju. Na stranici b istog lista stihovi i bilješke s područja islamskog vjerovanja.

2556. ISTO 2748.

Na prvoj stranici, u vrhu, napisan naslov djela: لطفيهٔ وهبي سنبل زاده

L. 38,12; 19 x 13,5. Taʿlīq, lijep, čitak, pisan vještom rukom. Naslovi poglavlja pisani crvenim mastilom. Povez polukožni.

Na rubu prve stranice ime bivšeg vlasnika: Yūsuf Qāḍī-zāde as-Sayyid Muḥammad Emīn (تملكه الفقير يوسف قاضى زاده السيد محمد امين).

Na kraju dvanaest neispisanih listova.

Rukopis je iz XIII/XIX stoljeća.

2557. Zbirka (مجموع), 2 1274.

L. 105 (40 + 65); 19 x 14,5. Taʿlīq i nasḫ. Papir bijel i tamnobijel, čvrst; povez polukožni, oštećen.

1. L. 1-40. ISTO

Tekst mnogih naslova različit je od onih u prethodnom primjerku. Tako, prvi naslov poslije uvoda, glasi: نصايح كردن

Naslovi stavljeni samo u nekoliko poglavlja s početka i pisani su crvenim mastilom.

2. L. 41-105. تُحفَهٔ وَهبِى

Perzijsko-turski rječnik u stihu. Spjevao gore navedeni pisac Muḥammad b. Rāšid Vehbī, zv. Sunbulzāde. Ovo je štampani primjerak (iz godine 1219/1804), koji je uvezan zajedno s prethodnim rukopisom. Raspoređen je na 58 odlomaka (qiṭʿa).

Flügel I, 143; Rieu, 144; Karatay t II, 2091.

Početak:

حمد بى او كرم فرمايه

كه آنك نعمتيدربى غايه

Na kraju pet stihova o završetku djela i u posljednjem stihu datum završetka.

هزاران شكر ايدوب حقه ديدم تاريخ اتمامن

بحمد الله بوز يبا تحفهٔ وهبى تمام اولدى

Sa strane je neko rukom napisao godinu završetka: تاريخ ختام تأليف ١١٩٦

Na naslovnoj strnici, pod tačkom 1, dvije bilješke na arapskom jeziku, od kojih je prva s područja stare medicine (recept za lijek koji se uzima protiv slabog pamćenja pri učenju), a druga s područja književosti.

Na kraju poučni stihovi na turskom i arapskom jeziku, te na posljednjoj stranici, nazivi za 32 nauke i vještine koje su bile poznate i izučavane u raznim muslimanskim sredinama, u srednjem vijeku. Na unutarnjoj stranici druge korice bilješke na turskom jeziku, u kojoj se kaže da je neki Rogatičanin, po imenu Nazif... pročitao ovaj spjev Tuḥfei Vehbī 1286/1869.

Rukopis prepisan u prvoj polovini XIX stoljeća.

DJELA ČIJE VRIJEME NASTANKA
NIJE POZNATO

2558. ساعت نامه 6685.

Djelo u kojem se iznose legende o poslanicima kao i pouke i savjeti u specijalnim časovima, naročito u četiri noćna sata (gece satleri: akšam sati, yatsu saati, gökler saati, uyku saati).

Uz to se opisuje djelovanje meleka i šejtana u tim časovima.

Posljednji dio govori o rajskim časovima (gennet-saatleri) i o sudbini duša nakon smrti. Napisao i sabrao Hibetullāh b.Ibrāhīm, čija nam je biografija nepoznata. Djelo je i štampano u Istanbulu, 1273/1856 i 1294/1877. Na našem rukopisu naslov je slijedeći:

هذا كتاب ساعت نامه تأليف مرحوم هبة الله بن ابراهيم

I, 380, 2,str. 227; Kairo t, 53; Perč t, 21 a; Blochet t, 1312; Rieu t, 21 a; M.Götz 2,br. 186, str.128.

Početak:

الحمد لله جعل الاسلام نوراً... اما بعد بوكتاب تصنيف قلندى اللرو اخباردن وعجائب احوالندن... بوعزيز كتابك مصنفي نحيف وضعيف وبرذرطيراق هبة الله بن ابراهيم - رحمة الله عليهم اجمعين...

Završetak:

...عورت دخى منتبه اولمزسه ترك ديار ايده افضلدر قيامت كوننده عذابدن خلاص اوله سن. والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب. تمت تمام بعون الله الملك الوهاب

L. 107; 20,5 x 14. Nasḫ, vokaliziran. Papir tamnobijel, tanji, dohvaćen vlagom, pa je pismo djelimično oštećeno; povez polukožni, oštećen.

Prepisao Ḥusayn b. 'Alī 1097/1686.

Poklonio Ahmed Čamdžić, iz sela Krčevine - Zavidovići, godine 1979.

2559. ISTO 3410.

U rukopisu napisan naslov crvenim mastilom:

هذا كتاب ساعت نامه مرحوم هبة الله رحمة الله عليه

L. 124 (s originalnom folijacijom); 20 x 15. Nasḫ, vokaliziran. Papir bijel, glat, čvrst, dohvaćen vlagom, oštećen na donjem prerezu; povez kartonski.

Prepisao Ḥusayn b. al-Ḥaǧǧ 'Omer 1135/1722.

Na prvom listu koji je zalijepljen za prvu unutarnju koricu, iznad naslova, ime vakifa: 'Osmān b. Ibrāhīm.

Poklonio Munir Šahinović - Ekremov.

2560. ISTO 929.

L. 96; 21 x 15. Nasḫ, slab. Papir tamnobijel i smeđ; povez kožni, oštećen.
Prepisao Ṣāliḥ b. 'Oṯmān 1150/1737.
Na prvom zaštitnom listu beznačajne bilješke, kao i na posljednjim listovima.

2561. ISTO 3966.

L. 71; 21,5 x 16. Nasḫ, vokaliziran. Kur'anski ajeti podvučeni crvenom linijom. Papir bijel, čvrst, dohvaćen vlagom, listovi prosuti; povez polukožni, s preklopom, oštećen, rastavljen od listova.
Prepis završen 1156/1746.
Na prvoj unutarnjoj korici i prvom zaštitnom listu vježbe u pisanju. Na naslovnoj stranici namjerno izbrisana bilješka o uvakufljenju knjige te, opet, vježbe u pisanju. Na kraju prigodne dove.
Iz Karađoz-begove biblioteke.

2562. ISTO 935.

L. 92; 20 x 15. Nasḫ. Papir blijedo žućkast, deblji, čvrst; povez kartonski.
Prepis završen 24. ševvala 1172/1758.
Iznad mnogih stranica ispisana po jedna rečenica, kao rezultat nekog fala (gatanja, proricanja), na primjer.

List 18 b.	عاقبة هذا الامر خير و سعادة
List 29 b.	ليس في تأخيرك خير فان الخير بتعجيله
List 58 b.	و توكل على الله تعالى ولا تخف

2563. ISTO 5671.

Naslov u rukopisu, napisan crvenim mastilom.
هذا كتاب ساعت نامه تأليف هبة الله افندى رحمة الله عليه
L. 95 (numerisani s lijeva na desno); 22 x 15,5. Nasḫ, jednostavan, djelomično vokaliziran. Papir bijel, čvrst, dohvaćen vlagom; povez polukožni.
Prepisao Monlā Muḥammad b.Ḥasan, nastanjen u Sarajevu, u Sumbul-mahali, u saferu 1180/1766.
(كاتب الحروف منلا محمد بن حسن ساكن بمدينة سراى من محلهٔ سنبل صفر الخيرده
تحرير اولنمشدر سنة ١١٨٠)
Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2564. ISTO 627.

L. 103; 21,5. Nasḫ. Tekst obrubljen po dvjema tankim crvenim linijama. Papir blijedožućkast, deblji, glat; povez kartonski.
Prepisao Ḥasan b. Ḫalīl b. Muḥammad Za'ferān Pūrlī ili Pūzlī (?), 15. džumadel-ahira 1184/1770.
Bilješka o prepisu na kraju, iza završetka (list 103 a):
(تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب ليد حسن افندى بن مرحوم خليل بن مرحوم محمّد
زعفران بورلى رحمة الله عليهم و الحمد لله رب العالمين في ١٥ جماذى الاخر سنة ١١٨٤)
Na listu lb naslov djela, pisan crvenim mastilom:
هذا كتاب ساعت نامه تأليف مصطفى افندي بن ابراهيم افندى رحمة الله عليهم اجمعين
Iz ovoga bi se moglo razumjeti da je piscu ime Mustafa, što drugi rukopisi ne potvrđuju.
Uvakufio sam prepisivač, iste godine kada je prepisano ovo djelo .

2565. ISTO 3104.

L. 103; 18 x 12. Nasḫ, vokalizovan, pisan u razmaknutim redovima. Po rubovima neko kasnije, ponegdje, pisao bilješke, koje se odnose na tekst. Citati iz Kur'ana podvučeni crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, tanji povez polukožni.
Prepisao Muṣṭafā aṣ-Ṣabrī Uskudārī, pristaša (sljedbenik) Husamuddin-paše, valije u Bosni, 1210/1795. (Spomenuti valija postavljen je na ovu dužnost 1207/1792. i na toj dužnosti ostao je četiri godine. Umro je u Travniku 1211/1796).
(كتبه الفقير الحقير مصطفى الصبرى اوسكدارى ثرى احرامى تابع حسام الدين پاشاء
والىء بوسنة سنة ١٢١٠)
Uvakufio neki 'Abdulqādir, rebiul-ahira 1297/1880. (v.bilješku na naslovnoj strani).
Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku (v.pečat na prvom zaštitnom listu).

2566. ISTO 2oo2.

(ناقص في آخره)

Djelo na kraju nepotpuno. Naslov u rukopisu:
ساعت نامه تأليف هبة الله أفندي رحمة الله عليه
L.71; 20,5 x 14,5. Nasḫ. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, a mnoge riječi podvučene crvenom crticom. Papir tamnobijel, glat: bez poveza, korice otkinute i izgubljene.
Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na naslovnoj stranici dove i zapisi, pisano kasnije slabim rukopisom. Tu je i mali okrugli pečat, vjerovatno ranijeg vlasnika, u kome piše: Muḥamed Mestvica, godina 1267/1850.

Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2567. ISTO 4137.

U rukopisu, na naslovnoj stranici,zabilježen naslov:

هذا كتاب سعات نامه المصنف هبة الله رحمة الله عليه

L.117; 21 x 15. Nasḥ s nešto malo ta'līqa, vokaliziran. Poglavlja, istaknute riječi, citati iz Kur'ana i hadisi pisani crvenim mastilom. Na mnogim mjestima rečenice rastavljene krupnijim crvenim tačkama. Papir tamnobijel, čvrst, deblji; listovi prosuti i rastavljeni od poveza, a povez kožni, s utisnutim ornamentima na sredini korica, oštećen.

Prepisivač i datum prepisa nisu navedeni, ali smatramo da rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

Rukopis poklonila Fatima Smajiš, udova hafiza Ibrahima Smajiša, imama i muallima iz Sarajeva, godine 1952. (v. bilješku na naslovnoj stranici).

2568. ISTO 5346.

L. 125; 19 x 14. Nasḥ, vokaliziran. Istaknute riječi i kur'anski ajeti pisani crvenim mastilom. Papir žućkast, glat, tanji, dohvaćen vlagom, prvi list oštećen. Povez polukožni, s preklopom, prva korica otkinuta i zagubljena, pa je sada zalijepljena kartonska korica, umjesto izgubljene.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na naslovnoj stranici, kao i na predzadnjem zaštitnom listu, ime ranijeg vlasnika (Sahačić Mehmed Ali). Na kraju djela ime drugog vlasnika, napisano olovkom: Mustafa b. Hašim, Sarajlija, Bosanac, Godina 1290/1873. Na predzadnjem zaštitnom listu jedan recept na turskom jeziku,. pisan kasnije, rukom drugog prepisivača.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2569. ISTO 5687.

L. 120; 21,5 x 16. Nasḥ. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir žućkasto bijel, deblji, glat; povez kartonski, prva i korica izgubljena.

Nema podataka o prepisivaču i datumu prepisa, ali, sudeći prema papiru i pismu, smatramo da rukopis potječe iz XVIII stoljeća.

Na prvom listu (strana a), u vrhu, neko krupnim slovima stavio pogrešan naslov: انوار العاشقين كتابى هديه سي ١٩ غروش

To je zavaralo našu evidenciju, pa je rukopis bio inventarisan s ovim, pogrešnim naslovom.

Na kraju, iza završetka djela bilješka o uvakufljenju rukopisa.

(صاحب الخيرات و الحسنات مرحوم و مغفورا له عايشه قزى فاطمه نك وقفيدر سنة

١٢١٣ شعبان غره سى)

Iz bilješke se vidi da je rukopis uvakufila neka Fatima, kći Aiše, početkom šabana 1213/1798.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2570. ISTO 5983.

(ناقص في آخره)

Na naslovnoj stranici olovkom zabilježen naslov:

مرحوم هبة الله بن ابراهيم افندينك اثر يدر

Djelo na kraju nepotpuno. L.54; 21x15. Nasḥ - ta'līg, pomiješani, pisani vještom rukom. Tekst na prvoj stranici obrubljen crvenom linijom. Papir tamnobijel, glat, tanji, dohvaćen, vlagom; bez poveza, sada se čuva u drugim kartonskim koricama, koje su rastavljene od listova.

Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na naslovnoj stranici prigodne dove i bilješke iz akaida; sve ovo pisano kasnije, drugim rukopisom, a teško je i čitljivo, jer je tekst izblijedio.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2571. ISTO 6747.

L. 58; 21,5 x 15. Nasḥ, vokaliziran. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Ajeti iz Kur'ana podvučeni crvenom crticom. Tekst obrubljen jednom crvenom linijom. Papir tamnobijel, djelomično oštećen i dohvaćen vlagom; povez polukožni.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Po rubovima, na prvih nekoliko listova, neko je kasnije, slabim rukopisom, pisao neke mes'ele.

Poklonio Memić Jakub iz Novog Pazara.

2572. ISTO 3301.

L. 78; 21,5 x 15,5. Nasḥ-ta'līq, pomiješani, pisani nevještom rukom prepisivača. Po rubovima ima malo ispravaka. Papir bijel, čvrst deblji, dohvaćen vlagom, oštećen; povez polukožni, također oštećen.

Prepisao Monllā Zannūn b. Ḥasan, iz sela Vukovije - Tuzla, 28. džumadel-ahira 1219/1804.

(تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب الحقير منلا زنّون بن حسن عن قرية وقويه. تسع

عشر ومائتين والف في شهر جاذ الآخريكرمى سكزنجى كجه سنده تمام اولندى)

Ispod ove bilješke datum rođenja prepisivačeva sina: Abdullah b. Zannun, godine 1217/1802. Na kraju moralno-didaktički stihovi, na turskom je-

ziku, bilješke iz tesavvufa i jedna fetva, takoder na turskom jeziku, pisano rukom prepisivača. Na posljednjem zaštitnom listu neka nejasna i teško čitljiva bilješka na turskom jeziku, u kojoj se spominje ime: Tirić Osman-efendi, pisana kasnije, rukom drugog prepisivača.

Uvakufila Malkija, kći Ḥasan-baše, u Gornjoj Tuzli, nastanjena u kasabi Bijeljina (v. bilješku na rubu trećeg lista).

2573. (موعظه) 1559.

بالتركية

Knjiga propovijedi /mev'iza/, na turskom jeziku, od nepoznatog pisca, nepotpuna s početka. Čini se da je ovo sabrano iz raznih djela.
/Na donjem prerezu listova neko je stavio kasnije pogrešan naslov: توركه تفسير

Sadrži, uglavnom, tumačenje raznih kur'anskih ajeta.

U prevodu nekih ajeta ima pokoja staroturska riječ, ali sudeći prema stilu i jeziku, sastavljač nije Turčin, nego bi mogao biti neki naš čovjek koji nije potpuno vladao turskim jezikom.
Na prvom listu ovdje, iznad početka, neko kasnije stavio naslov.موعظه غير معروفه

Početak ovdje:

و ايمان نور قلدق انونله قوللر مزدن كمى دلر سوز ارشاد ادروز هدايه توفيق. قال الله تعالى:
هذا بيـان للناس و هدى و موعظة للمُتقين. يعنى قرآن ناسه بيان در نفوسلرى ضلالتدن و
جهالتدن تطهير ايدر

Ajeti, koja pisac tumači, podvučeni s početka crvenom crticom.

L. 190; 20,5 x 14. Nasḫ, od različitih ruku, vokaliziran, krupniji, pomiješan mjestimice s nešto ta'līga. Papir tamno bijel, deblji, čvrst; posljednji list nakinut pri dnu. Povez kožni, popravljen, s utisnutim ornamentima na koricama.

Završetak:

... هذه المواقف برافتك واجعلنا من الجايز ين وسهّل علينا عقبات الجسور و ادخلنا الجنة
مع الفايز ين برحمتك يا ارحم الراحمين.

Rukupos je s kraja XVII, ili početka XVIII stoljeća.
Vakuf Salih Izzet-efendije Hromića.

2574. شفاء القلوب 5818.

Zbirka savjeta i pouka o vjerovanju i lijepom vladanju, na turskom jeziku, od nepoznatog pisca. Prema naslovu u rukopisu (كتاب شفاء القلوب سيدى) moglo bi se zaključiti da je prezime /ili nadimak/ autora ;Seyyidī. Ili nepoznati pisac, pod izrazom „Seyyidī", misli na svoga učitelja, čije ime nije spomenuo.

Izvori koji su nam pristupačni ne spominju ovo djelo na turskom jeziku. Brockelmann, na pet mjesta/G II, 162; SII, 654, 689, 19:984 i SN I,496/ spominje djela pod naslovom „Šifa' al-qulūb", ali to su djela na arapskom jeziku. Naš rukopis, po svemu sudeći, nije prevod s arapskog, nego je to originalno djelo, na tuskom jeziku, od nepoznatog pisca. Inače, djelo je slabog sastava, što nam govori da mu autor nije bio od istaknutih učenih ljudi.

Na početku rukopisa sadržaj, iz kojeg se vidi da djelo ima 92 poglavlja. Obzirom da je djelo rijetko, navešćemo bar neke naslove njegovih poglavlje /faṣlova/.

1. poglavlje: اوّلى (برنجى فصل)
مؤمن به يعنى آلتى سيئه ايمانى بلدرر

2. poglavlje: ايكنجى (فصل)
هركسه فرض عين اولان علمى بلدرر

10. poglavlje: اننجى
ريا بلدرر

20. poglavlje; يكنجى
اصل سويلميوب سو يلمك صكردن اولان آلتمش عرضى بلدرر

90. poglavlje: طقسانجى
ايمانسز كتمه نك يكرمى بر سببن بلدرر

91. poglavlje: طقسان برنجى
هر برمؤمنك قلبنده ايمان شمعه سين بلدرر

92. poglavlje. طقسان ايكنجى
اجمالا يك مهم اولان تقر يراقى بلدرر

Početak:

الحمد لله رب العالمين. والصلاة و السلام على سيدنا محمد و اله وصحبه اجمعين. بوند
نصكره معلوم اولكه جميع رجال و نسا اوزر ينه فرض اولان علوم اوجدر..

Završetak:

قربان اوكوت الينلرك عليا مجلسنه كلمينلرك ايمان ايله اولمينلرك دوشمنى حق تعالى جمله
مزى ايمان ايله كوجن قوللرندن ايليه آمين تمت الكتاب...

L. 123; 21.X 14. Nasḫ, vokaliziran, čitljiv. Poglavlje i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po rubovima ima malo dopuna i ispravaka. Tekst je obrubljen jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, čvrst, glat, povez kož

ni, s utisnutim ornamentima na sredini korica, preklop otkinut i zagubljen.
Prepis završen 1137/1725.
Na kraju bilješke na turskom jeziku s područja fikha.
Uvakufila Fatima, kći Muminova Duāġī-zāde /Dovadžija/.
Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2575. ISTO 3019.

L. 128; 16.X 11,5. Nasḫ, u početku vokaliziran, lijep, pisan uvježbanom rukom dobrog kaligrafa. Po rubovima pisani naslovi poglavlja crvenim mastilom, krupnijim slovima, a ima i bilježaka koje se odnose na dotični tekst. Papir žućkast, čvrst, glat, povez kožni, s preklopom i utisnutim ornamentima na sredini korica.
Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.
Na unutarnjoj stranici prve korice bilješke o uvakufljenju.
Ista takva bilješka i na kraju rukopisa.
Na prvom, naslovnom listu, prije sadržaja bilješke s područja fikha i akaida, te nekoliko savjeta.
Uvakufio derviš Aḥmed b. 'Omer Alemdār, za Ajni-begov mekteb u Sarajevu i predao ga muallimu Ḥalīl-efendiji, sinu Ṣaliḥovu Stočaninu.
Iz Šehdi-efendijine biblioteke.

2576. Zbirka (مجموع) ,2 4976.

L. 56; 15,5 x 11. Nasḫ, vokaliziran, pisan vještom rukom. Naslovi poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir tamnobijel, dohvaćen vlagom, pa je i pismo djelomično oštećeno; bez poveza, korice otkinute i zagubljene.

1. L. 9-17. جواهر الاسلام (اكر صورسه ل)

Kratak katekizam u obliku pitanja i odgovora, od nepoznatog pisca. Postoje razne verzije, naslovi i počeci ovog djela (v. I,113).
Gornji naslov nalazi se na rukopisu. Prvi list kasnije dopisan.

Početak:
الحمد لله رب العالمين... اما بعد بلكل وآكاه اولغلكه هر مؤمن ومؤمنه ايمان والاسلام علمين اوكرنمك فرضدر

2. L. 20b - 56. وصيت نامه للبركوي (v.br.2374)
ـ ناقص في آخره ـ
Djelo na kraju nepotpuno, otkinuto i zagubljeno više listova.
Oba djela prepisao Hasan b. Muḥammad 1139/1726.

Na kraju prvog djela prepisivač, u stihovima, na turskom jeziku, moli čitaoca da mu se prouči Fatiha.
Na listovima 1-8, koji su oštećeni, završetak nekog Ilmihala, na turskom jeziku, na tim listovima dove i nijjeti (odluke) za pojedine namaze.

2577. Zbirka (مجموع) ,2 4350.

L.32; 15,5 x 11. Nasḫ, vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Ajeti i dove podvučene crvenom linijom.
Papir bijel, čvrst, povez kožni.

1. L. 1-22. ISTO

2. L. 22b - 32. شرائط الاسلام

Kratak Ilmihal, na turskom jeziku, u kojem su obrađeni imanski i islamski šarti, od nepoznatog pisca. Naslov prema rukopisu.
Blochet t, AF 15
Početak:
الحمد لله رب العالمين... اما بعد هر مؤمنه لازمدركه ايمان واسلام نه ايد كين بلمك كرك

Prepis oba djela završen 1181/1767.
Na posljednjem listu nekoliko pečata, u kojima se kod nekih može pročitati ime: „Abdullāh, raniji vlasnik knjige. Tu su i dva poučna tiha, na turskom jeziku, te ime (možda prepisivača): Monllā 'Omar Džubur-zāde (?), iz džemata Ramaḍān-bega.
Na posljednjem zaštitnom listu jedna dova.

2378. ISTO 4337.
ـ ناقص في اوله وآخره ـ

Primjerak nepotpun i na početku i na kraju.
L. 16; 17 x 11,5. Nasḫ, vokaliziran. Riječi جواب i اكر صورسه ل pisane crvenim mastilom. Papir bijel, čvrst. Povez otkinut i izgubljen.
Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

2579. ISTO 4770.
ـ ناقص في اوله وآخره ـ

Djelo nepotpuno i na početku i na kraju.
L. 47; 16.X 11. Nasḫ, vokaliziran. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst je na prvih desetak listova obrubljen crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, dohvaćen vlagom; povez kožni, oštećen.
Prepis potječe, vjerovatno, iz druge polovine XVIII stoljeća.

Iz kolekcije dr Muhameda Hadžijahića.

2580. Zbirka(مجموع), 2 5892.

L. 22; 20 x 14,5. Nash. Istaknute riječi podvučene crnom crticom. Papir bijel, čvrst, deblji, dohvaćen vlagom, pismo oštećeno; povez polukožni, s preklopom.

1. L. 1-21a. ISTO

Naslov u rukopisu: جواهر الاسلام

Ovo je nešto drugačija verzija od prethodnih primjeraka. U ovom primjerku navedeno ime pisca Muḥammad (Meḥmed) Nūruddīn Miṣrī, čija nam je biografija nepoznata.

Početak:

الحمد لله رب العالمين...اما بعد بوندنصكره معلوم اولكه هركيم اهل جنت اولق ديلسه اولامسلمان اولمق اكافرض عيندر...بوبندهٔ اضعف العباد...محمد نور الدين مصرى كوردمكه بوبابده مختصر تركى بر رسالهٔ نادر مراد ايتدمكه لسان تركى اوزره تأليف ايدوب

2. L. 21b-22a. وصية الامام ابى حنيفة لابى يوسف

Oporuka Abu Ḥanife svom učeniku Abu Yūsufa (v. II, 1436,3).

Oba djela prepisao isti nepoznati prepisivač, vjerovatno u XVIII stoljeću.

Na kraju neki računi i vježbe u pisanju.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2581. Zbirka (مجموع), 7 878.

L. 51; 20,5 x 15. Nash, većim dijelom vokaliziran. Papir bijel, ali potamnio, od vlage i uslova u kojima se rukopis nalazio; mnogi listovi oštećeni i popravljeni. Povez kartonski, čvrst, nov.

1. L. 1-4a. (منظومة فى النصائح بالتركية) - قطعة

Fragment jedne poeme na turskom jeziku, o islamskom vjerovanju i vjerskim poukama, od nama nepoznatog pisca. Rukopis nepotpun s početka; prva dva lista ovdje znatno oštećena.

Gornji naslov dat kasnije, prema sadržaju.

Poglavlja označena riječju ارمغان (armagan = dar, poklon).

Kairo, t (str. 310) navodi djelo pod naslovom: قرق آرمغان

(četrdeset darova), u stihu (manzūm) i da mu je autor Mevlā Kemāl-efendi el-Ādemī.

Početak ovog djela: بلكه بسم الله ديلك مصباحيدر

Kairo t (str. 45) navodi još jedno djelo pod istim naslovom قرق آرمغان ali je ono, izgleda, u prozi.

Nije izvjesno da li naš rukopis odgovara kojem od tih djela.

U drugim izvorima, koje imamo, ne nalazimo spomena ovom djelu.

Početak ovdje stihom (tekst teško čitljiv, kroz nalijepljeni providni papir): قورلجق منزلدرز يراكه كور

امدى اركندن بيراغن قيلاكور

Naslov prvog poglavlja ovdje: آرمغان منكر ونكير

Početak prvog poglavlja ovdje (na listu 1a):

كلدك ايدى شونلرى قيل فكر

كيم منكر دورر ودخى كيم نكير

Naslovi poglavlja pisani crvenim mastilom, i ovdje ih imamo (osim spomenutog), još samo tri: آرمغان مالك يعنى

آرمغان (؟) (oštećeno)

Posljednje poglavlje je: آرمغان خالق جل جلاله

خاتمة الكتاب

Završetak je (na listu 4a):

بوجهان فانيدرر هركيم بوكا

ميل ايدرسه دوشر اوكلمز بوكا

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

دردى اولمايانده يوقدر واردات ـ تمت تمام

Ako je ovo djelo قرق آرمغان onda, sudeći po ovim sačuvanim listovima, ovaj fragment bi bio samo uesetu dio cjelokupnog djela.

Ispod ovog završetka djela, koji se nalazi na sredini stranice, ruka nekog početnika vježbala se u pisanju, u nekoliko redova.

2. L. 4b-8. (كتاب) شروط الصلوة بالنظم

Spjev na turskom jeziku o uslovima za valjanost namaza, od nama nepoznatog sastavljača.

Rađeno prema istoimenoj risali u prozi (v. II, 1555,2).

U katalozima i bibliografskim izvorima, koji su nam pristupačni, ne nalazimo spomena ovom spjevu.

Gornji naslov nalazi se na početku rukopisa.
Spjev se sastoji od 72 dvostiha. Tekst vokaliziran.
Početak spjeva, ispod naslova (bez besmele):

حمد لايقدر سكا اى بادشاه انس وجان

كيم وجودك يرتوندندر بوكونيله مكان

Premda je isti početak kao i kod ranije obrađenog rukopisa (II, str. 655), ova verzija spjeva mjestimice se nešto razlikuje od prethodnog rukopisa.

Naslovi poglavlja pisani crvenim mastilom, a ima ih jedanaest (osim uvoda koji ima 14 stihova):

1. باب شروط الصلوة ـ ثمانية
2. فرائض الصلوة ـ ستة
3. واجبات الصلوة ـ سبعه
4. سنن الصلوة ـ اربعة عشر
5. مستحبات الصلوة
6. مكروهات الصلوة ـ ارعبة عشر
7. باب افساد الصلوة ـ اربعة عشر
8. باب مستحب ـ سته
9. باب الوضوء فى مستحب ـ خمسة
10. فرض الغسل ـ ثلاثة
11. سجدة التلاوة ـ فى اربعة عشر مواضع

Ispod jednog od posljednjih stihova (u dnu lista 7b) stoji polustih, kojim nepoznati autor moli za dovu.

(كيمله نظم ايدن غريبى بردعا ايله آكاه)

Posljednji stih: كيمكه دربرسه بوسوز مه جان ودلدن آمين

رحمة الله تعالى عليهم اجمعين ـ تمت تمام

Ispod toga se prepisivač potpisao i zabilježio datum prepisa:

كتبه الفقير الحقير صالح لوبونجوى

فى سنه ١١٤٥ محرام الحرام فى يوم صلى

Prepisao Ṣāliḥ Lubinčevī (Ljubunčić - vjerovatno iz Ljubunčića kod Livna, ili iz sela Ljubunci, općina Prozor), mjeseca muharrema 1145/1732.

3. L. 9b-18. **مقبول عارف**

(يوتور شاهديه)

Bosansko-turski rječnik u stihovima, što ga je sastavio Muḥammad-efendī Hevāyī Uskūfī, naš pisac i učenjak, koji je živio i radio u prvoj polovini XI/XVII stoljeća. Rođen je 1010/1601, a zna se da je bio živ 1061/1651. Tačan datum njegove smrti nije nam poznat. Prvi gornji naslov (Makbūlī ʿārif) dao je sam pisac, a drugi („Potur Šahidija") je popularni naslov, pod kojim je rad bio poznat u širokim slojevima čitalaca.

U rukopisu naslov stavljen rukom prepisivača:

هذا كتاب يوطور شاهديه

Djelo je rađeno po uzoru na perzijsko-turski rječnik:

شاهديه ili التحفة الشاهدية، تحفهٔ شاهدى

što ga je napisao turski pjesnik Ibrāhīm Šāhidija, umro, 927/1520.

Naš rječnik (يوتور شاهدى) ima oko 230 stihova, dovršen je 1041/1631. i posvećen sultanu Muratu IV (vladao 1032-1049/1623/1639).

Raspoređen je na uvod (50 stihova), trinaest poglavlja (u kojima su date riječi) i završetak.

Ovo je, što mi znamo, najstariji tursko-bosanski rječnik.

Primjerak nepotpun s početka (nedostaje uvod), i na kraju.

Početak je ovdje:

بُوغْ تكْرِى يَدْنُو بِزْدُرْ هم يَدِينُو وَخْدَنِى

دُوشَه جَانْدُرْ جُووِ يقْ آدَمْ دِيزْ لُكِيدُرْ زِ يُوتِى

Inače, djelo „Makbuli-arif" počinje ovako:

خدا اسمى هرايشده ايدلم ياد

كه تا ايده بزى اولداخى دلشاد

U uvodu rječnika autor kaže:

جو تنظيمينه حق و يردى تمامى

ديدم مقبول عارف أكانامى (46 stih)

Završetak ovdje:

دَسْتُو صَاغْدُرْ دَخِى لِيُو أُولدى صُولْ

هَمْ لاَخْتَه طُورْشِى صُوِيى دُرْ رَاصُولْ

U potpunom primjerku (R-3376) posljednji je stih:

اِغْلَه اِكْنَه هَمْ قُوتَاجْ دِيزْ اِيلِيكه

وَاَزْ نَاغِشْ اِشْوِيلَه دِيزْ اِيكَّه

Prema tome, ovaj naš rukopis „Makbuli-arifa" je i na kraju manjkav.

Prepisao isti prepisivač (Salih Lubunčevi) u prvoj polovini XII/XVIII stoljeća.

Rječnik „Makbuli-arif" je zapažen kod nas i u svjetskoj literaturi. Od naših ljudi o njemu su pisali:

Alija Nametak (Novi Behar 1931), i Rukopisni - tursko-hrvatskosrpski i rječnici, Zagreb, 1968.

Mehmed Handžić (Književni rad, Sarajevo, 1934, str. 84-88)

Derviš Korkut (Glasnik Zemaljskog muzeja, 1942)

Hazim Šabanović (Književnost Muslimana BiH, Sarajevo, 1973).

Od stranih pisaca spominje ga ruski konzul u Bosni i Hercegovini, u svom djelu „Bosna, Hercegovina i Stara Srbija, Zvornik Sostavlenie", Petrograd, 1859.

Studiju o rječniku i štampano izdanje dao je njemački konzul u Bosni Dr Otto Blau, u djelu „Bosnisch - türikische Sprachdenkmäler", Leipzig 1868.

4. L. 19-21. **علم حال (قرق يدى فرض)**

Kratka početnica islamske vjeronauke (Ilmihal), na turskom jeziku, od nama nepoznatog pisca.

Naslov dat prema sadržaju.

Djelo obrađuje 47 glavnih vjerskih dužnosti, počev od vjerovanja u Boga.

Početak, poslije besmele:

مسلمان اولان آدمه قرق يدى فرض بلمك كركدر اوّلا حق تعالينك برلكينه دليل وَالهكم اله واحد لااله الا هو الرحمن الرحيم ذات شريفنه دليل ليس كمثله شىء وهو السميع العليم صفات شريفنه دليل قل هو الله احد

Završetak:

قعدهٔ اخيره ده تشهد مقدارى اوتورمق قصد ايدوب نمازدن جقمق ١٦ حلال بلمك ١٧ حرامى حرام بلمكدر. تم تمام ١١٤٤

Nash, krupniji, vokaliziran, pisan nevještom rukom.

Prepisao Ṣāliḥ Ljubunčevi, 1144/1731 (Vjerovatno i autor).

5. L. 21-26. **مؤمنلره غسل ايلمك لازم**

Kratka početnica (Ilmihal) - zapravo dio početnice - o nekim vjerskim dužnostima i obredima, na turskom jeziku. Izgleda kao da je ovo nastavak prethodnog rada, sastavni dio prethodne početnice.

Autor daje kratka uputstva o islamskoj čistoći (guslu) i o namzu, a naročito o nijjetu za namaz.

Početak, poslije prethodnog naslova (bez besmele):

مؤمنلره غسل ايلمك لازم كليجد اوّلا غسل لازم اولان مؤمنه قلبيله دخى دليله نية ايلمك كركدر..

Završetak:

...آمنت بالله...والصراط والميزان والجنة والنار وذلك حق...تاريخ رمضان مبارك ١١٤٤

Pismo kao prethodno.

Prepisivač i datum prepisa isto kao i u prethodnom djelu.

Na listu 26 i 27 nalazi se zapis (talisman), koji se stavlja u pčelinjak (uljanik) - „radi bereketa" - da pčele ne bježe i da nanesu dosta meda.

6. L. 28-48. **(رسالهٔ علم حال)**

Kratak katekizam (Ilmihal) na turskom jeziku, od nepoznatog pisca. Primjerak nepotpun s početka. Gornji naslov dat prema sadržaju.

Početak ovdje:

...اولمغيچون بورسالهٔ املا اولندى. ركن ايمان ايكيدر. برى، قلبده تصديق اكنجى ننده اقراردر

Završetak:

...و پيغمبرلردن كلن نسنه لر پيغمبرلرك مرادى شريفى اوزره ايناندم حقدر وكرچكدر ديه اللهم احفظنا من الكفر بحرمة خاتم الانبياء والمرسلين. الحمد لله رب العالمين.

Pismo kao prethodno.

Prepisivač isti (Ṣāliḥ Ljubunčevī). Datum, vjerovatno, isti 1144/1731.

7. L. 48b-51. **بيان مناجات رسول الله صلعم**

Molitva Božijeg Poslanika, na turskom jeziku, nepoznatog izvora.

Početak: يوزومى دركاهنه دوتدم ياغنى برورد كار :
دردومه درمان ايرشور ياغنى برورد كار

Završetak teško čitljiv, jer je polijepljen providnim papirom.

Cijelu ovu zbirku prepisao je Ṣāliḥ Ljubunčevī, u godinama 1144-45/1731/1732 (vidi bilješke pod brojevima 2,4 i 5).

(كتبه الحقير الفقير صالح لوبونچوى فى سنة ١١٤٥ محرم الحرام ١٦ في يوم صالى)

Sudeći po načinu izražavanja, držimo sa sigurnošću da su radovi pod brojevima 4 i 5 sastav nekog našeg čovjeka, vjerovatno navedenog prepisivača.

2582. Zbirka (مجموع), 3 6869.

L. 90; 21,5 x 15. Ta'līq i nasḫ. Posljednja dva djela vokalizirana. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Papir tamnobijel, čvrst, oštećen, dohvaćen vlagom; povez kožni, također oštećen.

1. L. 1-17. ايها الولد ترجمه سى

(Vidi broj: 1958,4).

Na kraju jedna dova, datum smrti jedne žene, a na listovima 18-20a su hadisi i vježbe u pisanju.

2. L. 20b-30. (باب) شروط الصلاة (وهى ستة)

Poglavlje o uvjetima za namaz (v. I, 144,5, str. 113), sa interlinearnim prevodom na turski jezik, od nepoznatog prevodioca.

3. L. 31-90. (كتاب في الفقه بالتركية)
- ناقص في اوله وآخره -

Nepotpuno i na početku i na kraju.
Neko djelo s područja fikha, od nama nepoznatog pisca. Naslov prema sadržaju djela.

Početak: اولوب اول قبرجغك باشى قيوب ايجنده قان و ار ين وصروصوجيقوب

Cijelu zbirku prepisao Yūsuf b. Muḥammad-beg Filbiyelī-zāde (?)
فلبيه لى زاده 1177/1763.
Rukopis je donesen iz Sanskog Mosta.

2583. Zbirka (مجموع) , 16 **3342.**

L. 364; 21 x 14. Nasḫ. Naslovi i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni.

1. L. 1-30. شرح اسماء الحسنى

Komentar Božijim imenima, na turskom jeziku. Napisao ʿAlī b. Derviš, čija nam je biografija nepoznata. Naslov i ime pisca prema rukopisu. Pristupačni izvori ne spominju ime ovog autora. Pisac na kraju djela kaže da je ovaj rad preveo na turski jezik i crpio građu iz raznih djela, kao što su komentari djelu „Maṣābīḥ as-Sunna", komentar tefsira Qāḍī Bayḍāvije, Gazālijevih djela, raznih rječnika i drugih djela.

Početak:
الحمد لله منّ علينا ببيان اسماء الحسنى... اما بعد اداء خدمت محامد الهيّه و قضاء حقوق رسالت شرعيه ايلدكد نصكره سبب تأليف رساله بودركه... بوفقير حقير و في كيد الزمان كسيرعلى بن درويش...

Završetak:
... زيرا انسان نسياندن مركب اولوب اوّل الناس اول الناسى در الحمد لله رب العالمين.
تمّ تمام

2. L. 33b-122. طريقت محمديه شرحندن بعض مبحث بياندر

Izvadak iz komentara djelu „aṭ-Ṭarīqa al-Muḥammadiyya". To je, u stvari, iz komentara kojeg je napisao Reğeb-efendī (v. br. 2213).

Početak: فصل الثانى ف البدع اقوال البدع جمع بدعة و هي اسم للابتداع...

Na kraju bilješka prepisivača, u kojoj kaže da je ovo prenio iz komentara (نقل من شرح طريقه محمديه)

3. L. 123b-149. تفسير سورة الانبياء

Komentar, na arapskom jeziku, suri „al-Anbiyā'", od nepoznatog pisca (v. I, 365, str. 218).

4. L. 153b-178a. رسالة في معجزات الانبياء عليهم السلام

Risala, na arapskom jeziku, o mudžizama (čudima) Božijih poslanika, od nama nepoznatog pisca. Ovu risalu ne nalazimo u pristupačnim izvorima, a naslov prema rukopisu.

Početak:
الحمد لله على الائه و الصلوة على محمد آخر انبيائه وعلى آله اكرم احبابه و بعد جعل كل شيء خلقه دليلا على وحدانية

Završetak:
...ثم قال صلى الله عليه وسلم كلاهما اعطانيه الرضوان عليه السلام وصلى الله على سيدنا الانبياء والمرسلين..

5. L. 179b-193a. رسالة في اربع وخمسين فريضة

Risala o 54 vjerske dužnosti (farza), koja se pripisuju Ḥasanu al-Baṣriju, umro 110/728 (v. II, 899,1). Ovaj primjerak nešto drugačije verzije.

6. L. 195b-198a. تلخيص البيان في علامات المهدى آخر زمان

(v. br. 2147,1)

7. L. 201b-204a. حل لغز زاوية بلغاى

Rješenje zagonetke o blagajskoj tekiji. To je mali filološki traktat, na arapskom jeziku, u kome autor razrješava tekst jednog salavata koji je bio napisan na zidu tekije u Blagaju (kod Mostara), u vidu jezične zagonetke. Napisao Ibrāhīm b. aš-Šayḫ al-ḥāǧǧ Ismā'īl b. 'Alī Opijač al-Mostārī, u. oko 1138/1726.

H. Šabanović: Književnost Muslimana BiH...str. 439.

Početak:

ان احق نبدأ به المقال حمدا لله الملك المتعال... و بعد فيقول الفقير الى الغنيّ البارى ابراهيم بن الشيخ اسماعيل الموستارى... لما زرت الزاوية المبنية في قصبة بلغاى مع بعض الاحباب عصموا من الاحزان والاكراب عرض على لغز...

8. L. 205b-211a. رسالة في حق والدى رسول الله صلعم

Naslov u rukopisu:
سرور كائنات عليه السلامك والدين حقنده ساجكلى زاده نك رساله سى

Rasprava o tome da li će roditelji Muhameda a.s. unići u Džennet (raj). Napisao Muḥammad b. Abū Bakr al-Mar'ašī Sāčaklī-zāde, u. 1150/1737.

F. Spaho, 63.

Početak:

وبحمده وصلوته على رسوله يقول البائس الفقير محمد المرعشى المدعو بساجقلى زاده اكرمه الله بالسعادة ان قلت ما تقول في والدى

9. L. 213b-220a. احوال القيامة

Naslov u rukopisu: بيان احوال القيٰمة رساله سى

Kraća rasprava o kraju ovog svijeta, proživljenju i Sudnjem danu, od nepoznatog pisca. Brockelmann (S I, 346) navodi ovaj naslov i kaže da je autor Abu'l-Ḫayr 'Alī b. Ismā'īl al-Aš'arī (umro 324/935), ali nismo sigurni da li se radi o istom djelu, jer ne posjedujemo kataloge koje Brockelmann navodi.

Početak:

الحمد لله رب العالمين و لا عدوان الا على الظالمين... المجلس فى احوال القيٰمة روى عن ابن عباس رضى الله رضي الله عنه ان رسول الله صلعم

10. L. 220b-222. تفسير آية: يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجاً

Prema predaji Mu'āḏa b. Ǧabala, Muhamedovo tumačenje riječi u Kur'anu فوج . Ovo je, vjerovatno, izvadak iz nekog djela.

Početak:

سئل معاذ بن جبل رضي الله عنه عن النبي عليه السلام من هذه الآية: يوم ينفخ... قال النبي صلعم يا معاذ بن جبل يحشر امتى يوم القيٰمة على خمسة عشر فوجا الفوج الاول

11. L. 223b-252. رسالة امنية

Risala, na turskom jeziku, o imanu, islamu, nasilju, mirnom i lijepom postupku s drugim ljudima, od nepoznatog pisca. Naslov je prema rukopisu, a u pristupačnim izvorima nema spomena o ovakvom naslovu.

Početak:

الحمد لله الذي حبّب لعباده المسلمين صراط مستقيم .. اما بعد بو رسالهٔ امنيه الله تعاليك الذين امنو ولم يلبسوا ايمانهم بظلم اولئك لهم الامن و هم مهتدون

Završetak:

اما نفس نبويه قيامه داخل دكلدر وتقسيم ضم اولنماق كركدر والحمد لله وصلى الله على سيدنا محمد ...

12. L. 254b-275. شرح وترجمة بالتركية قصيدة لحضرت علي

Naslov u rukopisu: حضرت علي رضي الله عنه قصيده نك شرحيدر

Komentar i prevod na turski jezik jedne hazreti Alijine kaside, od nepoznatog pisca.

Početak kaside: لقد بدأت بيسم الله مفتتحا   ازكى المحامد حمد لله فافتتحت

Početak komentara: صدر هزار حمد روح پرور   وبى شمار ثناى صفاكستر

Završetak:

بيقصور وبى نقصان كمال صحتده يازلده كه اصلابر حرفنه تغير وتبديل واقع اولمدى مأمولدركه رعايتنده تقصير اولنميه. تمت تمام

13. L. 276b-281a. (مسئلة فى تقدير الله وقضائه)

Mes'ela (pitanje) i odgovor, na turskom jeziku, o sudbini, od nepoznatog pisca. Možda je ovo izvadak iz nekog opširnijeg djela. Naslov prema sadržaju.

Početak:

علماء الدين النبوى وحكماء الشرع المصطفوى لازالوا كاشفين لاسرار حقائق الشرع بفكرهم الصائب... بو مسئله تحقيقنده نه بيوررلركه زيد عالم نفسنه ظالم اولوب

14. L. 282b-314. اصول الحكم فى نظام العالم

Naslov u rukopisu: نظام العالم رساله سى كافى آقحصارينكدر

Djelo, na turskom jeziku, o uređenju društva i državne uprave. Napisao Ḥasan Kāfī b. Turḫān al-Aqḥiṣārī al-Bosnawī, umro 1025/1616 (v. II, 850,14).

Početak:

حمد اول ناصر قهاره كه ايتدى منصرور..اما بعد شول زمانكه پادشاه ظلّ الله وشهنشاه عالميناه سلطان سلاطين

Na kraju ovog djela bilješka prepisivača, u kojoj se kaže da je ovo djelo (a i ostala djela u ovoj zbirci), prepisao Maḥmūd b. al-Ḥāǧǧ Muḥammad Istolčewī (Stočanin) 20. rebiul-evvela 1184/1770.

(قد وقع الفراغ فى اليوم العشرين من شهر ربيع الاول لسنة اربع وثمانين ومائة والف من هجرة...من يد محمود بن الحاج محمد استولجوى...)

15. L. 316b-337a. **واقعه نامه ويسى افندى**

Naslov u rukopisu: رسالهٔ ويسى عالم دنياده ظهور ايلدوكى بعض احوال بياندر

Kratak pregled velikih preokreta u svjetskoj historiji, prikazanih u snu. Napisao Uways b. Muḥammad al-Uskūbī, zvani Waysī-efendija, umro u Skoplju 1037/1627.

Rieu t, 29a; H. Sohrweide XIII 3, 127.

Početak: نسيم جمن آراى حمد ثنا اول پادشاه جهان آراى

16. L. 338b-364. **ذيل حديقة الوزراء**

Naslov u rukopisu: حديقة الوزراء رساله سى

Dodatak djelu o životima (biografijama) velikih vezira otomanske imeprije. Napisao ʿOmar b. Dilawar Āgā-zāde, umro 1172/1759.

Flügel II, 287; AM I, 799.

Početak: بعد حمد خداى عزّ وجلّ دخى نعت حبيب رب كريم

2584. Zbirka (مجموع), 4 **562.**

L. 28; 22 x 16. Taʿlīq, jednostavan. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; povez polukožni.

1. L. 1-4a. **نصيحت رسول حضرت صلعم (فاطمه)**

Pouka Božijeg Poslanika svojoj kćeri Fatimi, na turskom jeziku (v. I, 365).

Ove pouke su,u raznim rukopisnim verzijama, još pod naslovom:

وصية النبى عليه السلام فاطمة

Početak (poslije besmele):

بر كون فاطمة ـ رضى الله عنها ـ رسول حضرتنه ايتدى: اى بابا بكاخبر و بركه عورتلر اوزرينه ارلرك حق وعقوبق ندر

Završetak djela:

...رعايت ايتمزلر اولديلر قيامت كوننده جزالرله قيولر رحة آكايقدر اما بوندن ارلر ينه رعايت ايده بنم وصيت نامه عمل ايدنلر يارين قيامتده يوزى آق اوله ايكى جهانده حقك رحته واصل اوله حق تعالى آندن راضى اوله

2. L. 4a-6. **وصيتنامه (توربدارى شيخ احمد)**

Oporuka Božijeg Poslanika muslimanima, koju oporuku prenosi Šayḫ Aḥmad, čuvar Revdai-Mutahhere, Poslanikovog a.s. turbeta. Kairo t, (str. 52) navodi ovu oporuku pod naslovom ترجمهٔ وصيتنامه („Prevod Vasijjetname", tj. s arapskog jezika na turski).

Ovo je Oporuka kojom, navodno, upućuje Poslanik a.s. svoje opomene i savjete griješnim vjernicima preko čuvara njegova turbeta, nekog šejh-Ahmeda, koji kaže da mu se jedne noći pojavio Božiji Poslanik i stavio mu u zadatak da im ovu oporuku dostavi. Po islamskom učenju, to nema nikakve osnove niti važnosti.

Kario t, 52.

Početak:

وصيت نامه بودركه حضرت رسول اكرم وحبيب محترم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك قبر شريفلرى خدمتنده توربدارى اولان شيخ احمد شويله روايت ايدر برجمه كيجه سى

3. L. 7-18. **كتاب احوال جنت ودرجاتها**

Kraći rad na turskom jeziku o Džennetu i njegovom uređenju i ljepotama, od nepozantog sastavljača.

Početak:

حضرت رب العالمين سكز قات جنت خلق ايلدى جنتلر بربرينه احاطه ايلمشدر

Na listu 18b je početak katekizma جواهر الاسلام ; na listu 19 nalaze se dvije dove, od kojih je jednoj početak: اللهم يا هادى تهديت بالهداية a drugoj كهيعص وطه وطس

Na listu 20 je bilješka koja sadrži broj namaza u jednoj godini (بر يللق نمازى بيان ايدر) List 21 je neispisan.

4. L. 22-25. **كتاب ابليس (ابليس نصيحق)**

Priča na turskom jeziku o razgovoru koji je navodno vođen između sa-

tane i Božijeg Poslanika (v. I, 374).

Početak: معاذ بن جبل حضرتلری ابن عباس حضرتلرندن روایت ایدر

Na listovima 27-28. nalaze se zapisi i talismani protiv zubobolje, glavobolje, siromaštva i dr.

Prepis potječe iz XVIII stoljeća.

2585. ISTO **5593.**

ـ ناقص فى آخره ـ

Djelo na kraju nepotpuno.

Naslov u rukopisu: هذا نصيحت رسول عـ م لفاطمة رضى الله عنها

L. 10; 17 x 12,5. Nash. Istaknute riječi pisane crvenim mastilom ili podvučene crnom crticom. Papir tamnobijel, čvrst, dohvaćen vlagom, pismo oštećeno; bez poveza.

Prepis potiče iz XIX stoljeća.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2586. Zbirka(مجموع), 2 **1289.**

L. 90; 18,5 x 13,5. Divanija, pisana rukom vještog pisara. Naslovi i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Citati izvora podvučeni crvenom crticom. Papir tamnobijel, čvrst, glat. Povez polukožni.

1. L. 3-32. **(فوائد فى الاخلاق والعبادة)**

Kraće pouke o ćudoređu i pobožnosti, na turskom jeziku, od nepoznatog sabirača.

Rukopis nepotpun s početka.

Rad dat pod naslovima: خبر ـ اشارت ـ حكايت

To su popularne pouke, kroz priče i stara predanja, bez naučnog provjeravanja.

Gornji naslov dat prema sadržaju.

Početak ovdje:

...حكايت ـ مكر بر عورت كعبهٔ معظمهٔ طواف ايدركن حيض ايرشدى

Završetak:

آمنا وصدقنا بو كتابك آخرنى دعا ايله دخى لا اله الا الله كلمه سيله ختم ايلدك...تمت تمام

2. L. 32-89. **(موعظه)**

Pouke o pobožnosti i lijepom vladanju, također na turskom jeziku, od nepoznatog sabirača.

Naslov dat kasnije, po sadržaju.

Početak:

يـتقل رسول الله صلى الله عليه وسلم من باب الى باب، مفسرلر ايدرلر حضرت رسول اول وقتكم مكّده ايدى انجق نماز فرض اولمشيدى

Naslovi i istaknute riječi i ajeti pisani crvenim mastilom, nash pismom.

U uvodu, na nekoliko lista, pisac govori o smrti prve četvorice halifa:

وفات ابوبكر رضى الله عنه

وفات عمر رضى الله عنه

وفات عثمان رضى الله عنه

وفات حضرت امام على رضى الله عنه وكرم الله وجهه

Djelo podijeljeno na kraća poglavlja (fasl):

فصل فى القرآن	فصل فى جهنم ودركاته
فصل فى الفقراء	فصل فى الحوض والصراط
فصل فى نفخ الصور	فصل فى فضل العلم والعلماء
فصل فى تبديل الارض والسموات	فصل فى الخسوف
فصل فى لواء الحمد	فصل فى الحشر
فصل فى الشفاعة	فصل فى بيان الفزع الاكبر
فصل فى الكتاب	فصل فى اهل الجنة والنار
فصل فى المخاصمات والمحاكمة	فصل فى الحساب
فصل فى مخاطبات الله مع الملائكة	فصل فى الميزان

Završetak djela:

اصحاب كهفك كلبى آجغه...صورتنده حق تعالى كروقله (؟) حيوانلرى طيراق ايليه كافرلر آنى...يا ليتنى كنت ترابا ديلر تمت تمام

Prepisao cijelu zbirku nepoznati prepisivač, u XVIII stoljeću.

Na početku i na kraju listovi koji sadrže kratke pouke na arapskom jeziku, što je uzeto iz neke druge knjige.

Na kraju, pri dnu posljednje stranice, mali lični pečat, u kome se teško može pročitati upisano ime, vjerovatno ranijeg vlasnika: ʿAbduhū Aḥmed.

2587. **(كتاب فى الاخلاق والزهد)** **1454.**

Djelo o ćudoređu i skromnosti, na turskom jeziku, od nepoznatog pisca.

Istina, u vrhu prve stranice, zabilježeno je rukom prepisivača da je ovo

sastav Ğemala Aksaraije من تصنيفات جمال اقسرايى, što bi značilo da ga je napisao Ğamāluddīn Muḥammad b. Muḥammad al-Aqsarāyī, u. 791/1388.

Njegov rad iz ovog područja poznat pod nazivom جمالى الاخلاق, i posvećen je sultanu Bayazidu I (1389-1402), sinu sultana Murata I. Međutim, gledano prema početku, sadržaju i dosta slabom naučnom nivou pisanja, naš rukopis nije to djelo, pa je gornja bilješka u rukopisu, o njegovom autoru, netačna (v. M. Tahir, O.M. I, 265 i HH I, 36). Prema tome, ostaje da je pisac ovog rukopisa nepoznat.

Gornji naslov dali smo prema sadržaju.

Pored ajeta i hadisa, koje tumači, pisac se mnogo služi poučnim stihovima na turskom, arapskom i perzijskom jeziku.

Početak, poslije besmele:

(tri ajeta s početka sure „Mumin": 7,8 i 9):

ربنا وسعت كل شيء رحمة وعلما فاغفر للذين تابوا واتبعوا سبيلك وقهم عذاب الجحيم...سبحانك لاعلم لنا...

Potom turski:

حق سبحانك وتعالى يه حمدبى حد. وثناى بى عد. وحضرت رسوله وآلنه واصحابنه واتباعنه واحبابنه صلوات بلاغيه. وتحيات بلا نهايه...

Završetak sa nekoliko kraćih dova, koje su prenesene iz Gazalijevih djela:

اللهم اغفر لنا ولآبائنا ولامهاتنا ولاخواننا ولاخواتنا ولاستاذنا...يا قاضى الحاجات و يا مجيب الدعوات...وصلى الله على سيدنا محمد وآله...وعلى عبادك الصالحين من اهل السموات واهل الارضين برحمتك يا ارحم الراحمين. الحمد لله على التمام. والصلوة على سيد الانام.

L. 89; 19,5 x 13. Nasḫ, lijep, pisan rukom vještog kaligrafa, u proredu. Naslovi i istaknute riječi pisane crvenim mastilom, ili podvučene crvenom crticom. Papir bijel i tamnobijel, deblji, čvrst; tekst je djelomično obrubljen crvenom linijom; mnogi listovi dohvaćeni vlagom i mjestimice je i pismo oštećeno. Povez kožni, oštećen, s utisnutim ornamentima na sredini korica.

Rukopis potječe iz prve polovine XII/XVIII stoljeća.

Na naslovnoj stranici dva stiha na turskom jeziku, te stariji pečat ove biblioteke.

Na drugom zaštitnom listu recept na turskom jeziku, za neki lijek.

Na posljednjem listu „Jasin - dova", što je dopisano kasnije.

Evladijjet-vakuf Mustafa-bega Dženetića, iz godine 1289/1872. (v. bilješku i lični pečat na rukopisu, u vrhu prve stranice).

2588. (فضائل عبادانه دائر) **2894.**

Traktat, na turskom jeziku, o vrijednostima nafile-namaza, svake noći za vrijeme mjeseca ramazana, od nepoznatog pisca. Naslov prema sadržaju. Iz-

gleda da je ovo izvadak iz jednog ili više djela. Početak nema uobičajene besmele i hamdele.

Početak: برغى كيجسى انس بن مالك رضى الله روايت ايدر

L. 22; 16 x 11,5. Nasḫ, vokaliziran, s označenim kustodama. Papir bijel, čvrst; povez kartonski.

Rukopis potječe iz druge polovine XVIII stoljeća.

Na kraju ime ranijeg vlasnika, pisano slabim rukopisom (ḥāfiẓ Ṭāhir ʿAbdullāh Dalagić, iz Sarajeva, iz Vekil-Harčove mahale, godina 1245/1829).

2589. Zbirka (مجموع), 2 **2907.**

L. 126; 16 x 10,5. Nasḫ - taʿlīq, od različitih prepisivača. Prvo djelo kasnije pisano i pridodano uz ovo, prilikom uvezivanja. Papir bijel, glat, djelomično dohvaćen vlagom; povez kožni.

1\. L. 1-6. (ثلاث وصايا)

Tri oporuke, na turskom jeziku, koje se izvršavaju nakon smrti umrlog, od nepoznatog pisca.

Početak:

يا من خلقنا وهدانا بالتوفيق للاسلام...اما بعد فهذه ثلاث وصايا لثلثة اصناف من الاخوان واحياء الاولى لسالك الحق والاصحاء والثانية لسالك الحق من المختضرين المرضى والثالثة لسالك الحق المتقذين الموصية من الموتى...

Prepis potječe iz druge polovine XVIII ili iz prve polovine XIX stoljeća.

2\. L. 7-126. سعادت نامه

(v. br. 2495).

Na početku napisan naslov, crvenim mastilom: شمع بند عطار ترجمه سى

Naslovi poglavlja, ajeti i istaknute riječi pisane također crvenim mastilom. Po rubovima, ponegdje, ima kratkih tumačenja.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na kraju tri dove koje se uče za razne prigode. Na posljednjoj unutarnjoj korici bilješka, na turskom jeziku, o nesretnim danima u svakom mjesecu.

2590. فضائل مكة والمدينة والقدس والخليل **3343.**

Djelo na turskom jeziku o svetosti i značaju gradova: Mekke, Medine, Jerusalima i Halilurrahmana (Hebrona). Napisao neki Muḥammad al-

Yamanī, čija nam je biografija nepoznata (v. II, 1539,1).

Ovo je nešto proširena verzija ovog djela nepoznatog porijekla i slabe sadržine. Na osnovu izvora i različitih rukopisnih primjeraka vidi se da je rad imao više izdanja i verzija, s razlikama u tekstu, a različiti su i podaci o datumu njegova nastanka.

U vrhu prve stranice prepisivač crvenim mastilom stavio naslov:

فضائل كعبه.

Početak:

الحمد لله الذى جعل الكعبة البيت الحرام قياما للناس والبس مكة المشرفة بجعلها حرما آمنا افخر لباس... وبعد هذه فضائل مكة والمدينة والقدس والخليل شرفها الله تعالى صنفه على لسان التركى العبد الفقيرشيخ محمد اليمنى... ويوز بيكده بر يسين تركى دلى اوزرينه حق تعالينك فضيله وكرسيله بيان ايده لم

Kao što se vidi iz ovog uvoda, djelo je napisano 1101/1689. Po tome se može odrediti i vrijeme kada je pisac živio i radio.

Blochet, t - s br. 51, str. 188.

U djelu se ukratko govori o obredima hadža.

Blochet (t, A.F. br. 133) spominje djelo pod naslovom تحفة العاشقين, koje bi, prema opisu i sadržaju, moglo odgovarati ovom našem rukopisu (v. Ismā'īl-paša Ḏayl I, 253).

Na drugom primjerku ovog djela (Blochet, br. 134) zabilježeno je da je pisac (Muḥammad al-Yamanī) ovo djelo preveo s arapskog na turski jezik.

Slična djela navode i neki drugi izvori (v. Karatay t, br. 1402, str. 463 i Flügel II, br. 897, str. 125).

Naš rukopis ime četiri poglavlja, kao što se to i iz naslova može vidjeti:

1. L. 1-37.	فضائل مكة
2. L. 38-58.	فضائل مدينة
3. L. 59-116.	فضائل بيت المقدس
4. L. 117-129.	فضائل ابراهيم الخليل

Svako poglavlje ima po nekoliko glava (bāb), kojih u djelu ima ukupno petnaest. U svakoj glavi ima po nekoliko podnaslova.

Zavrčštak djela:

...ومرادى حاصل اولان ان شاء الله تعالى اول حضرتده جوق جوق آغليه آه ايده كناهلر يجون امدى اول پيغمبرلر روحيجون وآللرى واهل بيتلرى روحيجون و بو كتابك مصنف وكاتبى روحيجون مرادلر حاصل اولمغيجون سورهٔ فاتحه اوقيانك آخرى عاقبتى خير اولسون

Ispod ovog završetka nalazi se jedan stih na turskom jeziku, pisan rukom prepisivača.

(هر قچن استرسه جسمك تازه جان ذكر حقدن فارغ اوله هر زمان)

L. 129; 21 x 14,5. Nasẖ, krupniji, čitak, pisan vještom rukom, u proredu. U pisanju ima znatnih grešaka. Naslovi, istaknute riječi i djelomično arapski tekstovi pisani crvenim mastilom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; tekst obrubljen crvenom linijom. Povez kožni, jednostavan.

Prepis potječe iz XVIII stoljeća.

Na naslovnoj stranici bilješke s područja dova (molitvi), ajeti iz Kur'ana, stihovi na turskom jeziku i neki računi.

Na kraju poučni stihovi, bilješke i fetve na turskom jeziku, te brojevi nekih računa.

Iz biblioteke Fejzijje medrese u Travniku.

2591. **Zbirka (مجموع), 11** **3346.**

L. 180; 22 x 15. Nasẖ, krupniji, s nešto ta'līqa, pisan uvježbanom rukom, velikim dijelom vokaliziran. Papir tamnobijel, deblji, čvrst; povez polukožni, oštećen.

1. L. 1-59. **كتاب فى بيان خِلْقَتِ عَالَمْ وآدم عليه السلام**

Knjiga na turskom jeziku o stvaranju svijeta i prvog čovjeka Adema (a.s.), od nepoznatog pisca.

Naslov prema rukopisu. Inače, pod ovim naslovom ne nalazimo djelo u izvorima, koji su nam pristupačni.

Djelo je rađeno nenaučno, na osnovu mistike i starih legendi. Autor, uglavnom, sva tumačenja i priče prenosi od nekog učitelja, kome daje ime: Šeyh Muhammedi Hiğrī (Hağerī). Ko mu je taj učitelj nije nam poznato, jer ne nalazimo toga imena u bibliografksim izvorima.

Početak djela:

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين... جهان ياردن دهرك دورانن دوّار ادن دنيا دردن بر باره بلجق بارسين سيلدن يوردن ملك تعالينك دلكى ايله اولدى كيم بو عالم كون قادى ايجاده كشوره فلكلرى دوّار قلب ستاره لرى سيار اتمكله حكمين برينه سين كن لفظين خطاب قلدى فكان نداى الوهيّت امرين برينه يتوردى شويله كيم قصص حجرى اخبار اجنده شيخ محمّدى حجرى عليه رح ايدر بركون موسى پيغمبر حق تعالى حضرتندن سؤال قلدى كيم يا رب لِمَا خَلَقْتَ الْخَلْقَ يعنى اى پروردكارم بو خلايق نيجون يارتدك.

Tekst vokaliziran. Istaknute riječi, kao i tekst citiranih ajeta i hadisa, ispisani crvenim mastilom.

Završetak:

دخی جبرائل مقامنه کتدی آدم دخی باشلادی دنیاده ایکن اکمکه وبجمکه ویمکه وایجمکه وحلالی ایله ذریت قزانغه دنیای عمارت ایتمکه مشغول اولدی. والله اعلم بالصواب.

Vokalizacija teksta provedena kroz sva djela u ovoj zbirci, po čemu bi se moglo zaključiti da je prepisivač naš čovjek, koji je želio da olakša čitanje neukom svijetu.

2. L. 60-66a. **قرق مقام**

Traktat na turskom jeziku, mističnog sadržaja, o postepenom uzdizanju duše i približavanju Bogu, od nepoznatog pisca.

Na tom putu duhovnog uzdizanja nalaze se određeni stepeni ili stanice (maqām), koje valja preći. Te stanice čine razni vjerski propisi i ustanove, kojima valja ovladati i usvojiti ih.

Ovdje se govori o četrdeset takvih ustanova, stepeni, kako je to rečeno u naslovu.

(Listovi su ispremetani pri uvezivanju, pa se naslov nalazi na listu 62.)

Početak poslije besmele:

شکر اولسون اول حقه کم بزی یوقدن وار ایلدی...بو کتاب شریف غایت مقبول کتابدر...قول تکریه قرق مقامده ایرشه...اون شریعت ایجنده در، اونی طریقت ایجنده در، اونی معرفت ایجنده در، اونی حقیقت ایجنده در...

U djelu su obrađene četiri vrste tih mekama (stepena uzdizanja): šeriat, tarikat, ma'rifet i hakikat. Svaka vrsta ima deset stepena.

Zavrەštak:

...ودخی دوست اودرکه دوستدن کلن جفایه صبر ایده وداخی هر کم شریعت وطریقت ومعرفت وحقیقت ادبلرن کوز تمسه قیامت کوننده حالی مشکلدر. بو رسالیی آنك ایچون یزدق که بله لر کم خرقه نه در، تاج نه در، کمرنه در ومعنالری نه در، بیان ایلدك؛ الله تعالی جمله مزی مشایخ قولین طوتانلردن واولیادر لکین بلوب آنلرك یولنه یور ینلردن ایلیه. آمین یا معین.

Ovom djelu ne nalazimo spomena u pristupačnim izvorima, premda pisac u uvodu kaže da je djelo veoma popularno (gayet makbūl).

3. L. 66b-67a. **(منظومة بالتركية) في مدح الشريعة المطهرة للشيخ الكامل المصري**

Spjev na turskom jeziku u pohvalu šerijata, od nekog Misrija, kako se može pročitati u naslovu.

Držimo da je to Muḥammad b. ʿAlī al-Malṭī, zv. Niyāzī, al-Miṣrī, šejh halvetijskog reda, pisac mnogih radova na arapskom i turskom jeziku, umro 1105/1693. (v. O.M. I, 172 i AM II, 305).

Spjev ima 26 stihova. Svaki stih završava na riječ šeriat.

Početak:

سرای دین بنا سیدر شریعت
طریق حق هدا سیدر شریعت
بودر اول قپودر کاه حقه
که بولك ابتدا سیدر شریعت

Završetak:

حقیقت عرش اعلادر محقق
اوعرشك استوا سیدر شریعت
جمیع انبیانك اولیانك نیاری
رهنما سیدر شریعت

Ovoj kasidi ne nalazimo spomena u pristupačnim izvorima.

4. L. 67b **نقشی افندینك كلامیدر**

Kraći spjev na turskom jeziku, s područja tesavvufa, o šeriatu i tarikatu. Sastavio Nakšī.

To je, držimo, ʿAlī Nakšī al-Aqkermānī, učitelj halvetijskog reda, umro 1062/1651. (v. O.M. I, 171-172 i AM I, 758).

Pod nazivom Nakšī poznat je još Ibrāhīm-efendī Naqšī, šejh reda sunbulijja (umro 1114/1702), ali on je više lirski pjesnik (v. O.M. I, 175 i AM I, 36).

Početak:

کوکل دور شرعیدن سنی صید اتمسوا دنیا
ادا ایت امرنی حقك صقن الدن جقردنیا
حصار شرعی محکم طوت هوای نفسه الدانما
شیاطین عسکری تاکم متاعك اتمسون یغما

Završetak:

بو نظم یاکك ای نقشی قبول اتمزسه منکرلر
کوررلر یوم تبلی ده قجان کم ایر سور فردا

Spjev ima 14 stihova.

5. L. 68-95. **معراج**

Odulji spjev na turskom jeziku o Muhamedovom putovanju na nebo, od nama nepoznatog pisca.

Iz jednog stiha na stranici 70, moglo bi se razumijeti, da je to neki Rafāḍī (رفاضی), a iz prebrisanog polustiha na istoj stranici da je sin nekog kadije (Ibn Qāḍī).

(بر بنى اختيار ايتدى رفاضى
كه بوكا ناظم اولدى ابن قاضى)

Nije nam poznat pisac pod takvim imenom.

Početak: جوبسم الله ايله بشلادم ايشه
امید اولدركه بزخیره ار یشه
اومارم اول جلبدن بونى تحقيق
كه و يره بوتمام اولماغه توفيق

Iznad naslova (معراج), koji je napisan crvenim mastilom, nalazi se podnaslov, pisan ta'līqom, crnim mastilom: معراج رسول عليه السلام

Naslovi poglavlja pisani crvenim mastilom.

6. L. 96-101. خاتمهٔ كتاب

Odlomak (čini se posljednji) iz nekog djela na turskom jeziku, o raznim molitvama (dovama) za postizanje raznih želja.

Početak:
رؤيت جمال رسول اللهه سبب اولان خاصهٔ ادعيه وصلوة وسلامى و بوسعادته اير شمك
دنيا وآخرتده منافع كثيره يه شمولنى اعلامدر امدى معلوم اولا كه

Na kraju završena dova: هذه دعاء الاختتام ـ اللهم ارزقنا والطف بنا واغفر لنا...

7. L. 102-138. حلية النبى عليه السلام للخاقانى

Havlospjev na turskom jeziku o ličnosti Muhammeda a.s. Sastavio Muḥammad-beg Ḫāqānī, umro 1015/1606 (v. I, 543).

Spjev dovršen 1007/1598, kao što se vidi iz posljednjeg stiha:

اولمادن بيك يدى تاريخى تمام   بورسالده تمام اولدى كلام

Ovo djelo ima oko 50 poglavlja s ukupno 712 stihova.

Naslovi poglavlja pisani crvenim mastilom.

8. L. 139-157. الدرة المضيئة

Turski prevod u stihu poznate Busirijeve Kaside-i Burde, od nepoznatog prevodioca.

U rukopisu naslov, pisan crvenim mastilom:
هذا شرح القصيدة البردة المسمى بالدرة المضيئة

Na početku kraći uvod na arapskom jeziku o važnosti dotične kaside.

Početak uvoda:

قال الشيخ الامام العالم حجة الادب لسان العرب قدوة الائمة بقية السلف الكرام شرف الدين والاسلام ابوعبد الله محمد بن سعيد البوصيرى رحمة الله عليه: كان سبب انشائى هذه القصيدة المباركة انى قد اصابنى...

Iz ovog uvoda, koji obuhvata tri stranice, slijedi drugi naslov (podnaslov), pisan također crvenim mastilom:
هذا قصيدة البردة ودرة المضيئة

Među komentarima Kaside-i Burede, Brockelman (GAL I, 265 i S I, 468) spominje i jedan komentar pod istim naslovom kao u našem rukopisu (ad-Durra al-Muḍī'a), koji je, godine 1048/1673. napisao Muḥammad b. Abū Bakr al-Kurdī. To je, vjerovatno, komentar u prozi, i ne odgovara ovom našem prevodu u stihu (v. Kairo 2, III, 100).

Početak prevoda, nakon besmele (prvi stih kaside, s turskim prevodom u stihu):
أَمِنْ تَذَكُّرِ جِيرَانٍ بِذِى سَلَمِ
مَزَجْتَ دَمْعاً جَرَى مِن مُقْلَةٍ بِدَمِ
ياده كلديمى دلا همسايكان ذى سلم
قارشوب جشمك ياشى قانيله اقدى دمبدم

Posljednji stih:
ما رنحت عذبات البان ريح صبا
واطرب العيس حادى العيس بالغنم

Turski prevod:
بانك اغصانين تاكم دبرده باد صبا
ياهجنين شايده عيسى سورن اهل نغم

Po završetku kaside i prevoda nalazi se naročiti salavat, iskazan u pet stihova:
يا رب صل وسلم دائما ابدا
على حبيبك خير الخلق كلهم
رَبِّ ارْضَ عن ابى بكر وارضَ عن عمر
وعن ذى النور ين والكرار ذى الكرم
واغفر لناظم هذا النعت وارحمه
والطف به يا ذا الاحسان والكرم
واغفر لمنشدها يا رب زلّته
وجُدْ لنا بالرِّضا والعفو والكرم

واغفر لكاتبها ربى وقارئها

واسمح لسامعها باللطف والكرم

Koliko se može razumijeti, ovo su stihovi nepoznatog prepisivača.

Iza ovih stihova je krupno pisana završna dova, čiji je tekst (nakon besmele):

الحمد لله حمدا كثيرا يواف نعمه و يكاف مز يده. اللهم صل وسلم و بارك على سيدنا ونبينا وشفيعنا محمد شفيع من ف الدار ين وعلى آل محمد جد السبطين الحسن والحسين وارض عنها وعن الصهر ين والختنين ابى بكر وعمر وذى النور ين وعلى والد الحسنين. اللهم ارزقنا سعادة الدار ين واحفظنا ف الملو ين واعذنا من شر الثقلين.

اللهم على صل محمد وآله وصحبه اجمعين

9\. L. 159b-165. **ايمان تفصيلى (خدا رم)**

Spjev na turskom jeziku o osnovama islamskog vjerovanja. Sastavio Ibrāhīm Ḥakkī Erzerūmī, umro 1195/1780 (v. I, 126).

Gornji, prvi, naslov prema ovom rukopisu.

Ovdje, u ovom rukopisu, spjev ima 50 stihova.

Posljednji stih glasi:

دل ايله اقرارى قلبيله تصديق ايلدى ضعق سنك حفظ وامانكدر امانت اولا يا الله

Međutim, u djelu „Ma'arifet-nāme" (v. I, 11) i u već obrađenom rukopisu (I, 126), ova kasida ima 116 stihova.

Isto tako moglo bi biti da je ovu kasidu spjevao neki Ḍa'fī, a da ju je Ibrāhīm Ḥakkī uvrstio u svoju „Ma'rifet-namu".

Spaho (APT rukopisi, str. 82) misli da bi pod pseudonimom Ḍa'fī (ili Ḍa'ifī) mogao biti Pīr Muḥammad b. Evrenos b. Nūruddīn Da'ifī, rodom iz Kratova (Makedonija), umro oko 960/1553. (v. Š.S. - Q.A. IV, 2979).

10\. L. 166-167. **مدح رسول و چهار يار**

Početni fragment nekog hvalospjeva, na turskom jeziku, u pohvalu Božijeg Poslanika i prve četvorice halifa, od nama nepoznatog sastavljača. Rukopis nepotpun, jer se nalaze samo prva dva lista.

Početak:

بولق استرسك اكرمنزلكه تحقيقه يول

معرفت راهنده اولغل بير و اهل وصول

Ovdje, u našem rukopisu, ima dvadeset i četiri stiha. Iza svaka dva stiha dolazi refren:

بردر الله و ايكى عالم بناهيدر رسول

آل و اصحابيدر آنك رهبر اهل قبول

Posljednja dva stiha:

فيضيا جون آل و اصحاب رسول كبر يا

آسمان دينه اولدى هر برى نجم هدا

آنلره او يان بولور مقصوده لابد اهتداء

خارجى و رافضى كمرا هلردر دائما

Iz posljednjeg stiha moglo bi se razumjeti da je ovaj hvalospjev sastavio neki pjesnik po imenu Fejzija.

Pod pseudonimom Feyzi imaju tri turska pjesnika (v. Š.S. - Q.A. V, 3465).

Na listovima 168-171 razne molitve (dove i salavati), koje se uče za postizanje raznih želja. Na listu 172 nijjeti za namaze sabah i podne.

11\. L. 173-180. **باب شروط (الصلاة) [وهي ثمانية]**

Kratka uputa o namazu, na turskom jeziku, kakvih nalazimo u višem broju među rukopisima ove biblioteke.

(Uslovi za valjanost namaza, v. I, 113, 118, 433; II, 1333, 1513,1. 1514, 1600,2).

Početak:

هركشى كم استيه اتمك نمار ابتدا اوّلا لازمدر

آكا سكز منه ادا عورتن سترايليه نيت قلا ابدست الا

Završetak:

اللهم ثبت قدمى على الصراط يوم ثبت اقدام المؤمنين... اللهم انى اعوذ بك ان تزل قدمى على صراط يوم تزل اقدام المنافقين. تمت

Prepisivač nepoznat.

Prepis cijele zbirke potječe iz XVIII stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu recepti za neke lijekove; pismo oštećeno i izblijedjelo.

2592. مسائل الحرام المظنون 3603.

Pokušaj tumačenja nekih vjerskih pitanja na nov način i ocjenjivanje da li su ta razmatranja novotarija ili nisu, zasnovano na hadisima, pričama i drugim dokazima, od nama nepoznatog pisca. Inače, u prisutpačnim izvorima ovakav naslov, koji se nalazi na početku djela, napisan crvenim mastilom, nismo mogli pronaći, pa nam je nepoznat i autor i vrijeme nastanka ovog djela.

Početak:

يس امدى اول شبهل حراملركه آنك حراملغى

قر ينه ايله معلوم اولور دليل قطعيله معلوم اولمز

Perzijski

L. 128; 23 x 16. Nasẖ, jednostavan. Istaknute riječi i citati pisani crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen jednom debljom zlatnom, a na ostalim stranicama jednom tankom crvenom linijom. Po rubovima, ponegdje, napisane istaknute riječi crvenim mastilom. Papir bijel, glat, čvrst; povez polukožni, s preklopom, oštećen.

Prepis potiče, izgleda, iz XVIII stoljeća.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2593. آداب المنازل 4818.

- ناقص فى آخره -

Djelo na turskom jeziku o položaju žene u porodici i društvu, njena prava i dužnosti u braku, te odgoju i dužnostima djece prema roditeljima. Napisao ʿAbdullaṭīf b. Durmuš Faqīh b. Selīm Ḍekī Qaramānī, čija nam je biografija nepoznata.

Pertsch, 171; Blochet, 367; Wiesbaden. M. Götz XIII 2, 176.

Početak:

الحمد لله الذى هو مولانا و اسبغ علينا نعمه... و بعده بوكتاب تركى دلنه ترجه اولدوغنه

سبب اولدركه

Djelo na kraju nepotpuno. L. 85; 20 x 14,5. Nasẖ - taʿlīq. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisani crvenim mastilom, a kur'anski ajeti podvučeni crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni s preklopom, oštećen i rastavljen od listova.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na unutarnjim koricama i zaštitnim listovima beznačajne bilješke na turskom jeziku.

Poklonio Zijah Hadžibegović iz Sarajeva, septembra 1976. godine.

2594. ترجمهٔ رسالهٔ ابليس سؤال 4281.

Priča na turskom jeziku o razgovoru između satane i Božijeg poslanika Muhameda, od nepoznatog sastavljača. Prevedeno s arapskog. Gornji naslov prema rukopisu. Ovaj prevod nešto drugačiji od navedenog djela u I svesku (I, 590,7,str. 374).

Početak:

الحمد لله على نعمائه... و بعد الله تعالى يه حمد ثنا... نصيحت ايلديكه عرب لسانيله

كنار يلرده يا زلشدن.. تركى لسانيله ترجمه اولنديكه

L. 12; 19 x 12,5. Nasẖ, vokaliziran. Po rubovima ima dopuna i ispravaka. Papir bijel; povez kartonski.

Prepis završen 19. ševvala 1283/1867.

Na prvom a listu olovkom ispisano ime ranijeg vlasnika: Hromo-zāde Ṣāliḥ Ṣidkī b. Ibrāhīm-efendī.

2595. Zbirka (مجموع), 2 4285.

L. 65; 19 x 14. Prvo djelo ta'līq, a drugo nasẖ, od različitih prepisivača. Naslovi u prvom djelu pisani crvenim mastilom. Tekst u drugom djelu obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel i žućkast; povez polukožni.

1. L. 1-29. پندنامه (پندعطار)

Spjev poučnog vjersko-moralnog sadržaja na perzijskom jeziku. Napisao Farīduddīn Muḥammad b. Ibrāhīm al-ʻAṭṭār, umro 627/1229. (v. I, 438,5, str.271).

Početak: حمد بی حد آن خدای باك را انکه ایمان داد مشتی خاك را

Po marginama ima objašnjenja na turskom jeziku, pisanih rukom drugog prepisivača.

U vrhu prve stranice napisan naslov ovog djela crnim mastilom, a ispod njega naslov crvenim mastilom: هذا کتاب نصائح الولد من کلام حضرت مولانا شمس الدین محمد رومی الرحه

Izgleda da je prepisivač htio da piše djelo pod gornjim naslovom, pa je odustao i prepisao spomenuto djelo, jer je od započetog djela napisao samo jedan red, a onda je kasnije na margini napisao početak (prvi red) „Pen-u i Attara".

Početak: ابتدا کردم بنام کردکار خالق خلق ازصغار و ازکبار

Međutim, u pristupačnim izvorima ne nalazimo nikakvih podataka o ovom piscu, i njegovom navedenom djelu.

2. L. 30-65. تعليم المتعلم (v.br. 1978,2)

Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. U prepisu ima grešaka, a po marginam ima ispravaka i objašnjenja.

Prepis pod tačkom 1 završen 897/1491, a pod tačkom 2 prepisao Mustafa b. Salih Alemdar iz Sarajeva 1225/1810.

Na prvoj i posljednjoj unutarnjoj korici nalazi se nekoliko privatnih pisama na turskom jeziku. Listovi na kojima su napisana ova pisma nalijepljeni na korice prilikom uvezivanja knjige. Na prvom listu bilješka na arapskom jeziku iz gramatike, vježbe u pisanju i neki računi. Na 29b. listu fetve na arapskom jeziku, a na sljedećem listu jedan neuspio crtež. Na posljednjem listu vježbe u pisanju i neki crteži.

2596. ISTO 876.

L. 59; 21 x 15. Nasẖ, jednostavan, pisan u proredu. Po marginama i između redaka ima dosta objašnjenja na turskom jeziku. U vrhu prve stranice napisan crvenim mastilom naslov djela, a iznad naslova crtež tri polumjeseca, obojeni crnom i crvenom bojom. Poglavlja pisana crvenim mastilom. Tekst obrubljen po jednom crvenom tankom linijom, a kroz sredinu su dvije tanke, također, crvene linije. Papir bijel, glat, dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen.

Prepisao Meḥmed b. ʻAlī b. Muṣṭafā iz Tarbazonskog vilajeta, iz sela بولد الاوق (?), u medresi sultan-Meḥmed-hana, u ponedjeljak, džumadel-ahira 1132/1719.

Na posljednjoj unutarnjoj korici stihovi prepisivača na turskom jeziku u vidu dove. Na posljednjem listu također stihovi na arapskom i turskom jeziku. Ime vakifa nečitljivo.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku.

2597. ISTO 6888.

L. 30; 20 x 13. Ta'līq. Prvih deset listova kasnije dopisano, nasẖ pismom. Papir tamnobijel, čvrst; bez poveza, listovi prosuti.

Prepis završen (1)138/1725. g.

Iz kolekcije hadži hafiza Asim-efendije Sirće, bivšeg imama i muderisa Gazi Husrev-begove džamije i medrese.

2598. ISTO 4986.

L. 23; 19,5 x 13. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom, osim tri posljednja lista. Papir tamnobijel, oštećen; povez polukožni, također oštećen.

Prepis završen 1177/1763. g.

Iz Elči Ibrahim-pašine (Fejzijje) medrese u Travniku.

2599. Zbirka (مجموع), 3 6473.

L. 66; 20 x 13,5. Nasẖ. Posljednja dva djela u ovoj zbirci vokalizovana. U prvom djelu u proredu ima mnogo prevedenih riječi na turski jezik. Stranice obrubljene po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat, oštećen; povez polukožni s preklopom, također oštećen i rastavljen od listova.

1. L. 1-22. ISTO

2. L. 23-60. تحفهٔ شاهدی

Poznati perzijsko-turski rječnik u stihu. Napisao Ibrāhīm b. Ṣāliḥ Šāhidī, umro 957/1550.

Bratislava, 457.

Početak: بنام خالق وحی و توانا قدیم و قدیر و بینا و دانا

ثناء حمد و شکر بی نهایه سپاس و منت و بی حدو غایه

3.61-66. تحفة العشاق

Zbirka kratkih perzijskih izraza, fraza i razgovora s turskim interlinearnim prevodom, od nepoznatog pisca, koji je živio prije 958/1551.

Flügel I, 143.

Početak:

بنام خدای عزّ و جلّ اغاز کردم... و نام این رساله تحفة العشاق نام نهادم هرکه بزبان فارسی عاشق شود

Cijelu zbirku izgleda prepisao Derviš Muḥammad b. Maḥmūd iz Trebinja 1207/1792. (v. bilješku na kraju prvog djela).

Na 23. listu bilješka iz akaida, a na 66b. listu je Abǧad, brojčana vrijednost slova. Na krajnjim zaštitnim listovima su samo dva prva reda iz prvog djela u ovoj zbirci, jedna prigodna hutba, jedan hadis, jedan ajet iz Kur'ana, datum smrti neke žene i vježbe u pisanju. Tu je i ime prepisivača ovih bilješki: ʿAlī b. Ṣāliḥ-aga Defter-zāde, gdoina 1226/1811.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Trebinje.

2600. Zbirka (مجموع), 2 2681.

L. 74; 18,5 x 12. Nasḫ, pisan u razmaknutim redovima, mjestimično vokaliziran. Naslovi i istknute riječi pisane crvenim i plavozelenim mastilom. Na početku nevješto izrađeni unvani. Tekst prve dvije stranice u oba djela obrubljen s nekoliko debljih linija različite boje, a na ostalim stranicama obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat, djelomično oštećen i dohvaćen vlagom; povez polukožni.

1. L. 1-36. ISTO

Po marginama ima nešto bilježaka i objašnjenja.

Na kraju stihovi na arapskom i perzijskom jeziku o pisanju i nauci.

Na 37-38. listu stihovi na turskom jeziku, iznad kojih piše naslov: Maṯnawī.

2. L. 39-74. تحفة شاهدى (v. br. 2599,2)

U proredu i po marginama ima dosta prevedenih riječi na naš jezik, pisanih arapskim pismom.

Oba djela prepisao Ṣāliḥ b. Šaʿbān Onōgoštevī (iz Nikšića), u srijedu, mjeseca šabana 1208/1794.

تمت تمام بعون الله الودود عن يد اضعف العباد صالح بن شعبان اونوغشتوى... نمقه فى يوم الاربعاء من شهر شعبان المعظم سنة ١٢٠٨

Na prvom listu jedan zapis, a na kraju je „Abǧad", brojčana vrijednost slova. Na drugom zaštitnom listu stihovi na turskom jeziku i vježbe u pisanju.

2601. ISTO 1286.

L. 34; 20 x 13. Taʿlīq, pisan vještom rukom prepisivača. Naslovi pisani crvenim mastilom. Na marginama i u proredu ima objašnjenja na turskom jeziku. Tekst obrubljen po jednom debljom zlatnom linijom. Papir bijel, glat, tanji, djelomično dohvaćen vlagom; povez kožni.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVII ili XVIII stoljeća.

Na prvom listu dva različita pečata i dvije brisane bilješke, vjerovatno imena ranijih vlasnika, pa je oboje nečitljivo. Po marginama, na više mjesta, stariji i noviji pečati ove biblioteke.

2602. ISTO 1771.

L. 44; 20,5 x 14,5. Taʿlīq, krupniji, pisan u razmaknutim redovima. U proredu neko kasnije pisao, slabim rukopisom, prevod pojedinih riječi na turski jezik. Tekst nekoliko prvih stranica obrubljen po jednom tankom crvenom linijom, pa nam se čini da su od drugog prepisivača i da su ovdje uvezane s ostalim listovima u jednu cjelinu. Papir bijel i žut, dohvaćen vlagom, pa je pismo djelomično oštećeno; povez polukožni.

Prepis potječe, iz XVIII stoljeća.

Na prvom listu dva stiha, jedan od njih na perzijskom, a drugi na turskom jeziku, ime bivšeg vlasnika knjige: Muḥammad b. Ḥasan b. hadži Aḥmed i vježba u pisanju.

Na kraju također nekoliko stihova na perzijskom i turskom jeziku, te razne prigodne dove i nekoliko poučnih izreka. Na početku i na kraju djela nekoliko starijih i novijih pečata ove biblioteke.

2603. ISTO 1847.

L. 27; 20 x 10. Taʿlīq, sitniji. Poglavlja pisana crvenim mastilom. papir bijel, glat; povez kožni.

Prepis potiče, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvoj unutarnjoj korici stihovi na turskom jeziku, a na prvom zaštitnom listu ime bivšeg vlasnika knjige: Osman b. Abdulkadir iz kasabe Ljubinje, neke nevažne bilješke, vježbe u pisanju i nekoliko pečata, koji su nečitljivi. Na prvom listu cijena knjige i pečat vakifa i ove biblioteke. Na 28. i 29. listu vježbe u pisanju.

Na 30. listu bilješka na turskom jeziku u kojoj se kaže da se 16. ramazana 1202/1788.g. u tri i po sata, u utorak noću, pojavila vatra u kući sinova Jevreja Jude i izgorjelo je: 14 kuća, jedna džamija, medresa Hanikah, četiri mekteba, sva čaršija... 14 kafana, ukratko „duša" grada Sarajeva. Ispod ove bilješke vježbe u pisanju. Na sljedećoj stranici imena bivših vlasnika knjige: neki Džino-zade (ime je izbrisano) i njegov pečat i gore spomenti Osman Bābī-zāde (Babić) iz kasabe Ljubinje, jedna bilješka iz arapske gramatike i vježbe u pisanju.

Na posljednjoj unutarnjoj korici jedna poučna izreka, stihovi na turskom jeziku i, također, vježbe u pisanju.

Uvakufio Abdulbaki-efendi Džino-zade (v. pečat na više mjesta i bilješku na kraju djela).

2604. Zbirka (مجموع), 2 1983.

L. 76; 21,5 x 15,5. Nasḫ - ta'līq. Naslovi i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. U prvom djelu, po marginama i u proredu ima malo komentara na turskom jeziku. Papir bijel, čvrst; povez polukožni, oštećen i rastavljen od listova.

1. L. 1-35a. ISTO

2. L. 39b-76. تحفة شاهدى

Perzijsko-turski rječnik u stihu. Napisao Ibrāhīm b. Ṣāliḥ Šāhidī, umro 957/1550. (v. br. 2599,2).

Tekst ovog djela vokalizovan.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na početku su vježbe u pisanju i više pečata, a u dva od njih mogu se pročitati imena: Muṣṭafā i Ḥusejn. Poslije prvog djela ima nekoliko neispisanih listova, na kojima se kasnije neko vježbao pisati. Na kraju je prepisivač napisao „Abǧad". Posljednji list ispisan nekim računima, vježbama u pisanju, a tu je i jedan pečat s imenom 'Abdullāh.

2605. ISTO 3694.

L. 35; 19 x 11,5. Djelo na kraju nepotpuno. Ta'līq, pisan u proredu. Između redova i po marginama ima komentara. Naslovi pisani crvenim mastilom. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Posljednji list

ovdje i nekoliko listova u sredini neko kasnije dopisao. Papir žućkast, oštećen; povez polukožni s preklopom, oštećen i rastavljen od listova.

Rukopis, vjerovatno, potječe iz XVIII stoljeća.

Na prvom listu ispisana jedna hutba na arapskom jeziku.

Iz Karađoz-begove biblioteke.

2606. ISTO 5022.

L. 35; 21 x 14,5. Nasḫ. U proredu ima nešto malo prevedenih riječi na turski jezik. Papir bijel, glat, oštećen; povez polukožni s preklopom, također oštećen, tako da su listovi skoro rastavljeni od poveza.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na početku i na kraju djela vježbe u pisanju.

Uvakufio Dženetić Mustafa-beg b. Fejzulah-beg b. Ismail-beg za svoje muško potomstvo, godine 1289/1872. (v. bilješku i pečat iznad početka djela).

2607. ISTO 5332.

L. 20; 20 x 13,5. Ta'līq. Po rubovima i u proredu ima malo prevedenih riječi na turski jezik. Prva dva lista kasnije dopisana slabim rukopisom. Papir tamnobijel; povez kožni, slab, oštećen.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na pretposljednjem listu napisano olovkom ime bivšeg vlasnika: Muhamed Pašić, i bilješka da je djelo pročitano 1304/1886. g. Na zadnjem listu beznačajne bilješke i jedan zapis.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2608. ISTO 5358.

- ناقص فى آخره -

Djelo na kraju nepotpuno. L. 37; 19,5 x 12,5. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst prve dvije stranice obrubljen po jednom debljom crvenom linijom, a na ostalim stranicama tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, oštećen, listovi prosuti; povez kožni s preklopom, oštećen i rastavljen od listova.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvoj unutarnjoj korici i na prvim zaštitnim listovima beznačajne bilješke na turskom jeziku, pisane kasnije vrlo slabim rukopisom.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2609. Zbirka (مجموع), 2 5342.

L. 27; 19,5 x 12. Nasḫ - ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po rubovima ima bilježaka i tumačenja osnovnog teksta. Te-

kst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, oštećen, dohvaćen vlagom; povez polukožni, također oštećen.

1. L. 1-20. ISTO - ناقص في اوله -

Djelo na početku nepotpuno.

2. L. 23b-27. تحفۀ شاهدى (v. br. 2599,2)

- ناقص في آخره -

Djelo na kraju nepotpuno.

Oba djela prepisao isti, nepoznati prepisivač, vjerovatno u XVIII stoljeću.

Na listovima 21-23a. i na posljednoj unutarnjoj korici stihovi na turskom jeziku, kasnije napisani slabim rukopisom.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2610. ISTO 6498.

L. 36; 22,5 x 15,5. Nasẖ. Listovi 32-33 kasnije dopisani. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po dvjema zlatnim debelim linijama, a na ostalim po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez kartonski.

Prepis potječe iz XVIII ili XIX stoljeća.

Na prvom zaštitnom listu stihovi na turskom jeziku. Na posljednjem listu ime bivšeg vlasnika knjige: Resulbegović Sabit b. Muhamed-beg. Na posljednjem zaštitnom listu stihovi na turskom jeziku o pogibiji Tuz-paše prilikom osvajanja Beograda, a na posljednjoj unutarnjoj korici jedan distih, također na turskom jeziku.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Trebinje.

2611. ISTO 6510.

L. 31; 19 x 13. Ta'līq. Naslov i poglavlja pisani crvenim mastilom. Tekst na prve dvije stranice obrubljen po jednom debljom zlatnom linijom, a na ostalim stranicama po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, čvrst; povez kartonski.

Prepis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom a zaštitnom listu ime bivšeg vlasnika knjige: Ahmed-beg b. Salih-aga Deftedar-zade (Deftedarević) iz Trebinja. Na sljedeće dvije stranice vježbe u pisanju i jedana bilješka iz akaida. Na kraju jedan distih na turskom jeziku.

Rukopis je donesen iz Odbora Islamske zajednice Trebinje, a bio je u vlasništvu Ismail-Hakija Resulbegovića.

2612. ISTO 6851.

L. 29; 19,5 x 13,5. Ta'līq, od različitih prepisivača. Tekst u starijem dijelu rukopisa, obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir tamnobijel, čvrst, oštećen, dohvaćen vlagom; povez kartonski, oštećen. Prva korica otkinuta i zagubljena.

Prepis potječe iz XVIII stoljeća.

Rukopis otkupljen od Ismaila Selimovića, imama iz Zvornika.

2613. ISTO 6687.

L. 28; 20 x 12,5. Ta'līq. Po marginama ima komentara, a u proredu prevedenih riječi na turski. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Tekst prvih nekoliko listova obrubljen tankom crvenom linijom. Posljednji list kasnije dopisan. Papir tamnobijel, malo dohvaćen vlagom; povez kartonski, oštećen.

Rukopis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na prvom a listu je ime bivšeg vlasnika knjige: Mustafa b. Yusuf, muderis u Tešnju. Tu su još imena drugih vlasnika koja su skoro nečitljiva, stihovi na perzijskom jeziku i jedna izreka na našem jeziku, koja je, također teško čitljiva, a počinje: „Koji nejma knjige enoliko je ko...?"

2614. Zbirka (مجموع), 2 6835.

L. 44; 20,5 x 14. Ta'līq - nasẖ, od različitih prepisivača. Drugo djelo vokalizirano i u njemu su istaknuti stihovi pisani crvenim mastilom. Tekst obrubljen jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, čvrst, glat; povez polukožni, s preklopom, oštećen.

1. L. 1-19a. ISTO

Na 21a. listu jedan stih na turskom jeziku i jedan hadis.

2. L. 21b-44. تحفۀ شاهدى

Perzijsko-turski rječnik u stihovima. Sastavio Ibrāhīm Šāhidi 976/1568. (v. 2599,2).

Rukopis potječe, vjerovatno, iz XVIII stoljeća.

Na kraju „Abǧad", brojčna vrijednost slova, i datum rođenja nekog Muṣtafe b. Mollā Muṣṭafe, Ḫawāǧea b. Ibrāhīma spahije b. Iskendera spahije, godina 1175/1761.

2615. ISTO 4217.

L. 28, 22 x 15. Ta'līq, pisan u razmaknutim redovima. Tekst na prvom listu i većini stranica obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Po marginama i u preredu ima dosta prevoda i objašnjenja na turskom jeziku. Papir bijel i žućkast, oštećen i djelomično dohvaćen vlagom; povez kartonski, oštećen.

Prepisao Muṣṭafā b. Ḥusayn Istolčevī (iz Stoca) u Sarajevu, u medresi Atmejdan, 1218/1803.

(كتبه الفقير الحقير مصطفى بن حسين استولجوى بمدينة سراى في مدرسة آتميدان...سنة ١٢١٨)

2616. ISTO 5058.

- ناقص فى اوله -

Djelo na početku nepotpuno. L. 35; 19 x 12,5. Ta'līq. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Po marginama ima komentara, pisan veoma sitnim slovima. Tekst obrubljen po jednom tankom crvenom linijom. Papir bijel, glat, dohvaćen vlagom; povez polukožni, oštećen.

Prepis završen 1226/1811.

2617. ISTO 5663.

- ناقص فى اوله -

Na početku djelo nepotpuno. L. 24; 22 x 16,5. Ta'līq, pisan nešto debljim perom. Poglavlja i ime prepisivača na kraju djela napisani crvenim mastilom. Papir bijel, čvrst; bez poveza.

Prepisao Muḥammad b. al-Ḥāǧǧ Aḥmad Sunbul, imam, Sarajlija iz Donje Tuzle, 1234/1818.

(حرر في اليوم الخامس عشر من شهر ربيع الآخر لسنة اربع وثلثين ومائتين والف من قصبة مملحة زير كاتب الفقير بالعجز والتقصير محمد بن الحاج احمد الملقب سنبل امام سراى)

Nekoliko posljednjih listova neispisano.

Iz biblioteke Osman-efendije Sokolovića.

2618. ISTO 6643.

L. 46; 25 x 17,5. Nasḫ - ta'līq. U proredu prevod na turski jezik, a po rubovima ima komentara također na turskom jeziku. Naslov, poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. Stihovi rastavljeni crvenim krupnim tačkama. Papir bijel; povez polukožni, oštećen i mnogo učadio.

Prepis završen 11. šabana 1263/1847. g.

Poklonio Emin Islamovski, a on je rukopis donio iz sela Jabuke kod Foče.

2619. ISTO 2824.

L. 34; 18 x 12. Ta'līq, pisan debljim perom. Neko kasnije u proredu ponegdje pisao značenje riječi (prevod) na turskom jeziku. Papir bijel, glat; povez kožni.

Prepis završen 8. rebiul-evvela 1266/1849. g.

Na prvom listu jedan stih na perzijskom jeziku, ime Potogija Mehmed, pa pretpostavljamo da je on bio vlasnik ovog rukopisa i vježbe u pisanju. Na sljedeće dvije stranice odlomak iz nekog perzijsko-turskog rječnika. Na 3. listu sadržaj djela, a na 4-5. listu popis sarajevskih mahala. Na 35. listu vježbe u pisanju i bilješka o tome koje će se životinje nalaziti u Džennetu (raju). Na 36. listu TE'ARIFA (v. I, 795, str. 553), prepisana 16. džumadel-ahira 1281/1864.g. Na posljednjem listu neki računi i potvrda na turskom jeziku o vraćanju duga nekom Ahmed-agi iz Sarajeva od strane Mustafe.

2620. ISTO 6655.

Djelo na početku nepotpuno. L. 42; 21 x 15. Nasḫ, pisan nevještom rukom. Poglavlja i istaknute riječi pisane crvenim mastilom. U proredu na prvih nekoliko listova ima prevedenih riječi na turski jezik, a ti listovi obrubljeni po jednom tankom crvenom linijom. Papir žućkast, dohvaćen vlagom, oštećen; bez poveza.

Prepisao Ahmad b. Muhammad... (nečitljivo), 1266/1849.

Poklonio Emin Islamovski.

2621. Zbirka (مجموع), 2 4585.

L. 50; 16,5 x 12. Nasḫ, vokalizovan. Poglavlja pisana crvenim mastilom, a istanute riječi podvučene crvenom linijom. U prepisu ima grešaka. Tekst obrubljen po jednom crvenom linijom. Papir bijel, glat; povez polukožni.

1. L. 1-43. ISTO

2. L. 44-50. مجموعة الاحاديث النبوية

Kraća zbirka izabranih hadisa, čija vjerodostojnost za neke hadise nije sasvim pouzdana, od nepoznatog sabirača. Možda je izbor sačinio i sam prepisivač.

Početak: قال النبي صلعم ان لكل شيء وآفة العلم الطمع

Prepisao oba djela Ṣāliḥ b. al-Ḥāğğ Ibrāhīm 1279/1862. g.

Na kraju drugog djela u ovoj zbirci ime bivšeg vlasnika knjige: hafiz Omer b. hadži Mahmud-aga Pehlivan (Pehlivanović). Na 50b. listu bilješka iz jezika na turskom jeziku, a na posljednja dva zaštitna lista nečija imena: Muhemed b. Omer i Salih Pehlivanović iz Duvna i dvije poučne izreke.

Iz Odbora Islamske zajednice Mostar.

2622. ISTO 4807.

Djelo na kraju nepotpuno. L. 25; 17 x 12. Nasḫ, vokaliziran, pisan vrlo slabim rukopisom. U proredu ima dosta prevedenih riječi na turski jezik. Papir tamnobijel, oštećen; bez poveza, ali se sada čuva u kožnom povezu s preklopom od nekog drugog rukopisa.

Prepis potječe iz XIX stoljeća.

Na prvom a listu je ime bivšeg vlasnika: hadži Derviš-efendija Riđanović i njegov sin Mustafa, godina 1275/1858. Tu je i ime pisca i jedan hadis.

2623. ISTO 6852.

Djelo na kraju nepotpuno. - ناقص فى آخره -

L. 49; 19 x 14. Taʿlīq, pisan u ramaknutim redovima, slabim rukopisom. Neka poglavlja pisana crvenim mastilom. Po rubovima i u proredu, na nekim listovima, ima tumačenja na turskom jeziku. Papir tamnobijel, različite debljine, dohvaćen vlagom; povez polukožni, s preklopom, oštećen.

Prepis je, izgleda, završen u prvoj polovini XIX stoljeća.

2624. Zbirka (مجموع), 2 4506.

L. 24; 17 x 11. Taʿlīq, različit, od dvojice prepisivača. Poglavlja pisana crvenim mastilom. Tekst obrubljen tankom crvenom linijom. Papir bijel i žućkast, dohvaćen vlagom, oštećen; povez kožni, prost, oštećen.

1. L. 1b-6a. مرغوب القلوب

Etičko-mistična poema na perzijskom jeziku, u deset kraćih poglavlja. Spjevao Šaiḫ Šamsuddīn Muḥammad b. ʿAlī b. Mālikdād Tibrīzī, Šams - Šemsī Tibrīzī, kako ga popularno nazivaju, umro 645/1247. g. Bio je učitelj Mevlāne Ğalāuddīna Rūmija (umro 662/1273).

ḤḪ II, 1656; Flügel I, 526; Perč p, str. 4.

Kratak uvod u prozi, nakon besmele:

اين كتاب مرغوب القلوب ازكفتار شيخ المشايخ قطب المحققين و امام السالكين سلطان

راه طريقت شاه ميدان حقيقت شمس تبريزى... اين كتاب بدۀ...

U nekoliko redaka ovog uvoda naveden naslov poeme, ime pjesnika i broj poglavlja (10).

Prvo poglavlje: فصل اول - درتوحيد بارى تعالى ميكويد

Deseto poglavlje: فصل دهم - در سفر واقامت

Završetak: مريدان راهين قدرست كاف

مريض راه دين راهست شاف

2. L. 9-24. ديوان باق (قطعة)

Fragment Bakijeva „Divana" (zbirke pjesama turskog pjesnika Bakija).

Maḥmūd Bāqī (ʿAbdul-Bāqī), jedan od najvećih turskih pjesnika (933-1008/1526-1599). Živio u doba sultana Sulejmana, Slima II i Mehmeda III.

ḤḪ I, 778; O.M. II, 99-101; Š.Sami: Q.A: II, 1203;
Flügel I, 648; Pertch t, 414, str. 409; Rieu t, str. 187b;
Karatay t II, 2356.

Prepisivači i datumi prepisa nisu navedeni, ali smatramo da oba djela potječu iz prve polovine XVIII stoljeća.

Poklon Ćamila Mujagića (25.11.1961).

2625. Zbirka (مجموع), 2 1245.

Taʿlīq, veoma lijep, složen, pisan rukom vještog kaligrafa. Tekst Kur'ana i naslovi pisani crvenim mastilom. Papir tamnobijel, deblji, čvrst, mnogi listovi prosuti, dohvaćeni vlagom i oštećeni crvotočinom po rubovima; povez kožni, znatno oštećen.

1. L. 1-170. اخلاق محسنى

Priručnik, na perzijskom jeziku, iz područja etike, o islamskom praktičnom, lijepom i moralnom ponašanju. Napisao Maulānā Ḥusayn b. ʿAlī al-Kāšifī, al-Wāʿiẓ al-Harawī, umro 910/1504. Primjerak nepotpun s početka. Napisano i posvećeno vladaru (sultanu) Ḥorasana Mirzi Muḥsinu b. Ḥusaynu Bayqarau, po čijem je imenu dobilo i naslov. Djelo dovršeno 900/1494. g. Raspoređeno na 40 poglavlja (bāb). Bilo je poznato i čitano, a prevedeno je i na turski jezik.

ḤḪ I, 37; Kairo p., 412; Pertsch, 274, str. 308; Karatay p, 211; Wiesbaden XIV 2, 25; Wiesbaden XIV 1, 365.

Početak: حضرت يادشاه على الاطلاق عزت كلمته

Početak ovdje: ... مى بايد درجۀ كسانى راكه قائم الليل وصايم النهار

Na listovima 170b-171 nalazi se jedna ljubavna pjesma, na perzijskom

jeziku, u koju su ugrađena sva slova arapske abecede, jer svaki polustih počinje jednim od tih slova, koje već dolazi po redu. Sastavljač nam nije poznat, samo se razumije iz posljednjih stihova da je to neki Maḥmūd b. Ḥusām, a to bi mogao biti jedan od dvojice perzijskih pjesnika (Ibn Ḥusām) koji su živjeli u VIII/XIV i IX/XV stoljeću.

Početak:

الف از عشق توشد ای دل من زار آخر

ب برای توشدم خسته و بیمار آخر

Završetak:

وهلاك غم وعشق توشده ابن حسام

ی یعنی نبود مثل تو دلدار آخر

سر محمود وخاك پای ایاز

Na kraju potpis i lični pečati, vjerovatno ranijeg vlasnika (G'afar al-Ḥusayni).

2. L. 172-257. تحفة الواعظين

Zbirka vazova, također na perzijskom jeziku, namijenjena hatibima za propovijed petkom s minbere, od nepoznatog pisca. Gornji naslov, koji se nalazi i na početku i na kraju djela u rukopisu, nismo mogli pronaći u pristupačnim izvorima, pa je, prema tome, djelo veoma rijetko. Samo djelo autor je podijelio na 12 poglavlja (mağlis), valjda prema broju mjeseci u godini.

Početak:

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم

ومن يعتصم بالله فقد هدى الى صراط مستقيم

الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره...

Oba djela prepisao Ibn Kamāluddīn Qawāmuddīn Mas'ūd, 970/1562.g. Uvakufio al-Ḥāğğ 'Omar-efendī Ḫayrī-zāde (Hajrić) Aqḥiṣārī (iz Prusca).

Bosanski

2626. **كتاب ابليس** **1154.**

او

رسالهٔ شيطان نامه بالبوسنه

Prevod na srpskohrvatski (bosanski) jezik priče o razgovoru između satane i Božijeg poslanika Muhameda, od nepoznatog prevodioca (v. I, 590,7, str. 374). Ovaj prevod na naš jezik izgleda da je sa turskog.

Početak:

معاذ بن جبل حضرتلرندن وابن عباس حضرتلری روایت ایدر لر یَدانْ دَانْ مِی یَقُولِقُو آصْحَابًا اُو یَدْنُوغَه آصْحَابًا اُو كُوكِی بِیَاخْمُو مَوْجُودْ سَنَاشِیَمْ یَیْغَمْبَرْمْ محمد...

L. 9, 22,5 x 16. Nasẖ, vokaliziran, pisan u proredu debljim perom. Papir žut, glat; povez kartonski, noviji.
Prepis potječe iz XIX ili početkom XX stoljeća.
Uvakufio Svrzo ʻIṣmet-efendija, sin Vejsil-efendije as-Sarāyīja (iz Sarajeva), kako je zabilježno na prvom listu.

2627. **فوائد اسلام بالبوسنويه** **4498.**

Islamske koristi (iman i islam), na „bosanskom" jeziku, pisano arapskim pismom. Napisao Fehīm Bojić, imam i drugi muallim iz Ključa, čija nam je biografija nepoznata.

Početak:

الحمد لله الذى جعلنا من اهل الايمان والاسلام...فاله سواقه ساموية بوغوجل شانه مخصوص اسوبتو اونومه...

L. 21; 21,5 x 17. Nasẖ - taʻlīq. Papir bijel, glat; bez poveza.
Rukopis je autograf, napisan, vjerovatno, prije 50-60 godina.
Iz biblioteke bivšeg Ulema medžlisa u Sarajevu.

INDEXI

INDEKS DJELA

ب

ل

م

و

هـ

ى

INDEKS PISACA

A ' A

B

N

O

Q

R

S Ş

Š

TṬT

U

Y

VW

ZẒ

INDEKS PREPISIVAČA

A

Š

V

Y

Z

INDEKS MJESTA

INDEKS VĀKIFA

INDEKS BIVŠIH VLASNIKA

A

B

D

E

F

Ǧ(DŽ)

H Ḥ Ḫ

I

K

M

N

O

Mešihat Islamske zajednice BiH
Gazi Husrev-begova biblioteka
Sarajevo, O. Pariške komune 4

Za izdavača
Mustafa Jahić

Priprema
Izdavačka djelatnost *El-Kalem*

Tehnički urednik
Šerif Mujkanović

Arapski tekstovi
Selim Jarkoč
Senad Agić

Tiraž: 1500 primjeraka

Štampa
„Oslobođenje" Sarajevo

Za štampariju
Ing. Petar Skert

ISBN 86-7765-010-5

مكتبة الغازى خسروبك بسراييفو

فهرس

المخطوطات العربية والتركية و الفارسية

الجزء الثالث

وضعه

زينل فاييتش

سراييفو ١٩٩١م

مشيخة الطائفة الاسلامية فى جمهورية بوسنه و هرسك سراييفو

مكتبة الغازى خسروبك بسراييفو

فهرس

المخطوطات العربية والتركية و الفارسية

الجزء الثالث

وضعه

زينل فاييتش

سراييفو ١٩٩١م

مشيخة الطائفة الاسلامية فى جمهورية بوسنه و هرسك سراييفو